Bundel - Commissie Samenleving 2022-2026 van 20 juni 2023

Agenda bijlagen

Agenda_Commissie_Samenleving_20_juni_2023

1 Opening en vaststellen agenda

2 Vaststellen besluitenlijst vorige vergadering
De commissie wordt gevraagd de concept-besluitenlijst van de vergadering van 23 mei jl. vast te stellen.

concept besluitenlijst Commissie Samenleving 23 mei 2023

3 Vaststellen planningslijst en lijst toezeggingen en moties
De commissie wordt gevraagd de planningslijst en lijst toezeggingen en moties vast te stellen. De planningslijst is bijgevoegd. De moties en toezeggingen kunt u raadplegen in het RIS (Raadsinformatiesysteem) in iBabs.

230525 Planningslijst raad Zevenaar 2023 - juni 2023.pdf

4 Z/22/438054 Herstel dak en kozijnen basisschool De Bem in Zevenaar
De raad wordt voorgesteld € 100.389,00 beschikbaar te stellen voor het herstel van constructiefouten bij basisschool De Bem in Zevenaar.
Portefeuillehouder: Bart Kagei
Toelichting:
In de raadsvergadering van 31 mei 2023 heeft de raad besloten dit onderwerp van de agenda te halen. Het college biedt de stukken opnieuw aan, waaraan toegevoegd de bijlage "Juridisch advies inzake de Bem".

1135910 Raadsvoorstel en raadsbesluit Herstelwerkzaamheden School de Bem in Zevenaar
1135893 1. Lekkage onderzoek daken Bemschool dd 19.10.22
1135895 2. Bijlage bij 1. situatie daklekkages dd 19.10.22
1158054 3. Verslag LEAJ huisvesting dd. 15 maart 2023
1167752 4. Juridisch advies inzake de Bem
23-833 230531 Beantwoording TV ONS 230523 Juridisch advies aannemer de Bem

5 Z/23/448695 Jaarstukken 2022 Gemeente Zevenaar
De raad wordt voorgesteld:
1. De jaarstukken 2022 vast te stellen;
2. Kennis te nemen van het accountantsverslag van Stolwijk & Kelderman en de reactie van het college op dit verslag;
3. Het voordelige resultaat van 2022 ad € 11.395.523 toe te voegen aan de algemene reserve.
Portefeuillehouder: Arthur Boone
Van tevoren is er door de fractie van Lokaal Belang bijgaande vraag aangekondigd over de DoeDuiten naar aanleiding van de jaarstukken 2022.

1162474 Raadsvoorstel en besluit Jaarstukken 2022 Gemeente Zevenaar
Behandelschema Jaarstukken 2022
1164316 Bijlage 1. Jaarstukken 2022 Gemeente Zevenaar
1163520 Bijlage 2. Accountantsverslag Gemeente Zevenaar
1163555 Bijlage 3. Reactie op het accountantsverslag 2022
1164483 Bijlage 4. JIEO - Jaarrekening in één oogopslag 2022
23-852 SVMBC LB DoeDuiten jaarstukken 2022
23-844, 23-845 en 23-847 230620 Beantwoording TV LB, WijZZ en CDA Kadernota en Jaarstukken

6 Z23/447495 Kadernota 2024-2027
De raad wordt voorgesteld:
1. in te stemmen met de inhoud en de voorstellen zoals deze zijn opgenomen in de kadernota 2024- 2027;
2. de kadernota 2024-2027 vast te stellen.
Portefeuillehouder: Arthur Boone

1157691 Raadsvoorstel en besluit Kadernota 2024-2027
Behandelschema Kadernota 2024-2027
1163558 Bijlage 1. Kadernota 2024-2027
23-844, 23-845 en 23-847 230620 Beantwoording TV LB, WijZZ en CDA Kadernota en Jaarstukken
23-848 230615 Beantwoording TV CDA meicirculaire
23-842 230614 Beantwoording TV SZ RIB meicirculaire

7 Raadsinformatiebrief 2023-008 Herstelplan continuïteit Pluryn
Deze brief is geagendeerd op verzoek van de fractie WijZZ (lijst ingekomen stukken raadsvergadering 1 maart 2023). De fractie wil met de wethouder in gesprek over de inhoud van de raadsinformatiebrief.
Een nadere toelichting bij de agendering is als bijlage bij dit agendapunt toegevoegd.

RIB 2023-008 Herstelplan continuïteit Pluryn
Toelichting fractie WijZZ bij agendering punt 9 RIB 2023-008 Herstelplan continuiteit Pluryn

Deze brief is geagendeerd op verzoek van de fractie WijZZ (lijst ingekomen stukken raadsvergadering 1 maart 2023). De fractie wil met de wethouder in gesprek over de inhoud van de raadsinformatiebrief.
Een nadere toelichting bij de agendering is als bijlage bij dit agendapunt toegevoegd.
Naar aanleiding van de commissie Samenleving van 23 mei jl. is nog een brief van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) aan dit agendapunt toegevoegd.

RIB 2023-011 Stand van zaken uitvoeringsdruk jeugdgezondheidszorg januari 2023

Toelichting fractie WijZZ bij agendering punt 8 RIB 2023-011 Stand van zaken uitvoeringsdruk jeugdgezondheidszorg januari 2023

230523 brief VGGM "Zeg ja tegen een regio waar alle inwoners zich gezond en veilig voelen"

9 Petitie Zevenaar voor Soedan en vervolgbrief Soedanese Gemeenschap Nederland
Deze brieven zijn geagendeerd op verzoek van de fractie van het CDA (lijst ingekomen stukken raadsvergadering 31 mei 2023).
Een nadere toelichting bij de agendering is als bijlage bij dit agendapunt toegevoegd.

Agenderingsvoorstel CDA brieven Soedan raadscommissie Samenleving 20 juni 2023

18 230517 Petitie Zevenaar voor Soedan 230514

21 230523 Vervolgbrief Soedanese Gemeenschap Nederland nav petitie - verzoek om donatie

10 Stand van zaken Sociaal Domein
Vanwege de importantie en impact van het onderdeel sociaal domein staat dit onderwerp als terugkerend onderdeel op de agenda. De portefeuillehouders informeren de commissie op hoofdlijn over de ontwikkelingen, voor de commissie is er gelegenheid tot het stellen van vragen en het voeren van onderling overleg.

11 Agenderingsvoorstellen commissie
De leden van de commissie kunnen agendaverzoeken aan de commissie voorleggen.

12 Mededelingen portefeuillehouders
Gelegenheid voor de portefeuillehouders om korte actuele en urgente mededelingen te doen.

13 Rondvraag
De leden van de commissie kunnen vragen stellen aan de portefeuillehouders.
Van tevoren is er door de fractie van de PvdA bijgaande vraag aangekondigd over noodhulp energietoeslag.
Van tevoren is er door de fractie van Ons Zevenaar bijgaande vraag aangekondigd over de Gelrepas naar aanleiding van raadsinformatiebrief 2023-044 "Evaluatie Gelrepas".
Van tevoren is er door de fractie van Lokaal Belang bijgaande vraag aangekondigd over Artikel over Gelrepas omroep Gelderland.
Van tevoren is er door de fractie van Lokaal Belang bijgaande vraag aangekondigd over WMO-indicatie voor onbepaalde tijd.

23-843 SVMBC PvdA noodhulp energietoeslag

23-849 SVMBC Ons Zevenaar Gelrepas nav RIB 2023-044

23-851 SVMBC LB Artikel GelrePas omroep GLD

23-850 SVMBC LB WMO-indicatie voor onbepaalde tijd

14 Sluiting

GEMEENTE ZEVENAAR

Agenda Commissie Samenleving 20 juni 2023

Tijd	19:30 uur
Locatie	Raadzaal
Voorzitter	J.W.H. Winters

1	**Opening en vaststellen agenda**
2	**Vaststellen besluitenlijst vorige vergadering** De commissie wordt gevraagd de concept-besluitenlijst van de vergadering van 23 mei jl. vast te stellen.
3	**Vaststellen planningslijst en lijst toezeggingen en moties** De commissie wordt gevraagd de planningslijst en lijst toezeggingen en moties vast te stellen.
4	**Z/22/438054 Herstel dak en kozijnen basisschool De Bem in Zevenaar** De raad wordt voorgesteld € 100.389,00 beschikbaar te stellen voor het herstel van constructiefouten bij basisschool De Bem in Zevenaar. Portefeuillehouder: Bart Kagei Toelichting: In de raadsvergadering van 31 mei 2023 heeft de raad besloten dit onderwerp van de agenda te halen. Het college biedt de stukken opnieuw aan, waaraan toegevoegd de bijlage "Juridisch advies inzake de Bem".
5	**Z/23/448695 Jaarstukken 2022 Gemeente Zevenaar** De raad wordt voorgesteld: 1. De jaarstukken 2022 vast te stellen; 2. Kennis te nemen van het accountantsverslag van Stolwijk & Kelderman en de reactie van het college op dit verslag; 3. Het voordelige resultaat van 2022 ad € 11.395.523 toe te voegen aan de algemene reserve. Portefeuillehouder: Arthur Boone

6	**Z23/447495 Kadernota 2024-2027** De raad wordt voorgesteld: 1. in te stemmen met de inhoud en de voorstellen zoals deze zijn opgenomen in de kadernota 2024- 2027; 2. de kadernota 2024-2027 vast te stellen. Portefeuillehouder: Arthur Boone
7	**Raadsinformatiebrief 2023-008 Herstelplan continuïteit Pluryn** Deze brief is geagendeerd op verzoek van de fractie WijZZ (lijst ingekomen stukken raadsvergadering 1 maart 2023). De fractie wil met de wethouder in gesprek over de inhoud van de raadsinformatiebrief.
8	**Raadsinformatiebrief 2023-011 Stand van zaken uitvoeringsdruk jeugdgezondheidszorg januari 2023** Deze brief is geagendeerd op verzoek van de fractie WijZZ (lijst ingekomen stukken raadsvergadering 1 maart 2023). De fractie wil met de wethouder in gesprek over de inhoud van de raadsinformatiebrief.
9	**Petitie Zevenaar voor Soedan en vervolgbrief Soedanese Gemeenschap Nederland** Deze brieven zijn geagendeerd op verzoek van de fractie van het CDA (lijst ingekomen stukken raadsvergadering 31 mei 2023).
10	**Stand van zaken Sociaal Domein** Vanwege de importantie en impact van het onderdeel sociaal domein staat dit onderwerp als terugkerend onderdeel op de agenda. De portefeuillehouders informeren de commissie op hoofdlijn over de ontwikkelingen, voor de commissie is er gelegenheid tot het stellen van vragen en het voeren van onderling overleg.
11	**Agenderingsvoorstellen commissie** De leden van de commissie kunnen agendaverzoeken aan de commissie voorleggen.
12	**Mededelingen portefeuillehouders** Gelegenheid voor de portefeuillehouders om korte actuele en urgente mededelingen te doen.

13	**Rondvraag** De leden van de commissie kunnen vragen stellen aan de portefeuillehouders. Van tevoren is er door de fractie van de PvdA een vraag aangekondigd over noodhulp energietoeslag.
14	**Sluiting**

Zevenaar, 23 mei 2023.
Namens de Agendacommissie,
Chiel Claassen, commissiegriffier

GEMEENTE ZEVENAAR

Besluitenlijst Commissie Samenleving d.d. 23 mei 2023

de beraadslagingen zijn terug te luisteren op de website van de gemeente Zevenaar:
https://channel.royalcast.com/zevenaar/#!/gemeentezevenaar/20230523_1

Tijd	19:30 uur tot 22:15 uur
Locatie	Raadzaal
Voorzitter	J.W.H. Winters
Commissiegriffier	C.C. Claassen
Aanwezigen	B.L.Y. van Die (Lokaal Belang); M.R.A. Lap (PvdA); J.G.B.A. Lombarts (D66); A.Y. van Loon (WijZZ); J.J. Du Croix (WijZZ); L. van der Velden (SP); R.W.M. van Bommel (ONS Zevenaar); J.H.W. Harmsen (Sociaal Zevenaar); J. Hugen (Lijst 11); G.S.J. Broersen (GroenLinks), J.M. Koenen (VVD); P.A.T. de Winkel (VVD); J. de Nooij (CDA); G.T.H.J. Ariessen(CDA). S. Bijl (wethouder); A. Boone (wethouder); B. Kagei (wethouder); T. Albers (wethouder).
Afwezigen	A.L.M. Van der vlies (Lijst 11); R.C. Korthaus (CDA); F.S.N. Hesseling (PvdA).

1 Opening en vaststellen agenda

Verhinderingen:

- A.L.M. van der Vlies (Lijst 11), zij wordt vervangen door J. Hugen (Lijst 11);
- R.C. Korthaus (CDA), zij wordt vervangen door G.T.H.J. Ariessen (CDA);
- F.S.N. Hesseling (PvdA), hij wordt vervangen door M.R.A. Lap (PvdA).

Mevr. Van Loon (WijZZ) merkt op dat twee agendapunten ontbreken, namelijk (1) Raadsinformatiebrief 2023-011 Stand van zaken uitvoeringsdruk jeugdgezondheidszorg januari 2023 en (2) Raadsinformatiebrief 2023-008 Herstelplan continuïteit Pluryn. Deze agendapunten zijn in de commissievergadering van 11 april 2023 van de agenda gehaald.

Mevr. Van Loon (WijZZ) verzoekt deze agendapunten alsnog te agenderen voor de volgende commissievergadering.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

GEMEENTE ZEVENAAR

2	**Vaststellen besluitenlijst vorige vergadering** De besluitenlijst wordt ongewijzigd vastgesteld.
3	**Vaststellen planningslijst en lijst toezeggingen en moties** De planningslijst en lijst toezeggingen en moties wordt ongewijzigd vastgesteld.
4	**Z/23/447277 1e Voortgangsrapportage 2023** **Toezegging** : Wethouder Boone zegt toe dat het college vóór de behandeling van de kadernota een schriftelijke uiteenzetting van de meicirculaire aan de raad zal doen toekomen. De 1e voortgangsrapportage 2023 zal ook in de commissie Ruimte van 24 mei 2023 en de commissie Middelen van 25 mei 2023 worden besproken.
5	**Procesnota Vestersbos** De commissie heeft de procesnota besproken. Wethouder Bijl geeft aan dat het college verwacht een eventueel aangepast raadsvoorstel op tijd aan te leveren voor de raadsvergadering van 1 november 2023.
6	**Z/22/436308 Verduurzaming buitensportaccommodaties** **Toezegging** : Wethouder Boone zegt toe dat de investeringen in sportpark Hengelder duurzaam plaatsvinden. **Conclusie** : Hamerstuk
7	**Z/22/438054 Herstel dak en kozijnen basisschool De Bem in Zevenaar** **Conclusie** : Bespreekstuk
8	**Z/23/447868 BVO DRAN, meerjarenbegroting 2024-2027, gewijzigde begroting 2023 en jaarrekening 2022** **Conclusie** : Hamerstuk
9	**Z/23/447580 MGR-SDCG: wijziging Gemeenschappelijke Regeling** **Conclusie** : Hamerstuk
10	**Z/23/447579 MGR-SDCG: jaarstukken 2022, begrotingswijziging 2023 en meerjarenbegroting 2024 -2027** **Conclusie** : Hamerstuk

GEMEENTE ZEVENAAR

11	**Burgerbrief 28 maart 2023 inzake promoten streektaal** Naar aanleiding van de agendering van de brief inzake het promoten van de streektaal door de fractie van Lokaal Belang, is over dit onderwerp gesproken.
12	**Inwonerbrief 30 maart 2023 aanvraag Hemelpoort Brievenbus** Naar aanleiding van de agendering van de inwonersbrief inzake een aanvraag hemelpoort brievenbus door de fractie van D66, is over dit onderwerp gesproken. Het afdoeningsvoorstel van deze brief zoals door de raad was vastgesteld is het in handen stellen van het college ter afdoening. **Toezegging** : Wethouder Albers zegt toe dat het college contact op zal nemen met de schrijver van de brief over een hemelpoort brievenbus.
13	**Stand van zaken Sociaal Domein** Het afdelingshoofd van de afdelingen Maatschappelijke Ontwikkeling en Maatschappelijke Dienstverlening van de gemeente Zevenaar geeft een korte presentatie op basis van door hem uitgedeelde informatieve sheets. Hij stelt voor elk kwartaal het gesprek te voeren met de raad over de doorontwikkeling van het sociaal domein tijdens informatieve raadsbijeenkomsten: op 7 juni zal men het gesprek voeren over het algemene beeld en de ontwikkelingen binnen het sociaal domein, alsmede over de Wmo en de wachttijden; op 4 oktober zal men het gesprek voeren over de ontwikkelingen op het thema Jeugd en Gezin; op 6 december zal het gesprek gaan over de algemene voorzieningen binnen het sociaal domein en het voorliggend veld. Wethouder Bijl geeft een stand van zaken over de problemen met dagbesteding in relatie tot de aanbieders binnen de gemeente Zevenaar. Mevr. Van Loon (WijZZ) stelt een vraag over de achterliggende redenen van de problemen met de dagbesteding. Wethouder Bijl beantwoordt de vraag.
14	**Agenderingsvoorstellen commissie**
15	**Mededelingen portefeuillehouders** Wethouder Kagei heeft naar aanleiding van een toezegging in de commissie samenleving van 11 april jl. een mededeling met betrekking tot de scholen die zich hebben aangemeld voor betaalde schoollunches.

	Wethouder Bijl deelt mede dat er een stuk is ontvangen van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM). Dit stuk is toegevoegd aan de agenda van de commissie Middelen bij agendapunt 7 Ontwerpbegroting VGGM 2024. Hij maakt de commissieleden erop attent dat het stuk ook relevant is voor de commissie samenleving. Op voorstel van mevr. Van Loon (WijZZ) wordt dit stuk betrokken bij de bespreking van raadsinformatiebrief 2023-011 Stand van zaken uitvoeringsdruk jeugdgezondheidszorg januari 2023, in de commissievergadering Samenleving in 20 juni 2023.
16	**Rondvraag**
17	**Sluiting** Sluiting om 22:15 uur.

Planning RAAD 2023	Onderwerp	Commissie	Type stuk	Portefeuille-houder	Status / intern	Afdeling
Raad	**28 juni 2023 (incl. Jaarrekening)**					
28 juni 2023	Uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2022	Middelen	Rv	Boone		RO
28 juni 2023	Vaststelling bestemmingsplan Nieuwe Steeg 1 te Zevenaar	Ruimte	Rv	Van Orden		RO
28 juni 2023	Ontwerp begroting RDL 2024	Ruimte	Rv	Kagei	Abusievelijk niet opgenomen in de planning. Alsnog toegevoegd.	BOR
20-sep-2023	Vestiging van een voorkeursrecht op diverse percelen aan en rond de Dijkweg 49 in Zevenaar op basis van de Wet voorkeursrecht gemeenten	Ruimte	Rv	Van Orden		RO
28 juni 2023	Zienswijze op ontwerpbegroting 2024-2027, lidmaatschap VNG Gelderland en jaarstukken 2022 Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR)	Middelen	Rv	Van Riswijk		Staf
28 juni 2023	Jaarstukken 2022	alle commissies	Rv	Boone		FIN
Raad	**5 juli 2023 (Kadernota)**					
5 juli 2023	Kadernota	alle commissies	Rv	Boone		FIN
Raad	**20 september 2023**					
20-sep-2023	Vaststelling bestemmingsplan Buitengebied, Groessenseweg 15, Zevenaar	Ruimte	Rv	Van Orden	In afwachting van antwoorden m.b.t. zienswijzen	RO
20-sep-2023	Aanpassen Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur	Ruimte	Rv	Albers	Vergt nog nadere detailafstemming met de gemeenten binnen de UNOG (Uniformiteit Nutsvoorzieningen Oostelijk Gelderland).	BOR
20-sep-2023	Vaststellen bestemmingsplan Dorpstraat 71-85 Angerlo	Ruimte	Rv	Van Orden	Bestemmingsplan is in maart als ontwerp ter inzage gelegd, zienswijze ingediend.	RO
20-sep-2023	Vaststellen bestemmingsplan Dijkweg 35 en 37 te Zevenaar	Ruimte	Rv	Van Orden		RO
20-sep-2023	Vaststellen bestemmingsplan Poelwijkerlaan 26 en 28 te Zevenaar	Ruimte	Rv	Van Orden		RO
20-sep-2023	Vaststellen bestemmingsplan Gelders Eiland	Ruimte	Rv	Van Orden	Bestemmingsplan wordt in maart als ontwerp ter inzage gelegd	RO
Raad	**1 november 2023 (incl. 2e VGR)**					
1-nov-2023	Ontwikkeling Dorpstraat 46 in Babberich	Ruimte	Rv	Boone		BOR
1-nov-2023	Vaststelling aangepaste APV	Middelen	Rv	Van Riswijk		BV
1-nov-2023	Re-integratieverordening Participatiewet	Samenleving	Rv	Bijl	Ivm de Wet Uitvoeren Breed offensief dient de Re-integratieverordening te worden aangepast.	MO
1-nov-2023	Vaststellen Klimaatplan 'Op weg naar een klimaatneutrale organisatie'	Ruimte	Rv	Kagei		RO
1-nov-2023	Vaststelling bestemmingsplan Eltenseweg 3 te Lobith	Ruimte	Rv	Van Orden	Bestemmingsplan wordt voor de zomer 2023 als ontwerp ter inzage gelegd	RO
1-nov-2023	Beschikbaarstellen krediet voor planvorming en verbouwing Raadhuisplein 1	Middelen	Rv	Boone	Betreft gehuurd gedeelte voormalig gemeentehuis. Via een memo in het college is een nieuw voorstel gekomen; op dit voorstel waren nog een aantal opmerkingen. Vanaf het moment dat er een nieuw uitgewerkt voorstel voor ligt inclusief reële kosten, wordt dit voorstel voorgelegd bij het college en de raad.	BOR
1-nov-2023	Vestersbos	Samenleving	Rv	Bijl		MO
1-nov-2023	Vaststelling bestemmingsplan Nieuwe Steeg 9, Zevenaar	Ruimte	Rv	Van Orden	Bestemmingsplan wordt voor de zomer 2023 als ontwerp ter inzage gelegd	RO
1-nov-2023	2e Voortgangsrapportage	alle commissies	Rv	Boone		FIN
Raad	**8 november 2023 (Meerjarenbegroting)**					
8 november 2022	Meerjarenbegroting 2024-2027	alle commissies	Rv	Boone		FIN
Raad	**29 november 2023**					
29-nov-2023	Integraal HuisvestingsPlan 2024-2044	Samenleving	Rv	Kagei	Actualisatie huidige IHP 2020-2036 / wetswijziging	MO
29-nov-2023	Beleidsplan onderwijskansen 2024-2027	Samenleving	Rv	Kagei		MO
29-nov-2023	Beschikbaar stellen kredieten onderwijshuisvesting 2024	Samenleving	Rv	Kagei		MO
29-nov-2023	Vaststellen bestemmingsplannen vastgoedlocaties (Steenhuizen 6, Da Costastraat 2, Nieuwe Komstraat 19, Markt 8)	Ruimte	Rv	Van Orden	De ontwerp-bestemmingsplannen moeten nog ter inzage worden gelegd	RO
29-nov-2023	Vaststellen bestemmingsplan Grietakkers te Zevenaar	Ruimte	Rv	Van Orden	Bestemmingsplanstukken zijn nog niet aangeleverd door ontwikkelaar	RO
29-nov-2023	Bestuurlijke opdracht RSD 2024 - 2026	Samenleving	Rv	Bijl	Bestaande opdracht loopt eind dit jaar af; er wordt een nieuwe opdracht voor de RSD aan de raad voorgelegd.	MO
Raad	**20 december 2023**					
20 december 2023	Huisvestingsverordening	Ruimte	Rv	van Orden	De huisvestingsverordening verloopt op 31-12-2023 vandaar een vernieuwde verordening.	RO
20 december 2023	Aanpassen parkeerverordening 2017 en parkeerbelastingverordening 2023	Ruimte	Rv	Albers/Boone	Er moet nog een visie komen op het parkeerbeleid (zie collegeprogramma)	BOR/IB
20 december 2023	Notitie uitgangspunten huurprijsbeleid	Middelen	Rv	Van Orden	Nog steeds is niet duidelijk of er een raadsvoorstel vereist is. De afstemming met de afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling heeft nog niet volledig kunnen plaatsvinden, omdat het subsidiebeleid momenteel wordt opgesteld. Het is dus de verwachting dat de notitie huurprijsbeleid eind dit jaar bij het college wordt voorgelegd.	BOR
20 december 2023	MGR-SDCG: toestemming verlenen raad over de gewijzigde regeling MGR-SDCG	Middelen	Rv	Boone	Naast zienswijze dient de raad tevens toestemming te verlenen aan de gewijzigde regeling MGR-SDCG	MO
20 december 2023	Aanvraag Vangnetuitkering 2023	Samenleving	Rv	Bijl	Beoordeling of een Vangnetuitkering aangevraagd gaat worden vindt plaats medio van dit jaar (bepaled is of de uitgaven de grens van 7,5% overschrijden).	MO
20 december 2023	Verordening Jeugdhulp	Samenleving	Rv	Bijl		MO
20 december 2023	Herinrichting Sportpark Hengelder	Samenleving	Rv	Bijl	Wellicht kan dit onderwerp nog worden verschoven naar 29 november 2023	MO
20 december 2023	GRHVOL (aanpassing van de regeling)	Samenleving	Rv	Kagei	Per 1 juli 2022 is er een nieuwe Wet Gemeenschappelijke Regelingen. De regeling GRHVOL moet binnen 2 jaar aangepast zijn.	MO
20 december 2023	Actualiseren verordening WMO 2022	Samenleving	Rv	Bijl	De verordening Wmo wordt jaarlijks geactualiseerd indien daar aanleiding toe is.	MO
20 december 2023	Belastingverordeningen 2024	Middelen	Rv	Boone		IB
Raad	**31 januari 2024**					
31 januari 2024	Wijziging verordening leerlingenvervoer	Samenleving	Rv	Bijl		MO
	Onderstaande onderwerpen zijn nog niet bij een bepaalde maand gezet					
Q3 2023	Vaststellen bestemmingsplan Groenestraat 62 te Pannerden	Ruimte	Rv	Van Orden	Dit wordt Q3 2023, definitief ontwerp is nog niet aangeleverd door initiatiefnemer	RO
Q3 2023	Vaststelling bestemmingsplan Oude Steeg 3, Zevenaar	Ruimte	Rv	Van Orden	Is opgestart als wijzigingsplan, maar n.a.v. een zienswijze is gebleken dat het niet geheel valt onder de wijzigingsbevoegdheid. Moet daarom door de gemeenteraad als herziening bestemmingsplan worden vastgesteld. Op het bestemmingsplan zijn zienswijzen ontvangen.	RO
Q3 2023	Verordening fysieke leefomgeving in combinatie met achterblijvende APV	Ruimte	Rv	Van Orden	verplaatst naar Q3 2023 om de samenhang met de overige onderwerpen vanuit de Omgevingswet te houden. Afgestemd met de raadswerkgroep.	RO
Q3 2023	Vaststellen verordening Uitvoering en handhaving Omgevingsrecht Zevenaar 2023	Ruimte	Rv	Van Orden/Van Riswijk	Op moment in werking treden Omgevingswet (1 januari 2024) vervangt deze verordening de huidige Verordening Kwaliteit VTH.	VTH
Q4 2023	Evaluatie parkeerbeleid (raadsagenda)	Ruimte		Albers	De behandeling van dit onderwerp is afhankelijk van het proces omtrent onderwerpen op de raadsagenda.	RO
Q1 2024	Woonzorgvisie	Ruimte	Rv	Van Orden/Bijl	Wettelijke verplichting om voor 1-1-2024 een woonzorgvisie te hebben, is in termijn doorgeschoven. Traject wordt dit jaar wel opgepakt, maar de besluitvorming wordt doorgeschoven.	RO/MO
Q1 2024	Visie en integrale beleidsnota Sociaal Domein	Samenleving	Rv	Bijl	Is opgestart, maar nog niet duidelijk wanneer naar de raad.	MO
Q3/Q4 2024	Legesverordening specifiek voor onderdelen Ow	Middelen	Rv	Van Orden/Boone	De gemeente heeft haar legesmodel, de mandaatregelingen en de procedureverordening planschade aangepast op de situatie per 1-1-23. Afhankelijk van de inwerkingtreding van de nieuwe omgevingswet wordt de nieuwe tarieventabel leges in de raad aangeboden.	RO/IB

Z06F3885558

GEMEENTE ZEVENAAR

Raadsvoorstel

onderwerp	Herstel dak en kozijnen de Bem in Zevenaar
zaaknummer	Z/22/438054
documentnummer	INT/22/1135910
portefeuillehouder	Bart Kagei
portefeuille	Onderwijs
behandelend ambtenaar/afdeling	W. Dijkstra / Maatschappelijke Ontwikkeling
telefoon	0316-595307
email	w.dijkstra@zevenaar.nl

1. Samenvatting

Sinds 2018 heeft basisschool De Bem flinke overlast van lekkages via dak en kozijnen. Dit komt door constructiefouten. Deze willen we herstellen.

2. Raadsvoorstel

Wij stellen u voor:

1. € 100.389,00 beschikbaar te stellen voor het herstel van constructiefouten bij basisschool De Bem in Zevenaar.

3. Waarom naar de raad

U heeft het budgetrecht.

4. Doelstelling en beoogd resultaat

Adequate huisvesting voor leerlingen en leerkrachten van basisschool de Bem in Zevenaar.

5. Argumenten en alternatieven

Argumenten

1.1 De gemeente is verantwoordelijk voor adequate huisvesting van het basisonderwijs.

Naast de wettelijke verplichting voor adequate huisvesting via de Wet Primair Onderwijs (WPO, art. 102) stelt de gemeenteraad het lokale kader vast. Dit doet u via de Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Zevenaar 2020. Conform deze verordening heeft het schoolbestuur een aanvraag gedaan (artikel 6) voor het herstel van constructiefouten (artikel 2 lid b). De vergoeding wordt verrekend op basis van feitelijke kosten.

1.2 Er is sprake van constructiefouten bij basisschool de Bem.

Basisschool de Bem is gebouwd in 2010. De gemeente was destijds bouwheer en is eigenaar van het gehele schoolgebouw. Wij zijn sinds 2018 op de hoogte van de problematiek. Er is geprobeerd om hoofdaannemer en onderaannemers aansprakelijk te stellen voor de constructiefouten. De onderaannemers zijn inmiddels failliet.

De hoofdaannemer heeft in 2011 aan de gemeente een garantie afgegeven van 10 jaar op de dakbedekking. In juli 2019 is de hoofdaannemer op de hoogte gesteld van de gebreken. In juli 2020

heeft er door een onafhankelijk bureau een inspectie plaatsgevonden. De conclusies uit dit rapport worden betwist door het schade-expertisebureau dat de hoofdaannemer (december 2020) heeft ingeschakeld: er is niet voldoende gebleken dat de lekkages worden veroorzaakt door gebreken aan de dakbedekking. Hierdoor heeft de hoofdaannemer alle aansprakelijkheid afgewezen. Wel wordt aangegeven dat dakrenovatiewerkzaamheden noodzakelijk zijn.
De garantie is inmiddels verlopen. Het is onderzocht of het juridisch verhalen van de kosten mogelijk is, maar de kans hierop is als niet reëel geschat (zie bijlage). De veiligheid van de leerlingen en medewerkers is niet in het geding voor wat betreft de bouwkundige staat van het gebouw. De lekkages zorgen wel voor een minder gezonde leer- en werkomgeving. Tot 2023 is er gewerkt met tijdelijke oplossingen die helaas niet hebben geleid tot het gewenste resultaat. We willen nu graag een structurele oplossing.

In 2022 hebben we een onafhankelijk onderzoek naar de problemen laten doen. Op basis hiervan zijn offertes opgevraagd voor zowel de problemen met het dak als met de kozijnen.

1.3 Schoolbestuur en gemeente leveren beiden een bijdrage aan de oplossing.
Het schoolbestuur LiemersNovum heeft de afgelopen jaren veel tijd en energie, maar ook geld gestoken in het oplossen van de problemen. Leerkrachten en technisch personeel hebben veel gedweild. Er zijn gesprekken gevoerd om frustratie weg te nemen en mee te denken in tijdelijke oplossingen. Verschillende keren is de schade hersteld door het schoolbestuur.

De volgende zaken zijn recent nog (2020/2021) fysiek aangepakt door het schoolbestuur:
- De zware trespa beplating van de buitendeuren zijn verwijderd en vervangen door dibond. Dit houdt de deuren gangbaar (deuren waren met trespa nog zwaarder)
- Diverse vervangingen, vaak herhaaldelijk, van scharnieren en overig sluitwerk van deuren
- Vescom wandafwerking verwijderd van diverse wanden i.v.m. lekkages
- Schimmels verwijderd op wanden in diverse lokalen
- Stucwerk verwijderd en opnieuw aangebracht in diverse lokalen i.v.m. vervolgschade
- Dakpannen verwijderd/herschikt

Deze aanpak leidde niet tot droge leslokalen voor leerlingen en leerkrachten.

Alternatieven
U kunt besluiten hier geen of minder middelen voor beschikbaar te stellen. De constructiefouten worden dan niet (volledig) hersteld.

6. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?
We maken afspraken met het schoolbestuur LiemersNovum over de uitvoering van de herstelwerkzaamheden. Het schoolbestuur is hiervoor verantwoordelijk en legt achteraf verantwoording af over het herstel van de constructiefouten en de besteding van het budget.

7. Klimaat en duurzaamheid
Het gaat om herstel van constructiefouten, waardoor lekkages voorkomen worden. De bestaande zonnepanelen worden vervolgens teruggelegd om duurzame energie voor de school op te blijven wekken.

8. Communicatie
We bevestigen de afspraken met het schoolbestuur LiemersNovum schriftelijk. De ouders van de leerlingen worden door de school geïnformeerd.

9. Kosten, baten en dekking
De kosten voor het herstel van de constructiefouten bestaan uit verschillende kostenposten; dak, kozijnen, verwijderen zonnepanelen en uitvoeringskosten. In onderstaande tabel vind u het overzicht van de kostenposten. Het schoolbestuur is verantwoordelijk voor de uitvoering van het herstel en het verwijderen en opnieuw plaatsen van de zonnepanelen. We gaan uit van btw van 21% voor dak en kozijnen.

	Kosten	**21% btw**	**Incl. btw**
Dak			
zone 1	9188	*1929*	11117
zone 2	625	*131*	756
zone 3	9781	*2054*	11835
zone 4	41817	*8782*	50599
Dakwerkzaamheden algemeen	10200	*2142*	12342
Kozijnen	7405	1555	8960
Subtotaal	**79016**	**16593**	**95609**
Onvoorzien 5%	3951	830	4780
Totaal	**82966**	**17423**	**100389**

	Verantwoordelijkheid
Verwijderen/terugleggen zonnepanelen	LiemersNovum

Gezien de urgentie van het probleem, wijken we af van de gebruikelijke route conform de Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Zevenaar 2020.

Met de kosten van herstel van constructiefouten is geen rekening gehouden in de meerjarenbegroting. De extra (kapitaal)lasten, ingaande 2024, van afgerond € 2.500 worden verwerkt in de meerjarenbegroting. Het schoolbestuur legt na uitvoering van de werkzaamheden verantwoording af over de uitgevoerde werkzaamheden en de besteding van het budget.

10. Bijlagen
De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

1	INT/22/1135893	Lekkage onderzoek daken Bemschool dd 19.10.22
2	INT/22/1135895	Bijlage 1: situatie daklekkages dd 19.10.22
3	Z/23/444100/INT/23/1158054	Verslag LEAJ huisvesting dd. 15 maart 2023
4	INK/23/1167752	Juridisch advies inzake de Bem

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris
Danielle Jansen

De burgemeester
Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

onderwerp	Herstel dak en kozijnen basisschool de Bem in Zevenaar
zaaknummer	Z/22/438054
documentnummer	INT/22/1135910

De raad van de gemeente Zevenaar;

overwegende dat de zorgplicht voor onderwijshuisvesting een wettelijke taak is;

gelezen het verslag van het gevoerde op overeenstemming gerichte overleg met de vertegenwoordigers van de bevoegde gezagsorganen;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Zevenaar;

gelet op artikel 108 van de Gemeentewet en artikel 92 lid 1c van Wet Primair Onderwijs (WPO);

gezien het advies van de Commissie Samenleving;

besluit:

1. om € 100.389,00 beschikbaar te stellen voor herstel van constructiefouten bij basisschool De Bem in Zevenaar.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar,
gehouden op 28 juni 2023.

De griffier a.i.	De burgemeester
drs. M. van Bergen	drs. L.J.E.M. van Riswijk

Lekkage onderzoek daken Basisschool De Bem te Zevenaar

Werknummer	: 20200030-2
Opdrachtgever	: Gemeente Zevenaar
Datum	: 19 oktober 2022
Aanwezig:	: mevrouw Y. Schlief (YS); Gemeente Zevenaar (opdrachtgever)
	: de heer J. Grol (JG): Basisschool De Bem (huisvesting)
	: de heer A. de Bruin (AB); Liemers Novum (huisvesting)
	: de heer A. Mulder (AM); Tegmento Oost BV (toezichthouder)
Afwezig	: -

Actiepunten vorig verslag

N.v.t.

Algemeen

In opdracht van de Gemeente Zevenaar is aan Tegmento Oost B.V. gevraagd een kosten raming te realiseren voor de diverse punten welke zijn opgesteld in het rapport van de firma Diac.

Om een goede kosten analyse te kunnen realiseren inclusief een bijbehorende beschrijving / advies dient er eerst een onderzoek te worden verricht naar de bestaande situatie om te achterhalen wat noodzakelijk is en welke materialen inclusief werkzaamheden nodig zijn voor de realisatie van een waterdicht dak / goot aansluiting.

In een gezamenlijk overleg met alle betrokken personen zoals bovenstaand vermeld zijn alle punten doorgenomen aangaande historie / lekkages en reeds uitgevoerde werkzaamheden. Uit deze inventarisatie komen ca. 5 speerpunten naar boven welke tot op heden nog tot problemen / lekkages leiden.

Wij zullen in dit rapport per zone (5 stuks) het advies en mogelijke kosten opzet beschrijven. Wij stellen voor om eerst een conceptadvies op te stellen waarbij alle betrokken partijen hierin mee worden genomen met de te nemen keuzes en bijbehorende werkzaamheden. Dit mede omdat bij langdurige lekkages niet altijd verstandig is om grootschalig werkzaamheden uit te laten voeren, waarna mogelijk het probleem nog niet is weg genomen / opgelost.
Wij willen hierin voorstellen om de kaasschaaf methode te hanteren.

Doel van dit verslag

Door AM is nader onderzoek verricht bij de 5 verschillende zones waar zich de lekkages of probleem zones zich manifesteren. De geconstateerde zaken, bijbehorend advies en kostenopzet zijn vastgelegd in dit rapport inclusief bijlagen.

Conclusie / advies komend van rapport DIAC

Rapport: DIAC
Opdrachtnummer: 220160
Referentie: DvD/WD
Datum: 22-07-22

Conclusie en Advies

Platte dak:

- het vervangen van de toplaag

Hellende daken:

- incidenteel vastzetten van de dakpannen middels panhaken.
- aanpassen montage hoogte dakvensters

Goten:

- gaas uit de goten verwijderen.

Dakonderzoek Tegmento Oost B.V.

Zone 1

Om te achterhalen waar de lekkage / problemen zich voordoen is er aan de binnenzijde als zowel aan de buitenzijde nader onderzoek verricht

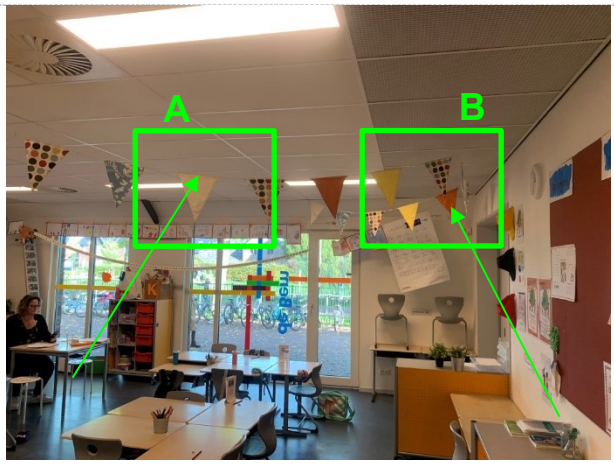

Foto 1

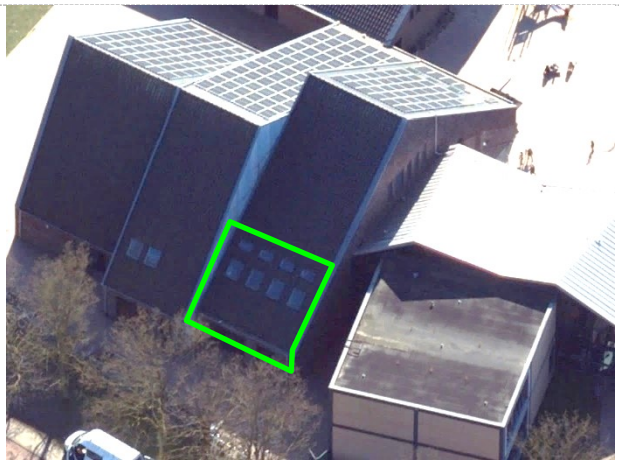

Foto 2

Binnenzijde constateringen:

Er is bij situatie A + B onder het plafond gekeken! Hierbij zijn enkele punten opgevallen en geconstateerd, namelijk:

- De geïsoleerde dakplaten zijn horizontaal gemonteerd i.p.v. verticaal! (Foto 4) (onbekend is of de dakplaat verticaal gemonteerd mag en kan worden?) Gebruikelijk bij deze dak constructies is om de dakplaten verticaal te monteren!
- Ter plaatse van de kopse naad van de onderlinge platen is de afdekstrook geheel losgekomen van de dakplaten, tussen de onderlinge plaat verbinding is minerale wol toegepast! Ondanks de aangebracht minerale wol isolatie is nog duidelijk tocht waarneembaar. (Foto 3)
- De dakplaat is aan de onderzijde (bol) opgezwollen (Foto 5)
- Er is nog aantasting aan de gevel geconstateerd ondanks het herstel van de gevel aan de binnenzijde! (Foto 6)

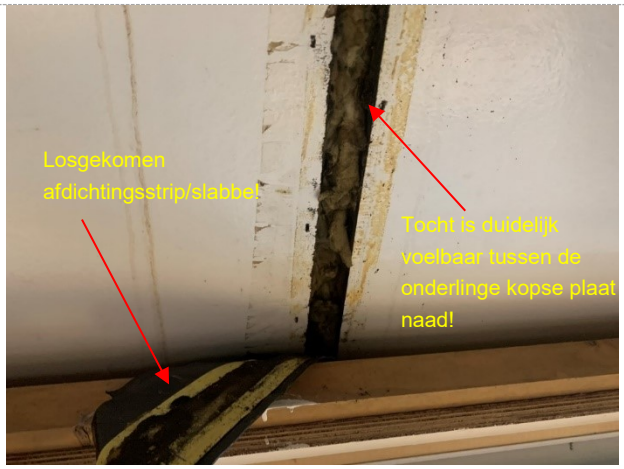

Foto 3

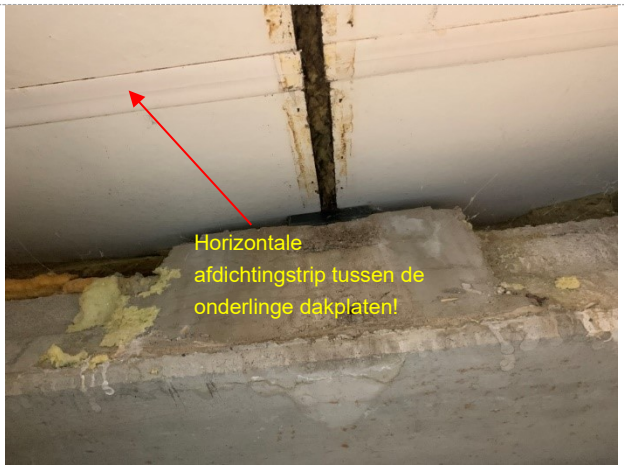

Foto 4

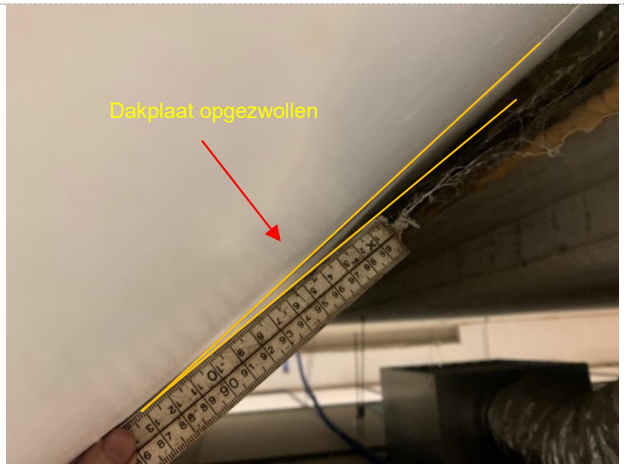

Foto 5

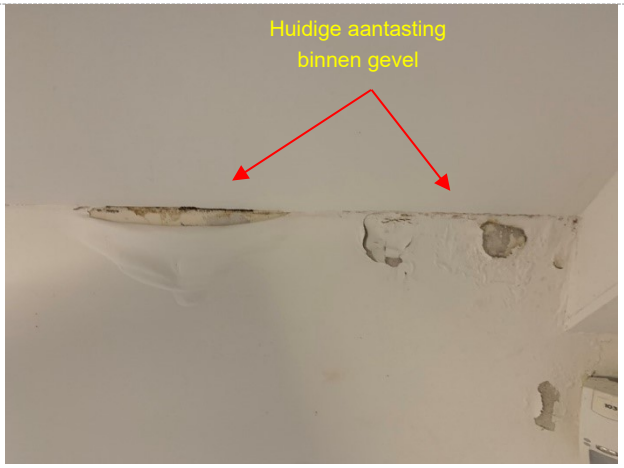

Foto 6

<u>Buitenzijde constateringen:</u>

Situatie buitenzijde, hierbij zijn er diverse dakpannen naast en onder de dakramen verwijderd! Hierbij zijn enkele punten opgevallen en geconstateerd, namelijk:

- Aan de buitengevel tegen het opgaande werk is duidelijk een langdurige lekkage zichtbaar! (Foto 7)
- De verholen goot aan de onderzijde sluit niet aan (Foto 8), hierdoor stroomt het water achter/onder de zinken goot, dit is het gevolg van de lekkage sporen aan zowel binnen en buiten zijde! (Foto 6 en 7) Tevens een schade gesignaleerd a/h zetwerk!
- Ter plaatse van de gevel is een opening geconstateerd waar water direct in de gevel kan stromen (Foto 9).
- De aansluitende kap tegen opgaande gevel (Foto 10) is alleen aan de onderzijde een opstaande waterkering richting goot / dakvlak aangebracht, gezien de totale lengte van deze kap is het aanbrengen van meerdere afwateringsribben conform tegenoverliggende dakrand waarbij meerdere ribben zijn toegepast aan te bevelen.
- Onder en rondom de dakramen is onder de dakpannen geen (extreme) lekkage sporen geconstateerd (Foto 11 en 12). Gezien de vervuiling mos en alg-vorming aanwezig op en rondom de dakpannen en goten aan de buitenzijde van de dakramen

is te concluderen dat de lekkages niet direct het gevolg zijn van eventueel verdiept gelegen dakramen, het verdiept liggen van de dakramen kan incidenteel lekkages veroorzaken, maar gezien de structurele lekkages zoals is verwoord door de heer Grol tijdens het gezamenlijke overleg, zou men ook vervuiling en aantasting van de bouwfolie en geïsoleerde dakplaat aan de buitenzijde moeten kunnen waarnemen. Deze aantasting / vervuiling is door ons niet waargenomen. Wel is geconstateerd dat de opstand foam welke dient te voorkomen dat de regen niet direct onder de dakpannen kan komen geheel is vergaan!

- Duidelijk is de vervuiling en mosvorming rondom de dakramen duidelijk zichtbaar (Foto 13)
- De dakpannen sluiten strak tegen de bovenzijde van het dakraam, hierdoor is de onderliggende goot geheel afgedekt, bij hevige regen bestaat de kans dat het water over het dakraam stroomt! (Foto 14)
- Tussen de dakplaten aan de onderzijde is een onderlinge ruimte geconstateerd, onduidelijk is of dit eventueel bouwfysische problemen (koudebrug) veroorzaakt! (Foto 15)
- Bevestigingsplaat voor het vastzetten van de geïsoleerde dakplaten aan de onderliggende staalconstructie. (Foto 16)
- Er is geen directe vervuiling of aantasting aan de buitenzijde van de dakplaat geconstateerd (Foto 15 en 16)
- Het aanwezige gaas in de goot belemmert de water afvoer! (Foto 17)

Foto 7

Foto 8

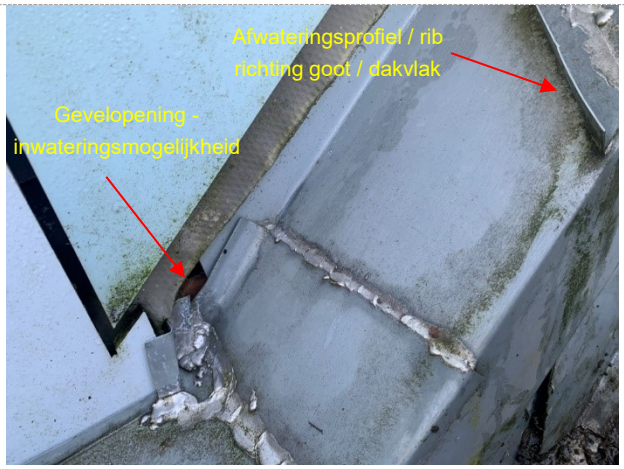

Foto 9

Foto 10

Foto 11

Foto 12

Foto 13

Foto 14

Foto 15

Foto 16

Foto 17

Advies situatie zone 1

Gezien de huidige lekkage en nog aanwezige schade aan de binnen gevel bestaat het vermoeden dat de lekkage grotendeels wordt veroorzaakt rondom het probleem gevel en goot aansluiting! (Foto 6 t/m 10)

- Aan de binnenzijde van de situatie zover als mogelijk een strook Alutrix, fabrikaat Carlisle, aanbrengen over de plaatnaad aansluiting van de twee onderliggende dakplaten, hierbij de bestaande weggezakte slabbe geheel verwijderen. (minimaal 400 mm breed)
- Ter plaatse aan de buitenzijde de plaatnaden daar waar de purschuim isolatie niet voldoende is aangebracht de situatie als nog volledig opvullen.
- Ter plaatse van de verholen ruimte (horizontaal) tussen de plaat naden (Foto 15) de ruimte geheel opvullen middels een steenwol isolatie, waarbij de situatie naderhand wordt afgedekt middels een WDDO-folie overeenkomstig bestaande situatie. De bestaande folie nadien terugplaatsen over de nieuw aangebrachte folie.

- Rondom de dakramen de goten geheel reinigen, daar waar de dakpannen strak aansluiten aan de bovenzijde van het dakraam, de dakpannen inkorten en plaatsen conform richtlijn!
- Los gekomen gootstuk vastzetten en of geheel vervangen, hierbij dient men rekening te houden dat de nieuwe situatie correct wordt aangesloten zodat inwatering achter en of onder de bestaande goot is uitgesloten.
- De openstaande gevel aan onderzijde gevelaansluiting met de goot, afdichten!
- Afwateringsribben plaatsen op het bestaande zinken zetstuk aansluitend tegen opgaand werk (overeenkomstig gevel / dakrand aansluiting tegen overliggende situatie)
- Gaas aangebracht in de goot geheel verwijderen.
- Goot en onder aansluiting onder de dakpannen geheel reinigen!

Zone 2

Bij zone 2 zijn de problemen niet zo extreem als bij zone 1. De situatie rondom de dakramen is schoner en droger gezien de zuidelijke ligging van het dakvlak. Onbekend is of er bij wind en regen eventueel de mogelijkheid bestaat dat er water achter de pannen terecht komt en daarmee eventueel lekkages veroorzaakt!. In de huidige situatie is het dakvlak voor het over grote deel vol gelegd middels zonnepanelen. Enige inwatering zou mogelijk zijn rondom de dakramen en de zichtbare openingen tussen afwateringsgoot en dakpannen.
Gezien de aanpassing van de zinken goten en de vervangen hwa-afvoeren door nieuwe grotere afvoeren bestaat de mogelijkheid dat hiermee het probleem kan zijn verholpen.

Na telefonisch contact 1-11-2022 met de heer J. Grol is bevestigd dat na de recentelijke aanpassingen van de situatie in de goten er geen lekkages meer zijn gesignaleerd. Hiermee kunnen wij concluderen dat de aanpassingen van de goten en hwa-afvoer een positief effect hebben gehad op de waterhuishouding in de goten.

Foto 18

Foto 19

Advies situatie zone 2

Wij adviseren in deze om in eerste instantie alleen het aanwezige gaas in de goten te verwijderen.

Zone 3A + 3B

De goten met aansluiting op de hellende aluminium felsdaksysteem (type Kalzip) veroorzaken met name lekkages t.h.v. de hwa-afvoeren.
In de huidige situatie zijn er extra ronde afvoeren bijgeplaatst in de nieuwe grote vergaarbakken aanwezig aan de buitenzijde!
Bij de uiteinden van de goot is vervuiling in de vorm van bladeren geconstateerd, in 1 goot (3B) liggen bouwkundige onderdelen. Al deze onderdelen belemmeren de waterafvoer.
Tevens is de steek van alle hwa-afvoeren niet geheel in de bodem van de goot gesitueerd, hierdoor blijft er water in de goot staan, dit in combinatie met de vervuiling en (hevige) regen stroom het water over het gootstuk, (onder de beplating) naar binnen.

Foto 20

Foto 21

Foto 22

Foto 23

Advies situatie zone 3

Om de waterafvoer geheel buiten het gebouw te brengen adviseren wij de goot in zijn geheel door te trekken voorbij de buiten gevel en deze te laten lozen in de vergaarbak!
Tevens kan men een bladscheider aanbrengen op de bestaande standleiding!

Zone 4

Door Tegmento is er 29 juli 2020 al een onderzoek uitgevoerd naar het betreffende dakvlak. Het enige wat wel naderhand nog is bevestigd en vastgelegd is dat de bestaande situatie geheel zou zijn voorzien van een bitumineuze dampremmer.

De huidige lekkages worden veroorzaakt door diverse gebreken aanwezig op het dakvlak. (Foto 24)

Bij het opgaande gevel werk is onbekend of de afgedopte kozijn elementen eventueel lekkages kunnen veroorzaken achter de randstroken van de dakbedekking die onder het kozijn aansluiten! (Foto 25)

Advies situatie zone 4

Advies hierin is om het dakvlak (minimaal de bestaande EPDM) toplaag geheel te vervangen!
In het Diac rapport wordt gesproken over het verwijderen van de toplaag door deze weg te snijden tussen de bevestigers van het systeem. Wel dient men rekening te houden gezien de diverse uitvoeringsfouten welke zijn gerealiseerd is dat ook de onderliggende isolatie niet correct is bevestigd en of is verwerkt. Wellicht is het verstandiger om nadat de toplaag is verwijderd een extra laag isolatie aan te brengen om eventuele koude bruggen zoals naden en kieren hiermee op te heffen!

Voor de uitvoering dient er wel een gedegen advies worden uitgewerkt inclusief nader onderzoek naar het correct uitvoeren van de diverse details (dakrand en opgaand werk aansluitingen!)

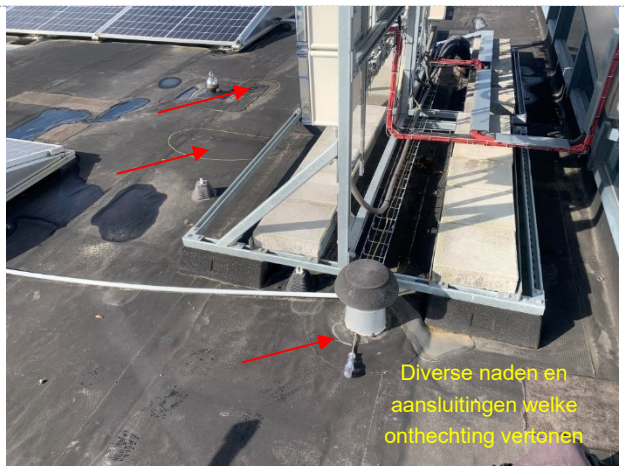

Foto 24

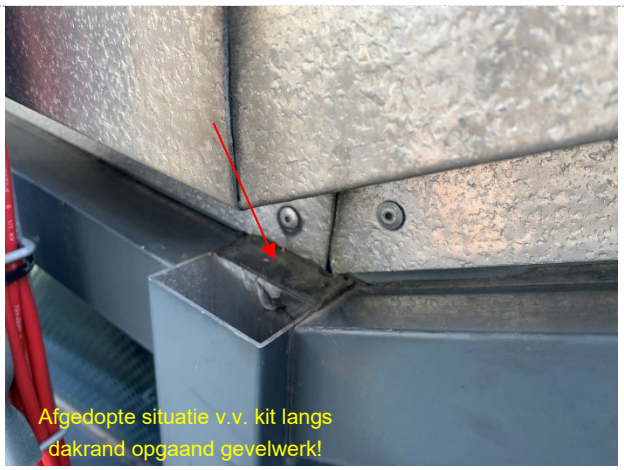

Foto 25

Zone 5A t/m 5C

Tegmento is geen expert op het gebied van kozijnen, wel is er door ons gevraagd te kijken naar de huidige situatie! Onderstaand benoemen wij de mogelijke oorzaken van de huidige lekkages!

De kwaliteit van de kozijnen is niet hoogwaardig te noemen, bij één situatie is er scheurvorming t.p.v. de onderdorpel geconstateerd. (Foto 28)

Door het eigen gewicht van de ramen is duidelijk zichtbaar dat de bovenliggende dorpelstijl van het kozijn doorbuigt! (Foto 27)

De aansluiting van het raamkozijn met de rubbers is niet overal optimaal te noemen, bij enkele situaties is er een opening visueel zichtbaar!

Foto 26

Foto 27

Foto 28

Foto 29

Advies situatie zone 5 A t/m 5C

Gezien de kwaliteit van de kozijnen is uiteindelijke vervanging noodzakelijk, voor een tijdelijke oplossing is het vervangen van de rubbers een optie, wel dient men vooraf te onderzoeken of de betreffende rubbers voor dit type kozijn nog verkrijgbaar zijn!

Algemeen

Tijdens het overleg kwam naar voren dat in het verleden diverse dakpannen tijdens storm zijn afgewaaid, tijdens de inspecties is gebleken dat de dakpannen minimaal zijn verankerd aan de onderconstructie. Nadien zijn er zonnepanelen aangebracht over grote delen van in totaal 5 hellende dakvlakken (pannendaken). Tijdens de inspectie is gebleken dat er toch nog diverse pannen niet geheel recht of vlak liggen. Het eventueel scheef liggen van een dakpan zal doorgaans niet direct leiden tot een dak lekkage.

In alle aansluitende zinken goten t.p.v. de hellende pannen daken is een gaas rooster aangebracht, eventuele bladvorming en of vervuiling zal zich gaan hechten aan dit gaas, deze situatie is niet bevorderlijk voor de waterafvoer.

Advies algemeen
Alle pannen daken nalopen (met gebruik van een hoogwerker), daar waar pannen scheef zitten en langs alle dakranden en de nokconstructie van het dak de dakpannen vastzetten middels RVS panhaken.

Alle gaas roosters uit de zinken goten verwijderen, voor de hwa-afvoeren tegelbladvangers plaatsen, tevens kan men er nog voor kiezen om een bladafscheider tussen de standleiding te plaatsen! Wel dient men rekening te houden dat de vervuilde goten structureel dienen te worden gereinigd!

Bijlagen:

- Bijlage 1: Situatie daklekkages
- Bijlage 2: Budget begroting per zone

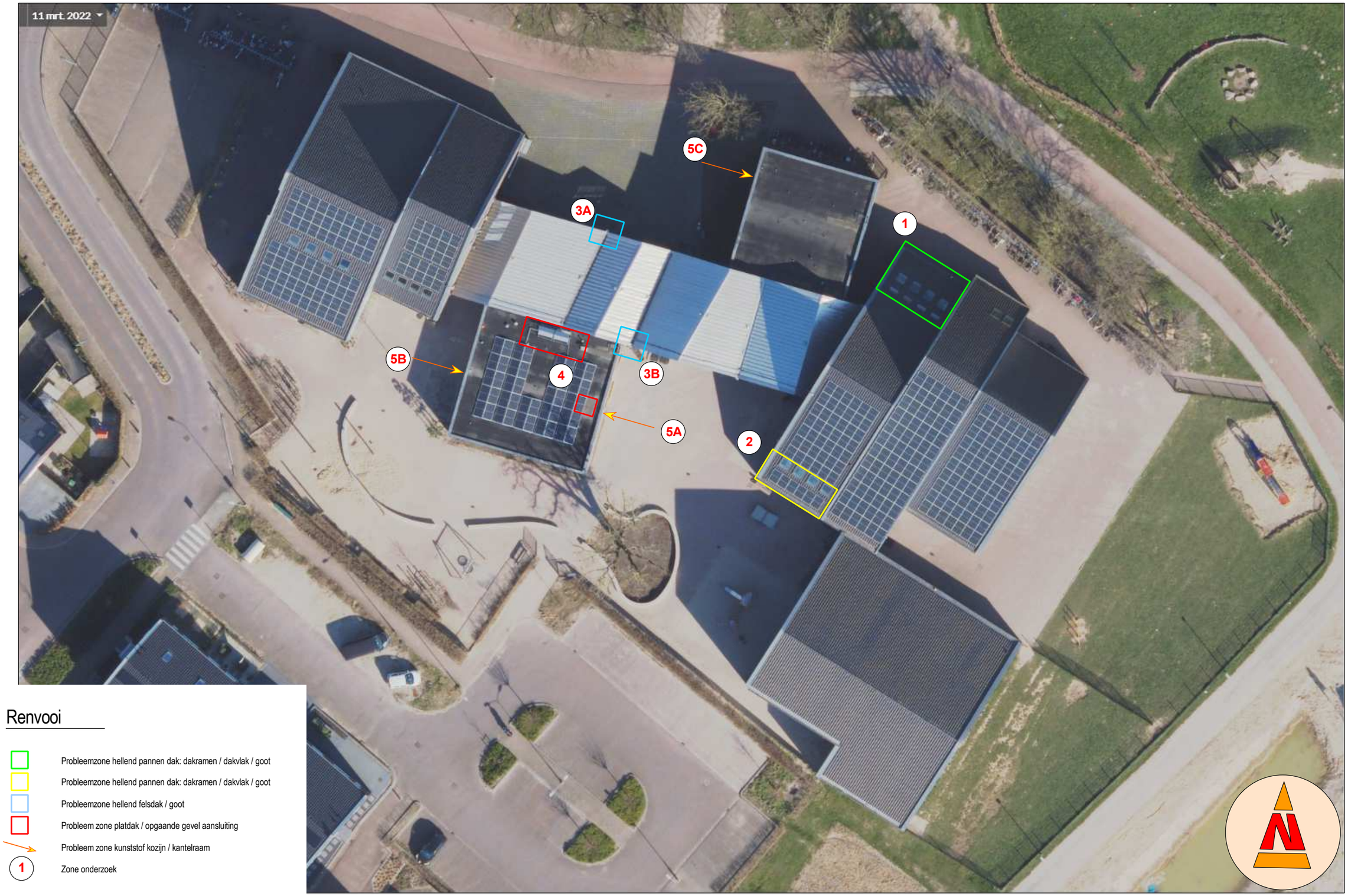

Renvooi

- Probleemzone hellend pannen dak: dakramen / dakvlak / goot
- Probleemzone hellend pannen dak: dakramen / dakvlak / goot
- Probleemzone hellend felsdak / goot
- Probleem zone platdak / opgaande gevel aansluiting
- Probleem zone kunststof kozijn / kantelraam
- 1 Zone onderzoek

Tegmento Visie op daken	Omschrijving:	Bemschool gelegen a/d Bemlaan te Zevenaar		Revisies
				R.a: - -
	Opdrachtgever:	Gemeente Zevenaar		R.b: - -
				R.c: - -
	Onderwerp:	Bijlage 1: Situatie daklekkages		R.d: - -
				R.e: - -
	Projectnr:	20200030	Datum: 28-10-2022	Schaal 1 : 400 op A3	1

Tegmento Oost B.V., Korenmolen 7, 7587 SE De Lutte, 0541-297696, a.mulder@tegmento.nl. Tekenaar: TegAM

Verslag LEAJ Huisvesting

Datum: 15 maart 2023
Tijdstip: 13.30 – 14.30 uur
Locatie: Babberichseweg 23 Zevenaar (Zonnekinderen)
Aanwezig: Bart Kagei (BK), Wytske Dijkstra (WD), Leny Thuss (LT), Lotte Baas (LB; not.), Karin Roekens (KR), Sandra van Diessen (SD), Sander van Limbeek (SL), Dany Ytsma (DY), Marinthe Ruegebrink (MR), Dorine Vaes (DV), Roger Klinkers (RK), Laurens van Lier (LL), Ad de Bruin (AB; vervangt Pieter-Jan Bühler)
Afwezig: Pieter-Jan Bühler, Monique Beekman, Inge te Winkel, Natalie Vels, Alice Sessink

1. **Opening en vaststellen agenda**
   Start 13.37 uur.
   Agenda vastgesteld.

2. **Mededelingen**
   BK: op 8 maart was er een informatieve raadsbijeenkomst, ook wel meet en greet voor onderwijs, onderwijshuisvesting en kinderopvang. Ik heb met veel mensen gepraat, leuke discussies gehad. Zijn er anderen die daar nog iets over willen delen?
   DY: Ik had een andere verwachting van de avond, we werden losgelaten. Prima netwerkavond, maar wel verwarrend.
   DV: Sluit ik me bij aan. Vanuit mijn rol als éénpitter vind ik het aantal bijeenkomsten veel.
   LL: Leuk om met raadsleden te praten. Grotere opkomst vanuit scholen en kinderopvang dan van raadsleden. Aantal partijen viel een beetje tegen.
   WD: Er worden op één avond per maand informatieve raadsbijeenkomsten gehouden. Raadsleden zijn vrij om daar wel of niet heen te gaan, we kunnen ze dat niet verplichten. Ze hoeven zich ook niet aan te melden.
   BK: Er liepen 3 bijeenkomsten parallel. Geen handige afspraak, gaan we met de Griffie bespreken.
   LL: De gesprekken waren goed, leuke gesprekken gehad.

   BK: Gisteren was er een collegevergadering over Vestersbos. Het college heeft voorgesteld Vestersbos te gebruiken als onderwijslocatie met de Wissel, de Tamboerijn, Zonnekinderen en de gymzaal. Dat is een positieve ontwikkeling.
   WD: De raadsvergadering is op 26 april. Op 5 april is er een informatieve raadsbijeenkomst bedoeld voor raadsleden, maar de toegang is vrij. 11 april komt de commissie samenleving bij elkaar. Hier voorafgaand is er vanaf half 8 een moment van inspraak. Jullie ontvangen een brief met deze data en waar je meer informatie over het voorstel en bijbehorende stukken kunt vinden.

   LB: Omtrent de jaarlijkse cyclus zijn er drie aanvragen voorzieningen onderwijshuisvesting 2024 binnen gekomen:
   1. Sterrenschool: aanvraag OLP en meubilair voor één groep.

2. de Bem: herstel- en constructiefouten dak, gevels en kozijnen – gaan we buiten de jaarlijkse cyclus om in behandeling nemen i.v.m. spoed door o.a. lekkages.
3. Quadraam- Liemers College: vervangende bouw voor locatie Heerenmäten (mede ter vervanging van Zonegge).

3. Vaststellen verslag 08-12-2022 (bijlage 1)
Geen opmerkingen, verslag is vastgesteld.

4. Leerlingprognoses
- 0 tot 3 jarigen
- PO (bijlage 2 en 3)
- SBO (bijlage 4)
- VO (bijlage 5)

WD: Jullie hebben allemaal de leerling prognoses (PO, SBO en VO) ontvangen. Sinds vorig jaar zit hier ook een prognose bij voor 0-3 jarigen. En daarnaast hebben we dit keer ook een tweede scenario voor basisonderwijs voor Vestersbos op laten stellen.
We zijn benieuwd of jullie hierin opvallende zaken hebben waargenomen? Klopt het met jullie eigen prognoses?

0 -3 jarigen
DY: Het is in lijn met de verachtingen
MR: Daar sluit ik bij aan.
WD: Maken jullie ieder jaar zelf prognoses?
DY: Nee.
MR: Alleen als we met uitbreiding bijv. te maken hebben kan het zijn dat daar extra onderzoek naar gedaan worden.

Basisonderwijs
KR: Ik heb het gevoel dat de prognoses lager liggen dan dat ze in werkelijkheid zijn. We zitten nu al op 184 leerlingen. We hebben het gevoel dat we rond de 180 blijven, maar in de prognoses zit het rond de 160 leerlingen.
SD: Ik vond het wel verwarrend dat de prognoses van 1 oktober uitgaan.
WD: Dat geldt nog niet voor onderwijshuisvesting zaken. 1 oktober is ook in lijn met de huidige verordening. Misschien dat we dat in de toekomst wel 1 februari gaan aanhouden.
AB: We hebben de prognoses globaal doorgenomen. Er zijn wel verschillen.
Een verschil is de Sterrenschool, die hebben een hoger leerlingen aantal dan in de prognose. Ik zou graag de gelegenheid krijgen om onze prognoses nog te vergelijken met deze prognoses.
WD: In de vervolggesprekken over Vestersbos, moeten we dat helder hebben.

Speciaal basisonderwijs
DV: Doesburg wordt meegenomen, terwijl dat niet valt binnen het samenwerkingsverband.
WD: Jullie hebben ook geen kinderen vanuit Doesburg?

DV: Nauwelijks, ik vraag me af of het verstandig is om het mee te nemen. Het is verder gebaseerd op geboortecijfers. Als we de ontwikkelingen passend onderwijs meenemen dan zou hij iets lager uitkomen.
WD: Wat is iets lager?
DV: Dat is lastig. We weten niet wat het effect zal zijn van het ophouden van de NPO-gelden.

Voortgezet onderwijs
LL: Wat me opvalt is dat er stabilisering is in de omvang van de populatie. De krimp stagneert. We zijn in het verleden gekrompen en zijn nu gestabiliseerd. Ik vraag me af waar dat op gebaseerd is. Immigratie?
WD: Er is de laatste jaren nog al extra gebouwd. Ik weet dat Duiven minder gebouwd is. In Zevenaar is dat wel het geval.
LL: Vanaf nu tot ver in de toekomst stabiliseert het aantal leerlingen. Wat wij doen is een prognose voor elk jaar. Niet als school nog een groot onderzoek. Doet DUO ook nog een onderzoek?
WD: Nee de tellingen komen van DUO, die gaan naar Pronexus toe.
RK: Kunnen we de prognoses van Symbion en Candea College ook verder in het GRHVOL bespreken. O.a. Symbion is lastig in te schatten aangezien het om praktijkonderwijs gaat. Pronexus heeft daar geen rekening mee gehouden.
WD: Dat lijkt me goed.

5. Onderwijs & Oekraïense vluchtelingen / nieuwkomers

BK: Ik heb een vruchtbaar bezoek gebracht aan het nieuwkomersonderwijs op Taalschool de Liemers. Het is een mooie locatie geworden, leuk ingericht en dat op zo'n korte termijn.
LL: VO zit in Arnhem bij het Venster.
LT: Er zitten niet alleen Oekraïense vluchtelingen, maar ook nieuwkomers. Het groeit en het gaat goed.
AB: Wij willen op onze beurt ook de gemeente hartelijk danken voor de inzet. Ik deel de mening van de gemeente. In ruim een maand is er een hele mooie onderwijsvoorziening van gemaakt. Ik heb nog twee vragen.
We hebben eens stuk financiering gedaan. Is het budget toereikend?
LT: Nog niet alles binnen, dus dat kunnen we nog niet zeggen.
AB: Er is een behoefte aan speeltoestellen voor buiten. Mochten jullie nog mensen weten die speeltoestellen weten dan hoor ik dat graag. Westervoort (Montessori) stelt een klimrek beschikbaar. Zij zijn zelf bezig met vergroening van het schoolplein.
LT: Ze maken ook geen gebruik van een sportvoorziening voor het bewegingsonderwijs. Dit wordt intern gedaan op de locatie.
DY: Hebben jullie al contact met Innerwaard gehad?
AB: Nee. Ik hoor het graag.
Afspraak: RK komt terug op verzoek van de Taalschool van Liemers Novum voor (gebruikte) leerlingsetjes. RK wil graag hoeveelheid en voorkeurstype weten, zodat deze setjes geschonken kunnen worden. AB aanvaard dit.

RK: Klein stukje over het VO dan toch. Het valt onder de directie van het Venster. Alleen ze zitten op een dislocatie. Daar moeten we eind juni uit. Aansluitend aan dit overleg ga ik naar Arnhem toe. We weten nog niet waar we in het nieuwe schooljaar zitten.
WD: Jullie zoeken iets in Arnhem?
RK: We zoeken iets binnen een straal van 3km van het betreffende brinnummer.
DY: Hoeveel m2 heb je nodig?
RK: Er zitten ook twee PO instellingen in. Op dit moment zitten daar 400 leerlingen in het VO onderwijs. Dus dan heb je ook wel 4000 m2 nodig.

Buitenschoolse opvang bij Taalschool
DY: We hebben nog niets vernomen van wat we willen met de buitenschoolse opvang van de Taalschool. Er is in principe geen ruimte?
SD: Kleuters worden opgevangen op de IKC locaties.
DY: Ik heb al een verzoek gekregen.
WD: Dus je zou zeggen op dezelfde locatie zou fijn zijn.
DY: Ja dat klopt. Het is een grote vervoersbeweging die je soms niet wil voor de kinderen en ze komen in grote groepen terecht.

6. Vernieuwen Integraal Huisvestingsplan 2024-2044
LB: Vanochtend bijeenkomst duurzaamheid gehad en het verdere proces rondom het IHP toegelicht. Ik hoor het graag als hierin evaluatiepunten zijn. Het verslag en presentatie hiervan worden gedeeld.

7. Voortgang Vestersbos
WD: Aan het eind van de maand volgt een gesprek met LiemersNovum en Zonnekinderen. Wat betekent dit nu? Dit is nu een volgende stap. Iedereen krijgt een brief over het vervolg. Een alternatief voor het VO wordt besproken in de GRHVOL. Daarnaast kunnen jullie vrijdag een artikel verwachten in de Gelderlander over Vestersbos.

8. De Carrousel
AB: Loopt volgens planning. In eerste instantie werd gestuurd op mei. Nu hebben we besloten niet een keer extra te gaan verhuizen. Maar begin volgend schooljaar de school op de Kardinaal De Jongstraat te openen. Loopt goed, alleen goed nieuws.
LL: Het is gekomen door een ongeluk, maar wat het meebrengt is dynamiek in de positieve zin.

9. Rondvraag
Geen rondvragen

10. Sluiting
Locatie volgende LEAJ huisvestingsoverleg woensdag 28 juni 2023 van 13.30 tot 14.30 uur. Bij Liemers College – locatie Heerenmäten uitgenodigd door Laurens van Lier.
Sluiting om 14.17 uur.

Hekkelman Advocaten N.V.
Prins Bernhardstraat 1
6521 AA Nijmegen
www.hekkelman.nl

Postbus 1094
6501 BB Nijmegen
T 024 - 382 83 84
advocatuur@hekkelman.nl

Hekkelman advocaten | notarissen

Gemeente Zevenaar
T.a.v. mevrouw W. Dijkstra
Postbus 10
6900 AA ZEVENAAR

Per e-mail : W.Dijkstra@zevenaar.nl

Nijmegen, 14 juni 2023

Ons kenmerk	**Telefoonnummer**	**Uw kenmerk**
Gemeente Zevenaar / Advies basisschool de Bem 20230851 - 2623566/1 - AK/	024 - 382 84 44	-
E-mail	**Faxnummer**	**Betreft**
a.klomp@hekkelman.nl; r.burgers@hekkelman.nl	024 - 382 83 88	Advies

Geachte mevrouw Dijkstra,

Naar aanleiding van uw e-mails van 6 juni 2023 en 7 juni 2023 treft u hierbij ons advies aan in bovengenoemde zaak.

A. Inhoudsopgave

De inhoud van dit advies is als volgt opgebouwd:

A. Inhoudsopgave;
B. Inleiding;
C. Relevante feiten en omstandigheden;
D. Vraagstelling;
E. Juridisch kader/beantwoording vragen;
F. Conclusies.

B. Inleiding

Er is sinds de oplevering (of in ieder geval kort daarna) sprake van gebreken aan het dak en de (raam)kozijnen van het gebouw voor basisschool de Bem in Zevenaar, in die zin dat sprake is van lekkages. De betreffende gebreken/lekkages zorgen voor overlast en moeten worden verholpen. Met de herstelkosten is een bedrag gemoeid van circa 100K. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente heeft een (concept)raadsvoorstel voorbereid waarin de gemeenteraad zal worden gevraagd krediet beschikbaar te stellen voor de begrote herstelkosten. Dit krediet zal beschikbaar worden gesteld aan Partij A, die het bevoegd gezag is van basisschool de Bem. Een en ander

Hekkelman advocaten en notarissen is de handelsnaam waaronder Hekkelman Advocaten N.V. (KvK nr. 09170462) en Hekkelman Notarissen N.V. (KvK nr. 09170507), beide statutair gevestigd te Nijmegen, ieder voor eigen rekening werken. Op onze dienstverlening zijn van toepassing de algemene voorwaarden (zie www.hekkelman.nl) waarin onder andere een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

opdat Partij A kan (laten) zorgdragen voor herstel van de gebreken/lekkages. Partij A heeft ter zake ook een reguliere aanvraag gedaan op basis van artikel 6 van de 'Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Zevenaar 2020' (hierna: '*de Verordening*').

Gezien het vorenstaande vraagt de gemeente zich af of de aannemer die het gebouw destijds heeft gerealiseerd aansprakelijk kan worden gehouden.

Hierna zullen wij uiteenzetten dat een eventuele aansprakelijkstelling van de aannemer niet kansrijk is. Dat komt omdat eventuele vorderingen van de gemeente uit hoofde van een verborgen gebreken zijn vervallen. Daarnaast zijn eventuele vorderingen van de gemeente uit hoofde van garanties verjaard. De gemeente kan verder ook geen beroep meer doen op het aanbod tot een minnelijke regeling dat de aannemer medio 2021 heeft gedaan.

C. Relevante feiten en omstandigheden

De gemeente heeft op 7 januari 2009 met *Partij B* een Ontwikkelings- en realisatieovereenkomst (hierna: '*de Overeenkomst*') gesloten.

Op grond van de Overeenkomst heeft de gemeente aan Partij B (onder meer) opdracht verleend om ontwerp- en uitvoeringswerkzaamheden uit te voeren ten behoeve van de realisatie van een nieuwe brede schoolgebouw voor basisschool de Bem (hierna: '*het Werk*').

Op de Overeenkomst zijn van toepassing de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor Geïntegreerde Contracten 2005 (hierna: '*UAV-GC 2005*'). De UAV-GC 2005 zijn veelgebruikte algemene voorwaarden in de bouw voor geïntegreerde contracten waarin aan aannemers zowel ontwerp- als uitvoeringswerkzaamheden worden opgedragen.

Het Werk is op (of omstreeks) 14 december 2010 door Partij B aan de gemeente opgeleverd.

De onderhoudstermijnen voor de bouwkundige onderdelen van het Werk bedragen op grond van de Overeenkomst zes (6) maanden na oplevering van het Werk en voor elektronische en werktuigbouwkundige installaties van het Werk bedraagt de onderhoudstermijn twaalf (12) maanden na oplevering van het Werk.

Er gelden verder op grond van de Overeenkomst verschillende garantietermijnen voor het Werk, waaronder een garantietermijn van tien (10) jaar voor de dakbedekking. De verschillende garantietermijnen gaan in per de datum van het einde van een onderhoudstermijn.
De garantie houdt in dat Partij B op eerste verzoek van de gemeente alle gebreken dient te herstellen die tijdens de duur van de betreffende garantietermijn voorkomen aan een gegarandeerd onderdeel van het Werk en waarvan de gemeente aannemelijk maakt dat deze aan minder goede hoedanigheid of gebrekkige uitvoering moeten worden toegeschreven.

Sinds de oplevering van het Werk (of in ieder geval kort daarna) is sprake geweest van lekkages bij hevige regenval, zowel bij de platte als de schuine dakdelen als bij enkele (raam)kozijnen.

De gemeente (en ook Partij A die het bevoegd gezag is van basisschool de Bem) heeft daarover meerdere keren aan de bel getrokken bij Partij B.

In de periode 2019-2020 zijn de dakgoten door Partij B gewijzigd en zijn de Hemelwaterafvoeren (hierna: 'HWA's') door Partij B vervangen, nadat door een door de gemeente ingeschakeld expertisebureau (Partij C) was geoordeeld dat de dakgoten niet goed waren gemonteerd en er te weinig HWA's aanwezig waren. Deze werkzaamheden zijn eind februari 2020 afgerond.

Door de wijzigingen aan de dakgoten en de vervanging van de HWA's is de hemelwaterafvoercapaciteit van het dak van het Werk aanzienlijk vergroot. Veel lekkages leken daarmee voor dat moment opgelost op. De betreffende werkzaamheden zouden ook naar tevredenheid van de gemeente zijn uitgevoerd.

Omstreeks medio 2020 bleken er echter nog steeds een aantal (oude) lekkages te zijn aan het dak van het Werk en aan de (raam)kozijnen die niet waren verholpen met de aanpassingen aan de dakgoten en het aanbrengen van de nieuwe HWA's.

Bij e-mail van 16 juli 2020 heeft de gemeente Partij B ter zake formeel in gebreke gesteld en verzocht om de gebreken aan het Werk binnen een redelijke termijn te verhelpen. In de e-mail van de gemeente d.d. 16 juli 2020 is het volgende vastgelegd:

> *"Geachte heer .....,*
>
> *Graag willen wij via deze weg kenbaar maken dat wij gebreken aan het platte dak en het kunststof kozijnwerk hebben geconstateerd bij de Bem school, gelegen aan Bemlaan 3-5 te Zevenaar. Beide gebreken betreffen lekkages. Deze lekkages worden veroorzaakt door (verborgen) gebreken aan de dakbedekking en het kozijnwerk.*
>
> *Deze lekkages kwalificeren als een tekortkoming in de nakoming van de aannemingsovereenkomst. De tekortkoming valt binnen de voor de betreffende bouwkundige onderdelen geldende garantietermijn van 10 jaar.*
>
> *Eerder deze week hebt u reeds contact gehad met één van mijn collega's over de bedoelde gebreken en hebt u deze collega naar een van uw onderaannemers doorverwezen.*
>
> *Het is echter als aannemer uw verantwoordelijkheid om voor tijdig en correct herstel van de geconstateerde – en door u overigens niet betwiste – gebreken zorg te dragen: niet de verantwoordelijkheid van uw onderaannemer(s). Daarom verzoek ik u hierbij de bedoelde gebreken binnen redelijke termijn te verhelpen, te weten: herstel van de lekkages aan het dak binnen vijf werkdagen vanaf heden. Wij stemmen in met het eerst uitvoeren van*

noodreparaties, mits binnen drie weken vanaf heden een duurzame, permanent herstel van de bedoelde gebreken door u zal zijn uitgevoerd.

Voor het oplossen van de gebreken aan het kunststof kozijnwerk stellen wij een redelijke termijn van 3 weken, dat wil zeggen 15 werkdagen vanaf heden.

Verder behoudt de gemeente zich alle rechten en weren ten aanzien van de geconstateerde gebreken en eventuele (gevolg)schade voor.

Ik reken erop u hierbij voldoende te hebben geïnformeerd."

De gemeente heeft vervolgens (opnieuw) een deskundige ingeschakeld die onderzoek heeft gedaan naar de gebreken/lekkages. Deze deskundige betrof de firma Partij D. Partij D heeft op 29 juli 2020 aan de gemeente een deskundigenrapport uitgebracht.
De conclusies van Partij D in dit rapport luiden als volgt:

"Conclusie
Conform de dakopbouw zoals deze bekend is van dakvlak 1 t.h.v. de dakdoorvoer is er op basis van deze gegevens een bouwfysische berekening uitgevoerd: hierbij zijn de volgende gegevens ingevoerd.
Dakopbouw:
- Beton kanalenvloer (dikte ca. 200 mm)
- EPS100 isolatie, dikte 180 mm
- EPDM Resitrix MB
- Klimaatklasse 3 (standaard voor schoolgebouwen)

Bij bovenstaande berekening is de conclusie dat er inwendige condensatie optreed in het dakbedekkingspakket met een toenemende waarde van 31,1 gr/m² per jaar. Wat resulteert in een Slechte dakopbouw.
Gezien de aangetroffen situatie en de diverse gebreken adviseren wij het gehele dakbedekkingspakket te vervangen en als nog te laten uitvoeren conform de geldende richtlijn/ bouwbesluit (Vakrichtlijn gesloten dakbedekkingssystemen welke is opgenomen in de BRL4702)."

Partij B heeft in reactie daarop een eigen expert ingeschakeld. Deze expert betreft Partij E. Partij E deelt de conclusies van Partij D niet en komt in haar rapport tot de volgende (afwijkende) conclusies:

"Conclusie
Door de aannemer is op 14 juli 2011 aan gemeente Zevenaar een garantie afgegeven van 10 jaar op de dakbedekking. Afgezien van het feit dat (nog) niet is gebleken dat de lekkages worden veroorzaakt door een gebrek aan de dakbedekking, wordt in de garantieverklaring een voorbehoud gemaakt ten aanzien van goed en regelmatig onderhoud. Dat had in dit geval er voor gezorgd dat gebreken aan de dakbedekking eerder gesignaleerd en opgelost hadden kunnen worden.
Door de aannemer wordt daarom aansprakelijkheid afgewezen en alle rechten voorbehouden.
Dat er dakrenovatiewerkzaamheden noodzakelijk zijn om te platte daken aan de huidige richtlijnen en voorschriften te laten voldoen is evident, maar dit valt niet binnen de afgegeven garantie van de aannemer. Toch is op verzoek van de aannemer door .....

een offerte opgesteld voor het uitvoeren van herstelwerkzaamheden. Deze offerte treft u hierbij als bijlage aan."

Partij E betwist namens Partij B dan ook aansprakelijkheid.

De gemeente is vervolgens wel in overleg gebleven met Partij B over de gebreken/lekkages. Dit heeft erin geresulteerd dat Partij B op 15 juli 2021 aan de gemeente een voorstel heeft gedaan voor een minnelijke regeling. Dit voorstel kwam erop neer dat de betreffende dakbedekking zou worden overlaagd. De onderaannemer/dakdekker van Partij B zou daarbij de kosten van het materiaal voor haar rekening nemen. Partij B en gemeente zouden beiden de helft van de kosten voor de dakdekker betalen, hetgeen neerkwam op een bedrag van circa 10K te betalen door de gemeente. Partij B was niet bereid om iets te doen aan de gebreken aan de (raam)kozijnen. Partij B zou er niet van zijn overtuigd dat de onvoldoende stijfheid van de kunststof (raam)kozijnen leidde tot lekkages.

Het voorstel van Partij B voor een minnelijke regeling met betrekking tot het dak is door de gemeente nimmer aanvaard.

Toen de lekkages opnieuw opspeelden in de zomer van 2022 is er tussen de gemeente en Partij A opnieuw contact geweest. Met Partij B is, voor zover wij kunnen achterhalen in de stukken die u ons heeft toegezonden, echter geen contact meer geweest.

De gemeente wenst de gebreken aan het gebouw van basisschool de Bem graag te (laten) herstellen. De herstelkosten zijn begroot op een bedrag van circa 100K. Er is een concept raadsvoorstel voorbereid waarin de gemeenteraad van de gemeente zal worden gevraagd om het krediet dat benodigd is voor de herstelkosten, ter beschikking te stellen aan Partij A. Een en ander opdat Partij A de gebreken/lekkages kan (laten) herstellen. Partij A heeft ter zake ook een reguliere aanvraag gedaan op grond van artikel 6 van de Verordening. Gezien de urgentie van het probleem, is de gemeente evenwel voornemens om af te wijken van de gebruikelijke route conform de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Zevenaar.

D. Vraagstelling

De gemeente heeft ons de volgende vragen gesteld:

1. Is er een reële kans om de hoofdaannemer succesvol aansprakelijk te stellen voor de lekkages bij de basisschool de Bem? Wat zijn de belangrijkste overwegingen om hiertoe over te gaan?
2. Wat zijn de kosten die gemaakt moeten worden om de juridische procedure te starten en te doorlopen?
3. Wat zijn de verwachte opbrengsten van een dergelijke procedure in de zin van schadevergoeding door hoofdaannemer?

Hierna zullen wij de gestelde vragen beantwoorden.

E. Juridisch kader/beantwoording vragen

Het uitgangpunt bij aanneming van werk is dat met de oplevering van een werk het risico van het werk overgaat van de aannemer naar de opdrachtgever (in dit geval de gemeente). De aannemer (in dit geval Partij B) is na de oplevering slechts nog op beperkte gronden aansprakelijk. Dat is (in beginsel) alleen het geval wanneer er sprake is van verborgen gebreken of wanneer er met succes een beroep kan worden gedaan op een garantie. Wij zullen beide uitzonderingen hierna bespreken.

E.1 Partij B aansprakelijk vanwege (verborgen) gebrek o.g.v. paragraaf 28 UAV-GC 2005

Eén van de uitzonderingen is als sprake is van (verborgen) gebreken in de zin van paragraaf 28 lid 1 UAV-GC 2005. In paragraaf 28 lid 1 UAV-GC 2005 is het volgende vastgelegd:

> *"§ 28 Aansprakelijkheid voor gebreken na de feitelijke datum van oplevering*
> *1 Na de feitelijke datum van oplevering is de Opdrachtnemer niet meer aansprakelijk voor gebreken in het Werk of in enig onderdeel daarvan, tenzij:*
> *(a) die gebreken te wijten zijn aan zijn schuld, of krachtens wet, rechtshandeling of de in het*
> *verkeer geldende opvattingen voor zijn rekening komen,*
> *en bovendien*
> *(b) de Opdrachtgever voorafgaande aan de oplevering die gebreken niet heeft opgemerkt,*
> *en bovendien*
> *(c) de Opdrachtgever die gebreken op het tijdstip van de feitelijke datum van oplevering redelijkerwijs niet had moeten ontdekken."*

Paragraaf 28 UAV-GC 2005 kent in lid 2 evenwel een tweetal vervaltermijnen. Vervaltermijnen zijn contractueel overeengekomen termijnen die het gevolg hebben dat een vordering die na het verloop van de betreffende termijn bij een rechterlijke instantie wordt ingediend, niet meer inhoudelijk wordt beoordeeld. Die vordering wordt dan 'niet-ontvankelijk' verklaard. Dat geldt ook als degene die de vordering instelt het gelijk (bewijsbaar) aan zijn zijde heeft. Een vervaltermijn kan anders dan een verjaringstermijn (waarover hierna meer) niet worden gestuit.

In paragraaf 28 lid 2 UAV-GC 2005 is over de vervaltermijnen het volgende vastgelegd:"

> *"2 De rechtsvordering uit hoofde van een gebrek waarvoor de Opdrachtnemer krachtens lid 1*
> *aansprakelijk is, is niet ontvankelijk indien zij wordt ingesteld na verloop van:*
> *(a) vijf jaren na de in lid 1 bedoelde dag, of*
> *(b) tien jaren na de in lid 1 bedoelde dag, indien het Werk hetzij geheel of gedeeltelijk dreigt in te storten hetzij het Werk ongeschikt is geraakt of ongeschikt dreigt te geraken voor de bestemming waarvoor het blijkens de Overeenkomst bedoeld is en dit slechts kan worden verholpen of kan worden voorkomen door het treffen van buitengewone en zeer kostbare voorzieningen."*

Aangezien het Werk op 14 december 2010 is opgeleverd, zijn de twee vervaltermijnen (zowel de 5-jaarstermijn als de 10-jaarstermijn) uit paragraaf 28 lid 2 UAV-GC 2005

reeds lang en breed verstreken. Dit betekent dat – nog afgezien van de vraag of er sprake is van een verborgen gebrek of niet, hetgeen volgens Partij D wél zo is, maar Partij E is het daarmee niet eens – de gemeente Partij B niet meer met succes kan aanspreken.

Tussenconclusie I:
Partij B kan niet meer met succes aansprakelijk worden gesteld op grond van (verborgen)gebreken in de zin van paragraaf 28 UAV-GC 2005, omdat de twee vervaltermijnen uit paragraaf 28 UAV-GC 2005 (zowel de 5-jaarstermijn als de 10-jaarstermijn) ruimschoots zijn verstreken en niet binnen deze termijnen een procedure aanhangig is gemaakt jegens Partij B.

E.2 Partij B aansprakelijk uit hoofde van garantie(s)?
De volgende vraag die rijst is of Partij B nog aansprakelijk kan worden gehouden vanwege de door haar afgegeven garanties, onder meer met betrekking tot de dakbedekking.

In dat kader merken wij allereerst op dat de garantietermijn van tien (10) jaar met betrekking tot de dakbedekking is verstreken op of omstreeks 14 juli 2021. De garantietermijn gaat immers in na afloop van de onderhoudstermijn van zes (6) maanden (voor bouwkundige onderdelen van het Werk), die is ingegaan op de datum van oplevering van het Werk (14 december 2010). Een beroep op de garantie van tien (10) jaar voor de dakbedekking is daarom (in beginsel) niet meer mogelijk.

Wel blijkt uit de e-mail van de gemeente van 16 juli 2020 (zie het citaat hiervoor) dat de gemeente binnen de garantietermijn van tien (10) jaar een beroep heeft gedaan op de door Partij B afgegeven garantie.

De vraag rijst vervolgens of de gebreken (lees: de lekkages die nu nog aanwezig zijn) door Partij B onder de garantie dienen te worden hersteld. Voor de beantwoording van die vraag is het relevant om te kijken naar de inhoud van de garantievoorwaarden zoals de gemeente die met Partij B is overeengekomen, in relatie tot de gebreken/lekkages en de oorzaken daarvan.

Alvorens inhoudelijk te beoordelen of de gemeente een vordering heeft op Partij B uit hoofde van de garantievoorwaarden, lijkt het ons goed in te zoomen op de vraag of een dergelijke vordering uit hoofde van garanties al dan niet is verjaard.

Voor de vraag of een eventuele vordering van de gemeente uit hoofde van de door Partij B afgegeven garantie is verjaard, is het van belang om te kijken naar artikel 7:761 BW. Op grond van artikel 7:761 lid 1 BW verjaart elke vordering wegens een gebrek in het opgeleverde werk door het verloop van twee (2) jaren nadat de opdrachtgever heeft geprotesteerd jegens het gebrek:

> *"Elke rechtsvordering wegens een gebrek in het opgeleverde werk verjaart door verloop van twee jaren nadat de opdrachtgever ter zake heeft geprotesteerd. Indien de*

opdrachtgever de aannemer een termijn heeft gesteld waarbinnen deze het gebrek zal kunnen wegnemen, begint de verjaring pas te lopen bij het einde van die termijn, of zoveel eerder als de aannemer te kennen heeft gegeven het gebrek niet te zullen herstellen."

Er is sprake van een protest, zoals bedoeld in artikel 7:761 lid 1 BW, als het protest zodanig is gemotiveerd dat Partij B voldoende inzicht heeft gekregen in de aard en de omvang van het gebrek, zodat zij maatregelen kan treffen om het gebrek te herstellen, het gebrek kan betwisten, dan wel verhaal kan halen op een derde.[1]

De e-mail van de gemeente van 16 juli 2020 kwalificeert als een protest als bedoeld in artikel 7:761 lid 1 BW. Vanaf dat moment is dus de verjaringstermijn van twee (2) jaar gaan lopen. Dit betekent dat de vorderingen betreffende de gebreken/lekkages dak en (raam)kozijnen op 16 juli 2022 zijn verjaard.

Een verjaringstermijn kan echter worden gestuit door het verrichten van een stuitingshandeling. Voor een stuitingshandeling is op grond van artikel 3:317 BW een schriftelijke aanmaning of mededeling vereist, waarin de gemeente ondubbelzinnig het recht op nakoming heeft voorbehouden. Op basis van de bij ons bekende correspondentie lijkt er geen stuitingshandeling te zijn verricht door de gemeente vóór 16 juli 2022. Dit betekent dat de eventuele vorderingen uit hoofde van de door Partij B afgegeven garantie op grond van 7:761 BW zijn verjaard.

Tussenconclusie 2:
De gemeente kan geen eventuele vorderingen meer instellen jegens Partij B uit hoofde van de door Partij B afgegeven garanties, aangezien de eventuele vorderingen van de gemeente ter zake zijn verjaard op grond van artikel 7:761 BW.

E.3 Kan de gemeente Partij B nog houden aan het voorstel voor een minnelijke regeling?

Een andere vraag die rijst is of de gemeente – voor zover zij dat zou willen – het aanbod voor een minnelijke regeling dat Partij B heeft gedaan op 15 juli 2021 alsnog zou kunnen aanvaarden.

Het antwoord op die vraag luidt eveneens ontkennend. Hoewel aan het aanbod van Partij B geen gestanddoeningstermijn was gekoppeld, wordt een schriftelijk aanbod op grond van artikel 7:221 BW geacht te zijn vervallen als het niet binnen een redelijke termijn is aanvaard. Aangezien het aanbod van Partij B bijna twee (2) jaar geleden is gedaan, wordt dat aanbod geacht te zijn vervallen. Een periode van twee (2) jaar is namelijk evident geen redelijke termijn als bedoeld in artikel 7:221 BW.

[1] RvA 4 augustus 2022, nr. 72.262.

<u>Tussenconclusie 3:</u>
Het schriftelijke aanbod van Partij B van 15 juli 2021 voor een minnelijke regeling is vervallen aangezien het niet binnen een redelijke termijn is aanvaard. De gemeente kan op dat aanbod geen beroep meer doen.

F. Conclusies

Gezien het vorenstaande kan Partij B door de gemeente niet meer met succes worden aangesproken. Eventuele aanspraken van de gemeente uit hoofde van (verborgen) gebreken in de zin van pararaaf 28 UAV-GC 2005 zijn vervallen, aangezien beide vervaltermijnen uit pararaaf 28 UAV-GC 2005 (zowel de 5-jaarstermijn als de 10-jaarstermijn) zijn verstreken.

Daarnaast zijn eventuele vorderingen van de gemeente uit hoofde van door Partij B afgegeven garanties verjaard.

De gemeente kan bovendien geen beroep meer doen op het aanbod van Partij B d.d. 15 juli 2021 voor een minnelijke regeling, aangezien dit aanbod niet binnen een redelijke termijn is aanvaard.

Het starten van een juridische procedure tegen Partij B achten wij gezien het vorenstaande niet kansrijk en raden wij af.

Vraag 1. en vraag 3. van de gemeente zijn hiermee beantwoord. Het antwoord op vraag 2. van de gemeente (wat zijn de kosten van een procedure) laten wij logischerwijs achterwege in dit advies.

Kunt u hiermee verder?

Met vriendelijke groet,

a/o (secr.)

Auke Klomp en Renske Burgers
advocaten

Vragen vanuit de raad aan het college:

A. Schriftelijke vragen als bedoeld in artikel 36 Reglement van Orde (beantwoording binnen 30 dagen)

B. Schriftelijke vragen ter mondelinge beantwoording in de raads- of commissievergadering

C. Technische vragen over onderwerpen geagendeerd voor een commissie- en/of raadsvergadering

D. Overige technische vragen (vragen die geen betrekking hebben op een voorliggend raadsvoorstel of onderwerp op de commissieagenda; beantwoording binnen 30 dagen)

Categorie: ~~A / B~~ / C / ~~D~~ (doorhalen wat niet van toepassing is)

Onderwerp : Juridisch advies aannemer de Bem

Naam en fractie: RWM van Bommel - ONS Zevenaar

Datum indienen: 23 mei 2023

Afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling

Contactpersoon: W. Dijkstra

Inleiding/Aanleiding:

In de commissie samenleving van 23 mei 2023 is gesproken over het herstel van de constructiefouten in het gebouw van basisschool De Bem. Tijdens de bespreking is er een juridisch advies aangestipt welke ertoe heeft geleid dat de gemeente geen stappen (meer) wil ondernemen tegen de aannemer. ONS Zevenaar is benieuwd naar de onderbouwing van deze keuze.

Vraag/Vragen:

Graag willen we inzage in het onderliggende advies inzake deze casus om zo inzicht te krijgen in de overwegingen waarop de gemeente deze keuze heeft gebaseerd.

Antwoord: er is gedurende de afgelopen 5 jaar mondeling advies ingewonnen bij opeenvolgende juridisch vastgoedadviseurs. Naar aanleiding van dit advies hebben we de aannemer aansprakelijk gesteld. De aannemer heeft de aansprakelijkheid afgewezen. Uit gesprekken tussen gemeente en aannemer is vervolgens geen concrete oplossing voortgekomen.

Z076A4FD295

GEMEENTE ZEVENAAR

Raadsvoorstel

onderwerp	Raadsvoorstel Jaarstukken 2022 Gemeente Zevenaar
zaaknummer	Z/23/448695
documentnummer	INT/23/1162474
portefeuillehouder	A.M. Boone
portefeuille	Financiën
behandelend ambtenaar/afdeling	Mandy Bruns/Afdeling Financiën
telefoon	0316-595488
email	m.bruns@zevenaar.nl

1. Samenvatting

Hierbij ontvangt u ter vaststelling de jaarstukken over 2022.

De jaarstukken zijn opgesteld in het eerste kwartaal van 2023 en geven inzicht in realisatie van de activiteiten uit de begroting 2022. De status van de activiteiten is gebaseerd op de informatie en kennis per ultimo 2022. Voor een uitgebreide toelichting op de activiteiten verwijzen wij u naar de jaarstukken.

De jaarstukken 2022 sluiten met een voordelig resultaat van € 11.395.523. Het geraamde voordelige resultaat na wijziging was € 862.014. Ten opzichte van de begroting na wijziging is er dus sprake van een voordelig verschil van afgerond € 10.533.509. In de bijgevoegde jaarstukken lichten wij dit verschil toe.

Met de jaarrekening 2022 ronden we een bijzonder jaar af. In 2022 is het collegeprogramma 2018-2022 afgerond en tegelijkertijd starten we een nieuwe collegeperiode op. Met de jaarrekening 2022 sluiten we definitief de beleidscyclus 2018-2022 af. Ondanks de grote uitdagingen waarmee onze gemeente werd geconfronteerd, zijn we doorgegaan met het realiseren van onze ambities.
In de eerste maanden van 2022 hadden we nog volop te maken met de gevolgen van de bestrijding van het coronavirus. Na een harde lockdown werden de coronamaatregelen geleidelijk versoepeld, en in maart 2022 kwamen de laatste maatregelen te vervallen. Gelukkig konden we in maart succesvolle gemeenteraadsverkiezingen houden, waarbij inwoners van onze gemeente gedurende drie dagen hun stem konden uitbrengen. Dit was een unieke situatie en een uitdaging voor de organisatie van de verkiezingen.

Terwijl de coronacrisis op zijn einde liep, werd de wereld in februari opgeschrikt door de Russische invasie van Oekraïne die helaas nog altijd voortduurt. We hebben bijgedragen aan de opvang van Oekraïners die moesten vluchten voor het oorlogsgeweld. Ook economisch waren de gevolgen merkbaar, met sterk stijgende energiekosten en een oplopende inflatie die de bestaanszekerheid van inwoners bedreigde. In 2022 hebben we ons dan ook ingezet om zowel inwoners als ondernemers, naast de maatregelen van het Rijk, te ondersteunen met verschillende noodfondsen. Wij hebben de verantwoordelijkheid voor goede zorg voor onze inwoners zo adequaat mogelijk ingevuld.

In de periode maart tot en met juni vonden onderhandelingen plaats die hebben geleid tot een nieuw college van burgemeester en wethouders. Deze onderhandelingen resulteerden in het coalitieakkoord 'Het moet anders en het gaat anders, samen!'. In afwachting van de uitkomst van de onderhandelingen is

gekozen voor een meer beleidsarme kaderbrief 2023-2026 in plaats van een kadernota. De inhoudelijke en financiële vertaling van het nieuwe coalitieakkoord is opgenomen in het collegeprogramma 2022-2026 en de Meerjarenbegroting 2023-2026, die beiden in november zijn vastgesteld door de raad.

In 2022 wachtten we op grote beslissingen en veranderingen. Zo werd de invoering van de Omgevingswet herhaaldelijk uitgesteld. De gesprekken tussen het Rijk en de VNG over de Hervormingsagenda Jeugd liepen vast, wat leidde tot een impasse. We hebben ons echter onvermoeibaar ingezet om liefdevolle (jeugd)zorg te bieden aan onze inwoners. Daarnaast liet ook de uitspraak van de Raad van State over de doortrekking van de A15 en de verbreding van de A12 op zich wachten. Terwijl we wachtten op de uitspraak zagen we gedurende het jaar dat de stikstofdiscussie landelijk steeds verhitter werd. De beslissing is van groot belang voor de ontwikkeling van de Fashion Outlet Zevenaar en de uitbreiding van bedrijventerrein 7Poort.

De onduidelijkheid over de algemene bijdrage van het Rijk zorgde voor onvoorspelbaarheid. Het 'ravijnjaar' 2026 gaf onzekerheid over de structurele mogelijkheden voor de gemeentefinanciën op de langere termijn. Daarnaast ondervonden we de impact van de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt, wat invloed had op onze interne organisatie, beleidskeuzes en uitvoeringstaken.

2. Raadsvoorstel

Wij stellen u voor om:

1. De jaarstukken 2022 vast te stellen;
2. Kennis te nemen van het accountantsverslag van Stolwijk & Kelderman en de reactie van het college op dit verslag.
3. Het voordelige resultaat van 2022 ad € 11.395.523 toe te voegen aan de algemene reserve.

3. Waarom naar de raad

Op grond van artikel 197 van de Gemeentewet legt het college van burgemeester en wethouders over elk begrotingsjaar aan de raad verantwoording af over het gevoerde beleid, onder overlegging van de jaarstukken bestaande uit de jaarrekening en het jaarverslag. Het vaststellen van deze stukken is, op grond van artikel 198 van de Gemeentewet, een bevoegdheid van de gemeenteraad. Daarbij hoort ook de bestemming van het resultaat. De jaarstukken van ieder jaar moeten vóór 15 juli van het daaropvolgende jaar zijn vastgesteld om te kunnen voldoen aan de eisen van tijdige indiening.

4. Doelstelling en beoogd resultaat

Voldoen aan de Gemeentewet en de eisen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de raad invulling te laten geven aan de kaderstellende en controlerende taak.

5. Argumenten en alternatieven

Argumenten

1.1. Met de jaarstukken leggen wij verantwoording af over het boekjaar 2022.

De jaarstukken bestaan uit de jaarrekening en het jaarverslag met bijlagen en hebben als doel:

1. Verantwoording per programma over het gevoerde (financiële) beleid en beheer;
2. Financiële verantwoording voor de accountantscontrole over de getrouwheid en rechtmatigheid.

De jaarstukken zijn een instrument om de gemeenteraad te ondersteunen bij zijn kaderstellende, budgetbepalende en controlerende taken. De jaarrekening is ingedeeld volgens de begroting 2022 en bestaat uit de verantwoording over de realisatie van de diverse programma's en de financiële rekening. Per programma geven wij inzicht in de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd, de wijze waarop getracht is de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken en in relatie tot de gerealiseerde baten en lasten. In de toelichting zijn de afwijkingen tussen de 'begroting na wijziging' en de realisatie nader verklaard. Deze afwijkingen zijn per programma en taakveld weergegeven. In de financiële rekening wordt inzicht geboden in de algemene dekkingsmiddelen en de onvoorziene lasten.

1.2. De jaarstukken 2022 laten een voordelig resultaat zien van 11,4 miljoen.
De verantwoording over het (financieel) gevoerde beleid en beheer vindt plaats in de programmaverantwoording. De belangrijkste oorzaken die tot het bereikte jaarresultaat hebben geleid, zijn als volgt:

- Algemene uitkering (€ 5 miljoen voordeel)
- Grondexploitatieresultaten (€ 3,9 miljoen voordeel)
- Onroerende zaakbelasting (€ 1,4 miljoen voordeel)

Het totale te verklaren voordeel van € 10,5 miljoen (ten opzichte van de begroting na wijziging) wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende afwijkingen (groter dan € 250.000) ten opzichte van de ramingen.

Omschrijving	bedrag x € 1.000
Doelvermogen pensioenvoorzieningen voormalige collegeleden	667
Onroerende zaakbelasting (OZB) op eigendom woningen	344
Onroerende zaakbelasting (OZB) op eigendom en gebruik bedrijven	1.091
Algemene Uitkering	4.969
Grondexploitatie Zevenaar Oost Bedrijven (GREX)	1.491
Grondexploitatie Zevenaar-Oost Wonen (GREX)	2.366
Toeristenbelasting	436
Sportaccommodaties Sportbedrijf	-389
Opvang ontheemden Oekraïne	357
Minimabeleid	-1.265
Maatwerkdienstverlening 18- Jeugdzorg	-682
Geëscaleerde zorg 18- en 18+	436

Voor een toelichting op deze posten verwijzen wij u naar de "Financiële hoofdlijnen" van de jaarstukken. Een meer uitgebreide toelichting, ook op de overige ontwikkelingen gedurende 2022, kunt u vinden in de programmaverantwoordingen in de jaarrekening.

2.1 De accountants geven een goedkeurend oordeel op de getrouwheid en de rechtmatigheid
De jaarstukken 2022 zijn gecontroleerd door de accountants van Stolwijk & Kelderman. Naar aanleiding van deze controle hebben de accountants een 'accountantsverslag' opgesteld. Dit verslag is bij de vergaderstukken gevoegd, evenals de reactie van ons college hierop.

Op grond van artikel 213 van de Gemeentewet wordt door de accountant naast een getrouwheidsonderzoek ook een rechtmatigheidsonderzoek voor de in de jaarrekening verantwoorde

baten, lasten en balansmutaties uitgevoerd. Dit betekent dat sprake is van één controleverklaring met twee aspecten, te weten getrouwheid en rechtmatigheid. Het controleprotocol is voor meerdere jaren vastgesteld en wordt alleen bij belangrijke wijzigingen geactualiseerd. Dit protocol vormt de basis voor de accountantscontrole over 2022.Voor een totaaloverzicht van de accountantscontrole en bevindingen verwijzen wij u naar de samenvatting en kernpunten vanaf pagina 4 in het accountantsverslag.

Getrouwheid
De accountant heeft een goedkeurend oordeel verstrekt voor de getrouwheid.

Rechtmatigheid
De accountant heeft een goedkeurend oordeel verstrekt voor de rechtmatigheid.

Wij verwijzen u naar het accountantsverslag en de reactie hierop van ons college.

3.1 Het voordelige resultaat van 2022 dient bestemd te worden door de raad.
Wij stellen u voor het voordelige resultaat van 2022 van € 11.395.523 toe te voegen aan de algemene reserve.
Het weerstandsvermogen na voorgestelde toevoeging van het resultaat bedraagt 6,5. De beschikbare en benodigde capaciteit zijn nader toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Alternatieven
Niet van toepassing.

6. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?
Deze jaarstukken maken onderdeel uit van de Planning en Controlcyclus. Door middel van tussentijdse rapportages en deze jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid, de mate waarin doelen zijn behaald, de bereikte resultaten en financiële overschotten en tekorten. Structurele effecten die voortvloeien uit deze jaarstukken worden meegenomen in de volgende documenten in de cyclus.

7. Klimaat en duurzaamheid
Niet van toepassing.

8. Communicatie
De digitale versie van deze jaarstukken 2022 presenteren wij op de portal van de gemeente Zevenaar https://zevenaar.pcportal.nl .Bij dit raadsvoorstel treft u de jaarstukken in pdf-formaat aan, zodat u ook op deze wijze kennis kunt nemen van de inhoud. In dit format treft u op meerdere plaatsen een herhaling van teksten aan. Dat is een technisch gevolg van het werken met een website.

9. Kosten, baten en dekking
Alle financiële ontwikkelingen over 2022 zijn verwerkt en toegelicht in de jaarrekening en de overige beschikbaar gestelde documenten.

10. Bijlagen
De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

Volgorde	Documentnummer	Naam
1.	INT/23/1164316	Jaarstukken 2022 Gemeente Zevenaar
2.	INT/23/1163520	Accountantsverslag Gemeente Zevenaar
3.	INT/23/1163555	Reactie op accountantsverslag 2022
4.	INT/23/1164483	Jaarrekening in één oogopslag 2022

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris	De burgemeester
Danielle Jansen	Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

onderwerp	Raadsvoorstel Jaarstukken 2022 Gemeente Zevenaar
zaaknummer	Z/23/448695
documentnummer	INT/23/1162474

De raad van de gemeente Zevenaar;

overwegende dat de jaarstukken 2022 van de gemeente Zevenaar voor 15 juli 2023 dienen te worden vastgesteld;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Zevenaar;

gelet op artikel 197, 198 en 200 van de Gemeentewet.

besluit:

1. De jaarstukken 2022 vast te stellen;
2. Kennis te nemen van het accountantsverslag van Stolwijk & Kelderman en de reactie van het college op dit verslag.
3. Het voordelige resultaat van 2022 ad € 11.395.523 toe te voegen aan de algemene reserve.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar,
gehouden op 28 juni 2023.

De griffier	De burgemeester
M. van Bergen	drs. L.J.E.M. van Riswijk

Behandelschema Jaarstukken 2022

Commissie Samenleving 13 juni 2023

Programma's
4. Onderwijs
5. Sport, cultuur en recreatie
** alleen de alinea's die betrekking hebben op sport en cultuur komen in deze commissiebehandeling aan de orde*
6. Sociaal Domein
7. Volksgezondheid en duurzaamheid
** alleen de alinea's die betrekking hebben op volksgezondheid komen in deze commissiebehandeling aan de orde*

Commissie Ruimte 14 juni 2023

Programma's
2. Verkeer, vervoer en waterstaat
7. Volksgezondheid en Duurzaamheid
** alleen de alinea's die betrekking hebben op duurzaamheid komen in deze commissiebehandeling aan de orde*
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Paragrafen
Grondbeleid (beleidsinhoudelijk)

Commissie Middelen 15 juni 2023

Programma's
0. Bestuur en ondersteuning
1. Veiligheid
3. Economie
5. Sport, cultuur en recreatie
** alleen de alinea's die betrekking hebben op recreatie komen in deze commissiebehandeling aan de orde*

Paragrafen
Lokale heffingen
Weerstandsvermogen en risicobeheersing
Onderhoud kapitaalgoederen
Financiering
Bedrijfsvoering
Verbonden partijen
Grondbeleid (grondexploitaties)
Openbaarheidsparagraaf Wet Open Overheid (Woo)

Financiën
Resultaat
Overzicht baten en lasten
Overzicht van baten en lasten per taakveld
Overzicht van algemene dekkingsmiddelen
Overzicht van incidentele baten en lasten
Begrotingsrechtmatigheid
Wet Normering Topinkomens (WNT)
Balans en toelichting

Jaarstukken 2022

ZEVENAAR

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave **2**

Algemeen **3**
Bestuurlijke hoofdlijnen 3
Financiële hoofdlijnen 4
Leeswijzer 7

JAARVERSLAG **9**

Programma's **10**
0.Bestuur en ondersteuning 11
1.Veiligheid 29
2.Verkeer, vervoer en waterstaat 33
3.Economie 42
4.Onderwijs 53
5.Sport, cultuur en recreatie 61
6.Sociaal domein 72
7.Volksgezondheid en duurzaamheid 93
8.Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 105

Paragrafen **115**
Lokale heffingen 116
Weerstandsvermogen en risicobeheersing 127
Onderhoud kapitaalgoederen 140
Financiering 148
Bedrijfsvoering 158
Verbonden partijen 163
Grondbeleid 180
Openbaarheidsparagraaf Wet Open overheid (Woo) 188

Bijlagen jaarverslag **189**
Kerngegevens 189

JAARREKENING **190**

Financiën **191**
Resultaat 192
Overzicht van baten en lasten 220
Overzicht van baten en lasten per taakveld 221
Overzicht van algemene dekkingsmiddelen 228
Overzicht van incidentele baten en lasten 229
Begrotingsrechtmatigheid 232
Wet Normering Topinkomens (WNT) 235
Balans en de toelichting 236

Bijlagen **272**
Investeringsoverzicht 273
Overzicht reserves 299
Overzicht voorzieningen 300
Overzicht langlopende geldleningen 301
Overzicht grondexploitaties 302
Single information, Single audit (SiSa) 303

Controleverklaring accountant **334**

ALGEMEEN

BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN

Met de jaarrekening 2022 ronden we een bijzonder jaar af. In 2022 hebben we het collegeprogramma 2018-2022 afgerond en tegelijkertijd starten we een nieuwe collegeperiode op. Met de jaarrekening 2022 sluiten we definitief de beleidscyclus 2018-2022 af. Ondanks de grote uitdagingen waarmee onze gemeente werd geconfronteerd, zijn we doorgegaan met het realiseren van onze ambities.
In de eerste maanden van 2022 hadden we nog volop te maken met de gevolgen van de bestrijding van het coronavirus. Na een harde lockdown werden de coronamaatregelen geleidelijk versoepeld, en in maart 2022 kwamen de laatste maatregelen te vervallen. Gelukkig konden we in maart succesvolle gemeenteraadsverkiezingen houden, waarbij inwoners van onze gemeente gedurende drie dagen hun stem konden uitbrengen. Dit was een unieke situatie en een uitdaging voor de organisatie van de verkiezingen.

Terwijl de coronacrisis op zijn einde liep, werd de wereld in februari opgeschrikt door de Russische invasie van Oekraïne die helaas nog altijd voortduurt. We hebben bijgedragen aan de opvang van Oekraïners die moesten vluchten voor het oorlogsgeweld. Ook economisch waren de gevolgen merkbaar, met sterk stijgende energiekosten en een oplopende inflatie die de bestaanszekerheid van inwoners bedreigde. In 2022 hebben we ons dan ook ingezet om zowel inwoners als ondernemers, naast de maatregelen van het Rijk, te ondersteunen met verschillende noodfondsen. Wij hebben de verantwoordelijkheid voor goede zorg voor onze inwoners zo adequaat mogelijk ingevuld.

In de periode maart tot en met juni vonden onderhandelingen plaats die hebben geleid tot een nieuw college van burgemeester en wethouders. Deze onderhandelingen resulteerden in het coalitieakkoord 'Het moet anders en het gaat anders, samen!'. In afwachting van de uitkomst van de onderhandelingen is gekozen voor een meer beleidsarme kaderbrief 2023-2026 in plaats van een kadernota. De inhoudelijke en financiële vertaling van het nieuwe coalitieakkoord is opgenomen in het collegeprogramma 2022-2026 en de Meerjarenbegroting 2023-2026, die beiden in november zijn vastgesteld door de raad.

In 2022 wachtten we op grote beslissingen en veranderingen. Zo werd de invoering van de Omgevingswet herhaaldelijk uitgesteld. De gesprekken tussen het Rijk en de VNG over de Hervormingsagenda Jeugd liepen vast, wat leidde tot een impasse. We hebben ons echter onvermoeibaar ingezet om liefdevolle (jeugd)zorg te bieden aan onze inwoners. Daarnaast liet ook de uitspraak van de Raad van State over de doortrekking van de A15 en de verbreding van de A12 op zich wachten. Terwijl we wachtten op de uitspraak zagen we gedurende het jaar dat de stikstofdiscussie landelijk steeds verhitter werd. De beslissing is van groot belang voor de ontwikkeling van de Fashion Outlet Zevenaar en de uitbreiding van bedrijventerrein 7Poort.

De onduidelijkheid over de algemene bijdrage van het Rijk zorgde voor onvoorspelbaarheid. Het 'ravijnjaar' 2026 gaf onzekerheid over de structurele mogelijkheden voor de gemeentefinanciën op de langere termijn. Daarnaast ondervonden we de impact van de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt, wat invloed had op onze interne organisatie, beleidskeuzes en uitvoeringstaken.

Ondanks de snel opvolgende ontwikkelingen in binnen- en buitenland, hebben we een solide basis gelegd voor de komende bestuursperiode.

FINANCIËLE HOOFDLIJNEN

Inleiding

Resultaat

(-/- is een nadeel, + is een voordeel)

De jaarstukken 2022 sluiten met een voordelig resultaat van € 11.395.523. Het geraamde voordelige resultaat na wijziging is € 862.014 waarvan het verloop hieronder wordt weergegeven. Ten opzichte van de begroting na wijziging is dus sprake van een voordelig verschil van afgerond € 10.533.509.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	163.056	206.801	196.116	-10.685
Lasten	161.486	205.939	184.720	21.219
Resultaat 2022	**1.571**	**862**	**11.396**	**10.534**

Toelichting op hoofdlijnen

Het totale voordeel van € 10.533.509 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende afwijkingen (groter dan € 250.000) ten opzichte van de ramingen waarbij is aangegeven of deze incidenteel of structureel zijn.

Omschrijving	bedrag x € 1.000	I of S
Doelvermogen pensioenvoorzieningen voormalige collegeleden	667	I
Onroerende zaakbelasting (OZB) op eigendom woningen	344	I
Onroerende zaakbelasting (OZB) op eigendom en gebruik bedrijven	1.091	I/S
Algemene Uitkering	4.969	I
Grondexploitatie Zevenaar Oost Bedrijven (GREX)	1.491	I
Grondexploitatie Zevenaar-Oost Wonen (GREX)	2.366	I
Toeristenbelasting	436	I
Sportaccommodaties Sportbedrijf	-389	I
Opvang ontheemden Oekraïne	357	I
Minimabeleid	-1.265	I
Maatwerkdienstverlening 18- Jeugdzorg	-682	S
Geëscaleerde zorg 18- en 18+	436	I/S

- In plaats van een geraamde dotatie was een onttrekking aan de pensioenvoorziening voormalige collegeleden noodzakelijk. Dit heeft geleid tot een voordeel van 667.000. De onttrekking aan de pensioenvoorziening is ontstaan door de gestegen rekenrente.
- Bij de tariefberekening van de OZB in het najaar van 2021 voor de Meerjarenbegroting 2022-2025 is rekening gehouden met een lagere ingeschatte WOZ-waardeontwikkeling dan de werkelijke. Daarnaast is een meeropbrengst gerealiseerd door belastingoplegging over voorgaande belastingjaren, een sterkere areaalontwikkeling dan vooraf ingeschat en door een leegstandscontrole. Het OZB voordeel bedraagt in totaal 1.435.000.
- De hogere Algemene uitkering (€ 4.969.000) is ontstaan door de verwerking van de september- en de decembercirculaire. In deze circulaires zitten onder andere een uitkering uit het BTW-compensatiefonds, corona-compensatie, een energietoeslag, compensatie voor de invoeringskosten van de Omgevingswet en bijstelling van de aantallen bij diverse maatstaven.
- Voor de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties (GREX) heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden op basis van actuele marktontwikkelingen zoals prijspeil-correcties en grondopbrengsten op

basis van de grondprijsbrief. Deze ontwikkelingen hebben o.a. gezorgd voor een per saldo voordeel van 3,88 miljoen.
- Ondanks corona zijn de opbrengsten van de toerismebelasting op het normale niveau uitgekomen. Dit leverde extra, niet geraamde opbrengsten toeristenbelasting op. Het voordeel van € 436.000 in 2022 heeft voor het grootste deel betrekking op 2021; dit bedrag is in 2022 geboekt omdat boekjaar 2021 is afgesloten.
- Kostprijsverhogende BTW, de afrekening en voorschotten specifieke uitkering voor de kostenverhogende BTW en verhoging van de bijdrage aan Ataro conform de afspraken in de dienstverleningsovereenkomst (DVO) hebben per saldo geresulteerd in een nadeel van € 389.000.
- Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen wij een vergoeding van het rijk. De vergoeding is gebaseerd op normbedragen. Het saldo tussen het ontvangen normbedrag en geboekte uitgaven laat een voordeel zien van € 357.000. Er vindt geen afrekening met het rijk plaats.
- De financiële ondersteuning van de minima bij het voldoen van de energierekening (energietoeslag) leiden tot een nadeel van € 1.265.000. Hiervoor zijn aanvullende middelen ontvangen via de Algemene uitkering.
-In deze jaarrekening presenteren wij voor Jeugdzorg een nadeel van € 790.000. Wij constateren dat de overschrijding het gevolg is van verschillende ongunstige factoren bij elkaar: stijging van tarieven en kosten in het algemeen, een toename van het aantal jongeren met jeugdhulp en complexe hulpvragen. Sinds Covid-19 zien we een sterke toename van depressie en suiciditeit onder jongeren.
Op dit taakveld is ook een voordeel opgetreden van € 108.000. Deze wordt veroorzaakt door lagere uitvoeringskosten van de regionale sociale diensten en lagere kosten voor enkele maatwerktrajecten.
Dit leidt tot een totaalnadeel van € 682.000.
- Voor de crisiszorg en jeugdreclassering is een voordeel ontstaan op de geraamde kosten van € 293.000. Afrekeningen voor een onderdeel van beschermd wonen en een bijdrage aan de stichting Veilig thuis (via de VGGM) laten een voordeel zien van 143.000. Dit leidt tot een totaalvoordeel van 436.000.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's die zich binnen onze gemeente kunnen manifesteren. De weerstandscapaciteit zijn de middelen en de mogelijkheden waarover een gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de benodigde weerstandscapaciteit (risico's) afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{36.636.000}{5.594.000} = 6{,}5$$

De nu berekende ratio duidt op een uitstekend weerstandsvermogen om de risico's af te dekken.

Corona-effecten

In deze jaarrekening zijn de uitkomsten van het derde jaar van de coronacrisis verwerkt. Dit is ook het laatste jaar dat de corona-effecten in de jaarstukken worden opgenomen. In 2023 verwachten wij geen financiële gevolgen van corona meer. Hieronder geven wij in een tabel de corona-effecten per programma en taakveld.

Taakveld	Taakveld omschrijving	Begroting 2022	Realisatie 2022
0.2	Burgerzaken	64.000	33.000
0.4	Overhead		34.000
1.2	Openbare orde en veiligheid	42.000	30.000
5.2	Sportaccommodaties		3.000

Taakveld	Taakveld omschrijving	Begroting 2022	Realisatie 2022
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		109.000
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen		8.000
6.3	Inkomensregelingen	319.000	15.000
6.4	WSW en beschut werk		25.000
6.5	Arbeidsparticipatie	105.000	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (Wmo)		7.000
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	230.000	230.000
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	325.000	325.000
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	35.000	35.000
Subtotaal		1.120.000	824.000
0.7	Compensatie corona algemene uitkering gemeentefonds	0	556.000
Totaal		**1.120.000**	**268.000**

De verwachte gevolgen van corona waren € 1,1 miljoen nadelig en blijken in deze jaarstukken € 0,3 miljoen nadelig. Een voordelig verschil van € 0,8 miljoen. De grote verschillen lichten wij hieronder toe.

Burgerzaken (taakveld 0.2)
In de algemene uitkering is € 64.000 ontvangen voor het coronaproof houden van de verkiezingen in 2022. Uiteindelijk bedroegen de kosten hiervoor € 33.000.

Overhead (taakveld 0.4)
Hier zijn coronakosten gemaakt voor thuiswerkvoorzieningen en voor maatregelen in het gemeentehuis en de gemeentewerf (o.a. desinfectiekosten).

Cultuurpresentatie cultuurproductie en cultuurparticipatie (taakveld 5.3)
In 2022 zijn subsidies vanwege coronaschade toegekend aan Kunstwerk en het Liemers museum.

Inkomensregelingen (taakveld 6.3)
Voor minimabeleid en schuldhulpverlening werd € 319.000 aan coronaschade geraamd, o.a. vanwege extra uitkeringen. De corona-effecten hebben zich niet voorgedaan. Een afrekening van de TOZO over 2020 is terugbetaald aan het ministerie (€ 15.000).

Arbeidsparticipatie (taakveld 6.5)
In de algemene uitkering is in de septembercirculaire 2021 € 105.000 beschikbaar gesteld voor coronakosten . Mede door afrekeningen van de RSD over 2020 en 2021 zijn de kosten binnen het reguliere budget gebleven.

Compensatie in de algemene uitkering (taakveld 0.7)
In de september- en decembercirculaire 2022 zijn nog de volgende bedragen voor coronacompensatie aan de algemene uitkering toegevoegd: € 476.000 compensatie inkomstenderving 2021, € 55.000 compensatie meerkosten jeugd en Wmo 2022 en € 25.000 exploitatietekorten sociale werkbedrijven vanwege corona 2022.

LEESWIJZER

Inleiding
Door de jaarstukken leggen wij als college verantwoording af aan uw raad over het gevoerde beleid. Tevens zijn deze jaarstukken een instrument om uw raad te ondersteunen bij de kaderstellende en controlerende taken. De jaarstukken hebben wij ingericht op basis van de voorschriften (Besluit Begroting en Verantwoording hierna BBV). Verder hebben wij nadrukkelijk gekeken naar de informatieve waarde voor u als raad. De komende jaren willen wij hierin in overleg met u nog verdere stappen zetten.

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag is opgebouwd uit de verschillende programma's en de paragrafen. In de programma's presenteren wij ons gemeentelijke beleid op hoofdlijnen. De paragrafen richten zich op het beleid ten aanzien van relevante beheersaspecten, zoals de bedrijfsvoering, het weerstandsvermogen, onze kapitaalgoederen en de lokale heffingen. De financiële jaarrekening gaat vooral in op de financiële positie van onze gemeente.

Thema's
In het coalitieakkoord zijn enkele belangrijke speerpunten benoemd waar wij ons de komende jaren op richten. Wij hebben deze speerpunten vertaald naar thema's in het collegeprogramma. Deze thema's en de activiteiten die wij betreffende deze onderwerpen uitvoeren, monitoren wij gedurende onze collegeperiode. Wij hebben ze daarom een plaats gegeven in de reguliere planning & control cyclus. Het gaat hierbij om de volgende thema's:

1. Participatie
2. Sociaal domein en leefbaarheid
3. Economie en vrijetijdseconomie
4. Duurzaamheid
5. Mobiliteit en bereikbaarheid
6. Verbeteren bestuurscultuur

Op de website hebben we de thema's opgenomen en niet in de fysieke jaarstukken. In onze digitale jaarstukken presenteren wij ook de activiteiten die binnen het betreffende thema vallen. Bij de programma's zijn alle activiteiten opgenomen.

Programma's
Bij de programma's komen de zogenaamde 3 W-vragen terug:

1. Wat wilden we bereiken?
2. Wat hebben we gedaan?
3. Wat heeft het gekost?

Op programmaniveau hebben wij ook de vastgestelde beleidskaders opgenomen. U kunt deze digitaal direct openen. Hiermee hebt u per programma het meest relevante vastgestelde beleid direct beschikbaar.

Per programma maken wij onze doelstellingen (Wat wilden we bereiken?) inzichtelijk. Hierbij presenteren wij u ook de verplichte beleidsindicatoren vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording.

Bij het onderdeel 'Wat hebben we gedaan?' staan de activiteiten die wij in 2019 in het kader van autonome ontwikkelingen, actualisatie van bestaand en nieuw beleid uitgevoerd hebben. Over onze reguliere taken informeren wij u alleen indien hier aanleiding voor is. Bij deze jaarstukken leggen wij hier verantwoording over af.

De kleuren bij de stand van zaken betekenen het volgende:

Lichtgrijs	de activiteit is nog niet gestart, dit past binnen de vastgestelde planning.
Groen	de activiteit loopt op schema binnen de gestelde kaders (beleidsdoel/resultaat, tijdsplanning en financieel).
Oranje	de activiteit dreigt óf qua beleidsdoel/resultaat óf qua tijdsplanning óf financieel uit de pas te gaan lopen, bijsturing is noodzakelijk.
Rood	de activiteit loopt uit de pas, dit geldt voor 1 of meer indicatoren (beleidsdoel/resultaat, tijdsplanning en financieel). Corrigerende maatregelen zijn noodzakelijk.
Donkergrijs	de activiteit is afgerond en wij stellen voor deze af te sluiten.

Wij presenteren ook op hoofdlijnen informatie over de verbonden partijen die een bijdrage hebben geleverd aan de uitvoering van ons beleid. Uitvoerige informatie over de verbonden partijen is opgenomen in de betreffende paragraaf.

Per programma presenteren wij ook financiële informatie (Wat heeft het gekost?). Hier hebben we de ontwikkelingen aangegeven en de toelichting op deze ontwikkelingen. Op grond van de voorschriften (BBV) presenteren wij de financiële informatie ook op taakvelden. Indien van toepassing bieden wij u ook inzicht in de incidentele baten en lasten per programma. Hetzelfde geldt voor de mutaties in de reserves en voorzieningen per programma. Bedragen zijn afgerond op € 1.000. Hierdoor kunnen verschillen voorkomen.

JAARVERSLAG

PROGRAMMA'S

0.BESTUUR EN ONDERSTEUNING

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden bestuur, gemeentelijke organisatie, dienstverlening en belastingen.

Wat willen we bereiken?
We willen een faciliterende netwerkgemeente zijn. Hierbij staan we open voor initiatieven van onze inwoners, organisaties en bedrijven. We richten ons op digitale dienstverlening en persoonlijke contacten. Onze inwoners ervaren onze dienstverlening als goed en betrouwbaar. Onze gemeenteraad en college richten zich op integer, democratisch bestuur, waarbij het ons doel is transparant en een open bestuur te zijn.

Ontwikkelingen
Regionale Samenwerking / Groene Metropoolregio
In november 2022 is de samenwerking binnen de Groene Metropoolregio gecontinueerd door in te stemmen met de deelname aan alle vijf de opgaven: groene groeiregio, circulaire regio, verbonden regio, productieve regio en ontspannen regio voor de jaren 2023 en 2024. Deze opgaven sluiten goed aan bij de Zevenaarse doelstellingen en ambities.

Krapte op de arbeidsmarkt
Als gevolg van de toenemende vergrijzing, de groei van de economie en de coronacrisis was het in 2022 een uitdaging om nieuwe medewerkers aan te trekken. Dit speelde ook bij de gemeente Zevenaar en daarnaast het feit dat wij als kleinere gemeente concurreren met de grotere gemeenten ons om heen, die betere arbeidsvoorwaarden kunnen bieden. Dit geeft beweging op de (gemeentelijke) arbeidsmarkt, waardoor ook op het behouden van ervaren en gekwalificeerd personeel spanning staat. We zien relatief jonge medewerkers die bij ons zijn opgeleid vaak binnen afzienbare tijd doorstromen naar functies elders. De daardoor ontstane vacatures waren lastig in te vullen en ook het inzetten van personeel van derden via externe bureaus is geen vanzelfsprekendheid meer met als gevolg dat vacatures langer dan gemiddeld open staan. Binnen de ambtelijke organisatie zetten wij de beschikbare capaciteit zo efficiënt en doeltreffend mogelijk in. Wij kunnen echter niet voorkomen dat door de openstaande vacatures er soms taken anders geprioriteerd worden. Via het thema aantrekkelijk werkgeverschap proberen we nieuwe medewerkers aan ons te binden en te behouden.

Externe ontwikkelingen
Het afgelopen jaar hadden we naast de krapte op de arbeidsmarkt in het bijzonder te maken met een combinatie van externe ontwikkelingen. Denk hierbij aan economische ontwikkelingen zoals de oplopende inflatie, de lokale en internationale maatschappelijke onrust, de stikstofproblematiek met de boerenonrust, de pandemie en de oorlog in Oekraïne met de opvang van vluchtelingen als gevolg. De stijgende energieprijzen hebben grote impact gehad op de maatschappij, individuele huishoudens en het (lokale) bedrijfsleven. Allemaal ontwikkelingen die van invloed zijn op de opgaves waar wij als gemeente voor staan en die op onderdelen ook doorwerkten op de gemeentelijke budgetten. Deze externe ontwikkelingen zijn ook triggers geweest om de inrichting en organisatie met elkaar te evalueren en anders te organiseren om duurzaam de opgaves te kunnen realiseren.

Organisatieontwikkeling
In 2022 hebben we een start gemaakt met de evaluatie van ons organisatiemodel. Het is belangrijk om kritisch naar onszelf te blijven kijken en kansen aan te grijpen om zaken te verbeteren. Met de organisatieontwikkeling willen we nog beter kunnen reageren op de externe ontwikkelingen die op ons afkomen. We gaan stapsgewijs naar een vernieuwde organisatiestructuur waarin we vanuit 3 domeinen gaan werken. De bedoeling is de organisatie in te richten naar twee sturingsniveaus; strategische sturing om de maatschappelijke opgaven te vertalen naar opgaven voor de organisatie en operationele/tactische sturing om uitvoering aan de opgaven te geven. We willen een volgende ontwikkelstap zetten die ondersteunend is aan de ambities van ons college en aansluit bij de behoefte uit de organisatie. We willen richting een integrale vorm van samenwerken, met de Zevenaarse samenleving en binnen de organisatie, waarbij medewerkers binnen de visie en kaders professionele ruimte krijgen. We hebben als organisatie een extern bureau ingeschakeld om een reflectie te krijgen op onze visie en de huidige situatie. Het adviesrapport is op

managementniveau besproken en de Ondernemingsraad is om advies gevraagd. In 2023 bepalen we de vervolgstappen.

Bezwaar- en beroep WOZ-waarde
We zien een forse toename in het aantal ingediende bezwaar- en beroepschriften tegen de WOZ-waarde. Het aantal bezwaren steeg van 384 met 66% naar ruim 600 en het aantal beroepschriften van 8 naar 25. De gemeente bepaalt de waarde van (niet) woningen op grond van de wet WOZ. De hoogten van de gemeentelijke Onroerende Zaakbelasting, maar ook die van het waterschap en het rijk, zijn gebaseerd op de WOZ-waarde. De WOZ-waarde van woningen in Zevenaar is gemiddeld met 14,5% gestegen. De hoogte van de OZB woningen is in 2022 conform uw besluit uitsluitend met de inflatiecorrectie en de afspraak in de bezuinigingsopgave verhoogd (samen ongeveer 5%).
Belangrijk om te melden is dat de gemeente niet meer OZB ontvangt door de genoemde waardestijging. De reden hiervoor is dat de waardestijging wordt gecompenseerd door een lager OZB-tarief. We merken dat de hoogte van de WOZ-waarden de laatste jaren meer ophef bij belastingplichtigen geeft. Dit is een landelijke tendens die zich onder andere laat aflezen in het aantal bezwaren dat wordt ingediend.

Beleidskaders

- Besturingsfilosofie
- Directiestatuut gemeente Zevenaar 2018
- Dienstverleningsvisie 2018-2022
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2017 Liemerse gemeenten en SDL
- Coalitieakkoord 2022-2026 (2022)
- Collegeprogramma 2022-2026 (2022)
- Financiële verordening Zevenaar 2018
- Nota Verbonden partijen
- Nota reserves en voorzieningen 2018
- Nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2022

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

0.1 Goed bestuur

Inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers voelen zich optimaal betrokken bij de totstandkoming van ons beleid en zijn tevreden over de kwaliteit van ons bestuur.
We willen dat voor inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers inzichtelijk is wat we als bestuur doen en waar we het gemeenschapsgeld voor inzetten. Betrokkenheid en betrouwbaarheid zijn kenmerkend voor onze gemeenteraad en college.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2022	Werkelijk 2022	Verschil
Apparaatskosten (in € per inwoner)				640,00	729,00	89
Toelichting	De beleidsindicatoren van dit programma (apparaatskosten, bezetting, externe inhuur, formatie en overhead) zijn niet opgenomen op waarstaatjegemeente.nl. Daarom zijn niet alle waardes gevuld. De apparaatskosten zijn becijferd door een totaaltelling van salarissen, inhuur, P&O, Huisvesting, Intern Beheer en I&A. Wordt uitgedrukt in € per inwoner. De stijging ten opzichte van de begroting zit met name in een stijging van de inhuurlasten en kosten van I&A.					
Bezetting (aantal Fte per 1.000 inwoners)				6,50	6,64	0,14
Toelichting	De huidige bezetting bedraagt 299 fte, op een totale formatie van 336 fte. De bezetting met eigen medewerkers in vergelijking tot de					

	beschikbare formatie is vergeleken met 2021 iets achter gebleven. Door de aanhoudende krapte en spanning op de arbeidsmarkt is aantrekken van gekwalificeerd personeel lastig en de inzet van inhuur en externen noodzakelijk geweest. Als gevolg van het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd of het aangaan van een andere functie elders hebben medewerkers de organisatie verlaten.			
Externe inhuur (kosten in % totale loonsom en inhuur externen)		23,50	33,00	9,5
Toelichting	Het gaat hier om de totale inhuur als % van de loonsom. De inhuur is inclusief inhuur ten laste van projecten, grex, investeringen en inclusief inhuur wegens ziekte. Landelijk komt deze indicator in onze gemeentegrootteklasse uit op ± 20 %. De externe inhuur is als gevolg van inhuur op projecten en vacatures in de reguliere formatie hoger dan het landelijk gemiddelde. In verband met het tijdelijke karakter van projecten zetten wij tijdelijke capaciteit (lees: inhuur derden) in op projecten. De verhouding tussen externe inhuur en de loonsom van eigen medewerkers is in 2022 verder uiteen gelopen. Dat wil zeggen de inhuur is toegenomen en de salarislasten zijn afgenomen. Dit leidt tot een hoger%.			
Formatie (aantal Fte per 1.000 inwoners)		7,38	7,47	0,09
Toelichting	De vastgestelde formatie per 31-12-2022 is 336 fte (incl. RDL). Dit is exclusief nieuw aangevraagde formatie voor de uitvoering van het collegeprogramma 2022-2026, welke in 2023 wordt toegevoegd aan de formatie. In deze indicator wordt de formatie uitgerekend per 1.000 inwoners. Afhankelijk van veranderingen en ontwikkelingen in het takenpakket van gemeenten in de nabije toekomst kan deze indicator wijzigen.			
Overhead (in % van totale lasten)		9,00	9,31	0,31
Toelichting	Het totaal van de loonkosten, kosten van ICT, P&O, facilitaire zaken, huisvesting en overige overhead wordt uitgedrukt in een % van de totale lasten. De berekening van overhead sluit aan bij het taakveld 0.4 overhead. Door een gerichte doorbelasting van kosten vanuit het taakveld overhead naar de andere taakvelden, krijgen we meer grip op het werkelijke volume van de overhead. De overhead is vergeleken met 2021 gestegen met name als gevolg van hogere inhuurlasten bij diverse afdelingen en kosten van juridisch advies.			

0.2 Dienstverlening en gemeentelijke organisatie

We willen een optimale dienstverlening realiseren door ons te richten op de drie focuspunten 'Service op Maat, Verbindend en Gastvrij' uit onze dienstverleningsvisie 'Samen Sterker'. We maken dit concreet door meetbare doelstellingen te bepalen en willen onze dienstverlening aan de hand hiervan meten en verbeteren. Het is ons doel onze dienstverlening de komende jaren verder vorm te geven en te versterken. Wij willen onze gemeentelijke organisatie op orde hebben, moderniseren en vernieuwen.

0.3 Financieel beleid

We willen een gezonde en solide financiële positie en huishouding. Dit betekent een begroting die structureel en reëel sluitend is en waarbij risico's zijn afgedekt.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

0.1 Goed bestuur

0.1.1 Verbeteren bestuurscultuur

Jaar realisatie 2022

We verbeteren de bestuurscultuur en samenwerking om er zo optimaal mogelijk te kunnen zijn voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Daarbij streven we naar een meer open en transparante samenwerking tussen raad, college en ambtelijke organisatie. We werken als eenheid met duidelijkheid over eigen rollen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Niet volgens plan	Niet volgens plan	Niet volgens plan

De bestuurscultuur heeft een cultuurkant en een instrumentele kant. De cultuurkant gaat onder meer over het elkaar ontmoeten binnen en buiten de vergaderingen. Vanaf februari 2022 is er weer fysiek vergaderd met aansluitend een borrel. Dit zorgt voor een positievere uitstraling. Daarnaast is er een informatiedag voor de (nieuwe) raad georganiseerd in april, die naast kennisoverdracht ook in het teken stond van elkaar leren kennen. Op de laatste vrijdag voor het zomerreces is het raadsuitje georganiseerd. Wederom een moment om op een informele manier elkaar beter te leren kennen.
De raad is zelf verantwoordelijk voor een goede en open sfeer in alle raadsbijeenkomsten. Raadsleden kunnen en mogen elkaar daar, indien nodig, op aanspreken.
Aan de instrumentele kant is ervoor gekozen om de inspraak van inwoners en organisaties los te koppelen van de commissievergaderingen en een week voor de commissievergaderingen te laten plaatsvinden. Op deze manier hebben raad en inwoners ruimer de tijd om het ingebrachte (indien wenselijk) ook te verwerken in concrete voorstellen of vragen voor de commissies of de raad en helpt het bij de meningsvorming van de raad. Deze aanpak evalueren we in het voorjaar van 2023.

Voorstel raad

Zoals afgesproken stellen we in 2023 een raadsinformatiebrief op waarin de burgemeester toelichting geeft op het gevoerde integriteitsbeleid in 2022. Naast een overzicht van het gevoerde beleid zal hierin onder andere melding worden gemaakt van eventuele klachten en meldingen ten aanzien van raads- en commissieleden met betrekking tot integriteit en hoe hiermee is omgegaan.

0.1.2 Groeien naar een verbindende gemeente — Jaar realisatie 2022

We staan voor een gemeente die weet wat er leeft in de samenleving en in de verschillende kernen van de gemeente. We zetten in op nabijheid. Dit betekent korte lijnen met onze inwoners, verenigingen, dorps- en wijkraden, ondernemers en maatschappelijke organisaties. We ontwikkelen nieuwe vormen van participatie waarbij initiatief vanuit inwoners centraal staat. Vanuit het programma 'Zevenaar Verbindt' zetten wij in op het verder versterken van de verbinding met de inwoner, de verbinding tussen bestuur en organisatie en de verbinding binnen de organisatie.

We werken vanuit de focuspunten: gastvrij, verbindend en service op maat. Daarbij hebben we een ja, mits....houding.

- Nieuw beleid ontwikkelen we samen met inwoners. We betrekken hen in een vroeg stadium.
- Bij nieuwe (ruimtelijke) ontwikkelingen worden initiatiefnemers verantwoordelijk om in een vroeg stadium met de omgeving te overleggen. We faciliteren waar nodig.
- We delen goede voorbeelden van participatie met elkaar en met onze samenleving.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

DoeDuiten
Het aantal aanvragen voor DoeDuiten is ongeveer gelijk aan het aantal vragen voor de coronaperiode. Het zijn echter wel hoofdzakelijk dezelfde groepen inwoners die aanvragen indienen. Het onderzoek naar een andere invulling van de DoeDuiten loopt en is 2e kwartaal 2023 gereed.

Contacten met dorpen en wijken
Inmiddels vinden bijna alle contacten met de dorpen en wijken weer fysiek plaats. Af en toe wordt nog gekozen voor digitaal overleg.

Inwonerspanel Zevenaar verbindt
Het Inwonerspanel Zevenaar Verbindt is in de oude vorm opgehouden en is omgezet naar Zevenaar verbindt.nl.

Kinderburgemeester
In september 2022 is de nieuwe kinderburgemeester begonnen. Met veel enthousiasme is Catoo gestart in haar nieuwe rol.

Dorpsraden
Ook aan de rol van het college in relatie tot de dorpsraden wordt gewerkt. De eerste gesprekken zijn eind 2022 gevoerd en dit wordt eerste helft 2023 afgerond.

0.1.3 Invullen bestuurlijke rol als samenwerkingspartner — Jaar realisatie 2022

Voor de uitvoering van een aantal taken werken we samen in verbonden partijen. Meer dan voorheen gaan wij ons als samenwerkingspartner inzetten om binnen de samenwerkingsverbanden de gezamenlijk bepaalde doelstellingen te halen. Dat kan door posities in te vullen binnen het dagelijks bestuur of door een trekkersrol binnen een portefeuilleoverleg of bestuurscommissie te vervullen. Dit vraagt de inzet van meer ambtelijke en bestuurlijke capaciteit. De nota Verbonden partijen, vastgesteld in 2019, is een afwegingskader voor over het aangaan van samenwerkingsverbanden. Ook geven we aan hoe we de positie van de gemeenteraad ten aanzien van die verbonden partijen kunnen versterken.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Op basis van de Nota verbonden partijen (2019) en de bestuurlijke en ambtelijke inzet in de gemeenschappelijke regelingen is het gelukt betere grip en sturing op de verbonden partijen te realiseren. Dit geldt zowel op ambtelijk als op bestuurlijk vlak. Intergemeentelijke samenwerking blijft ook in de nieuwe bestuursperiode van groot belang om onze ambities, die voor de uitvoering om een regionale schaal vragen, te realiseren. Op 1 juli 2022 is een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen in werking getreden. Deze wijziging heeft als voornaamste doelstelling de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen te versterken. Dit geschiedt via een versterking van de kaderstellende en controlerende rollen van de gemeenteraad. Deelnemers van een gemeenschappelijke regeling hebben tot 1 juli 2024 de tijd om hun regeling in overeenstemming te brengen met de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen.

0.1.4 Corona herstelplan — Jaar realisatie 2023

Als gemeente hebben wij middelen (€ 3.000.000) beschikbaar gesteld voor het stimuleren van de regionale en lokale economie en voor herstelmaatregelen op sociaal-cultureel gebied.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De raad heeft op 4 november 2020 het herstelplan vastgesteld met een aantal amendementen en moties. Vervolgens heeft de raad op 7 juli 2021 de invulling van amendement 9 vastgesteld. Hiermee zijn alle uit te voeren maatregelen in 2021 beschreven en opgenomen in een planning tot eind 2022. De uitvoering is geborgd binnen de organisatie en de raad is periodiek geïnformeerd via de P&C cyclus en op andere wijze indien hiertoe aanleiding was. In totaal zag het plan op 46 maatregelen die vanuit de gereserveerde € 3.000.000 zijn opgepakt in de periode 2020-2022. De meeste maatregelen zijn afgerond, verwerkt of komen te vervallen in 2021 en 2022. Een tweetal maatregelen zijn niet ingezet omdat er geen behoefte aan blijkt te zijn. De budgethouders zijn bekend met de maatregelen en hebben deze uitgevoerd in 2022. Slechts een aantal maatregelen lopen nog door in 2023.

0.2 Dienstverlening en gemeentelijke organisatie

0.2.1 Afronden lopende projecten voor start nieuwe projecten — Jaar realisatie 2022

We willen de basis op orde hebben. Dit betekent dat we lopende projecten afronden, voordat we met nieuwe projecten beginnen. We willen 'in control' zijn. Deze gedachte past binnen de professionalisering van het planmatig werken, dat een onderdeel is van het programma organisatieontwikkeling. Binnen dit programma worden de komende jaren vele activiteiten en projecten opgezet en uitgevoerd. Eén daarvan is de genoemde professionalisering. Dit traject draagt bij aan de verbetering en groei van onze kernwaarden: resultaatgericht, klantgericht en samenwerkingsgericht.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Planmatig werken blijft voortdurend de aandacht vragen van de ambtelijke organisatie. Door opleiding en training, individuele advisering en coaching wordt hieraan invulling gegeven.

0.2.2 Data gedreven sturen als vernieuwende sturingspraktijk — Jaar realisatie 2023

Datagedreven sturing is het vermogen om op basis van het verzamelen en analyseren van data tot sturing op de gemeentelijke thema's te komen. Wij gaan systematisch deze nieuwe werkwijze in het primaire proces opnemen. Dit brengt met zich mee dat we een aantal organisatorische en technische condities planmatig verbeteren. Te denken valt aan competentieontwikkeling, het werken met een datastrategie en de ontwikkeling van open data. Daarbij hebben we nadrukkelijk oog voor de risico's en ethische vraagstukken die deze ontwikkeling met zich meebrengt.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Data zijn de ingrediënten voor de analyses waarmee we beter kunnen sturen, resultaten kunnen meten en werkprocessen kunnen verbeteren. In 2022 zijn er dashboards voor vergunningen, belastingen/bag, dienstverlening en MT uitgewerkt. Daarnaast zorgen wij ervoor dat ons gegevensmagazijn (datawarehouse) op orde is en medewerkers steeds beter met data kunnen werken. Ook zijn we gestart met het samen met de organisatie vormgeven van een Datastrategie voor onze gemeente. In deze Datastrategie vragen we onder andere aandacht voor datakwaliteit, de gewenste organisatie inrichting en het opstellen van richtlijnen voor wanneer (en door wie) data überhaupt mag worden gebruikt. De Datastrategie is in het eerste kwartaal van 2023 door ons college vastgesteld.

0.2.4 Ontwikkelen naar een moderne en professionele organisatie — Jaar realisatie 2023

We zijn een aantrekkelijke, professionele en duurzame werkgever en mensen werken graag bij ons in Zevenaar. Medewerkers zijn toegerust om in steeds veranderende contexten hun werk te doen. Ze zijn goed opgeleid, flexibel in hun gedrag en communicatie. We zijn in staat het werk af te stemmen op de uitdagingen in de samenleving. We nemen medewerkers mee in veranderingen en toekomstige ontwikkelingen. Zij zijn zelf actief in hun eigen loopbaanontwikkeling. We volgen de resultaten van ons HR-beleid. Er is een veilig werkklimaat waarin we transparant en open zijn. Onze processen en werkafspraken ondersteunen dit.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Meer dan ooit staat de arbeidsmarkt onder druk. Zo staan vacatures langer open, worden niet vervuld of worden op interim basis ingevuld om de opgaven te kunnen blijven realiseren. Aantrekkelijk werkgeverschap wordt gezien als een combinatie van de mate waarin (potentiële) medewerkers een organisatie aantrekkelijk vinden om daar te gaan werken en de mate waarin huidige medewerkers voordelen zien in het blijven werken voor de organisatie. We investeren om de beleving en ervaring van (nieuwe) medewerkers positief te houden. In 2022 zijn enkele acties met betrekking tot groeien naar een moderne en professionele organisatie gestart vanuit het actieplan "aantrekkelijk werkgeverschap". Denk hierbij bijvoorbeeld aan opleiding en ontwikkeling, diverse arbeidsvoorwaarden en werkgeversmerk verhaal.

0.2.5 Verbeteren dienstverlening aan inwoners en ondernemers — Jaar realisatie 2022

We onderzoeken manieren om onze inwoners en ondernemers beter van dienst te zijn en hiervoor passende middelen te ontwikkelen. De drie focuspunten uit de Dienstverleningsvisie 2018-2022 'Samen Sterker' – 1. service op maat, 2. verbindend en 3. gastvrij - zijn hiervoor de basis. Met de Monitor Dienstverlening meten we onze dienstverlening en brengen we ambities, doelstellingen en resultaten in beeld, waardoor we onze dienstverlening gericht kunnen verbeteren.

1. Service op maat
We zorgen voor een optimale bereikbaarheid door extra capaciteit in te zetten op piekmomenten aan de telefoon en aan onze balies. In 2022 willen we dat 80% van de telefonische oproepen in het klantcontact centrum opgenomen wordt binnen 20 seconden en dat 80% van de contactverzoeken binnen 2 werkdagen worden afgehandeld.

We werken digitaal waar het kan en persoonlijk waar het nodig is. We verhogen onze digitale volwassenheid door aan te sluiten op landelijke voorzieningen en door steeds meer formulieren digitaal en met DigiD beschikbaar te maken. Door uitvoering te geven aan plan 'Doorontwikkeling Digitale Dienstverlening' kunnen we in 2021 op het landelijk gemiddelde van digitale volwassenheid zitten.

2. Verbindend
We vragen inwoners hun ervaring met ons te delen in de (spreekwoordelijke) reis die ze maken tijdens de oriëntatie, aanschaf en het gebruik van een product of dienst bij de gemeente. Dit noemen we een klantreis. Verbeteracties die hieruit voortkomen, pakken we direct op. Zo onderzoeken we hoe we de tevredenheid van inwoners verder kunnen verbeteren. In 2022 voeren we de inwonerpeiling van waarstaatjegemeente.nl opnieuw uit en willen we dat onze inwoners onze dienstverlening met minimaal een zeven beoordelen.

3. Gastvrij
We willen dat er aandacht is en blijft voor het verbeteren van de vaardigheid om klantgericht en gastvrij te werken. Hiervoor bieden we onze medewerkers trainingen aan in de Zevenaar Academie.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

We hebben in 2022 meer telefoontjes binnengekregen. Het aantal zorgvragen is gestegen, zo hebben veel mensen gebeld over de aanvraag energietoeslag.
Overige vragen zijn iets gedaald. Door de vernieuwing van de website en het verder digitaliseren van vragen, zien we dat mensen zelf meer antwoorden kunnen vinden. Het effect hiervan is dat vragen die in het telefoongesprek gesteld worden moeilijker zijn geworden. Dat zien we terug in de stijging van de gespreksduur per telefoontje.
We hebben begin 2022 veel inzet en aandacht gestoken in het stimuleren van het tijdig afhandelen van contactverzoeken. Dit leverde succes op waardoor aantal openstaande contactverzoeken tijdelijk daalde. We hebben echter gemerkt dat de afhandeltijd weer is gestegen nadat we hieraan minder aandacht besteedden. Conclusie is dat we hier blijvend aandacht aan moeten besteden.
Vanaf 1 december jl. is het mogelijk digitaal de parkeervergunning aan te vragen en te beheren. Op die datums ook een start gemaakt met de pilot "digitaal parkeren". Deze pilot houdt in dat er in deze zones AEG geen vignet meer nodig is en digitaal gehandhaafd wordt. De eerste reacties vanuit zowel de bewoners als de gemeente zijn zeer positief.
Medio oktober is onze nieuwe website www.zevenaar.nl live gegaan. Deze website voldoet aan de eisen die worden gesteld aan digitale toegankelijkheid. De inwonerpeiling van waarstaatjegemeente.nl is niet in 2022 uitgevoerd, maar staat gepland voor 2023 om dat we dan verder gaan met de ontwikkeling van dienstverlening. Alle nieuwe medewerkers krijgen de training "Jouw dienstverlening in Zevenaar" zodat er blijvend aandacht is voor klantgericht en gastvrij werken.

0.2.7 Invoeren Wet Open Overheid — Jaar realisatie 2022

De Wet Open Overheid (Woo) wordt naar verwachting in 2021 vastgesteld. Om de digitale informatiehuishouding voor onze inwoners, bedrijven en instellingen conform de filosofie van de Wet tijdig klaar te hebben, zetten wij in op drie onderdelen, te weten:
(1) in Liemers verband (met 1Stroom en de RID) gaan wij na of mogelijke vernieuwing van architectuur voor informatie- en archiefbeheer noodzakelijk is; hierover adviseren wij u te zijner tijd afzonderlijk;
(2) wij maken eind 2020 een plan om de informatiehuishouding op orde te brengen om de vindbaarheid en ontsluiting te verbeteren;
(3) wij zorgen dat de huidige archieven digitaal op orde en duurzaam toegankelijk zijn.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De eerste delen van de Wet open overheid (Woo) zijn succesvol uitgevoerd. Woo-verzoeken worden binnen de kortere termijn van vier weken afgehandeld. We hebben Woo-contactpersonen aangesteld. Het plan van aanpak is vastgesteld waarbij er is gekozen voor uitvoeringsniveau 'basis'. Waar mogelijk publiceren we meer documenten online. Niveau 'basis' is gekozen omdat het goed scoort op communicatie, organisatie,

techniek/ICT, kosten, dekking en risico's. Het zet beperkt in op participatie. Waar mogelijk publiceren we meer documenten online dan wettelijk vereist is. Tot slot hebben we software aangeschaft waarmee we documenten kunnen anonimiseren. Hierdoor gaat het 'lakken' van die documenten sneller en makkelijker. We hoeven ze niet meer te printen en handmatig te lakken. Dit werkt efficiënt en is duurzaam.

0.3 Financieel beleid

0.3.1 Uitvoeren Planning & Control cyclus

Jaar realisatie 2022

Wij geven uitvoering aan de planning- en controlcyclus door het opstellen van een kadernota, begroting, voortgangsrapportages en jaarstukken. Beschikbare middelen zijn integraal afgewogen bij de kadernota en de begroting. In 2021 blijven wij investeren in de doorontwikkeling van de P&C-cyclus.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De planning- en controlcyclus (P&C-cyclus) bestaat uit de kadernota, meerjarenbegroting, twee voortgangsrapportages en de jaarrekening. Als gevolg van de gemeenteraadsverkiezingen (nieuw coalitieakkoord, nieuw college en nieuw collegeprogramma) wijkt de planning van de P&C documenten in 2022 af. De kadernota hebben we vervangen door een beknopte, informerende kaderbrief met daarin een financieel overzicht op hoofdlijnen. Het integrale afwegingsmoment is daarmee in 2022 verschoven van de kadernota naar de meerjarenbegroting 2023-2026. Deze meerjarenbegroting is gebaseerd op het collegeprogramma "Het moet anders en het gaat anders, samen!". We hebben de cyclus in 2022 volgens plan doorlopen. Alle planning- en controldocumenten zijn vastgesteld.

0.3.2 Rechtmatigheidsverantwoording

Jaar realisatie 2023

Vanaf 1 januari 2021 is de gemeente verantwoordelijk voor het opstellen en opnemen van een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarstukken. Doelstelling van de wetswijziging is het versterken van de interne beheersing en een nadrukkelijke rol van het college in de verantwoording omtrent het rechtmatig handelen. De rol van de accountant verschuift van het controleren van de rechtmatigheid naar het controleren in hoeverre de verantwoording door het college getrouw is. De verantwoording bestaat uit een interne analyse over het rechtmatig handelen, met een onafhankelijke verbijzonderde interne controle en de vorming van een integraal beeld over de beheersmaatregelen in de verschillende (materiële) processen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2022 hebben wij stappen gezet ter voorbereiding op de rechtmatigheidsverantwoording. In november 2022 zijn na de wetswijziging de modelverordeningen beschikbaar gekomen. Na vaststelling zijn de eerste vereisten duidelijk geworden, maar deze zullen de komende jaren nog verder ontwikkelen.

Gedurende 2022 hebben wij de controlfunctie voorbereid op de rechtmatigheidsverantwoording, met specifieke aandacht voor het sociaal domein. Op basis van het "lines" model zijn de kwaliteitsmedewerkers onafhankelijk gepositioneerd en hebben ze verschillende controles uitgevoerd in aanvulling op het programma. De verbijzonderde interne controle heeft geëxperimenteerd met een andere wijze van rapporteren en heeft de nieuwe wijze van controle opgebouwd in het daarvoor beschikbare controlesysteem.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	99.994	124.830	131.173	6.344
Lasten	24.624	45.814	44.655	1.159
Resultaat voor bestemming	75.370	79.016	86.519	7.503
Mutaties reserves				
Baten	825	8.218	7.368	-850
Lasten	0	6.464	6.464	0
Totaal mutaties reserves	825	1.754	904	-850
Resultaat na bestemming	76.195	80.770	87.423	6.653

Verschillenanalyse

0. Bestuur en ondersteuning

0.1 Bestuur - Bestuurlijke samenwerking — Lasten 25.000 V I
Het adviesbudget voor de uitvoering van taken in de samenwerking met verbonden partijen is niet ingezet. We hebben de werkzaamheden intern opgevangen met eigen ambtelijke capaciteit.

0.1 Bestuur - College van B&W - Mutatie voorziening — Lasten 667.000 V I
Bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening hanteren we de rekenrente die wordt geadviseerd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en die in lijn is met de rente die geldt voor individuele waardeoverdrachten.
Door de gestegen rekenrente kan een deel van de voorziening vrijvallen. Dit in tegenstelling tot de begroting waarin een storting was geraamd. Het voordelige verschil komt uit op € 484.000.
Voor de voorziening wachtgeld van het voormalige college hebben we in de begroting gerekend met een storting van € 594.000. Op basis van een actualisatie van wachtgeldverplichtingen is een storting benodigd van € 411.000. Een voordelig verschil van € 183.000.

0.1 Bestuur - College van B&W - Salarissen — Lasten -54.000 N S
Het in juni 2022 gevormde college bestaat uit 5 nieuwe wethouders met elk 0,9 fte. In 2022 betekent dit niet begrote kosten van € 54.000. De structurele kosten zijn verwerkt in de begroting voor 2023 en verder.

0.1 Bestuur - Herstelplan — Lasten 40.000 V I
De uitvoeringskosten van het herstelplan zijn lager dan geraamd en beperkt gebleven tot de kosten van inhuur van derden. De hiermee verband houdende onttrekking aan de bestemmingsreserve herstelplan is daardoor ook lager.

0.2 Burgerzaken - Paspoorten en rijbewijzen — Baten -26.000 N I
Bij de tweede voortgangsrapportage heeft er een aanpassing van de lasten en de baten van de leges van de paspoorten en rijbewijzen plaatsgevonden.
Bij de lasten zien we dat de daadwerkelijke uitgaven overeenkomen met het begrote bedrag. De baten zijn uiteindelijk lager uitgekomen dan begroot.
Hierdoor is een nadeel ontstaan van € 26.000.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden - Gebouwen Binnen gebouwen is in 2022 een voordeel ontstaan van € 59.000. Dit heeft diverse oorzaken. Het voordeel wordt deels veroorzaakt doordat de invulling van het gebouw aan het Raadhuisplein 1D meer tijd vergt, zoals nader toegelicht in programma 3 en het investeringsoverzicht. Deze vertraging verhoogt tegelijkertijd de huurkosten doordat we de locatie Raadhuisplein 14 hierdoor langer aanhouden. Daarnaast is het voordeel ontstaan doordat we vertraging hebben opgelopen bij de taxatie van panden en inventarissen. Tenslotte is de sloop van de locatie Nieuwe Komstraat 19 te Lobith vertraagd door een flora en fauna onderzoek. Dit onderzoek vergt meer tijd doordat er mogelijk vleermuizen aanwezig zijn. Deze vier aspecten ramen wij in de eerste voortgangsrapportage opnieuw.	Lasten	59.000	V	I
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden - Exploitatie Turmac Cultuurfabriek De concessieafdracht voor de horeca in de Turmac Cultuurfabriek over 2021 is lager vastgesteld (50%), waarbij rekening is gehouden met de inkomstenderving t.g.v. corona.	Baten	-33.000	N	I
0.4 Overhead - Gemeentehuis De afschrijvingslasten van het gemeentehuis zijn lager uitgevallen. Dit resulteert ook in 2023 tot een eenmalig voordeel, deze nemen we op in de 1e voortgangsrapportage. Daarnaast hebben we op het regulier klein onderhoud van het gemeentehuis minder uitgegeven.	Lasten	34.000	V	I
0.4 Overhead - I&A De opzet en uitvoering van de digitale belastingbalie schuiven we door naar 2023. Daarnaast hebben we middelen aangevraagd voor uitvoering van de acties in lijn met de oproep van de VNG (de zogenoemde brief Van Zanen) inzake het cyberalert. Nog niet alle middelen zijn in 2022 uitgegeven.	Lasten	56.000	V	I
0.4 Overhead - Intern beheer De kosten van enkele facilitaire zaken zijn als gevolg van prijsstijgingen hoger uitgekomen. We noemen de kosten van schoonmaak, kantoorartikelen en kantinekosten.	Lasten	-52.000	N	I
0.4 Overhead - Interne doorbelasting materieel In 2022 is een nadeel ontstaan van € 144.000 door lagere interne doorbelasting naar andere programma's. Dit is grotendeels ontstaan door een hogere bijdrage aan de RDL voor de brandstofkosten. Op andere programma's in deze jaarrekening leiden de doorbelastingen ook tot verschillen. Per saldo in de jaarrekening hebben de doorbelastingen financieel geen effect.	Lasten	-144.000	N	I
0.4 Overhead - Interne doorbelastingen Een voordelig bedrag van € 505.000 wordt verklaard door hogere interne doorbelastingen naar andere programma's. Dit betreft met name hogere inhuurlasten op de afdelingen gerelateerd aan het Sociaal Domein. Per saldo in de jaarrekening hebben de doorbelastingen financieel geen effect.	Lasten	505.000	V	I
0.4 Overhead - Materieel openbare werken Er is een voordeel ontstaan van € 81.000 doordat we de kosten materieel openbare werken in 2022 lager waren dan geraamd. Dit is grotendeels ontstaan doordat we een hogere bijdrage van de RDL hebben ontvangen voor de brandstofkosten. Daarnaast zijn de brandstofkosten voor de gemeente Zevenaar lager uitgevallen doordat we in de 2e voortgangsrapportage rekening hebben gehouden met een forse stijging van deze kosten. Dit viel in werkelijkheid minder hoog uit. Tenslotte hebben we minder onderhoudswerkzaamheden	Lasten	81.000	V	I

uitgevoerd.

0.4 Overhead - Vergoeding personeel Medewerkers van de gemeente Zevenaar hebben onder meer uren besteed aan de realisatie van het afvalaanbiedstation. Ter compensatie hiervoor hebben we een vergoeding van € 30.000 van de RDL ontvangen.	Baten	30.000	V	I
0.61 OZB Woningen - Wet WOZ Op het budget van de wet WOZ (Wet Waardering Onroerende Zaken) melden wij een nadeel van € 141.000. Het aantal ingediende bezwaar- en beroepschriften tegen de WOZ-waarde is in 2022 fors toegenomen, te weten met 66% (bezwaren) en van 8 naar 25 beroepschriften. De bezwaren zijn bovendien qua aard en inhoud complexer. Dat komt mede vanwege de nieuwe meetsystematiek die sinds 2022 in de waardebepaling is opgenomen. Daarnaast is de toename van bezwaren te zien die -namens belastingplichtigen- wordt ingediend door zogenoemde no-cure-no-pay bedrijven. In Zevenaar is ruim de helft van het aantal bezwaren ingediend door deze bedrijven die hier een verdienmodel van hebben gemaakt. De gemeente betaalt zo'n bureau een proceskostenvergoeding indien het bezwaar of het beroep gegrond is. Uiteindelijk betaalt de gemeenschap dan de kosten van die bureaus. Het zorgvuldig en tijdig behandelen van het grote aantal bezwaar- en beroepsschriften vergt veel capaciteit. Hiervoor waren wij genoodzaakt externe ondersteuning in te zetten.	Lasten	-141.000	N	S
0.61 OZB-woningen - Belasting op eigendom woningen Over het jaar 2022 is een meeropbrengst OZB woningen te verklaren van € 344.000. Dit komt met name doordat bij de tariefberekening in het najaar 2021, ten tijde van het opstellen van de begroting 2022, een lagere WOZ-waardeontwikkeling is ingeschat dan achteraf is gebleken. Die inschatting was namelijk gemiddeld 10% in plaats van in werkelijkheid 14,5%. Deze WOZ-waardeontwikkeling heeft effect op de algemene uitkering.	Baten	344.000	V	I
0.62 OZB niet-woningen - Belasting op eigendom en gebruik bedrijven In 2022 verantwoorden wij een meeropbrengst OZB niet-woningen van € 1.091.000. Deze inschatting is meer dan destijds was begroot. Dit komt ten eerste doordat er in 2022 meer OZB niet-woningen over de belastingjaren 2020 en 2021 is opgelegd dan destijds is ingeschat. Ten tweede is de areaalontwikkeling sterker geweest dan was geraamd. Tot slot hebben wij ten behoeve van de volledigheid en rechtmatigheid gericht ingezet op een leegstandscontrole. Hierdoor hebben wij meer gebruikersgedeelte van de OZB niet-woningen op kunnen leggen dan was begroot. De totale WOZ-waarde van de niet-woningen (bedrijven) heeft effect op de algemene uitkering.	Baten	1.091.000	V	S

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds - September- en decembercirculaire In de begroting zijn de ontvangsten tot en met de meicirculaire 2022 verwerkt. In deze jaarrekening verantwoorden wij de extra inkomsten uit de september- en decembercirculaire. In de september- en decembercirculaire is in totaal nog € 4.969.000 aan algemene uitkering ontvangen. Hieronder de specificatie: € 751.000 voorschot BTW-compensatiefonds onder het plafond € 3.874.000 taakmutaties € 277.000 hoeveelheidsverschillen (hogere aantallen maatstaven) - € 10.000 overige verschillen € 77.000 afrekeningen voorgaande jaren. Hieronder volgt nog een uitsplitsing van de taakmutaties: € 2.437.000 energietoeslag € 399.000 compensatie invoeringskosten Omgevingswet € 531.000 coronacompensatie (€ 476.000 inkomstenderving 2021 en € 55.000 continuïteit van zorg) € 75.000 bijzondere bijstand € 77.000 voogdij 18+ € 73.000 maatschappelijke begeleiding statushouders € 65.000 Wet kwaliteitsborging bouw € 217.000 overige taakmutaties (onder € 50.000)	Baten	4.969.000	V	I
0.8 - Overige baten en lasten - Budget voor frictiekosten Het budget voor de frictiekosten gekoppeld aan de bezuinigingen is voor een deel ingezet voor de NME en het doelgroepenvervoer. Het restant van € 91.000 kan vervallen (= voordeel). De hiermee verband houdende onttrekking aan de algemene reserve is ook lager (= nadeel). Per saldo budgettair neutraal.	Lasten	91.000	V	I
0.8 Overige baten en lasten - Onvoorziene uitgaven De post voor onvoorzien is niet ingezet. Dit resulteert in een voordeel van € 25.000.	Lasten	25.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Budget voor frictiekosten Het budget voor de frictiekosten gekoppeld aan de bezuinigingen is voor een lager bedrag ingezet. De hiermee verband houdende onttrekking aan de algemene reserve is ook lager.	Baten	-91.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Digitale belastingbalie Dit project is verschoven naar 2023, de bijbehorende onttrekking aan de algemene reserve heeft in 2022 niet plaats gevonden.	Baten	-25.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Herstelplan De uitvoeringskosten van het Herstelplan zijn lager dan geraamd en beperkt gebleven tot de kosten van inhuur van derden. De hiermee verband houdende onttrekking aan de bestemmingsreserve Herstelplan is daarmee ook lager.	Baten	-40.000	N	I

0.10 Onttrekkingen reserves - Invoering Omgevingswet De kosten voor de invoering van de Omgevingswet zijn toegelicht onder taakveld 8.1. Door vertraging in de invoeringsdatum vindt de geraamde onttrekking ook niet volledig plaats. De totale raming bedroeg € 1.327.000 waarvan € 50.000 abusievelijk ten onrechte is geraamd. Een nadeel van € 50.000. Een bedrag van € 698.000 is onttrokken aan de algemene reserve. Hierdoor is € 579.000 niet onttrokken in 2022 en zal in 2023 weer worden ingezet.	Baten	-629.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Sloopkosten gebouwen Zoals is toegelicht onder taakveld 0.3 is de sloop van de locatie Nieuwe Komstraat 19 te Lobith vertraagd. Hierdoor vindt de geraamde onttrekking ook niet plaats.	Baten	-39.000	N	I
0.11 Resultaat van de rekening Het verschil tussen het begrote resultaat na wijziging en het gerealiseerde resultaat komt binnen dit programma als een voordelig verschil naar voren.	Lasten	862.000	V	I
Programma 0 Bestuur en ondersteuning - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	-90.000	N	I

Incidentele baten en lasten

Beleid(skaders)

Voor wat betreft de invulling van het begrip 'incidenteel' volgen wij de notitie incidentele Baten en Lasten van de commissie BBV en de handreiking structurele en incidentele baten en lasten van de gezamenlijke provincies. In onderstaande tabel presenteren wij een totaaloverzicht. Conform het advies van de commissie BBV hanteren wij voor het afzonderlijk bepalen en opnemen van incidentele baten en lasten in het overzicht een grensbedrag van € 250.000.

Toelichting incidentele lasten en baten

Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting zijn opgenomen. Omdat de gemeente structurele taken uitvoert, zijn structurele baten en lasten de regel. Incidentele lasten zijn de uitzondering. De toezichthouder houdt bij het beoordelen van de incidentele baten en lasten de volgende volgorde aan:

- Aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost)
- Einddatum (duidelijk en onvoorwaardelijk)
- De materiële beïnvloeding (voldoende omvang)

Hulpmiddel voor het invullen van het begrip incidenteel is: baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost) gaat echter altijd boven het hulpmiddel.

De in het overzicht opgenomen incidentele lasten en baten betreffen middelen die naar de aard van de post een eenmalig karakter hebben en waarbij een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum vastligt. Voorbeelden van incidentele posten zijn:

- implementatiekosten;
- verkopen van bezit;
- alle mutaties van grondexploitatie.

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 0. Bestuur en ondersteuning			
Baten			
Verkoop vastgoed	Vanuit de opdracht om vastgoed af te stoten zijn er twee panden verkocht.	550	550
Verkoop grond	In 2022 is erfpacht afgekocht voor gemeentelijke grond.	20.347	20.347
Mutatie reserves	Dekking kosten omgevingswet uit AR.	698	1.277
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	126	126
Lasten			
Verkoop grond	In 2022 is erfpacht afgekocht. De afboeking van de boekwaarde is als desinvestering in de lasten verwerkt.	20.347	20.347
Totaal programma 0		**1.373**	**1.953**

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve(s)

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9000	Algemene reserve	41.240	6.495	17.043	30.693

De algemene reserve is een buffer om onverwachte tegenvallers en fluctuaties in de exploitatie op te kunnen vangen. Daarnaast is de algemene reserve bedoeld als dekking voor risico's. Het gedeelte van de algemene reserve dat niet nodig is als bufferfunctie of voor het afdekken van risico's is vrij aanwendbaar voor bestuurlijke ambities.

Totaal algemene reserve(s)	**41.240**	**6.495**	**17.043**	**30.693**

<u>Specificatie toevoegingen Algemene Reserve:</u>

Saldo jaarstukken 2021	6.464
Toevoegingen kleiner dan €50.000	31
Totaal toevoegingen	***6.495***

<u>Specificatie onttrekkingen Algemene Reserve:</u>

Invoering Omgevingswet	698
Implementatie bezuinigingen	75
Integraal beleidsplan Openbare Ruimte	1.000
Regeling voucher voor MKB ondernemers	56
Regeling voucher voor horeca-ondernemers	75
Instellen reserve afschrijving investeringen locatie Vestersbos	6.500
Inhalen achterstand onderhoud groen	1.250
Subsidie SV Gelders Eiland	113
Instellen tijdelijk noodfonds voor inwoners voor hogere kosten inflatie en energie	2.000
WMO hulpmiddelen	500
Project energieneutrale organisatie	95
Vorming bestemmingsreserve duurzaamheid	1.500

Vorming bestemmingsreserve initiatief woningbouw	3.000
Overige onttrekkingen kleiner dan € 50.000	181
Totale onttrekkingen	***17.043***

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9047	Onderhoud gebouwen	66	0	0	66

In 2017 is het restant van de voorziening onderhoud gebouwen Rijnwaarden overgeboekt naar de bestemmingsreserve onderhoud gemeentegebouwen, omdat er voor groot onderhoud gebouwen geen actueel onderhoudsplan meer was.
De reserve is bedoeld voor groot onderhoud van de gebouwen van de voormalige gemeente Rijnwaarden. Na vaststelling van een nieuw onderhoudsplan kan deze reserve vervallen.

Toevoeging In 2022 heeft er geen storting in de reserve plaatsgevonden.

Onttrekking In 2022 heeft er geen onttrekking aan de reserve plaatsgevonden.

9050	Corona-herstelplan	1.679	0	641	1.038

In 2020 is een corona herstelplan 'Sociaal economische injectie Zevenaar' opgesteld. Om de plannen uit dit herstelplan te realiseren is € 3.000.000 overgeheveld vanuit de algemene reserve naar deze bestemmingsreserve.

Onttrekking De werkelijke gemaakte kosten in 2022 (afgerond € 641.000) voor de maatregelen op basis van het corona herstelplan zijn ten laste gebracht van deze bestemmingsreserve. De belangrijkste maatregelen waarvoor uitgaven zijn geboekt in 2022 zijn de pilot instapbanen en werken aan werk (€ 124.000); uitstel bezuinigingen sociale raadslieden (€ 134.000); de coulanceregeling precariobelasting (€ 50.000); uitstel bezuiniging Kunstwerk! (€ 45.000); Wijk van de toekomst (€ 54.000); maatregelen op het gebied van vrijetijdseconomie en toerisme (€ 126.500) en het stimuleren van jongeren (€ 55.000).

Totaal bestemmingsreserves	1.744	0	641	1.104

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9007	Werkzaamheden gemeentehuis	505	0	0	505

De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

9027	Balansverkorting	175	0	5	170

In een bezuinigingsronde in 2011 van de gemeente Rijnwaarden is structurele budgettaire ruimte gecreëerd door het afboeken van investeringen (balansverkorting), waardoor de afschrijvingslasten vervielen. Voor investeringen met een economisch nut moet dit volgens de BBV-regels bruto verantwoord worden door tegenover de investering een zelfde bedrag aan reserves te vormen.

9040	Verbouw nieuwbouw gemeentehuis	1.178	0	81	1.097

De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten	1.858	0	86	1.772

Voorzieningen					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
8001	Voormalig personeel	25	3	28	0

Voorziening ter dekking van kosten van voormalig personeel.

Toevoeging We hebben € 3.000 toegevoegd zodat de voorziening voldoende saldo heeft om de kosten te kunnen dekken.

Onttrekking Aan de voorziening zijn in 2022 bedragen onttrokken in verband met de kosten van het duurzame inzetbaarheidscontract van een voormalig medewerker. Per 31-12-2022 zijn geen verplichtingen meer aanwezig en is de stand van de voorziening € 0.

8002	Pensioenen wethouders	2.620	-384	144	2.092

Voor de huidige en voormalige wethouders van de (voormalige) gemeente Zevenaar en de voormalige gemeente Rijnwaarden die nog niet de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, is een voorziening gevormd. Eén van de grondslagen die gehanteerd wordt bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening is de zogenaamde rekenrente, welke gebaseerd is op de marktrente.

Toevoeging Bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening hanteren we de rekenrente die wordt geadviseerd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en die in lijn is met de rente die geldt voor individuele waardeoverdrachten. Door de gestegen rekenrente kan een deel van de voorziening vrijvallen. Dit ziet u in de cijfers terug met een bedrag van € 384.000. Dit in tegenstelling tot de begroting waarin een storting (toevoeging) was geraamd.

Onttrekking Vanwege betaalde pensioenuitkeringen is in 2022 een bedrag van € 144.000 aan de voorziening onttrokken.

8004	Onderhoud gebouwen	1.538	521	167	1.891

Deze voorziening is bedoeld voor de egalisatie van kosten van groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen conform het meerjarenonderhoudsplan.

Toevoeging Dit is de jaarlijkse dotatie conform meerjarenonderhoudsplan.

Onttrekking De uitgaven in 2022 zijn ten laste van de voorziening gebracht. Het gaat om een bedrag van € 167.000.

8013	Wachtgelden wethouders	0	411	92	320

Na het aftreden van burgemeester en wethouders hebben bestuurders recht op een wachtgelduitkering. Hiertoe is bij de jaarrekening 2017 een voorziening gevormd. Om aan de verplichtingen te kunnen voldoen, wordt jaarlijks bij de 2e Voortgangsrapportage bekeken of een aanvulling nodig is in de voorziening.

Toevoeging Op basis van een inschatting van de wachtgeldverplichtingen in de jaren 2023 tot en met 2026 is een storting gedaan in de voorziening. Dit betreft het wachtgeld van wethouders uit de bestuursperiode 2018-2022.

Onttrekking De kosten van wachtgelden van voormalige wethouders bedroegen in 2022 € 92.000 en zijn ten laste van de voorziening gebracht.

8014	Verlofsparen	0	123	0	123

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning. De bovenwettelijke vakantie-uren verjaren niet. Dit kan gaan leiden tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan. Aangezien er bij verlofsparen sprake is van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw kennen, vormen wij hier een voorziening voor.

Toevoeging	Op basis van het saldo van verlofsparen opgebouwd door medewerkers per 31-12-2022 is € 123.000 aan de voorziening toegevoegd. Dit betreft de bovenwettelijke verlofuren. Op een later moment kan dit verlofspaarsaldo door de medewerker worden opgenomen waarna de voorziening wordt aangesproken.

Totaal voorzieningen	**4.183**	**674**	**431**	**4.426**

1.VEILIGHEID

Omschrijving
Dit programma gaat over brandweerzorg, crisisbeheersing en integrale veiligheid.

Wat willen we bereiken?
Een gemeente waarin inwoners, ondernemers en organisaties zich veilig voelen in hun eigen woon- en werkomgeving.

Ontwikkelingen
Opvang vluchtelingen
In 2022 brak de oorlog uit tussen Oekraïne en Rusland. Veel Oekraïners ontvluchtten hun land. Samen met de andere gemeenten in onze veiligheidsregio hebben we deze vluchtelingen opgevangen. In Zevenaar hebben we nu drie locaties.

Ondermijning
De aanpak van de georganiseerde criminaliteit heeft in 2022 wederom onze aandacht gehad. Het kernteam Zevenaar heeft in totaal 8 integrale controles uitgevoerd.

Aanpak Jeugd
In 2022 is de integrale aanpak van problematische jeugdgroepen op basisteamniveau geprioriteerd. Dit heeft geresulteerd in extra inzet van OM, politie en gemeente om jeugdgroepen in beeld te brengen en te houden.

Beleidskaders
- Integraal Veiligheidsplan gemeente Zevenaar 2019-2022 (2018)
- Integrale Veiligheidsagenda 2023-2026
- Toezicht en handhavingsbeleid 2018-2022
- Liemers Veiligheidsplan 2020-2022 (met OM en politie)
- Uitvoeringsplan ondermijnende criminaliteit 2022-2023 (2021)
- Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Zevenaar 2023

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

1.1 Beperken en bestrijden van branden, rampen en zware ongevallen
Het voorkomen en op een goede manier bestrijden van branden, rampen en zware ongevallen.

1.2 Bewaken van de openbare orde en veiligheid
Onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en bezoekers zijn en voelen zich veilig in onze gemeente.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2022	Werkelijk 2022	Verschil
Diefstal uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)	2022	1,20	0,60	1,50	0,60	0,9
Toelichting	Het aantal woninginbraken is bijzonder laag in Zevenaar, een mooi resultaat. We blijven hierop investeren samen met politie en buurtwhatsappgroepen.					
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000	2022	3,60	2,50	2,40	2,50	0,1

inwoners)						
Toelichting	Het aantal geweldsmisdrijven laat de afgelopen jaren een voorzichtige daling zien. We blijven onder het Gelders gemiddelde.					
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)	2022	5,60	4,10	2,50	4,10	1,6
Toelichting	Het aantal vernielingen is hoger dan op voorhand begroot. Wel blijven we nog onder het Gelders gemiddelde.					
Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)	2021	8,00	9,00	9,00		
Toelichting	Cijfers voor Halt 2022 zijn nog niet bekend.					
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	2022	1,90	1,00	1,50	0,90	0,6
Toelichting	Het aantal winkeldiefstallen is het afgelopen jaar afgenomen. Dat is een goede ontwikkeling.					

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

1.1 Beperken en bestrijden van branden, rampen en zware ongevallen

1.1.1 Verbeteren eerste hulpverlening in alle kernen — Jaar realisatie 2022

Wij stimuleren inwonersinitiatieven die ontstaan om het Zevenaarse AED-netwerk te vergroten.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2022 zijn met name nieuwe initiatieven gestimuleerd op locaties waar volgens Hartstichting Nederland niet voldoende dekking was en geen aangemelde AED's geregistreerd stonden. In 2023 geven wij hier een vervolg aan.

1.2 Bewaken van de openbare orde en veiligheid

1.2.1 Bestrijden ondermijning — Jaar realisatie 2022

We nemen preventieve en repressieve maatregelen om vermenging van de onderwereld met de bovenwereld tegen te gaan. Het ondermijningsbeeld voor Zevenaar hebben wij in 2018 opgeleverd. Naar aanleiding van dit beeld stellen we een plan van aanpak op en voeren we de eerste acties uit. Verder verwachten wij een toename van de inzet van burgemeestersbevoegdheden voor het bestrijden van ondermijning.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2022 hebben we acht preventieve controles uitgevoerd met het kernteam ondermijning. Hierin wordt door verschillende afdelingen, politie en ODRA samengewerkt. Het kernteam wordt door alle partijen nog steeds als positief ervaren.

1.2.2 Vergroten veiligheid in de gemeente — Jaar realisatie 2022

We zetten in op en ondersteunen initiatieven van inwoners zoals buurtpreventie in de vorm van Buurtpreventie WhatsApp-groepen. We willen in het kader van buurtpreventie de WhatsAppgroepen verder

professionaliseren. Hierbij brengen we beheerders uit verschillende groepen met elkaar in contact, waardoor een groter netwerk ontstaat, waarin beheerders van elkaar kunnen leren. De groepen op het Gelders Eiland moeten hiervoor nog een inhaalslag maken. We ondersteunen, bestendigen en faciliteren minimaal zes nieuwe inwonersinitiatieven op het gebied van sociale veiligheid.
Vanuit de gebiedsteams zorgen we voor een zorgvuldige en adequate hulpverlening bij huiselijk geweld en overlast gevende personen. De verbinding tussen zorg en veiligheid is hierin van cruciaal belang.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Niet volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De verbinding tussen zorg en veiligheid is vormgegeven door middel van een convenant. We hebben samengewerkt met betrokken partijen om escalerende situaties te voorkomen. In 2022 hadden we last van overlastgevende jeugdgroepen. We hebben geïnvesteerd in de samenwerking met politie, OM en jongerenwerk. De aandacht voor deze groepen is via de gezagsdriehoek in de aanpak geprioriteerd. Daarvoor is het convenant 'Werkproces integrale aanpak problematische jeugdgroepen en groepsgedrag gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar' afgesloten.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	68	142	149	7
Lasten	3.566	3.636	3.590	46
Resultaat voor bestemming	-3.498	-3.494	-3.441	53
Mutaties reserves				
Baten	0	15	16	1
Lasten	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	0	15	16	1
Resultaat na bestemming	-3.498	-3.479	-3.425	54

Verschillenanalyse

1. Veiligheid

1.1 Crisisbeheersing en brandweer - Bijdrage aan VGGM VGGM behaalde over 2022 een positief resultaat van € 707.000, voornamelijk toe te schrijven aan het programma Bedrijfsvoering, het programma Brandweerzorg en de verkoop van brandweervoertuigen. De gemeente Zevenaar verwacht een teruggaaf van € 44.000.	Lasten	44.000	V	I
Programma 1 Veiligheid - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	10.000	V	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 1. Veiligheid			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	16	16
Totaal programma 1		**16**	**16**

2.VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

Omschrijving
Dit programma gaat over verkeer en vervoer (wegen, openbare verlichting e.d.), parkeren en openbaar vervoer.

Wat willen we bereiken?
Wij willen een goede en veilige bereikbaarheid van de kernen en buitengebied voor alle verkeersdeelnemers. Het is ons doel een verkeersveilige gemeente te zijn met een goede bereikbaarheid en doorstroming van zowel het personen- als vrachtverkeer. Een optimale bereikbaarheid over de weg is een voorwaarde voor een gezonde economische structuur, onze aantrekkelijkheid voor de transportsector en daarmee voor het versterken van het logistieke profiel van Zevenaar. Ook de bereikbaarheid over water (onder andere laad- en losplaats) is hier onderdeel van. Deze optimale bereikbaarheid willen wij voor onze gemeente realiseren. De nieuwe ontsluiting van de gemeente op het rijkswegennet (A12 en A15) en de aanpassing van het onderliggende wegennet hierop, waaronder het mogelijk doortrekken van het Witte Kruis, zijn hiervoor van cruciaal belang. Als afgeleide van de infrastructuur voor het gemotoriseerde verkeer willen we een fietsvriendelijke en -veilige gemeente zijn. We beoordelen daarvoor de bestaande fietsvoorzieningen en maken inzichtelijk waar schakels niet voldoen, niet veilig zijn of ontbreken.

Ontwikkelingen
Witte Kruis
Het onderzoek naar het PlanMER is afgerond. In het bestuurlijk overleg met de Provincie is gekozen om de Gebiedsaanpak Babberich nader uit te werken door een Businesscase op te stellen. Deze laat een negatief resultaat zien, maar door nader onderzoek en aanpassing van de uitgangspunten kan dit tekort grotendeels teruggebracht worden tot nul. Dit moet de basis vormen om middelen te genereren uit regionale en landelijke programma's. De kosten daarvoor dekken wij uit de subsidie Mobiliteit van de Provincie. Om het project ook uit te voeren is een gemeentelijke investering onontkoombaar. De raad heeft in 2022 de eerste middelen hiervoor beschikbaar gesteld.

Krimp provinciale bijdrage buurtbus
De buurtbusvereniging heeft aangegeven dat door veranderingen in de ondersteuning vanuit de provincie de verwachting is dat het budget zal krimpen. Welke veranderingen hieraan onderhevig zijn, is opgevraagd bij de vereniging en deze worden dan kenbaar gemaakt.

Beleidskaders
- Structuurvisie Zevenaar 2012-2030 (2013)
- Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan 2020
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030 (2017)
- Beheerplan openbare verlichting (2022)
- Beheerplan verkeersregelinstallaties (2022)
- Beheerplan wegen en civiele kunstwerken (2022)
- Beheerplan straatmeubilair (2022)

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

2.1 Verkeer en vervoer

In het kader van een goede bereikbaarheid streven wij naar goede ontsluitingen van onze kernen. Wij willen een goede verbinding naar de verbrede A12 en de doorgetrokken A15 realiseren en het onderliggende wegennet hier goed op aansluiten. Wij streven naar een directe verbinding van het Gelders Eiland op de hoofdwegenstructuur (A12), waarbij er aandacht is voor de leefbaarheid in de kernen. Om het fietsgebruik te stimuleren en de fietsveiligheid te waarborgen, zorgen wij voor een goed netwerk van fietsvoorzieningen en -fietspaden. In de stad Zevenaar, tussen de kernen onderling en naar de omliggende gemeenten.

2.2 Parkeren

Wij willen de parkeerdruk in het centrum van de stad Zevenaar door middel van betaald parkeren blijven reguleren.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

2.1 Verkeer en vervoer

2.1.1 Aanleggen 2e viaduct 7Poort — Jaar realisatie 2022

Bereikbaarheid van onze gemeente en de bedrijventerreinen in Zevenaar is belangrijk. Wij stimuleren de uitgifte van de kavels op 7Poort volop (zie programma 3). Een belangrijke bijdrage hieraan levert het aanleggen van een 2e viaduct.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2022 hebben we het dek gemaakt van het tweede viaduct. De weg (het asfalt) moet aan beide zijden nog worden aangebracht. Wij verwachten dat de werkzaamheden rond de zomer 2023 worden afgerond en dat het 2e viaduct 7Poort wordt opengesteld voor verkeer.

2.1.2 Brengen en houden lokale wegennet op goed onderhoudsniveau — Jaar realisatie 2020

Vervangen brug Eltenseweg.

Het onderzoek naar tijdelijke maatregelen om de brug Eltenseweg weer open te stellen voor vrachtverkeer hebben wij afgerond met een positieve conclusie. Dit houdt in dat wij inmiddels met behulp van tijdelijke maatregelen de brug weer voor minimaal 3 jaar toegankelijk hebben gemaakt voor al het verkeer inclusief het zware vrachtverkeer. Er spelen diverse ontwikkelingen en plannen bij onze oosterburen Kreis Kleve. Voor dit gebied stellen wij dan ook samen met Kreis Kleve een integraal plan op. De termijn van 3 jaar is nagenoeg verstreken. Er is echter nog steeds geen helderheid over de geschetste ontwikkelingen in Duitsland. De veiligheid van de constructie van de brug staat voorop. Om de veiligheid te garanderen wordt drie keer per jaar onderzoek gedaan naar de constructie van de brug. Mocht uit deze monitoring blijken dat aanvullende maatregelen nodig zijn, wordt hiertoe overgegaan. Ook houden wij de verkeersveiligheidssituatie op de brug in de gaten. Op dit moment zijn ons evenwel geen klachten of incidenten bekend met betrekking tot de verkeersveiligheid op de brug.

Herinrichting Kop van Tolkamer.

In november 2018 heeft u een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Daar hebben wij diverse onderzoeken voor uitgevoerd. Oorspronkelijk hadden we het voornemen om in 2020 te starten met de herinrichting. Uit inspecties van de riolering bleek dat een groot deel van de riolering vervangen moest worden. Dit heeft tot aanzienlijke vertraging geleid en een heroverweging van de aanpak. We maken nu een integraal plan voor de herinrichting van heel Tolkamer inclusief Tuindorp gecombineerd met de vervanging van de riolering. Middelen voor vervanging van de riolering komen pas beschikbaar via het Watertakenplan in 2021. Dit betekent dat wij in 2022 starten.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Vervangen brug Eltenseweg.

De termijn van drie jaar voor de tijdelijke maatregelen is inmiddels verstreken. Evenwel blijkt uit de inspecties dat de brug nog steeds in een goede en veilige staat van onderhoud is. Wij verwachten dat de brug nog jaren verder kan. Dit monitoren we drie keer per jaar. We hebben nog geen uitsluitsel over de plannen in Duitsland voor de aanleg van de Betuweroute. Op dit moment verwachten wij in 2024 de brug te vervangen.

Herinrichting Kop van Tolkamer.
Medio 2023 leggen wij een voorstel aan u voor om het investeringsbudget voor dit project beschikbaar te stellen.

2.1.3 Infrastructuur voorbereiding en uitvoering — Jaar realisatie 2027

In de huidige coalitieperiode (en verder) gaan we bestaande wegen herinrichten en voeren we planstudies uit naar nieuwe wegen. In een aantal gevallen heeft u al een krediet beschikbaar gesteld voor capaciteit, onderzoek en uitvoering.
De investeringen hebben betrekking op de volgende projecten:

- Coördinatie en regie infrastructurele projecten in de uitvoering
- Project A15/A12
- Aanpassing Arnhemseweg en weg Hengelder (waaronder Herinrichting parkeerplaatsen sportvelden Hengelder, Oversteek Douwe Dekkerstraat en onvoorziene werken; nagenoeg gereed)
- Planvorming herinrichting Edisonstraat
- Planvorming herinrichting Mercurion
- Planvorming herinrichting Doesburgseweg
- Spoorverdubbeling Zevenaar-Didam (gereed)
- Herinrichting Babberichseweg
- Planstudie doortrekking Witte Kruis/MER
- Monitoring geluid, fijnstof en trillingen
- Onderzoeken akoestische maatregelen onderliggend wegennet
- Effecten realisatie vliegveld Lelystad voor Zevenaar

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Advies en planvorming A15 en A12.
Op 5 april 2023 heeft de Raad van State (RvS) een tussenuitspraak gedaan. Hiermee is nog geen duidelijkheid of het project door kan gaan of niet. Ook is niet duidelijk wanneer de RvS een uitspraak zal doen over de overgebleven onderdelen. In afwachting van de uitspraak is de aannemer GelreGroen gestopt met de voorbereidende werkzaamheden. De tussenliggende periode is gebruikt om samen met Rijkswaterstaat, Provincie, buurgemeenten en Waterschap plannen verder op elkaar af te stemmen. Ook wordt onderzoek gedaan naar plan B in geval van een negatieve uitspraak van de RvS. Zodra er een positieve uitspraak van de RvS is, worden de werkzaamheden intensiever opgepakt.

Advies/planvorming spoorverdubbeling Zevenaar-Didam.
Het project is nagenoeg afgerond. Er is nog een aantal openstaande punten die ook in de afrondende fase zitten. Deze gingen m.n. over de grondoverdracht en oplevering terreinen. Daarnaast is lekkage geconstateerd in de langzaam verkeer tunnel en zijn wij in overleg met ProRail om hier een passende oplossing voor te bedenken.

Onderzoek PlanMER Witte Kruis (verbinding Gelders Eiland met A12).
Om de haalbaarheid van de gebiedsoplossing te onderzoeken is een uitvraag gedaan voor een masterplan en businesscase voor de gebiedsoplossing. Dit moet de basis vormen om middelen te generen uit regionale en landelijke programma's. Ook kan het als lobby dienen voor de provinciale verkiezingen. De businesscase die is opgesteld laat een negatief resultaat zien. Door nader onderzoek en aanpassing van de uitgangspunten kan dit tekort grotendeels terug gebracht worden tot nul.

Voorbereiding reconstructie weg Hengelder.
Dit project is afgerond.

Voorbereiding reconstructie Arnhemseweg.
Dit project is afgerond.

Uitvoering reconstructie Hengelder.
Dit project is afgerond.

Uitvoering reconstructie Arnhemseweg.
Dit project is afgerond.

Oversteek Douwes Dekkerstraat.
Dit project is afgerond.

Planvorming Herinrichting Doesburgseweg.
Dit wordt opgepakt nadat de uitspraak van de RvS over het project ViA15 bekend is én voordat de afsluiting van de Griethse Poort plaatsvindt.

Planvorming Herinrichting Edisonstraat.
Er is onderzoek gedaan naar mogelijke verbindingen tussen de Edisonstraat en de Hunneveldweg voor de situatie dat de Griethse Poort afgesloten gaat worden. De definitieve keuze qua oplossing moet nog gemaakt worden.

Planvorming Herinrichting Mercurion.
Dit wordt opgepakt nadat de Griethsepoort is afgesloten in het kader van het project ViA15.

Monitoring geluid/fijnstof/trillingen A12/A15.
Er vindt onderzoek plaats naar de effecten van de nieuwe infrastructuur voor de omgeving in Zevenaar. Er is gestart met een nulmeting. Nadat de Arnhemseweg en weg Hengelder gereed waren, is in 2021 een nieuwe meting uitgevoerd. Vanwege de coronacrisis was deze niet representatief en daarom wordt in 2023 een nieuwe meting gedaan. De laatste meting vindt plaats na voltooiing van het project ViA15.

Coördinatie en regie infrastructurele projecten in uitvoering.
Dit is afgesloten.

Herinrichting Babberichseweg als fietsstraat.
Gestart is met het voorlopig ontwerp (VO) en de inspraak met de omgeving. De reacties zijn geïnventariseerd en het VO is aangepast tot een definitief ontwerp (DO). Kosten voor DO en uitvoering worden betaald uit de provinciale subsidie en het investeringsbudget dat door de raad beschikbaar is gesteld. Ook is gekeken naar een scope uitbreiding door de parkeerplaatsen richting het centrum bij het project te betrekken. Hierdoor kan een veilige en goede verbinding gemaakt worden met de fietsstraat. Door de raad is geld beschikbaar gesteld. Bij de provincie is verzoek tot aanvullende subsidie ingediend om de scope uitbreiding te financieren.

2.2 Parkeren

2.2.1 Verbeteren parkeervoorzieningen — Jaar realisatie 2022

Parkeerautomaten
Wij hebben de parkeerautomaten in 2019 vervangen. Na evaluatie en ontwikkelingen zoals belparkeren en invoeren kraskaarten voor bezoekers in gebied A, lijkt de huidige situatie qua aantal parkeerautomaten te volstaan.

Digitaliseren van de parkeervergunningen
In het kader van de digitalisering en om eventuele veranderingen in het parkeer/uitgiftebeleid aan te brengen willen wij een parkeeronderzoek laten uitvoeren. Dit onderzoek is essentieel om de parkeersituatie en parkeerdruk in het centrum en de schil goed in kaart te brengen en daardoor veranderingen te kunnen doorvoeren. Dit is een van de basisonderdelen voor de digitalisering en veranderingen in het beleid.

Parkeerbeleid
Wij streven er naar het parkeerbeleid in samenspraak met bewoners, ondernemers en bezoekers in 2021/2022 te actualiseren.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Digitaliseren van de parkeervergunningen.
We hebben een nieuwe applicatie aangeschaft voor de parkeervergunningen aangezien de huidige applicatie niet meer ondersteund wordt. Deze nieuwe applicatie wordt in het 1e kwartaal 2023 uitgerold en wordt gestart met de digitalisering van de parkeervergunningen in zone A. De overige vergunningssoorten volgen hierna.

Parkeerbeleid.
Mede door corona en het uitstellen van het parkeeronderzoek is het parkeerbeleid nog niet aangepast. Het parkeeronderzoek is in het 4e kwartaal 2021 gehouden en het rapport van de parkeerdrukmeting dat we hebben laten maken levert heel veel cijfermateriaal op. Dit moet geanalyseerd en gewogen worden en worden vertaald naar beleid. Dit is erg complex gebleken omdat er diverse zaken door elkaar spelen. In juli 2022 is een externe bureau gestart met de evaluatie van het parkeerbeleid, waarvan het betaald parkeren een onderdeel is. Wij streven ernaar om het actualiseren van het parkeerbeleid en parkeerverordening 2e helft 2023 af te ronden.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	415	549	396	-153
Lasten	5.805	7.750	7.666	84
Resultaat voor bestemming	-5.390	-7.201	-7.270	-69
Mutaties reserves				
Baten	19	1.570	1.570	0
Lasten	0	0	31	-31
Totaal mutaties reserves	19	1.570	1.539	-31
Resultaat na bestemming	-5.371	-5.631	-5.731	-100

Verschillenanalyse

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

2.1 Verkeer en vervoer - Gladheidsbestrijding In de 2e voortgangsrapportage 2021 heeft u in totaal € 46.000 extra budget (verspreid over 2021 en 2022) beschikbaar gesteld voor de aanschaf van een eigen Gladheid Meet Station (GMS) en het inbouwen van GPS op de strooiers. Een eigen GMS hebben we in 2021 aangeschaft, maar het inbouwen van GPS op de strooiers heeft vertraging opgelopen. In de 1e voortgangsrapportage 2023 ramen we deze eenmalige kosten opnieuw.	Lasten	36.000	V	I
2.1 Verkeer en vervoer - Interne doorbelasting straatreiniging Een voordelig bedrag van € 75.000 wordt verklaard door een hogere interne doorbelasting straatreiniging naar andere programma's. Op andere programma's in deze jaarrekening leiden de doorbelastingen ook tot verschillen. Per saldo in de jaarrekening hebben de doorbelastingen financieel geen effect.	Lasten	75.000	V	I

2.1 Verkeer en vervoer - Verkeersbeleid Eind 2021 is een investeringsbudget afgesloten. De geactiveerde kosten zijn echter niet te labelen als te activeren kosten. Om die reden heeft een eenmalige afschrijving plaatsgevonden waardoor het geactiveerde bedrag ten laste van de exploitatie is gekomen. Een nadeel van € 115.000. Daarnaast zijn de kosten voor het verplaatsen van de verkeersregelinstallatie en het verplaatsen van de stopstreep ter plaatse van de overweg Molenstraat te Zevenaar conform overeenkomst bij de gemeente in rekening gebracht. Voor deze kosten was geen dekking. Een nadeel van € 21.000. Een totaal nadeel van € 136.000.	Lasten	-136.000	N	I
2.1 Verkeer en vervoer - Verkeersbeleid De activiteiten voor het project 'verbeteren openbaar vervoer/vervoer op maat' worden voor het grootste gedeelte gedekt uit een subsidie. Eind 2022 is er door personele capaciteit nog geen uitgewerkt plan. In 2023 zal een deel van het budget ingezet gaan worden voor deelmobiliteit. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 283.000.	Lasten	283.000	V	I
2.1 Verkeer en vervoer - Visie en planvorming station Zevenpoort In 2013 en 2014 is in totaal € 70.000 beschikbaar gesteld voor visie en planvorming station Zevenpoort. Het was de verwachting dat in de zomer 2022 meer duidelijkheid zou komen over eventuele plannen aldaar. Deze duidelijkheid is er niet gekomen. Op grond van de vastgestelde nota reserves en voorzieningen Zevenaar 2018 hebben wij het bedrag vrij laten vallen nu gedurende 3 jaar geen uitgaven hebben plaatsgevonden. Bij de lasten een voordeel van € 31.000.	Lasten	31.000	V	I
2.1 Verkeer en vervoer - Wegen Op wegen is op de lasten een nadeel gerealiseerd van € 183.000. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de bijdrages die nutsbedrijven leveren voor de verhardingen. Deze ontvangsten doteren we aan de voorziening wegen, zodat we hier in de toekomst groot onderhoud aan diezelfde verhardingen voor kunnen plegen. Deze bijdrages zijn, zoals u kunt zien bij de toelichting op de baten, hoger uitgevallen, waardoor ook de dotatie aan de voorziening hoger uitvalt dan geraamd. Daarnaast wordt het verschil verklaard door een hogere doorbelasting vanuit de interne organisatie.	Lasten	-183.000	N	I
2.1 Verkeer en vervoer - Verkeersbeleid De activiteiten voor het project 'verbeteren openbaar vervoer/vervoer op maat' worden voor het grootste gedeelte gedekt uit een subsidie. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een nadeel van € 283.000.	Baten	-283.000	N	I
2.1 Verkeer en vervoer - Wegen De gemeente krijgt een vergoeding van nutsbedrijven wanneer er ten behoeve van nieuwe aanleg of schades van nutsbedrijven wegen of trottoirs aangetast worden. Ook krijgen we een vergoeding voor de aanleg van nieuwe inritten. Deze ontvangsten doteren we aan de voorziening wegen, zodat we hier in de toekomst groot onderhoud aan diezelfde verhardingen voor kunnen plegen. Deze bijdrages zijn € 113.500 hoger uitgevallen dan begroot.	Baten	113.500	V	I
2.2 Parkeren - Parkeergarage In 2022 is een nadeel ontstaan op de lasten van de parkeergarage. Zo is er op het regulier klein onderhoud meer uitgegeven en zijn de schoonmaakkosten hoger uitgevallen.	Lasten	-28.000	N	I

0.10 Toevoegingen reserves - Bestemmingsreserve visie en planvorming station Zevenpoort In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve voor een bedrag van € 31.000. Deze onttrekking heeft echter niet plaatsgevonden. Op grond van de vastgestelde nota reserves en voorzieningen Zevenaar 2018 is de bestemmingsreserve eind 2022 opgeheven. Het bedrag is toegevoegd aan de algemene reserve. Een nadeel van € 31.000.	Lasten	-31.000	N	I
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Baten	22.500	V	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 2. Verkeer en vervoer			
	Voor dit programma zijn geen incidentele baten en/of lasten		
Totaal programma 2		**0**	**0**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9003	**Visie en planvorming station Zevenpoort**	**31**	**0**	**31**	**0**

In totaal was € 70.000 beschikbaar gesteld voor visie en planvorming station Zevenpoort. Hiervan is € 38.000 uitgegeven en het restant is vrijgevallen ten gunste van de Algemene Reserve in 2022.

Onttrekking Eind 2022 is het restantbedrag vrijgevallen ten gunste van de algemene reserve.

9032	**Wegen**	**537**	**0**	**537**	**0**

In 2016 is deze reserve in de voormalige gemeente Rijnwaarden gevormd vanuit de voorziening wegen. Deze voorziening wegen moest volgens de BBV-voorschriften worden opgeheven, omdat er geen actueel beheersplan meer aanwezig was. Na vaststelling van een beheerplan wegen van de nieuwe gemeente Zevenaar is deze reserve weer overgeboekt naar de voorziening wegen.

Toevoeging In 2022 hebben we een nieuw beheerplan wegen vastgesteld. Hierdoor hebben we de reserve wegen overgeboekt naar de voorziening wegen en vindt er geen storting in de reserve plaats.

Onttrekking In 2022 hebben we een nieuw beheerplan wegen vastgesteld. Hierdoor hebben we de reserve wegen overgeboekt naar de voorziening wegen en vindt er geen onttrekking aan de reserve plaats.

Totaal bestemmingsreserves	**568**	**0**	**568**	**0**

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9012	Snelfietsroute F12	394	0	1	394

In 2015 heeft de raad besloten tot de aanleg van een snelfietsroute F12. Van de totale kosten van € 3.110.000 resteert na cofinanciering een bijdrage van de gemeente Zevenaar van € 376.000. Inclusief rente is hiervoor een reserve gevormd ter dekking van de afschrijvingslasten.

9036	Fietspad Geitenwaard	100	0	0	100

In 2017 heeft de raad als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 100.000 beschikbaar gesteld voor aanleg van een fietspad in de Geitenwaard. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar de reserve fietspad Geitenwaard ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

9037	Herinrichting Tengnagelwaard	53	0	1	52

In 2017 heeft de raad van de gemeente Rijnwaarden als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 55.000 beschikbaar gesteld voor de herinrichting van de Tengnagelwaard in Lobith. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar de reserve herinrichting Tengnagelwaard ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

9055	Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar	0	0	0	0

Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering 'Herontwikkeling Bizetstraat 1' te dekken.

Toevoeging De storting in de bestemmingsreserve vindt in 2023 plaats.

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten	548	0	2	546

Voorzieningen					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
8006	Openbare verlichting	236	29	0	265

Deze voorziening dient om schommelingen in de kosten van het periodieke onderhoud aan de openbare verlichting en verkeersregelinstallaties op te vangen.

Toevoeging De jaarlijkse storting van € 29.000 is gebaseerd op de in 2022 geactualiseerde beheerplannen openbare verlichting en verkeersregelinstallaties.

Onttrekking In 2022 hebben we geen bedrag uit de voorziening onttrokken voor onderhoud aan de lichtmasten.

8007	Wegen	1.829	3.401	1.668	3.562

Afdekken van verplichtingen en om schommelingen in het wegenonderhoud op te kunnen vangen. Het groot onderhoud aan de wegen is opgenomen in het beheerplan wegen en civiele kunstwerken. Na het vaststellen van het geharmoniseerde beheerplan wordt de reserve wegen van de voormalige gemeente Rijnwaarden naar deze voorziening overgeheveld.

Toevoeging	In 2022 hebben we € 113.500 meer gestort in de voorziening wegen dan geraamd. Zoals in programma 2 is toegelicht krijgt de gemeente een vergoeding van nutsbedrijven wanneer er ten behoeve van nieuwe aanleg of schades van nutsbedrijven wegen of trottoirs aangetast worden. Deze ontvangsten doteren we aan de voorziening wegen. In 2022 waren deze ontvangsten hoger, waardoor ook de storting in de voorziening hoger is. Verder is de storting in de voorziening dit jaar hoger dan normaal door de overboeking van het restant uit de reserve wegen en de eenmalige storting voor het inhalen van de onderhoudsachterstanden. Met deze twee aspecten hadden we echter al rekening gehouden in de raming, waardoor dit niet als verschil naar boven komt.
Onttrekking	De geraamde onttrekking aan de voorziening hebben we in 2022 aangepast op basis van het geactualiseerde beheerplan wegen en civiele kunstwerken. In 2022 hebben we minder onttrokken aan de voorziening doordat we deze middelen in het najaar 2022 beschikbaar hebben gekregen. Hierdoor hadden we een relatief korte periode om de werkzaamheden weg te zetten en uit te laten voeren.

8008	Bruggen	47	114	13	147

Deze voorziening is bedoeld voor de egalisatie van kosten van groot onderhoud aan bruggen conform het beheerplan wegen en civiele kunstwerken.

Toevoeging	De jaarlijkse storting van € 114.000 is gebaseerd op de in 2022 geactualiseerde beheerplan wegen en civiele kunstwerken.
Onttrekking	In 2022 hebben we € 13.500 onttrokken aan deze voorziening voor onderhoud van civiele kunstwerken.

Totaal voorzieningen	2.111	3.543	1.681	3.973

3.ECONOMIE

Omschrijving
Dit programma gaat over economische ontwikkeling, werklocaties, regelingen voor ondernemers en promotie van de gemeente.

Wat willen we bereiken?
Het behouden en versterken van de bestaande economische structuur. Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en het onderwijs zijn op elkaar afgestemd. We behouden de lokale en regionale werkgelegenheid en het voorzieningenniveau.

Ontwikkelingen
De oorlog in Oekraïne heeft grote gevolgen, ook financieel. De prijzen stijgen hard en dat brengt mensen in de problemen. Tegelijkertijd is de werkloosheid laag. Veel werkgevers hebben moeite om personeel te vinden. Hoe de Nederlandse economie zich zal ontwikkelen, is onzeker. Jarenlang was de inflatie in Nederland heel laag, maar dat is sinds eind 2021 anders. De inflatie is niet eerder zo hoog geweest: 12% in 2022 (cijfer augustus 2022). Vooral de prijzen van energie en boodschappen stijgen hard. Dat brengt voor veel mensen grote problemen met zich mee. Naast huishoudens zijn ook bedrijven van klein tot groot hard geraakt door de sterk gestegen energiekosten. Voor de zogenoemde energie-intensieve mkb'ers komt de landelijke regeling tegemoetkoming energiekosten (TEK). Aanvullend ondersteunen wij de kleine ondernemers met de regeling tegemoetkoming energiekosten. Voor een gezonde economische ontwikkeling richten we ons in 2023 o.a. op de uitbreiding van goede beschikbare toekomstbestendige werklocaties en de verbetering van onze dienstverlening door onder andere de inrichting van een ondernemersloket.

Tenslotte is er voor de verdere uitbreiding van BusinessPark 7Poort besloten om BusinessPark 7Poort II te gaan ontwikkelen. BusinessPark 7Poort II moet gaan voorzien in 35,9 hectare nieuwe bedrijfskavels, uit te werken in 2 fasen. Voor de eerste fase is in 2021 door de Groene Metropoolregio 11,7 ha ontwikkelruimte toegekend. In het eerste kwartaal van 2023 kan de resterende 24,2 ha ontwikkelruimte worden aangevraagd bij de Groene Metropoolregio.
Voor de ontwikkeling van BusinessPark 7Poort II is in 2022 een plan van aanpak opgesteld en heeft de gemeenteraad in de 2e VGR 2022 en begroting 2023-2026 een voorbereidingsbudget van € 750.000 beschikbaar gesteld.

Beleidskaders
- Noodherstelfonds ondernemers (2022)
- Herstelplan sociaaleconomische injectie Zevenaar (2020)
- Centrumvisie Zevenaar 2015 - 2025 (2015)
- Liemers Economische Visie LEV (2019)
- Economische Agenda Zevenaar (2021)
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2030 (2012)

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

3.1 Versterken economische ontwikkeling

Het versterken van de economische structuur, waarbij de focus ligt op logistiek, de maakindustrie, riviergebonden bedrijvigheid en vrijetijdseconomie.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2022	Werkelijk 2022	Verschil
Functiemenging (%)	2021	53,40	46,60	48,00		
Toelichting	De verhouding woningen stijgt ten opzichte van het aantal banen.					

We bouwen meer woningen dan de ontwikkeling van de werkgelegenheid.

Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)	2021	154,00	139,80	140,65

Toelichting

Het aantal vestigingen van bedrijven ten opzichte van de beroepsbevolking stijgt. Dit komt door een aanzienlijke stijging van het aantal vestigingen en een heel beperkte stijging van de beroepsbevolking.

3.2 Ruimte bieden voor ondernemen

Het bieden van voldoende en kwalitatief goede werklocaties, waarin ruimte is voor nieuwvestiging en uitbreiding van bestaande bedrijven.

3.3 Dienstverlening aan ondernemers

Een goede waardering van onze dienstverlening door ondernemers.

3.4 Gebiedsmarketing

Wij willen de naamsbekendheid van onze gemeente vergroten en economische groei realiseren. Economische groei zorgt voor behoud van het bovenlokale voorzieningenniveau. Het is ons doel de toeristische en recreatieve kwaliteiten van onze prachtige gemeente te promoten en bezoekersaantallen te verhogen. We willen ondernemers aantrekken door hen bekend te maken met het positieve vestigingsklimaat voor bedrijven in onze gemeente.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

3.1 Versterken economische ontwikkeling

3.1.2 Ondersteunen aanleg snelle en betrouwbare internetvoorziening in buitengebied

Jaar realisatie 2020

Het buitengebied van de Zevenaar is nog niet voorzien van snel en betrouwbaar internet. In oktober 2018 hebben de gemeenten uit de regio Arnhem-Nijmegen de samenwerking afgerond, omdat de mogelijkheden om glasvezel in het buitengebied aan te laten leggen inzichtelijk waren gemaakt. Twee marktpartijen hebben onafhankelijk van elkaar interesse getoond in de aanleg van glasvezel in het buitengebied.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De kernen op het Gelders Eiland zijn voorzien van de mogelijkheid voor een glasvezel aansluiting. Ook Tuindorp is inmiddels uitgevoerd.

Verder is in het gebied Oud Zevenaar richting Babberich inmiddels glasvezel aangelegd.

Eén van de twee netbeheerders die in Zevenaar glasvezel aanleggen heeft een gebiedsonderzoek uitgevoerd naar de behoefte aan glasvezel in het buitengebied tussen Pannerden en Herwen. De conclusies zijn ons nog steeds niet bekend en de door de netbeheerder zelf opgelegde deadline voor aanleg is inmiddels ruim verstreken. De gemeente heeft hier geen invloed op.

Tot slot heeft een netbeheerder een aanvraag ingediend voor de aanleg van glasvezel in de industriegebieden, Mercurion, Tatelaar/Hengelder, Zuidspoor en 7Poort. Deze aanvraag is goedgekeurd. Wij verwachten dat medio 2023 alle percelen zijn aangesloten.

3.1.4 Uitvoeren en monitoren Regionaal Programma Werklocaties (RPW) — Jaar realisatie 2024

Om vraag en aanbod naar werklocaties (bedrijventerreinen, kantoorlocaties en perifere detailhandel) in de regio voor 2021 in balans te brengen, is het RPW opgesteld en door de provincie vastgesteld en juridisch verankerd in de provinciale omgevingsverordening. Dit RPW moet nu worden uitgevoerd. Hiervoor is een werkplan, met een werkorganisatie, opgesteld, dat de komende jaren wordt uitgevoerd. De kosten hiervoor zijn begroot op € 95.000 op jaarbasis. Dit is geaccordeerd in het regionaal portefeuillehoudersoverleg EZ en de kosten worden door de regio doorberekend aan de deelnemende gemeenten. Deze bijdrage is afhankelijk van het aantal inwoners.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Binnen de productieve opgave heeft de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) de monitor regionaal programma werklocaties (RPW) uitgevoerd. Op basis hiervan is de nieuwe vraag naar werklocaties in beeld gebracht. Ook worden in de monitor RPW de uitgangspunten uit de nota 'Economie van de toekomst' en de uitgangspunten uit de verstedelijkingsstrategie meegenomen. De monitor RPW is de basis voor de verdeling van de ontwikkelruimte begin 2023.

3.1.5 Uitvoeren Liemerse economische visie — Jaar realisatie 2023

De ambitie van de Liemers economische visie is het beter benutten van ontwikkelkansen en economische potentie van de Liemers door het regionaal inzetten en leveren van extra inspanningen op de speerpunten logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie (inclusief retail).
De volgende doelstellingen willen we bereiken:
- groei werkgelegenheid met 5% per jaar
- groei werkgelegenheid voor hoogopgeleide arbeidskrachten met 2% per jaar
- opstellen regionale ontwikkelagenda die als basis dient voor nieuwe werklocaties
- gezamenlijke branding op logistiek en vrijetijdseconomie
- kennisdeling, innovatie en samenwerking in de maakindustrie

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Een belangrijk onderdeel van de Liemerse Ambassade is de uitvoering van de Liemerse economische visie (LEV). Het uitvoeringsprogramma richt zich op de volgende thema's:

1. Ontwikkelagenda 2040
   Dit resultaat is behaald, door het opstellen van een gezamenlijke aanvraag voor de toekenning van ontwikkelruimte voor werklocaties in de Groene Metropool Regio. Deze gezamenlijke aanvraag is afgestemd met de 5 Liemerse gemeenten en kan worden gezien als een bouwsteen voor regionale gebiedsuitwerking van de verstedelijkingsvisie.
2. Branding Liemerse logistieke hotspot
   Binnen verschillende projecten op de thema's Human Capital en Duurzaamheid is ingezet en geparticipeerd op de branding van logistiek. Voor een gedetailleerde verantwoording zie raadsinformatiebrief 2023-015 van 1 februari 2023.
3. Fieldlab Smart Industry
   Naar aanleiding van de behoefte verkenning uit 2021 hebben zes bedrijven in 2022 een aantal bijeenkomsten georganiseerd en de behoefte uitgesproken om op het gebied van 'productielogistiek' concrete stappen te maken met elkaar. In 2023 zal dit verder worden uitgediept met de Fieldlap deelnemers.
4. Branding Liemerse vrije tijd
   In 2022 is veel gebeurd:

- Het marketing & organisatieplan en het bijbehorende actieplan "Kijk verder in de Liemers" is geactualiseerd;
- Een medewerker marketing en communicatie is aangesteld;
- Ook is gestart met de bouw van een nieuwe website;
- Het eindrapport over Gastheerschap van de Liemers is bestuurlijk gedeeld
- Er is een start gemaakt met de uitwerking van de opgenomen conclusies en adviezen.

3.2 Ruimte bieden voor ondernemen

3.2.2 Bruisend maken centrum Zevenaar - activiteiten — Jaar realisatie 2021

In 2017 is het inspiratiedocument opwaardering openbare ruimte centrum Zevenaar opgesteld. Op basis hiervan stellen we een aantal maatregelen voor om het centrum toekomstbestendig te maken. Hieraan wordt gefaseerd uitvoering gegeven. In 2019 richten we ons op het planten van beeldbepalende bomen bij de entrees van het centrum, het verder opwaarderen van de stegen en het structureren van het fietsparkeren.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Niet volgens plan	Niet volgens plan	Volgens plan

De definitieve bestelling van de boombanken is ingetrokken. Dit had te maken met het feit dat Muldershof en De Markt heringericht worden. Voor Muldershof geldt dat we een pas op de plaats maken totdat we weten welke functies hier de toekomst voorzien worden. Hierover gaan we met vastgoedeigenaren in gesprek. De herinrichtingsplannen van de Markt zijn inmiddels uitgewerkt. De boombank nabij de Markt zal binnenkort ingekocht gaan worden. Plaatsing geschiedt tegelijk met de werkzaamheden van de herinichting van de Markt. De boombank nabij Muldershof zal nu solitair van het herinrichtingsplan Muldershof worden uitgewerkt. De uitwerking gevolgd door de inkoop zal verder worden opgepakt. Levering en plaatsing van beide boombanken voorzien wij in 2023. In de tussentijd kijken we samen met de centrumondernemers of op een aantal locaties losse banken geplaatst kunnen worden.

3.2.3 Bruisend maken centrum Zevenaar - Herinrichten Raadhuisplein — Jaar realisatie 2022

In de komende tijd wordt het voormalig gemeentehuis aan het Raadhuisplein herontwikkeld door de eigenaar. In aansluiting hierop richten wij het plein opnieuw in, waarbij wij de uitgangspunten van het Inspiratiedocument opwaardering openbare ruimte centrum Zevenaar toepassen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In september zijn we gestart met de uitvoering. We verwachten het project in mei 2023 af te ronden.

3.2.5 Herstructureren bedrijventerreinen — Jaar realisatie 2022

Om de economische waarde van bedrijventerreinen te behouden, knappen we verouderde bedrijventerreinen op. Dit gebeurt op logische momenten. De bedrijventerreinen die we als eerste herstructureren zijn Tatelaar in Zevenaar en Halve Maan in Lobith. We kunnen nog niet aangeven wanneer we hiermee starten, omdat we eerst belangrijke verkeerskundige maatregelen moeten nemen. In de economische visie en het uitvoeringsprogramma die we opstellen is herstructurering van bedrijventerreinen een thema.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2022 is een inloopbijeenkomst en een online enquête gehouden voor de ondernemers van de industrieterreinen Hengelder en Tatelaar. De resultaten zijn geanalyseerd en teruggekoppeld aan de stakeholders. Daarnaast zijn diverse offertes opgevraagd op het gebied van vergroening en verduurzaming en besproken met de stakeholders. Tevens zijn twee groepen studenten van de HAN aan de slag gegaan met onderzoeken naar collectieve duurzaamheid én reststromen karton. Dit heeft geresulteerd in twee onderzoeksrapporten met aanbevelingen. Het onderzoek naar reststroom karton is een uitwerking van het eerste onderzoek van de HAN. De resultaten van deze onderzoeken zijn teruggekoppeld aan de stakeholders.

3.2.6 Invullen gebouw Raadhuisplein 1 — Jaar realisatie 2022

Wij gaan diverse activiteiten uitvoeren in en om het gebouw Raadhuisplein 1. De warmte/koude-opslag wordt afgedicht en het voormalige gemeentehuis zal deels worden gehuurd voor de functies: openbaar toilet, fietsenstalling en kantoorruimte voor de marktmeester en evenementen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Niet volgens plan	Niet volgens plan	Niet volgens plan

In eerste instantie is in 2019 door het college het volgende gebruik beoogd:
- Ruimte geschikt voor maatschappelijk voorzieningen (evenementen);
- Fietsenstalling;
- Openbaar toilet.

Eén van de wensen van de raad was een openbare fietsparkeergarage en een hufterproof toilet. Naar aanleiding van deze wensen hebben interne gesprekken plaatsgevonden om diverse inrichtingsopties af te wegen. Huidige beperkende factoren zijn;
- Ontoereikend budget (nu € 140.000,-);
- Toegenomen risico's en maatregelen brandveiligheid fietsenstalling vanwege accu's elektrische fietsen;
- Controle en toezicht.

Daarbij zijn de afgelopen jaren geen vragen en/of verzoeken ontvangen binnen de Gemeente Zevenaar over het ontbreken van een dergelijke inpandige fietsstalling.

Nieuw voorstel
Uit intern beraad en gesprekken met de stakeholders is een inventarisatie gemaakt van de huidige behoeften voor deze locatie. Vanaf het moment dat hier een uitgewerkt voorstel voor ligt inclusief reële kosten, leggen wij dit aan uw raad voor.

Voorstel raad
In het derde kwartaal 2023 leggen wij de geactualiseerde plannen aan u voor.

3.2.7 Ontwikkelen bedrijventerrein BusinessPark 7Poort — Jaar realisatie 2024

We gaan de nog circa 40 hectare beschikbare gronden op BusinessPark 7Poort uitgeven. Hiervoor zijn versnellingsmaatregelen in gang gezet. Dit zijn onder andere de herinrichting van de Wal Masqué, het aanleggen van de Weg 7Poort en het (inter)nationaal op de kaart zetten van 7Poort door actieve marketing, acquisitie en de aanleg van een 2e viaduct (zie activiteit 2.1.1).
De kosten en opbrengsten zijn verwerkt in de GREX Zevenaar Oost.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Niet volgens plan	Niet volgens plan	Niet volgens plan

In 2022 zijn op BusinessPark 7Poort drie kavels verkocht met een gezamenlijke oppervlakte van ca. 4,8 hectare. Door de onduidelijkheid rond het Tracébesluit A15/A12 blijft de levering van één kavel vooralsnog uit. Voor de resterende beschikbare kavels hebben zich concrete kandidaten gemeld. Voor de nog niet verkochte kavels geldt dat we deze niet meer één op één kunnen verkopen als gevolg van het 'arrest van Didam'. Hiervoor is inmiddels uitgiftebeleid opgesteld en vastgesteld.
De realisatie van de waterstructuur is gestart en wordt i.v.m. de afzet van de vrijkomende grond en zand gefaseerd uitgevoerd. Eind 2023 zal de waterstructuur en de definitieve inrichting van de Wal Masqué gereed zijn. De definitieve inrichting van de infrastructuur is eveneens gestart en wordt eveneens gefaseerd uitgevoerd. De eerste fase zal medio 2023 worden opgeleverd. De tweede fase zal worden gestart op het moment dat de laatste kavels op het achterste deel van BusinessPark 7Poort ontwikkelt en bebouwd zijn.

Voor de ontwikkeling van 7PoortII (36 ha netto) wordt de ruimtelijke visie geconcretiseerd, de planologische procedure voorbereid en opgestart. Daarnaast wordt gelijktijdig met de ruimtelijke visie een financiële haalbaarheidsanalyse opgesteld. Daartoe is een plan van aanpak opgesteld en zijn door de raad voor 2022 en 2023 financiële middelen beschikbaar gesteld.

Afgelopen jaar werden we geconfronteerd met diverse geopolitieke ontwikkelingen. De effecten hiervan hebben zich gemanifesteerd in met name prijsstijgingen en rentestijging. Bij de herziening van de grondexploitatie per 1 januari 2023 is dit in cijfers vertaald.
Voorstel raad
Kennisnemen van de vertraging in de uitgifte van kavels als gevolg van het 'Arrest van Didam' en het daardoor noodzakelijke opstellen van uitgiftebeleid.

3.2.8 Ontwikkelen van de Fashion Outlet Zevenaar (FOZ) op BusinessPark 7Poort

Jaar realisatie 2021

Het ontwikkelen van de FOZ op BusinessPark 7Poort is in de 'voorbereidingsfase'. Dat betekent dat we werken aan de planuitwerking, de omgevingsvergunning en de voortgang van het Actieplan (convenant).

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

Vanwege de nog steeds uitblijvende, definitieve duidelijkheid omtrent de aansluiting Zevenaar-Oost als onderdeel van het project "doortrekking A15 / verbreding A12", is de levering van de kavel nog steeds opgeschort. Op basis van de huidige inzichten en verwachtingen is de gronduitgifte ten behoeve van de Fashion Outlet Zevenaar nu voorzien medio 2023. Realisatie start direct na levering van de kavel. Opening van de FOZ staat nu gepland in voorjaar 2025.
Het voorziene moment van gronduitgifte is niet in strijd met de afspraken hieromtrent in de koop- en realisatieovereenkomst van de Fashion Outlet Zevenaar.
Voorstel raad
Kennis nemen van de vertraging in de gronduitgifte ten behoeve van de Fashion Outlet Zevenaar als gevolg van het uitblijven van definitieve duidelijkheid omtrent de aansluiting Zevenaar Oost als onderdeel van het project 'doortrekking A15 / verbreding A12' (ViA15).

3.3 Dienstverlening aan ondernemers

3.3.2 Stimuleren start-ups

Jaar realisatie 2022

We stimuleren startende bedrijven om de werkgelegenheid in onze gemeente te verhogen. Wat de beste manier is om dit te doen zal blijken uit de nog op te stellen economische visie Zevenaar. In de economische visie Zevenaar gaan we bepalen welk resultaat we nastreven met deze maatregel.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Niet gestart	Niet gestart	Gerealiseerd

Vanuit de ambitie 'Meer ruimte voor ondernemerschap' wilden de Zevenaarse ondernemersverenigingen in 2022 een themabijeenkomst voor startende en jonge ondernemers organiseren, gefaciliteerd door de gemeente. Deze bijeenkomst heeft niet plaatsgevonden. Wel zijn startende en jonge ondernemers uitgenodigd voor de ontbijtbijeenkomst die georganiseerd is in het kader van de Dag van de Ondernemer op 25 november 2022.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	24.279	19.931	5.033	-14.898
Lasten	24.682	21.384	3.496	17.888
Resultaat voor bestemming	**-402**	**-1.453**	**1.537**	**2.990**
Mutaties reserves				
Baten	190	1.343	251	-1.092
Lasten	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	**190**	**1.343**	**251**	**-1.092**
Resultaat na bestemming	**-212**	**-110**	**1.788**	**1.898**

Verschillenanalyse

3. Economie

3.1 Economische ontwikkeling - Economische zaken — Lasten 631.000 V I

Op 20 april 2022 heeft de raad € 1.000.000 beschikbaar gesteld uit de algemene reserve voor het noodherstelfonds voor ondernemers. Voor het taakveld economische ontwikkeling was dit een bedrag van € 685.000. In 2022 is voor een bedrag van € 131.000 aan vouchers uitbetaald aan MKB- en horecaondernemers. Het bedrag dat eind 2022 resteert bedraagt € 554.000 en zal in 2023 worden ingezet voor een subsidieregeling tegemoetkoming energiekosten kleine ondernemers. Voor de uitvoeringskosten is in dezelfde vergadering van 20 april 2022 door de raad € 100.000 beschikbaar gesteld uit de algemene reserve. Hiervan is in 2022 € 23.000 besteed. Het bedrag dat eind 2022 resteert bedraagt € 77.000 en zal in 2023 worden ingezet voor de uitvoeringskosten van de subsidieregeling tegemoetkoming energiekosten kleine ondernemers. Dekking van deze kosten vindt plaats uit de algemene reserve. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 631.000

3.1 Economische ontwikkeling - Economische zaken In 2022 is uit de bestemmingsreserve Centrummanagement een bedrag van € 25.000 ingezet voor werkzaamheden van een centrummanager. Deze hadden ten doel het professionaliseren van de samenwerking in het centrum, verdere profilering en het opzetten en borgen van een centrummanagementorganisatie. In 2023 gaan we verder met dit project. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 80.000.	Lasten	80.000	V	I
3.1 Economische ontwikkeling - Economische zaken Voor het uitvoeren van een nulmeting het jaar voorafgaand aan de opening van de fashion outlet Zevenaar is in de kadernota 2018 € 15.000 beschikbaar gesteld uit de algemene reserve. Opening is op z'n vroegst voorzien eind 2024. Een voordeel van € 15.000. Daarnaast wordt de reclamebelasting die geheven wordt bij ondernemers in het centrum onder aftrek van perceptiekosten doorgesluisd naar de beheerder van het ondernemersfonds. Het totaalbedrag van de opgelegde reclamebelasting ligt lager dan begroot waardoor ook minder in het ondernemersfonds kon worden gestort. Een voordeel van € 18.000. Een totaal voordeel van € 33.000.	Lasten	33.000	V	I
3.1 Economische ontwikkeling - Herstelplan In het corona herstelplan is een aantal maatregelen opgenomen waarvoor budget is geraamd in 2022. Deze maatregelen zijn niet of niet volledig tot uitvoering gekomen, waardoor een voordeel is ontstaan van € 294.000. Het betreft hier de maatregelen: Logistieke hotspot (€ 60.000), centrum Zevenaar (€ 174.000), digitaal platform voor ondernemers (€ 14.000), MKB vouchers (€ 5.000) en stimuleren ondernemers Zevenaar (€ 41.000).	Lasten	294.000	V	I

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur - Grondexploitatie Zevenaar-oost bedrijven Lasten 1.491.000 V I

Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een uitgangspuntennotitie welke op 21 maart 2023 door ons is vastgesteld. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2022. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Zevenaar-Oost Bedrijven becijferd op € 14.177.000 op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2023. Ten opzichte van vorig jaar is dit een verbetering van € 1.491.000 NCW. Voor deze verbetering kunnen de volgende oorzaken worden aangewezen:

1. De bijstelling van de grondopbrengsten in de grondexploitatie op basis van de grondprijsbrief 2023 bedraagt € 3.422.000 positief.

2. De rente-effecten op de diverse deelgrondexploitaties Bedrijven bedragen € 199.000 nadelig. De lagere rentevoet (1,23% in plaats van 1,35%) heeft voor deze winstgevende grondexploitatie een dempend effect. Vertraging in de gronduitgifte, met name de fashion outlet centre (FOZ) levert ook een rentenadeel op. Dit wordt nog eens versterkt door het feit dat de verplichte discontovoet van 2% waarmee het resultaat contant wordt gemaakt in toenemende mate afwijkt van de rekenrente. De rekenrente welke ook aan regels onderhevig is, laat al enkele jaren een dalende tendens zien en is voor 2022 bepaald op 1,23%. Het verschil tussen discontovoet en rekenrente werkt bij positieve grondexploitaties nadelig uit.

3. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren op het huidige prijsniveau. In combinatie met een hoger percentage voor toekomstige inflatieverschillen levert dit een nadeel op van € 1.005.000.

4. De vertraging in de uitspraak van de Raad van State rond het Tracébesluit Via15 heeft tot blijvende onzekerheden geleid bij kavelkopers en bij de ontwikkelaar van de FOZ. De eerder genoemde vertraging in de uitgifte vraagt om extra budget voor VTU- en plankosten. Enkele kavels rond de FOZ en op de Landeweer vragen om extra aandacht om deze op een verantwoorde wijze afgezet te krijgen. Hierbij is een (gedeeltelijke) planwijziging een optie en dit kost extra uren voor onderzoek e.d.. Hierdoor is het noodzakelijk om het budget voor planvorming te verhogen. Een nadeel van € 627.000.

5. Het budget voor civieltechnische werken levert per saldo een nadeel op van € 97.000 omdat kosten zijn gemaakt voor het woonrijp maken van het kavel van de supermarkt. Deze kosten waren echter niet voorzien in de grondexploitatie.

6. De overige niet nader verklaarde verschillen bedragen per saldo € 3.000 nadelig.

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Herstelplan Lasten 40.000 V I

Vanuit het corona herstelplan is € 40.000 geraamd voor het samenstellen van een gemeentelijk interdisciplinair team ("1,5 meter team"), voor ondersteuning an advies in het kader van corona. Dit is niet nodig gebleken waardoor een voordeel ontstaat van € 40.000.

3.4 Economische promotie - Toeristenbelasting In de afgelopen 2 jaren (2020 en 2021) zijn vanwege de corona-maatregelen de verwachte inkomsten van de toeristenbelasting voor de helft afgeraamd. Nu de maatregelen al een tijd zijn opgeheven en het corona-tijdperk achter ons lijkt te liggen, constateren we op basis van de definitief opgelegde aanslagen dat de opbrengsten van de toeristenbelasting op het normale niveau zijn uitgekomen en over 2021 zelfs boven de reguliere raming uitstijgen. Het herstel van het toerisme na de coronacrisis leverde extra, niet geraamde opbrengsten op. De definitieve aanslagen leggen wij op in het navolgende jaar omdat eerst dan het aantal overnachtingen vast staat en de hoogte van de belastingaanslag bepaald kan worden. Het voordeel in 2022 heeft voor het grootste deel betrekking op 2021. Dit bedrag is in 2022 geboekt omdat het boekjaar 2021 afgesloten is.	Baten	436.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Herstelplan Omdat er geen uitgaven zijn gerealiseerd voor alle maatregelen, kunnen deze ook niet worden onttrokken aan de bestemmingsreserve corona herstelplan.	Baten	-334.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Invullen gebouw Raadhuisplein Zoals is toegelicht onder taakveld 0.3 en het investeringsoverzicht vergt de invulling van het gebouw aan het Raadhuisplein 1D meer tijd. Hierdoor vindt de geraamde onttrekking ook niet plaats.	Baten	-25.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Noodherstelfonds ondernemers Voor het noodherstelfonds ondernemers is in 2022 een bedrag van € 785.000 als onttrekking aan de algemene reserve begroot. De werkelijke onttrekking bedraagt € 154.000. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een nadeel van € 631.000.	Baten	-631.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Reserve centrummanagement Voor de werkzaamheden van een centrummanager is een bedrag van € 105.000 als onttrekking aan de bestemmingsreserve begroot. De werkelijke onttrekking bedraagt € 25.000. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een nadeel van € 80.000.	Baten	-80.000	N	I
Programma 3 Economie - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	-37.000	N	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 3. Economie			
Baten			
Bedrijventerrein	Door de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitatie Zevenaar-Oost is het verwachte resultaat met afgerond € 1.491.000 positief bijgesteld. Dit bedrag is verrekend met de verliesvoorziening.	1.491	0
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	251	251
Totaal programma 3		**1.742**	**251**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9005	Centrummanagement	105	0	25	80

In de raadsvergadering van 25 januari 2017 heeft de gemeenteraad uit de algemene reserve een bedrag van € 280.000 beschikbaar gesteld voor centrummanagement. Het doel is het behoud van de economische vitaliteit van het centrum als bovenlokaal winkelgebied en het daarbij versterken van de leefbaarheid.

Onttrekking In 2022 is € 25.000 onttrokken aan deze reserve.

Totaal bestemmingsreserves	105	0	25	80

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9006	Revitalisering Tatelaar fase 2	500	0	0	500

Deze reserve is ingesteld om de afschrijvingslasten voor Revitalisering Tatelaar fase 2 te dekken.

9051	Herinrichting Muldershof	490	0	0	490

Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van het krediet 'Herinrichting Muldershof' te dekken.

9052	Herinrichting Markt Zevenaar	350	0	0	350

Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van het krediet 'Herinrichting Markt Zevenaar' te dekken.

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten	1.340	0	0	1.340

4.ONDERWIJS

Omschrijving
Dit programma gaat over alle onderwijszaken, zoals het openbaar onderwijs, huisvesting van scholen en leerlingzaken (leerlingenvervoer, kinderopvang, volwasseneneducatie, onderwijsachterstandenbeleid).

Wat willen we bereiken?
We willen dat alle kinderen en jongeren opgroeien in een kansrijke omgeving met kwalitatief goed onderwijs.

Ontwikkelingen
Onderwijskansenbeleid
In 2022 hebben we ook in samenwerking met de betrokken partijen gewerkt aan de doelstellingen uit het beleidsplan onderwijskansen 2020-2023. Op de doelstellingen is goede voortgang geboekt. We noemen hier een paar voorbeelden: de deelname van het percentage doelgroeppeuters aan VVE is verhoogd naar 93%, dit was in 2019 nog 67%. Met de start van de schoolmaatschappelijk werker in het basisonderwijs hebben scholen en gemeente samenwerkingsafspraken gemaakt over een route voor ouders naar gemeentelijke hulp. Verder hebben we het gebruik van het programma Logo 3000 gefaciliteerd met een eenmalige subsidie. Met dit taalprogramma leren kinderen in korte tijd veel nieuwe woorden. Hiermee wordt gewerkt aan de doelstelling voorkomen en aanpak laaggeletterdheid, ook de ouders doen mee omdat thuis met het kind geoefend moet worden. De gemeente en betrokken partners hebben eind 2022 in een bestuurlijk overleg uitgesproken tevreden te zijn met de wijze van samenwerken. Hierbij zijn de doelstellingen uit het beleidsplan en een uitvoeringsplan de leidraad voor het monitoren van de resultaten.

Nationaal programma Corona
In 2021 hebben we een plan gemaakt voor de besteding van de rijksmiddelen Nationaal Programma Corona (NPO-middelen, doeluitkering). De thema's zijn hulp en ondersteuning voor kwetsbare gezinnen, een impuls voor sport en beweging, mentale gezondheid leerlingen voortgezet onderwijs en aanpak schoolverzuim als gevolg van de tijdelijke schoolsluitingen. Deze thema's zijn in 2022 met het onderwijs en de kinderopvang overeengekomen. Medio 2022 is de schoolmaatschappelijk werker op de basisscholen gestart vanuit de rijksmiddelen voor het Nationaal Programma Onderwijs. De scholen, leerlingen en ouders zijn blij met de inzet van de schoolmaatschappelijk werker, niet alleen vanwege de problematieken na Corona. Laagdrempelige ondersteuning voor de leerlingen en de ouders werkt preventief en helpt hen bij het omgaan met problemen met het kind of in het gezin. Evenals in 2021 zijn in 2022 extra uren voor de verzuimcoach gefaciliteerd uit de NPO-middelen.

Bevorderen van een veilig en zorgzaam schoolklimaat
Het Halt-spreekuur op school (Liemers College) is in 2022 voortgezet. Halt heeft gemiddeld één spreekuur per maand uitgevoerd, conform de afspraken met de gemeente.

Vanuit de tijdelijke rijksmiddelen voor het Nationaal Programma Onderwijs is het Jongerenwerk op School voortgezet in 2022. Het jongerenwerk was dagelijks aanwezig op locaties van het Liemers College. Ook het schoolmaatschappelijk werk op het Liemers College is vanuit de NPO-middelen voortgezet. De schoolmaatschappelijk werker was gemiddeld 16 uur per week op de scholen aanwezig.

Onderwijshuisvesting
In 2022 is aanvullend onderzoek gestart naar de huisvesting van de basisscholen Wissel en Tamboerijn, net als voor huisvesting van het Voortgezet onderwijs in overleg met de gemeenten Duiven en Montferland (GRHVOL). Dit onderzoek is halverwege gewijzigd in een onderzoek naar de variant met het primair onderwijs. Voor de toekomstige huisvesting van het Voortgezet Onderwijs is een nieuw onderzoek in voorbereiding. De werkzaamheden voor vernieuwbouw van de Guido Gezellestraat voor de leerlingen van de Sterrenschool en de kinderen van kinderopvang LiemersLotus zijn in 2022 afgerond, net als de financiële verantwoording door het schoolbestuur. De verbouwing van de Carrousel/de Maatjes aan de Kardinaal de Jongstraat is gestart.

Beleidskaders

- Beleidsplan onderwijskansen 2020-2023
- Beleidsregels uitvoering gemeentelijke taken Wet Kinderopvang Zevenaar 2019
- Convenant Schoolveiligheid, 14-06-2018 (Liemers College, Politie Basiseenheid Rivierenland-Oost, Gemeente Zevenaar)
- Beleidsregels Handhaving Wet kinderopvang en kwaliteitseisen 2014 (Liemers) (vastgesteld in 2014)
- Integraal Huisvestingsplan 2020-2036 (2019)
- Visiedocument 'De verbinding van onderwijs en jeugd in de Liemers' (2015) (vastgesteld in 2015)
- Beleidsnota Harmonisatie Kinderopvang Peuterspeelzalen gemeente Zevenaar 2018 e.v. (vastgesteld in 2018)
- Beleidsplan Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en Participatiewet 2020-2023 (2020)
- Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs Zevenaar 2020 (2019)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Zevenaar 2020 (2019)
- Beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs Zevenaar 2019
- Verordening leerlingenvervoer Zevenaar 2018
- Kadernota Samen aan Zet 2022
- Verordening maatschappelijke ondersteuning Zevenaar 2021
- Beleidsregels Wmo en Nadere regels Wmo Zevenaar 2021

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

4.1 Onderwijs

Het is ons doel dat onze kinderen en jonge inwoners minimaal een startkwalificatie behalen om hun kansen op een goede toekomst, participatie aan de samenleving en hun economische onafhankelijkheid te vergroten. We willen daarom een goede toegankelijke (pedagogische) infrastructuur voor scholen in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs met een doorgaande lijn voor 0- tot 23-jarigen in onze gemeente. Hierbij zoeken wij voortdurend samen met het onderwijs naar nieuwe verbindingen, in zowel de lokale gemeenschap als in het bedrijfsleven.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2022	Werkelijk 2022	Verschil
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	2021	2,70	1,40	1,30		
Toelichting	Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jeugdige (5 tot 16 jaar) of een kwalificatieplichtige jeugdige (16 en 17 jaar niet op een school staat ingeschreven. De genoemde waarden hebben betrekking op schooljaar 2020-2021 en geven het aantal absoluut verzuimers weer per 1.000 leerlingen. De cijfers voor Zevenaar (1,40) wijken positief af van het Gelders gemiddelde (2,70). Door stevig in te zetten op preventie, het vroegtijdig melden van verzuim, en het monitoren van schooluitschrijvingen, kunnen we vaker en sneller voorkomen dat jeugdigen helemaal niet meer naar school gaan.					
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	2021	18,00	35,00	19,00		
Toelichting	Van relatief verzuim is sprake als een leerplichtige jeugdige (5 tot 16 jaar) of een kwalificatieplichtige jeugdige (16 en 17 jaar) op een school staat ingeschreven, maar onvoldoende aanwezig is. De genoemde waarden hebben betrekking op schooljaar 2020-					

2021 en geven het aantal relatief verzuimers weer per 1.000 leerlingen. De cijfers voor Zevenaar (35,00) wijken af van het Gelders gemiddelde (18,00). De afgelopen jaren is in onze regio stevig ingezet op preventie en vroegtijdig melden van verzuim door scholen. Dat resulteert in een toename in verzuimmeldingen, maar zorgt ook voor tijdige interventie en het voorkomen van langdurige uitval.

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (% deelnemers aan VO en MBO)	2021	1,70	1,80	1,70

Toelichting

Voortijdig schoolverlaters zijn jongeren tussen de 12 en 23 jaar zonder startkwalificatie die langer dan een maand geen onderwijs volgen of niet staan ingeschreven op een school.

Na een tijdelijke daling in cijfers voor voortijdig schoolverlaten als gevolg van de Covid-19 pandemie, nemen de cijfers nu weer licht toe. Jongeren die bij gebrek aan alternatieven tijdens corona langer op school bleven, stappen nu weer makkelijker en sneller over of uit. Het RBL monitort deze ontwikkeling nauwkeurig, zodat jeugdigen zonder schoolinschrijving zo snel mogelijk op de radar komen en ondersteund worden terug naar school.

4.2 Kinderopvang

Peuters, vanaf 2 jaar, krijgen toegang tot een kwalitatieve peutervoorziening binnen de kinderopvang. Een betekenisvolle speelleeromgeving stimuleert de ontwikkeling van peuters. Daarmee leggen we voor alle peuters een sterke basis voor een goede start in het onderwijs.

4.3 Natuur- en Milieueducatie (NME)

Wij willen dat inwoners, waaronder kinderen, in staat zijn om bewuste keuzes te maken ten aanzien van een duurzame en leefbare samenleving.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

4.1 Onderwijs

4.1.2 Bouwen kwalitatief goede schoolgebouwen

Jaar realisatie 2022

We bouwen kwalitatief goede schoolgebouwen en waar mogelijk een Kindcentrum. De schoolgebouwen worden gebouwd op basis van het nog op te stellen IHP. We reserveren middelen voor de onderwijshuisvesting. Het gaat hierbij om investeringen voor basisscholen en voor aanpassingen van de locaties van het Voortgezet Onderwijs. Bij het beoordelen van de ingediende aanvragen voor schoolgebouwen nemen we duurzaamheidsaspecten in overweging.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Niet volgens plan	Volgens plan

Het IHP 2020-2036 is leidend. De verbouwing van de Platanenlaan en de herinrichting van het buitenterrein is afgerond en verantwoord. De verbouwing van de Guido Gezellestraat voor de Sterrenschool (basisonderwijs) en kinderopvang LiemersLotus is in 2021 grotendeels afgerond. De financiële verantwoording is eind 2022 afgelegd. De verbouwing van de Carrousel/de Maatjes is gestart. Een aanvullend onderzoek naar huisvesting van primair (Wissel/Tamboerijn) en voortgezet onderwijs op de locatie Vestersbos heeft zich halverwege het jaar 2022 gewijzigd in een onderzoek naar de huisvesting van primair onderwijs. Voor de toekomstige huisvesting van het Voortgezet onderwijs is een nieuw onderzoek noodzakelijk.

4.1.3 Beleid maken huisvesting voortgezet onderwijs — Jaar realisatie 2021

We gaan de huisvesting van het voortgezet onderwijs herzien. Dit is nodig vanwege de daling van leerlingenaantallen en wijziging van het onderwijsconcept. In overleg met het schoolbestuur van het Liemers college en de gemeenten Duiven en Montferland bepalen wij samen welke voorzieningen wanneer gerealiseerd moeten zijn. Wij dragen voor ongeveer 40% bij in de totale kosten van de investeringen. Om aanpassingen te kunnen realiseren, hebben wij in 2019 een investering in de begroting opgenomen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

Het aanvullend onderzoek naar de toekomstige huisvesting op locatie Vestersbos is stopgezet. Er wordt een nieuw onderzoek opgestart in samenspraak met de GRHVOL en het schoolbestuur.

Voorstel raad

Kennisnemen van de noodzaak voor nieuw onderzoek naar de toekomstige huisvesting van het Voortgezet Onderwijs in Zevenaar.

4.1.5 Bevorderen van lezen en tegengaan van taalachterstand — Jaar realisatie 2025

Wij rollen de komende jaren het rijksbeleid 'Tel mee met Taal' lokaal verder uit om taalachterstand van jongs af aan te bestrijden en leesbevorderingsactiviteiten te stimuleren. Daarnaast gaan we succesvolle pilots binnen de specifieke regeling Volwasseneneducatie borgen binnen het structurele aanbod van het Taalhuis. Het Taalhuis helpt mensen die moeite hebben met taal en digitaal (lezen, schrijven, rekenen, computervaardigheden) om beter te leren lezen en schrijven.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2022 hebben we initiatieven uit de doorlopende lijn voor leesstimulering uitgebreid. In 2022 is de Bibliotheek Op School gestart op de scholen van Gelders Eiland. Na corona is een aantal initiatieven weer opgestart zoals de boekstartcoach op het consultatiebureau. Verder zijn er in het kader van het onderwijskansenbeleid nog andere projecten gestart zoals het project Samen Digitaal. Met dit project helpen vrijwilligers de ouders en kinderen thuis met het leren van de Nederlandse taal.

4.1.7 Bevorderen van een veilig en zorgzaam schoolklimaat — Jaar realisatie 2022

Wij streven naar een (sociaal) veilig klimaat op en rondom de scholen voor voortgezet onderwijs in de gemeente Zevenaar. Omdat een veilige omgeving voorwaarde is voor leren en ontwikkelen, werken wij met de netwerkpartners aan een eenduidig en sluitend stelsel van afspraken ten behoeve van het voorkomen en bestrijden van overlast, vandalisme en ander (crimineel) gedrag.
Scholen staan midden in de samenleving. Met de integrale beleidsafstemming tussen de programma's Onderwijs, Veiligheid en Sociaal Domein versterken we, door de netwerksamenwerking, een (sociaal) veilig klimaat op en rondom de scholen voor het voortgezet onderwijs in Zevenaar. Lokale (en regionale) organisaties bundelen hun krachten om de samenwerkingsagenda: veilige en zorgzame schoolomgeving vorm te geven. De inzet voor een (sociaal) veilige schoolomgeving betreft een cofinanciering. Binnen programma 6 Sociaal Domein – Jeugdgezondheidszorg is een bestaand (integraal) gemeentelijk budget hiervoor geoormerkt.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Om de netwerksamenwerking te versterken en sociale veiligheidsproblemen op school eenvoudiger aan te pakken, hebben we met het Liemers College en de politie basisteam Rivierenland-Oost in 2018 het Convenant Schoolveiligheid gesloten. Jaarlijks wordt in samenspraak bekeken welke maatregelen nodig zijn om de veiligheid op en om school te bevorderen.

In 2022 heeft Halt eens per maand een preventief spreekuur op locatie Landeweer van het Liemers College uitgevoerd. In 2022 is ook het Jongerenwerk op School voortgezet. Jongerenwerkers waren dagelijks aanwezig op het Liemers College om leerlingen te ondersteunen en coachen bij diverse opgroei vraagstukken. Het Schoolmaatschappelijk Werk was in 2022 gemiddeld 16 uur per week aanwezig op het Liemers College voor de ondersteuning bij zorgvragen van leerlingen, ouders en docenten.

4.1.8 Bevorderen deelname educatieaanbod van beperkt geletterden — Jaar realisatie 2023

We streven ernaar dat meer inwoners in de gemeente Zevenaar de reken- en taalbasisvaardigheden beheersen zodat zij mee kunnen doen in onze samenleving. Het draagt bij aan inclusie, aan een betere gezondheid, een betere financiële positie en meer kansen op de arbeidsmarkt. Ook draagt het bij aan de ontwikkeling van hun kinderen. Naast de doorontwikkeling van de netwerksamenwerking binnen het Taalhuis blijft het gemeentelijk (preventieve) beleid t.b.v. lees- en taalstimulering, een aanjager voor het bewustwordingsproces dat Lezen Loont!

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Het Taalhuis de Liemers vormt een samenwerkingsnetwerk van aanbieders van volwasseneneducatie. De rollen en taken van de organisaties in het Taalhuis zijn doorontwikkeld. Daarbij is met name geïnvesteerd in het signaleren van laaggeletterdheid, en het toeleiden naar passend educatieaanbod. Met de partners in het Taalhuis werken we steeds meer toe naar een breed aanbod van taaleducatie, dat aansluit bij de hulpvraag van onze inwoners.

4.2 Kinderopvang

4.2.1 Toegang bieden tot kinderopvang — Jaar realisatie 2022

Wij zetten in op een kwalitatieve voorschoolse voorziening voor alle jonge kinderen. Dit geldt voor het aanbod voor peuters van ouders die recht hebben op Kinderopvangtoeslag en ouders die gebruik maken van een gesubsidieerde peuterplek. De uitvoering van de wettelijke taken gericht op Toezicht (Inspectie en Handhaving) registreren wij in het Landelijk Register Kinderopvang, waardoor we de uitvoering ook kunnen toetsen volgens de wettelijke kaders.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Gerealiseerd

De jaarlijkse subsidies passen binnen de geraamde begrotingen.

4.3 Natuur- en Milieueducatie (NME)

4.3.1 Voorlichten over voeding, beweging en gezondheid in relatie met natuur en milieu — Jaar realisatie 2021

De NME geeft mede invulling aan thema's voeding, beweging en gezondheid. Binnen de NME worden inwoners, waaronder kinderen, voorzien van kennis, inzicht en vaardigheden op het gebied van natuur en milieu. Gecombineerd met een goed ontwikkeld waardebesef wordt er een basis gelegd om bewuste keuzen te maken ten aanzien van een duurzame en leefbare samenleving.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Gerealiseerd	Gerealiseerd

In september 2022 heeft de officiële overdracht van de activiteiten van de NME naar Kunstwerk! plaatsgevonden na een eerder daartoe door de gemeenteraad genomen besluit. Hiermee wordt NME een volwaardig en toekomstbestendig onderdeel van Kunstwerk!

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	1.322	1.336	1.204	-132
Lasten	5.984	5.755	5.470	285
Resultaat voor bestemming	-4.662	-4.419	-4.266	152
Mutaties reserves				
Baten	6.568	6.580	6.580	0
Lasten	6.500	6.500	6.500	0
Totaal mutaties reserves	68	80	80	0
Resultaat na bestemming	-4.594	-4.339	-4.186	153

Verschillenanalyse

4. Onderwijs

4.2 Onderwijshuisvesting - Kapitaallasten Op het programma 'Onderwijs' is ten opzichte van de begroting een voordeel gerealiseerd van € 63.000. In de jaarrekening is onder resultaat een analyse van de afwijkingen van de rente en afschrijvingen opgenomen en toegelicht.	Lasten	63.000	V	I
4.2 Onderwijshuisvesting - Primair en voortgezet onderwijs We hebben voordelen door lagere uitgaven voor bewegingsonderwijs (schoonmaak, vervoer en wijziging overeenkomst met schoolbestuur). Daarnaast is het aantal schademeldingen meegevallen waarbij rekening is gehouden met de nog te verwachten schadeuitkering vanwege de brand op de onderwijslocatie aan de Bizetstraat.	Lasten	43.000	V	I
4.2 Onderwijshuisvesting - Primair en voortgezet onderwijs Het nadeel heeft betrekking op hogere uitgaven voor de onroerendezaakbelastingen (OZB). De stijging OZB eigenaar en gebruiker (niet-woning) was in 2022 gemiddeld 11,8%.	Lasten	-33.000	N	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Leerlingenvervoer De afrekening van de BVO DRAN van het leerlingenvervoer over 2022 laat ten opzichte van het totaal begrote bedrag (€ 693.000) een voordeel zien van € 46.000.	Lasten	46.000	V	I

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Lokaal onderwijsbeleid Van de door het rijk, in de periode augustus 2021 t/m juli 2023, beschikbaar gestelde specifieke uitkering 'Inhalen covid-19 gerelateerde onderwijsvertragingen' is het in 2022 ontvangen bedrag niet volledig ingezet. De resterende middelen van de specifieke uitkering kunnen nog worden ingezet t/m 31 juli 2025.	Lasten	172.000	V	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Natuur- en milieueducatie (NME) Op 1 september 2022 is de NME overgedragen aan Kunstwerk!. Door het langer doorlopen van de kosten, door een afwijking in de doorbelasting van personeelskosten en doordat personeel door ziekte niet gedetacheerd kon worden is er een nadeel van € 64.000.	Lasten	-64.000	N	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) Dit betreft de hogere definitief vastgestelde specifieke uitkering van het rijk voor het OAB. Tegenover de hogere baten staan voor hetzelfde bedrag hogere lasten.	Lasten	-29.000	N	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Peuteropvang De van het rijk ontvangen middelen (specifieke uitkering voor het onderwijsachterstandenbeleid - OAB) zijn deels ingezet voor de subsidiëring van o.a. VVE-locaties (dus ook het 1e en 2e dagdeel). Hierdoor resteert er nog € 62.000.	Lasten	62.000	V	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Lokaal onderwijsbeleid Wij verwijzen u naar de toelichting onder lasten. Tegenover het voordeel van lagere lasten staan lagere baten voor hetzelfde bedrag.	Baten	-172.000	N	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) Dit betreft de hogere definitief vastgestelde specifieke uitkering van het rijk voor het OAB. Tegenover de hogere baten staan voor hetzelfde bedrag hogere lasten.	Baten	29.000	V	I
Programma 4 Onderwijs - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	36.000	V	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 4. Onderwijs			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	12	12
Totaal programma 4		**12**	**12**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9028	Onderwijshuisvesting	290	0	10	280

In 2006 is in de gemeente Rijnwaarden geïnvesteerd in onderwijshuisvesting. Deze investering is destijds gedekt met eenmalige middelen. Daarom is conform de BBV-regels een reserve afschrijvingslasten gevormd. In de Nota reserves en voorzieningen is deze reserve in 2018 vanuit de algemene reserve aangevuld met € 248.661 zodat de reserve nu op het juiste niveau is om de gehele afschrijvingslast van de investeringen in onderwijshuisvesting te kunnen dekken.

9029	Basisschool 't Scathe	2.011	0	59	1.952

In 2012 is de investering in de bouw van de basisschool 't Scathe in Pannerden voor een bedrag van € 650.000 gedekt met eenmalige middelen. Daarom is conform de BBV-regels een reserve afschrijvingslasten gevormd. Op basis van de Nota reserves en voorzieningen 2018 is de reserve in 2018 aangevuld met € 1.737.809 waardoor nu de gehele afschrijvingslast gedekt wordt uit deze reserve afschrijvingslasten.

9034	De Cirkel/De Duim	634	0	28	606

In 2017 heeft de raad van de voormalige gemeente Rijnwaarden uit de reserve bestedingsvoorstellen jaarrekening 2016 € 280.000 beschikbaar gesteld voor de verbouwing van de Cirkel en de verhuizing van jeugdsoos de Duim. In 2018 is hiervoor een reserve afschrijvingslasten gevormd. Conform de Nota reserves en voorzieningen 2018 is de reserve in 2018 aangevuld met € 282.000 om de reserve op het juiste niveau te brengen om de gehele afschrijvingslast van de investering te dekken.

9053	Locatie Vestersbos	0	6.500	0	6.500

Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor de afschrijvingslasten van de locatie Vestersbos. Het betreft hierbij de aanvulling van € 6.500.000 die extra is toegezegd bij de Kadernota 2022.

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten	2.934	6.500	96	9.338

5.SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden sport, kunst en cultuur, erfgoed, media (bibliotheek), openbaar groen en vrijetijdseconomie.

Wat willen we bereiken?
We willen een gemeente zijn waar inwoners prettig wonen en waar voldoende mogelijkheden zijn om te sporten, culturele activiteiten te ontplooien of hieraan deel te nemen en te recreëren.

Ontwikkelingen
Stedenbanden
De stedenbanden met zowel Weilburg als Mátészalka bestaan nog steeds.
M.b.t. de stedenband met Weilburg is in gezamenlijk overleg besloten dat deze zich anders gaat ontwikkelen. Er zal door het bestaande comité niet meer actief gestuurd worden op uitwisselingen, maar ingespeeld worden op initiatieven vanuit het maatschappelijk middenveld. Naar verwachting zal in de loop van 2023 een einde komen aan de stedenband met Mátészalka. Dit omdat het maatschappelijk draagvlak van beide kanten sterk verminderd is

Verenigingen, dorpshuizen en cultuur
In 2022 hebben we te maken gehad met het staartje van de coronacrisis. Gedurende het jaar startte ook de cultuursector steeds meer weer op. Veel culturele instellingen hebben een flinke klap gehad van de crisis. Velen probeerden hun verlies aan inkomsten zo weinig mogelijk door te voeren in hun toegangsprijzen om kunst en cultuur toegankelijk te houden. Dit is lastig mede door de hogere energielasten. Met het opgerichte noodfonds worden ook deze organisaties ondersteund.
Met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen zetten wij onder meer in op transitie van onze culturele infrastructuur (onderdeel opgave ontspannen regio).

Sportbeleid
Er is een begin gemaakt met het vormen van een uitvoeringsagenda van het sportbeleid. De sportaanbieders in Zevenaar zijn langzaam maar zeker weer op kracht gekomen na de coronacrisis. Er is gedurende 2022 ruimte ontstaan om weer vooruit te blikken en daadwerkelijk samen de uitvoeringsagenda vorm te gaan geven. De banden met de kernpartners Ataro B.V. en het Sportakkoord en zijn versterkt. Daarnaast zijn er signalen dat sommige sportaanbieders in de problemen komen door de energiecrisis (vooral zwembaden). Met het noodfonds worden sportverenigingen ondersteund in hun energielasten.

Vernieuwd (Sportpark) Hengelder
Vanuit een burgerinitiatief is in 2020 een onderzoek opgestart gericht op de toekomstbestendigheid van sportpark Hengelder. In mei 2022 heeft de initiatiefgroep de gemeenteraad geïnformeerd over de voortgang en is een aanvullend bedrag toegekend voor professionele ondersteuning van het verdere proces. Hierbij speelt de commitment vanuit de aangesloten partijen een belangrijke rol. Daarnaast heeft de gemeenteraad in september 2022 een aanvullend budget beschikbaar gesteld voor een locatieonderzoek om te kijken of het sportpark ook op een andere locatie gerealiseerd kan worden. Eind 2022 is daarom een aanvullend onderzoek ingesteld naar de haalbaarheid van een herinrichting en dan met name het ontwikkelen van een Programma van Eisen.

Lokaal sportakkoord Zevenaar
De stuurgroep van het lokaal sportakkoord heeft het in 2022 drukker gekregen. Er komen meer aanvragen binnen en het is te merken dat de coronacrisis voorbij is. Een aantal secretariële taken zijn momenteel belegd bij de beleidsmedewerker sport om de stuurgroep te ondersteunen. Zo wordt er toegewerkt naar het optimaliseren van de interne samenwerking, het promoten van het sportakkoord en het intensiveren van samenwerking tussen de aangesloten partijen.

Beleidskaders

- Beleidsnota Sport 2021-2028
- Cultuur en erfgoedpact de Liemers 2017-2020 (2017)
- Notitie kunstbezit
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Beleidsnotitie Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning 2018 e.v. (2018)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2030
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) (2022)
- Een visie op het erfgoed 2015-2019 (Zevenaar
- Beleidskader vrijetijdseconomie 2030 (2019))
- Beheerplan openbaar groen (2022)
- Beheerplan speelvoorzieningen (2022)
- Archeologie in de gemeente Zevenaar, actualisatie van de archeologische waarden en verwachtingskaart

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

5.1 Sport

Het is ons doel is dat alle inwoners in een leefbare en gezonde samenleving elkaar in de eigen omgeving kunnen ontmoeten en (gezamenlijk) kunnen sporten en bewegen, mede gericht op een gezonde levensstijl.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2022	Werkelijk 2022	Verschil
Niet sporters (%)	2020	49,40	53,60	48,00		
Toelichting	In Zevenaar ligt het percentage niet-wekelijkse sporters iets hoger dan het gemiddelde in Gelderland en de rest van Nederland. Dit is in verhouding iets gestegen sinds de laatste cijfers uit 2016. Ondanks de inspanningen samen met de sportaanbieders om de sportverenigingen nog beter onder de aandacht te brengen van onze inwoners blijft het aantal niet-wekelijke sporters vrij stabiel.					

5.2 Kunst en cultuur

Wij willen een divers cultureel en educatief aanbod, dat kwalitatief sterk is en voor inwoners gemakkelijk toegankelijk en dat bijdraagt aan welbevinden, creatief denken en plezier. Daarbij is cultuur belangrijk om de aantrekkingskracht van onze gemeente verhogen. Ons doel is dat cultuur bijdraagt aan het versterken van leefbaarheid, zelfredzaamheid, ontmoeting en verbinding.

5.3 Cultuurhistorisch erfgoed

We willen ons erfgoed behouden voor toekomstige generaties. Ook willen we het draagvlak voor behoud van ons erfgoed onder onze inwoners vergroten, door het meer te promoten en te vermarkten. Onze monumenten en cultuurhistorisch landschap dragen bij aan het versterken van de vrijetijdseconomie.

5.4 Vrijetijdseconomie

Vrijetijdsbesteding van Nederlandse en buitenlandse gasten draagt bij aan de Zevenaarse economie en daarmee ook aan de werkgelegenheid in de regio. Daarnaast heeft vrijetijdseconomie een positief effect op de leefbaarheid in onze gemeente. Wij streven naar een toename van het aantal banen in de sector recreatie-toerisme ten opzichte van het totaal aantal banen in onze gemeente stijgt van 6,6% in 2016 naar 6,8% in 2022.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

5.1 Sport

5.1.2 Ondersteunen samengaan sportverenigingen — Jaar realisatie 2022

Verenigingen zijn belangrijk voor de sociale contacten en leefbaarheid binnen een stad, wijk, dorp of gemeenschap. We zien echter dat verenigingen steeds meer onder druk komen te staan. We sporten steeds meer, maar minder in verenigingsverband. Initiatieven van sportverenigingen om samen te gaan dienen nadrukkelijk vanuit de verenigingen zelf te komen. We ondersteunen en begeleiden hierin om de plannen ook daadwerkelijk uit te kunnen laten voeren. We stellen vrijwilligers bij verenigingen in staat om met vernieuwing aan de slag te gaan.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Er zijn steeds meer geluiden ontstaan van verenigingen die in bepaalde mate met elkaar willen samenwerken. Men loopt er tegenaan dat er een tekort is aan vrijwilligers en dat teams ook niet altijd meer goed bezet zijn. In 2022 is de lijn doorgezet om samenwerkingen en verbindingen te intensiveren om ook in de toekomst een aantrekkelijk sportaanbod aan te kunnen bieden. Dit zal leiden tot een toekomstbestendig sportaanbod en vitale sportaanbieders. Het beste voorbeeld hiervan is de ontwikkeling op sportpark Hengelder waar al een aantal jaar wordt toegewerkt naar een mogelijke herindeling van het sportpark.

5.2 Kunst en cultuur

5.2.3 Ondersteunen culturele activiteiten — Jaar realisatie 2022

Wij zetten in op een divers en kwalitatief sterk cultureel aanbod en het behoud van een breed en hecht verenigingsleven. Dit verhoogt de aantrekkingskracht van onze gemeente. We stimuleren het maken, delen en ontmoeten door culturele festivals te ondersteunen. Hiermee dragen we ook bij aan de profilering van onze gemeente en de kernen in het bijzonder. Samen met de gemeenten Duiven en Westervoort en de provincie investeren we met het Cultuur- en Erfgoedpact 2017-2020 in de Liemers in kunst, cultuur en erfgoed (bestaand beleid). Inwoners, verenigingen en organisaties voeren samen de activiteiten en projecten uit. Dit draagt bij aan een sterke, trotse en leefbare regio.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Culturele activiteiten, klein en groot, zijn weer opgestart na de coronacrisis. In de vastgestelde meerjarenbegroting 2023-2026 is de bijdrage aan stichting Muziekstad Zevenaar voor 2023 incidenteel verhoogd met € 10.000 (tot € 25.000). Daarnaast heeft het Cultuur- en Erfgoedpact een vervolg gekregen van 2022 tot 2024. Ook heeft het programma 75 jaar vrijheid een vervolg gekregen waarbij wij als Zevenaar zijn aangesloten bij de regio Achterhoek en de Duitse grensregio's.

5.2.5 Ondersteunen organisatie Kunstwerk! — Jaar realisatie 2022

Cultuur is de smaakmaker van onze gemeente en een gezonde culturele infrastructuur vormt de basis van een bloeiend cultureel leven. Kunstwerk!, de fusie van de vier Liemerse professionele culturele organisaties het Musiater, Bibliotheek de Liemers, het Liemers museum en de Volksuniversiteit voor Zevenaar e.o., vormt hier een belangrijk onderdeel van.
Wij subsidiëren het op elkaar afgestemde productaanbod op het gebied van kunst en cultuur, erfgoed, muziekonderwijs, lezen en literatuur, debat en educatie dat Kunstwerk! biedt. Middels prestatieafspraken zorgen wij er voor dat de producten van Kunstwerk! bijdragen aan identiteitsvorming, ontmoeting en ontplooiing. We zorgen dat Kunstwerk! actief de samenwerking met verenigingen zoekt.
De wettelijke educatie-taken van Bibliotheek de Liemers zijn volop in ontwikkeling. Wij zorgen er voor dat deze (het volgen van) goed onderwijs, het vinden van een baan of het aangaan van sociale contacten

ondersteunen. Het betreft onder meer lees- en taalbevorderingsactiviteiten, doorlopende leerlijnen en burgerschapsvorming.
Omdat de culturele infrastructuur in de Liemers over de gemeentegrenzen heen ligt, stemmen we in deze af met de gemeenten Duiven, Westervoort en Montferland.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2022 is een start gemaakt met het opstellen van vernieuwde prestatieafspraken met Kunstwerk!. In de meerjarenbegroting 2023-2026 is de taakstelling op het onderdeel volwasseneneducatie met een jaar opgeschort, in het kader van de effectiviteit van preventieve voorzieningen.

5.2.6 Ontwikkelen Turmac Cultuurfabriek — Jaar realisatie 2022

De Turmac Cultuurfabriek is een podium voor samenwerking en biedt onze inwoners producten en diensten op het gebied van werk- en inkomen, welzijn, cultuur, cinema, media, educatie en erfgoed. Samen met de partners werken we aan een collectief programma, waarbij ontmoeten, ervaren en beleven centraal staan en we verbindingen leggen met onze ambities en doelstellingen in het sociaal domein. We zetten de komende jaren in op het versterken van de exploitatie.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De Turmac Cultuurfabriek is in 2022 pas voor het eerst op volle toeren gaan draaien. Hierdoor kwamen diverse knelpunten naar voren wat betreft beheer en exploitatie van de Turmac, met name op het gebied van veiligheid en de samenwerking tussen de partijen. Wij werken samen met Ataro B.V. en Hal12 om deze knelpunten op te lossen, maar dit is niet direct te realiseren. In 2023 gaan wij hier verder mee.

5.2.7 Organiseren '75 Jaar bevrijding 2020' — Jaar realisatie 2020

Gelderland was van september 1944 tot en met mei 1945 negen maanden onafgebroken het centrum van de bevrijdingsstrijd van Nederland. In 2019 en 2020 is deze episode 75 jaar geleden. In heel Gelderland worden in 2020 activiteiten georganiseerd om stil te staan bij de gebeurtenissen van toen en om de bevrijding en 75 jaar vrijheid te vieren. De Liemers sluit hiertoe aan bij de regio Achterhoek. Regionaal wordt voorgesteld éénmalig € 0,85 per inwoner beschikbaar te stellen. De provincie zal deze middelen matchen. Voor de dekking wordt in 2020 incidenteel het in de begroting structureel beschikbare bedrag voor de zgn. 'Doe Duiten' ingezet.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Gerealiseerd	Gerealiseerd

Het programma 75 Jaar bevrijding is afgerond. In 2022 is hier een vervolg op gekomen in de vorm van het Regioprogramma Vrijheid Achterhoek/Liemers.

5.3 Cultuurhistorisch erfgoed

5.3.1 Zorgdragen voor historisch erfgoed — Jaar realisatie 2022

We ontwikkelen beleid om de verduurzaming van monumenten te bevorderen.
Het archeologisch beleid is inmiddels ruim tien jaar oud. We gaan dit herzien. Hierbij brengen we WOII archeologie in kaart. De archeologische kaarten van de voormalige gemeenten Rijnwaarden en Zevenaar stemmen we op elkaar af. De archeologische restanten van de Romeinse Limes worden mogelijk Unesco Werelderfgoed. We gaan het in ieder geval beschermen door het aan te wijzen als monument. De Limes wordt

meegenomen in het VTE-beleid.
Nieuw erfgoedbeleid wordt ontwikkeld in het kader van de harmonisatie.
In het kader van harmonisatie brengen we het niveau van bescherming van monumentale objecten in de voormalige gemeente Rijnwaarden op het niveau van de oude gemeente Zevenaar, door inventariseren, onderzoeken en mogelijk aanwijzen als gemeentelijk monument.
Steeds meer monumentale kerken komen leeg te staan. Samen met de kerken en samenleving ontwikkelen we beleid om te kijken hoe we de kerken toekomstbestendig maken.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In de begroting is budget toegekend om in 2023 nieuw beleid voor erfgoed te ontwikkelen in samenspraak met inwoners en bedrijven. Een plan van Aanpak wordt ontwikkeld.
Een van de monumentale schoorstenen bij Spijk is inmiddels overgenomen door de gemeente. Te zijner tijd wordt het college gevraagd dit aan te wijzen als monument.
De herziene archeologische beleidskaart is einde voorjaar 2022 ter consultatie voorgelegd aan inwoners van de gemeente. Er is extra ingezet door de afdeling Communicatie om inwoners te interesseren. Desondanks was er nauwelijks belangstelling. 1 maart 2023 is het nieuwe beleid door de raad vastgesteld.
Alle gemeenten - ook Zevenaar - met een site behorende bij het Unesco monument de Neder-Germaanse Limes, hebben een managementplan (MP) opgesteld. Het MP voor de site Herwen - De Bijland is vastgesteld door het college. Alle MP's worden meegestuurd met de voortgangsrapportage aan het International Council on Monuments and Sites (ICOMOS).
Om het verhaal van de Limes zichtbaar te maken is eind voorjaar 2022 het kunstwerk De Baadster met drie informatiepanelen bij De Bijland geplaatst.
In 2022 heeft de opgraving van het Romeinse tempelcomplex Herwen-Hemeling veel stof doen opwaaien. De raad heeft budget toegekend om vondsten zichtbaar te maken voor inwoners. Tentoonstellingen over vondsten van het Tempelcomplex vinden in 2023 in het Liemers Museum plaats.
De Limes en het Tempelcomplex worden meegenomen in het VTE-beleid.
In de maand juli 2022 konden eigenaren van monumenten de reizende expositie 'Verduurzaming van monumenten' in de Turmac Cultuur Fabriek bezoeken. Deze expositie is ontwikkeld door de Rijksdienst voor het cultureel erfgoed (RCE) ter ondersteuning van gemeenten.
Samen met de Liemerse gemeenten en Doesburg is een kerkenvisie ontwikkeld, waarvan de opbrengst - in de vorm van twee filmpjes en een flyer 'Handvatten' om dialoog te waarborgen - in maart 2022 gedeeld is met de raad en inwoners.

5.4 Vrijetijdseconomie

5.4.6 Uitvoeren beleidsplan vrijetijdseconomie — Jaar realisatie 2030

Door in te zetten op vrijetijdseconomie wilt u een bijdrage leveren aan de volgende ambities:

- een aantrekkelijker woon- en vestigingslocatie
- meer werkgelegenheid

Om deze ambities te bereiken heeft u de volgende doelstellingen geformuleerd:

1. meer tevreden inwoners over de mogelijkheden voor vrijetijd
2. een toename van bestedingen door toeristen en recreanten
3. meer tevreden toeristisch-recreatieve ondernemers over het ondernemersklimaat
4. toename van het aantal dagtoeristen
5. groei van het aantal overnachtingen

Dit gaan wij realiseren door werkzaamheden uit te voeren binnen de volgende taakvelden:

a. toeristische infrastructuur (paden, routes, bewegwijzering)
b. ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie
c. samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap
d. marketing, informeren & inspireren
e. doeltreffend beleid

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

a. Toeristische infrastructuur (paden, routes, bewegwijzering):
Op het gebied van wandelinfrastructuur hebben wij voor de klompenpaden Pannerdensche Waard, Giesbeek en het kinderklompenpad in Giesbeek de routes bepaald en zijn grondeigenaren benaderd. De toeristische bewegwijzering is in overleg met deelnemende ondernemers vernieuwd en aangevuld. We hebben verder gewerkt aan het project 'Toevoegen voorzieningen in de openbare ruimte langs toeristische routestructuren'. We hebben onderhandelingen gevoerd met de ondernemer van het veer Pannerden-Millingen aan de Rijn met als doel het behoud van een jaarronde veerverbinding.

b. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie:
We hebben de Romeinse Limes zichtbaar gemaakt met de realisatie van de Romeinse Baadster in de Bijland inclusief bijbehorende informatiepanelen. Ook hebben we een Romeinen doeboek over de Liemers laten maken, die verspreid is onder alle basisscholen in Zevenaar. We hebben verkend hoe we het publiek bekend kunnen maken met de recente opgraving van het Romeinse tempelcomplex Herwen-Hemeling. In de gesprekken met diverse belanghebbenden hebben wij een trekkersrol vervuld. In GMR-verband hebben wij meegewerkt aan het onderzoekproject 'Beleefbaar maken Romeins Verleden' in de regio Arnhem-Nijmegen. We hebben meegewerkt aan het opstarten van het regionale project 'Masterplan Limes'. In GMR-verband hebben we meegewerkt aan het rapport 'Belevingsgebieden van de regio Arnhem-Nijmegen'. Iets soortgelijks hebben we gedaan voor 'Belevingsgebieden IJsselvallei'. We hebben gewerkt aan het door Rijkswaterstaat gefinancierde project Kijkers langs het Pannerdensch kanaal. We hebben gewerkt aan de verkenning naar een "Rijnobservatorium" (werktitel). Wij hebben deelgenomen aan de begeleidingsgroep van het GMR-project 'Vitaliteitsonderzoek naar de dag- en verblijfsrecreatieve bedrijven in de regio Arnhem-Nijmegen'. We hebben waar mogelijk positief geadviseerd over nieuwe verblijfsaccommodaties.

c. Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap:
We hebben het grootste deel van het project IVN-cursus 'Gastheer van het landschap' uitgevoerd. We hebben een bijdrage geleverd aan het opstarten van de campagneboard de Liemers, waarvan Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN) de trekker is.

d. Marketing, informeren & inspireren:
Vanuit "Kijk verder in de Liemers" is, bij de Liemerse Ambassade, een marketingmedewerker aangetrokken. We hebben het onderzoek naar toekomstgericht gastheerschap in de Liemers afgerond en zijn, naar aanleiding daarvan, gestart met het uitvoeren van acties. Met name het realiseren van TIP's (Toeristische Informatiepunten). We zijn als Liemers bezig geweest met het herformuleren van de opdracht aan TVAN.

e. Doeltreffend beleid:
Door in te zetten op bovengenoemde punten hebben wij bijgedragen aan de uitvoering van het beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	779	1.710	1.962	252
Lasten	8.745	10.807	11.256	-449
Resultaat voor bestemming	-7.966	-9.097	-9.293	-197
Mutaties reserves				
Baten	198	3.558	3.288	-270
Lasten	0	2.716	2.637	79
Totaal mutaties reserves	198	842	650	-192
Resultaat na bestemming	-7.768	-8.255	-8.643	-389

Verschillenanalyse

5. Sport, cultuur en recreatie

5.1 Sportbeleid en activering - Sportbeoefening- en bevordering Het beschikbare budget voor de combinatiefunctionarissen is niet volledig ingezet. In 2022 zijn vanwege corona nauwelijks extra activiteiten georganiseerd.	Lasten	91.000	V	I
5.1 Sportbeleid en activering - Sportbeoefening- en bevordering Er is geen gebruik gemaakt van de extra beschikbare middelen van het corona herstelplan voor o.a. het verenigingsleven (sport).	Lasten	60.000	V	I
5.2 Sportaccommodaties - Boskuul De van het rijk ontvangen specifieke uitkering t.b.v. zwembad de Boskuul is doorbetaald aan de exploitant.	Lasten	-28.000	N	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf De exploitatielasten van de gemeentelijke sportaccommodaties zijn beduidend hoger dan geraamd. Met name als gevolg van de hoge energielasten en hogere gemeentelijke onroerendezaakbelastingen (OZB).	Lasten	-149.000	N	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf De hogere bijdrage betreft kostenverhogende btw. In de raming is daar geen rekening mee gehouden evenals de compensatie die van het rijk (Regeling specifieke uitkering sport) is ontvangen. Wij verwijzen u naar de toelichting onder baten. Het nadeel in 2022 is ook veroorzaakt door verhoging van de bijdrage aan Ataro. Conform afspraken (dienstverleningsovereenkomst) is deze geïndexeerd met 4,4% waar in de raming rekening is gehouden met 1,4%.	Lasten	-792.000	N	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf Het nadeel heeft betrekking op de lagere opbrengsten van het sportbedrijf (verhuur gemeentelijk sportaccommodaties) vanwege corona maatregelen.	Baten	-44.000	N	I

5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf Voor de kostenverhogende btw ontvangen wij een specifieke uitkering. Omdat in de raming van de lasten geen rekening is gehouden met de kostenverhogende btw zijn de baten (uitkering van de btw compensatie) eveneens niet geraamd. Dit komt omdat pas in het 3e kwartaal 2022 de voorlopige bijdrage bekend is. De werkelijk verantwoorde baten zijn een voorschot en de werkelijke bijdrage wordt jaarlijks achteraf definitief vastgesteld. De uitkering is afhankelijk van het maximaal beschikbaar gestelde macro-budget. Doordat het totaalbedrag van alle aanvragen hoger is dan het uitkeringsplafond is het bedrag naar rato verdeeld onder de aanvragers. Voor 2022 is een uitkering ontvangen van 73,6% (i.p.v. 100%). Daarnaast is in 2022 de definitieve vaststelling over 2020 ontvangen en is een bedrag terugbetaald aan het rijk.	Baten	403.000	V	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf/Boskuul In 2022 is van het rijk een specifieke uitkering ontvangen (corona maatregelen) voor dekking van de exploitatietekorten voor zwembaden. De ontvangen middelen zijn beschikbaar gesteld aan zwembad de Boskuul en voor dekking compensatie lagere opbrengsten bij het sportbedrijf.	Baten	84.000	V	I
5.2 Sportaccommodaties - Verkoop sportterrein Herwen Op 22 december 2021 heeft u onder meer besloten tot verkoop van het (sport)terrein in Herwen. Vanwege het (complexe) juridische traject heeft de verkoop echter meer tijd in beslag genomen dan verwacht. Hierdoor gaan we in 2023 over tot verkoop van het (sport)terrein. In de 1e voortgangsrapportage 2023 ramen we deze eenmalige opbrengsten opnieuw.	Baten	-73.000	N	I
5.3 Sport, cultuur en recreatie - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie Er is geen subsidie aangevraagd voor het Seven-Art festival en voor de cultuurcoach (looptijd van de samenwerkingsovereenkomst was t/m 2021). Daarnaast is het deelbudget voor incidentele subsidies niet volledig ingezet.	Lasten	32.000	V	I
5.3 Sport, cultuur en recreatie - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie De overschrijding is veroorzaakt door de incidentele extra subsidie voor een bedrag van € 93.000 aan Kunstwerk! voor compensatie van coronaschade in de periode januari-augustus 2022.	Lasten	-93.000	N	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Herstelplan Voor dit programma zijn uitgaven geraamd voor maatregelen op basis van het corona herstelplan. Uiteindelijk is voor deze maatregelen € 105.000 minder uitgegeven, waardoor ook minder uit de bestemmingsreserve onttrokken hoeft te worden. De maatregelen voor programma 5 hebben betrekking op de maatregelen voor toeristische bebording en voorzieningen langs toeristische routestructuren, het toeristisch marketingplan, verkenning naar mogelijkheden Rijnobservatorium en de IVN-cursus gastheer van het landschap.	Lasten	105.000	V	I

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Openbaar groen Binnen openbaar groen is in 2022 een voordeel ontstaan van € 123.000. Dit heeft diverse oorzaken. Het voordeel wordt deels veroorzaakt doordat er geen renovatie is uitgevoerd en er weinig inboet was. Hierdoor zijn de materiaalkosten lager uitgevallen. Daarnaast is er weinig gesnoeid waardoor de verwerkingskosten lager uitvielen, hebben we een gunstige aanbesteding uit het verleden met een jaar kunnen verlengen tegen dezelfde voorwaarden en hebben we een voordeel op interne doorbelastingen van kosten van materieel. Tenslotte is er een voordeel ontstaan door het niet volledig benutten van het budget voor het inhalen van de onderhoudswerkzaamheden. Deze lasten zijn, zoals u kunt zien bij de toelichting op de onttrekkingen reserves, lager uitgevallen.	Lasten	123.000	V	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Speelvoorzieningen Per saldo is er een voordeel van € 34.000 ontstaan binnen speelvoorzieningen. Het eenmalige voordeel is ontstaan doordat het schoonmaken van ondergronden minder heeft plaatsgevonden vanwege capaciteitsproblemen. Daarnaast hebben we minder toestellen vervangen omdat we vanaf 2023 met de grote vervangingsopgave voor spelen starten.	Lasten	34.000	V	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Toeristische infrastructuur-klompenpaden Het project "uitvoering landschapsbeleid Rijnwaarden" is op 1 onderdeel na afgerond nl. klompenpad Pannerdense Waard. Hiervan is 50% aanbetaald bij aanvang van het project en 50% wordt betaald na afronding van het project. Om die reden zijn er in 2022 geen uitgaven geweest. Gesprekken met uitvoerende partij stichting landschapsbeheer Gelderland (SLG) lopen en SLG voert de gesprekken met de grondeigenaren. Om te voldoen aan de subsidievoorwaarden van de provincie Gelderland moet dit project uiterlijk 30 juni 2023 afgerond zijn. Voor wat betreft het project "klompenpad Giesbeek" vindt overleg plaats met het Waterschap over de aanleg van een wandelbrug. De verwachting is dat de brug in 2023 wordt aangelegd. Voor de aanleg van het klompenpad kids Giesbeek lopen gesprekken met Rijkswaterstaat voor goedkeuring van aanleggen speelaanleidingen op hun grondgebied. Streven is afronding in 2023 maar door externe afhankelijkheid kan een verlenging nodig zijn. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 91.000.	Lasten	91.000	V	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Toeristische infrastructuur-klompenpaden In 2022 hebben geen uitgaven plaatsgevonden waardoor de ontvangen subsidiebedragen moeten worden overgeheveld naar 2023. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een nadeel in 2023 van € 91.000.	Baten	-91.000	N	I
0.10 Toevoegingen reserves - Verkoop sportterrein Herwen Zoals is toegelicht onder taakveld 5.2 is er een nadeel ontstaan doordat de verkoop van het sportterrein Herwen is vertraagd. Hierdoor vindt de geraamde toevoeging ook niet plaats.	Lasten	73.000	V	I

0.10 Onttrekkingen reserves - Herstelplan Voor dit programma zijn uitgaven geraamd voor maatregelen op basis van het corona herstelplan. Uiteindelijk is voor deze maatregelen € 207.000 minder uitgegeven, waardoor ook minder uit de bestemmingsreserve onttrokken hoeft te worden. De maatregelen voor programma 5 hebben betrekking op de maatregelen voor toeristische bebording en voorzieningen langs toeristische routestructuren, verkenning naar mogelijkheden Rijnobservatorium en de IVN-cursus gastheer van het landschap.	Baten	-207.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Onderhoudsachterstand groen In 2022 zijn wij gestart met het inhalen van de onderhoudsachterstand. Wij hebben € 34.000 van de € 200.000 niet besteed. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat we deze middelen in het najaar 2022 beschikbaar hebben gekregen. Hierdoor hadden we een relatief korte periode om de werkzaamheden weg te zetten en uit te laten voeren.	Baten	-34.000	N	I
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	26.000	V	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves..	495	495
Totaal programma 5		**495**	**495**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9013	Nazorg complexen grondexploitaties	115	0	0	115

Deze reserve is ingesteld om extra kosten voor onder andere onderhoud aan wegen, groen, riool etc. na het afsluiten van grondexploitaties te bekostigen. In de Nota reserves en voorzieningen is besloten om de budgetten voor onderhoud na het afsluiten van grondexploitaties direct in de meerjarenbegroting op te nemen. Het saldo van de reserve is in de Nota reserves en voorzieningen herbestemd om in 2019 te gebruiken voor het onderhoud van de Tol.
De overdracht van de deelgebieden Tol en (later) Bem aan Beheer was vertraagd en zou naar verwachting in 2021 plaatsvinden. Daarmee werd ook de overdracht van het nazorgbudget in 2021 verwacht. In de meerjarenbegroting 2022-2025 is aangegeven dat de overdracht is uitgesteld naar 2023. De reserve blijft in stand tot de overdracht van de deelgebieden heeft plaatsgevonden.

Onttrekking De overdracht van de deelgebieden Tol en (later) Bem aan Beheer gaat naar verwachting in 2023 plaatsvinden. Daarmee wordt ook de overdracht van het nazorgbudget vanaf 2023 verwacht. Wij stellen voor de reserve in stand te houden tot de overdracht van de deelgebieden heeft plaatsgevonden.

9058	Achterstand groen	0	1.250	166	1.084

Deze bestemmingsreserve is gevormd om de achterstanden onderhoud groen in te halen. Zodra deze achterstanden zijn ingelopen heffen we deze reserve weer op.

Toevoeging Op basis van het integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) hebben we in 2022 eenmalig € 1.250.000 gestort in de reserve. We houden geen rekening met verdere stortingen.

Onttrekking In 2022 hebben we € 166.000 besteed aan het inhalen van de achterstanden onderhoud groen. Deze onttrekken we uit deze reserve.

Totaal bestemmingsreserves	115	1.250	166	1.199

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9035	Sportvelden RKPSC	77	0	9	68

In 2017 heeft de raad van de voormalige gemeente Rijnwaarden € 120.350 beschikbaar gesteld voor een investering in de drainage en het vernieuwen van de toplaag van de sportvelden van RKPSC. De reserve dient ter dekking van de afschrijvingslasten.

9038	Speelvoorzieningen kinderen met beperking	85	0	0	85

In 2017 heeft de raad als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 85.000 beschikbaar gesteld voor speelvoorzieningen voor kinderen met een beperking. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar deze reserve speelvoorzieningen ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

9039	Brede Blik Giesbeek	1.225	0	72	1.153

De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

9057	Sportaccommodaties	0	1.387	75	1.312

Dekking afschrijvingslasten sportaccommodaties (Ataro)

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten	1.386	1.387	155	2.618

Voorzieningen

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
8012	Aanspraken overstromingen Riverparc	127	3	0	129

Deze voorziening dient om de aanspraken op schades van derden die het gevolg zijn van eventuele overstromingen in Riverparc te financieren. Als de Stichting Woonbelangen Riverparc (SWR) de hoogte van de oever aanpast aan de norm of als de oever door andere omstandigheden voldoet aan de norm, wordt de bijdrage inclusief de opgebouwde rente terugbetaald aan de SWR.

Toevoeging In 2022 is 2% rente toegevoegd (€ 2.500).

Totaal voorzieningen	127	3	0	129

6.SOCIAAL DOMEIN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden maatschappelijke ontwikkeling, jeugd, arbeidsparticipatie, leefbaarheid en wijkgericht werken, vrijwilligers- en mantelzorgbeleid. Samen vormen deze beleidsvelden het Sociaal Domein. Hier rekenen we ook natuur- en milieueducatie toe. Voor het realiseren van de opgaven in het Sociaal Domein nemen we ook onderdelen uit de beleidsvelden sport, cultuur, veiligheid, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, gezondheid en onderwijs mee die bij andere programma's zijn ondergebracht. Begin 2020 is de Beleidsvisie Sociaal Domein 2020-2023 vastgesteld. Dit is een visie op hoofdlijnen voor het brede Sociaal Domein. We werken aan een samenhangend en integraal beleid. Hierbij sluiten we aan op de belevingswereld van de Zevenaarse inwoners en op de sociale structuren in onze gemeente. De visie draagt bij aan het realiseren van de ambities en doelstellingen binnen het sociaal domein.
Hierbij gelden de volgende randvoorwaarden: financiële beheersbaarheid, goed opdrachtgever-opdrachtnemerschap en datagestuurd werken.
De ambities voor het sociaal domein zijn: we doen (alleen) wat nodig is; eer inwoners in Zevenaar leven in een (sociaal) veilige omgeving; meer inwoners doen zo zelfstandig mogelijk mee aan de maatschappij.

We houden bij de beleidsontwikkeling en uitvoering de volgende principes in acht:

- Rechtszekerheid – we doen wat nodig is
- Primaire levensbehoefte – eigen verantwoordelijkheid
- Positieve gezondheid – samen verantwoordelijk
- Integrale benadering – de mens staat centraal
- Van en voor inwoners – inclusieve samenleving
- Participatie – netwerk samenleving
- Regionale samenwerking – slim volgen in de basis en voorop lopen waar nodig

Wat willen we bereiken?
Wij willen de kansen en mogelijkheden van (kwetsbare) inwoners vergroten.

Ontwikkelingen
Zorgkosten
Ook in 2022 is de trend van de verdere stijging van zorgkosten voortgezet, ondanks diverse stappen om deze autonome stijging te beteugelen. Wij beseffen ons dat een continuering van deze lijn op termijn niet meer haalbaar is en dat dwingt ons om opnieuw te kijken naar onze huidige visie op zorg. Op dit moment zijn wij nog genoodzaakt om bijna alles door te verwijzen naar zorgaanbieders en dat zorgt er voor dat er te weinig grip is op de kosten. Om dit tij te keren moet er een alternatief komen middels een brede sociale basis en voorliggend veld. In 2022 hebben wij de organisatie voorbereid om deze verschuiving te gaan realiseren en in 2023 gaan wij, samen met de raad, verder op deze lijn om zo een perspectief te krijgen die mogelijkheden biedt.

Jeugd
Hervormingsagenda: Het was de intentie dat rijk en VNG in 2022 overeenstemming zouden bereiken over de hervormingsagenda jeugd. Dat is in 2022 niet gelukt en de verwachting is dat dit voorjaar 2023 wordt. De VNG heeft haar zorgen uitgesproken over de financiële garanties voor gemeenten bij eventuele tekorten. Bij de hervormingsagenda ligt de nadruk op zo thuis mogelijk, brede sociale basis, kleinere groepen, afschaling van zorg en normaliseren.

Arbeidsmarkt: er is nog altijd sprake van krapte, waardoor het lastig was om voor iedereen tijdig passende hulp in te zetten.
Schoolmaatschappelijk werk: de inzet van sociaal maatschappelijk werk (smw) wordt zeer gewaardeerd door alle partijen. Vraagstuk voor komende tijd wordt hoe we smw structureel kunnen inbedden na wegvallen van incidentele (NPO) middelen.

Buurtgezinnen: de pilot die in 2021 is opgezet is in 2022 heel positief gewaardeerd. Er zijn in 2022 meer koppelingen tussen gezinnen tot stand gebracht en de tevredenheid van ouders over deze laagdrempelige

vorm van ondersteuning is groot. De intentie is om buurtgezinnen structureel op te nemen in het ondersteuningsaanbod. Deze pilot is een goed voorbeeld van de juiste stappen naar de verbreding van de sociale basis.

Inburgering
De druk op de huisvesting en opvang van onder andere inburgeraars is erg groot. Met de nodige inspanning en creativiteit van de organisaties die bij de huisvesting van inburgeraars betrokken zijn (corporaties, Vluchtelingenwerk en gemeente) is het gelukt om de (verhoogde) taakstelling huisvesting inclusief de achterstand van 2021 in te lopen. De opgave voor de huisvestingstaakstelling 2023 is eveneens hoog en vraagt om alternatieve oplossingen om inburgeraars te huisvesten.

Opvang vluchtelingen uit Oekraïne
De gemeente Zevenaar heeft voor de opvang van de vluchtelingen uit Oekraïne aan haar (regionale) taakstelling voldaan. In de gemeentelijke opvang zijn, verdeeld over drie locaties, 187 opvangplekken gerealiseerd. Daarnaast worden ook vluchtelingen in de Particuliere Opvang opgevangen. De opvang van de vluchtelingen is er op gericht dat zij, zo snel als mogelijk is, zelfredzaam en zelfstandig wonen en leven. De opvang en ondersteuning van hen is daarop ook ingericht. Vluchtelingen werken of ontvangen een leefgelduitkering, kinderen gaan naar school, de basisgezondheidszorg en taalonderwijs is geregeld.

Breed Offensief
De Wet Uitvoeren Breed offensief is op 29 november 2022 door de eerste kamer aanvaard en de wet wordt per 1 juli 2023 van kracht.
Met de maatregelen "Breed Offensief" wil het rijk bereiken dat:
• Regelingen rondom mensen met een beperking eenvoudiger worden voor werkgevers en werknemers;
• Werken aantrekkelijker wordt gemaakt voor mensen met een arbeidsbeperking;
• Werkgevers en werkzoekenden elkaar gemakkelijker kunnen vinden in het matchingsproces;
• Het bijdraagt aan duurzaam werk voor de doelgroep.

Kinderopvang toeslagenaffaire
Er is door het rijk een specifieke uitkering beschikbaar gesteld met als doel het bekostigen van gemeentelijke hulp ten behoeve van gedupeerden van de toeslagenproblematiek. Deze middelen kunnen/mogen ingezet worden in de periode 2020 t/m 2025 en zijn bedoeld voor ondersteuning aan gedupeerde ouder(s). Daarnaast is in november 2022 ook ondersteuning aan kinderen van start gegaan. De zogenoemde kindregeling. Gemeenten bieden brede ondersteuning op de vijf leefgebieden (huisvesting, schulden, inkomen, zorg en gezin) aan alle mogelijk gedupeerden die zich aanmelden.
We zijn in 2021 op basis van de gegevens van de belastingdienst gestart met het contact opnemen met de (mogelijk) gedupeerde ouders in de gemeente Zevenaar. We maken voor diegenen die dat willen een analyse van wat nodig is. Aan de hand van die analyse bepalen we de aanpak en maken een inschatting van de kosten die daarmee gemoeid zijn. De belastingdienst heeft zelf inwoners aangemerkt als mogelijk gedupeerd en inwoners kunnen zichzelf aanmerken bij de belastingdienst als mogelijk gedupeerd. De aantallen fluctueren hierdoor. Eind 2022 waren er 72 gedupeerde ouders uit Zevenaar bij ons bekend. Volwassen kinderen die aanspraak willen maken op ondersteuning van de gemeente vanuit de kindregeling moeten zichzelf melden bij ons. Wij krijgen van hen (in tegenstelling tot de gedupeerde ouders) geen adresgegevens. Wel is aangegeven dat het voor Zevenaar mogelijk om 29 gedupeerde kinderen gaat.

Maatschappelijke ondersteuning
We werken regionaal samen aan de transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis. De complexiteit van de problematiek in Zevenaar neemt (onder andere) door deze ontwikkeling toe, maar we vinden het belangrijk om zoveel lokaal mogelijk onze kwetsbare inwoners te ondersteunen. Belangrijk daarbij zijn de regionale meldpunten en de samenwerking tussen het team zorg en veiligheid en de integrale veiligheid (en politie). We kregen te maken met personele krapte waardoor het niet altijd mogelijk was om voor iedereen tijdig passende hulp in te zetten. Dit kwam in het bijzonder tot uiting in de Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) met tijdelijk een grotere wachttijd voor het behandelen van inwoners. Dit heeft geleid tot een project om in 2023 samen met de partners te kijken naar een andere organisatie van de ondersteuning van GGZ, gemeenten, maatschappelijke werk en huisartsen.
In 2022 hebben we de inkoop van hulpmiddelen ingeregeld, de wijzigingen van de beleidsregels van de huishoudelijke ondersteuning en de organisatie van het doelgroepenvervoer. We zijn regionaal gestart met

het voorbereiden van een nieuw inkooptraject en met verbeteringen van al ingekochte dienstverlening. In 2022 kregen we te maken met de prijsstijgingen in de dienstverlening. Uit het cliëntervaringsonderzoek bleek dat de inwoners tevreden waren over de dienstverlening en het daardoor beter mee kunnen doen in de samenleving. Een belangrijk aandachtspunt uit het cliëntervaringsonderzoek, het versterken van de cliëntondersteuning, wordt projectmatig opgepakt.

Organisatie
In 2022 is een start gemaakt met de doorontwikkeling van het sociaal domein. Samen met medewerkers zijn rollen, taken, verantwoordelijkheden en processen weer herijkt en opnieuw vastgesteld. Zodat voor iedereen helder is wat de afspraken zijn. Een andere belangrijke stap is de verdere ontwikkeling in het toetsen op rechtmatigheid en doelmatigheid. Vooral die laatste moet in 2023 en verder een verschil gaan maken. Deze en andere verbeteringen geven ons de basis om verder te werken aan de nodige verbeterslagen en daarmee in 2023 verder mogelijkheden te creëren om de zorgkosten te gaan beteugelen.

Beleidskaders

- Visie 'Frisse wind in de wijk' (2013)
- Convenant Schoolveiligheid (Financiële en inhoudelijke onderlegger: Samenwerkingsagenda Veilig en Zorgzaam Schoolklimaat)
- Visie Vrijwillige inzet en Mantelzorg 2016-2020 Zevenaar (2016)
- Radar-rapport behorende bij raadsvoorstel 'Toekomst uitvoering participatiewet' (vastgesteld: raad Rijnwaarden 27-6-2017 en raad Zevenaar 6-7-2017)
- Agenda werk en economie (april 2018)
- Businesscase RSD (mei 2018)
- Beleidsplan Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en Participatiewet 2020-2023 (2020)
- Beleidsnota Armoede en Schuldhulpverlening (2019)
- Onderwijskansenbeleid 2020- 2023
- Uitvoeringsagenda Onderwijskansenbeleid 2020-2023
- Verordening maatschappelijke ondersteuning Zevenaar 2022.
- Beleidsregels en Nadere regels Wmo 2022.
- Kadernota Samen aan Zet 2022 en verder (transformatie beschermd wonen naar beschermd thuis).

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

6.1 Structuurversterking (overkoepelend) incl. toegang

Het versterken van de sociale structuur én de 'basis op orde' in onze gemeente. Het gaat hier om het geheel van inwoners, organisaties, diensten en voorzieningen. De essentie is de samenhang tussen de mensen te versterken, de leefbaarheid te vergroten en de participatie in de stad, dorpen en wijken te bevorderen. Wij versterken deze structuur onder andere door inwoners en organisaties te faciliteren bij initiatieven, hen daarbij te ondersteunen en te positioneren. Daarbij investeren we in ontmoeting dichtbij onze inwoners en maatschappelijke partners. Als regisseur stellen wij ons actief op om verbindingen te initiëren en te stimuleren. Het gaat tot slot ook om grip op de kosten en flexibiliteit ten aanzien van inkoop en verantwoording binnen het sociaal domein te versterken.

6.2 Jeugd en maatschappelijke ondersteuning

We gaan op het gebied van jeugd en maatschappelijke ondersteuning uit van de kracht van de samenleving en sluiten aan bij de leefwereld van inwoners en gezinnen. Onze activiteiten zijn erop gericht de inwoners in hun kracht te zetten en de samenleving actiever te maken. Hierbij houden we oog voor kwetsbaarheid, vergrijzing en voor jeugd en gezin. Daarbij zijn we gericht op het verminderen van de kosten van jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2022	Werkelijk 2022	Verschil
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	2021	5,00	4,00	5,00		
Toelichting	De cijfers over 2022 zijn nog niet bekend (informatie hierover ontbreekt op dit moment op de website: "Waar staat je gemeente").					
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (aantal per 1.000 inwoners)	2022	62,40	82,00	89,00	82,00	7
Toelichting	Het aantal cliënten met een maatwerkarrangement is in Zevenaar hoger dan in Gelderland. Dat past bij het beeld van de toegang dat er veel aanvragen blijven komen. Het is ook aanleiding om serieus te bekijken op welke wijze het aantal maatwerkarrangementen af kan nemen. Ontwikkelingen in dit kader zijn het bieden van meer voorzieningen in het voorliggende veld. Ook het nadrukkelijker toepassen van het begrip positieve gezondheid kan een rol gaan spelen.					
Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)	2020	1,00	1,00	0,80		
Toelichting	De meest recente data op www.waarstaatjegemeente.nl over deze Beleidsindicator zijn uit 2020. In Zevenaar is in 2020 1% van de jongeren met een delict voor de rechter verschenen. Dit is gelijk aan het landelijk gemiddelde.					
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2022	1,10	1,40	1,00	1,40	0,4
Toelichting	We proberen zoveel mogelijk in te zetten op vroegsignalering en opvoedondersteuning. Dat is niet altijd genoeg. Bij complexe casuïstiek is er de mogelijkheid om samen met ouders en jongeren bij de beschermtafel te bespreken wat de beste weg is om tot verbetering van de situatie te komen. We zien dat de beschermtafel een goed instrument is, maar niet laagdrempelig. Toch is een zorgvuldige bespreking en afweging van maatregelen van groot belang. In het geval van zeer complexe zaken kan ook het Regionaal expertiseteam (RET) betrokken worden: dit is in onze regio sinds 2022 ingericht en werkzaam. Het ondersteunt professionals in de soms ingewikkelde opgaven bij jeugdhulp. We zien dat in Zevenaar gemiddeld 1,4% van de jongeren een JB maatregel heeft, waar dat voor Gelderland op 1,1% ligt.					
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2022	11,10	12,80	12,60	12,80	0,2
Toelichting	Zowel de stijging van gebruik als de toename van complexiteit per casus is een landelijke trend. Hiervoor gaven wij u al eerder de volgende oorzaken aan: • Afnemende tolerantie voor afwijkend gedrag of ontwikkeling. • In combinatie met 'verbeterde' diagnostiek leidt dat dikwijls tot eerdere diagnoses waarmee vervolgens een beroep wordt gedaan op de jeugdhulp; • Prestatiemaatschappij • Ouders worden steeds mondiger en nemen in combinatie met					

de hierboven beschreven punten minder snel genoegen met een advies om geen hulp in te zetten of minder hulp dan gevraagd/verwacht. Daarbij weten ouders steeds beter hun weg naar de jeugdhulp te vinden: via de lokale (wijk)teams, maar als dat niet tot het door de ouders gewenste advies leidt, weten zij ook de weg naar de huisarts als toegangspoort tot jeugdhulp.

Er is een aantal variabelen (wetenschappelijk aangetoond dat deze bijdragen aan instroom jeugdhulp) te noemen waardoor Zevenaar hoger scoort op gebruik jeugdhulp dan het Gelders gemiddelde:
• Zevenaar heeft meer kinderen met een handicap
• Zevenaar heeft meer kinderen met een lager opleidingsniveau
• Zevenaar heeft meer kinderen met een laag geboorte gewicht
• Zevenaar heeft meer volwassenen die gebruik maken van basis GGZ en/ of POH GGZ.
• Zevenaar heeft meer één-ouder- gezinnen.

Het gevoerde beleid van 2022 richtte zich op het voorkomen van de inzet van jeugdhulp en een zo kort en licht als mogelijke inzet ervan. Er zijn diverse initiatieven gestart of voortgezet:
De POH jeugd is uitgebreid naar bijna alle huisartsen van Zevenaar en wordt de komende jaren versterkt. Er zijn afspraken gemaakt met het onderwijs over de inzet van jeugdhulp binnen de school, het project Buurtgezinnen, een laagdrempelige vorm van ondersteuning is voortgezet met de intentie om dat structureel te maken.

Jongeren met jeugdreclassering (% kinderen 12 tot 23 jaar)	2022	0,20	0,20	0,30	0,20	0,1

Toelichting

Wanneer jongeren voor de rechter moeten verschijnen, kunnen ze jeugdreclassering opgelegd krijgen. Het doel van jeugdreclassering is om in samenwerking met ouder(s) of netwerk,
het gedrag van de jongere te veranderen en recidive te voorkomen.

Het aantal jongeren uit Zevenaar met jeugdreclassering is gelijk aan het Gelders gemiddelde van 0,2% van het aantal jongeren tussen de 12 en 23 jaar. Dit beeld is al een aantal jaren stabiel. Er is geen specifieke analyse beschikbaar om deze getallen te duiden.

Het beleid richt zich op voorkomen van de inzet van een jeugdreclasseringsmaatregel, door ouders en jongeren daar waar nodig te ondersteunen en te ontlasten.

6.3 (Arbeids)Participatie

Wij willen de zelfredzaamheid van onze inwoners, de sociale cohesie en de lokale economie bevorderen. Daarom streven wij naar een inclusieve arbeidsmarkt. Een arbeidsmarkt waaraan alle inwoners zo zelfstandig mogelijk kunnen deelnemen, ongeacht leeftijd, achtergrond of arbeidshandicap. Inwoners die minder zelfredzaam zijn, ondersteunen wij door middel van verschillende voorzieningen.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2022	Werkelijk 2022	Verschil
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	2021	2,00	2,00	1,40		
Toelichting	De cijfers over 2022 zijn nog niet bekend (informatie hierover ontbreekt op dit moment op de website: "Waar staat je gemeente" dd. 8 maart 2023).					
Banen (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)	2021	792,60	655,30	690,00		
Toelichting	De cijfers over 2022 zijn nog niet bekend (informatie hierover ontbreekt op dit moment op de website: "Waar staat je gemeente" dd. 8 maart 2023).					
Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)	2020	192,60	261,00	270,00		
Toelichting	De cijfers over 2022 zijn nog niet bekend (informatie hierover ontbreekt op dit moment op de website: "Waar staat je gemeente" dd. 8 maart 2023).					
Netto arbeidsparticipatie (% werkzame beroepsbevolking t.o.v. beroepsbevolking)	2022	72,90	71,00	66,50		
Toelichting	De cijfers over 2022 zijn nog niet bekend (informatie hierover ontbreekt op dit moment op de website: "Waar staat je gemeente" dd. 8 maart 2023).					
Personen met een bijstandsuitkering van 18 jaar en ouder (aantal per 10.000 inwoners)	2021	349,70	313,40	340,00		
Toelichting	De gemeente Zevenaar streeft naar een zo'n laag mogelijk aantal personen met een bijstandsuitkering. Het aantal personen met een bijstandsuitkering per10.000 inwoners bevind zich onder het Gelders gemiddelde. Geconstateerd wordt dat het aantal personen met een bijstandsuitkering daalt. Deze daling wordt veroorzaakt door: a) gedane investeringen in de RSD (de RSD heeft van de raad een nieuwe opdracht gekregen). b) de verbeterde situatie op de arbeidsmarkt (meer werkgelegenheid/banen). De cijfers over 2022 zijn nog niet bekend (informatie hierover ontbreekt op dit moment op de website: "Waar staat je gemeente" dd. 8 maart 2023).					

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

6.1 Structuurversterking (overkoepelend) incl. toegang

6.1.1 Stimuleren en faciliteren initiatieven in de samenleving — Jaar realisatie 2022

Wij dagen onze inwoners, ondernemers en maatschappelijk middenveld uit om zelf met goede ideeën te komen en te participeren bij beleidsvorming. Wij organiseren hiervoor rondetafelgesprekken.
Wij gaan het zelf organiserend vermogen en de denkkracht in de stad, wijken en dorpen optimaliseren. Uitgangspunten die we hierbij hanteren zijn: bewoners als eerste aan zet, gelijkwaardige partners, alleen op verzoek, 'ja en' cultuur, benut wat er is, olievlek en gewoon doen. Deze uitgangspunten passen we toe in het krachtlokaal: hét Zevenaarse platform voor inwonerinitiatieven. Het burgerbudget maakt het mogelijk om samen met de inwoners projecten op te pakken en te realiseren. Deze activiteit is verbonden met activiteiten in het kader van burgerparticipatie en leefbaarheid in programma 0.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

De rondetafelgesprekken hebben nauwelijks plaatsgevonden in 2022. Inwonersinitiatieven hebben we waar mogelijk (en rekening houdend met de werkdruk binnen de organisatie) ondersteund en gestimuleerd.

6.1.2 Versterken samenwerking met en tussen maatschappelijke partners (zoals Caleidoz) — Jaar realisatie 2022

Voor het realiseren van de structuurversterking in het sociaal domein is een goede samenwerking met maatschappelijke partners relevant. Caleidoz is als lokale welzijnsorganisatie een belangrijke partner. Met Caleidoz komen we tot een opzet voor de toekomst van het welzijnswerk in onze gemeente.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2022 heft regelmatig overleg plaats gevonden met Caleidoz over de uitvoering van welzijnsactiviteiten, passend bij de actuele ontwikkelingen, thema's en vraagstukken. Dit is ook gerelateerd aan de door u vastgestelde beleidsvisie sociaal domein 2020-2023 en het Beleidsplan Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en Participatiewet 2020-2023.
Caleidoz en andere maatschappelijke partners werken samen aan activiteiten, zoals het Financieel Trefpunt, en werken samen in netwerken rondom thema's zoals eenzaamheid en dementie.
We werken aan verbeterde samenwerkingsafspraken met Caleidoz. Op 1 juni 2022 vond er een bestuurlijke fusie plaats tussen Caleidoz, Forte Welzijn en Mozaïek. Dit heeft het proces van verbeterde samenwerkingsafspraken vertraagd, maar dit zal naar verwachting bijdragen aan verbeterde samenwerkingsafspraken voor 2023.
Wij verwijzen u voor meer informatie over de aanpak van jeugdgezondheid naar programma 7, Volksgezondheid en duurzaamheid. Voor meer informatie over de aanpak binnen het onderwijs verwijzen wij u naar programma 4, Onderwijs.

6.1.3 Vergroten toegankelijkheid informatie, advies, ondersteuning en zorg — Jaar realisatie 2022

Het voeren van eigen regie door inwoners staat of valt met de toegankelijkheid van informatie, advies, ondersteuning en zorg. Wij stellen daarom alles in het werk om ervoor te zorgen dat iemand die iets nodig heeft de kortste en snelste weg weet te vinden. Of iemand nu het adres van de lokale voetbalclub zoekt of acuut intensieve zorg nodig heeft, de weg naar het antwoord moet snel gevonden worden, zonder omwegen of onnodig oponthoud. Dit vraagt om een slimme inrichting van het hele veld en om adequate informatie hierover voor iedereen die dit aangaat.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

Er is gekozen voor een sociale kaart "wegwijs in Zevenaar". Deze sociale kaart heeft de verwachtingen niet waargemaakt; het blijkt erg tijdsintensief om de app te vullen en actueel te houden. Daarnaast wordt er bijna geen gebruik van gemaakt. Wij zijn aan het zoeken naar een beter alternatief.

6.1.4 Vergroten grip op kosten — Jaar realisatie 2022

Meer grip op financiën is essentieel om goed in te (kunnen) spelen op (toenemende) ondersteunings- en zorgvragen. Tegelijkertijd is er de wens om in de aanpak meer flexibiliteit in te bouwen om bijvoorbeeld (tijdelijke) initiatieven te honoreren en om budget te reserveren voor de inzet van subsidies en innovatie. Ook is het wenselijk om de verschuiving te realiseren van individuele maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen, waarbij we meer preventief en domeinoverstijgend te werk gaan: jeugd, maatschappelijke ontwikkeling, participatie en onderwijs.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Niet volgens plan	Niet volgens plan

Ook in 2022 is het lastig gebleken goed grip te krijgen op de kosten. Hier hebben landelijke ontwikkelingen, zoals de arbeidsmarkt, het niet gemakkelijker gemaakt. Gedurende 2022 is er tijdig bij geraamd en toch is er op de jeugdwet in de laatste maanden weer fors meer gedeclareerd dan verwacht. We nemen stappen, maar zijn er nog niet. Voor 2023 gaan wij de raad tijdig meenemen in de ontwikkelingen zodra deze bekend zijn. Hiervoor zijn ook de "gesprekken met de raad" gepland.

6.1.5 Versterken tellen, luisteren en vertellen om ontwikkelingen in het sociaal domein te volgen — Jaar realisatie 2022

Om de ontwikkelingen in het sociaal domein te volgen, bij te sturen en te delen is het belangrijk om een instrumentarium te ontwikkelen om te monitoren. Het gaat hierbij onder andere om verhalen van inwoners, cliëntervaringen en kwantitatieve informatie.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2021 hebben we op projectmatige basis dashboards voor het sociaal domein ontwikkeld. In 2022 zijn de processen en rollen binnen Maatschappelijke Dienstverlening opnieuw uitgewerkt en geïmplementeerd. Hierdoor moet de registratie en daarmee de data verder verbeteren. In het laatste kwartaal van 2022 is ingezet op de verduurzaming van ons dashboard met de intentie om in 2023 meer informatie toe te voegen.

6.2 Jeugd en maatschappelijke ondersteuning

6.2.1 Inkoop zorg en ondersteuning Jeugd en Wmo — Jaar realisatie 2022

Jeugdhulp en Wmo zorg- en ondersteuningstrajecten (maatwerkvoorzieningen) zijn via de modulaire gemeenschappelijke regeling, module inkoop (MGR) en inkoop op bovenregionale- en landelijk schaal ingekocht. We zoeken hierbij continu naar mogelijkheden om de kosten te beheersen. Ook voor de komende periode is dit gezien de grote omvang in relatie tot de gemeentebegroting een belangrijk speerpunt.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Maatwerkvoorzieningen voor ondersteuning Wmo zijn ingekocht. Voorbereidingen op nieuwe inkoopronde Wmo zijn eind 2022 gestart. Inflatiecorrectie op tarieven in 2022 is hoger dan verwacht, maar doorwerking van de inflatie vindt pas plaats in 2023.

6.2.3 Versterken samenwerking tussen zorg en veiligheid — Jaar realisatie 2020

Zorg en veiligheid liggen in de aanpak vaak in elkaars verlengde. Om goede ondersteuning en zorg tot stand te brengen èn te handelen in het belang van de veiligheid en leefbaarheid, moeten (zorg)professionals goed samenwerken met hun veiligheidspartners. Ook is de ontwikkeling van een preventieve aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling in samenwerking met de lokale toegang en zorg- en maatschappelijke partners belangrijk.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Zorg en Veiligheid
In 2022 is de werkwijze zoals die in 2021 is opgezet gecontinueerd en geëvalueerd. Uit deze evaluatie komt duidelijk naar voren dat de manier van werken een meerwaarde heeft. Een aantal aandachtspunten worden in 2023 verder opgepakt in de samenwerking tussen Openbare Orde en Veiligheid (OOV) & de uitvoering sociaal domein. De AVE methodiek heeft zijn waarde bewezen en is onderdeel van training van de consulenten.

Huiselijk geweld en kindermishandeling
In 2022 zijn de werkafspraken met Veilig Thuis geactualiseerd en deze zullen in 2023 en verder geëffectueerd worden met tussentijdse evaluatie-momenten. De Regiovisie Huiselijk geweld en kindermishandeling is verlengd tot in 2023 en zal in 2023 geactualiseerd worden.

Voor 2023 wordt er ingezet op:
- Het voorzetten van het reeds gevoerde beleid om huiselijk geweld en kindermishandeling te voorkomen;
- Het verbeteren van de werkafspraken met Veilig Thuis (Samen werken aan Veiligheid en Herstel) waarin de verbeterde samenwerking tussen Veilig Thuis en de lokale teams centraal staat;
- Het opstellen van de Regiovisie 2024 en verder;
- Het verminderen van de wachtlijsten (mede als gevolg van wachtlijsten bij samenwerkingspartners, de jeugdbeschermingsketen, wijkteams en lokale hulpverlening);
- Het oplossen van het arbeidsmarktprobleem bij de Veilig Thuis-organisatie.

6.2.4 Ondersteunen mantelzorgers — Jaar realisatie 2021

Wij zetten in op waardering en ondersteuning van mantelzorgers door het aanbieden van voorzieningen die de zorg van mantelzorgers moeten verlichten. Voor 2021 gaan we hiertoe activiteiten doorontwikkelen met betrokken organisaties. Het project met het expertisecentrum Mantelzorg stopt aan het einde van 2020. We zetten nu in om meer maatwerk te leveren aan de inwoners en te voldoen aan de bezuinigingsopdracht die de raad in 2019 heeft gegeven.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2022 is de mantelzorgondersteuning uitgevoerd door Caleidoz. Zij hebben de mantelzorgers goed in beeld en ondersteunen hen met raad en daad waar dat nodig is. Het mantelzorgcafé biedt een plaats om elkaar te ontmoeten en ervaringen te delen. In november is de Mantelzorgmarkt georganiseerd. In 2023 onderzoeken we de vorm van mantelzorgwaardering die we willen bieden in de toekomst.

6.2.6 Uitvoeringsagenda Wmo en Jeugd — Jaar realisatie 2023

Voor het realiseren van de doelstellingen uit het Beleidsplan Jeugdwet, Wmo en Participatiewet 2020-2023 is een totaalpakket aan activiteiten en resultaten noodzakelijk. Deze activiteiten en resultaten voor Jeugd en Wmo zijn ondergebracht in een uitvoeringsagenda. De uitvoeringsagenda bevat resultaten (getoetst aan de leidende principes en randvoorwaarden uit de beleidsvisie) die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen uit het beleidsplan. De uitvoeringsagenda is een dynamisch geheel van resultaten en activiteiten. Hierbij is ook aandacht voor preventieve activiteiten. Bij het opstellen van de meerjarenbegroting zijn de onderstaande resultaten voor 2021 in beeld. Gedurende het begrotingsjaar rapporteren we over de realisatie, voortgang en samenstelling van de uitvoeringsagenda.

Jeugd en Wmo:

- doorontwikkeling toezicht en handhaving zorg Jeugd en Wmo
- actualisatie beleid Sociaal Medische Indicatie
- doorlopende voorlichting over beschikbaarheid cliëntondersteuning
- voorkomen eenzaamheid
- inzetten op E-health bij zorgaanbod

Wmo:

- er is een cliëntervaringsonderzoek Wmo 2020 uitgevoerd
- implementatie decentralisatie beschermd wonen
- lokale aanbestedingen Wmo (huishoudelijke ondersteuning zonder regie en hulpmiddelen)
- activiteiten gericht op ouderenbeleid (focus op voorkomen eenzaamheid, zelfredzaamheid 75+ en ouderenmishandeling)
- inrichting samenwerkingsketen Dementie
- borgen van bemoeizorgtrajecten (ggz)

Jeugd:

- er is een cliëntervaringsonderzoek Jeugd 2020 uitgevoerd
- implementatie van activiteiten Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming
- uitvoeren regionaal Transformatieplan Jeugd (o.a. thema's complexe scheidingen, versterken lokale toegang en jeugdhulp met verblijf)

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Voor het realiseren van de doelstellingen uit het Beleidsplan Jeugdwet, Wmo en Participatiewet 2020-2023 wordt per jaar een Uitvoeringsagenda opgesteld. In 2022 hebben we gewerkt aan de volgende onderwerpen:

- verdere implementatie Beschermd Wonen
- versterking samenwerking met partners in de Jeugdbeschermingsketen
- updaten verordening en beleidsregels Wmo
- implementatie nieuw normenkader huishoudelijke ondersteuning
- monitoring resultaten POH Jeugd en versterking interne samenwerking rondom huisartsen

In 2022 is een groot aantal projecten afgerond om onze beleidsdoelstellingen te behalen. Ook voor 2023 staan er meerdere projecten op de planning.

6.3 (Arbeids)Participatie

6.3.1 Begeleiden mensen naar werk — Jaar realisatie 2024

Het beleid is erop gericht om zoveel mogelijk werkzoekenden aan een baan te helpen. Wij richten ons hierbij op de doelgroep: mensen met een korte afstand tot de arbeidsmarkt én op het werk fit maken van mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Extra aandacht wordt hierbij gegeven aan mensen met een

migratieachtergrond, mensen met een arbeidsbeperking, jongeren tot 27 jaar en zorgklanten.
De Regionale Sociale Dienst (RSD) is de netwerkorganisatie voor Werk en Inkomen in de regio die in nauwe samenwerking met ondernemers, onderwijs en andere overheden (3 O's) invulling geeft aan ons beleid dat gericht is op een inclusieve arbeidsmarkt.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Bestuurlijke opdracht RSD 2021-2023
De raad heeft in juni 2021 de RSD een nieuwe opdracht voor de periode 2021- 2023 meegegeven.
Deze opdracht luidt als volgt:
- Blijf de focus leggen op mensen met perspectief op werk.
- Geef extra aandacht aan mensen met een migratieachtergrond, mensen met een arbeidsbeperking en aan jongeren tot 27 jaar.
- Geef de begeleiding van zorgklanten (trede 1 en 2a) een structureel karakter.
- Focus bij de besteding van de extra middelen van Rijk en provincie op de uitvoering en de resultaten voor de Liemerse inwoners. Investeer hiervoor in de samenwerking binnen de Arbeidsmarktregio Midden- Gelderland.
- Benut de verkregen positie als netwerkorganisatie voor de realisering van de bestuurlijke opdracht.
- Blijf binnen de financiële kaders.

In 2023 evalueren wij de bestaande opdracht van de RSD en leggen wij een nieuwe bestuurlijke opdracht voor de periode 2024 - 2026 aan de raad voor.

Compensatie gevolgen coronacrisis voor gemeenten t.b.v. SW-bedrijven
De middelen die de gemeente Zevenaar van het rijk heeft ontvangen ter compensatie van de omzetverliezen door de coronacrisis voor SW- bedrijven van € 25.000 zijn in het 4e kwartaal beschikbaar gesteld aan Scalabor.

Aanvraag vangnetuitkering 2022 gemeente Zevenaar
In de raadsvergadering van 21 december 2022 heeft u ingestemd met de genomen maatregelen van het college om het tekort op het bijstandsbudget in 2022 terug te dringen en een aanvraag vangnetuitkering in te dienen bij het ministerie van SZW.

6.3.3 Inburgeringsbeleid — Jaar realisatie 2022

We zetten ons er voor in dat statushouders zo snel mogelijk kunnen beginnen met integreren en participeren. We doen dat samen met inwoners en maatschappelijke organisaties in onze gemeente. Integratie en participatie starten direct bij de huisvesting van de statushouder in onze gemeente.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Niet volgens plan	Niet volgens plan	Volgens plan

De instroom van statushouders die onder de nieuwe inburgeringswet vallen is sinds Q3 op gang gekomen. De gemeente heeft in 2022 voldaan aan de taakstelling huisvesting statushouders. De achterstand van 2021 is tevens ingelopen.

6.3.6 Stimuleren dat meer inwoners die op het bestaansminimum leven aan het werk gaan (Armoedebeleid) — Jaar realisatie 2023

Voor inwoners geeft werk de grootste kans om (langdurige) armoede te doorbreken. Werk zorgt niet alleen voor meer inkomen maar draagt bij aan het eigen maatschappelijk welbevinden. Het accepteren van een baan vergroot de kans om door te groeien en in de toekomst meer te gaan verdienen. De RSD voert de opdracht uit om mensen in een uitkering te begeleiden naar werk.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Afgesproken KPI's met betrekking tot uitstroom zijn door de RSD gerealiseerd.

6.3.7 Verminderen van sociale uitsluiting door armoede — Jaar realisatie 2023

Een deel van de inwoners die leeft in armoede wordt nog niet bereikt. Niet iedereen is op de hoogte van het bestaan van minimaregelingen. Wij geven meer bekendheid aan de minimaregelingen. Dit zodat huishoudens die meer gebruik maken van minimaregelingen (lokaal en landelijk) per maand meer geld overhouden om vrij te besteden. Naast de verbetering van het bereik kijken wij ook naar een efficiëntere regeling voor het meedoen in de samenleving op het gebied van sport en cultuur.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet gestart

De voorgaande bestuursperiode is met name ingezet op communicatie over regelingen met betrekking tot corona en energie (energietoeslag/noodfondsen).
Er was de wens om een folder op te stellen. Hier is echter geen uitvoering aangegeven.

6.3.8 Sneller signaleren van schulden — Jaar realisatie 2023

We gaan inwoners met (beginnende) schulden vroegtijdig en actief benaderen om samen met hen te kijken wat nodig is. Dit om te voorkomen dat schulden van inwoners verder oplopen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Er is uitvoering gegeven aan vroegsignalering. Vroegsignalering is een wettelijke taak geworden per 1 januari 2021 en wordt uitgevoerd door 2 medewerkers.

6.3.9 Verhogen financiële zelfredzaamheid van inwoners met schulden — Jaar realisatie 2023

Het is niet voor iedereen eenvoudig om uit te komen met het inkomen. Als je financiële vaardigheden mist, is de kans op financiële problemen groter. Wij werken daarom aan verbetering van financiële vaardigheden van inwoners. Waar mogelijk kan een minder zwaar alternatief dan bewindvoering, zoals budgetbeheer, de inwoner verder helpen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet gestart

In 2020 heeft een pilot met plangroep voor budgetbeheer gedraaid. Dit heeft onvoldoende resultaat opgebracht. Per januari 2023 wordt hierop ingezet in de vorm van schuldhulpmaatje.

6.1 Structuurversterking (overkoepelend) incl. toegang

Doelstelling

- Vanaf 2023 geven we voor de toegang per inwoner jaarlijks niet meer uit dan gemiddeld in Gelderland.

  Stand van zaken: Ook in 2022 zijn de kosten gestegen door onder andere een groot verloop onder personeel en een groot aandeel inhuur binnen onze personeelsbestand. In 2022 zijn stappen gezet om kwaliteit en kwantiteit te verbeteren binnen de toegang. Deze stappen en de kanteling naar afbouw van de hoeveelheid inhuur moet in 2023 effect gaan sorteren.
- In het cliëntervaringsonderzoek over 2021 scoort minimaal 88%, van de ouders van en jongeren met een individuele voorziening voor jeugdhulp op de vraag: "Bent u goed geholpen bij vragen en problemen?" minimaal een voldoende.

  Stand van zaken: Uit het cliëntervaringsonderzoek van 2021 blijkt dat 95% van de ouders en de jongeren aangeeft dat ze goed zijn geholpen door hun hulpverleners.
- Vanaf 2020 geven we voor de Wmo (op de taakvelden 6.6 en 6.71) per inwoner jaarlijks niet meer uit dan gemiddeld in Gelderland

  Stand van zaken: De kosten (per inwoner) bedragen voor taakveld 6.6 € 35,00 en voor taakveld 6.71 € 236. In totaal is dat in 2022 Samen € 271 per inwoner. De kosten zijn iets hoger dan vanwege inflatie verwacht mag worden. Dat is in lijn met het signaal dat de problematiek steeds zwaarder wordt. Dat heeft stijgende kosten tot gevolg.
- In 2023 zijn de bezuinigingsmaatregelen van in totaal twee miljoen euro binnen het sociaal domein gehaald zoals deze in de begroting 2020-2023 zijn vastgesteld.

  Stand van zaken: Door de ontwikkelingen van personeelstekorten, stijgende wachtlijsten en toename en complexiteit van de zorgvraag zien we dat de voorgestelde bezuinigingen niet gehaald zijn. Daarnaast zijn we tot de conclusie gekomen dat willen wij grip krijgen op de zorgkosten de nadruk veel sterker op preventie moet liggen. In de "gesprekken met de raad" nemen wij u mee in de nieuwe ontwikkelingen.
- In de jaren 2020 t/m 2023 woont minimaal 945 van de 1000 inwoners van 75 jaar en ouder zelfstandig.

  Stand van zaken: In Zevenaar wonen in 2020 in totaal 945 inwoners van 75-plus thuis. Dit aantal is gelijk aan het aantal inwoners van 75-plus dat in 2019 zelfstandig thuis woonde.

6.2 Jeugd en maatschappelijke ondersteuning

Doelstelling

- Vanaf 2023 geven we, per duizend jeugdigen, niet meer uit aan maatwerkdienstverlening 18- (taakveld 6.72) en geëscaleerde zorg (taakveld 6.82) dan gemiddeld in Gelderland.

  Stand van zaken: In 2022 is er nog sprake van een toename van het aantal maatwerkcontracten ten opzichte van 2021. Door de gesprekken met zgn derdenverwijzers aan te gaan en de samenwerking te intensiveren is het de bedoeling om meer grip te krijgen op de verwijzingen naar niet-gecontracteerde zorg (en deze waar mogelijk te verminderen) en daarnaast de wel gecontracteerde zorg en voorliggende voorzieningen beter onder de aandacht te brengen van deze partijen.
- Vanaf 2023 is het aantal jeugdigen met jeugdhulp met verblijf niet meer dan 0,1% hoger dan het gemiddelde in Gelderland.

  Stand van zaken: Er zijn voor 2022 nog geen actuelere cijfers voor Jeugdhulp met verblijf beschikbaar. Wel zetten we met elkaar volop in op meer thuisnabije zorg, afschaling van zorg, en het terugbrengen van het aantal plaatsen in de 3milieusvoorzieningen. Al deze aspecten worden ook meegenomen in de voorbereidingen op de nieuwe inkoop verblijf waar Zevenaar een actieve rol in speelt.
- Vanaf 2023 is het aantal jongeren met een gedwongen maatregel niet meer dan 0,1% hoger dan het gemiddelde in Gelderland.

Stand van zaken In 2022 is de doelstelling niet gehaald voor het aantal jongeren dat te maken krijgt met een beschermingsmaatregel niet gehaald. Het verschil met Gelderland is 0,2% te hoog. Voor jeugdreclasseringsmaatregelen zijn wij binnen de gestelde 0,1% gebleven. We zien dat in Zevenaar gemiddeld meer mensen onze zorg en aandacht nodig hebben en dat geldt ook voor onze jeugd. Wat betreft jeugdhulp proberen we zoveel mogelijk preventief en vrijwillig in te zetten. Voor de meeste jongeren en hun ouders is dat voldoende ondersteuning, maar voor een klein deel niet. Dan kan een gedwongen maatregel nodig zijn. Onze inzet om deze tijdelijke maatregelen zo min mogelijk in te zetten blijft onverminderd hoog.

- Van alle casussen waar het gebiedsteam bij betrokken is neemt het aantal casussen dat als onveilig wordt gedefinieerd en waar een acute interventie nodig is jaarlijks met 5% af.

  Stand van zaken Het AVE model is inmiddels al enkele jaren gemeengoed en dient als standaard tool voor de medewerkers van de toegang. De medewerkers worden getraind in de methodiek en de werkwijze. De vormgeving in een apart team voor deze casuïstiek wordt geëvalueerd in 2023.

- In het cliëntervaringsonderzoek over 2022 scoort minimaal 77% van de ouders en jeugdigen met een individuele voorziening op de vraag "Door de hulp gaat het beter met de jongere op school, werk of dagbesteding" dat het beter gaat met de jongere.

  Stand van zaken Uit het cliëntervaringsonderzoek blijkt dat 78% van de jongeren en 82% van hun ouders/verzorgers vinden dat het na ondersteuning beter gaat met de jongere.

- In het cliëntervaringsonderzoek over 2022 scoort minimaal 60%, van de inwoners met een Wmo maatwerkvoorziening op de vraag "mensen uit mijn omgeving om hulp vragen is voor mij ... (0 = Heel erg moeilijk, 10 = Heel erg makkelijk)" minimaal een 7.

  Stand van zaken Uit het cliëntervaringsonderzoek over 2021 blijkt dat 30% van de inwoners hulp durft te vragen bij bekenden.

- In het cliëntervaringsonderzoek over 2022 geeft minimaal 75% van het aantal Wmo cliënten met één of meerdere van de volgende maatwerkvoorzieningen; begeleiding, dagbesteding, vervoer, rolstoel aan dat hij/zij beter kan meedoen aan de samenleving.

  Stand van zaken Het cliëntervaringsonderzoek over 2021 geeft aan dat 80% van de inwoners met ondersteuning beter de dingen kan doen in het dagelijks leven.

6.3 (Arbeids)Participatie

Doelstelling

- Het aantal cliënten dat vanuit de toegang instroomt in Zevenaar Schuldenvrij neemt vanaf 2020 jaarlijks toe met 5%.

  Stand van zaken Per 1 januari 2021 is vroegsignalering een wettelijke taak geworden. De resultaten worden jaarlijks geëvalueerd.

- Het aantal Zevenaarse inwoners dat in trede 1/2a bij RSD "de Liemers" zit en bekend is en een plan heeft bij de toegang van de gemeente Zevenaar neemt jaarlijks toe met 3%" ten opzichte van 2019.

  Stand van zaken In de raadsvergadering van 2 juni 2021 heeft de raad de RSD een nieuwe opdracht voor het tijdvak 2021 - 2023 meegegeven. In deze nieuwe opdracht heeft de begeleiding van zorgklanten (trede 1 en 2a) een structureel karakter gekregen. Gemeente en RSD werken hierbij nauw samen met als doel om deze mensen weer nieuw perspectief te bieden.
  In het 4e kwartaal 2022 is de pilot: 'Samen in beweging' gestart. Klanten vanuit trede 2a worden toegeleid naar betaald werk of gaan deelnemen aan welzijnsactiviteiten of vrijwilligerswerk. De trajecten worden gecombineerd met begeleiding op de levensgebieden en is gericht op duurzaam plaatsen van mensen.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	12.216	15.792	15.245	-547
Lasten	62.087	71.964	71.739	225
Resultaat voor bestemming	-49.871	-56.172	-56.494	-322
Mutaties reserves				
Baten	242	3.356	2.885	-471
Lasten	0	2.000	2.000	0
Totaal mutaties reserves	242	1.356	885	-471
Resultaat na bestemming	-49.630	-54.816	-55.609	-793

Verschillenanalyse

6. Sociaal domein

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Burgerinitiatieven en vrijwilligerswerk Van het beschikbare bedrag voor activiteiten die gefinancierd worden uit het budget (bestemmingsreserve) voor de 'DoeDuiten' is maar een deel ingezet (voordeel € 49.000). Daarnaast is het beschikbare bedrag voor subsidie ondersteuning vrijwilligerswerk en de middelen m.b.t. 'Het Krachtlokaal' niet besteed (voordeel € 35.000).	Lasten	84.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Gemeenschapshuizen/wijkcentra Om het verenigingsleven, vrijwilligersorganisaties en de dorpshuizen te ondersteunen en daarmee de toekomstbestendigheid te garanderen zijn vanwege corona incidentele middelen beschikbaar gesteld (Herstelplan). Voor zover dit nodig was zijn deze middelen in 2022 ingezet voor steun die aangevraagd is voor compensatie van de nadelige gevolgen van corona over 2021.	Lasten	71.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Kinderopvang Het aantal inspecties is, evenals de uitgaven, ongeveer gelijk aan 2021. Het verschil is deels ontstaan door de indexering op de raming. Voor de komende jaren handhaven we de raming omdat de inspecties voor gastouders worden verhoogd (van 10% tot 25%) naar 50%.	Lasten	48.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Maatschappelijke ondersteuning algemeen Er is geen beroep gedaan op het beschikbaar subsidiebudget voor het maatwerk binnen het algemeen maatschappelijk werk.	Lasten	31.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Maatschappelijke ondersteuning algemeen Er is nauwelijks een beroep gedaan door organisaties, verenigingen, stichtingen op de beschikbare aanvullende middelen van het corona herstelplan voor welzijns-, jeugd-/jongerenverenigingen en EHBO/Rode Kruis.	Lasten	44.000	V	I

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Minderheden Onderdeel van het nadeel betreft een tekort op inhuur derden van € 60.000. Dit zijn de kosten voor implementatie van de nieuwe 'Wet inburgering 2021'. Per saldo over alle programma's zijn de personeelslasten afgedekt, hiervoor verwijzen wij naar de analyse van de personeelslasten.	Lasten	-60.000	N	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Minderheden Voor de invoering van de nieuwe 'Wet inburgering 2021' zijn incidentele middelen van het rijk ontvangen en zijn de nodige voorbereidingen gedaan maar zijn deze nog niet volledig afgerond en geïmplementeerd. Een deel is voor dekking van het nadeel (€ 60.000, zie toelichting hierboven) van inhuur.	Lasten	161.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Minderheden Onduidelijk is welke effecten de invoering van de nieuwe 'Wet inburgering 2021 (Wi 2021)' heeft. Dit wordt op termijn, d.w.z. na verloop van minimaal 2 jaar, duidelijk. Een deel van de bijdragen aan derden voor de uitvoering wordt gedekt door de Wi 2021.	Lasten	53.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Opvang ontheemden Oekraïne Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen wij een vergoeding van het rijk. De vergoeding is gebaseerd op normbedragen. Het saldo tussen het ontvangen normbedrag en geboekte uitgaven laat een voordeel zien van € 357.000. Dit saldo laat niet het volledige beeld zien. Niet alle kosten zijn één op één geboekt ten laste van de rijksuitkering. Dit zijn met name interne uren en andere indirecte (overhead) kosten. In totaliteit denken wij financieel uit te zijn gekomen in 2022 met de beschikbaar gestelde rijksmiddelen. Het gepresenteerde financiële saldo hoeft overigens niet te worden verantwoord aan het rijk. Er vindt geen afrekening met het rijk plaats.	Lasten	357.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Toezicht zorgaanbieders In de begroting is een budget opgenomen voor toezicht en kwaliteit op zorgaanbieders. Deze taak wordt grotendeels regionaal opgezet. In 2022 houden we een bedrag van afgerond € 35.000 over.	Lasten	35.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Wmo-vervoer De afrekening van de BVO DRAN van het Wmo-vervoer laat ten opzichte van de begroting (€ 391.000) een voordeel zien van € 42.000.	Lasten	42.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Kinderopvang De hogere huuropbrengst heeft betrekking op de indexering en deels door huur voor gebruik van de nieuwe locatie aan de G. Gezellestraat.	Baten	29.000	V	S
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen - Cliënten-ondersteuning Naast de reguliere subsidieverlening zijn er geen aanvullende initiatieven geweest waarvoor subsidie is aangevraagd. Er is wel extra wel subsidie verstrekt voor versterking van lokale cliëntondersteuning. Hiervoor zijn de middelen van de van het rijk ontvangen specifieke uitkering ingezet.	Lasten	49.000	V	I
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen - Personeelslasten Op dit taakveld zijn ten opzichte van de begroting extra personeelslasten intern doorbelast voor een bedrag van € 150.000. Het gaat om inhuurlasten welke betrekking hebben op het Sociaal Domein. De dekking van deze lasten staat geraamd bij programma 0. Per saldo over alle programma's zijn de personeelslasten in de ramingen afgedekt, hiervoor verwijzen wij naar de analyse van de personeelslasten.	Lasten	-150.000	N	I

6.3 Inkomensregelingen - Bijstand voor zelfstandigen (BBZ) Op 20 april 2022 is besloten om een 'Noodherstelfonds ondernemers gemeente Zevenaar' in te stellen. Hiervoor is een bedrag van € 1.000.000 uit de Algemene Reserve beschikbaar. Vanuit dit herstelfonds is een bedrag beschikbaar van € 150.000 voor de 'Vangnetregeling Bbz ondernemers'. Dit is in 2022 nog niet ingezet. Voor 2023 zijn afspraken gemaakt met de RSD de Liemers over mogelijke maatregelen/acties ter ondersteuning van onze ondernemers.	Lasten	150.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Inkomensvoorzieningen (BUIG/Bbz/Tozo) De werkelijke uitkeringslasten zijn lager ten opzichte van in de 2e VGR 2022 verwachte totale uitkeringslasten waarbij rekening is gehouden met een tekort van 11,8%. Per saldo is het tekort (BUIG) uitgekomen op afgerond 11,0%.	Lasten	88.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Kwijtschelding gemeentelijke belastingen Er zijn minder verzoeken om kwijtschelding van gemeentelijke belastingen ontvangen en daarnaast minder verzoeken toegekend. Een toename van faillissementen en werkloosheid is vooralsnog uitgebleven. Het gaat om € 56.000 aan lagere lasten.	Lasten	56.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid Onderdeel van het nadeel betreft een tekort op inhuur derden van € 94.000. Dit zijn de kosten van de uitvoering van de energietoeslag waarvoor extra middelen zijn ontvangen via de algemene uitkering. Per saldo over alle programma's zijn de personeelslasten afgedekt, hiervoor verwijzen wij naar de analyse van de personeelslasten.	Lasten	-94.000	N	I
6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid De overschrijding van de uitgaven voor het minimabeleid (€ 1.359.000 incl. de hiervoor vermelde kosten voor uitvoering) zijn veroorzaakt door ondersteuning van de minima bij het voldoen van de energierekening (energietoeslag). Voor de toeslagen en de uitvoering zijn via de algemene uitkering (septembercirculaire, incl. een aanvulling/correctie van het bedrag van de meicirculaire en decembercirculaire 2022) extra aanvullende middelen ontvangen vanwege uitbreiding van de toeslagen van € 800 naar € 1.300. Deze aanvullende middelen zijn voldoende voor dekking van de hogere uitgaven. De ontvangen bijdrage via de decembercirculaire heeft betrekking op de toeslagen (voorschot) die in 2023 beschikbaar gesteld worden. De effecten van deze aanvullende maatregel worden in de 1e voortgangsrapportage 2023 verwerkt.	Lasten	-1.265.000	N	I
6.3 Inkomensregelingen - Schuldhulpverlening De extra incidentele middelen voor schuldhulpverlening vanwege corona zijn maar voor een beperkt deel ingezet.	Lasten	173.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Schuldhulpverlening Het incidenteel extra beschikbaar gestelde budget van € 150.000 voor ondernemers uit het 'Noodherstelfonds' - waarvoor een bedrag beschikbaar is gesteld uit de Algemene Reserve - bedoeld voor het verlenen van extra dienstverlening en het inkopen van trajecten voor schuldhulpverlening aan ZZP'ers en kleine ondernemers waarvan vermoed wordt dat ze het financieel zwaar hebben - is in 2022 nog niet ingezet. Er zijn afspraken gemaakt met de RSD de Liemers dat in 2023 een pilot gestart wordt. Het budget wordt ingezet voor gedeeltelijke dekking van de totale kosten (€ 300.000; zie ook toelichting onder 6.3 Inkomensregelingen - Bijstand voor zelfstandigen (Bbz)).	Lasten	150.000	V	I

6.3 Inkomensregelingen - Inkomensvoorzieningen (BUIG/Bbz/Tozo) De lagere baten zijn een gevolg van de lagere vaststelling van het definitieve door het rijk beschikbaar gestelde BUIG budget 2022 t.o.v. het voorlopige budget. Ook is vanwege lagere uitkeringslasten rekening gehouden met een lagere aanvullende vangnetuitkering voor gedeeltelijke compensatie van de tekorten (op de uitkeringslasten minus baten). Een klein deel is veroorzaakt door een afrekening van de Bbz over 2020.	Baten	-183.000	N	I
6.4 WSW en beschut werk - Sociale werkvoorziening Het voordeel betreft lagere uitgaven bij de 'Modulaire gemeenschappelijke regeling (MGR) - Sociaal Domein Centraal Gelderland voor de module WgSW (€ 76.000) en een lagere bijdrage voor Scalabor BV voor begeleiding van werknemers met een loonwaarde <25% (€ 28.000). Naast vermelde voordelen is ter compensatie van de omzetverliezen voor SW bedrijven door de coronacrisis een extra bijdrage verstrekt aan Scalabor (nadeel € 25.000). Voor deze bijdrage is compensatie ontvangen via de algemene uitkering (septembercirculaire 2022).	Lasten	79.000	V	I
6.5 Arbeidsparticipatie - Participatiebudget re-integratie In 2022 zijn via de algemene uitkering incidentele middelen van het rijk ontvangen (septembercirculaire 2021) i.v.m. compensatie corona als aanvullend pakket en extra impuls t.b.v. re-integratie bijstandsgerechtigden. Deze middelen zijn niet volledig ingezet. Daarnaast zijn bedragen ontvangen n.a.v. de definitieve afrekening van de Samenwerking de Liemers-RSD over de jaren 2021 en 2022 die betrekking hebben op het budget participatie/re-integratie.	Lasten	47.000	V	I
6.6 Maatwerkvoorzieningen Wmo - Eigen bijdragen In relatie tot de stijgende Wmo-kosten, zien we ook een stijging van de eigen bijdragen. Over het jaar 2022 zien we dat de door het CAK geïnde eigen bijdragen € 424.000 bedragen. Ten opzichte van de begroting betekent dit een voordeel van € 94.000.	Lasten	94.000	V	S
6.6 Maatwerkvoorziening Wmo - Hulpmiddelen Voor de verstrekking van rolstoelen en scootmobielen zijn we in oktober 2021 overgegaan van aankoop naar huur. We zien dat deze nieuwe constructie in 2022 binnen de (aangepaste) begroting is gebleven. Er is een overschrijding van afgerond € 102.000 op verstrekkingen waarbij de cliënt een bedrag krijgt en zelf verantwoordelijk is voor de aanschaf van het hulpmiddel.	Lasten	-102.000	N	S
6.6 Maatwerkvoorzieningen Wmo - Vervoer dagbesteding De afrekening van de BVO DRAN van het dagbestedingsvervoer laat ten opzichte van de begroting (€ 197.000) een voordeel zien van € 29.000.	Lasten	29.000	V	I
6.6 Maatwerkvoorziening Wmo - Woonvoorzieningen De raming voor woonvoorzieningen (woningaanpassingen en dergelijke) laat een overschrijding zien van € 122.000. We zien dat de uitgaven ten opzichte van 2021 marginaal afwijken. We constateren dan ook dat de raming te laag is geweest. Met name door de vergrijzing en de tendens naar langer zelfstandig wonen verwachten wij dat de raming zal moeten worden bijgesteld.	Lasten	-122.000	N	S

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ - Zorgkosten Wmo Per saldo is er een gering voordeel ontstaan op de Wmo-kosten op dit taakveld. Wanneer gekeken wordt naar de zorgkosten voor Wmo begeleiding en hulp bij het huishouden dan zien we dat er € 215.000 meer aan zorgkosten is uitgegeven dan geraamd. Naast de reguliere zorgkosten is er in 2022 voor het laatst een bedrag geraamd voor zorgkosten in relatie tot corona. Op deze geraamde coronakosten is een voordeel ontstaan van € 144.000. Ook zijn er kosten geraamd voor een onderzoek naar een was- en strijkservice. Hiervoor zijn geen directe kosten gemaakt waardoor het geraamde bedrag van € 110.000 volledig leidt tot een voordeel. Hoewel in deze jaarrekening voor dit taakveld een voordeel wordt gepresenteerd merken wij op dat er op de echte zorgkosten een nadeel is ontstaan van € 215.000 die als structureel wordt gezien.	Lasten	39.000	V	S
6.72 Maatwerkdienstverlening 18- - Jeugdzorg In deze jaarrekening presenteren wij voor Jeugdzorg een nadeel van € 790.000. Dit saldo is vertekend omdat er in 2022 nog coronakosten zijn geraamd. Op deze incidentele coronaraming is een voordeel ontstaan van € 284.000. Op de echte zorgkosten wordt feitelijk een overschrijding van € 1.074.000 gepresenteerd. Deze overschrijding kenmerken wij als een structureel nadeel. We constateren dat hier sprake is van verschillende ongunstige factoren bij elkaar: stijging van tarieven en kosten in het algemeen, een toename van het aantal jongeren met jeugdhulp en complexe hulpvragen. Sinds Covid-19 zien we een sterke toename van depressie en suiciditeit onder jongeren.	Lasten	-790.000	N	S
6.72 Maatwerkdienstverlening 18- - Overige kosten jeugdzorg Op dit taakveld worden het grootste deel van de jeugdzorgkosten geboekt. Daarop wordt een nadeel gepresenteerd dat hiervoor wordt toegelicht. Op dit taakveld is ook een voordeel opgetreden van € 108.000. Deze wordt veroorzaakt door lagere uitvoeringskosten van de regionale sociale dienst (RSD, € 43.000) en lagere kosten voor enkele maatwerktrajecten (€ 65.000).	Lasten	108.000	V	I
6.81 Geëscaleerde zorg 18+ - Wmo beschermd wonen Voor een onderdeel van beschermd wonen (LVB) betalen wij jaarlijks een vereveningsbijdrage aan de gemeente Arnhem voor de uitvoering hiervan. De afrekening van deze kosten liet een voordeel zien van € 48.000. Dit komt omdat er minder zorg nodig was. Een deel van de doelgroep is overgegaan naar de Wlz.	Lasten	48.000	V	I
6.82 Geëscaleerde zorg 18- - Jeugdhulp crisiszorg en jeugdreclassering Voor de crisiszorg en jeugdreclassering is een voordeel ontstaan op de geraamde kosten van € 293.000.	Lasten	293.000	V	S
6.82 Geëscaleerde zorg 18- - Veilig thuis Jaarlijks betalen wij een bijdrage aan de stichting Veilig thuis (via de VGGM). In 2022 is een voordeel op deze bijdrage ontstaan omdat de gemeenten Arnhem en Ede extra hebben bijgedragen. Zij hebben namelijk een hogere DUVO bijdrage ontvangen (decentralisatie uitkering vrouwen opvang).	Lasten	95.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Bestemmingsreserve frictiekosten DoeDuiten De voor 2022 beschikbaar gestelde middelen van de bestemmingsreserve zijn niet volledig ingezet waardoor het bedrag van de onttrekking lager is.	Baten	-49.000	N	I

0.10 Onttrekkingen reserves - Herstelplan Voor dit programma zijn uitgaven geraamd voor maatregelen op basis van het corona herstelplan. Uiteindelijk is voor deze maatregelen € 117.000 minder uitgegeven, waardoor ook minder uit de bestemmingsreserve onttrokken hoeft te worden. De maatregelen voor programma 6 hebben betrekking op het toekomstbestendig maken van het verenigingsleven, het werken aan werk Gelderland, de pilot instapbanen en het uitstellen van de bezuiniging op sociaal raadsliedenwerk. Per saldo zijn de mutaties die te maken hebben met het corona herstelplan budgettair neutraal.	Baten	-117.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Noodherstelplan De beschikbaar gestelde budgetten voor ondernemers uit het 'Noodherstelfonds' - dekking uit de Algemene Reserve - bedoeld voor het verlenen van extra dienstverlening, het inkopen van trajecten voor schuldhulpverlening aan ZZP'ers / kleine ondernemers en voor de 'Vangnetregeling Bbz ondernemers' zijn nog niet ingezet in 2022. Er zijn afspraken gemaakt met de RSD de Liemers dat in 2023 een pilot gestart wordt. Het budget wordt ingezet voor gedeeltelijke dekking van de totale kosten (€ 300.000).	Baten	-300.000	N	I
Programma 6 Sociaal domein - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	-14.000	N	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 6.Sociaal domein			
Baten			
Overname Wmo-hulpmiddelen	In 2022 zijn alle in omloop zijnde Wmo-hulpmiddelen verkocht.	1.542	1.542
Opvang ontheemden Oekraïne	De kosten voor de opvanglocaties voor Oekraïners wordt door het rijk vergoed.	2.248	2.600
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	853	853
Lasten			
Overname Wmo-hulpmiddelen	In 2022 zijn de in omloop zijnde Wmo-hulpmiddelen verkocht omdat is overgegaan naar een huurconstructie. De boekwaarde van deze hulpmiddelen is afgeboekt in 2022.	2.089	2.089
Opvang ontheemden Oekraïne	Voor de ontheemden in verband met de oorlog in Oekraïne zijn opvanglocaties ingericht. De kosten hiervan zien wij als incidenteel.	1.891	2.600
Totaal programma 6		**663**	**306**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9010	Uitvoeringskosten TOZO	202	0	0	202

Deze reserve heeft als doel om de uitvoeringskosten van de TOZO regeling zelfstandig ondernemers te egaliseren.

Onttrekking Er is geen onttrekking in 2022 geweest uit deze bestemmingsreserve. De RSD de Liemers, belast met de uitvoering, beschikt m.i.v. 2020 over een bestemmingsreserve voor de deelnemende gemeenten. Hiervoor is een deel van de van het rijk ontvangen middelen voor uitvoeringskosten ingezet. Voor het resterende deel van de uitvoeringskosten voor Zevenaar is een eigen bestemmingsreserve gevormd. De reserve bij de RSD is in vooralsnog toereikend voor dekking van de uitvoeringskosten.

9046	Statushouders	101	0	20	81

In 2016 en 2017 zijn van het Rijk middelen ontvangen voor opvang en huisvesting van statushouders in de voormalige gemeente Rijnwaarden. De kosten volgen deels in de jaren erna. In 2019 en 2020 zijn extra (incidentele) gelden ontvangen ter voorbereiding op de nieuwe 'Wet inburgering' en voor de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtigen. Deze middelen worden ingezet voor dekking van de kosten i.v.m. voorbereiding en begeleiding in de jaren 2020 en verder in afwachting van de nieuwe wet met bijbehorende regelgeving/financiering.

Onttrekking Deze bestemmingsreserve is in 2022 ingezet voor aanpassingen t.b.v. de huisvesting voor een aan onze gemeente toegewezen groot gezin. In 2023 verwachten we nog extra werkzaamheden voor implementatie van de nieuwe Wet inburgering.

9049	Frictiekosten DoeDuiten	127	0	28	99

Deze reserve wordt ingezet voor dekking van de jaarlijkse kosten in de komende jaren (verwachte jaarlijkse onttrekking € 50.000 in de periode 2021 t/m 2023) met betrekking tot DoeDuiten.

Onttrekking Van de bestemmingsreserve is in 2022 een bedrag van afgerond € 28.000 ingezet voor diverse, vanuit de Zevenaarse samenleving, geïnitieerde activiteiten.
2023 is het laatste jaar waarvoor de middelen van deze bestemmingsreserve ingezet kunnen worden.

9060	Tijdelijk noodfonds	0	2.000	0	2.000

De raad heeft besloten om een noodfonds in te stellen om de toegenomen betalingsproblemen en financiële kwetsbaarheid van huishoudens te voorkomen als gevolg van hoge energiekosten en inflatie. Hiervoor is deze bestemmingsreserve gecreëerd.
Toevoeging In 2022 is € 2 miljoen vanuit de algemene reserve gestort in de reserve Tijdelijk noodfonds.

Totaal bestemmingsreserves	431	2.000	48	2.383

7.VOLKSGEZONDHEID EN DUURZAAMHEID

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden volksgezondheid, milieu en duurzaamheid. Volksgezondheid richt zich op een gezonde leefomgeving en leefstijl. Duurzaamheid en milieu richten zich op energietransitie, CO2 reductie, water (riolering), geluid, lucht, bodem en grond- en afvalstoffen. Ook gaat dit programma over de toezichthoudende en handhavende taken binnen deze beleidsvelden.

Wat willen we bereiken?
Behouden en bevorderen van een duurzame en gezonde leefomgeving voor nu en de volgende generaties.

Ontwikkelingen
Het Watertakenplan 2022-2026
Het Watertakenplan De Liemers (WTP) 2022-2026 is een integraal beleidsplan voor stedelijk water, riolering en zuivering voor de regio Liemers. In dit plan hebben de drie Liemerse waterorganisaties en waterschap Rijn en IJssel hun beleid en plannen verwoord voor hun watertaken. Dat zijn de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater en de waterschapstaken voor zuivering en waterhuishouding in het stedelijk gebied. Deze taken zijn onderling sterk met elkaar verweven. Door hierin gezamenlijk op te trekken, worden kwaliteit, duurzaamheid en doelmatigheid geborgd voor zowel de korte als de lange termijn. Dit is op 21 september 2022 door de raad vastgesteld.

Aanpak Energiearmoede
Het Rijk heeft aan gemeenten een specifieke uitkering beschikbaar gesteld om in te zetten voor maatregelen waardoor energiearmoede (op termijn) minder wordt. Om invulling hier aan te geven hebben we in 2022 een plan van aanpak opgesteld. Met de Zevenaarse aanpak willen we tot een verlaging van de energierekening komen en daarmee bijdragen aan het verminderen van de energiearmoede. De rijksmiddelen zijn tot eind 2024 beschikbaar.

Beleidskaders
- Milieubeleidsplan 2013-2030 Zevenaar
- Beleidsvisie Externe Veiligheid 2012 Zevenaar
- Nota Bodembeheer 2011 Zevenaar
- Geluidbeleid 2008 Zevenaar
- Geluidbeleid Rijnwaarden
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Watertakenplan De Liemers 2022-2026
- Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) (2022)
- Beheerplan water en riolering (2022)
- Beheerplan begraafplaatsen (2022)

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

7.1 Gezondheidszorg
We willen dat iedereen in onze gemeente gezond kan leven en opgroeien. Het accent ligt daarbij op jeugd en ouderen.

7.2 Duurzaamheid (energietransitie en CO2 reductie)
In 2025 is minimaal 49% van de benodigde energie voor onze hele gemeente duurzaam opgewekt. In 2040 is dit (bijna) 100%. In 2025 is de eigen organisatie energie- en CO^2-neutraal.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2022	Werkelijk 2022	Verschil
Hernieuwbare elektriciteit (%)	2020	16,30	11,50			
Toelichting	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.					

7.3 Duurzaam inzamelen en verwerken afval

In 2020 voldoen wij aan de doelstelling uit het programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Die doelstelling is maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar in 2020.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2022	Werkelijk 2022	Verschil
Omvang huishoudelijke restafval (kg/inwoner)	2021	102,00	102,00	97,00	92,00	5
Toelichting	De daling is niet veroorzaakt door een beter scheidingspercentage, maar door een daling van de totale hoeveelheid afval. In diezelfde lijn is ook de hoeveelheid aan huis ingezameld restafval gedaald.					

7.4 Afvalwater en waterhuishouding

Wij willen de duurzaamheid in de buitenruimte bevorderen. Daarnaast hebben wij de wettelijke zorgplicht om het stedelijk afvalwater in te zamelen en te transporteren, de afvoer van het regenwater in de openbare ruimte en de grondwaterstand. Deze gemeentelijke taken zijn vastgelegd in het Watertakenplan De Liemers (WTP) 2017-2021.

7.5 Milieu

Wij willen een duurzame en gezonde omgeving om in te leven. Samen met de Omgevingsdienst Regio Arnhem zetten we ons daarom in voor een doelmatige uitvoering en handhaving van milieuwetgeving.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

7.1 Gezondheidszorg

7.1.3 Reguliere taken

Jaar realisatie 2022

Voor de periode 2017-2020 hebben de gemeenten in Gelderland-Midden een regiovisie publieke gezondheid vastgesteld. Het accent ligt daarbij op jeugd en ouderen met de nadruk op veerkracht, eigen regie en het welbevinden van de inwoners.
De publieke gezondheid is direct verbonden met ontwikkelingen in bijvoorbeeld het sociaal domein en de Omgevingswet. Verschillende beleidsterreinen oefenen invloed uit op het stimuleren van een gezonde leefomgeving en leefstijl. Zo is het bevorderen van een gezonde leefstijl van inwoners één van de ontwikkellijnen in het beleidsplan Jeugd en Wmo. Dit beleidsplan werken wij verder uit in een uitvoeringsagenda voor de komende jaren.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Regionale visie publieke gezondheid 2021-2025
In 2021 is de landelijke nota gezondheidsbeleid vertaald naar een geactualiseerde regionale visie van gemeenten in Gelderland-Midden, voor de periode 2021-2025. Elementen uit deze regionale visie worden in

de komende jaren geïmplementeerd in lokaal beleid. Onder andere bij nieuwe beleidsplannen, zoals 'Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning en Participatiewet' en in relatie tot de Omgevingswet.

Jeugdgezondheidszorg
VGGM is medio 2022 gestart met de uitvoering van het wettelijk verplichte prenatale huisbezoek. De uitvoeringskosten worden betaald door het rijk. Met een raadsinformatiebrief hebben we u geïnformeerd over de personele problematiek bij de jeugdgezondheidszorg van VGGM. Hierdoor was het noodzakelijk taken tijdelijk af te schalen en dit duurt tot uiterlijk 1 juli 2023.

7.2 Duurzaamheid (energietransitie en CO_2 reductie)

7.2.1 Invoeren van circulaire economie in Zevenaar — Jaar realisatie 2023

Voor het slagen van de energietransitie is een ander economisch model nodig: de Circulaire Economie. Hiermee optimaliseren we hergebruik én minimaliseren we waardevernietiging. Het Rijk heeft hier het Rijksbrede programma Circulaire Economie 'Nederland circulair in 2050' voor opgesteld. Wij vertalen dit concreet naar een:

- andere wijze van ontwerpen (planvorming, openbare ruimte e.d.)
- andere wijze van opdrachtverlening (aanpassen inkoop- en aanbestedingsbeleid e.d.)
- andere financiële afwegingen (zoals Total Cost of Ownership, het 'ontschotten' van potjes e.d.)
- een andere werkwijze van afval naar grondstof (in samenwerking met bedrijven, waterschap en gemeenten)

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

Eigen organisatie
Om uitvoering te kunnen geven aan de opgave uit het collegeprogramma 2023-2026, 'werken aan de opgave circulaire economie in Zevenaar', moet een 'routekaart circulaire economie' worden opgesteld om gefaseerd en gestructureerd de circulaire economie binnen onze organisatie in te voeren. In de kadernota 2022 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld om dit vanaf 2022 uit te voeren. Vanwege gebrek aan capaciteit is prioriteit elders gelegd en kon in 2022 geen uitvoering gegeven worden aan het opstellen van deze routekaart. De beschikbaar gestelde middelen zijn als zodanig vrijgevallen ten gunste van het rekeningresultaat 2022. In de 1e VGR 2023 vragen wij de reeds eerder beschikbaar gestelde middelen opnieuw aan om de routekaart in 2023 te kunnen opstellen.

Regionaal – de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen
Begin 2020 is de regionale ambitieverklaring 'Circulair opdrachtgeverschap en circulair inkopen in de GWW-sector' (Circulaire GWW) ondertekend. In april 2020 is het bijbehorende uitvoeringsprogramma 2020-2025 opgesteld. De strekking van de ambitieverklaring en het uitvoeringsprogramma is dat regionale opdrachtgevers samen met marktpartijen werken aan het opschalen en versnellen van de circulaire economie in de GWW-sector in onze regio. Het uitvoeringsprogramma kent 4 transitielijnen, 3 sporen en 9 activiteiten. Hier is uitvoering aan gegeven door een regionale projectgroep met inzet vanuit de gemeenten Zevenaar, Arnhem en Nijmegen, de provincie Gelderland en het CROW met begeleiding door een externe marktpartij. Via vijf kennistafels is invulling gegeven aan tot nu toe acht van de negen oorspronkelijke activiteiten van het uitvoeringsprogramma: opzetten monitoringssystematiek, nulmeting, meten en monitoren, ondersteund circulair werken, kennisevenementen, regionaal trainingsprogramma, gezamenlijke aanpak circulair inkopen, proeftuin innovatieve materialen. Deze activiteiten hebben zich concreet vertaald naar een zogeheten menukaart met verschillende onderdelen om in te zetten op circulariteit binnen de GWW bij opdrachtgevers. Deze menukaart wordt begin 2023 uitgerold naar de opdrachtgevers.

7.2.2 Energie neutraal maken eigen organisatie — Jaar realisatie 2025

Wij streven in 2025 naar een energieneutrale eigen organisatie. Hiervoor voeren we projecten uit op het gebied van gebouwen en vastgoed, bedrijfsvoering en mobiliteit.
In één van de projecten voeren we een onderzoek uit naar de manier waarop we ons eigen wagenpark verduurzamen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Eind 2019 is de CO_2-prestatieladder als monitoringstool ingevoerd waarmee de CO_2 - en energieprestaties van de eigen organisatie wordt gemeten. Het jaar 2018 is het basis jaar. Bij de monitoring blikken we terug. Op basis van de CO_2-prestatieladder is een uitvoeringsprogramma opgesteld. De extra middelen voor het ondersteunen van de uitvoering en voor de monitoring zijn in de kadernota 2022 opgevoerd en door de gemeenteraad voor 2022 beschikbaar gesteld. In 2022 is gestart met de monitoring van de CO_2-uitstoot over het jaar 2020. Daarnaast is in 2022 gestart met het opstellen van het klimaatplan. In dit plan wordt de route bepaald voor de organisatie gemeente Zevenaar om in 2025-2026 100% CO_2-neutraal te zijn.

7.2.4 Onderzoeken mogelijkheden deelname campagne fairtrade gemeente — Jaar realisatie 2023

'Fairtrade gemeente' is een predicaat dat vanuit 3 samenwerkende fairtrade organisaties kan worden toegekend als een gemeente op 6 criteria inzet toont voor fairtrade. Het gaat dan om gemeente in de zin van 'lokale gemeenschap', niet enkel 'gemeentelijke overheid'. Wij onderzoeken of er in de lokale samenleving animo is voor een werkgroep die fairtrade (en het behalen van het predicaat) wil oppakken.
Fairtrade nemen wij op in ons gemeentelijke inkoopbeleid, mogelijk onder het bredere vaandel van 'maatschappelijk verantwoord ondernemen'. Het facet fairtrade brengen wij periodiek onder de aandacht van inkopende budgethouders en betrokken in de periodieke peiling rond het inkoopbeleid.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Gerealiseerd

Sinds december 2022 is gemeente Zevenaar officieel een Fairtrade Gemeente. Om de titel te mogen behouden moet jaarlijks inspanning geleverd worden op de zes gestelde criteria vanuit de campagne Fairtrade Gemeente. Gemeente Zevenaar ondersteunt de lokale werkgroep Fairtrade gemeente Zevenaar bij het leveren van deze inspanningen om zo bij te dragen aan het behouden van de titel.

7.2.5 Op weg naar aardgasvrij Zevenaar — Jaar realisatie 2040

In 2019 is duidelijk hoe we onze gemeente aardgasvrij maken (warmtevisie en uitvoeringsprogramma). In twee wijken gaan we als 'proeftuin' aan de slag. Deze ervaringen en de regionale ontwikkelingen zoals de 'Wijk van de Toekomst' (Gelders Energieakkoord) gebruiken en volgen we. Bijvoorbeeld voor het opstellen van de warmtevisie en het uitvoeringsplan. In 2040 is Zevenaar van het aardgas af.
Het uitfaseren van aardgas is naast een technisch vraagstuk ook een sociaal en financieel vraagstuk dat de nodige inzet vergt.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Aardgasvrij Zevenaar – planning uit de warmtetransitievisie
De oorspronkelijke planning om het proces in de wijken en dorpen van Zevenaar te starten om aardgas vrij te worden is bij de afwegingen omtrent de kadernota 2020-2023 getemporiseerd. Vanaf 2023 zal de verdere uitrol versneld opgepakt gaan worden.
De keuze om te temporiseren in het kader van de bezuinigingsopgave heeft consequenties op het behalen van de tussendoelen. Het einddoel (100% in 2050) blijft het uitgangspunt.

Angerlo als Wijk van de Toekomst
Het Wijktransitieplan Angerlo is op 29 september 2021 door de gemeenteraad vastgesteld. Dit transitieplan is de basis voor het wijkuitvoeringsplan, een volgende stap naar realisatie. Hiervoor werken de betrokken partijen op basis van gelijkwaardigheid gezamenlijk in de programmaorganisatie Angerlo (POA) aan het wijkuitvoeringsplan (verwachte oplevering in het eerste kwartaal 2023). In de POA zijn de inwoners uit Angerlo vertegenwoordigd vanuit de Dorpsraad en de coöperatie Angerlo duurzaam (CAD). Verder maken ook de woningcorporatie Plavei, netbeheerder Liander en de gemeente Zevenaar deel uit van de POA.

Warmtenet stad Zevenaar
Fase 3B (intentieovereenkomst) is in maart 2021 van start gegaan. Door ontwikkelingen is de scope van het project verbreed naar ook de mogelijkheden van het door trekken naar Didam (gemeente Montferland) te onderzoeken. De oorspronkelijke planning is hierdoor gewijzigd waardoor het afsluiten van de intentieovereenkomst voor eind 2022 voorzien was. Maar eind 2022 heeft het Kabinet een standpunt over warmtenetten ingenomen (o.a. publieke meerderheid bij warmtenetten) waardoor de onderhandelingen met het warmtebedrijf in Zevenaar (tijdelijk) zijn gestopt. De verwachting is dat voor de zomer 2023 mogelijk meer duidelijk wordt.
Het standpunt van het Kabinet betekent ook dat we als Zevenaar moeten onderzoeken welke positie en rol de gemeente kan en wil invullen bij een publiek warmtenet. Dit intern onderzoek zal begin 2023 van start gaan.

Focusproject restwarmte steenfabriek Spijk
Eind 2021 is in het kader van de gebiedsvisie Babberich samen met woningcorporatie Vryleve en steenfabriek Vandersande een proces gestart waarbij we onderzoeken of de restwarmte van de steenfabriek benut kan worden als warmtebron voor de woningen in Spijk. De eerste resultaten zijn positief. Medio 2023 zal meer duidelijkheid komen over een eventueel vervolg.

7.2.6 Uitvoeren 'Gelders Energieakkoord in uitvoering' (2018-2023) — Jaar realisatie 2023

Wij zetten extra in op het uitvoeren van het Gelders Energieakkoord.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Er zijn met betrekking tot deze activiteit geen bijzondere ontwikkelingen te melden.

7.2.7 Uitvoeren van de Routekaart ...op weg naar een energie neutraal Zevenaar (2016-2020) — Jaar realisatie 2040

De Routekaart is een uitvoeringsagenda met verschillende projecten die bijdragen aan de CO_2-reductie en om energieneutraal te worden. Wij streven er naar om al in 2040 energieneutraal te zijn. Dit doen we onder andere door het professionaliseren van het Liemers Energieloket om nog beter de inwoner te bereiken, maar ook door een duurzaamheidsfonds waar initiatieven van derden gebruik van kunnen maken.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Regeling reductie energiegebruik woningen (RREW)
De regeling reductie energiegebruik woningen (RREW) is een specifieke uitkering van het ministerie van Binnenlandse Zaken om naast huiseigenaren ook huurders te helpen met energiebesparing in hun woning. De regeling bevat acties als informatieavonden/webinars, -flyers en –brochures, een grootschalige inkoopactie voor energiemaatregelen (isolatie en zonnepanelen). Daarnaast hebben huiseigenaren en huurders een cadeaubon t.w.v. € 70 ontvangen waarmee zij bij de lokale bouwmarkt of webshop energiebesparende producten kunnen kopen.

De regeling liep af op 31 december 2022. Er zijn in totaal 5.014 woningen (koop 3.211 en huur 1.822) met een actie voor energiebesparende maatregelen bereikt. De regeling heeft daarmee bijgedragen aan een voorlopige CO_2-reductie van een ruime 953 ton per jaar (waarvan globaal 700 ton door de cadeaubonnenactie). De hoeveelheden zijn berekend op basis van gegevens van Milieu Centraal. De regeling loopt tot en met 31 december 2022.

Energieloket en energiecoaches
Het regionaal energieloket voor particulieren en VvE's is sinds augustus 2021 live. Vanaf de lancering is dit digitaal loket 28.000 keer bezocht (unieke IP-adressen).
Samen met het regionaal energieloket zijn we sinds september 2021 gestart met de inzet van energiecoaches. Er zijn acht coaches opgeleid om inwoners van zowel koop- als huurwoningen te voorzien van adviesgesprekken over woningverduurzaming. Tot nu toe zijn er 245 huisbezoeken afgelegd.

Laadpalen infra en concessie
In de transitie naar CO_2-neutrale mobiliteit speelt elektrisch vervoer een belangrijk rol. Die transitie kan alleen slagen als er voldoende mogelijkheden zijn om te laden. Omdat niet iedereen op eigen terrein kan laden of als bezoeker in de gemeente verblijft is men aangewezen op publieke laadinfrastructuur. In het kader van het nationaal klimaatakkoord is een nationale agenda laadinfrastructuur (NAL) opgesteld. In de NAL staan afspraken om te zorgen voor een dekkend laadnetwerk, waarin gemeenten een cruciale rol spelen.
In september 2022 heeft gemeente Zevenaar de integrale laadvisie vastgesteld. Deze visie bepaalt de strategie van gemeente Zevenaar om tijdig een toegankelijke, betaalbare, betrouwbare en veilige laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen te realiseren.

Voor de uitrol van laadinfrastructuur neemt gemeente Zevenaar deel aan de regionale concessie "openbare laadinfrastructuur elektrische voertuigen". De concessie is op 1 juli 2022 gestart en loopt tot 1 juli 2025. De concessiehouder (Vattenfall InCharge), heeft exclusiviteit om tot einde contractdatum, met een optie van tweemaal één jaar verlening, laadpalen in gemeente Zevenaar te plaatsen. Het uitvoeren van contractmanagement met de concessiehouder is belegd bij provincie Overijssel.

7.2.8 Uitvoeren van het uitvoeringsprogramma Routekaart energietransitie Regio Arnhem Nijmegen (2018-2023)

Jaar realisatie 2023

Ook de Regio Arnhem Nijmegen staat voor een opgave (in 2050 energieneutraal). Dit is een opgave voor alle vier de bestaande portefeuillehoudersoverleggen (Duurzaamheid, Mobiliteit, Wonen en Economie). De coördinatie is vanuit het portefeuillehoudersoverleg Duurzaamheid en wordt voorbereid via de regionale Icoongroep Slimme Duurzaamheid. Voor het halen van de opgave is het uitvoeringsprogramma opgesteld waarbij de focus van de regionale samenwerking ligt bij:

- Regionale Energiestrategie (RES)
- Energietransitie gebouwde omgeving
- Duurzame bedrijventerreinen
- Duurzaam en circulair inkopen en aanbesteden

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Het uitvoeringsprogramma "routekaart energietransitie regio Arnhem-Nijmegen en de regionale energiestrategie (RES) zijn ondergebracht in de Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen, bij de opgave Circulaire regio.
In alle deelnemende gemeenten is het RES bod 1.0 vastgesteld. Nu zijn we met het traject RES 2.0 bezig, waar onder andere de onderwerpen 'het ruimtelijk (laten) landen van het RES 1.0 bod'; de onbalans tussen zon en wind; plan-MER RES 2.0; de net congestie; Plan MER procedure; RES warmtespoor en de verdeling van vraag en aanbod tegen de laagste maatschappelijke kosten aan de orde komen.

Vanuit de opgave Circulaire regio is het project 'Circulair Opdrachtgeverschap en Circulair Inkopen in de GWW Regio Arnhem-Nijmegen' ontstaan waar de gemeente Zevenaar aan mee doet (zie ook activiteit 7.2.1).

7.3 Duurzaam inzamelen en verwerken afval

7.3.1 Verminderen restafval per inwoner (max. 100 kg) — Jaar realisatie 2020

Om deze doelstelling te realiseren willen wij de hoeveelheid gescheiden ingezameld GFT- en groenafval verhogen. Om dat te bereiken voeren wij een aparte GFT-container in die wij de inwoners gratis aanbieden. Ook kunnen inwoners groenafval op het aanbiedstation gratis aanbieden. Het aanbieden van restafval gaan wij ontmoedigen door dit minder vaak op te halen.
De aanvullende lasten dekken wij binnen de afvalbegroting en verrekenen we via de afvalstoffenheffing.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De hoeveelheid aan huis ingezameld restafval ligt inmiddels op 97 kg per inwoner en daarmee onder de doelstelling. In het nog op te stellen grondstoffenbeleidsplan onderzoeken we of en zo ja hoe de hoeveelheid restafval nog verder omlaag kan.

7.4 Afvalwater en waterhuishouding

7.4.1 Uitvoeren duurzaamheidsmaatregelen Watertakenplan — Jaar realisatie 2021

Zoals in het Watertakenplan de Liemers 2017-2021 is opgenomen, focussen we serieus op duurzaamheid en klimaatverandering. Bij het ontwerpen en inrichten van zowel (afval)waterketen, watersysteem als openbare ruimte wordt hiermee rekening gehouden. Hierbij zoeken wij nadrukkelijk naar een integrale benadering bij grootonderhoud, reconstructie en nieuwbouw.

De volgende uitgangspunten hanteren wij bij alle plannen met betrekking tot afvalwaterketen, watersysteem en openbare ruimte:
1. Klimaatbestendig inrichten betreffende water, hitte en droogte.
2. Vasthouden, bergen en afvoeren.
3. Beperken wateroverlast in stedelijk gebied.
4. Scheiden bij de bron van hemelwater en vuilwater.
5. Vuilwater wordt via de riolering afgevoerd naar de zuivering.
6. Hemelwater voert bij voorkeur zichtbaar bovengronds af naar oppervlaktewater of bodem.
7. Anticiperen op klimaatverandering door rekening te houden met de verwachte effecten bij het ontwerp en inrichting van (afval)waterketen, watersysteem en openbare ruimte.
8. Milieutechnisch functioneren en oppervlaktewaterkwaliteit mag niet verslechteren ten opzichte van de huidige situatie.
9. Particulieren stimuleren voor meer groen in de tuin, voor hitte en water. Bewoners moeten zich zo veel mogelijk zelf verantwoordelijk voelen voor het verwerken van hemelwater op eigen terrein.

Wij gaan samen met andere Liemerse gemeenten en het waterschap dit jaar starten met het project 'Klimaatadaptatie De Liemers', zoals recent vanuit het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie is voorgeschreven. Hiervoor voeren we een stresstest uit om knelpunten en risico's op onder andere wateroverlast in kaart te brengen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Gerealiseerd

De stresstest, risicodialogen en uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie hebben wij afgerond en zijn door de raad vastgesteld. Het nieuwe Watertakenplan 2022-2026 is in september 2022 door de raad vastgesteld.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	9.212	10.548	9.601	-948
Lasten	11.092	12.281	10.740	1.541
Resultaat voor bestemming	-1.880	-1.732	-1.139	593
Mutaties reserves				
Baten	0	1.793	1.649	-144
Lasten	0	1.592	2.026	-434
Totaal mutaties reserves	0	202	-377	-578
Resultaat na bestemming	-1.880	-1.531	-1.516	15

Verschillenanalyse

7. Volksgezondheid en milieu

7.1 Volksgezondheid - Bijdrage gemeenschappelijke regeling VGGM In 2022 is subsidie voor het deel lokaal maatwerk (Jeugdgezondheidszorg) lager vastgesteld en afgerekend. Daarnaast zijn onderdelen van het lokaal maatwerk bekostigd uit de middelen van het rijk voor het onderwijsachterstandenbeleid. De beschikbare middelen voor het project 'jongeren op gezond gewicht' zijn slechts beperkt ingezet omdat in 2022 mede vanwege corona geen activiteiten zijn georganiseerd.	Lasten	101.000	V	I
7.2 Riolering - Mutatie voorziening In 2022 hebben we een positief resultaat behaald van afgerond € 431.500. Het voordeel uit de hogere opbrengsten rioolheffing en de vrijval voorziening belastingdebiteuren hebben we ten gunste gebracht aan de reserve. Het resterende resultaat is toegevoegd aan de voorziening. Dit zorgt voor een hogere dotatie van € 36.000. Dit wordt onder meer veroorzaakt door de lagere kosten voor onderzoeken en beheersystemen. Doordat we het voordeel op de lasten storten in de voorziening riolering blijven deze middelen wel voor riool werkzaamheden beschikbaar.	Lasten	-36.000	N	I
7.2 Riolering - Onderhoud en reparaties In 2022 hebben we een inhaalslag gemaakt met de klein onderhoudswerkzaamheden. Hierdoor zijn de lasten € 63.000 hoger dan begroot.	Lasten	-63.000	N	I

7.2 Riolering - Onderzoeken en beheersysteem In 2022 hebben wij een voordeel behaald van € 136.000. Dit komt deels doordat wij in onze raming te veel rekening hebben gehouden met incidentele onderzoeken. Daarnaast zijn de kosten voor het hydraulisch functioneren, het grondwatermeetnet en het hydronet gedaald. In de eerste voortgangsrapportage verlagen we deze budgetten structureel.	Lasten	136.000	V	S
7.2 Riolering - Subsidie woningbouwverzakkingen Van het subsidiebedrag van € 125.000 dat in 2019 door uw raad beschikbaar is gesteld voor onderzoek naar woningverzakkingen en voor bijdragen aan de gedupeerden van woningverzakkingen a.g.v. droogte in 2018 is in 2021 € 45.000 doorgeschoven naar 2022 waardoor het totale budget, inclusief het al aanwezige budget, € 56.000 was. In 2022 is hier echter vrijwel geen beroep op gedaan. Daardoor is er een voordeel ontstaan van € 55.000.	Lasten	55.000	V	I
7.2 Riolering - Opbrengst rioolheffing De opbrengsten riolering zijn hoger uitgevallen doordat de leegstand lager is uitgevallen dan verwacht. Dit resulteert in een voordeel van € 158.000. Dit is 3,3% van de begrote opbrengst.	Baten	158.000	V	I
7.3 Afval - Afvalinzameling De kosten voor afvalinzameling zijn € 150.000 lager uitgevallen. Dit wordt in belangrijke mate veroorzaakt doordat de doorbelasting vanuit de RDL lager (€ 88.000) is uitgevallen dan geraamd. Dit is voor een groot deel ontstaan bij het aanbiedstation. Door uitstel van de ingebruikname van 7Poort, minder afvalaanbod en een lagere inzet van menskracht zijn de kosten lager. Ook op andere onderdelen binnen de RDL is het aantal uren lager dan tussentijds geraamd. Daarnaast zijn de lasten van de gemeente Zevenaar per saldo ook € 62.000 lager uitgevallen. De drie grootste voordelen zijn ontstaan binnen zwerfafval, restafval huishoudelijk en inzamelkosten verpakkingsglas. Het grootste nadeel op de kosten is ontstaan in de doorbelasting voor straatreiniging.	Lasten	150.000	V	I
7.3 Afval - Afvalstoffenheffing Er is € 101.000 minder opbrengsten afvalstoffenheffing (circa 2,7% van de begrote opbrengst) ontvangen dan verwacht. Dit komt doordat er minder ledigingen zijn geweest dan in voorgaande jaren.	Baten	-101.000	N	I
7.3 Afval - Vergoeding PMD en papier en karton Het belangrijkste voordeel zit op de vergoeding voor PMD (€ 58.000). De definitieve eindafrekening over het jaar 2020, die nog een forse nabetaling heeft opgeleverd, heeft in het boekjaar 2022 plaatsgevonden. Dit compenseert de lagere verwerkingsvergoeding papier en karton (€ 48.000), waarvan de marktprijs na de zomervakantie is ingezakt. Hier houden we in de 1e voortgangsrapportage 2023 rekening mee. Tenslotte is er nog een aantal kleine positieve effecten bij de opbrengsten afval.	Baten	27.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Aanpak energiearmoede Door het Rijk zijn middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak energiearmoede. Eind 2022 is hiervoor het plan van aanpak opgesteld. In 2023 pakken wij de uitvoering verder op. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 1.012.000.	Lasten	1.012.000	V	I

7.4 Milieubeheer - Energietransitie In de kadernota 2018 zijn middelen beschikbaar gesteld uit de algemene reserve voor energieneutraal eigen organisatie en het energieneutraal maken gemeente Zevenaar. Deze werkzaamheden zijn nog niet volledig uitgevoerd. Bij de lasten een voordeel van € 122.000.	Lasten	122.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Energietransitie In de kadernota 2018 zijn middelen beschikbaar gesteld uit de algemene reserve voor energietransitie regio Arnhem-Nijmegen en voor het uitvoeren gelders energieakkoord in uitvoering. De resterende bedragen kunnen vrijvallen ten gunste van de algemene reserve. Deze werkzaamheden zijn afgerond. Bij de lasten een voordeel van € 79.000.	Lasten	79.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Milieubeheer Het begrote bedrag voor Wijk van de Toekomst € 14.000 is in 2022 niet uitgegeven. Vanuit het herstelplan waren ook nog middelen beschikbaar waardoor dit bedrag niet is uitgegeven. Voor de voorbereiding aanbesteding nieuw contract gaslevering was een bedrag geraamd van € 10.000. Dit bedrag is door de GMR niet apart in rekening gebracht. Het is opgenomen in de gemeentelijke bijdrage 2022. Tenslotte is het begrote bedrag van € 20.000 voor het opstellen van de Zevenaarse routekaart voor implementatie circulaire economie wegens personele capaciteit niet uitgegeven. Dit bedrag zal in de 1e VGR 2023 opnieuw geraamd worden. Een totaal voordeel van € 44.000.	Lasten	44.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Uitvoering en toezicht Jaarlijks is, binnen de GR ODRA, een bedrag beschikbaar voor het aandeel "Vraaggestuurd advieswerk". Doordat er in 2022 meer handhaving is uitgevoerd zijn er extra werkzaamheden uitgevoerd binnen het programma “handhaving” (zie 8.3 omgevingsvergunningen en toezicht). Daarnaast zijn er meer projecten ontwikkeld en meer vergunningen verleend dan begroot waardoor ook het programma “advies” is overschreden. Er is in 2022 uiteindelijk 116 procent van het vastgestelde werkprogramma uitgevoerd. Dit heeft tot een nadeel geleid van € 59.000.	Lasten	-59.000	N	I
7.4 Milieubeheer - Aanpak energiearmoede De uitvoering van de aanpak energiearmoede wordt gedekt door een SPUK-uitkering. De resterende middelen worden overgeheveld naar 2023. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een nadeel van € 1.012.000.	Baten	-1.012.000	N	I
7.5 Begraafplaatsen en crematoria - Onderhoud Er is per saldo een nadeel van € 32.000 gerealiseerd op de begraafplaatsen. Gedurende het jaar constateerden we dat er extra veel onkruid op de verharding aanwezig was. We hebben hierop een impuls gegeven om dit te verwijderen. Dit heeft geleid tot een overschrijding.	Lasten	-32.000	N	I
0.10 Toevoegingen reserves - Afval Het resultaat binnen het product afval is positief. Deze € 347.500 is gestort in de reserve afval. Dit was een positiever resultaat dan we bij de eerste en tweede voortgangsrapportage hadden voorzien. Dit wordt onder meer veroorzaakt door hogere verwerkingskosten GFT en hogere inzamelkosten PMD (zoals hiervoor toegelicht).	Lasten	-256.000	N	I

0.10 Toevoegingen reserves - Riool Het resultaat binnen het product riool is positief. Het voordeel uit de hogere opbrengsten rioolheffing (€ 156.900) en de vrijval voorziening belastingdebiteuren (€ 21.400) hebben we ten gunste gebracht aan de reserve.	Lasten	-178.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Bestemmingsplannen Op begrotingsbasis is een negatieve onttrekking uit de bestemmingsreserve bestemmingsplannen geraamd. De overige mutaties zijn terug te vinden onder programma 8. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een voordeel van € 37.000	Baten	37.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Energietransitie Op begrotingsbasis is rekening gehouden met een onttrekking aan de algemene reserve van € 309.000. De werkelijke onttrekking is € 95.000. Per saldo zijn de lasten en onttrekkingen budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een nadeel van € 214.000.	Baten	-214.000	N	I
Programma 7 Volksgezondheid en milieu - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	45.000	V	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 7. Volksgezondheid en duurzaamheid			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	194	194
Lasten			
Mutatie reserves	Toevoegingen aan reserves	526	0
Totaal programma 7		**-331**	**194**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9017	Afval	279	348	0	626

De reserve afval is bedoeld voor efficiency voor- en nadelen en voor hogere/lagere opbrengsten afval. Hierdoor blijven de middelen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor afval ook beschikbaar voor afval.

Toevoeging: Het resultaat binnen het product afval is positief. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de verschillen die in programma 7 zijn toegelicht en de mutaties afvalstoffenheffing uit de 1e en 2e voortgangsrapportage 2022. Deze € 347.500 is gestort in de reserve afval. Hierdoor overschrijdt de stand van de reserve afval de bovengrens van € 500.000 die we in de nota reserves en voorzieningen hebben opgenomen. Bij een dergelijke overschrijding passen we de tarieven hierop aan. Dit doen wij bij de eerst volgende tariefbepaling afval (tarieven 2024).

Onttrekking: In 2022 heeft er geen onttrekking aan de reserve plaatsgevonden.

9018	Riolering	597	178	0	775

De reserve riolering is bedoeld voor efficiency voor- en nadelen en voor hogere/lagere opbrengsten riolering. Hierdoor blijven de middelen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor riolering ook beschikbaar voor riolering.

Toevoeging: In 2022 hebben we een positief resultaat behaald van afgerond € 431.500. Het voordeel uit de hogere opbrengsten rioolheffing (€ 156.900) en de vrijval voorziening belastingdebiteuren (€ 21.400) hebben we ten gunste gebracht aan de reserve. Het resterende resultaat (€ 253.200) is toegevoegd aan de voorziening. Hierdoor overschrijdt de stand van de reserve riolering de bovengrens van € 500.000 die we in de nota reserves en voorzieningen hebben opgenomen. Bij een dergelijke overschrijding passen we de tarieven hierop aan. Dit hebben we gedaan bij de tariefbepaling 2023 en dit doen wij bij de eerst volgende tariefbepaling riool (tarieven 2024) opnieuw.

Onttrekking: In 2022 heeft er geen onttrekking uit de reserve plaatsgevonden.

9054	Duurzaamheid	0	1.500	0	1.500

Voor de duurzaamheidsprojecten is een bedrag beschikbaar gesteld vanuit de algemene reserve. Deze zal de komende jaren worden benut voor de ontwikkeling op het gebied van warmte- en energietransitie.

Toevoeging: In 2022 is € 1,5 miljoen uit de algemene reserve gestort.

Onttrekking: Er zijn geen onttrekkingen geweest in 2022.

Totaal bestemmingsreserves	875	2.026	0	2.901

Voorzieningen

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
8009	Begraafplaatsen	77	9	0	86

Deze voorziening is gevormd voor het egaliseren van meerjarige periodieke onderhoudskosten. Het onderhoud aan de begraafplaatsen is opgenomen in het beheerplan begraafplaatsen.

Toevoeging: In 2022 hebben we het beheerplan begraafplaatsen geactualiseerd. De jaarlijkse storting is conform dit plan.

Onttrekking: In 2022 is er geen geld uit de voorziening gebruikt voor groot onderhoud aan begraafplaatsen.

8010	Riolering	4.081	912	0	4.993

Deze voorziening riolering waarborgt dat bijdragen van de burger voor riolering specifiek beschikbaar blijven voor riolering.

Toevoeging: In 2022 hebben een bedrag van € 912.000 gestort in de voorziening. Deze bestaat grotendeels uit de jaarlijkse storting op basis van het watertakenplan 2022-2026. Daarnaast hebben we in 2022 minder kosten gemaakt (zie programma 7 voor een toelichting hierop). Dit bedrag is vervolgens ook gestort in de voorziening riolering.

Onttrekking: We hebben in 2022 geen bedrag onttrokken uit de voorziening riolering.

Totaal voorzieningen	4.158	922	0	5.080

8.VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) en wonen.

Wat willen we bereiken?
Wij willen een gemeente zijn waar het aantrekkelijk wonen, werken en leven is.

Ontwikkelingen
Woningmarkt
Wat betreft de woningmarkt is en blijft het een roerige en drukke tijd. De druk op de woningmarkt neemt steeds meer toe. Vanuit de woondeal 2.0 wordt ingezet de woningbouw te versnellen en vooral betaalbare woningen toe te voegen aan de voorraad. De woondeal is eind 2022 geactualiseerd en deels aangepast. Hierdoor zijn de afspraken nog scherper en krijgt de woondeal steeds meer uitvoering. Voor het bijhouden van de ontwikkelingen in de woningmarkt is een regionale woningmarktmonitor opgezet en jaarlijks geactualiseerd. In 2022 zijn 125 woningen gereed gemeld waarvan 12% in de huursector (9% sociale huur en 3 % midden dure huur), 11% koopwoningen onder de € 250.000, 9% tussen de € 250.000 en € 355.000 en 46% boven de € 355.000. In relatie tot de afspraken zijn er het afgelopen jaar te weinig woningen in het sociale en betaalbare segment toegevoegd. Daarnaast zijn van de opgeleverde woningen ook een deel tijdelijke sociale huurwoningen gerealiseerd voor de opvang van vluchtelingen. Hiermee wordt de druk op de reguliere voorraad verminderd.
In oktober 2022 heeft de raad het plan woningbouw vastgesteld. Vanuit het plan is er o.a. een regieteam opgezet om meer regie op de projecten te krijgen en de bouwstroom aan te jagen.
Daarnaast worden dit jaar de twee huidige woonvisies vernieuwd. Deze worden geactualiseerd naar een geïntegreerde woonzorgvisie. Ook in 2022 hebben wij de prestatieafspraken uitgevoerd en nieuwe afspraken voor 2023 gemaakt. Met de corporatie hebben wij gekeken hoe de woningbouwprojecten kunnen worden versnelt waarmee in 2023 62 sociale huurwoningen en 30 flexwoningen kunnen worden toegevoegd. Daarnaast aandacht voor specifieke doelgroepen, de betaalbaarheid van de woningen en de verduurzamingsopgave. De samenwerking met de corporaties verloopt goed en prettig.

Verstedelijkingsstrategie
In en met de regio werken wij aan de verstedelijkingsstrategie Groene Metropool. De strategie draait om het faciliteren van de groei in de regio én het tegelijkertijd versterken van de leefkwaliteit. Voor de (middel)lange termijn beschrijft de strategie welke voorwaarden en principes er zijn om te komen tot groei van wonen en werken. Tegelijkertijd moet dit bijdragen aan het versterken van mobiliteit, leefbaarheid en landschap om de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit in de Groene Metropoolregio te versterken. Vandaar ook de titel 'Meer landschap, meer stad'. Deze verstedelijkingsstrategie heeft een directe link met de nog op te stellen Omgevingsvisie Zevenaar. Door het opnemen van de ontwerpprincipes en opgaven vanuit de regio in de eigen omgevingsvisie en het laten doorwerken hiervan in de bestemmingsplannen/het omgevingsplan worden de regionale uitgangspunten meer in de lokale instrumenten verankerd. De keuzes die Zevenaar maakt binnen deze regionale opgaven en ontwerpprincipes nemen wij uiteindelijk op in de Omgevingsvisie Zevenaar, die de raad volgens de huidige planning vaststelt in het najaar van 2023. In 2021 zijn de ontwerpprincipes voor de verstedelijkingsstrategie (deel 1) vastgesteld door de Raad. Daarnaast is begonnen met de gebiedsuitwerking in de Liemers en de overige regio's. Vaststelling van de verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley Deel (I + II) heeft eind 2022 plaatsgevonden en het verstedelijkingsakkoord is in november 2022 door het Rijk, provincies, waterschappen, regio's en regiogemeenten ondertekend.

Omgevingsvisie Zevenaar
In Zevenaar is eind september 2021 het Koersdocument door de raad vastgesteld op basis waarvan we verder vorm zijn gaan geven aan de omgevingsvisie en het bijbehorende participatieproces. Deze omgevingsvisie komt in de plaats van de huidige Structuurvisie Zevenaar en de Omgevingsvisie Gelders Eiland. Eind 2022 is het proces intern verder opgepakt en is een enquête uitgezet via het platform Zevenaar Verbindt. Inwoners en bedrijven hebben daarin op hoofdlijnen aangegeven wat ze belangrijk vinden in en voor Zevenaar. In 2023 wordt het proces verder vormgegeven.

Beleidskaders

- Structuurvisie Zevenaar 2012-2030
- Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030
- Woonvisie Zevenaar
- Woonvisie Gelders Eiland (2018)
- Integraal Accomodatieplan 2020-2040 (IAP)
- Nota Grondbeleid Zevenaar 2021
- Woondeal Arnhem Nijmegen 2020
- Nota vastgoedbeleid
- Liemerse Woonagenda 2020
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024
- Toets- en afwegingskader grootschalige duurzame energieopwekking (zon en wind)

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

8.1 Ruimtelijke Ordening

Wij streven naar een goede balans tussen de ontwikkeling van de stad Zevenaar met een bovenlokaal en regionaal voorzieningenniveau en leefbare kernen met een eigen lokaal voorzieningenaanbod. We maken gewenste (ruimtelijke) ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de daarin aanwezige natuur- en cultuurhistorische waarden.

8.2 Stedelijke vernieuwing

Via stedelijke vernieuwing zetten we in op de vitaliteit in dorpen en wijken. We nemen fysieke maatregelen die nodig zijn om wijken en dorpen toekomstbestendig te maken.

8.3 Wonen en bouwen

Wij hebben een toekomstbestendige woningvoorraad. Voor iedereen is er een geschikte woning en onze inwoners wonen prettig.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2022	Werkelijk 2022	Verschil
Demografische druk (%)	2022	74,00	80,10	80,00	80,10	0,1
Toelichting	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar ligt in Zevenaar aanzienlijk hoger dan het landelijk- en Gelders gemiddelde.					
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden (€)	2022	847,00	814,00	733,00	733,00	0
Toelichting	Deze indicator betreft het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie + de afspraken die gemaakt zijn bij de bezuinigingsopgave.					
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€)	2022	914,00	915,00	829,00	829,00	0

Toelichting	De indicator heeft betrekking op het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie + de afspraken die gemaakt zijn bij de bezuinigingsopgave.					
Gemiddelde WOZ-waarde (per € 1.000)	2022	310,00	265,00	265,00	265,00	0
Toelichting	Deze beleidsindicator is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. De waarde kan daardoor licht afwijken van andere publicaties. De ontwikkeling van de woningmarkt gaat conform landelijke verwachtingen matigen en wordt als volgt geschat: 2022 --> 2023 +5% 2023 --> 2024 +5% 2024 --> 2025 +5% 2025 --> 2026 +5%					
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	2022	8,40	5,80	7,50	5,80	1,7
Toelichting	De behoefte aan (nieuwe) woningen is groot. In 2020 is daarom ook de Woondeal getekend om o.a. de versnelling in de woningbouw te kunnen realiseren. Deze is in 2022 geactualiseerd. De regio heeft te maken met een autonome groeiopgave, een bestaand woningtekort en kent hoge binnenkomende migratie vanuit binnen- en buitenland door haar positie als aantrekkelijke regio met hoogwaardige kennisinstellingen. De groeivraag blijft (ook) hoog in Zevenaar en de productie neemt verder toe in Zevenaar. In 2018 zijn ca. 110 nieuwbouwwoningen opgeleverd, in 2019 zijn ca. 195 nieuwbouwwoningen opgeleverd, in 2020 ca. 250 nieuwbouwwoningen, in 2021 ca. 300 woningen en in 2022 ca. 125 woningen. Om te kunnen voldoen aan de vraag is een verdere groei in woningbouwproductie wenselijk dan wel noodzakelijk. Wij zetten daarom de komende jaren in op realisatie en versnelling van de opgave en bieden daarbij ruimte voor een jaarlijkse toevoeging van 200 woningen. Met het uiteindelijke streven naar een continue bouwstroom van 150 tot 200 woningen op jaarbasis. Dit wel met de kanttekening dat naast het capaciteitstekort in de gehele keten ook de problemen met betrekking tot materialen sterker toeneemt.					

8.4 Handhaving

Beschermen van de kwaliteit van de (leef-)omgeving door toezicht en handhaving.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

8.1 Ruimtelijke Ordening

8.1.1 Invoeren Omgevingswet — Jaar realisatie 2023

Dit betreft een transitieopgave die sinds 2017 is ingezet en doorloopt tot 2021 (invoering Omgevingswet) en de jaren daarna. "De Omgevingswet raakt een groot deel van de organisatie. Uitgangspunt is dat we op1 januari 2021 voldoen aan de eisen die de VNG stelt aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Wij stellen hiervoor een route vast. Wij passen ons instrumentarium aan de nieuwe wettelijke vereisten aan. Hierbij is

digitalisering van gegevens en het eenvoudig kunnen benaderen van die gegevens een belangrijk onderdeel. Ook het vaststellen van een omgevingsvisie en toewerken naar 1 omgevingsplan voor het grondgebied van de gemeente. Wij zetten in op participatie van inwoners, ondernemers en instanties. Intern kijken wij naar de gevolgen voor de organisatie op het gebied van functies, cultuur, competenties en integraliteit. Vraag die daarbij centraal staat is: "Hoe kunnen we samen met onze inwoners plannen zo goed mogelijk realiseren en welke vorm van dienstverlening en participatie vanuit de gemeente hoort daarbij?

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Niet volgens plan	Volgens plan

Volgens plan, vanuit de opgave die er ligt om de organisatie voor te bereiden op de invoering van de Omgevingswet. Met het uitstellen van de invoering van de Omgevingswet is de planning wel aangepast. In 2022 hebben de werkgroepen verder gewerkt binnen de verschillende sporen van de Omgevingswet. Zo zijn we aangesloten op het landelijk digitale stelsel en is daar volop mee geoefend, hebben we de verplichte beleidsstukken voorgelegd aan de raad, zijn afspraken gemaakt over de werkwijze en zijn processen voor vergunningen en ruimtelijke procedures bepaald. De omgevingstafel is verder uitgewerkt en we hebben een start gemaakt met het bundelen van beleid voor de fysieke leefomgeving en de omgevingsvisie. We werken steeds richting inwerkingtreding van de wet zoals die op dat moment geldt, aan de hand van de lijst met minimale eisen van de VNG.

8.3 Wonen en bouwen

8.3.1 Herontwikkelen Vestersbos Zevenaar — Jaar realisatie 2024

Herontwikkelen van de locatie van de voormalige schoolgebouwen van het Liemers College aan het Vestersbos in Zevenaar.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Op 24 november 2021 heeft u besloten een aanvullend budget beschikbaar te stellen voor het doen van aanvullend onderzoek en de effecten van twee varianten uit het haalbaarheidsonderzoek. U heeft eveneens de stedenbouwkundige kaders voor de locatie Vestersbos vastgesteld. Met deze investering dekken we in 2022 de (voorbereidende) planologische kosten om te komen tot een gewijzigd bestemmingsplan. In 2022 is een Quickscan Woningbouw uitgevoerd. Deze onderzoeken zijn afgerond.

8.3.2 Regie op woningbouwprogramma — Jaar realisatie 2027

Op basis van de Liemerse Woonagenda voor de periode 2017-2027 stellen wij uitgangspunten vast voor het woningbouwprogramma. Op basis van die uitgangspunten stellen wij een flexibele woningbouwprogrammering vast met maatwerk per kern. Om nieuwe kansrijke initiatieven mogelijk te maken brengen wij de capaciteit van woningbouwlocaties, die niet aansluiten bij de vraag op lange termijn, terug.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De regie op woningbouwprogramma is een continue proces. Wij willen een continue bouwstroom op gang houden. De lokale overheid speelt bij het aanbieden van voldoende woongelegenheid een belangrijke regierol. Wij gaan samen met marktpartijen en woningcorporaties ervoor zorgen dat binnen de gemeente

goede en voor alle doelgroepen de juiste woningen beschikbaar zijn. Om de behoefte in te vullen bieden wij een gedifferentieerd woningbouwprogramma aan en zetten wij in op kwaliteit (bouwen naar behoefte). Voor een actueel beeld houden wij om de drie jaar een regionaal woningmarktonderzoek, eind Q1 2023 ontvangen wij de resultaten van het onderzoek 2022. Daarnaast zijn meerdere afspraken (o.a. Woondeal 2.0, Plan Woningbouw, Liemerse Woonagenda en prestatieafspraken), acties dan wel overeenkomsten opgesteld die het mogelijk maken om een gedifferentieerd woningbouwprogramma te realiseren in de loop der jaren. Ook zijn wij gestart met het regieteam om meer regie op de projecten te krijgen en de bouwstroom aan te jagen. De komende jaren hebben wij nog een forse opgave, waar wij de uitkomsten uit de behoeftecijfers en de ingezette beleid voor inzetten. Bij betaalbaar bouwen zijn in de regio vergaande afspraken gemaakt. Daarnaast worden dit jaar de twee huidige woonvisies vernieuwd. Deze worden geactualiseerd naar een geïntegreerde woonzorgvisie. Wij houden u regelmatig op de hoogte van de ontwikkeling met betrekking tot de woningbouwplannen.

8.3.4 Ontwikkelen bouwgrondexploitaties — Jaar realisatie 2025

De woningbouwlocatie Groot Holthuizen is volop in ontwikkeling. Door de goede uitgifte de afgelopen jaren heeft de gemeenteraad besloten de grondexploitatie Zevenaar Oost uit te breiden met het nieuwe buurtschap De Holtkamp (circa 120 woningen). De verwachting is dat we in 2022 ook het laatste buurtschap 't Hof zullen toevoegen aan de grondexploitatie. De buurtschappen De Tol en De Bem worden komend jaar afgerond en overgedragen naar de beheersorganisatie.

In het woningbouwplan Middag-Oost is momenteel uitsluitend nog een beperkt aantal vrije kavels beschikbaar. Momenteel worden plannen uitgewerkt voor een nieuwe fase waarbij ontwikkelaars worden benaderd die interesse hebben. Dit zal in 2022 naar verwachting leiden tot nieuwe bouwactiviteiten.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In totaal waren er in heel Groot Holthuizen begin 2022 (de Tol, de Bem, de Stede en de Holtkamp) nog circa 131 kavels niet geleverd. Door het "arrest van Didam" was de inschatting begin 2022 dat 2 kavels verkocht zouden worden. Conclusie is dat in het afgelopen jaar 3 kavels zijn geleverd. In de buurtschappen de Tol en de Stede moet nog een beperkt aantal kavels (5) worden geleverd. Dit zal naar verwachting in de komende twee jaar plaatsvinden. In de Bem zijn geen kavels meer beschikbaar. De overige kavels bevinden zich in het buurtschap de Holtkamp.

Voor buurtschap de Holtkamp stond 2022 in het teken van bouwrijpmaken van het plangebied en de verkoop/ontwikkeling van de gemeentelijke gronden. Het bouwrijpmaken van het plangebied is zo goed als afgerond. Alleen voor "het Erf" kunnen de eerste bouwrijpactiviteiten pas beginnen nadat de sloop en sanering van het gebied is afgerond. Voor de verkoop/ontwikkeling van de gemeentelijke gronden zijn gesprekken gaande met een tweetal ontwikkelaars en woningcorporatie Baston. De verkoop van particuliere kavels is vanwege een lopende rechtszaak vertraagd. Verwachting is dat de eerste kavels in de Holtkamp in 2023-2024 geleverd gaan worden. In totaal gaat het in de Holtkamp om circa 126 woningen. De gevolgen voor de uitgifte vanuit het "arrest van Didam", de oorlog in Oekraïne (prijsstijgingen) en een stijgende hypotheekrente zijn verwerkt in de grondexploitaties.

De grondexploitatie Zevenaar-Oost is inmiddels uitgebreid met het buurtschap 't Hof. Voor dit buurtschap wordt een bestemmingsplan opgesteld en is de uitvraag naar een ontwikkelaar in 2023 de markt opgezet. Verwachting is dat de eerste kavels in 2025 kunnen worden opgeleverd. In totaal gaat het in 't Hof om circa tussen de 120 en 150 woningen.

Voor Middag-Oost fase III heeft een selectie plaatsgevonden voor een ontwikkelaar. Met de winnaar van deze selectie en met woningcorporatie Baston zijn wij momenteel bezig met het afronden van verkoop- en realisatieovereenkomsten. De uitgifte voor Middag-Oost fase III is voorzien in 2023. De effecten van het "arrest van Didam", de stijging van de hypotheekrente en de oorlog in Oekraïne zijn opgenomen in de herziening van de grondexploitatie.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	3.392	1.707	4.576	2.868
Lasten	8.400	4.176	3.423	753
Resultaat voor bestemming	-5.008	-2.469	1.153	3.621
Mutaties reserves				
Baten	3.337	3.823	3.170	-653
Lasten	0	3.102	3.028	74
Totaal mutaties reserves	3.337	721	142	-579
Resultaat na bestemming	-1.671	-1.747	1.295	3.042

Verschillenanalyse

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

8.1 Ruimte en leefomgeving - Bestemmingsplan buitengebied Het was de verwachting dat het bestemmingsplan buitengebied Gelders Eiland in het najaar 2022 ter inzage gelegd zou gaan worden. Dit proces heeft o.a. door de Porthosuitspraak en personele wisselingen vertraging opgelopen. Het voorontwerp heeft ter inzage gelegen en we zijn nu bezig met de uitwerking van het ontwerp bestemmingsplan. Een voordeel in 2022 van € 25.000. Dekking van de kosten vindt plaats uit de bestemmingsreserve Bestemmingsplannen	Lasten	25.000	V	I
8.1 Ruimte en leefomgeving - Invoering Omgevingswet Voor de invoering van de Omgevingswet zijn middelen beschikbaar gesteld uit de algemene reserve. Eind 2022 resteert hiervan nog een bedrag van € 579.000. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 579.000.	Lasten	579.000	V	I
8.1 Ruimte en leefomgeving - Ruimtelijke ordening In 2022 is de legesopbrengst voor herzieningen bestemmingsplannen € 18.000 hoger dan verwacht in de 2e VGR 2022. Met het zicht op de invoering van de Omgevingswet zijn er meer bestemmingsplanherzieningen aangevraagd dan verwacht. Daarnaast is de waarborgsom van € 10.000 met betrekking tot de exploitatiebijdrage "Winkelhuis Raadhuisplein" in 2022 ten gunste van de exploitatie gebracht. Een totaal voordeel van € 28.000	Baten	28.000	V	I
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein) - Grondexploitatie Zevenaar-oost wonen Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een uitgangspuntennotitie welke op 21 maart 2023 door ons is vastgesteld. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2022. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Zevenaar-Oost Wonen becijferd op negatief € 29.090.000 op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2023. Ten opzichte van vorig jaar is dat een verbetering van € 2.099.000 NCW. Hiervoor kunnen de volgende oorzaken gegeven worden: 1. Verbetering van het resultaat komt doordat het raadsbesluit rond de	Lasten	2.099.000	V	I

uitbreiding van de grondexploitatie met Het Hof financieel verwerkt is waarbij rekening is gehouden met een eenmalige vrijval van de verliesvoorziening. Een voordeel van € 924.000.

2. Voor de vrije kavels is een nieuwe berekening gemaakt. Voorheen werden de overige kosten apart gefactureerd, in de nieuwe kavelprijs zitten deze kosten inbegrepen. De bijstelling van de grondopbrengsten in de grondexploitatie op basis van de Grondprijsbrief 2023 bedraagt € 81.000 positief.

3. De deelgrondexploitaties de Tol, Bem en de Stede zijn voor een groot deel woonrijp gemaakt. In deze deelgebieden heeft dit gezorgd voor een gedeeltelijke vrijval van kosten die geraamd waren en nu niet meer benodigd zijn. In de grondexploitaties is het benodigde budget om de gebieden geheel woonrijp te maken behouden. In de Holtkamp is het bouwrijp maken bijna gereed. Dit heeft ook gezorgd voor een vrijval van bouwrijp maken. Dit alles heeft geleid tot een positief voordeel van € 904.000.

4. De rente-effecten op de diverse deelgrondexploitaties Wonen bedragen € 988.000 voordelig. Langere looptijden door vertraging leveren rentekosten op, echter door de lagere rentevoet (1,23% in plaats van 1,35%) heeft voor deze grondexploitatie een gunstige uitwerking. De verplichte discontovoet van 2% (waarmee het grondexploitatieresultaat contant wordt gemaakt) wijkt de laatste jaren in de toenemende mate af van de rekenrente. De laatste (welke ook aan regels onderhevig is), laat al enkele jaren een dalende tendens zien en is voor afgelopen jaar bepaald op 1,23% het toenemende verschil tussen discontovoet en rekenrente werkt bij negatieve grondexploitaties voordelig uit.

5. Er heeft een verplaatsing van binnen het budget VTU- en plankosten plaatsgevonden. De verwachting is dat de komende jaren minder budget wordt gebruikt uit wonen algemeen, maar meer in de Holtkamp en het Hof. Door een nieuwe raming van het budget VTU- en plankosten ontstaat een verschil van € 32.000 voordelig.

6. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten op het huidige prijsniveau. Tevens wordt rekening gehouden met hogere kostenstijgingen in de resterende periode van de grondexploitatie. Onder aftrek van toekomstige opbrengstenstijgingen levert dit per saldo een nadeel op van € 828.000.

7. Overige verschillen grondexploitatie Zevenaar-Oost wonen: € 2.000 nadelig.

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein) - Grondexploitatie Babberich - Middag Oost & Zwanenwaay	Lasten	267.000	V	I

Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een uitgangspuntennotitie die op 21 maar 2023 door ons is vastgesteld. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitatie 2022. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Middag Oost & Zwanenwaay berekend op negatief € 4.069.000 op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2023. Ten opzichte van vorig jaar is dat een verbetering van € 267.000 NCW. Voor deze verbetering kunnen de volgende oorzaken worden aangewezen.

1. De grondprijzen in deze grondexploitatie zijn aangepast op basis van de grondprijsbrief 2023. In Middag Oost is fase 3 toegevoegd dat een positieve uitwerking heeft op de grondexploitatie. In totaliteit is er sprake van een voordeel van € 2.150.000.

2. Voor het bouw en woonrijp maken van fase 3 zijn ook de civieltechnische kosten toegevoegd aan het project. Dit heeft geleid tot een ophoging van het budget van € 1.218.000 nadelig.

3. De rente-effecten bedragen € 94.000 voordelig. De verplichte discontovoet van 2% (waarmee het grondexploitatieresultaat contant wordt gemaakt) wijkt de laatste jaren in toenemende mate af van de rekenrente. De laatste (welke ook aan regels onderhevig is), laat al enkele jaren een dalende tendens zien en is voor afgelopen jaar bepaald op 1,23%. Het toenemende verschil tussen discontovoet en rekenrente werkt bij negatieve grondexploitaties voordelig uit.

4. Het budget voor VTU- en plankosten moest worden verhoogd vanwege de planuitwerking van fase 3 van de Middag Oost. De verwachting is dat dit budget voldoende is om alle werkzaamheden in het plangebied uit te werken. Het budget om fase 3 de komende jaren uit te voeren heeft een nadelig effect van € € 352.000.

5. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren op het huidige prijsniveau. Tevens wordt rekening gehouden met enerzijds hogere kostenstijgingen in de resterende periode van de grondexploitatie. Per saldo levert dit een nadeel op van € 407.000.

8.3 Wonen en bouwen - Wonen In 2022 is het pand aan Dorpstraat 46 aangekocht. De aanschafkosten hiervoor zijn in verband met BBV-voorschriften geactiveerd en niet ten laste van de bestemmingsreserve woningbouw gebracht. Eind 2022 is het regieteam op gang gekomen waardoor er nog geen kosten in 2022 zijn geweest. Een voordeel van € 500.000.	Lasten	500.000	V	I
8.3 Wonen en bouwen - Omgevingsvergunningen en toezicht In 2022 zijn twee dwangsommen opgelegd in het kader van de Wet milieubeheer. Hier staan hogere kosten van de ODRA tegenover (zie 7.4 Milieubeheer). Een voordeel van € 200.000.	Baten	200.000	V	I
8.3 Wonen en bouwen - Omgevingsvergunningen en toezicht In de 2e VGR 2022 is de verwachting uitgesproken dat voor een bedrag van € 1.201.000 aan leges ontvangen zou worden. In werkelijkheid is dit € 1.135.000 geworden. Dit lagere bedrag wordt met name verklaard door een bezwaarprocedure uit 2022. Een nadeel van € 66.000.	Baten	-66.000	N	I
0.10 Toevoegingen reserves - Woonrijpmaken Vierkenshof In de begroting is rekening gehouden met een toevoeging van € 102.000. In werkelijkheid is dit € 28.000 geworden. Een voordeel van € 74.000.	Lasten	74.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Bestemmingsplan buitengebied Gelders eiland In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve van € 158.000. De werkelijke onttrekking bedroeg € 96.000. Dit levert een nadeel op van € 62.000.	Baten	-62.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Bestemmingsreserve woningbouw In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve van € 500.000. Zoals bij 8.3 Wonen en bouwen - Wonen is aangegeven is die onttrekking er in 2022 niet geweest. Dit levert een nadeel op van € 500.000.	Baten	-500.000	N	I

0.10 Onttrekkingen reserves - Woonrijpmaken Vierkenshof In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking van € 102.000. In werkelijkheid is dit € 28.000 geworden. Een nadeel van € 74.000.	Baten	-74.000	N	I
Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	-28.000	N	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
Baten			
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Door de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitatie Middag Oost & Zwanenwaay is het verwachte resultaat met afgerond € 267.000 positief bijgesteld. Dit bedrag is verrekend met de verliesvoorziening.	267	0
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Door de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitaties Zevenaar-oost wonen is het verwachte resultaat met afgerond € 2.099.000 positief bijgesteld. Dit bedrag is verrekend met de verliesvoorziening.	2.099	0
Grondverkoop	Er zijn gronden verkocht.	39	40
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	97	97
Lasten			
Project invoering omgevingswet	De kosten voor invoering van de omgevingswet. Deze worden gedekt uit de algemene reserve.	698	1.268
Totaal programma 8		**1.803**	**-1.131**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9031	Bestemmingsplannen	147	0	96	51

De bestemmingsreserve is afkomstig uit de voormalige gemeente Rijnwaarden. De reserve is bedoeld voor het egaliseren van de kosten voor het opstellen en actualiseren van bestemmingsplannen, maar ook voor kosten die te maken hebben met de procedurele afhandeling.

Onttrekking In de 1e voortgangsrapportage 2022 is besloten tot een gedeeltelijke vrijval van deze bestemmingsreserve (€ 92.000). Van de resterende uitgaven is in 2022 € 5.000 ten laste gebracht van de bestemmingsreserve.

9056	Woningbouw	0	3.000	0	3.000

De plannen voor het bevorderen van de woningbouw voor starters en doorstroming op de woningmarkt worden bekostigd uit deze bestemmingsreserve.

Toevoeging In 2022 is € 3 miljoen uit de algemene reserve gestort in deze bestemmingsreserve.

Onttrekking Er zijn geen onttrekkingen geweest in 2022.

Totaal bestemmingsreserves	147	3.000	96	3.051

PARAGRAFEN

LOKALE HEFFINGEN

ALGEMEEN

Inleiding
De lokale belastingen vormen een belangrijk deel (grofweg 20%) van de inkomsten van de gemeente. Deze paragraaf geeft inzicht in de te verwachten of gerealiseerde opbrengsten van de verschillende belastingen, heffingen en retributies. De lokale belastingen bestaan uit algemene belastingen, bestemmingsheffingen en retributies. De opbrengsten van de algemene belastingen, zoals onroerendezaakbelastingen, parkeerbelasting en toeristenbelasting, behoren tot de algemene dekkingsmiddelen. Bij bestemmingsheffingen en retributies, zoals de afvalstoffenheffing, rioolheffing of leges, is sprake van een samenhang tussen de opbrengst en bepaalde aanwijsbare kosten of tegenprestaties.

In de Gemeentewet en enkele bijzondere wetten, zoals de Wet milieubeheer, staat aangegeven welke belastingen een gemeente mag heffen. Wij benutten een groot deel van de toegestane belastingsoorten. U besluit tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van belastingen door het vaststellen van een verordening. Voor elke heffing stelt u een afzonderlijke verordening vast.

Beleid
U stelt de verordeningen vast voor alle gemeentelijke belastingen en heffingen. In deze verordeningen is ook opgenomen of -en tot welk bedrag- kwijtschelding mogelijk is. Bij het vaststellen van de tarieven voor 2022 gelden de volgende uitgangspunten:

- De afvalstoffenheffing, rioolheffing, lijkbezorgingsrechten, marktgelden en leges mogen wettelijk gezien maximaal 100% kostendekkend zijn. Concreet betekent dit dat de geraamde baten van deze heffingen niet hoger mogen zijn dan de geraamde lasten die hiermee verband houden. Wij voldoen hieraan. Bij sommige heffingen, zoals marktgelden en lijkbezorgingsrechten, zien wij af van volledige kostendekking;
- Het te hanteren inflatiepercentage voor 2022 is 1,4% (raming CPB);
- De kosten die wij maken voor heffing en invordering van de belastingen en rechten worden op basis van een verdeelsleutel toegerekend naar de bestemmingsheffingen, zoals afvalstoffen- en rioolheffing en naar één verzamelpost voor de algemene heffingen. Deze verdeelsleutel is een zo goed mogelijke inschatting. Omdat het gros van de werkzaamheden niet specifiek aan één enkele belastingsoort is toe te rekenen, is een meer specifieke inschatting niet te maken.

Beleidskaders
Een essentieel kader is de beperking dat lokale belastingen en heffingen niet afhankelijk gemaakt mogen worden van inkomen, winst of vermogen. Inkomenspolitiek is voorbehouden aan het Rijk. De specifieke beleidskaders zijn opgenomen bij de verschillende belastingen en heffingen.

Ontwikkelingen
Indien van toepassing zijn er bij de betreffende belastingen of heffingen specifieke ontwikkelingen opgenomen. Een voorbeeld hiervan is het vervallen van de precariobelasting op kabels en leidingen per 1 januari 2022.

OPBRENGSTEN

Bedragen x € 1.000

Belastingen en heffingen	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil
Belastingen				
Hondenbelasting	370	370	362	-8
Belasting op eigendom woningen	7.999	7.999	8.343	344
Belasting op eigendom en gebruik bedrijven	4.818	4.818	5.909	1.091
Precariobelasting	52	52	50	-2
Precariobelasting kabels en leidingen	0	0	0	0
Reclamebelasting	105	105	99	-6
Toeristenbelasting	382	382	818	436
Parkeerbelasting - parkeergelden	1.063	931	861	-70
Parkeerbelasting - parkeervergunningen	93	113	119	6
Totaal belastingen	14.882	14.770	16.561	1.791
Heffingen				
Leges - burgerzaken	100	100	107	7
Leges - paspoorten en rijbewijzen	384	469	444	-25
Leges - opstellen en handhaven APV	55	55	60	5
Marktgelden	36	36	35	-1
Afvalstoffenheffing	3.679	3.679	3.579	-100
Lijkbezorgingsrechten	147	174	152	-22
Leges - omgevingsvergunningen	670	1.201	1.135	-66
Leges - ruimtelijke ordening	15	15	33	18
Leges - welstand	42	60	78	18
Rioolheffing	4.661	4.712	4.869	157
Vermakelijkhedenretributie	30	30	30	0
Totaal heffingen	9.819	10.531	10.522	-9
Totaal belastingen en heffingen	24.701	25.301	27.083	1.782

OVERZICHT KOSTENDEKKENDHEID

Heffingsoort (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022				Rekening 2022			
	Directe kosten	Over head	Baten	Dekkings %	Directe kosten	Over head	Baten	Dekkings %
Afvalstoffenheffing	3.544	135	3.679	100%	3.131	104	3.579	111%
Rioolheffing	4.126	535	4.661	100%	3.804	736	4.869	107%
Lijkbezorging	274	152	147.	35%	318	152	152	32%
Marktgelden	69	50	36	30%	77	50	28	22%
Leges:								
Titel 1 Algemene dienstverlening	501	264	485	63%	459	205	579	87%
Titel 2 Omgevings-vergunningen	337	206	733	135%	704	573	1247	98%
Titel 3 Europese Dienstenrichtlijn	57	51	46	43%	21	18	39	94%
Totaal leges	895	520	1.264	89%	1.184	797	1.865	94%

LOKALE LASTENDRUK

Over de lokale lastendruk wordt jaarlijks door diverse organisaties gepubliceerd. In deze publicaties wordt bij het bepalen van de lastendruk veelal uitgegaan van verschillende gegevensverzamelingen en verschillende methoden van berekening en grondslagen. In de ene publicatie wordt bijvoorbeeld gewerkt met gemiddelden, in de andere worden verschillende standaardprofielen onderscheiden of wordt alleen een aantal tevoren geselecteerde heffingen opgenomen. Hierbij gaat het dan ook vrijwel altijd uitsluitend om de lasten voor bewoners, en dus niet voor bedrijven.
Informatie over lastendruk is onder andere te vinden bij de Provincie Gelderland, het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO), op Waar staat je gemeente en via de Lokale Lastenmeter.

Hieronder vindt u een overzicht van de gemiddelde lastendruk van een meerpersoonshuishouden op basis van de publicatie van COELO. De gemiddelde lastendruk is een zo'n goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de lastendruk iets afwijken van andere publicaties.

Belastingsoort	2021	2022
Afvalstoffenheffing	184	189
OZB eigendom woning	382	407
Rioolheffing	237	233

KWIJTSCHELDING EN ONINBAAR

Inleiding
Burgers die niet in staat zijn de gemeentelijke belastingen te betalen kunnen onder bepaalde voorwaarden in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Beleid
Uw raad is hierbij gebonden aan wettelijk voorgeschreven regels (onder meer de Invorderingswet 1990). De gemeente heeft slechts een beperkte beleidsvrijheid.
Binnen deze beperkte beleidsvrijheid heeft uw raad in haar Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen o.a. bepaalt voor welke belastingsoorten kwijtschelding mogelijk is en maakt uw raad gebruik van de mogelijkheid het percentage van kosten van bestaan op 100% te stellen. Dit betekent dat belastingschuldigen met een inkomen rond of op 100% van het minimuminkomen (volgens de bijstandsnorm) in aanmerking kan komen voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding.

Kengetallen
Aantal kwijtscheldingsverzoeken:
Geautomatiseerd toegekend 443 aanslagbiljetten
Aantal handmatige verzoeken 644
- Waarvan 266 geheel of gedeeltelijk
- Waarvan 365 afgewezen
- Waarvan 13 ingetrokken

Aantal vorderingen oninbaar en op welke gronden:
In 2022 zijn 280 vorderingen over heffingsjaren tot en met 2022 oninbaar geleden.
De gronden waarop een vordering oninbaar kan worden geleden zijn:
- Op voorstel van de deurwaarder, geen verhaalsmogelijkheden;
- Overleden, erfgenamen niet traceerbaar;
- Oninbaar schuldhulpverlening;
- Oninbaar failliet;
- Oninbaar Vertrokken onbekend waarheen.

Aantal vorderingen overgedragen aan deurwaarder in 2022: 1153

Hondenbelasting

Inleiding
De hondenbelasting is gebaseerd op artikel 226 van de Gemeentewet. De belasting wordt geheven naar het aantal honden dat wordt gehouden. De hondenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Er is in beginsel geen relatie tussen de opbrengsten van deze belasting en de dienstverlening vanuit de gemeente.

Beleid
Het tarief voor de eerste hond is lager dan het tarief voor elke volgende hond in een huishouden. Voor kennelhouders die geregistreerd staan bij de Raad van beheer op kynologisch gebied, geldt een vast tarief. Vrijstelling van hondenbelasting is mogelijk in bijzondere gevallen, zoals voor blindengeleidehonden, politiehonden en honden jonger dan drie maanden die bij de moederhond verblijven.

Beleidskaders
Verordening hondenbelasting:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR669556/1
Hier zijn ook de tarieven in opgenomen.

Onroerende zaakbelasting

Inleiding
De onroerendezaakbelastingen (OZB) wordt geheven op grond van artikel 220 van de Gemeentewet. Er worden twee soorten belastingen geheven:

- een eigenarenbelasting van de eigenaren van woningen en van niet-woningen;
- een gebruikersbelasting van de gebruikers van niet-woningen.

Bij niet-woningen met woondelen (zoals een boerderij of een winkelpand met bovenwoning) wordt voor de gebruikersbelasting de waarde van die woondelen buiten beschouwing gelaten.

Grondslag
De grondslag voor de OZB is de waarde op basis van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Deze waarde wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld. Begin van het jaar heeft iedere belastingplichtige een nieuwe WOZ-beschikking ontvangen gecombineerd met de aanslag.

Gebruik WOZ-waarde in Woningwaarderingsstelsel
De WOZ-waarde heeft invloed op de maximaal redelijke huurprijs voor huurwoningen. Het puntensysteem van het Woningwaarderingsstelsel is deels gebaseerd op de WOZ-waarde van de woning. Veel huurders van woningen hebben daardoor een formeel belang bij de WOZ-waarde van hun woning. Immers kan de jaarlijkse huurverhoging beïnvloed worden door de maximaal redelijke huurprijs die direct samenhangt met de WOZ-waarde. Daarom is het van belang dat ook de huurder van woningen de mogelijkheid heeft om bezwaar te maken tegen de WOZ-waarde en zij hebben dus eveneens een WOZ-beschikking ontvangen.

Beleid
Opbrengst
Bij de raming van de OZB-opbrengst 2022 hebben wij rekening gehouden met een verhoging van de OZB tarieven met 1,4%.

OZB en gemeentefonds
De hoogte van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds van een gemeente hangt onder andere af van de zogenoemde 'OZB-belastingcapaciteit' van een gemeente. Het idee daarachter is eenvoudig: hoe meer geld een gemeente aan OZB kan binnenhalen, des te minder geld uit het Gemeentefonds nodig is. Zonder de toepassing van de OZB-belastingcapaciteit bij de verdeling van het Gemeentefonds zouden gemeenten met een hoge waarde aan onroerende zaken een hoger voorzieningenniveau of lagere belastingtarieven kunnen bieden dan gemeenten met een lage waarde.
Bij een gelijk tarief zijn de OZB-inkomsten in een gemeente met hoge WOZ-waarden immers hoger dan in een gemeente met lage WOZ-waarden. Een andere mogelijkheid is dat de tarieven in de gemeente met hoge WOZ-waarden lager uitvallen, terwijl de voorzieningen op een gemiddeld peil worden geboden.

Reken-/normtarieven
De belastingcapaciteit is afhankelijk van de WOZ-waarden in een gemeente. Hoe hoger de waarde, hoe hoger de belastingcapaciteit, hoe hoger de 'OZB-aftrekpost' bij de verdeling van het Gemeentefonds. Gemeenten worden afgerekend op de zogenoemde reken- of normtarieven. Er zijn drie reken- of normtarieven:

- voor eigenaren van woningen
- voor gebruikers van niet woningen
- voor eigenaren van niet-woningen

Deze drie tarieven zijn voor alle gemeenten gelijk. Verschillen tussen gemeenten in de OZB-aftrekpost worden dus alleen bepaald door verschillen in de waarde van onroerende zaken. De tarieven die de gemeenten werkelijk in rekening brengen bij de gebruikers en eigenaren van onroerende zaken spelen hierbij geen enkele rol. Dit betekent dat een verhoging of verlaging van de OZB-tarieven door de gemeente geen gevolgen heeft voor de uitkering uit het Gemeentefonds. Alleen als de totale WOZ-waarde verandert, door de jaarlijkse hertaxatie of door nieuwbouw of sloop, verandert de Gemeentefondsuitkering.

Beleidskaders
Verordening onroerende zaakbelasting:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR669572/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Parkeerbelasting

Inleiding
Gemeenten zijn op grond van artikel 225 van de Gemeentewet bevoegd parkeerbelastingen te heffen. De parkeerbelastingen zijn aan te merken als algemene en zakelijke belastingen. 'Algemeen' omdat de opbrengsten vrij besteedbaar zijn voor de gemeenten en 'zakelijk' omdat geen rekening wordt gehouden met persoonlijke omstandigheden.

Beleid
De parkeerbelasting is ingevoerd in het kader van parkeerregulering. De kostenopslag bij de naheffingsaanslagen mag maximaal kostendekkend zijn en is gemaximeerd.

Beleidskaders
Verordening parkeerbelasting:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR669567/1
Hier zijn ook de tarieven in opgenomen.

Precariobelasting

Inleiding
De precariobelasting is gebaseerd op artikel 228 van de Gemeentewet. Deze belasting kan worden geheven voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond.

Beleid
In de gemeente Zevenaar is de precariobelasting met name bedoeld voor het innemen van een terras op gemeentegrond.

Beleidskaders
Verordeningen precariobelasting:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR669576/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Reclamebelasting

Inleiding
Reclamebelasting kan worden geheven over openbare aankondigingen zichtbaar vanaf de openbare weg. Vanaf 2010 heffen wij voor het centrumgebied van Zevenaar reclamebelasting.

Beleid
De opbrengst van de reclamebelasting storten wij onder aftrek van de perceptiekosten naar een ondernemersfonds. Uit dit ondernemersfonds worden initiatieven van ondernemers in het centrum van Zevenaar bekostigd.

Beleidskaders
Verordening reclamebelasting:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR669582/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Toeristenbelasting

Inleiding
Op grond van artikel 224 van de Gemeentewet wordt toeristenbelasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente in hotels en pensions, op campings en dergelijke. De toeristenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Er is in beginsel geen relatie tussen de opbrengsten van deze belasting en de dienstverlening vanuit de gemeente.

Beleid
Belastingplichtig voor de toeristenbelasting is degene die tegen een vergoeding gelegenheid biedt tot verblijf met overnachting. De belastingplichtige is bevoegd de belasting te verhalen op degene die verblijf houdt.

Beleidskaders
Verordening toeristenbelasting:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR669592/1
Hier zijn ook de tarieven in opgenomen.

Afvalstoffenheffing

Inleiding
Afvalstoffenheffing wordt geheven op grond van de Wet milieubeheer.

Beleid
De afvalstoffenheffing leggen wij op aan de gebruikers van percelen waarvoor wij verplicht zijn huishoudelijk afval in te zamelen.

Wij hanteren het diftar-systeem. Dit houdt in dat wij naast een vast bedrag per huishouden een bedrag per lediging van de afvalcontainer dan wel een bedrag per storting in een ondergrondse container in rekening brengen. Van huishoudens die gebruik maken van een verzamelcontainer (bij hoogbouw) heffen wij een vast bedrag.

Beleidskaders
Verordening afvalstoffenheffing:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR669558/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

AFVALSTOFFENHEFFING		
Omschrijving	Begroting 2022	Rekening 2022
Directe kosten	3.395	3.184
Doorbelasting	56	48
Inkomensregeling	98	84
Overhead	135	104
BCF	586	563
Directe inkomsten	-592	-748
Totaal kosten	3.679	3.285
Heffing	3.379	3.579
Kostendekkendheid	100%	111%

In 2022 is een voordeel gerealiseerd op het product afval. Dit voordeel is, conform het besluit begroting en verantwoording, gestort in de daarvoor bestemde reserve.
Op deze manier blijven de geïnde heffingen beschikbaar voor afval.

Lijkbezorgingsrechten

Inleiding
Voor het gebruik van de algemene begraafplaatsen en het daarbij verlenen van diensten door of vanwege de gemeente worden leges geheven op grond van de 'Verordening lijkbezorgingsrechten'.

Beleid
Wettelijk mogen de lijkbezorgingsrechten 100% kostendekkend zijn op begrotingsbasis. Om deze kosten voor onze inwoners te matigen zien wij af van 100% kostendekkendheid.

Beleidskaders
Verordening lijkbezorgingsrechten:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR669559/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

LIJKBEZORGINGSRECHTEN		
Omschrijving	Begroting 2022	Rekening 2022
Directe kosten	262	298
Doorbelasting	0	0
Overhead	152	152
BCF	12	20
Directe inkomsten	0	0
Totaal kosten	425	470
Rechten	147	152
Kostendekkendheid	35%	32%

Leges

Inleiding
Voor het door ons verlenen van diensten heffen wij leges. In de Legesverordening op grond van artikel 229 van de Gemeentewet is geregeld voor welke diensten leges verschuldigd zijn.
Belastingplichtig is degene die de dienst aanvraagt, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend.

Voor de Legesverordening nemen wij de modelverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten als basis.

Beleid
De leges zijn in de gemeente Zevenaar conform wet- en regelgeving niet meer dan 100% kostendekkend op begrotingsbasis.

Beleidskaders
Verordening leges:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR669554/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Ontwikkelingen
Wanneer de nieuwe Omgevingswet en WKP in werking treden moet de tabel behorende bij de legesverordening geactualiseerd worden. Uw raad is bevoegd gezag en ontvangt daartoe van ons een voorstel.

Overzicht kostendekkendheid

LEGES: TITEL 1 Algemene dienstverlening		
Omschrijving	Begroting 2022	Rekening 2022
Directe kosten	496	459
Overhead	264	205
BCF	5	0
Totaal kosten	764	664
Leges	485	576
Kostendekkendheid	63%	87%

LEGES: TITEL 2 Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning		
Omschrijving	Begroting 2022	Rekening 2022
Directe kosten	312	704
Overhead	206	573
BCF	18	0
Totaal kosten	537	1278
Leges	728	1247
Kostendekkendheid	136%	98%

Het verschil tussen de begrote bedragen en de rekeningbedragen is voornamelijk te verklaren door vergunningaanvragen van grote bouwprojecten.

LEGES: TITEL 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn		
Omschrijving	Begroting 2022	Rekening 2022
Directe kosten	57	21
Overhead	51	18
BCF	0	0
Totaal kosten	103	39
Leges	46	37
Kostendekkendheid	43%	94%

Marktgelden

Inleiding
Marktgeld wordt geheven van degene die goederen of koopwaren uitstalt tijdens de wekelijkse markt. Het is een recht, geheven voor het gebruik van de openbare grond op het marktterrein, gedurende de tijd dat het markt is.

Beleid
Marktgeld heffen wij van degene, die de goederen of koopwaren uitstalt. Hiervoor geldt een tarief per strekkende meter die in gebruik is genomen. Bij het tarief marktgeld hebben wij rekening gehouden met de kosten voor promotie van de markt.

Beleidskaders
Verordening marktgelden:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR669562/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

MARKTGELDEN		
Omschrijving	Begroting 2022	Rekening 2022
Directe kosten	74	80
Doorbelasting	0	0
Overhead	50	50
BCF	3	4
Directe inkomsten	-9	-7
Totaal kosten	119	127
Marktgelden	36	28
Kostendekkendheid	30%	22%

Rioolheffing

Inleiding
De Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken is in werking getreden. Dit heeft een verbreding van de gemeentelijke zorgplicht tot gevolg. Tegenwoordig gaat het niet meer slechts om kostenverhaal van een doelmatig werkende riolering. Het gaat om verhaal van kosten die gemoeid zijn met alle collectieve maatregelen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering én om verhaal van kosten van alle overige maatregelen ten aanzien van hemelwater en grondwater, kortom voor de volledige uitvoering van de gemeentelijke watertaken. De rioolheffing is gebaseerd op artikel 228a van de Gemeentewet.

Beleid
Wij heffen de rioolheffing van de gebruiker van een perceel van waaruit direct of indirect water (huishoudelijk afvalwater, bedrijfsafvalwater, hemelwater of grondwater) op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. De opbrengst baseren wij op het watertakenplan de Liemers.

Beleidskaders
Verordening rioolheffing:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR669590/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

RIOOLHEFFING		
Omschrijving	Begroting 2022	Rekening 2022
Directe kosten	3.779	3.479
Doorbelasting	55	26
Inkomensregeling	180	86
Overhead	535	736
BCF	218	214
Directe inkomsten	-106	-1
Totaal kosten	4.661	4.540
Heffing	4.661	4.869
Kostendekkendheid	100%	107%

In 2022 is een voordeel gerealiseerd op het product riolering. Dit voordeel is, conform het besluit begroting en verantwoording, gestort in de daarvoor bestemde reserve en voorziening. Op deze manier blijven de geïnde heffingen beschikbaar voor riolering.

WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING

Inleiding

In deze paragraaf worden de ontwikkelingen in risicomanagement toegelicht. Hierbij wordt het risicoprofiel en het bijbehorende weerstandsvermogen voor de gemeente Zevenaar weergegeven. Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het bestaande beleid aangepast moet worden en zonder dat de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening in gevaar komt.
De Gemeente Zevenaar vindt het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering en de verschillende beleidsterreinen inzichtelijk en beheersbaar te maken. Door inzicht in de (financiële) risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze een afweging te maken en besluiten te nemen over de inzet van middelen. Om inzicht in de risico's van de gemeente te kunnen verkrijgen is een risico-inventarisatie uitgevoerd. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van deze risico-inventarisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico's is tevens het weerstandsvermogen berekend.

Beleid

Het beleid op het terrein van risicomanagement heeft als het doel:

- Het inzichtelijk maken van en sturen op (financiële) risico's;
- Het vergroten van het risicobewustzijn;
- Het voorkomen van onaangename (financiële) verrassingen;
- Het aanhouden van voldoende weerstandsvermogen, minimaal ratio 1.0.

De gemeenteraad neemt kennis van het risicoprofiel, bepaalt de financiële omvang van de noodzakelijke risicoreservering en stelt de ratio vast.

Beleidskaders

Beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen (2023)

Ontwikkelingen

We werken aan een doorontwikkeling van het risicomanagement. Naast het inventariseren en actualiseren van de financiële risico's gaan we meer focus leggen op risicobeheersing en risicomanagement van doelstellingen. Welke risico's hangen met de doelstellingen van de gemeente samen, welke maatregelen nemen we en hoe gaan we met de risico's om?

OVERZICHT TOPRISICO'S

In de voorbereiding op deze jaarstukken zijn de risico's geïnventariseerd en geactualiseerd. In het hieronder weergegeven overzicht zijn de risico's gepresenteerd met de grootste netto impact; dat wil zeggen effect x kans groter dan € 250.000.

nr	Risico Bedragen x € 1.000	Kans op voordoen van risico	Financieel gevolg (maximaal)
1	Niet realiseren geraamde opbrengstwaarde grondexploitaties (Zevenaar Oost, Babberich en Centrumplan)	*1	1.561
2	Algemene uitkering wijkt af van de begroting	50%	1.700
3	Aantrekken en behouden van nieuwe medewerkers	70%	1.200
4	Verbonden partijen	50%	1.000
5	Bylandse brug	30%	2.000
6	Sociaal domein / Jeugd / WMO	70%	750
7	Oorlog Rusland - Oekraïne	50%	1.000
8	Loon- en prijsinflatie	50%	1.500
9	Dividendinkomsten	50%	758
10	Wachtgeld wethouders	30%	1.400
11	Uitval ICT systemen	50%	500

Ontwikkeling

In de begroting 2023-2026 is de laatste stand van het weerstandsvermogen bepaald. De benodigde weerstandscapaciteit in de begroting bedroeg € 5,0 miljoen. Ten opzichte van die stand zijn risico's geactualiseerd en enkele nieuwe risico's toegevoegd.

Op basis van de actualisatie van de risico's is de benodigde weerstandscapaciteit bijgesteld naar € 5,6 miljoen. Dit is voornamelijk te verklaren door enkele nieuw toegevoegde risico's. De risico's bij de grondexploitaties zijn in licht gestegen.

Marktontwikkelingen en weerstandsvermogen

In de meerjarenbegroting is een beschouwing opgenomen van de belangrijkste ontwikkelingen en het mogelijke effect. De belangrijkste conclusie van de analyses was dat meerdere ontwikkelingen in relatie tot elkaar staan, en elkaar versterken. De effecten van schaarste, die zijn opgebouwd tijdens de coronacrisis worden versterkt door de onrust in Oekraïne. De ontwikkelingen en onzekerheden raken de gemeentelijke financiële positie op meerdere manieren. In de jaarrekening zijn verschillende verwachte effecten zichtbaar geworden. Op basis van de maartraming van het CPB zijn de belangrijkste ontwikkelingen hieronder beschreven.

Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van de inflatie. De inflatie is afgelopen jaar in augustus gestegen naar 12% voor consumentengoederen en diensten. Over heel 2022 is die uitgekomen op ongeveer 10% met als gevolg dat steeds meer mensen met hun besteedbaar inkomen onder de armoede grens zijn gekomen. Het BBP blijft de komende jaren groeien, maar de koopkracht van inwoners blijft naar verwachting in ieder geval in 2023 nog dalen. Met name de stijging van het aantal kinderen in armoede (€ 230.000) is een

aandachtspunt.

In de jaarrekening is zichtbaar geworden dat de uitgaven voor verschillende soorten energie zijn gestegen. Ook zijn er veel acties geweest om inwoners te ondersteunen bij het betalen van de energierekening. Vanuit landelijk beleid, aangevuld met gemeentelijk beleid. Daarnaast zijn de kosten door rente en inflatie gestegen. De verwachting is dat de rente nog blijft stijgen, wat bij herfinanciering hogere rentelasten tot gevolg heeft en een groter beslag zal leggen op de begroting.

Er is nog steeds een lage werkloosheid, wat voor uitdagingen zorgt bij het aantrekken en behouden van personeel. Zelfs voor posities die niet ingevuld kunnen worden met vaste medewerkers is de mogelijkheid voor inhuur schaars. In 2023 is er een nieuwe cao afgesloten met een aanzienlijke stijging van het salaris van medewerkers. Daarnaast heeft de gemeente acties ondernomen om zijn positie als aantrekkelijke werkgever te versterken. Desondanks blijft het lastig om voldoende kwaliteit en capaciteit aan te trekken om de ambities te realiseren.

Voor de woningmarkt spraken de belangrijkste belangenpartijen van een "perfect storm". Er zijn veel verschillende ontwikkelingen op en rondom de woningmarkt die invloed hebben. Er is veel behoefte aan woningen en ook in specifieke segmenten, maar de stijgende hypotheekrente (+/- 4,5%) , de hoge inflatie en stijgende kapitaalrente geven op verschillende manieren druk. De huizenprijzen dalen, maar het leenbedrag is door de stijgende rente ook gedaald. Daarnaast zijn de kosten voor levensonderhoud toegenomen. De markt is wat afgekoeld, maar het is moeilijk te voorspellen welke kant het precies op gaat. Het realiseren van de opgaven op de woningmarkt zal complexer worden de komende tijd, maar de behoefte blijft onverminderd groot. Hierbij spelen ook nog de ontwikkelingen rondom de omgevingswet bijvoorbeeld.

Het is onzeker hoe al deze aspecten zich gaan ontwikkelen en welke maatregelen de overheid gaat nemen bij de verschillende vraagstukken. In de voorjaarsnota van het kabinet wordt er voor het eerst weer gesproken van een pas op de plaats. Voor de gemeenten spelen verschillende dossiers die worden benoemd, maar nog niet integraal worden aangepakt. Voorbeelden zijn de hervormingsagenda, nieuwe stelsel voor de algemene uitkering en compensatie van huidige inflatie. Op losse onderdelen worden door de regering enkele bijstellingen en voornemens opgenomen, maar welk effect dit op langere termijn moet gaan hebben is onduidelijk.

Toelichting

Grondexploitatie
Uit een recente risicoanalyse van de grondexploitaties blijkt dat het totale risicoprofiel van de grondexploitaties is gecalculeerd op € 1.561.000. We zien een verhoging van het risicoprofiel ten opzichte van de vorige analyse (MJB 2022-2025: € 1.223.000). In de paragraaf Grondbeleid is een specificatie van de cijfers in tabelvorm opgenomen. Belangrijk hierbij is ook om op te merken dat de omvang van de lopende grondexploitaties beperkt is. De lopende projecten zijn de afgelopen jaren voor een groot deel afgerond.

Zevenaar Oost – bedrijven en wonen:
De verlaging van het risicoprofiel wordt veroorzaakt doordat de effecten van de oorlog in Oekraïne zijn doorgevoerd in de grondexploitatie. De totale risico's vallen echter niet geheel terug tot het niveau van vorig jaar. Oorzaak hiervan is het openen van de deelgrondexploitatie het Hof. Door het openen van het Hof zijn nieuwe risico's berekend.

Middag Oost & Zwanenwaay:
In Middag Oost zijn we begonnen aan fase 3. Door het toevoegen van nieuwe kosten en opbrengsten aan deze grondexploitatie heeft dit een uitwerking op het risicoprofiel. Omdat de kostenstijging hoog is in de water-, wegen en grondwerken is de risicoanalyse ook over Middag Oost berekend. Hetzelfde geldt voor Zwanenwaay.

Waaijakkers:
Waaijakkers is een nieuwe grondexploitatie. Bij het openen van de grondexploitatie zijn ook voor deze planuitwerking de risico's berekend.

Algemene uitkering
De jaarlijkse verhogingen of verlagingen (het accres) van het gemeentefonds zijn onzeker. De hoogte van de algemene uitkering is mede afhankelijk van omstandigheden die buiten de invloedssfeer van de gemeenten liggen.Daarnaast spelen er voor de komende jaren onduidelijkheden over deze systematiek en de wijze waarop de algemene uitkering (verruiming belastinggebied) zal worden vorm gegeven.

Doordat we in september en december aanvullende middelen hebben gekregen is het risico gestegen van 1,7 miljoen naar 1,8 miljoen (87 mln. naar 89 mln. in 2023 tegen 2%). Bij dit risico is geen rekening gehouden met de hiervoor beschreven onzekerheden in de komende jaren. Dit is verder op in deze paragraaf beschreven.

Aantrekken en behouden gekwalificeerd personeel
Al geruime tijd hebben we als gemeente te maken met een lastig bedrijfsvoeringsvraagstuk, namelijk een tekort aan personeel. Als het gaat om aantrekkelijk werkgeverschap loopt de gemeente Zevenaar, net als andere gemeenten, aan tegen krapte op de arbeidsmarkt. De kleinere gemeenten ondervinden meer concurrentie. Het risico zien we terug in vacatures die langere tijd open staan of soms zelfs niet in te vullen zijn. Met name bij Bouwen &Wonen, Ruimtelijke Ordening en Sociaal Domein staan vacatures open.

Daarnaast zien we een redelijk verloop van de (jongere) medewerker die na een aantal jaar de organisatie weer verlaat en een hogere uitstroom van medewerkers die met pensioen gaan. Over 2022 hebben we een uitstroomcijfer van 45. Om onszelf verder te profileren als een aantrekkelijke werkgever, werken we aan de doorontwikkeling naar een moderne en professionele organisatie. Gelet op het belang en onze ambitie hierin vervult Zevenaar een bestuursrol in het P&O-netwerk / Werken in Gelderland.

Wij zien het inzetten van personeel van derden (inhuur) als een tijdelijke noodoplossing. Het uitgangspunt is dat de kosten van inhuur binnen de formatieve budgetten blijft. Doordat ook de beschikbaarheid van inhuur steeds beperkter wordt en ook deze bureaus te maken hebben met kostenstijgingen, stijgen de kosten van inhuur. Mocht er ook geen inhuur beschikbaar zijn, dan kan de situatie zich voordoen dat geplande activiteiten niet uitgevoerd kunnen worden. Een geplande activiteit niet meer of anders uitvoeren zal ook tijd en geld kosten. Hierbij kun je denken aan extra kosten voor communicatie en kosten voor alternatieve plannen en verantwoording. Als grondslag voor het bepalen van het risico gebruiken wij de salarislasten in de begroting 2023 als basis. Er is een risico dat wij 5% meer uit moeten geven dan de geraamde salarislasten om de geplande activiteiten te realiseren. Het risico bedraagt daarmee € 1,2 miljoen met een kans van 70%.

In de begroting zijn budgetten opgenomen om een aantrekkelijkere werkgever te worden, daarmee de afhankelijkheid van inhuur te beperken en meer te kunnen ontwikkelen. De maatregelen beperken dit risico.

Verbonden partijen
De totale jaarlijkse bijdrage van onze gemeente aan verbonden partijen is ongeveer 20 miljoen. Het risico bestaat dat verbonden partijen in een bepaald jaar een hogere bijdrage nodig hebben dan begroot. Dit kan

bijvoorbeeld ontstaan bij onverwachte tegenvallers in hun exploitatie. Omdat de verbonden partijen in hoofdzaak niet beschikken over een eigen weerstandsvermogen, worden deze tegenvallers in rekening gebracht bij de gemeente.

De huidige economische onzekerheden en kosten stijgingen die wij als gemeente zien zullen zich ook voordoen bij de verbonden partijen. Hierdoor kan de gemeente (indirect) worden gevraagd deze hogere kosten te vergoeden. Uitgaande van een gemiddelde inflatie van 5% die wordt verwacht voor 2023 (CPB, maart 2023) is er een risico op hogere kosten van € 1.000.000.

Bylandse brug

De Bylandse brug verkeert in slechte staat en moet op (korte) termijn vervangen worden. Het wegvak over de brug is openbaar en de brug is in particulier eigendom van de steenfabriek Wienerberger. De eigenaar stelt dat hij wel eigenaar is maar niet onderhoudsplichtig. De gemeente stelt dat Wienerberger onderhoudsplichtig is omdat zij in het verleden en nog steeds onderhoud uitvoeren. Er dreigt een juridisch geschil te ontstaan over wie onderhoudsplichtig is. Het risico bestaat dat de gemeente als onderhoudsplichtige wordt aangemerkt en dus ook de kosten voor vervanging op zich moet nemen. In het meerjareninvesteringsplan voor vervanging van kunstwerken is met deze vervanging geen rekening gehouden. De kosten voor vervanging worden geraamd op € 1.500.000 tot € 2.000.000. De kans dat de gemeente volledig opdraait voor vervanging schatten we nu in op 30%.

Sociaal domein

In het sociaal domein onderkennen we vier risico's. In deze begroting zijn de eerdere risico's specifieker gemaakt, omdat er verschillende ontwikkelingen zijn en de aard van de risico's daardoor ook anders zijn.

1. Algemene ontwikkeling

De prognose voor het gebruik van jeugdzorg en Wmo is gebaseerd op de werkelijke uitgaven, verhoogd met de verwachte ontwikkelingen in prijs en aantal cliënten. Wij zijn hierbij afhankelijk van factoren die buiten onze invloedssfeer liggen. Een andere factor die buiten onze invloedssfeer ligt is de beschikbaarheid van zorg. De beschikbaarheid staat onder druk, waardoor inwoners niet gelijk kunnen worden geholpen. Hierdoor bestaat het risico dat alternatieve (tussentijdse) zorg ingezet moet worden. Daarnaast hebben ook niet voorspelde demografische ontwikkelingen invloed op de gerealiseerde kosten.

Als risico wordt op basis van het huidige kostenniveau voor de gemeente Zevenaar een bedrag van € 750.000 aangehouden.

2. Compensatie jeugdzorg

De afgelopen jaren is de compensatie voor de kosten van jeugdzorg een belangrijk onderdeel van de begroting geweest. In de afgelopen P&C-documenten was de wijze waarop het rijk de gemeenten zou compenseren telkens anders. De afgelopen periode is tussen de verschillende belangenpartijen de wijze van omgaan met de compensatie vastgesteld.

a) Andere compensatie in algemene uitkering (inkomsten)

Gemeenten mogen de door de commissie der wijzen vastgestelde tekorten en besparingsmogelijkheden voor 100% verwerken in de begroting. In de voorgaande begroting was dit 75%. Ook moest nog rekening worden gehouden met een aanvullende opgelegde besparing door het Rijk. Voor 2023 is de compensatie toegezegd, maar voor de jaren vanaf 2024 nog niet. Het rijk zou kunnen besluiten deze bijdragen voor andere doeleinden in te zetten. Wij zien een kans van 30% dat het rijk een gedeelte (10%) van de bijdragen zoals geraamd voor 2024-2025-2026 anders gaat inzetten. Het gaat om totaal € 9,2 miljoen.

b) Besparingen uit hervormingsagenda (uitgaven)
In de hervormingsagenda wordt in overleg met verschillende belangenpartijen samengewerkt om op landelijk niveau besparingen te realiseren. Het risico bestaat dat de voorstellen en/of de maatregelen uit de hervormingsagenda niet geheel geëffectueerd kunnen worden in onze begroting. Doordat het gesprek over de hervormingen in 2022 tijdelijk is gestaakt bestaat het risico dat de besparing in de kosten niet tijdig wordt gerealiseerd. Voorzichtigheidshalve hebben wij in deze begroting nog geen besparingen in de kosten opgenomen.

De besparing uit de hervormingsagenda bedraagt 1,6 miljoen voor onze gemeente. Hierdoor bestaat er een kans dat de kosten lager uitvallen dan nu opgenomen in de begroting. De kans dat we lagere lasten krijgen (voordeel) is voor 50% opgenomen. De besparing uit de hervormingsagenda bedraagt € 1,6 miljoen oftewel een positief risico van. € 800.000.

3. WMO aanzuigende werking
Dit specifieke risico in het sociaal domein gaat over de toenemende kosten voor huishoudelijke ondersteuning door het abonnementstarief. Landelijk is een toename te zien in het gebruik van ondersteuning en meerdere gemeenten zijn maatregelen aan het nemen om de toename van de kosten te beperken. De overheid heeft op basis hiervan besloten om de wetgeving aan te passen en vanaf 2025 weer een eigen bijdrage op te nemen. Wat de uitkomst zal zijn is nog niet duidelijk en in de tussenliggende tijd blijft de huidige situatie bestaan. Hierdoor bestaat een risico op een groei groter dan voorzien, maar wordt er geen aanvullend risico opgenomen.

<u>Gevolgen Russische inval in Oekraïne</u>
In de begroting is een eerste inschatting gegeven van de mogelijke gevolgen van de oorlog en onrust tussen Oekraïne en Rusland op de Nederland en de economie. Onrust, onzekerheid, risico van verhoging gasprijzen, minder gunstige economische ontwikkeling, effecten op het handelsverkeer, opvang van vluchtelingen etc. De verwachting was dat de oorlog met bijbehorende sancties gevolgen heeft voor onze gemeente. Op meerdere plekken kan het effecten, zoals: andere rijksbijdrage, hogere kosten als gevolg van gestegen inflatie, regelingen voor migranten, effect op economie (recessie), hogere rentelasten, hogere energieprijzen, schaarste in grondstoffen etc. In deze jaarrekening zijn meerdere verwachte effecten zichtbaar geworden en op basis van de cpb scenario's (maart 2023) zullen deze effecten in 2023 zeker ook nog blijven.

Ondanks dat wij meerdere prijseffecten al hebben verwerkt in de jaarrekening en andere P&C-documenten handhaven wij het risico van 1 miljoen tegen 50%.

<u>Loon- en prijsinflatie</u>
De toegenomen inflatie in zowel loon -als prijs vormt een risico voor de begroting. De gemiddelde inflatie over 2022 was zo'n 10 procent. In 2023 en verdere jaren is de ontwikkeling van de inflatie en de ontwikkeling van loon- en prijsindex onzeker. Dit geldt ook voor de compensatie voor gemeenten in de algemene uitkering. We verwachten in de meicirculaire meer duidelijkheid. Dit is een risico in de gemeentefinanciën voor de gemeenten. Het inflatiegevoelige deel van onze begroting is ± 50 miljoen, waarbij we 3% als risico incalculeren.

<u>Dividend deelnemingen</u>
We ramen in de begroting dividendinkomsten van Alliander, Ataro en BNG. We lopen het risico dat dividendinkomsten lager uitvallen, bijvoorbeeld door tegenvallende bedrijfsresultaten. Het dividend van Vitens is in de begroting structureel afgeraamd en daarmee geen risico meer.

Wachtgeld wethouders
Om de huidige wethouders te beschermen tegen de gevolgen van werkloosheid na het wethouderschap geldt een wachtgeldregeling. Na het wethouderschap ontvangt een wethouder een Appa-ontslaguitkering, tenzij de pensioengerechtigde leeftijd is bereikt. Dit is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). Waarom het wethouderschap beëindigd is hierbij niet van belang; het recht op de uitkering bestaat ongeacht de reden van het aftreden. De specifieke aanspraak en omvang kunnen pas worden bepaald op het moment dat zich dit voordoet. In de bepaling van dit risico is rekening gehouden met de twee wethouders in het huidige college die reeds de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt en geen recht meer hebben op wachtgeld.

Uitval ICT-systemen
Een ICT- storing heeft een grote impact op onze gemeentelijke dienstverlening. Het is van groot belang dat beheer en onderhoud op de ICT- omgeving op een adequate manier wordt uitgevoerd. Hierbij wordt de kwetsbaarheid van de RID zichtbaar. Een combinatie van druk op de personele capaciteit, krapte op de arbeidsmarkt, vertraging in projecten en gebrek aan innovatiekracht, dragen er aan bij dat de kwaliteit van de ICT- omgeving onder druk komt te staan. Hierdoor bestaat het risico dat de kans op incidenten toe neemt en wij worden geconfronteerd met kosten. Dit kunnen kosten zijn op het niet beschikbaar zijn van netwerken en/of data door uitval of bijvoorbeeld een hack. Het herstellen hiervan kost geld, maar ook de neveneffecten, zoals niet kunnen leveren van dienstverlening aan inwoners en bedrijven en het niet kunnen werken van medewerkers zijn indirecte kosten als gevolg van een verstoring.

Het risico op incidenten in relatie tot informatieveiligheid zal de komende jaren alleen maar toenemen. Hier moeten we als gemeente voldoende op voorbereid zijn. In het kader daarvan heeft de VNG aandacht gevraagd voor het thema 'cyberalert', waarna de RID haar begroting hierop heeft aangepast.
In de risico's hebben we een bedrag opgenomen van 0,5 mln. met een kans van 50%. Het risico is bepaald op een aantal dagen dat niet gewerkt kan worden als gevolg van het niet beschikbaar zijn van systemen. Als dit het gevolg is van ransomware zullen er naast deze kosten ook andere kosten zijn, zoals het herstellen van data en systemen, inrichten aanvullende maatregelen, verantwoording afleggen over voortgang. De financiële omvang is aanzienlijk groter, maar de kans is kleiner.

WEERSTANDSCAPACITEIT

De hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die een grote impact kunnen hebben op de financiën van Zevenaar. Het risicoprofiel is een dynamisch geheel gelet op ontwikkelingen in de in- en externe omgeving, het bijstellen van doelstellingen en de werking van beheersmaatregelen. Op het moment dat een bepaald risico in de begroting is geraamd, is het geen risico meer. Op basis van een actuele risicosimulatie heeft de gemeente Zevenaar een weerstandscapaciteit nodig van afgerond € 5,6 miljoen.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen waarover de gemeente beschikt om onverwachte, niet-begrote kosten, dat wil zeggen risico's, op te vangen.

De beschikbare weerstandscapaciteit zit in het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve. Het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve van onze gemeente is per 31 december 2022 € 36,6 miljoen.

WEERSTANDSVERMOGEN

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de benodigde weerstandscapaciteit (risico's) afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{36.636.000}{5.594.000} = 6{,}5$$

Duiding
De ratio weerstandsvermogen geeft een beeld van in hoeverre de huidig bekende, kwantificeerbare en ingeschatte risico's kunnen worden afgedekt met beschikbare weerstandscapaciteit. Daarmee geeft het inzicht in de ruimte die er is om meer of minder risico's te nemen bij verschillende ontwikkelingen die nog op de gemeente afkomen.

De risico's in die onder de benodigde weerstandscapaciteit zijn opgenomen bestaan voornamelijk uit risico's die gekoppeld zijn aan ontwikkelingen die al in de begroting zijn verwerkt. Bij die ontwikkelingen wordt het voorzichtigheidsprincipe toegepast. Dit wil zeggen dat een deel van de risico's al is opgenomen in de verwachte begrotingsresultaten.

Samen met de financiële kengetallen wordt de weerstandsratio afgezet tegen ontwikkelingen die op ons afkomen, maar nog onvoldoende kwantificeerbaar zijn om mee te nemen als "benodigd".

Kwalificering
De ratio voor het weerstandsvermogen kan worden ingedeeld in een aantal waarderingscijfers.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	2,0 ≤ x	Uitstekend
B	1,4 ≤ x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 ≤ x < 1,4	Voldoende
D	0,8 ≤ x < 1,0	Matig
E	0,6 ≤ x < 0,8	Onvoldoende
F	x < 0,6	Ruim onvoldoende

De nu berekende ratio van de gemeente Zevenaar valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen om de risico's af te dekken.
Beschikbare weerstandscapaciteit
De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve per 31-12-2022 aangevuld met de verwachte mutaties in het meerjarenperspectief.

Doorrekening algemene reserve (bedragen x € 1.000)	
Saldo algemene reserve per 31-12-2022	30.693
Positief resultaat jaarrekening 2022	11.396
Begrotingsresultaat 2023	-5.912
Begrotingsresultaat 2024	2.079
Begrotingsresultaat 2025	4.006
Begrotingsresultaat 2026	- 1.566
Mutaties n.a.v. eerder genomen besluiten 2023-2026	- 4.059
Totaal	**36.636**

FINANCIELE KENGETALLEN

Algemeen
De financiële kengetallen geven u een globaal inzicht in de financiële positie van onze gemeente. De kengetallen moeten in samenhang worden bezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld geven van de financiële positie van onze gemeente.

Baten
Bij het bepalen van de kengetallen wordt bij de meeste kengetallen een waarde gedeeld door de totale baten, exclusief mutaties reserves. In meerdere gevallen wijken kengetallen af van de begroting of rekening van vorig jaar omdat de totale baten zijn gewijzigd. In het onderstaande tabel is daarom het verloop van de totale baten weergegeven, die sterk wordt beïnvloed door de baten die samenhangen met de grondexploitaties.

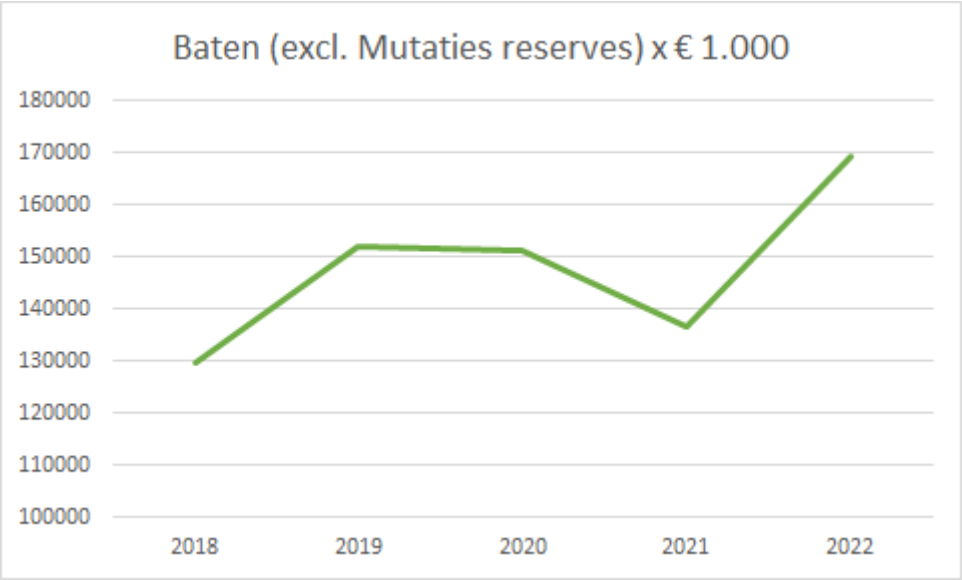

Als deler bij kengetallen 1, 3 en 4 wordt het totaal aan baten (excl. mutaties reserves) genomen. De ontwikkeling van deze totale baten heeft hierdoor een grote invloed op de ontwikkeling van het kengetal. Doordat de baten in 2022 aanzienlijk hoger zijn dan in 2021, zullen de benoemde kengetallen in 2022 hierdoor lager uitvallen in vergelijking tot 2021 (bij gelijkblijvende noemers).

Bij het beschouwen van de ontwikkeling is bovenstaande van belang om mee te wegen.

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen		Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
1.a	Netto schuldquote	84,5%	80,1%	56,2%
1.b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	77,2%	74,1%	46,4%
2.	Solvabiliteitsratio	29,6%	22,6%	33,4%
3.	Structurele exploitatieruimte	4,3 %	1,7%	3,3%
4.	Grondexploitatie	14,8%	-2,8%	15,1%
5.	Belastingcapaciteit	99%	99%	92%

Onderstaand een nadere uitleg van de ontwikkelingen in de financiële kengetallen.

1. Netto schuldquote

De netto schuldquote bestaat uit twee kengetallen:

a. netto schuldquote: dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Hoe lager het percentage hoe beter. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen.
b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

Voor onze gemeente bedraagt het werkelijke percentage van de netto schuldquote in 2022 56,2% (peildatum 31-12-2022) en wijkt af met 23,9% ten opzichte van de (primitieve) begroting 2022. Dit verschil wordt met name veroorzaakt doordat er bij de primitieve prognose rekening werd gehouden met lagere baten.

De netto schuldquote gecorrigeerd met verstrekte leningen is naast de stijging van de lasten ook verbeterd doordat er een nieuwe lening is verstrekt aan de RDL. Dit verlaagt de netto schuld.

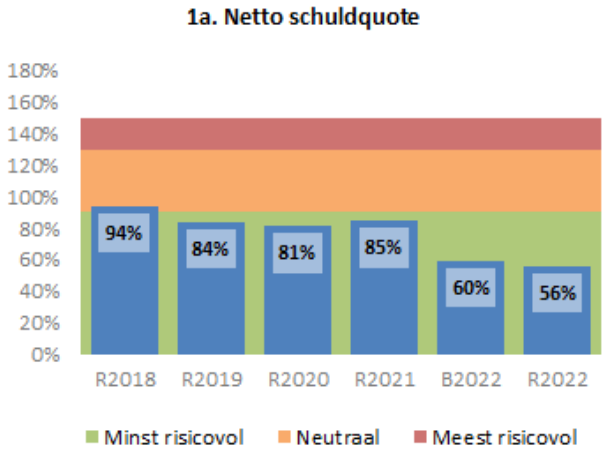

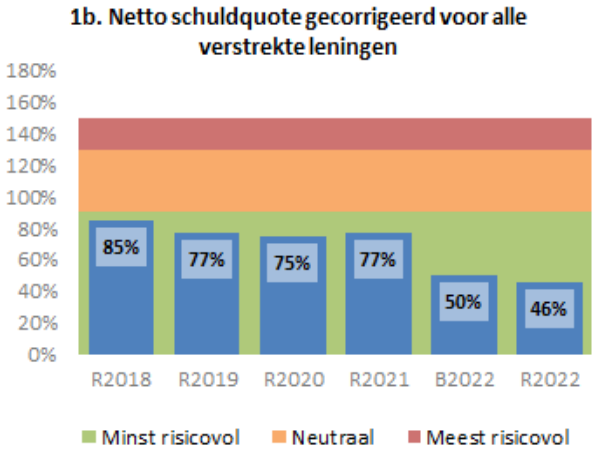

2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Voor onze gemeente zien we een licht verbeterde solvabiliteitsratio van 29,6% (2021) naar 33,4%. De grote stijging ten opzichte van de begroting is het gevolg van een lager eigen vermogen per ultimo 2022 in de primitieve begroting. De stijging wordt veroorzaakt doordat er een groter resultaat is behaald dan begroot en er minder is onttrokken aan de reserves.

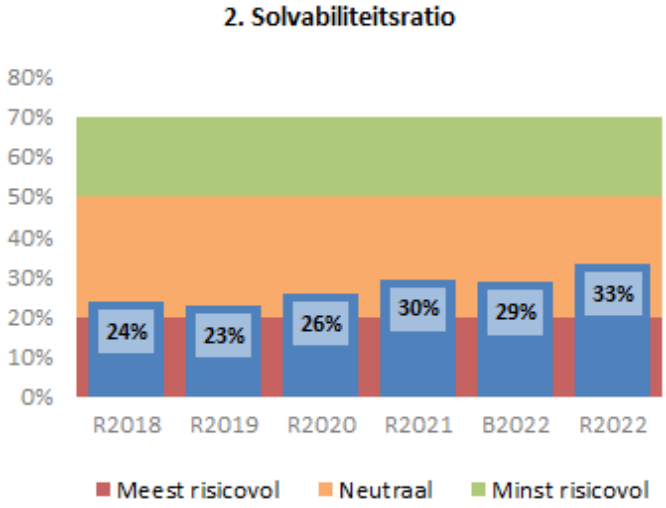

3. Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie is ten opzichte van de totale baten. In onze gemeente is sprake van 'in exploitatie genomen bouwgronden' die grotendeels bestaat uit grondexploitaties Zevenaar-Oost en Babberich.
De afgelopen jaren is het kengetal snel gedaald en gestabiliseerd. Dit wil zeggen dat het risico van de grondposities de afgelopen jaren heel snel is verminderd. Dit gegeven is belangrijk om mee te nemen bij de ontwikkeling van nieuwe projecten in relatie tot de weerstandsratio. Het risico is nu laag, maar moet wel aanvaardbaar blijven bij het opstarten van nieuwe projecten.

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de grondexploitaties is in 2022 toegenomen ten opzichte van 2021, maar doordat de baten in 2022 ook een stuk hoger zijn dan in 2021 is het aandeel van de grondexploitatie procentueel nagenoeg gelijk gebleven aan voorgaand jaar. Ten opzichte van de inschatting bij de begroting is de waarde van de grondexploitatie hoger uitgevallen. Bij het opstellen van de primitieve begroting gingen we er nog vanuit dat enkele kavels op 7Poort per eind 2022 verkocht zouden zijn. Dit is echter vertraagd, hierdoor is de boekwaarde van de grondexploitatie per ultimo 2022 nog hoger dan verwacht. Dit verklaart het grote verschil tussen begroting en rekening.

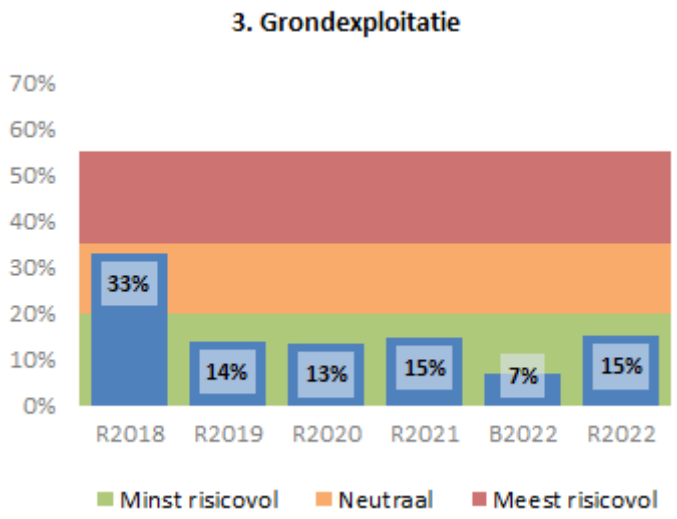

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de Algemene uitkering en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Dit kengetal is relevant voor de beoordeling van de financiële positie, omdat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

In de verschillende P&C-documenten informeren wij u over de tot dan toe recente ontwikkelingen.

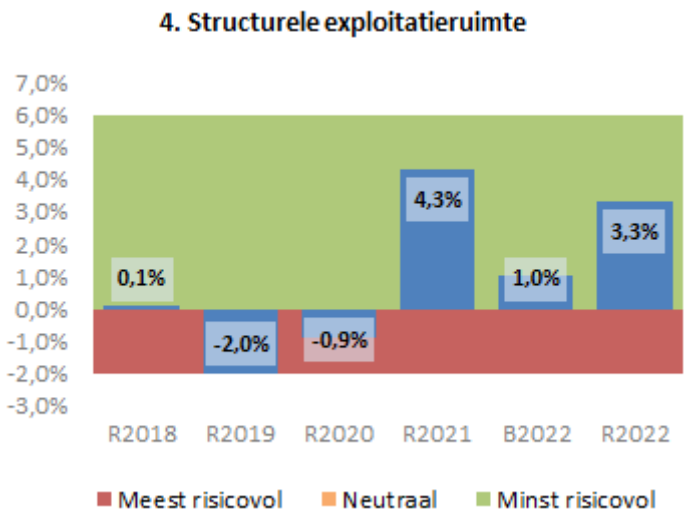

5. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de belastingdruk van de gemeente ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Het landelijk gemiddelde is gebaseerd op de gegevens van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO), die jaarlijks een rapport opstelt over de ontwikkeling van de lokale lasten. In de berekening zijn meegenomen de OZB-lasten, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een gemiddeld gezin. Onze gemeente zit met 92% iets onder het landelijk gemiddelde. De daling is voornamelijk te verklaren door de stijging van het landelijke gemiddelde. De totale lasten van onze gemeente zijn gestegen met 3,2% ten opzichte van 2021. De woonlasten van het landelijke gemiddelde zijn gestegen met 11,1%.

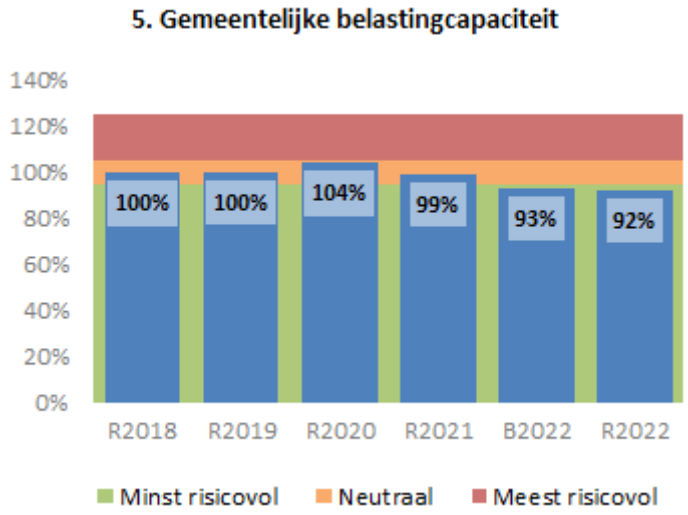

CONCLUSIE

De financiële kengetallen geven inzicht op de ontwikkelingen in de financiële positie en de daarmee samenhangende risico's. De afgelopen jaren zijn enkele kengetallen en de daarmee samenhangende risico's verbeterd. Door de grote eenmalige voordelen in voornamelijk de grondexploitaties is de weerstandsratio hoger geworden (risico's gedaald en algemene reserve gestegen).

De gemeente heeft de afgelopen jaren zijn financiële positie verbeterd en de risico's zijn verminderd. Het is echter belangrijk kennis te nemen van de ontwikkelingen die nog niet in de getallen zijn opgenomen om een totaalbeeld te vormen. Een belangrijk deel hiervan is beschreven bij het algemene beeld aan het begin van de paragraaf. Door de inflatie nemen de kosten/investeringen toe, waardoor meer geld nodig is (leningen) en

door de stijgende rente kunnen ook de financieringskosten aanzienlijk toenemen. De verschillende kengetallen kunnen daardoor snel veranderen.

Ontwikkelingen
Om de verschillende waarden te kunnen beoordelen is het van belang enkele ontwikkelingen die niet in de cijfers zijn opgenomen mee te nemen in de analyse. Hieronder zijn niet-limitatief enkele grote ontwikkelingen beschreven.

Warmtenetten
Gemeenten krijgen hoogstwaarschijnlijk de opdracht om regie te nemen in de energievoorziening in hun gemeenten, specifiek op het gebied van warmte. Een warmtebedrijf waarvan de meerderheid van het zeggenschap in handen is van publieke organisaties is het uitgangspunt. De precieze uitwerking moeten landelijk, regionaal en lokaal nog worden uitgewerkt maar veronderstelling is dat deze ontwikkeling van onze gemeente inzet en investeringen vraagt. Daar hangen ook risico's mee samen. De precieze uitwerking, keuzes en gevolgen zijn niet duidelijk, waardoor deze niet kwantificeerbaar zijn op dit moment.

Woningbouw en bedrijventerreinen
Landelijk is de ambitie om de komende jaren meer woningen te realiseren. Onze gemeente levert middels de woningdeal ook zijn bijdrage. In de risico's zijn alleen risico's opgenomen voor al bestaande grondexploitaties en nog niet voor nog komende plannen, zoals bijvoorbeeld Zevenpoort II. Bij woningbouw hebben wij een faciliterende rol, maar door de economische ontwikkelingen worden projecten steeds vaker stil gelegd. Vanuit deze context bestaat de kans dat wij een meer actieve, sturende en investerende rol moeten gaan spelen. Potentiële voordelen en nadelen, alsook de daarmee samenhangende risico's zullen groter worden. Zeker ten opzichte van de huidige grondpositie van de gemeente. Als voorbeeld en ter inschatting kunt u hierbij kijken naar de ontwikkeling van het financiële kengetal van 2018 tot nu.

Omgevingswet
De afgelopen jaren is er veel onduidelijkheid en onzekerheid geweest over de implementatie van de omgevingswet. Het onderliggende IT-systeem en ook de overgang van het huidige naar het nieuwe stelsel beleidsmatig. Is er beleidsmatig een overgangsfase of niet. Op basis van de huidige kennis en inzichten zijn wij voorbereid op de implementatie en is dit ook zodanig verwerkt in de begroting. Dit neemt niet weg dat er gedurende dit jaar nog ontwikkelingen komen die nog niet voorzien zijn. Daarnaast kunnen vanaf 2024 op basis van inzichten tijdens het werken met de nieuwe wet nog bijstellingen volgen. Kosten en baten zijn op basis van een zo goed mogelijk model ingeschat, maar daadwerkelijke effecten moeten nog zichtbaar worden. Al deze onzekerheden in combinatie met een schaarste aan personeel op dit gebied kunnen nog tot andere inzichten leiden.

Witte Kruis en gebiedsvisie
De ontwikkeling van het Witte Kruis loopt al meerdere jaren, waarbij ook een optie voor een bredere scope in beeld is. Er zijn nog geen besluiten genomen over hoe om te gaan met dit plan(gebied), maar afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden zullen hier investeringen en risico's mee samenhangen.

Samenvattend concluderen we dat incidentele resultaten een gezonde financiële positie (algemene reserve) tot gevolg hebben gehad, maar dat de komende jaren de ruimte in de structurele exploitatie beperkt blijft.

Conclusie/samenvatting
Wij staan er als gemeente op dit moment (financieel) goed voor en hebben ruimte risico's aan te gaan op de verschillende onderwerpen die op ons afkomen.

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Inleiding
De gemeente Zevenaar heeft een groot deel van haar vermogen geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de vorm van gebouwen, wegen en bruggen, openbare verlichting, groen, riolering en water. Het onderhoud van deze zaken is een kerntaak van de gemeente en van groot belang voor onze inwoners, bedrijven en bezoekers. Het onderhoud van kapitaalgoederen is grotendeels vastgelegd in beleids- en onderhoudsplannen. In deze paragraaf wordt per kapitaalgoed ingegaan op onder andere het beleid, de kwaliteitsnormen, het onderhoud, de financiële middelen en de risico's die met het onderhoud samenhangen.

Beleid
Openbare Ruimte
Vanwege de grote raakvlakken tussen groen, openbare verlichting, riolering en wegen pakken we onderhoudsprojecten integraal aan. Een integraal beleidskader ontbrak echter. In 2022 heeft u het integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) vastgesteld. Dit plan bevat de beleidsmatige en financiële kaders voor het beheer, onderhoud en vervanging van de openbare ruimte. Naast vaststelling van het gewenste verzorgend en technisch onderhoudsniveau, bevat het IBOR ambities op het gebied van biodiversiteit, klimaatadaptatie, duurzaamheid, exclusiviteit en betrokkenheid/tevredenheid van inwoners. Op basis van de beleidsmatige en financiële kaders van het IBOR hebben wij eind 2022 per onderdeel van de openbare ruimte (groen, wegen, openbare verlichting etc.) beheerplannen vastgesteld. In deze plannen komt tot uitdrukking hoe we met de beschikbare budgetten de openbare ruimte kunnen onderhouden op de vastgestelde onderhoudsniveaus. De budgetten zijn verwerkt in de meerjarenbegroting 2023-2026.

Gebouwen
Het onderhoudsbeleid is gerelateerd en afgeleid vanuit het integraal accommodatieplan (hierna IAP). In het IAP is op strategisch niveau vastgesteld welk vastgoed benodigd is om alle maatschappelijke taken te kunnen vervullen. Dit leidt tot een doelmatigere, duurzamere en meer toekomstbestendige gemeentelijke vastgoedportefeuille, die past bij de wettelijke taken van de gemeente en bijdraagt aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente.

Beleidskaders
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Integraal accommodatieplan 2020-2030 (2020)

Ontwikkelingen
In het IBOR zijn naast de gewenste kwaliteitsniveaus van het onderhoud ambities opgenomen die inspelen op actuele belangrijke thema’s en ontwikkelingen:
- biodiversiteit vergroten en behouden
- klimaatadaptatie in de openbare ruimte en privéterrein
- duurzaamheid en circulariteit in de openbare ruimte
- aantrekkelijk en uitnodigend voor iedereen
- betrokken en tevreden inwoners.

Met name bij revitalisering houden wij rekening met deze ambities en passen wij zo nodig de openbare ruimte hierop aan.

GEBOUWEN

Beleid
Het beleid voor de gemeentelijke gebouwen is vastgesteld op 26 januari 2017 in de nota vastgoedbeleid Zevenaar. Als uitwerking van deze nota is het integraal accommodatieplan opgesteld waarin de toekomstvisie van de gemeentelijke gebouwen is uitgewerkt.

In de raadsvergadering van 16 december 2020 heeft u het integraal accommodatieplan (IAP) vastgesteld. De ambitie van de gemeente Zevenaar is te komen tot een doelmatigere, duurzamere en toekomst bestendigere gemeentelijke vastgoedportefeuille, die past bij de wettelijke taken van de gemeente en bijdraagt aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Het IAP geeft concrete invulling aan deze ambitie door het vertalen van deze ambitie in te behalen doelstellingen en het formuleren van een stappenplan om deze doelstellingen te bereiken. Het IAP bevat ook een routekaart voor de verduurzaming van gemeentelijk maatschappelijk vastgoed.

Beleidskaders

- Nota vastgoedbeleid (2017)
- Integraal accommodatieplan (2020)

Kwaliteitsnormen
Het vaststellen van het onderhoudsniveau van de gemeentelijke panden wordt gebaseerd op NEN 2767, niveau 3 (redelijke conditie). Hier kan in specifieke gevallen van afgeweken worden. Voor publieke functies kan conditie 2 aangehouden zijn.
Onderhoudsniveau 3 houdt in dat het verouderingsproces over de gehele linie duidelijk op gang is gekomen. Functionele gebreken en gebreken die tot veiligheidsrisico's leiden worden direct verholpen.

In het geval dat panden tijdelijk onderdeel uitmaken van de vastgoedportefeuille en/of op termijn afgestoten of gesloopt worden, kan worden afgeweken van de onderhoudsnormering. Uitgangspunt in deze situatie zal zijn dat er zo min mogelijk onderhoud wordt uitgevoerd. De onderhoudsactiviteiten zijn gericht op het wind- en waterdicht houden van het object, op veiligheid en tijdelijke verhuurbaarheid.

Onderhoud
De actuele staat van onderhoud is conform het uitgangspunt conditieniveau 3 "redelijk". Conform dit niveau is in de afgelopen jaren onderhoud uitgevoerd.
Van de gebouwen die naar verwachting binnen afzienbare periode (< 5 jaar) gesloopt of herbestemd worden, wordt zo min mogelijk onderhoud uitgevoerd.

Ontwikkelingen
Op basis van het duurzaam meerjarenonderhoudsplan (DMJOP) en het IAP zijn in 2022 diverse activiteiten uitgevoerd om voor de komende jaren het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed doelmatig en duurzaam te onderhouden en te verbeteren. Dit wordt zo effectief mogelijk aangepakt door het integraal plan voor de grote vastgoedacties (renoveren, afstoten, nieuw bouwen) te combineren met het DMJOP.

Daarnaast is gewerkt aan de bezuinigingsopgave van zes vastgoedobjecten. De voorbereidingen voor herontwikkeling dan wel sloop van in totaal vier objecten zijn in 2022 uitgewerkt en worden in 2023 voortgezet.
Het voormalig Liemers Museum (Kerkstraat 16, Zevenaar) is verkocht.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	begroot 2022	realisatie 2022	Verschil
Belastingen	143	182	-40
Doorbelastingen	77	66	11
Dotatie voorziening	521	521	0
Huisvestingslasten	391	353	37
Leveringen diensten en goederen	270	238	32
Onderhoud gebouwen	307	298	9
Overige lasten	15	46	-31
Totaal	**1.724**	**1.705**	**18**

Er is in 2022 op de meeste onderdelen gewerkt binnen de begroting. Het grootste verschil wordt veroorzaakt door de belastingen. Dit komt voort uit hogere belastinglasten bij onder meer de gemeentewerf en de parkeergarage. Verder is er een voordeel behaald op de leveringen diensten goederen vanwege het uitstellen van enkele werkzaamheden. Dit wordt nader toegelicht in de verschilverklaring van programma 0.

GROEN

Beleid
Voor het beheer van de openbare ruimte en daarmee voor het openbaar groen is in 2022 het beleidsplan IBOR (integraal beleidsplan openbare ruimte) opgesteld en ter besluitvorming aan u voorgelegd. Hierin is de gewenste beeldkwaliteit vastgesteld voor het groenonderhoud en zijn de ambities voor het openbaar groen voor de komende jaren benoemd.
Beleidskaders

- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Beheerplan openbaar groen (2022)
- Beheerplan begraafplaatsen (2022)
- Beheerplan speelvoorzieningen (2022)

Kwaliteitsnormen
In het IBOR is het gewenste niveau voor de openbare ruimte vastgesteld en daarmee ook voor het openbaar groen. De beeldkwaliteitsniveaus zijn vastgesteld op basis van kwaliteitsnormen volgens de CROW beeldkwaliteitssystematiek.

Beeldkwaliteit hoog: centrum, begraafplaatsen en accentplekken;
Beeldkwaliteit basis: woonwijken, doorgaande wegen, parken en industrieterreinen;
Beeldkwaliteit laag: buitengebied.

De vastgestelde beeldkwaliteit heeft betrekking op het verzorgende en technische onderhoud van de openbare ruimte.
Onderhoud
Het onderhoud van de groenvoorzieningen wordt voor een deel in eigen beheer uitgevoerd en voor een deel door derden. Voor het reguliere onderhoud van het groen zijn we gestart met het wegwerken van de onderhoudsachterstand aan bomen en hebben we bestekken voorbereid conform het IBOR beleid voor het integraal onderhoud van de openbare ruimte (onderhoud groen, groen op wegen en vegen van goten) en voor bomen en bermen.

Ontwikkelingen
In 2022 is het IBOR vastgesteld. Op basis hiervan hebben we de opgave voor openbaar groen inhoudelijk en financieel vertaald in het beheerplan openbaar groen 2022-2026. Het beheerplan is in december 2022 door het college vastgesteld.
In Angerlo zijn we gestart met de revitalisering van de openbare ruimte. Hiervoor hebben we een groenplan gemaakt dat aansluit op de IBOR ambities aantrekkelijk en uitnodigend en het versterken van de biodiversiteit.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	begroot 2022	realisatie 2022	Verschil
Bestekken onderhoud groen	765	808	-43
Doorbelastingen	1.087	1.007	81
Leveringen diensten en goederen	618	594	24
Onkruidbestrijding	172	172	0
Overige lasten	353	291	62
Totaal	**2.995**	**2.872**	**123**

Er is een voordeel van € 123.000 behaald op het openbaar groen in 2022. Dit wordt deels veroorzaakt doordat er geen renovatie is uitgevoerd en er weinig inboet was. Daarnaast is er weinig gesnoeid waardoor de verwerkingskosten lager uitvielen en hebben we een voordeel op interne doorbelastingen van kosten van materieel. Deze verschillen zijn nader toegelicht binnen de verschilverklaring in programma 5.

OPENBARE VERLICHTING

Beleid
Voor de gemeente Zevenaar is het van belang om alle beheerdata over de gemeentelijke kapitaalgoederen (waaronder openbare verlichting) op orde te hebben. Deze beheerdata is essentieel om als sturingsmiddel te gebruiken bij het nemen van (strategische) beslissingen over het beheren van de openbare ruimte.
Op basis van de geactualiseerd beheerdata hebben wij een nieuw integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) opgesteld inclusief consequenties die samenhangen met complexe opgaven als bijvoorbeeld klimaatadaptatie en participatie. Dit plan heeft u in 2022 vastgesteld. Tegelijkertijd hebben wij het beheerplan voor openbare verlichting voor de aankomende jaren uitgewerkt. Hierin komt tot uitdrukking hoe we met de beschikbare budgetten de openbare verlichting onderhouden op het vastgestelde onderhoudsniveau.
Beleidskaders
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022 - 2032 (2022)
- Beheerplan openbare verlichting (2022)
- Beheerplan verkeersregelinstallaties (2022)

Kwaliteitsnormen
De kwaliteitsnormen zijn vastgelegd in IBOR en uitgewerkt in de beheerplannen openbare verlichting en verkeersregelinstallaties.
Onderhoud
In 2021 hebben wij een nieuwe Europese aanbesteding gehouden samen met de gemeenten Duiven en Westervoort. De opdracht is aangegaan voor twee jaar met de optie om twee keer met één jaar te verlengen. Hiervoor is een raamcontract afgesloten waarin deelopdrachten zijn uitgezet. Deze bestekken zullen in onderdelen te zijner tijd worden omgezet in beeldkwaliteitsbestekken. Het is de bedoeling het bestaande contract met twee jaar te verlengen en daarna over te gaan op een beeldkwaliteitsbestek op basis van een vastgesteld IBOR.

Ontwikkelingen
Het beheer van de openbare verlichting draagt bij aan het realiseren van doelstellingen van het rijk en de ambities in het IBOR op het gebied van duurzaamheid en energiebesparing. Behoudens de actuele aandacht voor duurzaamheid zijn er geen nieuwe externe ontwikkelingen te benoemen.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	begroot 2022	realisatie 2022	Verschil
Elektriciteit	191	202	-11
Leveringen diensten en goederen	70	70	0
Doorbelastingen	72	72	0
Dotatie voorziening	16	16	0
Overige lasten	10	5	5
Totaal	360	366	-6

Er is een nadeel behaald van € 6.000 op het product openbare verlichting. Deze wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de hoger uitvallende elektriciteitskosten.

RIOLERING EN WATER

Beleid
De werkzaamheden gerelateerd aan water en riolering die in 2022 zijn uitgevoerd zijn conform het watertakenplan de Liemers 2022-2026. Dit beleidsplan is een verbreding van het GRP 2012-2016 en het vervolg van het watertakenplan 2017-2021 dat samen met andere Liemerse gemeenten en het waterschap Rijn en IJssel is opgesteld. Dit beleidskader verwoordt de gezamenlijke visie van de Liemers op zowel de afvalwaterketen als het stedelijk water. Zowel gemeenten als het waterschap ondersteunen hierbij de gekozen strategie, maar behouden hierbij ieder hun eigen wettelijke taken en verantwoordelijkheden. Aanvullend op de bestaande beleidsstukken is door de vier organisaties in dit watertakenplan gekeken naar een gezamenlijke strategie ten aanzien van interacties binnen de afvalwaterketen en het stedelijk water. Specifiek voor het gebied de Liemers vormt dit watertakenplan op onderstaande vier thema's een verbijzondering van algemeen beleid. De thema's zijn:

- Basis op orde (houden);
- Klaar voor de toekomst;
- De burger centraal;
- Samenwerking de Liemers.

Het nieuwe watertakenplan is in de derde kwartaal 2022 vastgesteld door de raden. In dit plan is afgestemd met het integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) dat in oktober 2022 door de raad is vastgesteld.

Beleidskaders

- Watertakenplan De Liemers 2022-2026 (2022)
- Beheerplan water en riolering (2022)

Kwaliteitsnormen
De gemeente heeft de zorgplicht m.b.t. de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater vermengd met bedrijfsafvalwater, afvloeiend hemelwater, grondwater of ander water. De ontvangst en zuivering van het door de gemeente ingezamelde (stedelijke) afvalwater is de taak van het waterschap. Daarnaast draagt het waterschap zorg voor de waterhuishouding. Deze zorgplichten dienen in onderlinge samenwerking tussen de Liemerse gemeenten en het waterschap goed te worden uitgevoerd. Informatie hierover is beschreven in het rapport "watertakenplan de Liemers 2022-2026".

Onderhoud
Waterschap en gemeenten dragen zorg voor de instandhouding van de afvalwaterketen en het watersysteem zodanig dat voorzieningen goed blijven functioneren en er geen gevaar optreed voor de volksgezondheid, het milieu of voor de leefomgeving. Jaarlijks zijn hiervoor activiteiten gepland zoals het vervangen en renoveren van objecten, uitvoeren van onderzoek, planvorming en beleid en zorg dragen voor het beheer en onderhoud. Deze werkzaamheden zijn meestal periodiek en/of cyclisch van aard.

Waterschap en gemeenten willen de komende jaren toegroeien naar een meer risicobewust beheer voor het uitvoeren van de watertaken. Dit is onderdeel van de implementatie van assetmanagement om te komen tot een meer doelmatiger waterbeheer.

In het derde kwartaal van 2022 is de uitvoering van het project revitalisering van Angerlo gestart waarbij, na afronding van het project revitalisering Giesbeek, is eveneens gekozen een integrale gebiedsaanpak. Daarnaast zijn we verder gegaan met voorbereidingswerkzaamheden (inventarisatie en ontwerp) met revitaliseringsprojecten Lobith, Tolkamer en Zevenaar.

Ontwikkelingen
Bij grootschalige rioolvervangingsprojecten (revitalisering) zoeken we afstemming met IBOR projecten, waarbij klimaat adaptieve maatregelen een belangrijke rol spelen. Daarnaast intensiveren we de participatie ('de burger centraal') en regionale samenwerking.

Als gevolg van onder meer klimaatverandering hebben woningen die gebouwd zijn voor 1976 en op stroken zijn gefundeerd, kans op verzakkingen. Er is een comité opgericht binnen gemeente Zevenaar, in nauwe samenwerking met waterschap Rijn en IJssel en gemeenten Duiven en Westervoort. Doel hiervan is om te bekijken in hoeverre de overheden de gedupeerden bij kunnen staan.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	begroot 2022	realisatie 2022	Verschil
Beheersystemen en IT	83	40	42
Doorbelastingen	1.138	1.143	-5
Dotatie voorziening	877	914	-36
Onderhoud en reparaties	527	589	-63
Onderzoeken	177	81	96
Overige lasten	206	214	-8
Totaal	**3.008**	**2.981**	**27**

In 2022 hebben we een positief resultaat behaald binnen riolering. Dit saldo is deels gestort in de reserve riool (met name dankzij de heffingsopbrengsten). De restant verschillen zijn gestort in de voorziening riool. De verklaard het nadeel op de dotatie voorziening.
Het positieve saldo wordt met name veroorzaakt door een besparing op de beheersystemen en onderzoeken. Door de inhaalslag op onderhoud zijn de onderhoudskosten hoger dan begroot. Deze verschillen zijn nader toegelicht in de verschilverklaring van programma 7.

WEGEN EN BRUGGEN

Beleid
Op basis van de geactualiseerd beheerdata hebben wij een nieuw integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (IBOR) opgesteld. Naast het vaststellen van het gewenste onderhoudsniveau bevat het plan ook een uitwerking van een vijftal ambities o.a. op het gebied van klimaat en energie. Dit plan heeft u in oktober 2022 vastgesteld. Tegelijkertijd hebben wij de beheerplannen voor wegen, civiele kunstwerken en straatmeubilair (onderdeel bebording) voor de aankomende jaren uitgewerkt. In de beheerplannen komt tot uitdrukking hoe we met de beschikbare budgetten wegen, civiele kunstwerken en bebording onderhouden op het vastgestelde onderhoudsniveau.

Beleidskaders
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Beheerplan wegen en civiele kunstwerken (2022)
- Beheerplan straatmeubilair (2022)

Kwaliteitsnormen
Openbare wegen en civiele kunstwerken zijn een onderdeel van de openbare ruimte. In het IBOR hebben wij het gewenste technische onderhoudsniveau en de beeldkwaliteit van de openbare ruimte vastgesteld en geven wij inzicht in de noodzakelijke omvang van de onderhoudsbudgetten. In de beheerplannen geven wij voor de wegen, civiele kunstwerken en straatmeubilair (bebording) aan hoe wij middelen aanwenden om te komen tot het gewenste onderhoudsniveau.

Vanwege de grote raakvlakken tussen riolering en onderhoud wegen pakken we grootschalige revitaliseringsprojecten integraal aan.

Onderhoud
Het klein onderhoud van de wegen en civiele kunstwerken wordt in eigen beheer uitgevoerd. Ook is een deel van het onderhoud uitbesteed aan derden. Voor de uitvoering van het onderhoud zijn raambestekken gemaakt. In 2022 hebben wij het raambestek voor midden- en groot onderhoud straatwerk in de markt gezet. In september 2022 zijn wij tot gunning overgegaan.

Ontwikkelingen
In de planning en uitvoering van revitaliseringsprojecten openbare ruimte (waaronder wegen) houden wij rekening met nieuwe ontwikkelingen zoals de komende energietransitie. Dit betekent dat wij in elk (revitaliserings)plan kijken naar mogelijkheden om de energietransitie in de toekomst mogelijk te maken, zoals het aanleggen van een warmtenet in de kern Angerlo en Zevenaar en het verzwaren van het elektranet in de hele gemeente Zevenaar. Verder houden wij in de revitaliseringsprojecten zoveel mogelijk rekening met de ambities in het IBOR en zetten daarvoor de beschikbaar gestelde middelen in.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	begroot 2022	realisatie 2022	Verschil
Doorbelastingen	856	903	-47
Dotatie voorziening	3.401	3.514	-113
Leveringen diensten en goederen	192	218	-27
Overige lasten	31	30	1
Totaal	**4.480**	**4.666**	**-186**

Er is een nadeel behaald op wegen en bruggen van € 186.000. De oorzaak zit met name in de hogere dotatie aan de voorziening. Dit wordt veroorzaakt door de bijdrages die nutsbedrijven leveren voor de verhardingen. Deze ontvangsten doteren we aan de voorziening wegen, zodat we hier in de toekomst groot onderhoud aan

diezelfde verhardingen voor kunnen plegen. Dit wordt nader toegelicht in de verschilverklaring van programma 2.

Conclusie

In onderstaande tabel zijn de onderhoudskosten van de verschillende onderdelen binnen de kapitaalgoederen opgenomen ten opzichte van de begroting 2022 inclusief begrotingswijzigingen gedurende het jaar.

Gemeente Zevenaar

Bedragen x € 1.000

Soort kapitaalgoed (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
Gebouwen	1.724	1.705	18
Wegen en bruggen	4.480	4.666	-186
Openbare verlichting	360	366	-6
Groen	2.995	2.872	123
Riolering	3.008	2.981	27
Totaal lasten onderhoud kapitaalgoederen	**12.566**	**12.589**	**-24**

De raad heeft in oktober 2022 het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) vastgesteld. Het IBOR bevat de beleids- en financiële kaders voor het beheer, onderhoud en vervanging van de openbare ruimte. Aan de hand van deze kaders zijn eind 2022 sectorale beheerplannen opgesteld waarin wordt aangegeven hoe wij de kapitaalgoederen op het gewenste niveau gaan brengen en houden. De financiële kaders zijn verwerkt in de meerjarenbegroting 2023-2026.

Op basis van de huidige meerjarenbegroting is een bedrag van € 12,6 miljoen benodigd voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen binnen de gemeente Zevenaar. Het nadeel in 2022 is met name incidenteel van aard.

FINANCIERING

Inleiding
De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie vindt plaats binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de daarbij behorende ministeriële regelingen. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij bijvoorbeeld tot uitdrukking in voorschriften voor een verplichte financieringsparagraaf in de begroting en in de jaarrekening. De risicobeheersing binnen de Wet fido richt zich op renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's.

Definitie van het begrip treasury:
Het besturen en beheersen, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

De doelstelling van de treasuryfunctie is dat deze uitsluitend de lokale publieke taak dient. De gemeente Zevenaar hanteert daarom als uitgangspunt dat er defensief en risicomijdend op de geld- en kapitaalmarkt opgetreden wordt. Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang het onderscheid te herkennen tussen de treasury- en de controlfunctie. Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen. De controlfunctie is juist belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan. Vanuit deze rollen is de focus bij treasury gericht op feitelijke in- en uitgaande kasstromen en die van de controlfunctie op de baten en lasten. In deze paragraaf staan voornamelijk de feitelijke kas- en financieringsstromen centraal.

Beleid
Het beleid van de gemeente Zevenaar is gericht op:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.

Beleidskaders
Financiële verordening Gemeente Zevenaar 2018 (art. 212 GW)
Treasurystatuut Gemeente Zevenaar 2018

GEMEENTEFINANCIERING

Financieringsbehoefte
De financieringspositie wordt bepaald door het saldo van de boekwaarden van vaste activa en grondexploitaties ten opzichte van het totaal aan beschikbare financieringsmiddelen. Per ultimo dienstjaar heeft de gemeente Zevenaar een financieringstekort. Voor dit tekort zijn geldleningen aangetrokken.

In onderstaand overzicht is het verloop van de afgesloten langlopende geldleningen op de balansdatum weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Jaar	Stand 31-12	Rentebedrag	Rente %
2021	113.779	2.235	1,9%
2022	99.769	2.034	2,0%
2023	88.398	1.878	2,1%
2024	82.007	1.712	2,1%

Het gemiddelde rentepercentage is gebaseerd op de te betalen rente van de gesloten geldleningovereenkomsten gedeeld door het schuldrestant aan het einde van het jaar. Doordat 75% van de huidige leningen voor een langere looptijd zijn afgesloten, fluctueert het gemiddelde rentepercentage de komende jaren nauwelijks. De afgesloten leningen die voor een kortere looptijd zijn afgesloten (zogenaamde fixe leningen, welke aan het einde van de looptijd in één keer worden afgelost) hebben een zeer laag tot zelfs negatief rentepercentage en brengen daarmee het gemiddelde rentepercentage naar beneden. Het vrijvallen van deze leningen in de komende jaren, en het afsluiten van nieuwe leningen zullen met de huidige hogere marktrente het gemiddelde rentepercentage op langere termijn laten stijgen. Gezien de huidige renteontwikkelingen (zie verderop in deze paragraaf) en bovengenoemde situatie verwachten wij dat stijgende rentelasten de komende jaren hun invloed zullen hebben op de begroting.
We hebben een nieuwe vaste geldlening in 2023 afgesloten. De financieringsbehoefteberekening in maart 2023 en de ontwikkelingen qua renteverhogingen op de kapitaalmarkt gaven de aanleiding om een vaste geldlening af te sluiten met de volgende modaliteiten: vaste lineaire geldlening van € 20 miljoen; rentepercentage 3,3% met een looptijd van 25 jaar.

RISICOBEHEER

Risicobeheer
Risicobeheer is een van de centrale doelstellingen van de Wet fido. Hierbij worden de volgende risico's onderscheiden:

- renterisico's;
- kredietrisico's;
- risico's bij het liquiditeitsbeheer en debiteurenrisico's.

In het financieringsstatuut is aangegeven dat voor het uitzetten van middelen alleen gebruik wordt gemaakt van financiële instellingen met minimaal een AA - rating, d.w.z. zeer kredietwaardige partijen. Uitlenen van gelden aan bedrijven en beleggen in aandelen is niet toegestaan gelet op de risico's die daaraan verbonden zijn.
Bij het verstrekken van leningen voor de publieke taak worden zoveel mogelijk zekerheden of garanties geëist.

RENTE EN RENTERISICO'S

De belangrijkste risico's voor de gemeente die samenhangen met de uitvoering van de treasuryfunctie bestaan uit renterisico's. Deze worden getoetst aan twee normen. Dit zijn:

1. De kasgeldlimiet. Deze geeft het maximale bedrag aan dat een gemeente aan vlottende financieringsmiddelen (looptijd korter dan één jaar) mag opnemen;
2. De renterisiconorm. Hiermee wordt het renterisico op de vaste schuld (looptijd vanaf één jaar) in beeld gebracht.

De ontwikkelingen van deze renten worden hieronder nader toegelicht.

1) De kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de toegestane omvang van de kortlopende schuld (looptijd korter dan 1 jaar). Reden hiervoor is dat een korte schuldpositie een potentieel renterisico met zich mee brengt, omdat rentestijgingen direct doorwerken in de rentelasten. Het is dan ook van belang dat de grote potentiële beweeglijkheid van de rentelasten op korte financiering gedurende het begrotingsjaar beheerst wordt. Voor structurele liquiditeitstekorten is financiering met geldleningen met een looptijd langer dan 1 jaar de aangewezen oplossing.

De hoogte van de kasgeldlimiet is afhankelijk van de omvang van de lopende uitgaven.
De kasgeldlimiet voor de gemeente Zevenaar voor 2022 is berekend op 13,6 miljoen en is gelijk aan 8,5% van de begrotingsomvang van 160,0 miljoen (inclusief de begrotingstotalen van de Gemeenschappelijke Regelingen de RDL (Reinigingsdienst De Liemers) en het SALD (Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg).

Overzicht kasgeldlimiet in 2022 (x€ 1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Berekend kasgeldlimiet 2022	13.600	13.600	13.600	13.600
Omvang netto-vlottende schuld	-38.610	-28.457	-21.785	-4.622
Ruimte binnen kasgeldlimiet	52.210	42.057	35.385	18.222
Overschrijding van de kasgeldlimiet	0	0	0	0

In 2022 is de kasgeldlimiet niet overschreden.
Als drie kwartalen achtereen de kasgeldlimiet zou worden overschreden, moet volgens artikel 4 van de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) de provincie als toezichthouder hiervan op de hoogte worden gebracht. Daarnaast moet de kwartaalrapportage en een plan om binnen de kasgeldlimiet te blijven ter goedkeuring aan de toezichthouder voorgelegd worden.
Gezien de aanhoudende stijging van zowel de kortlopende als de langlopende rente is het met het oog op de langere termijn naar verwachting gunstiger om nu geld voor een langere termijn te lenen tegen het huidige tarief. Immers als de rente door blijft stijgen, stijgen de rentelasten mee.
Uiteraard blijven we de kapitaalmarkt nauwlettend volgen en maken we bij nieuwe financieringsbehoeften steeds weer opnieuw een afweging tussen kort en lang geld.

Renterisico kort geld
De rentelasten van kort geld (kasgeldlimiet) hangen samen met de ontwikkeling van de Euribor. In onderstaande grafiek is het verloop van de Euribor in de afgelopen jaren weergegeven.

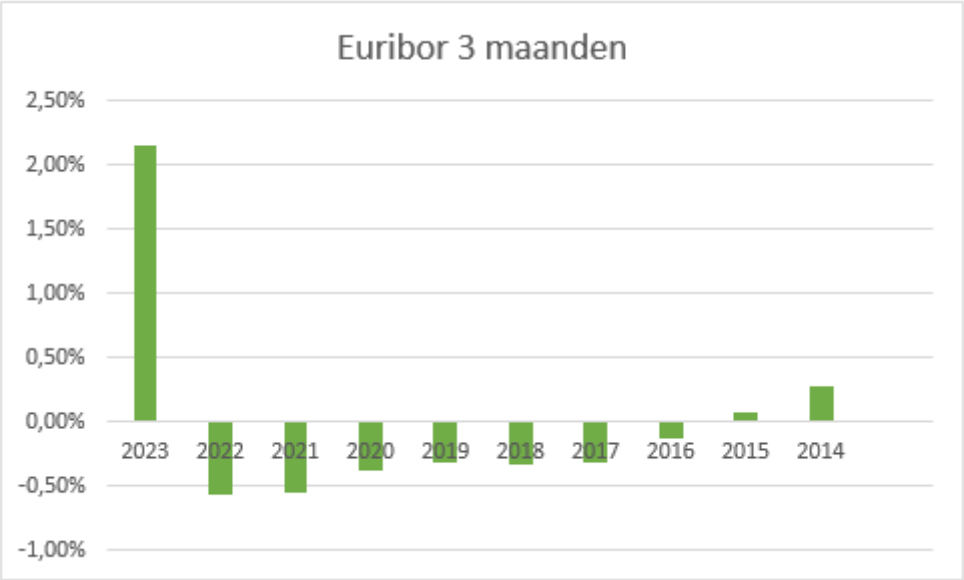

Zoals uit bovenstaande grafiek blijkt bevond het kortlopende renteniveau (referentierente: 3-maands Euribor) zich het afgelopen jaar voor het eerst sinds 7 jaar weer boven de 0%. Dit korte renteniveau staat hoofdzakelijk onder invloed van het monetair beleid van de Europese Centrale Bank (ECB).
Het jaar 2022 stond in het teken van de oorlog in Oekraïne, de hoge energieprijzen en een hoge inflatie. De renteontwikkeling hangt sterk samen met deze ontwikkelingen. De ECB heeft als primaire taak om de inflatie

te bestrijden. Zij houdt als streefwaarde voor de inflatie 2% aan. Op dit moment is de inflatie in de Eurozone 8,5% (februari 2023). De inflatie is iets aan het dalen, in oktober 2022 beleefde deze een piek van 10,6%, maar ligt nog steeds ver boven het streefniveau van de ECB. Om de inflatie te verlagen, moet de ECB het monetaire beleid verkrappen. Naar aanleiding hiervan verwacht men dat de kortlopende rente de komende tijd nog blijft stijgen.

Renterisico lang geld

De gemeente Zevenaar gaat uit van totaalfinanciering. Op basis van de behoefte wordt lang geld aangetrokken. Het geld wordt met name aangewend om activa te financieren. In de gemeente Zevenaar worden activa lineair afgeschreven en hier wordt met het langlopende geld bij aangesloten.

Rentelasten van langlopend geld zijn gebaseerd op een lening bij de BNG met een looptijd van 20 jaar, waarbij de rente tussentijds niet wordt aangepast. In onderstaande grafiek staat het verloop van de rente in de afgelopen jaren opgenomen (stand 29 maart 2023).

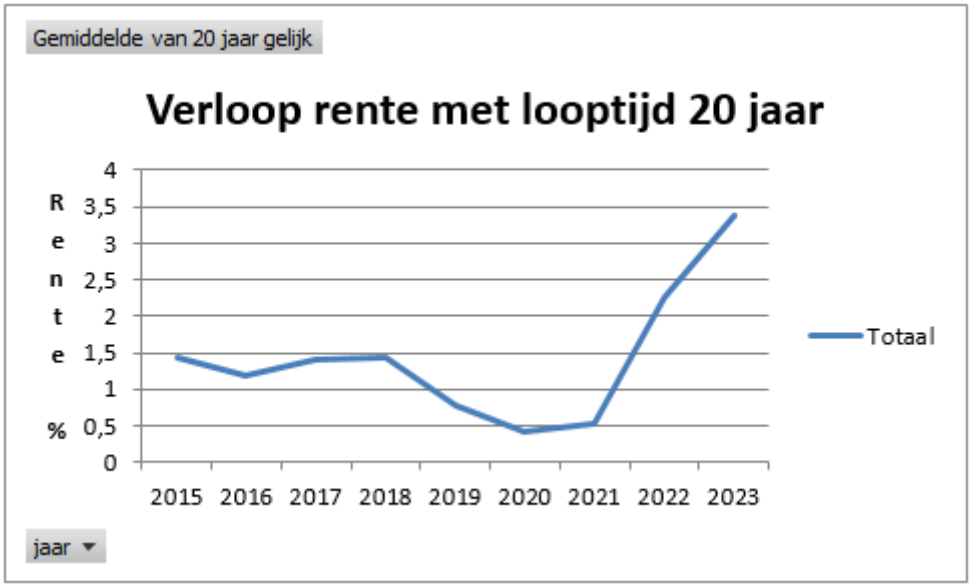

De lange rente heeft in 2022 een sterk stijgende trend laten zien. Het beleid van de ECB heeft ook op de renteontwikkeling van lang geld invloed. Vanaf maart 2023 zal de ECB haar obligatieportefeuille met 15 miljard euro per maand afbouwen door aflopende obligaties niet meer te herfinancieren.
De monetaire verkrapping remt de economische groei- en inflatieverwachtingen binnen de eurozone. Beide effecten remmen zo de stijging van de kapitaalmarktrentes af. Dit vergroot de kans dat de lange rentes komende tijd stabiliseren.

2. Renterisiconorm

Bij de renterisiconorm gaat het om het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente voor de rentelasten. Aanpassing van de rentepercentages doet zich voor bij herfinanciering en renteherziening. Herfinanciering houdt in, dat een vervangende geldlening wordt aangetrokken om aan de aflossingsverplichtingen van bestaande geldleningen te kunnen voldoen. Bij renteherziening gaat het om het aanpassen van het rentepercentage door de geldgever tijdens de looptijd van de geldlening.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de renterisiconorm in 2022 niet is overschreden.

	Berekening renterisico-norm (x € 1.000)	Begroting 2022	Werkelijk 2022
1a.	Renteherzieningen (leningen)	0	0
1b.	Renteherzieningen (leningen u/g)	0	7.272
2a.	Aflossingen (leningen)	14.010	14.010
2b.	Aflossingen (leningen u/g)	0	697
3.	**Renterisico**	14.010	6.041
	Totaal begroting/jaarstukken	154.986	162.034
	Bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	20%	20%
4.	*Renterisiconorm*	30.997	32.400
	Renterisico op vaste schuld	14.010	6.041
5.	**Ruimte onder risico-norm**	16.987	26.359

KREDIETRISICO'S

De gemeente loopt kredietrisico op door de gemeente verstrekte gelden. Het risico doet zich voor bij het op beleidsmatige gronden verstrekken van leningen (publieke taak). Het risico bestaat dat leningen niet, niet volledig en/of niet tijdig worden terugbetaald (rentekosten).

Onderstaand volgt een overzicht van de uitgezette gelden per type instelling.

Risicogroep	M/Z*	Restant schuld Bedrag (x € 1.000)	Percentage van het totaal (%)
Leningen aan stichtingen en sportaccommodaties	Z	257	1,6
Leningen aan deelnemingen (Alliander en RDL)	Z	7.723	46,5
Hypothecaire leningen ambtenaren	M	4.130	24,9
Sociale kredieten aan inwoners via Kredietbank	Z	194	1,2
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN):			
Leningen voor verzakte woningen	M	90	0,5
Startersleningen koophuizen	M	2.404	14,4
Duurzaamheidsleningen	M	412	2,5
Leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland	M	1.389	8,4
Totaal		16.599	100%

* Met (M) of zonder (Z) hypothecaire zekerheid

Leningen aan stichtingen sportaccommodaties
Het betreft leningen aan stichtingen, sportaccommodaties en woonwagenbewoners. De aflossing verloopt zoals is overeengekomen. Het kredietrisico voor de gemeente wordt als gering geschat.

Deelnemingen (Alliander en RDL)
Bij raadsbesluit van 24 november 2021 is kennis genomen van het versterken van de kapitaal-structuur van Alliander N.V. door het verstrekken van een reverse converteerbare hybride obligatielening. Gedurende de looptijd van deze obligatielening zal de gemeente een vaste marktconforme rentevergoeding ontvangen. De aandeelhouders is verzocht hieraan minimaal naar rato van hun aandelenbelang deel te nemen. De gemeente Zevenaar is aandeelhouder van Alliander met een belang van 0,45% van de in totaal 136.794.964 aandelen. Op termijn zal Alliander naar verwachting de lening converteren oftewel omzetten naar nieuw uit te geven aandelen. Op 15 december 2021 is een obligatielening verstrekt van € 2.722.936. Het kredietrisico wordt als gering geschat.

In 2022 is aan het bestuur van de GR RDL een vaste geldlening verstrekt van € 5 miljoen voor de bouw van het nieuwe (afval) aanbiedstation op 7Poort.
De GR RDL voert de publieke taken uit in opdracht van de gemeenten Montferland en Zevenaar op het gebied van afvalinzameling en de exploitatie van aanbiedstations. De uitvoering van deze taken moet voor de gemeenten een bijdrage leveren aan de vermindering van de hoeveelheid restafval, zodat de gemeenten kunnen voldoen aan de VANG-doelstelling (Van Afval Naar Grondstof). De inzameling van afval levert een bijdrage aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeenten Montferland en Zevenaar.

Hypothecaire leningen ambtenaren
Tot 1 januari 2009 zijn aan personeelsleden, onder een aantal voorwaarden, hypothecaire geldleningen verstrekt. Met ingang van 2009 is het door de wijziging van de Wet FIDO niet meer mogelijk om hypothecaire geldleningen te verstrekken aan personeelsleden. De verstrekte geldleningen tot 1 januari 2009 blijven bestaan en worden afgelost zoals overeengekomen. Bij het beëindigen van het dienstverband dient tot aflossing van de gehele lening te worden overgegaan. Het restant van de leningen zal door deze wijziging elk jaar afnemen.
Gelet op de hypothecaire zekerheidstelling worden de risico's als gering geschat.

Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN)
In het kader van de Verordening Stimulering Verzakkingsherstel zijn leningen verstrekt aan eigenaren van verzakte woning. Alle verstrekte leningen op grond van deze verordening zijn verstrekt onder hypothecaire zekerheid. Hierdoor worden de risico's als gering geschat.
Op grond van de Verordening Starterslening gemeente Zevenaar zijn voor de aankoop van een woning op "Groot Holthuizen" via de Stichting Stimuleringsfonds Nederlandse Gemeenten startersleningen verstrekt van maximaal
€ 22.500. De helft van dit bedrag werd door het rijk verstrekt. Alle verstrekte leningen op grond van deze verordening zijn verstrekt onder hypothecaire zekerheid. Hierdoor worden de risico's als gering geschat.
In 2017 zijn voor het eerst duurzaamheidsleningen via het SVN verstrekt. De risico's worden als gering geschat.
Ook zijn via het SVN leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland verstrekt. De risico's worden als gering geschat.

RISICO'S LIQUIDITEITSBEHEER EN DEBITEUREN

De risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitenplanning en wijzigingen in het tempo van uitvoering van voorgenomen investeringen, waardoor als gevolg daarvan de financieringskosten hoger kunnen uitvallen, worden zoveel mogelijk beheerst.
Met betrekking tot het risico van debiteuren wordt opgemerkt, dat het beleid gericht is op het tijdig innen van de vorderingen. Voor de inning van achterstallige vorderingen bestaat een vaste procedure.

SCHATKISTBANKIEREN

Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Het drempelbedrag is gelijk aan 2% van het begrotingstotaal 2022 van
€ 160.435.000 (indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen zoals in onze gemeente). Het schatkistlimiet bedraagt voor onze gemeente over 2022 € 3.209 miljoen. Bij het berekenen van het genoemde totaal zijn de begrotingstotalen van de gemeenschappelijke regelingen, het Streekarchivariaat en de Reinigingsdienst de Liemers (RDL) meegenomen. Dit is conform de regeling van het schatkistbankieren, omdat deze administraties door onze gemeente worden gevoerd en de treasury ook door de gemeente Zevenaar wordt beheerd.
Onze bank (Bank voor Nederlandse Gemeenten, BNG) bracht vanaf 1 juli 2021 bij een positief saldo van meer dan € 500.000 een negatieve creditrente in rekening. Om dit te voorkomen is het afroom-bedrag voor de schatkist naar beneden bijgesteld naar € 400.000. Waarom dit bedrag? Tussen het afroom-moment voor de schatkist zit een aantal uren. Als na dit moment nog geld op ons bankrekeningnummer bij de BNG wordt ontvangen gaan we hierover alsnog creditrente betalen. Inmiddels is de negatieve creditrente komen te vervallen. Maar omdat we bij het schatkistbankieren een hogere rente ontvangen dan bij de BNG is het handhaven van het geschetste afroom-beleid het gunstigste voor onze gemeente.

In het besluit begroting en verantwoording (BBV) zijn regels opgenomen over het rapporteren over (het gebruik van) het drempelbedrag. In onderstaande toelichting wordt voldaan aan deze rapportage-eis in de jaarrekening.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**3.209**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**196**	**324**	**262**	**252**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	3.013	2.885	2.947	2.957
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	160.435			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	160.435			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van	Drempelbedrag	3.209			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	17.635	29.440	24.111	23.143
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	196	324	262	252

RENTETOEREKENING

Beleid rentetoerekening

In de begroting en deze jaarrekening zijn zowel de stellige uitspraken als de aanbevelingen uit de notitie rente (juli 2017) verwerkt. De belangrijkste onderdelen betreffen:

- Treasury activiteiten worden via het taakveld treasury verwerkt in de begroting;
- Er wordt geen rente over het eigen vermogen verwerkt in de begroting;
- De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente (in euro's) te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd.

De verwerking van de rente is in onderstaand schema inzichtelijk gemaakt.

Bedragen x € 1.000

Renteschema		Begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering		2.053	2.003	2.001
b. Externe rentebaten	-/-	62	47	45
Totaal door te rekenen externe rente		1.991	1.956	1.956
c. rente die aan de grondexploitatie moet worden berekend	-/-	358	536	536
rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	1.189	740	724
	-/-	1.547	1.276	1.260
d. Saldo door te rekenen rente		444	680	696
d1 Rente over eigen vermogen		-	-	-
d2 Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		-	-	-
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente		444	680	696
e. De werkelijke aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-/-	444	678	696
Berekende omslagpercentage volgens Treasurybeleid over boekwaarde 1-1		0,35%	0,59%	0,61%
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		**0**	**-2**	**0**

Voor toerekening van rente aan de grondexploitatie worden de voorschriften opgenomen in de notitie grondexploitaties 2016 gehanteerd.

Op basis hiervan moet de voorziening contant worden gemaakt tegen 2%.

Toelichting

a) Werkelijk verschuldigde rente voor de aangetrokken vaste geldleningen en berekende rente over het financieringstekort.

c) Over de boekwaarde op 1 januari 2022 van de Bouwgrond in exploitatie (BIE) mag alleen het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen. Dit percentage is basis van de werkelijke balansbedragen 2021 berekend op 1,23.

c) Rente projectfinanciering: Dit betreft investeringen uit het verleden waarvoor vaste rentepercentages gelden.

d1) en d2) Op aanbeveling van de Commissie BBV en door de harmonisatie is besloten geen rente over het eigen vermogen (bespaarde rente) meer te berekenen.

f) Het renteresultaat van € 696.000 is omgeslagen over de boekwaarde per 1 januari 2022. De afwijking van het werkelijke bedrag ten opzichte van de raming na wijziging is niet groter dan 25%.

BEDRIJFSVOERING

PERSONEEL & ORGANISATIE

Personeel

Ziekteverzuim
Binnen onze organisatie werken we volgens het eigen regiemodel. Dit houdt in dat we als organisatie zelf de volledige regie hebben over de verzuimbegeleiding van de medewerkers. Naast verzuimbegeleiding wordt er veelvuldig gebruik gemaakt van het preventief spreekuur bij de bedrijfsarts om zo uitval te voorkomen. Doordat er hybride gewerkt wordt hebben medewerkers een betere werk-privé balans ervaren. Het landelijk gemiddelde verzuimpercentage van gemeenten van vergelijkbare grootte was 5,80%. Onze ambitie was om hieronder te blijven. In de personeelsmonitor van het AenO fonds over 2021 werd aangegeven dat het verzuim in de toekomst zou gaan toenemen als gevolg van langdurig verzuim. Ons verzuimpercentage is in 2022 gestegen naar 6,97%. De landelijke cijfers zijn nog niet bekend.

	Werkelijk 2020	Werkelijk 2021	Begroot 2022	Werkelijk 2022
%Ziekteverzuim	4,48	4,62	5,80	6,97

Organisatie
Ook in 2022 zijn door de gemeentesecretaris, in samenwerking met het managementteam, verdere stappen gezet naar een nieuwe organisatiestructuur. De bedoeling is de organisatie in te richten naar twee sturingsniveaus; strategische sturing om de maatschappelijke opgaven te vertalen naar opgaven voor de organisatie en operationele sturing om uitvoering aan de opgaven te geven. Een extern bureau heeft advies uitgebracht op welke wijze dit organisatieontwikkelproces het beste kan worden uitgevoerd en onder welke voorwaarden. Hier geven wij in 2023 verder invulling aan.

Onderstaand overzicht geeft de vastgestelde formatie per afdeling aan per 31-12-2022. Dit is exclusief de nieuwe functies uit de meerjarenbegroting 2023-2026, deze worden in 2023 toegevoegd.

Afdeling	Totaal formatie
Directeur/S&B/P&P	8,85
Griffie	2,67
Maatschappelijke Ontwikkeling	23,16
Maatschappelijke Dienstverlening	46,42
Publiekszaken	20,85
Openbare Werken (incl. RDL)	71,80
Beheer Openbare Ruimte	28,70
Ruimtelijke Ontwikkeling	22,94
Vergunning, toezicht en handhaving	28,56
Bedrijfsvoering	31,82
Financiën	17,68
Informatiebeheer	32,19
Totaal	**335,64**

INFORMATIEVOORZIENING EN AUTOMATISERING

Informatievoorziening
In 2022 is er een flinke impuls gegeven aan de doorontwikkeling van informatievoorziening. Er heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de volwassenheid van de informatievoorziening in de gemeente Zevenaar. Hieruit zijn diverse acties gedestilleerd, waarvan enkele al zijn opgepakt. De overige zullen in 2023 en de jaren daarna opgepakt en uitgevoerd gaan worden. Daarnaast stond een groot deel van het jaar in het teken van de herijking van de bestuurlijke opdracht voor RID de Liemers. Samen met een extern advies bureau is een traject doorlopen, dat heeft geleid tot een solide advies dat in 2023 aan het dagelijks bestuur van de SDL en de gemeenteraad gepresenteerd wordt. Dit advies vormt de basis voor een vernieuwde en toekomstbestendige samenwerking op informatisering en automatisering in de Liemers.

Datagedreven sturen
Data zijn de ingrediënten voor de analyses waarmee we beter kunnen sturen, resultaten kunnen meten en werkprocessen kunnen verbeteren. In 2022 zijn er dashboards voor vergunningen, belastingen/bag, dienstverlening en MT uitgewerkt. Daarnaast zorgen wij ervoor dat ons gegevensmagazijn (datawarehouse) op orde is en medewerkers steeds beter met data kunnen werken. Ook zijn we gestart met het met de organisatie vormgeven van een datastrategie voor onze gemeente. In deze datastrategie vragen we onder andere aandacht voor datakwaliteit, de gewenste organisatie inrichting en het opstellen van richtlijnen voor wanneer (en door wie) data überhaupt mag worden gebruikt. De datastrategie is in het eerste kwartaal van 2023 door ons vastgesteld.

Digitaal archiefbeheer
In het verslagjaar is een externe partij in opdracht van het Streekarchivariaat gestart met een plan van aanpak waarin de stappen worden beschreven die nodig zijn voor het aansluiten van de gemeentelijke dienstverlening op het zogenoemde e-depot. Hiermee zorgen wij ervoor dat ook digitale dossiers en andere te bewaren digitale informatie in goede en ordelijke staat bewaard wordt en voor de lange termijn toegankelijk wordt gehouden. Deze voorbereiding -en met name het duurzame karakter van bewaren- is er één van lange adem en een stevige voorbereiding.
Parallel is binnen de eigen organisatie gewerkt aan het op orde brengen van de (digitale) archivering van informatie en het laten aansluiten van het informatiebeheer bij huidige en toekomstige wetgeving.

INFORMATIEBEVEILIGING EN PRIVACY

Als gemeente zijn we schatbewaarder van een breed scala van data, zowel van inwoners als van ondernemers en andere organisaties. Door het gebruik van deze data kunnen wij onze dienstverlening steeds verder verbeteren en optimaliseren en een bijdrage leveren aan realiseren van het raadsprogramma, het coalitie akkoord en de missie en visie van onze gemeente.
Gemeenten moeten zich elk jaar verantwoorden over de kwaliteit van de informatieveiligheid van diverse informatiesystemen. Dit moet verplicht met de audit systematiek Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). ENSIA helpt gemeenten in één keer slim verantwoording af te leggen over informatieveiligheid gebaseerd op de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Dit gebeurt door middel van een zelfevaluatie op de normen van de BIO aangevuld met zelfevaluaties op de Basisregistraties en een audit op de normen van het gebruik van DigiD en Suwinet.

RID
De kwaliteit van de informatieveiligheid en de diverse informatiesystemen worden geborgd in de samenwerking met de RID-ICT. Voor een groot deel worden de general en applicationcontrols ingericht en onderhouden door de RID. Bij de RID zit een belangrijke waarborg voor de betrouwbaarheid van de systemen. De kwaliteit van de RID en de afspraken met de RID zijn daarmee van fundamenteel belang. Vanwege dit belang heeft de accountant ook verschillende adviezen opgenomen in zijn rapporten over de relatie tussen de RID en de gemeente.

Baseline Informatiebeveiliging Overheid
Uit de zelfevaluatie op de BIO blijkt dat veel maatregelen al (gedeeltelijke) geïmplementeerd zijn. Wel zien we

dat de uitvoer van een aantal maatregelen even als vorig jaar nog niet gerealiseerd is door structurele capaciteitsproblemen voornamelijk bij de RID. Ook uit de evaluatie van een aantal (landelijke) beveiligingsincidenten is gebleken hoe belangrijk het is processen en maatregelen op orde te hebben om de risico's beheersbaar te maken. De belangrijkste aanbevelingen voor het komende jaar liggen op het gebied van op orde brengen van de basis processen binnen de IT omgeving, zoals bijvoorbeeld patchmanagement en configuratiemanagement, het verbeteren van (toegang)controles en autorisatiebeheer binnen applicaties en de doorontwikkeling van informatiebeveiliging met de Microsoft 365. Hiervoor is voor de komende jaren ook extra budget beschikbaar gesteld en is er in 2022 een traject opgestart om het functioneel beheer binnen de gemeente zelf verder te professionaliseren.

DigiD en Suwinet
In april 2023 is door het College van B&W een collegeverklaring DigiD en Suwinet afgegeven over de ENSIA verantwoording 2022. Met de ENSIA-collegeverklaring geeft het college aan in hoeverre de beheersingsmaatregelen voldoen aan de normen die gelden voor Suwinet en DigiD. Uit de zelfevaluatie blijkt dat de gemeente aan alle normen voor Suwinet en DigiD voldoet. De bevindingen uit de collegeverklaring zijn in het 1e kwartaal van 2023 nog apart getoetst door een IT-auditor en deze heeft de juistheid van de collegeverklaring bekrachtigd.

Zelfevaluaties Basisregistraties
Over de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) en de Basisregistratie Ondergrond (BRO), Basisregistratie Personen (BRP) en de Paspoortuitvoeringsregeling (PUN) en voor de Waardering Onroerende zaken (WOZ) moet de gemeenten verantwoording afleggen door middel van een verantwoordingsrapportage. De verantwoordingsrapportages geven een oordeel over de borging van het proces en de tijdigheid, de volledigheid en de juistheid van de basisregistraties van de BAG, BGT, BRO en WOZ en de normen die behoren bij de BRP en PUN. De rapportages laten zien dat de gemeente Zevenaar voor de meeste basisregistraties aan haar verplichtingen voldoet, voor de WOZ zijn wel een aantal verbeteracties opgesteld. Acties voortvloeiend uit deze rapportage worden in 2023 verder uitgezet.

Incidenten en datalekken
In 2022 zijn 22 datalekken geregistreerd waarvan 5 datalekken ook gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Geen van deze lekken was de oorzaak van een IT-incident, in alle gevallen was er sprake van menselijk handelen. De AP heeft in het kader van een breder onderzoek onder gemeenten, in 2022 een aantal vragen gesteld naar aanleiding van een gemeld datalek uit 2021. Afgelopen jaar zijn er (landelijk) een aantal beveiligingsincidenten geweest, deze zijn tijdig gesignaleerd en hebben niet geleid tot ongeoorloofd verlies van beschikbaarheid, integriteit en betrouwbaarheid van de gegevens. Zowel de landelijke als eigen incidenten worden geëvalueerd en aandacht- en verbeterpunten worden doorgevoerd in de processen. Het belangrijkste adviespunten liggen hier ook op het gebied van inzicht in en up-to-date houden van de soft- en hardware (patchmanagement en configuratiemanagement)

Privacybescherming
Privacy is een doorlopend proces dat zich steeds beter verankerd binnen de organisatie, maar ook complex is, gezien de diversiteit van taken binnen de gemeente. Het bewustzijn over het verwerken van persoonsgegevens neemt toe maar levert ook weer nieuwe vraagstukken op. We zien dat privacy maatregelen op onderdelen niet voldoende ingebed zijn binnen de processen van de gemeente en dit vraagt de komende jaren ook nog blijvend aandacht. Ook op het gebied van informatiebeheer, opslag en beschikbaarheid tot privacygevoelige informatie staan verbeteracties gepland. Essentieel hierin blijft gerichte aandacht voor het juiste gedrag en de bewuste omgang met informatie. Tot slot zien we een duidelijke ontwikkeling in de samenwerking bij de implementatie van nieuwe processen en wetgeving met de VNG. Hierdoor wordt optimaal gebruik gemaakt van de kennis en ervaring en is privacy ook een standaard onderdeel van het implementatietraject.

In 2022 hebben diverse burgers gebruik gemaakt van het recht op inzage, verwijdering of informatie over de verwerking van persoonsgegevens bij de gemeente Zevenaar. We zien dat deze verzoeken behoorlijk veel capaciteit van de organisatie vragen. Het hebben van een goede informatievoorziening en dossiervorming is dan van belang om aan de privacywetgeving te kunnen voldoen. Op deze onderdelen zijn nog een aantal verbeterslagen te maken, met name op het gebied van documenteren en archiveren.

PLANNING & CONTROL

In de reguliere planning & control cyclus starten wij met een kadernota. Deze heeft een richtinggevend karakter en vormt het moment in de P&C cyclus om voorstellen voor nieuw beleid integraal af te wegen. Hiermee leggen we de basis voor de meerjarenbegroting. In het jaar van uitvoering informeren wij u door middel van twee voortgangsrapportages over de voortgang van de uitvoering, zowel op beleidsmatig als financieel gebied. Als afsluiting verantwoorden wij het uitvoeringsjaar in de jaarstukken.
In 2022 hebben we als vervanger van de kadernota een kaderbrief opgesteld, gelet op het beleidsarme karakter in de periode van de formatie van het nieuwe college van B&W. De nieuwe beleidsambities zijn in de zomer van 2022 vertaald in een collegeprogramma, waarin we de hoofdlijnen uit het coalitieakkoord "Het moet anders en het gaat anders, samen!" vertaalden naar concrete ambities, doelstellingen en resultaten. Het collegeprogramma vormt het werkprogramma waarmee wij de komende jaren onze bestuurlijke ambities in goede samenwerking met de gemeenteraad en de samenleving willen waarmaken.

Rechtmatigheid
Vanaf het verslagjaar 2023 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het afgeven van een rechtmatigheidsverantwoording. De hoofdlijn van de wijziging is dat het college in de jaarrekening verantwoording aflegt of zij rechtmatig heeft gehandeld. Daarnaast zal er in de paragraaf bedrijfsvoering een toelichting moeten worden opgenomen op de rechtmatigheidsverantwoording. Deze moet inzicht geven in de kwaliteit en beheersing van processen die tot de verantwoording hebben geleid. Fouten of onduidelijkheden kunnen hier verder worden toegelicht. De wijze van rapporteren in de paragraaf bedrijfsvoering is onderdeel van de aanpassing in de verordeningen die volgen als de nieuwe wetgeving is vastgesteld. De minimale vereisten die aan de rapportage in de paragraaf bedrijfsvoering worden gesteld zijn op dit moment nog niet bekend.
In 2022 zijn wij bezig geweest met het verbeteren van de control functie. De kwaliteitsmedewerkers zijn op basis van het "lines" model onafhankelijk (2de lijn) gepositioneerd en voeren (kwaliteits)controles uit. Daarnaast is de controleapplicatie ingericht, is het systeem van controle en verantwoording gewijzigd en zijn voorbereidingen gestart voor de verschillende verordeningen.

COMMUNICATIE

Onze samenleving is voortdurend in beweging. De communicatie vanuit de gemeente sluit hierbij aan en verandert mee. Alleen door samenwerking met inwoners en partners kunnen we problemen oplossen en samen zorgen dat het prettig wonen, werken en leven is in onze gemeente. Daarom faciliteren wij participatie en laten we de uitvoering, waar mogelijk en wenselijk, aan de inwoner over. Om verbinding met en tevredenheid over de gemeente te krijgen, zetten we in op herkenbaarheid, openheid, heldere communicatie én trots.

Communicatie is een belangrijk instrument voor de gemeente. Iedereen binnen onze organisatie communiceert. Communicatie is niet alleen vertellen, maar vooral luisteren en aandacht geven. Dit komt ook duidelijk naar voren in de besturingsfilosofie en het coalitieakkoord 2022-2026 'Het moet anders en het gaat anders, samen!'.
Beide documenten geven richting aan hoe over de verbinding met inwoners wordt gedacht. Zo willen we werken vanuit een open cultuur en duidelijk zijn in wat we doen en waarom. 'We willen prettig samenwerken en een verbindende gemeente zijn. We willen weten wat er speelt en leeft in de verschillende kernen en we kijken wat er wel kan in plaats van niet.'

De volgende *zeven hoofdlijnen* vormen de basis van onze communicatie in de periode 2022-2026:
1) Optimale informatievoorziening en dienstverlening
2) Van buiten naar binnen
3) Steeds meer in gesprek
4) Trots op Zevenaar
5) Buiten winnen is binnen beginnen
6) Online waar het kan, offline waar nodig
7) Vooruitstrevend en vernieuwend

Wat hebben we in 2022 gedaan? (highlights)

- In 2022 is het nieuwe college geïnstalleerd en zijn we aan de slag gegaan met hun profilering. 'Wie zijn de nieuwe wethouders en waar zetten zij zich de komende bestuursperiode voor in' stond hierbij centraal.
- Om met onze communicatie aan te haken bij het coalitieakkoord, hebben we voor de komende bestuursperiode een communicatievisie geschreven. Hier komen o.a. bovengenoemde zeven hoofdlijnen in terug.
- In oktober 2022 hebben we onze vernieuwde gemeentelijke website gelanceerd. Toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid staat bij de nieuwe website voorop. Inwoners en ondernemers kunnen hier informatie vinden en digitaal zaken regelen.
- In oktober 2022 lanceerden we ook het participatieplatform ZevenaarVerbindt.nl. Hier vindt online participatie plaats. Het platform is inmiddels al een aantal keer succesvol ingezet.
- Samen met team P&O zijn we aan de slag gegaan met o.a. een 'WerkenbijZevenaar' pagina, om onze arbeidsmarktcommunicatie verder vorm te geven.
- We hebben een 'menu' voor participatie samengesteld en dit maakt standaard deel uit van communicatietrajecten.
- In 2022 zijn we op alle sociale mediakanalen gegroeid. Momenteel laten we via ZevenaarVerbindt.nl inwoners meedenken over de doorontwikkeling van onze kanalen.

INKOOP EN AANBESTEDING

Inkoop- en aanbestedingsprocedures worden uitgevoerd aan de hand van het Liemerse Inkoopbeleid. De budgethouders zijn geattendeerd op de drie speerpunten van het inkoopbeleid: kansen voor regionale ondernemers, social return on investment en duurzaamheid/maatschappelijk verantwoord inkopen. Voor 29 aanbestedingen is er gebruik gemaakt van de aanbestedingsbegeleiding van RID de Liemers. Hiervan waren 9 Europese aanbestedingen. De overige waren meervoudig onderhandse aanbestedingen. Er is voor € 435.000 aan social return gerealiseerd met deze aanbestedingen.

Er volgen nog nadere stappen in de (verdere) professionalisering van de inkoop- en aanbestedingspraktijk. Kernwoorden hierbij zijn doelmatigheid, rechtmatigheid en integriteit. De processen rond inkoop zijn in 2022 verfijnd en organisatiebreed bij de budgethouders verankerd. De budgethouders worden in 2023 verder gefaciliteerd en getraind in het doelmatig en rechtmatig volgen van aanbestedingsprocessen door workshops en trainingen. Tevens is een onderzoek uitgevoerd naar de volwassenheid van de inkooporganisatie en de positionering van de inkoopfunctie. Hieruit volgt een adviesrapport, deze zal het eerste kwartaal van 2023 gepresenteerd worden.

JURIDISCHE ZAKEN

Het afgelopen jaar is er wederom ingezet op het verbeteren van de juridische kwaliteit, juridische control en juridisch risicobeheer. Er zijn alleen geen nieuwe onderdelen meer opgepakt uit het projectplan 'aan de slag met JKZ'.

In 2022 pakten wij de volgende acties op: :

- De jaarlijkse trainingen door onze huisadvocaten. In 2022 vonden 3 trainingsmomenten plaats.
- Het reguliere vakberaad met alle 1e en 2e lijns juristen heeft naast de trainingsmomenten plaatsgevonden, dit met als doel om kennis te delen.

Hiermee is nog steeds niet de volledige verbetering van de juridische kwaliteit van gemeentelijke diensten en producten bewerkstelligd maar is al wel de voortgang van de basis kwaliteit geborgd. Door de aanhoudende druk op de capaciteit bij juridische zaken hebben we nog steeds niet alle onderdelen uit het projectplan kunnen oppakken. In 2023 is de verwachting dat deze druk nog niet veel lager zal zijn om de overige onderdelen uit het projectplan te kunnen oppakken. De extra tijdelijke formatie heeft helaas onvoldoende bijgedragen om naast het oppakken van reguliere werkzaamheden in te zetten op de nog openstaande verbeterpunten uit het projectplan Juridische kwaliteitszorg. Ondertussen vindt ieder kwartaal het juridisch vakberaad plaats en worden ook dit jaar weer diverse trainingen aangeboden. Hiermee wordt de inzet op het verhogen en uitwisselen van kennis over dit onderwerp binnen de organisatie geborgd.

VERBONDEN PARTIJEN

Inleiding
Gemeenten kennen in het Nederlands staatsbestel een omvangrijk en uiteenlopend takenpakket, dat door overheveling van rijkstaken naar de gemeenten alleen nog maar groter wordt. Deze ontwikkeling past bij de filosofie van de gemeente als eerste overheid. Waar mogelijk moeten taken worden neergelegd bij de overheid die het dichtst bij de burger staat en vanuit dat oogpunt het beste de belangen van haar inwoners kan behartigen.

Gemeenten kunnen voor de uitoefening van hun taken uit een aantal uitvoeringsvarianten kiezen. Ze kunnen de taken zelf uitvoeren of de taken op afstand zetten. Een taak kan op afstand worden gezet door via inkoop of subsidie een andere partij te contracteren voor de uitvoering van een bepaalde taak. Een andere mogelijkheid vormt het aangaan van een samenwerkingsverband met andere publiek- of privaatrechtelijke partijen voor de uitvoering van een bepaalde taak. In alle gevallen blijft de gemeente verantwoordelijk voor de inhoudelijke aansturing of opdrachtverlening en de controle daarop.

Omschrijving
Wij spreken van een verbonden partij als het gaat om een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een financieel en bestuurlijk belang heeft. Van een financieel belang is sprake als:

- een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat;
- de gemeente voor bedragen aansprakelijk kan worden gesteld indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Dit betekent concreet dat er sprake is van een bestuurlijk belang als de wethouder, het raadslid of de ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Bij alleen een benoemingsrecht of een voordrachtsrecht - de gemeente mag een bestuurder of commissaris in de organisatie benoemen of voordragen - is er strikt genomen geen sprake van een verbonden partij.
In de gemeenschappelijke regeling heeft de gemeente zowel de rol van eigenaar als opdrachtgever.

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij (bedragen x € 1.000)	Bijdrage 2022	Aandeel gemeente	Eigen vermogen 2022	Vreemd vermogen 2022	Resultaat 2022
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)	1.278	6	0	9.985	3.817
Euregio Rijn-Waal	12	2	0	0	8
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	320	6	190	4.928	158
Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	1.128	45	0		
MGR Sociaal domein Centraal-Gelderland	5.334	9	685	4.388	0
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	684	8	863	5.825	53
Reinigingsdienst de Liemers (RDL)	1.993	45	0	6.652	162
Samenwerking De Liemers	5.809	52	182		155
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg	123	48	1	83	-1

Verbonden partij (bedragen x € 1.000)	Bijdrage 2022	Aandeel gemeente	Eigen vermogen 2022	Vreemd vermogen 2022	Resultaat 2022
Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)	3.873	6	8.513	51.358	707
Alliander N.V.	0	0	4.570.000	6.106.000	198.000
Ataro B.V.	2.977	100			
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	0	0	4.615.000	107.459.000	300.000
Leisurelands B.V.	0	3			
Vitens N.V.	0	1			8.700
Totaal verbonden partijen	**23.531**				

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)	
Omschrijving	Een gemeenschappelijke regeling, gebaseerd op een bedrijfsvoeringsorganisatie.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen, Zevenaar en de provincie Gelderland.
Beleidskaders	• Verordening Leerlingenvervoer (gemeente Zevenaar 2018; • Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar 2022 • Beleidsplan Sociaal Domein, inclusief Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo 2015)) en Participatiewet 2020-2023.
Openbaar belang en doel	De vervoersorganisatie is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van reizigers en hun sociale netwerk en wordt erop toegezien dat het aanvullend vervoer ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd is en dat het vervoer een optimale aansluiting heeft op het openbaar-vervoer-netwerk.
Bestuurlijk belang	In het algemeen bestuur van de BVO DRAN wordt de gemeente Zevenaar vertegenwoordigd door een collegelid.
Aandeel in %	6,20
Ontwikkelingen	De Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (BVO DRAN) is een gemeenschappelijke regeling tussen 18 regio-gemeenten waaronder gemeente Zevenaar. De BVO DRAN is verantwoordelijk voor de inkoop en uitvoering van het doelgroepenvervoer. Het doelgroepenvervoer is onderverdeeld in het vraagafhankelijk Wmo-vervoer, het routegebonden Wmo-vervoer (het zgn. dagbestedingsvervoer), het routegebonden Jeugdwet vervoer en het routegebonden Leerlingenvervoer. Gemeente Zevenaar heeft al het genoemde doelgroepenvervoer in de BVO DRAN ingebracht. In januari 2022 heeft het vervoer nog te maken gehad met corona maatregelen. In 2022 is corona op zich geen beperkende factor geweest, maar is het aantal ritten niet teruggegaan naar de situatie van voor corona. Ondanks dat er sprake was van minder vervoer, is door de krapte op de arbeidsmarkt een tekort aan chauffeurs ontstaan. Ook is in 2022 gestaakt voor hoger loon. Hierdoor was in 2022 het vervoer dan wel niet altijd volgens de oorspronkelijke afspraken, maar de BVO DRAN en haar gecontracteerde vervoerders hebben binnen regio Arnhem-Nijmegen en specifiek binnen gemeente Zevenaar er wel voor gezorgd dat de dienstverlening in het doelgroepenvervoer niet of nauwelijks hieronder geleden heeft.
Prestaties	Geen bijzonderheden.
Website	Website vervoersorganisatie

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	1.210	1.404	1.278
Resultaat partij	5.991		3.817
Eigen vermogen	0		0
Vreemd vermogen	10.608		9.985

Risico's	De inrichting van het doelgroepenvervoer is gebaseerd op een 'open einde' systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een gemeente meer inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit brengt een financieel risico met zich mee. Periodiek wordt er gerapporteerd over het volume van het aantal ritten en worden de gevolgen van verwachte toenames van ritten tijdig gecommuniceerd met de klant (gemeente). Buiten de post onvoorzien is er geen weerstandscapaciteit aanwezig bij de BVO.
Programma	6. Sociaal domein

Euregio Rijn-Waal	
Omschrijving	De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband van 30 Nederlandse en 20 Duitse gemeenten en steden, de Kreise Kleve en Wesel, de Niederrheinische IHK en het Landschaftsverband Rheinland.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Kleve
Partijen	De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband van 30 Nederlandse en 20 Duitse gemeenten en steden, de Kreise Kleve en Wesel, de Niederrheinische IHK en het Landschaftsverband Rheinland.
Openbaar belang en doel	De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.
Bestuurlijk belang	Zevenaar wordt vertegenwoordigd in de Euregioraad met een lid namens het college en twee leden namens de gemeenteraad
Aandeel in %	2,20
Ontwikkelingen	Het nieuwe programma voor Interreg VI Deutschland-Nederland is officieel ingediend bij de Europese Commissie. Dit betekent het begin van een nieuwe subsidieperiode, waarin grensoverschrijdende projecten kunnen gaan starten. Voor de Nederlands-Duitse grensregio staat in de periode 2021-2027 een bedrag van ca. 450 miljoen euro ter beschikking.
Prestaties	Sinds juni 2022 is het mogelijk om met de Nederlandse OV-chipkaart in- en uit te checken op de stations van Emmerich, Praest en Elten. De realisatie van de OV-chippalen in Duitsland is ondersteund door de Euregio Rijn-Waal met behulp van het Europese subsidieprogramma INTERREG Deutschland-Nederland. In 2022 zijn diverse grensoverschrijdende projecten succesvol afgerond, onder meer de Grenzeloze Toeristische Innovatie en EuregioRail.
Website	Website Euregio Rijn-Waal

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	11	12	12
Resultaat partij	218		8
Eigen vermogen	0		0
Vreemd vermogen	0		0

Risico's	Het risico is beperkt tot de gemeentelijke bijdrage.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Omschrijving	De 18 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen willen de positie van de regio Arnhem-Nijmegen versterken en een kwalitatieve groei van de regio – met behoud van de typische balans tussen levendige verstedelijking en ontspannen leefkwaliteit – bewerkstelligen. Daartoe is in 2020 een nieuw samenwerkingsverband opgericht in de vorm van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) als vervanger van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Elst
Partijen	Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Beleidskaders	Regionale Agenda 2023 - 2024
Openbaar belang en doel	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is de opvolger van de regio Arnhem-Nijmegen en is op 1 januari 2021 van start gegaan. De regio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit.
Bestuurlijk belang	De colleges van de 18 deelnemende gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar kiezen een vertegenwoordiger in het algemeen bestuur, Het AB bestaat uit 18 leden, van iedere gemeente een collegelid. Uit het algemeen bestuur wordt een dagelijks bestuur gevormd, bestaande uit 3 leden. De burgemeester van Zevenaar maakt deel uit van het dagelijks bestuur.
Aandeel in %	5,60
Ontwikkelingen	In 2022 heeft de gemeente Zevenaar voor 2023 en 2024 ingetekend op vijf opgaven: circulaire regio, verbonden regio, productieve regio, ontspannen regio en groene groeiregio.
Prestaties	Uitvoering geven aan de vijf opgaven: circulaire regio, verbonden regio, productieve regio, ontspannen regio en groene groeiregio.
Website	Groenemetropoolregio.nl

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	123	305	320
Resultaat partij	331		158
Eigen vermogen	0		190
Vreemd vermogen	1.364		4.928

Risico's	De risico's voor de gemeente zijn beperkt, omdat voor deze regionale samenwerking, naast een algemene bijdrage van € 2,57 per inwoner de financiële verplichtingen voor de regionale agenda steeds voor een beperkte periode worden aangegaan.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)

Omschrijving	Samenwerkingsverband op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Het betreft een samenwerking tussen de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar.
Beleidskaders	IHP 2020-2036
Openbaar belang en doel	Op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs werken de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar samen in een Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs Liemers. Door deze samenwerking kunnen er in alle drie de gemeenten grote renovaties en nieuwbouw plaatsvinden, die de gemeenten zelfstandig moeilijk kunnen realiseren.
Bestuurlijk belang	De gemeente Zevenaar benoemt een van de drie leden van het algemeen bestuur.
Aandeel in %	44,98
Ontwikkelingen	In 2022 is besloten dat er een nieuw onderzoek moet komen naar de toekomstige huisvesting van het Voortgezet Onderwijs in Zevenaar. Dit pakken we gezamenlijk op. De gemeenschappelijke regeling moet herzien worden in verband met de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen per juli 2022. We hebben hiervoor twee jaar de tijd tot uiterlijk 1 juli 2024
Prestaties	Aanvullend onderzoek voor huisvesting op locatie Vestersbos is voor het VO stopgezet. We starten een nieuw onderzoek naar de toekomstige huisvesting van het VO. Aanpassingen Gemeenschappelijke Regeling zijn noodzakelijk vanwege de gewijzigde Wet Gemeenschappelijke Regelingen in 2022.
Website	geen

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	844	1.100	1.128
Resultaat partij	0		
Eigen vermogen	0		0
Vreemd vermogen			

Risico's	De GRHVOL heeft geen rechtspersoonlijkheid en neemt geen eigen besluiten. Financiële risico's zijn hierdoor nihil. De gemeentelijke bijdrage kan wel jaarlijks verschillen, aangezien het aantal leerlingen wijzigt.
Programma	4. Onderwijs

MGR Sociaal domein Centraal-Gelderland	
Omschrijving	De MGR (Modulaire Gemeenschappelijke Regeling) biedt een algemeen kader voor samenwerking op het gebied van het sociaal domein binnen de regio Centraal Gelderland en voorziet in samenwerkingsmodules. Zevenaar neemt deel aan de modules: Inkoop, Werkgevers Service Punt (WSP), Regionaal Bureau Leerplicht (Onderwijs), Werkgeverschap Sociale Werkvoorziening (WgSW) en Beheer.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	11 regiogemeenten nemen deel aan de algemene regeling: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar. Het aantal deelnemende gemeenten per samenwerkingsmodule verschilt.
Beleidskaders	De MGR is een uitvoeringsorganisatie. Opdrachtgeverschap gemeenten verloopt via de bestuurscommissies van de verschillende modules. De afspraken worden jaarlijks vastgelegd in de begroting van de MGR met daarbij een uitvoeringsprogramma voor het komende jaar.
Openbaar belang en doel	Regionale samenwerking in het sociaal domein moet leiden tot kwalitatief goede en efficiënte dienstverlening aan de inwoners van de 11 deelnemende gemeenten. Daarbij is het lokale beleid leidend. De MGR is van en voor de samenwerkende gemeenten.
Bestuurlijk belang	Deelname aan het algemeen bestuur en de verschillende bestuurscommissies.
Aandeel in %	8,70
Ontwikkelingen	Er is geen sprake van nieuw beleid of andere wijzigingen met een betekenisvolle financiële impact. Wel ontwikkelt de MGR zich verder op het gebied van integraliteit, netwerksamenwerking en ketenoptimalisatie in het sociaal domein. Zo wordt bijvoorbeeld vanuit de module Inkoop zorg bezien of uitvoeringstaken, die nu bij de gemeenten liggen, efficiënter regionaal georganiseerd kunnen worden. Kennis, kunde en continuïteit moet hierbij worden geborgd en dubbel werk moet worden voorkomen. - De module Inkoop zet in 2023 in op verbetering van de contractmonitoring. De verdere decentralisatie van Beschermd Wonen leidt tot een nieuwe contractering. In overleg met gemeenten wordt op grond van ervaringen in 2021 voor wat betreft contractmonitoring, data-analyses, communicatie en bedrijfsvoerende taken van de gemeenten bepaald of en zo ja welke taken de module inkoop in 2022 regionaal gaat oppakken. Daarmee is in deze begroting nog geen rekening gehouden. - De module Onderwijs. Het RBL verwacht een toename van het aantal- en complexer wordende verzuimmeldingen ten gevolge van corona. - De module WSP blijft inzetten op advisering over inclusief werkgeverschap richting ondernemers en verbetert de samenwerking met werkzoekendendienstverleners, zoals de RSD en het onderwijs. - De module WgSW blijft het formeel werkgeverschap invullen van ruim 1.800 SW medewerkers (waarvan 161 medewerkers uit Zevenaar).

Prestaties

Zorg
Voor onze inwoners die dat nodig hebben is kwalitatief goede en passende zorg beschikbaar. Verhoging van de kwaliteit van zorg, efficiency in de uitvoering van taken, lastendruk-verlaging bij aanbieders, door eenduidige uitvoering en versnelling van de transformatie door bundeling van kennis en inkoopkracht.

Onderwijs
Het RBL volgt de schoolloopbaan van 73.000 leerlingen vanaf 5 jaar, totdat ze een startkwalificatie hebben behaald of 23 jaar worden, met als doel het bieden van professionele ondersteuning in de netwerksamenwerking aan leerplichtige jongeren (tot 18 jaar) waarbij de school-loopbaan niet altijd soepel verloopt. Deze samenwerking zorgt ervoor dat jongeren die ongeoorloofd verzuimen de draad op school weer oppakken en naar een diploma toewerken. De regionale aanpak van voortijdig schoolverlaten vormt een sluitend regionaal vangnet om jongeren te helpen bij het vinden van een passende plek in onderwijs, werk, zorg of een combinatie hiervan. Met als doel een zo zelfstandige mogelijke deelname aan de maatschappij.

WSP
Onze belangen behartigen op het gebied van de dienstverlening aan werkgevers in relatie tot het plaatsen van de doelgroepen waarvoor wij een re-integratie-verantwoordelijkheid hebben.
Kengetallen voor de te behalen prestaties zijn:
- de vacature-vervulling die afhankelijk is van het aantal door gemeenten en UWV aangedragen werkfitte werkzoekenden.
- de vervullingsquote van het aantal vervulde vacatures.
- werkgevers-tevredenheid.

WgSW
Het vormgeven van het (formeel) werkgeverschap voor ruim 1.800 SW medewerkers, waarvan 161 afkomstig uit Zevenaar. Daarmee krijgen de SW medewerkers hun salaris betaald en zijn HR en arbodienstverlening voor deze medewerkers goed geborgd.

CMI
De uitvoering van de inburgeringstrajecten op managementniveau volgen om zo snel te kunnen bijsturen waar resultaten achterblijven.

Website [Website MGR]

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	5.232	5.383	5.334
Resultaat partij	0		0
Eigen vermogen	699		685
Vreemd vermogen	4.362		4.388

Risico's
Het risicoprofiel voor de MGR (toegelicht in onze nota verbonden partijen) is voor 2023 bepaald op 'gemiddeld'.

Programma
6. Sociaal domein

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	
Omschrijving	De Omgevingsdienst voert taken op het gebied van bouwen, milieu, handhaving en toezicht voor de deelnemende gemeenten en Provincie uit. De ODRA is vanaf 1 april 2013 operationeel.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeente Arnhem, Gemeente Doesburg, Gemeente Duiven, Gemeente Lingewaard, Gemeente Overbetuwe, Gemeente Renkum, Gemeente Rheden, Gemeente Rozendaal, Gemeente Westervoort, Gemeente Zevenaar en de Provincie Gelderland.
Beleidskaders	De Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem ODRA is per 14 november 2012 in werking getreden. Per 1 april 2013 is vervolgens de Omgevingsdienst van start gegaan.
Openbaar belang en doel	Uitvoering van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor gemeenten uit de regio Arnhem. Ook is ODRA voor de deelnemende gemeenten het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.
Bestuurlijk belang	Deelname in het algemeen bestuur door een wethouder. Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden. Eén lid vertegenwoordigt de gemeenten Westervoort, Duiven en Zevenaar.
Aandeel in %	7,80
Ontwikkelingen	De wet- en regelgeving is dynamisch. Het is van belang om tijdig in te spelen op veranderingen voor onszelf maar ook voor de partners. Deze veranderingen kunnen plaats vinden op gemeentelijk niveau (bijv. handhavingsbeleid of gemeentelijk VTH-beleid), provinciaal niveau (bijv. provinciaal geurbeleid), nationaal niveau (bijv. Omgevingswet) of het Europese niveau (bijv. wijzigingen op het gebied van luchtkwaliteit). De ODRA heeft met de partners een initiële begroting opgesteld door extrapolatie van de begroting en de realisatie van de voorafgaande begrotingsjaren. Voor de begroting hanteert de ODRA de werkwijze door trendmatig te begroten. Dit houdt in dat er op productgroep/productniveau samen met de partners de trends worden besproken en vertaald naar de werkprogramma's. Voor sommige productgroepen betekent dit een neerwaartse tendens. Voor andere producten een positieve, afhankelijk van de economische en maatschappelijke ontwikkelingen.
Prestaties	Er is uitvoering gegeven aan de VTH-taken op het gebied van milieu overeenkomstig het werkprogramma ODRA 2022. Alle geplande werkzaamheden zijn in 2022 gerealiseerd. Er is in 2022 uiteindelijk 116 procent van het vastgestelde werkprogramma uitgevoerd. Enkele vraaggestuurde producten zijn hoger uitgevallen dan begroot.
Website	Website ODRA

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	624	619	684
Resultaat partij	64		53
Eigen vermogen	1.015		863
Vreemd vermogen	6.446		5.825
Toelichting	De werkzaamheden van ODRA worden bekostigd op basis van outputfinanciering. Er wordt gerapporteerd op basis van afgenomen diensten en op basis van geleverde producten. De daadwerkelijke gemaakte kosten worden verrekend met de partners van de ODRA.		

Risico's	Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit. Deze is positief en er is daardoor een laag risico.
Programma	8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening

Reinigingsdienst de Liemers (RDL)

Omschrijving	Reinigingsdienst De Liemers is een samenwerkingsverband van de gemeenten Montferland en Zevenaar voor uitvoerende taken op het gebied van afval en reiniging.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	De gemeenten Montferland en Zevenaar maken deel uit van de GR.
Beleidskaders	De vastgestelde GR is het kader op basis waarvan RDL functioneert.
Openbaar belang en doel	RDL zorgt voor de uitvoering van een groot deel van de afvalinzameling en -verwerking, een basistaak van de gemeente.
Bestuurlijk belang	Het bestuurlijk belang is 50%, Zevenaar levert één van de twee bestuurders.
Aandeel in %	45
Ontwikkelingen	RDL is bezig met de afronding van de bouw van een nieuw aanbiedstation op 7Poort als vervanging voor de locatie aan de Didamseweg.
Prestaties	De hoeveelheid restafval op de aanbiedstations is verder gedaald van 24 kg naar 20 kg per inwoner. Dit ligt in lijn met de daling van de totale hoeveelheid afval. Het streven is dat na ingebruikname van het nieuwe aanbiedstation de hoeveelheid nog verder daalt.
Website	Geen

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	1.874	2.056	1.993
Resultaat partij	-32		162
Eigen vermogen	0		0
Vreemd vermogen	1.632		6.652

Toelichting	Vooral door minder kosten bij de aanbiedstations (onder andere door uitstel ingebruikname 7Poort) en minder gemaakte uren is het resultaat over 2022 positief.
Risico's	Fluctuerende verwerkings- en opbrengstprijzen vormen een risico voor de jaarrekening. Deze kunnen namelijk afwijken van de begroting. Zowel in positieve als negatieve zin.
Programma	7. Volksgezondheid en milieu

Samenwerking De Liemers

Omschrijving	Het uitvoeren van de ICT (RID), sociale dienst (RSD) en de inkoop voor de deelnemende gemeenten: Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Duiven
Partijen	Gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Beleidskaders	Inkoopbeleid 2021 (vernieuwd) I-visie en I-strategie Businesscase RSD
Openbaar belang en doel	Samenwerking De Liemers is een samenwerkingsverband van Liemerse gemeenten op gebied van ICT, inkoop en werk en inkomen.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur van de SDL de Liemers wordt gevormd door de colleges van B&W van de deelnemende gemeenten. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door de burgemeesters van de deelnemende gemeenten.
Aandeel in %	52

Ontwikkelingen	2022 stond in het teken van Covid 19, de oorlog in Oekraïne en de daaruit voortvloeiende zaken zoals de energiecrisis, opvang Oekraïners en uitbetaling van de leefgelden. Daarbij komen de personeelstekorten op de arbeidsmarkt voor SDL als werkgever. Dit laatste zien we ook als een kans voor klanten van de RSD. Daarnaast vraagt de nieuwe wet inburgering en de bestuurlijke opdracht bij de RID aandacht. Informatieveiligheid staat hoog op de agenda bij de RID.
Prestaties	De jaarrekening SDL laat ten opzichte van de bijgestelde begroting een voordeel zien van € 155.000. De RID is tevreden wanneer de gemeenten ook tevreden zijn over de gezamenlijke uitvoering van de I-Visie en I-Strategie. Uitgangspunten van de I-visie: Digitaal waar zinvol, Toegankelijk, Integraal, Flexibel, Betrouwbaar en Transparant KPI's: - minimaal 90% conformering aan de geldende service level agreement (SLA) voor ICT-verstoringen. - RID blijft onder het landelijk gemiddelde kostenniveau / ICT Benchmark voor gemeenten RSD: - minimaal een 8 voor klanttevredenheid - minimaal 80% duurzame plaatsing, langer dan zes maanden; - 100% van de klanten worden actief begeleid.
Website	Website RSD De Liemers

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	5.559	5.557	5.809
Resultaat partij	168		155
Eigen vermogen	436		182
Vreemd vermogen			

Risico's	De exploitatielasten incl. eventueel niet begrote kosten worden volledig door de drie deelnemende gemeenten gedragen. Er wordt jaarlijks een begroting opgesteld die via twee tussenrapportages wordt gemonitord. Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden dan voorgelegd aan het bestuur en aan het bestuur van de deelnemende gemeenten.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg

Omschrijving	Regionale voorziening voor het beheren van de archiefbescheiden.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Gemeenten Doesburg, Zevenaar, Duiven en Westervoort
Beleidskaders	Archiefwet 1995
Openbaar belang en doel	Het Streekarchivariaat heeft als doel het beheren van de archiefbescheiden van de deelnemende gemeenten conform de Archiefwet 1995.
Bestuurlijk belang	Deelname Algemeen Bestuur.
Aandeel in %	48

Ontwikkelingen	Eind 2022 werd bekend dat de gemeente Doesburg het eeuwenoude stadhuis in het centrum van de stad gaat verlaten. Ook het archief van Doesburg, dat in een oud schoolgebouw aan de Nieuwstraat is ondergebracht, verhuist naar de nieuwe locatie. Van enkele kerken in ons werkgebied hebben we de parochiearchieven in ontvangst genomen. Mede dankzij het Liemers Cultuurpact en met ondersteuning van het Gelders Erfgoed maakten we de foto- en ansichtkaartencollectie toegankelijk. Voordeel is dat de collectie nu vanuit elke locatie geraadpleegd, bewerkt en aangevuld kan worden. Op de website www.liemersinbeeld.nl zijn foto's uit onze collectie voor iedereen te zien.
Prestaties	Gedurende het gehele jaar is aandacht besteed aan de voorbereiding voor het opzetten van een e-depot. De werkzaamheden voor het archief van de enquêtecommissie P&O Zevenaar kostten veel uren. We maakten dossiers en stukken gereed om betrokkenen in de gelegenheid te stellen hun zienswijze kenbaar te maken.
Website	Website Streekarchivariaat

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	133	137	123
Resultaat partij	-1		-1
Eigen vermogen	2		1
Vreemd vermogen	95		83

Toelichting	In de begroting 2023 van het Streekarchivariaat is de bijdrage voor Zevenaar geraamd op € 160.000. De verhoging is inclusief de tijdelijke inhuur in verband met het project aansluiting op het E-depot.
Risico's	Eventuele tekorten worden verhaald op de deelnemende gemeenten. De financiële omvang van de regeling is echter relatief klein en het risico wordt daarom gering geschat. Een recente risico-analyse van mogelijke risico's van het Streekarchivariaat heeft dit bevestigd.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)

Omschrijving	Samenwerking op het gebied van de regionale brandweertaken, ambulancevoorziening, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en collectieve preventieve gezondheidszorg ter realisering van deskundigheidsversterking en capaciteitsvergroting.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeente Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort, Zevenaar.
Beleidskaders	- Beleidsplan veiligheidsregio 2020-2023
Openbaar belang en doel	De VGGM behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van brandweer, regionale ambulancevoorziening en GGD voor de vijftien gemeenten in de regio Gelderland-Midden.
Bestuurlijk belang	Deelname aan algemeen bestuur door burgemeester en in commissie volksgezondheid door portefeuillehouder.
Aandeel in %	6,45

Ontwikkelingen	VGGM gaat de organisatie van haar interne bedrijfsvoering versterken. Uit meerdere onderzoeken is gebleken dat de bedrijfsvoering krap is georganiseerd en kwetsbaar is op veel onderdelen. Met het voorstel voor de versterking is in 2022 € 1,5 miljoen structureel per jaar toegevoegd aan de begroting. In de nieuwe begroting volgt opnieuw een budgetaanvraag. Door corona, en nu ook de vluchtelingencrisis, is het belang van de veiligheidsregio vergroot en hiermee ook het op orde hebben van de bedrijfsvoering.
Prestaties	Het jaar 2022 heeft voor een belangrijk deel in het teken gestaan het managen van meerdere crises; COVID-19, opvang Oekraïense vluchtelingen en de boerenprotesten. De brandweer heeft een forse toename (27%) van meldingen verwerkt ten opzichte van 2021. Het is nog onduidelijk of dit structureel blijft. In 2022 heeft VGGM een aanvang gemaakt met de reorganisatie van de sector brandweer met als doel de crisisbeheersing te versterken en te ontvlechten uit de brandweerorganisatie.
Website	Website VGGM

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	3.762	3.915	3.873
Resultaat partij	1.730		707
Eigen vermogen	9.615		8.513
Vreemd vermogen	49.663		51.358

Risico's	VGGM heeft het risicomanagement op orde. Aan de hand van de zogenaamde 'kans x effect'-methode wordt jaarlijks een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke risico's en een kwantificering daarvan. VGGM vindt het eigen weerstandsvermogen op basis van deze inschatting voldoende om de risico's af te dekken. De bijdrage van Zevenaar aan VGGM bestaat uit de bijdragen voor brandweer, Bevolkingszorg, GGD, JGZ en RVP volgens de vastgestelde begroting van VGGM, aangevuld met maatwerk voor JGZ.
Programma	1. Veiligheid

Alliander N.V.

Omschrijving	Alliander N.V. ontwikkelt en beheert energienetten. Via kabels en leidingen ontvangen ruim drie miljoen Nederlandse huishoudens en bedrijven elektriciteit, gas en warmte. Het bedrijf telt 5,8 miljoen klantaansluitingen.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	De grootste aandeelhouders van Alliander N.V. zijn de provincies Gelderland, Friesland en Noord-Holland en de gemeente Amsterdam. Deze aandeelhouders bezitten gezamenlijk ongeveer 76% van de aandelen. De overige aandeelhouders, die elk minder dan 3% van de aandelen bezitten, zijn 72 kleinere gemeenten en de provincie Flevoland.
Beleidskaders	Klimaatakkoord (2019)
Openbaar belang en doel	De primaire taak van Alliander is het onderhouden en beheren van de elektriciteits- en gas(distributie)netten in het verzorgingsgebied. Deze taken zijn wettelijk bepaald omdat de maatschappij sterk afhankelijk is van een betrouwbare aanvoer van (duurzame) energie.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft recht op deelneming aan de beraadslagingen en stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente is lid van het platform Nuval. Het platform ondersteunt de gemeenten uit Flevoland en Gelderland bij de invulling van het aandeelhouderschap in Alliander N.V.

Aandeel in %	0,45
Ontwikkelingen	In het Klimaatakkoord is afgesproken dat uiterlijk in 2030 zo'n 1,5 miljoen bestaande woningen in Nederland aardgasvrij zijn. De overheid heeft besloten dat Nederland in 2050 helemaal aardgasvrij is. Als netbeheerder speelt Alliander een cruciale rol in deze omschakeling. Aandeelhouders hebben een obligatielening van € 600 miljoen beschikbaar gesteld. Deze kapitaalversterking is noodzakelijk vanwege alle investeringen in duurzaamheid en de energietransitie. Zevenaar heeft een lening uit staan van afgerond € 3 miljoen. De staat en de 3 grote netwerkbedrijven werken aan een Afsprakenkader. Met dit akkoord wordt een cruciale stap gezet naar een structurele oplossing voor de kapitaalbehoefte van de regionale netwerkbedrijven. Het Afsprakenkader gaat in op de toetreding van de Staat en een eventuele participatie als nieuwe aandeelhouder. Voordat Alliander en de andere netwerkbedrijven het Afsprakenkader kunnen ondertekenen, zullen zij allen hun interne goedkeuringsprocessen moeten doorlopen en dienen de bestaande aandeelhouders hier ook goedkeuring voor te geven.
Prestaties	In 2023 is over het boekjaar 2022 in totaal € 81,9 miljoen dividend uitgekeerd. (€ 101 miljoen over 2021). Dit komt overeen met 45% van het resultaat na belastingen. De uitkering per aandeel over 2022 is ongeveer € 0,60 (€ 0,75 over 2021).
Website	Website Alliander

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	0	0	0
Resultaat partij	242.000		198.000
Eigen vermogen	4.470.000		4.570.000
Vreemd vermogen	5.730.000		6.106.000

Risico's	Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. Wij passen de raming van dividend indien nodig aan op de bijgestelde verwachting. In de begroting is de raming van het dividend structureel € 0,80 per aandeel. In de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen is dit risico meegenomen.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Ataro B.V.

Omschrijving	Zevenaar heeft in 2015 het sport- en accommodatiebeleid geprofessionaliseerd en ondergebracht in het gemeentelijk sportbedrijf Ataro.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Zevenaar is enig aandeelhouder
Openbaar belang en doel	Ataro B.V. heeft als doel het beheren en exploiteren van maatschappelijk vastgoed.
Bestuurlijk belang	De rol van gemeentelijk aandeelhouder in Ataro B.V. wordt uitgeoefend door de wethouder sport (A.M. Boone).
Aandeel in %	100

Ontwikkelingen	Naar aanleiding van de aanbevelingen van de rekenkamer rond de governance van ATARO B.V. heeft de gemeenteraad in februari 2021 ingestemd met een herziening van de governance Ataro B.V. en het college opdracht gegeven tot verdere implementatie. Als gevolg hiervan zijn in 2022 drie dienstverleningsovereenkomsten gesloten met Ataro B.V., gericht op de sportaccommodaties, combinatiefunctionarissen en voor de Turmac Cultuurfabriek. Hiermee is een professionaliseringsslag gestart om de basis op te orde te krijgen, o.a. door de start van een visie en missie traject. Ook wordt er sinds 2022 met Ataro B.V. gekeken naar de mogelijkheden tot het realiseren van ledverlichting en beregeningsinstallaties bij de buitensportaccommodaties.
Prestaties	Aan de dienstverleningsovereenkomsten zijn prestatieafspraken gekoppeld.
Website	Website Ataro

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	2.633	2.168	2.977
Resultaat partij			
Eigen vermogen			
Vreemd vermogen			

Risico's	De gemeente blijft als enig aandeelhouder bij tegenvallende exploitatieresultaten uiteindelijk financieel verantwoordelijk.
Programma	5. Sport, cultuur en recreatie

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Omschrijving	De Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen voor maatschappelijk belang.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Partijen	Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, elf provincies en een hoogheemraadschap.
Openbaar belang en doel	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank financiert sinds 1914 de publieke sector. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA).
Aandeel in %	0,02
Ontwikkelingen	In het kader van onze strategie Ons Kompas Naar Impact heeft BNG Bank in 2022 de bedrijfsvoering verder geoptimaliseerd. In het belang van de klant is er geïnvesteerd in systemen en mensen. Daarnaast is het Klimaatplan Going Green gepresenteerd. Met dit klimaatplan zet BNG Bank een volgende stap in de energietransitie en CO_2-reductie. Samen met onze klanten zoals gemeenten, woningcorporaties, zorg- en onderwijsinstellingen en energiebedrijven willen we Nederland duurzamer, toekomstbestendiger en groener maken.

Prestaties	BNG Bank is tevreden met de financiële resultaten die in 2022 zijn behaald. De ontwikkelingen in de Oekraïne, de verstoring in de wereldwijde toeleveringsketen, hoge energieprijzen en de hoge inflatie hebben geen materiële financiële gevolgen gehad. Over het verslagjaar 2022 werd een nettowinst gerealiseerd van € 300 miljoen. Een jaar eerder kwam de nettowinst uit op € 236 miljoen. Voornaamste oorzaken van de hogere nettowinst zijn een stijging van het renteresultaat en een hoger gerealiseerd resultaat financiële transacties van de liquiditeitsportefeuille. In lijn met het staande beleid stelt BNG Bank voor om 50% van de nettowinst uit te keren. Dit komt neer op een dividenduitkering van EUR 139 miljoen, € 2,50 per aandeel.
Website	Website BNG

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	0	0	0
Resultaat partij	236.000		300.000
Eigen vermogen	5.062.000		4.615.000
Vreemd vermogen	143.995.000		107.459.000

Risico's	Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Leisurelands B.V.

Omschrijving	Leisurelands B.V. is een recreatiebedrijf met 20 openbare recreatiegebieden. Hiervan is één gebied gelegen in Zevenaar, namelijk: Rhederlaag.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeenten Apeldoorn, Barneveld, Berg en Dal, Beuningen, Brummen, Ede, Elburg, Epe, Ermelo, Hattem, Heerde, Nijmegen, Nunspeet, Putten, Renkum, Rozendaal, Voorst, Wijchen en Zevenaar.
Beleidskaders	In 2020 is de structuurvisie voor Rivierklimaatpark vastgesteld. Deze vormt nu de kaders voor toekomstig beleid.
Openbaar belang en doel	Het doel is het publiekstoegankelijk houden van recreatievoorzieningen en -plassen. Het recreatiegebied Rhederlaag is ondergebracht in Leisurelands BV. Bij het deelnemen aan een verbonden partij staat de vraag centraal of dit de meest geëigende vorm is om de doelstelling van de gemeente (het publieke belang) te realiseren. De gemeente ziet de instandhouding van recreatieplassen als een publiek belang. Het aandeelhouderschap in Leisurelands BV is een middel om invloed te houden op het realiseren van en het laagdrempelig toegankelijk houden van recreatieplassen in Zevenaar en omgeving.
Bestuurlijk belang	Via stemrecht bij de algemene aandeelhoudersvergadering
Aandeel in %	3,45
Ontwikkelingen	In het voorjaar van 2022 zijn vergunningen voor de doorontwikkeling van Rhederlaag aangevraagd. Hieraan is veel onderzoek, overleg en afstemming aan vooraf gegaan. Op Rhederlaag maakten landbouw en industrie sinds de jaren zestig geleidelijk plaats voor natuur en recreatie. Het is nu het grootste watersportgebied van Oost-Nederland. De laatste fase van de zandwinning komt eraan. Door alle betrokken partijen is de afgelopen jaren gewerkt aan een breed gedragen plan. Dorps- en andere belangenorganisaties, recreatieondernemers en verenigingen verenigden zich in het Integraal Gebiedsoverleg Rhederlaag (IGOR). De gemeente Zevenaar, Provincie Gelderland en Rijkswaterstaat waren bij het doorontwikkelen partners.

Prestaties	*Het bedrijfsresultaat kwam in 2022 uit op € ..... Dat is een afname / toename ten opzichte van 2021, grotendeels te verklaren door .....* Leisurelands trok in 2022 4,5 miljoen strandbezoekers. In 2020 waren dit er nog 3,6 miljoen. De mooie zomer gaf de festivals en evenementen op de verschillende terreinen een boost. Leisurelands mocht in 2022 meer festivalbezoekers dan ooit verwelkomen. Recreatiegebied Rhederlaag staat met de bezoekersaantallen in de top van beste bezochte gebieden.
Website	Website Leisurelands

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	0	0	0
Resultaat partij	3.909		
Eigen vermogen	79.651		
Vreemd vermogen	15.651		

Risico's	Gezien het geringe belang van de gemeente hierin is het risico bijzonder klein. Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille. Leisurelands B.V. keert tot op heden geen dividend uit.
Programma	5. Sport, cultuur en recreatie

Vitens N.V.	
Omschrijving	Vitens wint, zuivert en levert drinkwater en zorgt voor de instandhouding van het leidingnetwerk. Jaarlijks maakt Vitens meer dan 360 miljard liter drinkwater.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Utrecht
Partijen	De aandelen van Vitens N.V. zijn in handen van 110 aandeelhouders waaronder de provincie Friesland, provincie Gelderland, provincie Overijssel, provincie Flevoland en provincie Utrecht en het merendeel van de in deze provincies liggende gemeenten.
Beleidskaders	Beleidstafel Droogte: aanbevelingen voor het borgen van voldoende drinkwater tijdens extreem droge perioden.
Openbaar belang en doel	Waarborgen van de kwaliteit en levering van drinkwater.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft recht op deelneming aan de beraadslagingen en stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente is lid van het platform Nuval. Het platform ondersteunt de gemeenten uit Flevoland en Gelderland bij de invulling van het aandeelhouderschap in Vitens N.V..
Aandeel in %	0,60
Ontwikkelingen	Om blijvend schoon drinkwater te kunnen garanderen, moeten drinkwaterbedrijven miljarden investeren in nieuwe zuiveringstechnieken en waterbronnen. Toenemende droogte door klimaatverandering, vervuiling van warmtebronnen en een stijgende vraag naar water vergen hoge en extra investeringen.
Prestaties	Vitens N.V. heeft geen dividend uitgekeerd over het nettoresultaat in 2022. De solvabiliteit is een belangrijke graadmeter voor de continuïteit van de organisatie. De solvabiliteit geeft de verhouding weer van het eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen. Volgens de continuïteitsdoelstellingen in het financieel beleid moet de solvabiliteit van Vitens minimaal 30 procent zijn, maar streeft Vitens naar een solvabiliteit van minimaal 35 procent. In 2022 bedroeg de solvabiliteit 31 procent (2021: 30,2 procent), waarmee Vitens aan de ondergrens van de doelstelling zit.
Website	Website Vitens

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	0	0	0
Resultaat partij	19.400		8.700
Eigen vermogen	600.300		
Vreemd vermogen	1.387.800		

Toelichting	De gemeente Zevenaar bezit 34.717 gewone aandelen.
Risico's	Andere oorzaak van de lage solvabiliteit is de WACC. Deze systematiek beperkt Vitens in de hoeveelheid winst die mag worden gemaakt. Doordat de huidige WACC (2,95 procent voor de periode 2022-2024) te laag is voor de omvang van de investeringsopgave, moet Vitens veel geld bij lenen waardoor de solvabiliteit afneemt. Zoals verwacht doet Vitens ook dit jaar het voorstel om geen dividend uit te keren. De RvC stelt voor het volledige netto resultaat, met het oog op de opgave, de solvabiliteitsdoelstelling en de vereisten van de banken, toe te voegen aan de reserves.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

GRONDBELEID

Inleiding
Overeenkomstig artikel 9, lid 2 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) dient een paragraaf Grondbeleid deel uit te maken van de programmabegroting en het jaarverslag. Transparantie over het grondbeleid voor u is om twee redenen van belang. In de eerste plaats vanwege het financiële belang en de risico's en in de tweede plaats vanwege de relatie met de doelstellingen zoals aangegeven in de programma's.

Beleid
Het gemeentelijke grondbeleid is vastgelegd in de Nota Grondbeleid gemeente Zevenaar die op 7 juli 2021 door de gemeenteraad is vastgesteld. Deze nota is ondersteunend aan de diverse beleidsdoelstellingen van onze gemeente en sluit aan op de diverse beleidsdocumenten, onder meer zoals hieronder genoemd, maar ook het beleid op het gebied van de energietransitie, duurzaamheid en economie. We kiezen in het grondbeleid voor een situationeel grondbeleid wat betekent dat we onze rol per project of locatie op basis van een afwegingskader bepalen. Hierbij wordt gekozen tussen een faciliterende of actieve houding. Aan de hand van de thema's in de nota beoordelen we in hoeverre we een initiatief belangrijk vinden en welke rol we daarin als gemeente willen spelen.
Actuele vraagstukken vragen om een andere invulling van het grondbeleid. Zevenaar staat voor een aantal enorme opgaven. In het fysieke domein gaat het om transformatie van bestaande bouw, nieuwbouw, klimaatadaptatie, duurzaamheid en energietransitie. Daarnaast streven we naar verbetering van de economische vitaliteit, leefbaarheid, gezondheid en passende huisvesting. Op basis van deze thema's wegen we af hoe we onze rol bepalen. Hierbij spelen de financiële aspecten uiteraard ook een rol. De afweging vindt altijd gefundeerd plaats.

In de collegevergadering van 25 januari 2022 is de grondprijsbrief 2022 vastgesteld. Door middel van de Raadsinformatiebrief 2022-004 bent u hierover op de hoogte gebracht en hebt u kennis kunnen nemen van de inhoud ervan. Jaarlijks wordt de grondprijsbrief geactualiseerd en het nieuwe grondprijsbeleid voor 2023 is op 24 januari 2023 vastgesteld.

Omgevingsvisie
Ten behoeve van de nog op stellen Omgevingsvisie gemeente Zevenaar heeft u in de raadsvergadering van 29 september 2021 een koersdocument vastgesteld. Dit koersdocument geeft richting aan om als vertrekpunt gesprekken met de samenleving aan te gaan. De Omgevingsvisie is een strategische, integrale lange termijnvisie (2040) voor de fysieke leefomgeving. Eind 2022 is gestart met de eerste fase van de totstandkoming van de omgevingsvisie van Zevenaar. De planning is aangepast en de Omgevingsvisie is uiterlijk medio 2024 gereed.

Beleidskaders
- Nota grondbeleid gemeente Zevenaar 2021
- Grondprijsbrief gemeente Zevenaar 2023
- Woonvisie Gemeente Zevenaar 2015-2025
- Woonvisie Gelders Eiland 2018
- Regionale Woondeal 2020
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW)

Ontwikkelingen
Op dit moment zijn er veel macro-economische ontwikkelingen die invloed hebben op de woningbouw. Al langere tijd is sprake van stijgende materiaal- en energiekosten. De sterk gestegen energieprijzen als gevolg van de oorlog in Oekraïne hebben in 2022 tot een mondiale groeivertraging geleid. Energie-intensieve bedrijven worstelen met oplopende productiekosten en huishoudens zien hun besteedbaar inkomen teruglopen als gevolg van de hoge inflatie. Het Centraal Planbureau (CBS) heeft bekend gemaakt dat de prijzen van consumentengoederen- en diensten in 2022 gemiddeld 10% hoger waren dan in 2021. Het CPB raamt in haar persbericht van maart 2023 een inflatie van 3% in 2023. De inflatie heeft ervoor gezorgd dat de hypotheekrentes zijn gestegen en het consumentenvertrouwen is gedaald. Hierdoor zijn nieuwbouwwoningen minder in trek. Vorenstaande kan er ook toe leiden dat bouwprojecten door ontwikkelende partijen "on hold" worden gezet.

Regionaal Programma Werklocaties
Het Regionaal Programma Werklocaties regio Arnhem-Nijmegen (RPW) vormt de kaders voor het regionaal beleid ten aanzien van regionale bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel. Hierin zijn onder meer afspraken vastgelegd als het gaat om:
· Een duurzame ruimtelijke invulling van de werklocaties in de regio Arnhem-Nijmegen in het kader van de Groene Metropoolregio;
. De verdeling van de ontwikkelruimte voor bedrijventerreinen, waaronder die voor XXL-logistiek;
· Het tweejaarlijks uitvoeren van een monitor van het RPW 2021-2024;

In het kader van bovenstaande heeft de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen op 17 juni 2021 de aanvraag voor nieuwe ontwikkelruimte goedgekeurd. Gemeente Zevenaar kan daardoor beginnen met de ontwikkeling van BusinessPark 7PoortII waarbij het gaat om 11,6 hectare in de eerste fase. Op BusinessPark 7Poort II is ruimte voor circa 35,9 hectare aan nieuwe bedrijfskavels en levert naar schatting ruim 900 arbeidsplaatsen op. De ontwikkeling van deze 35,9 hectare is voorzien in twee fasen. Voor de eerste fase heeft de Groene Metropoolregio op basis van de verdeling van de ontwikkelruimte bedrijventerrein RPW toestemming gegeven. De voorbereiding voor de ontwikkeling van BusinessPark 7PoortII is opgepakt. Het plan van aanpak is gereed en op 1 februari 2023 is een voorbereidingsbudget beschikbaar gesteld voor de planuitwerking. Om ten aanzien van de ontwikkeling regie te kunnen (blijven) houden hebben wij op 25 mei 2021 - op basis van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) - voorkeursrecht gevestigd op de eigendommen, behorende bij zowel de 1e als 2e tranche van beoogd BusinessPark 7PoortII. Dit besluit is door uw raad bekrachtigd in de raadsvergadering van 8 juli 2021.

Project ViA15
Bij de Raad van State (RvS) heeft in het kader van het Tracébesluit A12/A15 op 22 november 2022 een zitting plaatsgevonden, waarin de indieners van beroepen en de minister van Infrastructuur en Waterstaat hun standpunt hebben kunnen toelichten. Op 5 april 2023 heeft de RvS een tussenuitspraak gedaan. Hiermee is nog geen duidelijkheid of het project door kan gaan of niet. Ook is niet duidelijk wanneer de RvS een uitspraak zal doen over de overgebleven onderdelen.

BOUWGRONDEXPLOITATIE (WONINGBOUW EN BEDRIJVENTERREINEN)

7Poort
In 2022 is een tweetal kavels geleverd met een totale oppervlakte van 1,58 hectare. In de vigerende grondexploitatie van 1 januari 2022 hielden we nog rekening met een totale levering op 7Poort van 3,2 hectare. Deze planning is echter bijgesteld in de maandrapportage Zevenaar oost, januari – juni 2022 (1,58 hectare). In vergelijking met de bijgestelde planning zijn de werkelijke leveringen gelijk gebleven.

Spoorallee
De levering van de kavels ten behoeve van de outletontwikkeling was in de vigerende grondexploitatie ook voorzien in 2022. De definitieve en onherroepelijke aansluiting Zevenaar Oost op de A12, als onderdeel van het Tracébesluit ViA15 in het kader van de doortrekking A15/verbreding A12, blijft een vertragende factor in de ontwikkeling. Dit verdere uitstel van de levering van de kavels is niet in strijd met de afspraken en

voorwaarden zoals vastgelegd in de in 2017 gesloten koop- en realisatieovereenkomst tussen de Ontwikkelingscombinatie FOZ B.V. en de gemeente Zevenaar. Op 5 april 2023 heeft de Raad van State (RvS) een tussenuitspraak gedaan. Hiermee is nog geen duidelijkheid of het project door kan gaan of niet. Ook is niet duidelijk wanneer de RvS een uitspraak zal doen over de overgebleven onderdelen.

Landeweer

Voor het noordelijke deel zijn de verwachtingen gematigd positief. De gronden op Landeweer Zuid (13.000 m²) zijn in 2020 uit de grondexploitatie genomen en overgeheveld naar de zgn. materiële vaste activa in de gemeentelijke boekhouding. Overigens betekent dit niet dat de locatie buiten beeld raakt. Er is inmiddels enige interesse voor diverse invullingen. Een visie op dit gebied wordt in de eerste helft van 2023 afgerond en afhankelijk hiervan kan er in het 2e halfjaar tot uitgifte worden overgegaan en/of wordt een eventuele planologische procedure voorbereid.

Zevenaar Oost-Wonen

De ontwikkeling van Groot Holthuizen in 2022 stond voor een groot deel in het teken van de verdere uitwerking van de deelgrondexploitatie De Holtkamp en het (verder) woonrijp maken van de inmiddels bebouwde gebieden. Ook zijn de eerste stappen gezet in de ontwikkeling van deelgrondexploitatie Het Hof. In 2022 zijn er in totaal 3 kavels geleverd welke allen gelegen zijn in De Stede. In dat plangebied zijn nog 4 vrije kavels te koop/te leveren. In de Tol is ook nog sprake van 1 onverkochte kavel.

Voor De Holtkamp is het bouwrijp maken geheel afgerond. In het eerste kwartaal 2023 is de overeenkomst met de ontwikkelaar getekend. De ontwikkelaar is vrij om de grond in twee fases af te nemen.

In De Holtkamp is nu ruimte voor 126 woningen waarvan 33 stuks in de sociale huur, 50 vrije sector (waarvan 10 in het betaalbare segment), 19 vrije kavels en 24 kavels op "het erf" waar ruimte is voor nog eens een programma voor betaalbare woningen. Dit heeft geleid tot de keuze van 2 ontwikkelaars. In de uitvraag en de (af te sluiten) koopovereenkomsten met ontwikkelaars is een afnameplicht van de gronden opgenomen welke uiterlijk 1,5 jaar ligt na het gereed zijn van de bouwrijpfase. Deze afnameplicht zal dan dus op zijn vroegst rond april 2024 liggen.

Tot slot komen er 19 vrije kavels in de verkoop. Verwachting is dat deze vrije kavels in 2024 en 2025 worden geleverd.

Rekening houdend met de huidige woningmarkt gaan we er vanuit dat woningen over een periode van 3 jaar worden afgenomen. De verwachting is dat de eerste woningen in 2023 worden afgenomen.

In 2022 is de grondexploitatie het Hof geopend. Voor het Hof is begonnen aan de planuitwerking. Ook hierbij is het uitgangspunt 50% betaalbare woningen te realiseren, waarvan 30% sociale woningbouw. Het plangebied is ongeveer 23.000 m² groot. Het gewenste programma, hoogbouw versus laagbouw, bepaalt uiteindelijk het aantal woningen dat hier kan worden gerealiseerd. Verwachting voor het Hof is dat de eerste kavels in 2025 worden uitgegeven.

Middag Oost & Zwanenwaay

Met betrekking tot de ontwikkeling van de Middag Oost is de bouw van woningen in fase 1 en 2 gereed. Daarnaast zijn eind 2022 en begin 2023 ook twee vrije kavels geleverd. Door de levering van deze twee kavels, zijn er geen vrije kavels meer beschikbaar in de Middag Oost. In het najaar van 2021 heeft een uitvraag plaatsgevonden voor de ontwikkeling van de 3e fase van de Middag Oost. Medio december 2021 heeft dit geleid tot de gunning aan een ontwikkelaar. Deze gaat een programma van 44 woningen realiseren waarvan de helft in het betaalbare koopsegment en (12 stuks) sociale huur is. De andere helft betreft een programma in het duurdere segment. Q1 2023 wordt verwacht dat de koop- en ontwikkelingsovereenkomst wordt getekend

met de ontwikkelaar. Inmiddels heeft de ontwikkelaar een start gemaakt met de verkoop van de woningen. Doel van de overeenkomst is o.a. te komen tot een verkoop van de benodigde gronden voor de ontwikkeling van het bouwplan en het vastleggen van de wijze waarop en de voorwaarden waaronder de realisatie van het bouwplan binnen het projectgebied dient plaats te vinden. Fase 3 Middag Oost is eerder al bouwrijp gemaakt, echter zijn deze werkzaamheden nog niet geheel afgerond.
Voor de komende 2 jaar staat de ontwikkeling van de Zwanenwaay op een laag pitje. Mede gelet op de ambtelijke capaciteit wordt prioriteit gegeven aan Middag Oost.

Waaijakkers
In december 2022 is de grondexploitatie Waaijakkers geopend. Het plangebied Waaijakkers betreft de ontwikkeling van een woongebied in Aerdt. In 2010 is gestart met de bouw van woningen in plangebied Waaijakkers, echter zijn toen slechts 14 woningen gebouwd. Het plangebied heeft een omvang van circa 1,5 ha. Hierin beschikt de gemeente Zevenaar over een grondpositie met een omvang van ca. 0,8 ha. in het plangebied. Op de gemeentelijke gronden is ruimte voor circa 21 woningen.

REALISATIE

In onderstaande tabel presenteren wij de gerealiseerde grondverkopen in het jaar 2022 en een prognose voor de komende vier jaar. Ter vergelijking is de realisatie van de jaren 2020 en 2021 eveneens opgenomen. De geprognotiseerde afzet voor de komende jaren is verwerkt in de herziening van de grondexploitaties per 01-01-2023 welke, samen met andere parameters, de basis vormt voor de verwachte resultaten (zie verderop in deze paragraaf).

Aantallen/m² kavels wonen en bedrijven (realisatie en prognose)							
Naam grondexploitatie	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Bedrijven (in ha.)							
Zevenaar Oost - 7Poort en Landeweer	3,38	0,91	1,58	9,10	4,50	0,00	0,00
Zevenaar Oost - Spoorallee/FOZ	0,00	0,00	0,00	5,97	0,81	0,81	0,00
Mercurion	0,00	0,00	0,00	0,31	0,27	0,27	0,00
Totaal Bedrijven	3,38	0,91	1,58	15,37	5,57	1,08	0,00
Wonen (in aantallen kavels/woningen)							
Groot Holthuizen	135	31	3	60	49	61	39
Middag Oost & Zwanenwaay	19	2	1	14	21	7	5
Waaijakkers	0	0	0	0	10	11	0
Totaal Wonen	154	33	4	74	80	79	44

Conform de door het college vastgestelde uitgangspunten voor de herziening van de grondexploitaties per 1 januari 2023 wordt er vanuit gegaan dat de levering van de gronden ten behoeve van de FOZ in 2023 plaatsvindt. In verband met de beroepszaak bij de Raad van State rond het Tracébesluit A12/A15 wordt een deel van de gronduitgifte van de andere – nog resterende percelen- voorzien in 2023 en 2024.

De uitgifte van woningbouwkavels was in 2022 beduidend lager (4 stuks) dan de realisatie van de jaren eerder. Dit komt doordat we op dit moment zowel in Groot Holthuizen als in de Middag Oost nagenoeg uitverkocht zijn.

PROGNOSE TE VERWACHTEN RESULTATEN

In BBV artikel 16 lid c is opgenomen dat de paragraaf grondbeleid een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie moet bevatten. Wanneer deze prognose is samengesteld uit positieve en negatieve grondexploitaties, dan is het van belang dat de verwachte resultaten voor alle grondexploitaties op een zelfde wijze worden berekend. Dit gebeurt op basis van de "netto contante waarde" methode. De voorschriften zeggen ook dat de resultaten op eindwaarde dienen te worden gepresenteerd waarbij tevens wordt aangegeven wat de verwachte einddatum van de exploitatie is.
Ten aanzien van de grondexploitaties van onze gemeente kan worden gesteld dat er sprake is van een mix van positieve en negatieve grondexploitaties. Aangezien de afzonderlijke grondexploitaties een verschillende einddatum kennen, zijn de resultaten per datum 1 januari 2023 contant gemaakt. Hierdoor worden de resultaten onderling goed vergelijkbaar.

De geprognosticeerde resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties zijn herzien per 1 januari 2023. Vervolgens hebben wij deze verwerkt in de Uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2022 welke ter vaststelling voorligt in de raadsvergadering van 28 juni 2023. De financiële effecten zijn verwerkt in de jaarstukken 2022.

De geprognosticeerde resultaten van de grondexploitaties luiden als volgt:

Financiële resultaten actieve grondexploitaties januari 2022 en januari 2023 (bedragen x €1.000,-)								
Naam grondexploitatie	Einddatum exploitatie	Resultaat eindwaarde	Resultaat herziene grex NCW per 01-01-2022	Resultaat 01-01-2022 NCW per 01-01-2023	Resultaat herziene grex NCW per 01-01-2023	Opening grex op NCW per 01-01-2023	Verschil	Afwijking in %
A	B	C	D	E	F	G	H	J
Zevenaar Oost - bedrijven	31-12-2024	14.839	12.438	12.687	14.178		1.491	11,8%
Zevenaar Oost – wonen	31-12-2029	-33.683	-30.559	-31.170	-29.997	924	2.099	6,7%
Totaal Zevenaar Oost	31-12-2029	-18.844	-18.122	-18.483	-15.819	924	3.590	19,4%
Middag Oost & Zwanenwaay	31-12-2032	4.551-	-4.251	-4.336	-4.070		267	6,2%
Mercurion	31-12-2025	113	242	247	106		-141	-57,1%
Waaijakkers	31-12-2027	615	613	625	557	625	557	89,1%
TOTAAL GRONDEXPLOITATIES	31-12-2029	-22.667	-21.518	-21.948	-19.226	1.549	4.273	19,5%

Uit bovenstaande tabel zijn de einddata per deelgrondexploitatie (kolom B) op te maken en de resultaten op deze eindwaarde (kolom C). Omdat eindwaarden onderling niet te vergelijken zijn vanwege de verschillende looptijden van de plannen volstaan we met een overzicht van de verschillen op netto contante waarde.

In bovenstaande tabel maken we de vigerende grondexploitatie (kolom D) netto contant op de situatie per 1 januari 2023 (kolom E), alvorens tot een goed vergelijk van de cijfers te komen. Het resultaat van de grondexploitatie wordt "opgerent" met een rentepercentage van 2%, zijnde de discontovoet waarmee het resultaat netto contant wordt gemaakt. Deze opgerente cijfers vergelijken we vervolgens met het geactualiseerde resultaat per 1 januari 2023 (kolom F). Om het verschil met vorig jaar in beeld te brengen worden de (deel)grondexploitaties die in 2022 zijn geopend, netto contant gemaakt op de situatie per 1 januari 2023 (kolom G). De geopende grondexploitaties worden bij het verschil opgeteld. Dit resulteert in een verschil per grondexploitatie (kolom H) en de afwijking in procenten (kolom J). Bij de verliesgevende exploitaties (Zevenaar Oost en Middag Oost & Zwanenwaay) heeft dit verschil een effect op het jaarrekeningresultaat 2022 tot gevolg. Bij de grondexploitaties Mercurion en Waaijakkers heeft dit verschil geen effect want een winstgevende exploitatie wordt pas verwerkt in het jaarrekeningresultaat bij afsluiting van de grex, dan wel bij tussentijdse winstnemingen.

In zijn totaliteit is er sprake van een verbetering van het resultaat van € 4.273.000 NCW per 01-01-2023. Voor wat betreft de grondexploitaties Zevenaar Oost - Bedrijven wordt in de jaarrekening in programma 3 een

toelichting verstrekt op de verschillen. Voor de grondexploitaties Zevenaar Oost - Wonen en Middag Oost & Zwanenwaay is de verschillenanalyse terug te vinden in programma 8 van de programmarekening.

Omdat Zevenaar Oost één grondexploitatie is en het positieve resultaat van Zevenaar Oost - Bedrijven verrekend wordt met het negatieve resultaat van Zevenaar Oost - Wonen, is er een verliesvoorziening gevormd voor een totaalbedrag van € 15.819.000. Deze is terug te vinden in de toelichting op de balans.

WINST- EN VERLIESNEMING

Na de vaststelling van de Uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2021 en de jaarrekening 2021 (beide op 6 juli 2022) heeft zich een ontwikkelingen voorgedaan welke het resultaat van de grondexploitaties tussentijds heeft beïnvloed. Het gaat om het volgende besluit:
Op 19 oktober 2022 heeft de raad besloten om de deelgrondexploitatie Het Hof vast te stellen en de grondexploitatie Zevenaar Oost uit te breiden op basis van opgestelde ruimtelijke kaders en een globale programmering, zodat er een nieuw buurtschap in Groot Holthuizen kan ontstaan van 120-150 woningen, waarvan 67% betaalbaar onder NHG-grens (waarvan 30% van het totale aantal in het sociale huursegment). Dit besluit had een positief effect op de grondexploitatie van € 906.000,-

Het eerste besluit en het resultaat van de integrale herziening van de grondexploitaties per 01-01-2023 zijn in onderstaande tabel verwerkt waarbij tevens het effect voor de voorliggende jaarrekening zichtbaar wordt. De bovengenoemde uitkomsten worden hieronder vergeleken met de cijfers van de Meerjarenbegroting 2022-2025. Hierdoor is het effect op het rekeningresultaat zichtbaar.

Omdat de BBV-voorschriften eisen dat de grondexploitaties m.b.t. wonen en bedrijven tot verschillende taakvelden behoren, zijn de gevolgen voor "bedrijven" in de jaarrekening verantwoord binnen programma 3 (Economie) en "wonen" in programma 8 (Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing).

Effecten op jaarrekeningresultaat/verliesvoorziening 2022					
(afgerond op € 1.000,--) **Grondexploitatie**	**Vrijval verliesvoorz-ening primitieve begroting 2022-2025**	**Begrote vrijval 2022 door raadsbesluit openen deelgrex Hof op NCW 01-01-2022**	**Begrote overige mutaties**	**Effect jaarrekening-resultaat**	**Werkelijke vrijval verlies-voorziening**
Zevenaar-Oost Wonen (progr. 8)	-	906	-	1.193	2.099
Zevenaar-Oost Bedrijven (progr. 3)	-	-	-	1.491	1.491
Middag-Oost & Zwanenwaay (progr. 8)	-	-	-	267	267
Totaal	**-**	**906**	**-**	**2.951**	**3.857**

Voor het bedrag van € 3.857.000 valt de bestaande verliesvoorziening vrij. Omdat hiervan al een aanzienlijk bedrag was verwerkt (€ 906.000) wordt een aanvullend bedrag € 2.951.000 ten gunste gebracht van het rekeningresultaat 2022. Behoudens deze vrijval is er geen sprake van andere tussentijdse winstnemingen.

RESERVE, VOORZIENINGEN EN RISICO'S

Eventuele winsten uit de grondexploitaties voegen wij toe aan het resultaat van het desbetreffende boekjaar waarbij de winstbestemming vervolgens wordt voorgelegd aan de raad. Een en ander is bepaald in de Nota Grondbeleid 2021.

Voor verlieslatende grondexploitaties wordt een verliesvoorziening getroffen, zoals voorgeschreven in het BBV. Voor winstgevende grondexploitaties zijn sinds 2017 gewijzigde BBV-regels van toepassing waarbij aansluiting is gezocht bij algemeen aanvaardbare methodes in het bedrijfsleven en bij fiscale regelgeving. Hierbij is -ten aanzien van tussentijdse winstneming- de zogenaamde Poc-methode van toepassing

(Percentage of completion). Deze methode houdt rekening met de fase waarin de grondexploitatie, zowel wat betreft opbrengsten als de kosten, verkeert. Hiermee kan op basis van een deel (percentage) van de realisatie van een project tussentijdse winst worden toegevoegd aan de algemene middelen (voorheen werd uitsluitend winst genomen indien het project in zijn geheel gereed was). Concreet is deze methode uitsluitend op de grondexploitatie Mercurion en Waaijakkers van toepassing omdat deze als enige winstgevend zijn. Omdat Mercurion en Waaijakkers in 2022 geen ontwikkelingen kende is er geen sprake van een tussentijdse winstneming in dat jaar.

De stand van de verliesvoorziening grondexploitaties bedraagt per 31-12-2022 volgens voorliggende jaarrekening € 19.888.000.

Ten behoeve van de voorliggende jaarrekening hebben wij de risico's geactualiseerd. Het risicoprofiel van de grondexploitaties kent de volgende ontwikkeling:

Bedragen x € 1.000

Risicoprofiel actieve grondexploitaties 01-09-2022 en 01-01-2023				
Naam grondexploitaties	Risicoprofiel per 01-09-2022	Risicoprofiel per 01-01-2023	Verschil sept. 2022- jan. 2023	Afwijking in%
Zevenaar Oost - bedrijven	780	505	275	35,3%
Zevenaar Oost – wonen	702	612	90	12,8%
Totaal Zevenaar Oost	1.482	1.117	365	24,6%
Middag Oost & Zwanenwaay	68	383	-315	-463,2%
Waaijakkers	0	61	-61	
Totaal Overige grondexploitaties	68	444	-376	-552,9%
Totaal Risico's	1.550	1.561	-11	-0,7%

We zien een verslechtering van het risicoprofiel van € 11.000 waarvoor de volgende oorzaken zijn aan te wijzen:

Zevenaar Oost – Bedrijven, verbetering door:

1. Doordat de grondprijzen in de grondexploitatie zijn geactualiseerd is het financiële gevolg op een verbetering van het resultaat bij de (verdere) ontwikkeling van de FOZ verbeterd.
2. De kans op en impact van een vertraging van de uitgifte van de bedrijfsgronden is echter verslechterd, door de blijvende onzekerheid rond het Tracébesluit A15/A12.
3. Het kostenstijgingsrisico als gevolg van de oorlog in Oekraïne is opgenomen in de grondexploitaties. Dit zorgt ervoor dat het geen apart risico meer is.
4. Het risico van mogelijke stijging van materiaalkosten van bouw- en woonrijp maken is verhoogd in verband met de hoge inflatie.

Zevenaar Oost - Wonen, verbetering door:

1. Ook in deze grondexploitatie constateren we een verhoogd risico voor stijging van materiaalkosten voor bouw- en woonrijp maken in verband met de huidige economische situatie
2. Risico vertraging gronduitgifte en woonrijp maken is kleiner geworden.
3. Het kostenstijgingsrisico als gevolg van de oorlog in Oekraïne is opgenomen in de grondexploitaties. Dit zorgt ervoor dat het geen apart risico meer is.
4. Het risico op lagere grondprijzen is hoger geworden.
5. Voor sanering en grondafvoer zien we op dit moment grotere risico's in de grondexploitatie.
6. Het renterisico biedt een kans, omdat de nog uit te werken deelgrexen een voordelig saldo weergeven als er met een procent extra wordt gerekend.
7. Toevoegen van deelgebied het Hof zorgt voor meer risico.

Middag Oost & Zwanenwaay, verslechtering door:

1. Het risico is verhoogd door het toevoegen van deelgebied 3. Het toevoegen van het deelgebied 3 heeft voornamelijk veel invloed op het risico van kostenstijging.
2. Het kostenstijgingsrisico als gevolg van de oorlog in Oekraïne is opgenomen in de grondexploitaties. Dit zorgt ervoor dat het geen apart risico meer is.

Waaijakkers, verslechtering door:

1. Door het openen van een nieuwe grondexploitatie worden nieuwe risico's toegevoegd. In de risicoanalyse is rekening gehouden met de risico's verlaging vrij op naam-prijzen, kostenstijging, vertraging en planschade.

In de Paragraaf Weerstandsvermogen wordt inzicht verschaft in de verhouding van de grondexploitatie-risico's in relatie tot het risicoprofiel gemeente breed.

OPENBAARHEIDSPARAGRAAF WET OPEN OVERHEID (WOO)

Inleiding
Op 1 mei 2022 heeft de Wet open overheid de Wet openbaarheid van bestuur vervangen. De Woo geeft burgers het recht op informatie. Informatie over het handelen van de overheid. Iedereen kan een verzoek om informatie indienen bij de gemeente. Informatie wordt openbaar gemaakt, tenzij er een wettelijke uitzonderingsgrond van toepassing is. De gemeente is verplicht 10 informatiecategorieën actief openbaar te maken en daarnaast zoveel mogelijk meer. Goede en vindbare informatie is essentieel voor openbaarheid. Daarom geeft de Woo de gemeente acht jaar om de informatiehuishouding op orde te brengen.

In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Wet Open overheid (Woo) wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Dit geldt vanaf de jaarrekening 2022. Hiermee wordt beoogd een impuls te geven aan de actieve openbaarheid. In deze paragraaf blikken wij hierop terug.

Ontwikkelingen
Verslag uitvoering Woo
De Woo vraagt van ons om 1) onze informatiehuishouding op orde te brengen en 2) steeds meer documenten online te publiceren. Hierdoor kunnen onder andere inwoners en media steeds beter de besluitvorming van de overheid volgen. Om hier naartoe te werken hebben we in 2022 een adviseur Woo aangesteld en met een werkteam geïnventariseerd wat we moeten doen om aan de Wet te voldoen. Er is een plan van aanpak opgesteld en het ambitieniveau voor uitvoering is vastgesteld op niveau 'basis'. Waar mogelijk doen we meer.

1) Informatiehuishouding op orde brengen
We hebben in het verslagjaar software aangeschaft om onze informatiehuishouding in kaart te brengen. Vervolgens zijn we gestart met het inventariseren van de vele honderden werkprocessen van gemeente Zevenaar. We hebben nu een beter beeld vanuit welke werkprocessen we documenten moeten gaan publiceren.

2) Steeds meer documenten online publiceren
De gemeente Zevenaar publiceert al veel documenten op www.zevenaar.nl, zoals raadsstukken, de besluitenlijst van ons college en de afgehandelde Woo-verzoeken.
Bij het online publiceren van documenten is het belangrijk dat ze goed geanonimiseerd zijn. Het anonimiseren werd nog handmatig gedaan. We hebben anonimiseringssoftware ingekocht om medewerkers te ondersteunen waarmee het anonimiseren sneller en uniformer verloopt. De software wordt in 2023 in gebruik genomen.

BIJLAGEN JAARVERSLAG

KERNGEGEVENS

Onderdeel	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Sociale structuur			
Inwoners 0-19 jaar	8.751	8.624	8.728
Inwoners 20-64 jaar	24.790	24.430	25.086
Inwoners 65 jaar en ouder	11.108	10.946	11.223
Totaal aantal inwoners	**44.649**	**44.000**	**45.037**
Bijstandsgerechtigden	760	760	728
Tewerkgestelden SW	161	152	152

JAARREKENING

FINANCIËN

RESULTAAT

FINANCIEEL OVERZICHT EN TOELICHTING OP HOOFDLIJNEN

Inleiding

Resultaat

(-/- is een nadeel)

De jaarstukken 2022 sluiten met een voordelig resultaat van € 11.395.523. Het geraamde voordelige resultaat na wijziging is € 862.014 waarvan het verloop hieronder wordt weergegeven. Ten opzichte van de begroting na wijziging is dus sprake van een voordelig verschil van afgerond € 10.533.509.

Verloop resultaat in begroting 2022	Bedrag (x € 1.000)
Primitieve begroting 2022-2025	1.571
Wijzigingen tot de 1e Voortgangsrapportage 2022	-12
Wijzigingen door 1e Voortgangsrapportage 2022	-1.218
Wijzigingen door 2e Voortgangsrapportage 2022	519
Totaal begrotingsresultaat na wijziging	860

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	163.056	206.801	196.116	-10.685
Lasten	161.486	205.939	184.720	21.219
Resultaat 2022	**1.571**	**862**	**11.396**	**10.534**

Toelichting op hoofdlijnen

Om de leesbaarheid te bevorderen zijn alleen de afwijkingen die budgettaire gevolgen hebben voor het resultaat van meer dan € 250.000 opgenomen.

Het totale voordeel van € 11.317.000 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende afwijkingen (groter dan € 250.000) ten opzichte van de ramingen waarbij is aangegeven of deze incidenteel of structureel zijn.

Omschrijving	bedrag x € 1.000	I of S
Doelvermogen pensioenvoorzieningen voormalige collegeleden	667	I
Onroerende zaakbelasting (OZB) op eigendom woningen	344	I
Onroerende zaakbelasting (OZB) op eigendom en gebruik bedrijven	1.091	I
Algemene Uitkering	4.969	I
Grondexploitatie Zevenaar Oost Bedrijven (GREX)	1.491	I
Grondexploitatie Zevenaar-Oost Wonen (GREX)	2.366	I
Toeristenbelasting	436	I
Sportaccommodaties Sportbedrijf	-389	I
Opvang ontheemden Oekraïne	357	I
Minimabeleid	-1.265	I
Maatwerkdienstverlening 18- Jeugdzorg	-682	S
Geëscaleerde zorg 18- en 18+	436	I/S

- In plaats van een geraamde dotatie was een onttrekking aan de pensioenvoorziening voormalige collegeleden noodzakelijk. Dit heeft geleid tot een voordeel van 667.000. De onttrekking aan de pensioenvoorziening is ontstaan door de gestegen rekenrente.
- Bij de tariefberekening van de OZB in het najaar van 2021 voor de Meerjarenbegroting 2022-2025 is rekening gehouden met een lagere ingeschatte WOZ-waardeontwikkeling dan de werkelijke. Daarnaast is een meeropbrengst gerealiseerd door belastingoplegging over voorgaande belastingjaren, een sterkere areaalontwikkeling dan vooraf ingeschat en door een leegstandscontrole. Het OZB voordeel bedraagt in totaal 1.435.000.
- De hogere Algemene uitkering (€ 4.969.000) is ontstaan door de verwerking van de september- en de decembercirculaire. In deze circulaires zitten onder andere een uitkering uit het BTW-compensatiefonds, corona-compensatie, een energietoeslag, compensatie voor de invoeringskosten van de Omgevingswet en bijstelling van de aantallen bij diverse maatstaven.
- Voor de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties (GREX) heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden op basis van actuele marktontwikkelingen zoals prijspeil-correcties en grondopbrengsten op basis van de grondprijsbrief. Deze ontwikkelingen hebben o.a. gezorgd voor een per saldo voordeel van 3,88 miljoen.
- Ondanks corona zijn de opbrengsten van de toerismebelasting op het normale niveau uitgekomen. Dit leverde extra, niet geraamde opbrengsten toeristenbelasting op. Het voordeel van € 436.000 in 2022 heeft voor het grootste deel betrekking op 2021; dit bedrag is in 2022 geboekt omdat boekjaar 2021 is afgesloten.
- Kostprijsverhogende BTW, de afrekening en voorschotten specifieke uitkering voor de kostenverhogende BTW en verhoging van de bijdrage aan Ataro conform de afspraken in de dienstverleningsovereenkomst (DVO) hebben per saldo geresulteerd in een nadeel van € 389.000.
- Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen wij een vergoeding van het rijk. De vergoeding is gebaseerd op normbedragen. Het saldo tussen het ontvangen normbedrag en geboekte uitgaven laat een voordeel zien van € 357.000. Er vindt geen afrekening met het rijk plaats.
- De financiële ondersteuning van de minima bij het voldoen van de energierekening (energietoeslag) leiden tot een nadeel van € 1.265.000. Hiervoor zijn aanvullende middelen ontvangen via de Algemene uitkering.
-In deze jaarrekening presenteren wij voor Jeugdzorg een nadeel van € 790.000. Wij constateren dat de overschrijding het gevolg is van verschillende ongunstige factoren bij elkaar: stijging van tarieven en kosten in het algemeen, een toename van het aantal jongeren met jeugdhulp en complexe hulpvragen. Sinds Covid-19 zien we een sterke toename van depressie en suiciditeit onder jongeren.
Op dit taakveld is ook een voordeel opgetreden van € 108.000. Deze wordt veroorzaakt door lagere uitvoeringskosten van de regionale sociale diensten en lagere kosten voor enkele maatwerktrajecten.
Dit leidt tot een totaalnadeel van € 682.000.
- Voor de crisiszorg en jeugdreclassering is een voordeel ontstaan op de geraamde kosten van € 293.000. Afrekeningen voor een onderdeel van beschermd wonen en een bijdrage aan de stichting Veilig thuis (via de VGGM) laten een voordeel zien van 143.000. Dit leidt tot een totaalvoordeel van 436.000.

Resultaat na bestemming en incidentele mutaties

(bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	151.678	176.545	169.338	-7.207
Lasten	154.986	183.565	162.034	21.532
Resultaat voor bestemming 2022	-3.308	-7.020	7.304	14.325
Reserve mutaties:				
Onttrekkingen	11.378	30.256	26.778	-3.478
Toevoegingen	6.500	22.374	22.687	-313
Saldo reserve mutaties	4.878	7.882	4.091	-3.791
Saldo:				
Baten	163.056	206.801	196.116	-10.685
Lasten	161.486	205.939	184.720	21.219
Resultaat na bestemming 2022	**1.571**	**862**	**11.396**	**10.534**
Incidentele mutaties				
Baten	2.148		10.976	
Lasten	3.116		5.203	
Structureel resultaat	**2.539**		**6.406**	

ANALYSE PER PROGRAMMA

Inleiding

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning	76.195	80.770	87.423	6.653
1. Veiligheid	-3.498	-3.479	-3.425	54
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-5.371	-5.631	-5.731	-100
3. Economie	-212	-110	1.788	1.898
4. Onderwijs	-4.594	-4.339	-4.186	153
5. Sport, cultuur en recreatie	-7.768	-8.255	-8.643	-389
6. Sociaal domein	-49.630	-54.816	-55.609	-793
7. Volksgezondheid en milieu	-1.880	-1.531	-1.516	15
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-1.671	-1.747	1.295	3.042
Resultaat 2022	**1.571**	**862**	**11.396**	**10.534**

Toelichting per programma

0. Bestuur en ondersteuning

0.1 Bestuur - Bestuurlijke samenwerking 25.000 V I

Het adviesbudget voor de uitvoering van taken in de samenwerking met verbonden partijen is niet ingezet. We hebben de werkzaamheden intern opgevangen met eigen ambtelijke capaciteit.

0.1 Bestuur - College van B&W - Mutatie voorziening 667.000 V I

Bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening hanteren we de rekenrente die wordt geadviseerd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en die in lijn is met de rente die geldt voor individuele waardeoverdrachten.
Door de gestegen rekenrente kan een deel van de voorziening vrijvallen. Dit in tegenstelling tot de begroting waarin een storting was geraamd. Het voordelige verschil komt uit op € 484.000.
Voor de voorziening wachtgeld van het voormalige college hebben we in de begroting gerekend met een storting van € 594.000. Op basis van een actualisatie van wachtgeldverplichtingen is een storting benodigd van € 411.000. Een voordelig verschil van € 183.000.

0.1 Bestuur - College van B&W - Salarissen -54.000 N S

Het in juni 2022 gevormde college bestaat uit 5 nieuwe wethouders met elk 0,9 fte. In 2022 betekent dit niet begrote kosten van € 54.000. De structurele kosten zijn verwerkt in de begroting voor 2023 en verder.

0.1 Bestuur - Herstelplan 40.000 V I

De uitvoeringskosten van het herstelplan zijn lager dan geraamd en beperkt gebleven tot de kosten van inhuur van derden. De hiermee verband houdende onttrekking aan de bestemmingsreserve herstelplan is daardoor ook lager.

0.2 Burgerzaken - Paspoorten en rijbewijzen -26.000 N I

Bij de tweede voortgangsrapportage heeft er een aanpassing van de lasten en de baten van de leges van de paspoorten en rijbewijzen plaatsgevonden.
Bij de lasten zien we dat de daadwerkelijke uitgaven overeenkomen met het begrote bedrag. De baten zijn uiteindelijk lager uitgekomen dan begroot. Hierdoor is een nadeel ontstaan van € 26.000.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden - Gebouwen 59.000 V I

Binnen gebouwen is in 2022 een voordeel ontstaan van € 59.000. Dit heeft diverse oorzaken. Het voordeel wordt deels veroorzaakt doordat de invulling van het gebouw aan het Raadhuisplein 1D meer tijd vergt, zoals nader toegelicht in programma 3 en het investeringsoverzicht. Deze vertraging verhoogt tegelijkertijd de huurkosten doordat we de locatie Raadhuisplein 14 hierdoor langer aanhouden. Daarnaast is het voordeel ontstaan doordat we vertraging hebben opgelopen bij de taxatie van panden en inventarissen. Tenslotte is de sloop van de locatie Nieuwe Komstraat 19 te Lobith vertraagd door een flora en fauna onderzoek. Dit onderzoek vergt meer tijd doordat er mogelijk vleermuizen aanwezig zijn. Deze vier aspecten ramen wij in de eerste voortgangsrapportage opnieuw.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden - Exploitatie Turmac Cultuurfabriek -33.000 N I

De concessieafdracht voor de horeca in de Turmac Cultuurfabriek over 2021 is lager vastgesteld (50%), waarbij rekening is gehouden met de inkomstenderving t.g.v. corona.

0.4 Overhead - Gemeentehuis De afschrijvingslasten van het gemeentehuis zijn lager uitgevallen. Dit resulteert ook in 2023 tot een eenmalig voordeel, deze nemen we op in de 1e voortgangsrapportage. Daarnaast hebben we op het regulier klein onderhoud van het gemeentehuis minder uitgegeven.	34.000	V	I
0.4 Overhead - I&A De opzet en uitvoering van de digitale belastingbalie schuiven we door naar 2023. Daarnaast hebben we middelen aangevraagd voor uitvoering van de acties in lijn met de oproep van de VNG (de zogenoemde brief Van Zanen) inzake het cyberalert. Nog niet alle middelen zijn in 2022 uitgegeven.	56.000	V	I
0.4 Overhead - Intern beheer De kosten van enkele facilitaire zaken zijn als gevolg van prijsstijgingen hoger uitgekomen. We noemen de kosten van schoonmaak, kantoorartikelen en kantinekosten.	-52.000	N	I
0.4 Overhead - Interne doorbelasting materieel In 2022 is een nadeel ontstaan van € 144.000 door lagere interne doorbelasting naar andere programma's. Dit is grotendeels ontstaan door een hogere bijdrage aan de RDL voor de brandstofkosten. Op andere programma's in deze jaarrekening leiden de doorbelastingen ook tot verschillen. Per saldo in de jaarrekening hebben de doorbelastingen financieel geen effect.	-144.000	N	I
0.4 Overhead - Interne doorbelastingen Een voordelig bedrag van € 505.000 wordt verklaard door hogere interne doorbelastingen naar andere programma's. Dit betreft met name hogere inhuurlasten op de afdelingen gerelateerd aan het Sociaal Domein. Per saldo in de jaarrekening hebben de doorbelastingen financieel geen effect.	505.000	V	I
0.4 Overhead - Materieel openbare werken Er is een voordeel ontstaan van € 81.000 doordat we de kosten materieel openbare werken in 2022 lager waren dan geraamd. Dit is grotendeels ontstaan doordat we een hogere bijdrage van de RDL hebben ontvangen voor de brandstofkosten. Daarnaast zijn de brandstofkosten voor de gemeente Zevenaar lager uitgevallen doordat we in de 2e voortgangsrapportage rekening hebben gehouden met een forse stijging van deze kosten. Dit viel in werkelijkheid minder hoog uit. Tenslotte hebben we minder onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.	81.000	V	I
0.4 Overhead - Vergoeding personeel Medewerkers van de gemeente Zevenaar hebben onder meer uren besteed aan de realisatie van het afvalaanbiedstation. Ter compensatie hiervoor hebben we een vergoeding van € 30.000 van de RDL ontvangen.	30.000	V	I

0.61 OZB Woningen - Wet WOZ -141.000 N S

Op het budget van de wet WOZ (Wet Waardering Onroerende Zaken) melden wij een nadeel van € 141.000.
Het aantal ingediende bezwaar- en beroepschriften tegen de WOZ-waarde is in 2022 fors toegenomen, te weten met 66% (bezwaren) en van 8 naar 25 beroepschriften. De bezwaren zijn bovendien qua aard en inhoud complexer. Dat komt mede vanwege de nieuwe meetsystematiek die sinds 2022 in de waardebepaling is opgenomen. Daarnaast is de toename van bezwaren te zien die -namens belastingplichtigen- wordt ingediend door zogenoemde no-cure-no-pay bedrijven. In Zevenaar is ruim de helft van het aantal bezwaren ingediend door deze bedrijven die hier een verdienmodel van hebben gemaakt. De gemeente betaalt zo'n bureau een proceskostenvergoeding indien het bezwaar of het beroep gegrond is. Uiteindelijk betaalt de gemeenschap dan de kosten van die bureaus. Het zorgvuldig en tijdig behandelen van het grote aantal bezwaar- en beroepsschriften vergt veel capaciteit. Hiervoor waren wij genoodzaakt externe ondersteuning in te zetten.

0.61 OZB-woningen - Belasting op eigendom woningen 344.000 V I

Over het jaar 2022 is een meeropbrengst OZB woningen te verklaren van € 344.000. Dit komt met name doordat bij de tariefberekening in het najaar 2021, ten tijde van het opstellen van de begroting 2022, een lagere WOZ-waardeontwikkeling is ingeschat dan achteraf is gebleken. Die inschatting was namelijk gemiddeld 10% in plaats van in werkelijkheid 14,5%. Deze WOZ-waardeontwikkeling heeft effect op de algemene uitkering.

0.62 OZB niet-woningen - Belasting op eigendom en gebruik bedrijven 1.091.000 V S

In 2022 verantwoorden wij een meeropbrengst OZB niet-woningen van € 1.091.000. Deze inschatting is meer dan destijds was begroot. Dit komt ten eerste doordat er in 2022 meer OZB niet-woningen over de belastingjaren 2020 en 2021 is opgelegd dan destijds is ingeschat. Ten tweede is de areaalontwikkeling sterker geweest dan was geraamd. Tot slot hebben wij ten behoeve van de volledigheid en rechtmatigheid gericht ingezet op een leegstandscontrole. Hierdoor hebben wij meer gebruikersgedeelte van de OZB niet-woningen op kunnen leggen dan was begroot. De totale WOZ-waarde van de niet-woningen (bedrijven) heeft effect op de algemene uitkering.

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds - September- en decembercirculaire 4.969.000 V I

In de begroting zijn de ontvangsten tot en met de meicirculaire 2022 verwerkt. In deze jaarrekening verantwoorden wij de extra inkomsten uit de september- en decembercirculaire.
In de september- en decembercirculaire is in totaal nog € 4.969.000 aan algemene uitkering ontvangen. Hieronder de specificatie:

€ 751.000 voorschot BTW-compensatiefonds onder het plafond
€ 3.874.000 taakmutaties
€ 277.000 hoeveelheidsverschillen (hogere aantallen maatstaven)
- € 10.000 overige verschillen
€ 77.000 afrekeningen voorgaande jaren.

Hieronder volgt nog een uitsplitsing van de taakmutaties:

€ 2.437.000 energietoeslag
€ 399.000 compensatie invoeringskosten Omgevingswet
€ 531.000 coronacompensatie (€ 476.000 inkomstenderving 2021 en € 55.000 continuïteit van zorg)
€ 75.000 bijzondere bijstand
€ 77.000 voogdij 18+

€ 73.000 maatschappelijke begeleiding statushouders
€ 65.000 Wet kwaliteitsborging bouw
€ 217.000 overige taakmutaties (onder € 50.000)

0.8 - Overige baten en lasten - Budget voor frictiekosten Het budget voor de frictiekosten gekoppeld aan de bezuinigingen is voor een deel ingezet voor de NME en het doelgroepenvervoer. Het restant van € 91.000 kan vervallen (= voordeel). De hiermee verband houdende onttrekking aan de algemene reserve is ook lager (= nadeel). Per saldo budgettair neutraal.	91.000	V	I
0.8 Overige baten en lasten - Onvoorziene uitgaven De post voor onvoorzien is niet ingezet. Dit resulteert in een voordeel van € 25.000.	25.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Budget voor frictiekosten Het budget voor de frictiekosten gekoppeld aan de bezuinigingen is voor een lager bedrag ingezet. De hiermee verband houdende onttrekking aan de algemene reserve is ook lager.	-91.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Digitale belastingbalie Dit project is verschoven naar 2023, de bijbehorende onttrekking aan de algemene reserve heeft in 2022 niet plaats gevonden.	-25.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Herstelplan De uitvoeringskosten van het Herstelplan zijn lager dan geraamd en beperkt gebleven tot de kosten van inhuur van derden. De hiermee verband houdende onttrekking aan de bestemmingsreserve Herstelplan is daarmee ook lager.	-40.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Invoering Omgevingswet De kosten voor de invoering van de Omgevingswet zijn toegelicht onder taakveld 8.1. Door vertraging in de invoeringsdatum vindt de geraamde onttrekking ook niet volledig plaats. De totale raming bedroeg € 1.327.000 waarvan € 50.000 abusievelijk ten onrechte is geraamd. Een nadeel van € 50.000. Een bedrag van € 698.000 is onttrokken aan de algemene reserve. Hierdoor is € 579.000 niet onttrokken in 2022 en zal in 2023 weer worden ingezet.	-629.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Sloopkosten gebouwen Zoals is toegelicht onder taakveld 0.3 is de sloop van de locatie Nieuwe Komstraat 19 te Lobith vertraagd. Hierdoor vindt de geraamde onttrekking ook niet plaats.	-39.000	N	I
0.11 Resultaat van de rekening Het verschil tussen het begrote resultaat na wijziging en het gerealiseerde resultaat komt binnen dit programma als een voordelig verschil naar voren.	862.000	V	I
Programma 0 Bestuur en ondersteuning - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	-90.000	N	I

1. Veiligheid

1.1 Crisisbeheersing en brandweer - Bijdrage aan VGGM VGGM behaalde over 2022 een positief resultaat van € 707.000, voornamelijk toe te schrijven aan het programma Bedrijfsvoering, het programma Brandweerzorg en de verkoop van brandweervoertuigen. De gemeente Zevenaar verwacht een teruggaaf van € 44.000.	44.000	V	I
Programma 1 Veiligheid - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	10.000	V	I

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

2.1 Verkeer en vervoer - Gladheidsbestrijding In de 2e voortgangsrapportage 2021 heeft u in totaal € 46.000 extra budget (verspreid over 2021 en 2022) beschikbaar gesteld voor de aanschaf van een eigen Gladheid Meet Station (GMS) en het inbouwen van GPS op de strooiers. Een eigen GMS hebben we in 2021 aangeschaft, maar het inbouwen van GPS op de strooiers heeft vertraging opgelopen. In de 1e voortgangsrapportage 2023 ramen we deze eenmalige kosten opnieuw.	36.000	V	I
2.1 Verkeer en vervoer - Interne doorbelasting straatreiniging Een voordelig bedrag van € 75.000 wordt verklaard door een hogere interne doorbelasting straatreiniging naar andere programma's. Op andere programma's in deze jaarrekening leiden de doorbelastingen ook tot verschillen. Per saldo in de jaarrekening hebben de doorbelastingen financieel geen effect.	75.000	V	I
2.1 Verkeer en vervoer - Verkeersbeleid Eind 2021 is een investeringsbudget afgesloten. De geactiveerde kosten zijn echter niet te labelen als te activeren kosten. Om die reden heeft een eenmalige afschrijving plaatsgevonden waardoor het geactiveerde bedrag ten laste van de exploitatie is gekomen. Een nadeel van € 115.000. Daarnaast zijn de kosten voor het verplaatsen van de verkeersregelinstallatie en het verplaatsen van de stopstreep ter plaatse van de overweg Molenstraat te Zevenaar conform overeenkomst bij de gemeente in rekening gebracht. Voor deze kosten was geen dekking. Een nadeel van € 21.000. Een totaal nadeel van € 136.000.	-136.000	N	I
2.1 Verkeer en vervoer - Verkeersbeleid De activiteiten voor het project 'verbeteren openbaar vervoer/vervoer op maat' worden voor het grootste gedeelte gedekt uit een subsidie. Eind 2022 is er door personele capaciteit nog geen uitgewerkt plan. In 2023 zal een deel van het budget ingezet gaan worden voor deelmobiliteit. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 283.000.	283.000	V	I
2.1 Verkeer en vervoer - Visie en planvorming station Zevenpoort In 2013 en 2014 is in totaal € 70.000 beschikbaar gesteld voor visie en planvorming station Zevenpoort. Het was de verwachting dat in de zomer 2022 meer duidelijkheid zou komen over eventuele plannen aldaar. Deze duidelijkheid is er niet gekomen. Op grond van de vastgestelde nota reserves en voorzieningen Zevenaar 2018 hebben wij het bedrag vrij laten vallen nu gedurende 3 jaar geen uitgaven hebben plaatsgevonden. Bij de lasten een voordeel van € 31.000.	31.000	V	I

2.1 Verkeer en vervoer - Wegen Op wegen is op de lasten een nadeel gerealiseerd van € 183.000. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de bijdrages die nutsbedrijven leveren voor de verhardingen. Deze ontvangsten doteren we aan de voorziening wegen, zodat we hier in de toekomst groot onderhoud aan diezelfde verhardingen voor kunnen plegen. Deze bijdrages zijn, zoals u kunt zien bij de toelichting op de baten, hoger uitgevallen, waardoor ook de dotatie aan de voorziening hoger uitvalt dan geraamd. Daarnaast wordt het verschil verklaard door een hogere doorbelasting vanuit de interne organisatie.	-183.000	N	I
2.1 Verkeer en vervoer - Verkeersbeleid De activiteiten voor het project 'verbeteren openbaar vervoer/vervoer op maat' worden voor het grootste gedeelte gedekt uit een subsidie. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een nadeel van € 283.000.	-283.000	N	I
2.1 Verkeer en vervoer - Wegen De gemeente krijgt een vergoeding van nutsbedrijven wanneer er ten behoeve van nieuwe aanleg of schades van nutsbedrijven wegen of trottoirs aangetast worden. Ook krijgen we een vergoeding voor de aanleg van nieuwe inritten. Deze ontvangsten doteren we aan de voorziening wegen, zodat we hier in de toekomst groot onderhoud aan diezelfde verhardingen voor kunnen plegen. Deze bijdrages zijn € 113.500 hoger uitgevallen dan begroot.	113.500	V	I
2.2 Parkeren - Parkeergarage In 2022 is een nadeel ontstaan op de lasten van de parkeergarage. Zo is er op het regulier klein onderhoud meer uitgegeven en zijn de schoonmaakkosten hoger uitgevallen.	-28.000	N	I
0.10 Toevoegingen reserves - Bestemmingsreserve visie en planvorming station Zevenpoort In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve voor een bedrag van € 31.000. Deze onttrekking heeft echter niet plaatsgevonden. Op grond van de vastgestelde nota reserves en voorzieningen Zevenaar 2018 is de bestemmingsreserve eind 2022 opgeheven. Het bedrag is toegevoegd aan de algemene reserve. Een nadeel van € 31.000.	-31.000	N	I
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	22.500	V	I

3. Economie

3.1 Economische ontwikkeling - Economische zaken Op 20 april 2022 heeft de raad € 1.000.000 beschikbaar gesteld uit de algemene reserve voor het noodherstelfonds voor ondernemers. Voor het taakveld economische ontwikkeling was dit een bedrag van € 685.000. In 2022 is voor een bedrag van € 131.000 aan vouchers uitbetaald aan MKB- en horecaondernemers. Het bedrag dat eind 2022 resteert bedraagt € 554.000 en zal in 2023 worden ingezet voor een subsidieregeling tegemoetkoming energiekosten kleine ondernemers. Voor de uitvoeringskosten is in dezelfde vergadering van 20 april 2022 door de raad € 100.000 beschikbaar gesteld uit de algemene reserve. Hiervan is in 2022 € 23.000 besteed. Het bedrag dat eind 2022 resteert bedraagt € 77.000 en zal in 2023 worden ingezet voor de uitvoeringskosten van de subsidieregeling tegemoetkoming energiekosten kleine ondernemers. Dekking van deze kosten vindt plaats uit de algemene reserve. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 631.000	631.000	V	I

3.1 Economische ontwikkeling - Economische zaken 80.000 V I

In 2022 is uit de bestemmingsreserve Centrummanagement een bedrag van € 25.000 ingezet voor werkzaamheden van een centrummanager. Deze hadden ten doel het professionaliseren van de samenwerking in het centrum, verdere profilering en het opzetten en borgen van een centrummanagementorganisatie. In 2023 gaan we verder met dit project. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 80.000.

3.1 Economische ontwikkeling - Economische zaken 33.000 V I

Voor het uitvoeren van een nulmeting het jaar voorafgaand aan de opening van de fashion outlet Zevenaar is in de kadernota 2018 € 15.000 beschikbaar gesteld uit de algemene reserve. Opening is op z'n vroegst voorzien eind 2024. Een voordeel van € 15.000. Daarnaast wordt de reclamebelasting die geheven wordt bij ondernemers in het centrum onder aftrek van perceptiekosten doorgesluisd naar de beheerder van het ondernemersfonds. Het totaalbedrag van de opgelegde reclamebelasting ligt lager dan begroot waardoor ook minder in het ondernemersfonds kon worden gestort. Een voordeel van € 18.000. Een totaal voordeel van € 33.000.

3.1 Economische ontwikkeling - Herstelplan 294.000 V I

In het corona herstelplan is een aantal maatregelen opgenomen waarvoor budget is geraamd in 2022. Deze maatregelen zijn niet of niet volledig tot uitvoering gekomen, waardoor een voordeel is ontstaan van € 294.000. Het betreft hier de maatregelen: Logistieke hotspot (€ 60.000), centrum Zevenaar (€ 174.000), digitaal platform voor ondernemers (€ 14.000), MKB vouchers (€ 5.000) en stimuleren ondernemers Zevenaar (€ 41.000).

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur - Grondexploitatie Zevenaar-oost bedrijven 1.491.000 V I

Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een uitgangspuntennotitie welke op 21 maart 2023 door ons is vastgesteld. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2022. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Zevenaar-Oost Bedrijven becijferd op € 14.177.000 op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2023. Ten opzichte van vorig jaar is dit een verbetering van € 1.491.000 NCW. Voor deze verbetering kunnen de volgende oorzaken worden aangewezen:

1. De bijstelling van de grondopbrengsten in de grondexploitatie op basis van de grondprijsbrief 2023 bedraagt € 3.422.000 positief.

2. De rente-effecten op de diverse deelgrondexploitaties Bedrijven bedragen € 199.000 nadelig. De lagere rentevoet (1,23% in plaats van 1,35%) heeft voor deze winstgevende grondexploitatie een dempend effect. Vertraging in de gronduitgifte, met name de fashion outlet centre (FOZ) levert ook een rentenadeel op. Dit wordt nog eens versterkt door het feit dat de verplichte discontovoet van 2% waarmee het resultaat contant wordt gemaakt in toenemende mate afwijkt van de rekenrente. De rekenrente welke ook aan regels onderhevig is, laat al enkele jaren een dalende tendens zien en is voor 2022 bepaald op 1,23%. Het verschil tussen discontovoet en rekenrente werkt bij positieve grondexploitaties nadelig uit.

3. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren op het huidige prijsniveau. In combinatie met een hoger percentage voor toekomstige inflatieverschillen levert dit een nadeel op van € 1.005.000.

4. De vertraging in de uitspraak van de Raad van State rond het Tracébesluit Via15 heeft tot blijvende onzekerheden geleid bij kavelkopers en bij de ontwikkelaar van de FOZ. De

eerder genoemde vertraging in de uitgifte vraagt om extra budget voor VTU- en plankosten. Enkele kavels rond de FOZ en op de Landeweer vragen om extra aandacht om deze op een verantwoorde wijze afgezet te krijgen. Hierbij is een (gedeeltelijke) planwijziging een optie en dit kost extra uren voor onderzoek e.d.. Hierdoor is het noodzakelijk om het budget voor planvorming te verhogen. Een nadeel van € 627.000.

5. Het budget voor civieltechnische werken levert per saldo een nadeel op van € 97.000 omdat kosten zijn gemaakt voor het woonrijp maken van het kavel van de supermarkt. Deze kosten waren echter niet voorzien in de grondexploitatie.

6. De overige niet nader verklaarde verschillen bedragen per saldo € 3.000 nadelig.

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Herstelplan Vanuit het corona herstelplan is € 40.000 geraamd voor het samenstellen van een gemeentelijk interdisciplinair team ("1,5 meter team"), voor ondersteuning an advies in het kader van corona. Dit is niet nodig gebleken waardoor een voordeel ontstaat van € 40.000.	40.000	V	I
3.4 Economische promotie - Toeristenbelasting In de afgelopen 2 jaren (2020 en 2021) zijn vanwege de corona-maatregelen de verwachte inkomsten van de toeristenbelasting voor de helft afgeraamd. Nu de maatregelen al een tijd zijn opgeheven en het corona-tijdperk achter ons lijkt te liggen, constateren we op basis van de definitief opgelegde aanslagen dat de opbrengsten van de toeristenbelasting op het normale niveau zijn uitgekomen en over 2021 zelfs boven de reguliere raming uitstijgen. Het herstel van het toerisme na de coronacrisis leverde extra, niet geraamde opbrengsten op. De definitieve aanslagen leggen wij op in het navolgende jaar omdat eerst dan het aantal overnachtingen vast staat en de hoogte van de belastingaanslag bepaald kan worden. Het voordeel in 2022 heeft voor het grootste deel betrekking op 2021. Dit bedrag is in 2022 geboekt omdat het boekjaar 2021 afgesloten is.	436.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Herstelplan Omdat er geen uitgaven zijn gerealiseerd voor alle maatregelen, kunnen deze ook niet worden onttrokken aan de bestemmingsreserve corona herstelplan.	-334.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Invullen gebouw Raadhuisplein Zoals is toegelicht onder taakveld 0.3 en het investeringsoverzicht vergt de invulling van het gebouw aan het Raadhuisplein 1D meer tijd. Hierdoor vindt de geraamde onttrekking ook niet plaats.	-25.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Noodherstelfonds ondernemers Voor het noodherstelfonds ondernemers is in 2022 een bedrag van € 785.000 als onttrekking aan de algemene reserve begroot. De werkelijke onttrekking bedraagt € 154.000. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een nadeel van € 631.000.	-631.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Reserve centrummanagement Voor de werkzaamheden van een centrummanager is een bedrag van € 105.000 als onttrekking aan de bestemmingsreserve begroot. De werkelijke onttrekking bedraagt € 25.000. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een nadeel van € 80.000.	-80.000	N	I

Programma 3 Economie - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	-37.000	N	I

4. Onderwijs

4.2 Onderwijshuisvesting - Kapitaallasten Op het programma 'Onderwijs' is ten opzichte van de begroting een voordeel gerealiseerd van € 63.000. In de jaarrekening is onder resultaat een analyse van de afwijkingen van de rente en afschrijvingen opgenomen en toegelicht.	63.000	V	I
4.2 Onderwijshuisvesting - Primair en voortgezet onderwijs We hebben voordelen door lagere uitgaven voor bewegingsonderwijs (schoonmaak, vervoer en wijziging overeenkomst met schoolbestuur). Daarnaast is het aantal schademeldingen meegevallen waarbij rekening is gehouden met de nog te verwachten schadeuitkering vanwege de brand op de onderwijslocatie aan de Bizetstraat.	43.000	V	I
4.2 Onderwijshuisvesting - Primair en voortgezet onderwijs Het nadeel heeft betrekking op hogere uitgaven voor de onroerendezaakbelastingen (OZB). De stijging OZB eigenaar en gebruiker (niet-woning) was in 2022 gemiddeld 11,8%.	-33.000	N	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Leerlingenvervoer De afrekening van de BVO DRAN van het leerlingenvervoer over 2022 laat ten opzichte van het totaal begrote bedrag (€ 693.000) een voordeel zien van € 46.000.	46.000	V	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Lokaal onderwijsbeleid Van de door het rijk, in de periode augustus 2021 t/m juli 2023, beschikbaar gestelde specifieke uitkering 'Inhalen covid-19 gerelateerde onderwijsvertragingen' is het in 2022 ontvangen bedrag niet volledig ingezet. De resterende middelen van de specifieke uitkering kunnen nog worden ingezet t/m 31 juli 2025.	172.000	V	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Natuur- en milieueducatie (NME) Op 1 september 2022 is de NME overgedragen aan Kunstwerk!. Door het langer doorlopen van de kosten, door een afwijking in de doorbelasting van personeelskosten en doordat personeel door ziekte niet gedetacheerd kon worden is er een nadeel van € 64.000.	-64.000	N	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) Dit betreft de hogere definitief vastgestelde specifieke uitkering van het rijk voor het OAB. Tegenover de hogere baten staan voor hetzelfde bedrag hogere lasten.	-29.000	N	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Peuteropvang De van het rijk ontvangen middelen (specifieke uitkering voor het onderwijsachterstandenbeleid - OAB) zijn deels ingezet voor de subsidiëring van o.a. VVE-locaties (dus ook het 1e en 2e dagdeel). Hierdoor resteert er nog € 62.000.	62.000	V	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Lokaal onderwijsbeleid Wij verwijzen u naar de toelichting onder lasten. Tegenover het voordeel van lagere lasten staan lagere baten voor hetzelfde bedrag.	-172.000	N	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) Dit betreft de hogere definitief vastgestelde specifieke uitkering van het rijk voor het OAB. Tegenover de hogere baten staan voor hetzelfde bedrag hogere lasten.	29.000	V	I

Programma 4 Onderwijs - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	36.000	V	I

5. Sport, cultuur en recreatie

5.1 Sportbeleid en activering - Sportbeoefening- en bevordering Het beschikbare budget voor de combinatiefunctionarissen is niet volledig ingezet. In 2022 zijn vanwege corona nauwelijks extra activiteiten georganiseerd.	91.000	V	I
5.1 Sportbeleid en activering - Sportbeoefening- en bevordering Er is geen gebruik gemaakt van de extra beschikbare middelen van het corona herstelplan voor o.a. het verenigingsleven (sport).	60.000	V	I
5.2 Sportaccommodaties - Boskuul De van het rijk ontvangen specifieke uitkering t.b.v. zwembad de Boskuul is doorbetaald aan de exploitant.	-28.000	N	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf De exploitatielasten van de gemeentelijke sportaccommodaties zijn beduidend hoger dan geraamd. Met name als gevolg van de hoge energielasten en hogere gemeentelijke onroerendezaakbelastingen (OZB).	-149.000	N	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf De hogere bijdrage betreft kostenverhogende btw. In de raming is daar geen rekening mee gehouden evenals de compensatie die van het rijk (Regeling specifieke uitkering sport) is ontvangen. Wij verwijzen u naar de toelichting onder baten. Het nadeel in 2022 is ook veroorzaakt door verhoging van de bijdrage aan Ataro. Conform afspraken (dienstverleningsovereenkomst) is deze geïndexeerd met 4,4% waar in de raming rekening is gehouden met 1,4%.	-792.000	N	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf Het nadeel heeft betrekking op de lagere opbrengsten van het sportbedrijf (verhuur gemeentelijk sportaccommodaties) vanwege corona maatregelen.	-44.000	N	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf Voor de kostenverhogende btw ontvangen wij een specifieke uitkering. Omdat in de raming van de lasten geen rekening is gehouden met de kostenverhogende btw zijn de baten (uitkering van de btw compensatie) eveneens niet geraamd. Dit komt omdat pas in het 3e kwartaal 2022 de voorlopige bijdrage bekend is. De werkelijk verantwoorde baten zijn een voorschot en de werkelijke bijdrage wordt jaarlijks achteraf definitief vastgesteld. De uitkering is afhankelijk van het maximaal beschikbaar gestelde macro-budget. Doordat het totaalbedrag van alle aanvragen hoger is dan het uitkeringsplafond is het bedrag naar rato verdeeld onder de aanvragers. Voor 2022 is een uitkering ontvangen van 73,6% (i.p.v. 100%). Daarnaast is in 2022 de definitieve vaststelling over 2020 ontvangen en is een bedrag terugbetaald aan het rijk.	403.000	V	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf/Boskuul In 2022 is van het rijk een specifieke uitkering ontvangen (corona maatregelen) voor dekking van de exploitatietekorten voor zwembaden. De ontvangen middelen zijn beschikbaar gesteld aan zwembad de Boskuul en voor dekking compensatie lagere opbrengsten bij het sportbedrijf.	84.000	V	I

5.2 Sportaccommodaties - Verkoop sportterrein Herwen Op 22 december 2021 heeft u onder meer besloten tot verkoop van het (sport)terrein in Herwen. Vanwege het (complexe) juridische traject heeft de verkoop echter meer tijd in beslag genomen dan verwacht. Hierdoor gaan we in 2023 over tot verkoop van het (sport)terrein. In de 1e voortgangsrapportage 2023 ramen we deze eenmalige opbrengsten opnieuw.	-73.000	N	I
5.3 Sport, cultuur en recreatie - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie Er is geen subsidie aangevraagd voor het Seven-Art festival en voor de cultuurcoach (looptijd van de samenwerkingsovereenkomst was t/m 2021). Daarnaast is het deelbudget voor incidentele subsidies niet volledig ingezet.	32.000	V	I
5.3 Sport, cultuur en recreatie - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie De overschrijding is veroorzaakt door de incidentele extra subsidie voor een bedrag van € 93.000 aan Kunstwerk! voor compensatie van coronaschade in de periode januari-augustus 2022.	-93.000	N	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Herstelplan Voor dit programma zijn uitgaven geraamd voor maatregelen op basis van het corona herstelplan. Uiteindelijk is voor deze maatregelen € 105.000 minder uitgegeven, waardoor ook minder uit de bestemmingsreserve onttrokken hoeft te worden. De maatregelen voor programma 5 hebben betrekking op de maatregelen voor toeristische bebording en voorzieningen langs toeristische routestructuren, het toeristisch marketingplan, verkenning naar mogelijkheden Rijnobservatorium en de IVN-cursus gastheer van het landschap.	105.000	V	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Openbaar groen Binnen openbaar groen is in 2022 een voordeel ontstaan van € 123.000. Dit heeft diverse oorzaken. Het voordeel wordt deels veroorzaakt doordat er geen renovatie is uitgevoerd en er weinig inboet was. Hierdoor zijn de materiaalkosten lager uitgevallen. Daarnaast is er weinig gesnoeid waardoor de verwerkingskosten lager uitvielen, hebben we een gunstige aanbesteding uit het verleden met een jaar kunnen verlengen tegen dezelfde voorwaarden en hebben we een voordeel op interne doorbelastingen van kosten van materieel. Tenslotte is er een voordeel ontstaan door het niet volledig benutten van het budget voor het inhalen van de onderhoudswerkzaamheden. Deze lasten zijn, zoals u kunt zien bij de toelichting op de onttrekkingen reserves, lager uitgevallen.	123.000	V	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Speelvoorzieningen Per saldo is er een voordeel van € 34.000 ontstaan binnen speelvoorzieningen. Het eenmalige voordeel is ontstaan doordat het schoonmaken van ondergronden minder heeft plaatsgevonden vanwege capaciteitsproblemen. Daarnaast hebben we minder toestellen vervangen omdat we vanaf 2023 met de grote vervangingsopgave voor spelen starten.	34.000	V	I

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Toeristische infrastructuur-klompenpaden Het project "uitvoering landschapsbeleid Rijnwaarden" is op 1 onderdeel na afgerond nl. klompenpad Pannerdense Waard. Hiervan is 50% aanbetaald bij aanvang van het project en 50% wordt betaald na afronding van het project. Om die reden zijn er in 2022 geen uitgaven geweest. Gesprekken met uitvoerende partij stichting landschapsbeheer Gelderland (SLG) lopen en SLG voert de gesprekken met de grondeigenaren. Om te voldoen aan de subsidievoorwaarden van de provincie Gelderland moet dit project uiterlijk 30 juni 2023 afgerond zijn. Voor wat betreft het project "klompenpad Giesbeek" vindt overleg plaats met het Waterschap over de aanleg van een wandelbrug. De verwachting is dat de brug in 2023 wordt aangelegd. Voor de aanleg van het klompenpad kids Giesbeek lopen gesprekken met Rijkswaterstaat voor goedkeuring van aanleggen speelaanleidingen op hun grondgebied. Streven is afronding in 2023 maar door externe afhankelijkheid kan een verlenging nodig zijn. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 91.000.	91.000	V	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Toeristische infrastructuur-klompenpaden In 2022 hebben geen uitgaven plaatsgevonden waardoor de ontvangen subsidiebedragen moeten worden overgeheveld naar 2023. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een nadeel in 2023 van € 91.000.	-91.000	N	I
0.10 Toevoegingen reserves - Verkoop sportterrein Herwen Zoals is toegelicht onder taakveld 5.2 is er een nadeel ontstaan doordat de verkoop van het sportterrein Herwen is vertraagd. Hierdoor vindt de geraamde toevoeging ook niet plaats.	73.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Herstelplan Voor dit programma zijn uitgaven geraamd voor maatregelen op basis van het corona herstelplan. Uiteindelijk is voor deze maatregelen € 207.000 minder uitgegeven, waardoor ook minder uit de bestemmingsreserve onttrokken hoeft te worden. De maatregelen voor programma 5 hebben betrekking op de maatregelen voor toeristische bebording en voorzieningen langs toeristische routestructuren, verkenning naar mogelijkheden Rijnobservatorium en de IVN-cursus gastheer van het landschap.	-207.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Onderhoudsachterstand groen In 2022 zijn wij gestart met het inhalen van de onderhoudsachterstand. Wij hebben € 34.000 van de € 200.000 niet besteed. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat we deze middelen in het najaar 2022 beschikbaar hebben gekregen. Hierdoor hadden we een relatief korte periode om de werkzaamheden weg te zetten en uit te laten voeren.	-34.000	N	I
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	26.000	V	I
6. Sociaal domein			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Burgerinitiatieven en vrijwilligerswerk Van het beschikbare bedrag voor activiteiten die gefinancierd worden uit het budget (bestemmingsreserve) voor de 'DoeDuiten' is maar een deel ingezet (voordeel € 49.000). Daarnaast is het beschikbare bedrag voor subsidie ondersteuning vrijwilligerswerk en de middelen m.b.t. 'Het Krachtlokaal' niet besteed (voordeel € 35.000).	84.000	V	I

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Gemeenschapshuizen/wijkcentra Om het verenigingsleven, vrijwilligersorganisaties en de dorpshuizen te ondersteunen en daarmee de toekomstbestendigheid te garanderen zijn vanwege corona incidentele middelen beschikbaar gesteld (Herstelplan). Voor zover dit nodig was zijn deze middelen in 2022 ingezet voor steun die aangevraagd is voor compensatie van de nadelige gevolgen van corona over 2021.	71.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Kinderopvang Het aantal inspecties is, evenals de uitgaven, ongeveer gelijk aan 2021. Het verschil is deels ontstaan door de indexering op de raming. Voor de komende jaren handhaven we de raming omdat de inspecties voor gastouders worden verhoogd (van 10% tot 25%) naar 50%.	48.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Maatschappelijke ondersteuning algemeen Er is geen beroep gedaan op het beschikbaar subsidiebudget voor het maatwerk binnen het algemeen maatschappelijk werk.	31.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Maatschappelijke ondersteuning algemeen Er is nauwelijks een beroep gedaan door organisaties, verenigingen, stichtingen op de beschikbare aanvullende middelen van het corona herstelplan voor welzijns-, jeugd-/jongerenverenigingen en EHBO/Rode Kruis.	44.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Minderheden Onderdeel van het nadeel betreft een tekort op inhuur derden van € 60.000. Dit zijn de kosten voor implementatie van de nieuwe 'Wet inburgering 2021'. Per saldo over alle programma's zijn de personeelslasten afgedekt, hiervoor verwijzen wij naar de analyse van de personeelslasten.	-60.000	N	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Minderheden Voor de invoering van de nieuwe 'Wet inburgering 2021' zijn incidentele middelen van het rijk ontvangen en zijn de nodige voorbereidingen gedaan maar zijn deze nog niet volledig afgerond en geïmplementeerd. Een deel is voor dekking van het nadeel (€ 60.000, zie toelichting hierboven) van inhuur.	161.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Minderheden Onduidelijk is welke effecten de invoering van de nieuwe 'Wet inburgering 2021 (Wi 2021)' heeft. Dit wordt op termijn, d.w.z. na verloop van minimaal 2 jaar, duidelijk. Een deel van de bijdragen aan derden voor de uitvoering wordt gedekt door de Wi 2021.	53.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Opvang ontheemden Oekraïne Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen wij een vergoeding van het rijk. De vergoeding is gebaseerd op normbedragen. Het saldo tussen het ontvangen normbedrag en geboekte uitgaven laat een voordeel zien van € 357.000. Dit saldo laat niet het volledige beeld zien. Niet alle kosten zijn één op één geboekt ten laste van de rijksuitkering. Dit zijn met name interne uren en andere indirecte (overhead) kosten. In totaliteit denken wij financieel uit te zijn gekomen in 2022 met de beschikbaar gestelde rijksmiddelen. Het gepresenteerde financiële saldo hoeft overigens niet te worden verantwoord aan het rijk. Er vindt geen afrekening met het rijk plaats.	357.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Toezicht zorgaanbieders In de begroting is een budget opgenomen voor toezicht en kwaliteit op zorgaanbieders. Deze taak wordt grotendeels regionaal opgezet. In 2022 houden we een bedrag van afgerond € 35.000 over.	35.000	V	I

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Wmo-vervoer De afrekening van de BVO DRAN van het Wmo-vervoer laat ten opzichte van de begroting (€ 391.000) een voordeel zien van € 42.000.	42.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Kinderopvang De hogere huuropbrengst heeft betrekking op de indexering en deels door huur voor gebruik van de nieuwe locatie aan de G. Gezellestraat.	29.000	V	S
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen - Cliënten-ondersteuning Naast de reguliere subsidieverlening zijn er geen aanvullende initiatieven geweest waarvoor subsidie is aangevraagd. Er is wel extra wel subsidie verstrekt voor versterking van lokale cliëntondersteuning. Hiervoor zijn de middelen van de van het rijk ontvangen specifieke uitkering ingezet.	49.000	V	I
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen - Personeelslasten Op dit taakveld zijn ten opzichte van de begroting extra personeelslasten intern doorbelast voor een bedrag van € 150.000. Het gaat om inhuurlasten welke betrekking hebben op het Sociaal Domein. De dekking van deze lasten staat geraamd bij programma 0. Per saldo over alle programma's zijn de personeelslasten in de ramingen afgedekt, hiervoor verwijzen wij naar de analyse van de personeelslasten.	-150.000	N	I
6.3 Inkomensregelingen - Bijstand voor zelfstandigen (BBZ) Op 20 april 2022 is besloten om een 'Noodherstelfonds ondernemers gemeente Zevenaar' in te stellen. Hiervoor is een bedrag van € 1.000.000 uit de Algemene Reserve beschikbaar. Vanuit dit herstelfonds is een bedrag beschikbaar van € 150.000 voor de 'Vangnetregeling Bbz ondernemers'. Dit is in 2022 nog niet ingezet. Voor 2023 zijn afspraken gemaakt met de RSD de Liemers over mogelijke maatregelen/acties ter ondersteuning van onze ondernemers.	150.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Inkomensvoorzieningen (BUIG/Bbz/Tozo) De werkelijke uitkeringslasten zijn lager ten opzichte van in de 2e VGR 2022 verwachte totale uitkeringslasten waarbij rekening is gehouden met een tekort van 11,8%. Per saldo is het tekort (BUIG) uitgekomen op afgerond 11,0%.	88.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Kwijtschelding gemeentelijke belastingen Er zijn minder verzoeken om kwijtschelding van gemeentelijke belastingen ontvangen en daarnaast minder verzoeken toegekend. Een toename van faillissementen en werkloosheid is vooralsnog uitgebleven. Het gaat om € 56.000 aan lagere lasten.	56.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid Onderdeel van het nadeel betreft een tekort op inhuur derden van € 94.000. Dit zijn de kosten van de uitvoering van de energietoeslag waarvoor extra middelen zijn ontvangen via de algemene uitkering. Per saldo over alle programma's zijn de personeelslasten afgedekt, hiervoor verwijzen wij naar de analyse van de personeelslasten.	-94.000	N	I

6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid De overschrijding van de uitgaven voor het minimabeleid (€ 1.359.000 incl. de hiervoor vermelde kosten voor uitvoering) zijn veroorzaakt door ondersteuning van de minima bij het voldoen van de energierekening (energietoeslag). Voor de toeslagen en de uitvoering zijn via de algemene uitkering (septembercirculaire, incl. een aanvulling/correctie van het bedrag van de meicirculaire en decembercirculaire 2022) extra aanvullende middelen ontvangen vanwege uitbreiding van de toeslagen van € 800 naar € 1.300. Deze aanvullende middelen zijn voldoende voor dekking van de hogere uitgaven. De ontvangen bijdrage via de decembercirculaire heeft betrekking op de toeslagen (voorschot) die in 2023 beschikbaar gesteld worden. De effecten van deze aanvullende maatregel worden in de 1e voortgangsrapportage 2023 verwerkt.	-1.265.000	N	I
6.3 Inkomensregelingen - Schuldhulpverlening De extra incidentele middelen voor schuldhulpverlening vanwege corona zijn maar voor een beperkt deel ingezet.	173.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Schuldhulpverlening Het incidenteel extra beschikbaar gestelde budget van € 150.000 voor ondernemers uit het 'Noodherstelfonds' - waarvoor een bedrag beschikbaar is gesteld uit de Algemene Reserve - bedoeld voor het verlenen van extra dienstverlening en het inkopen van trajecten voor schuldhulpverlening aan ZZP'ers en kleine ondernemers waarvan vermoed wordt dat ze het financieel zwaar hebben - is in 2022 nog niet ingezet. Er zijn afspraken gemaakt met de RSD de Liemers dat in 2023 een pilot gestart wordt. Het budget wordt ingezet voor gedeeltelijke dekking van de totale kosten (€ 300.000; zie ook toelichting onder 6.3 Inkomensregelingen - Bijstand voor zelfstandigen (Bbz)).	150.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Inkomensvoorzieningen (BUIG/Bbz/Tozo) De lagere baten zijn een gevolg van de lagere vaststelling van het definitieve door het rijk beschikbaar gestelde BUIG budget 2022 t.o.v. het voorlopige budget. Ook is vanwege lagere uitkeringslasten rekening gehouden met een lagere aanvullende vangnetuitkering voor gedeeltelijke compensatie van de tekorten (op de uitkeringslasten minus baten). Een klein deel is veroorzaakt door een afrekening van de Bbz over 2020.	-183.000	N	I
6.4 WSW en beschut werk - Sociale werkvoorziening Het voordeel betreft lagere uitgaven bij de 'Modulaire gemeenschappelijke regeling (MGR) - Sociaal Domein Centraal Gelderland voor de module WgSW (€ 76.000) en een lagere bijdrage voor Scalabor BV voor begeleiding van werknemers met een loonwaarde <25% (€ 28.000). Naast vermelde voordelen is ter compensatie van de omzetverliezen voor SW bedrijven door de coronacrisis een extra bijdrage verstrekt aan Scalabor (nadeel € 25.000). Voor deze bijdrage is compensatie ontvangen via de algemene uitkering (septembercirculaire 2022).	79.000	V	I
6.5 Arbeidsparticipatie - Participatiebudget re-integratie In 2022 zijn via de algemene uitkering incidentele middelen van het rijk ontvangen (septembercirculaire 2021) i.v.m. compensatie corona als aanvullend pakket en extra impuls t.b.v. re-integratie bijstandsgerechtigden. Deze middelen zijn niet volledig ingezet. Daarnaast zijn bedragen ontvangen n.a.v. de definitieve afrekening van de Samenwerking de Liemers-RSD over de jaren 2021 en 2022 die betrekking hebben op het budget participatie/re-integratie.	47.000	V	I
6.6 Maatwerkvoorzieningen Wmo - Eigen bijdragen In relatie tot de stijgende Wmo-kosten, zien we ook een stijging van de eigen bijdragen. Over het jaar 2022 zien we dat de door het CAK geïnde eigen bijdragen € 424.000 bedragen. Ten opzichte van de begroting betekent dit een voordeel van € 94.000.	94.000	V	S

6.6 Maatwerkvoorziening Wmo - Hulpmiddelen -102.000 N S

Voor de verstrekking van rolstoelen en scootmobielen zijn we in oktober 2021 overgegaan van aankoop naar huur. We zien dat deze nieuwe constructie in 2022 binnen de (aangepaste) begroting is gebleven. Er is een overschrijding van afgerond € 102.000 op verstrekkingen waarbij de cliënt een bedrag krijgt en zelf verantwoordelijk is voor de aanschaf van het hulpmiddel.

6.6 Maatwerkvoorzieningen Wmo - Vervoer dagbesteding 29.000 V I

De afrekening van de BVO DRAN van het dagbestedingsvervoer laat ten opzichte van de begroting (€ 197.000) een voordeel zien van € 29.000.

6.6 Maatwerkvoorziening Wmo - Woonvoorzieningen -122.000 N S

De raming voor woonvoorzieningen (woningaanpassingen en dergelijke) laat een overschrijding zien van € 122.000. We zien dat de uitgaven ten opzichte van 2021 marginaal afwijken. We constateren dan ook dat de raming te laag is geweest. Met name door de vergrijzing en de tendens naar langer zelfstandig wonen verwachten wij dat de raming zal moeten worden bijgesteld.

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ - Zorgkosten Wmo 39.000 V S

Per saldo is er een gering voordeel ontstaan op de Wmo-kosten op dit taakveld. Wanneer gekeken wordt naar de zorgkosten voor Wmo begeleiding en hulp bij het huishouden dan zien we dat er € 215.000 meer aan zorgkosten is uitgegeven dan geraamd.
Naast de reguliere zorgkosten is er in 2022 voor het laatst een bedrag geraamd voor zorgkosten in relatie tot corona. Op deze geraamde coronakosten is een voordeel ontstaan van € 144.000.
Ook zijn er kosten geraamd voor een onderzoek naar een was- en strijkservice. Hiervoor zijn geen directe kosten gemaakt waardoor het geraamde bedrag van € 110.000 volledig leidt tot een voordeel.
Hoewel in deze jaarrekening voor dit taakveld een voordeel wordt gepresenteerd merken wij op dat er op de echte zorgkosten een nadeel is ontstaan van € 215.000 die als structureel wordt gezien.

6.72 Maatwerkdienstverlening 18- - Jeugdzorg -790.000 N S

In deze jaarrekening presenteren wij voor Jeugdzorg een nadeel van € 790.000. Dit saldo is vertekend omdat er in 2022 nog coronakosten zijn geraamd. Op deze incidentele coronaraming is een voordeel ontstaan van € 284.000. Op de echte zorgkosten wordt feitelijk een overschrijding van € 1.074.000 gepresenteerd. Deze overschrijding kenmerken wij als een structureel nadeel.
We constateren dat hier sprake is van verschillende ongunstige factoren bij elkaar: stijging van tarieven en kosten in het algemeen, een toename van het aantal jongeren met jeugdhulp en complexe hulpvragen. Sinds Covid-19 zien we een sterke toename van depressie en suiciditeit onder jongeren.

6.72 Maatwerkdienstverlening 18- - Overige kosten jeugdzorg 108.000 V I

Op dit taakveld worden het grootste deel van de jeugdzorgkosten geboekt. Daarop wordt een nadeel gepresenteerd dat hiervoor wordt toegelicht. Op dit taakveld is ook een voordeel opgetreden van € 108.000. Deze wordt veroorzaakt door lagere uitvoeringskosten van de regionale sociale dienst (RSD, € 43.000) en lagere kosten voor enkele maatwerktrajecten (€ 65.000).

6.81 Geëscaleerde zorg 18+ - Wmo beschermd wonen 48.000 V I

Voor een onderdeel van beschermd wonen (LVB) betalen wij jaarlijks een vereveningsbijdrage aan de gemeente Arnhem voor de uitvoering hiervan. De afrekening van deze kosten liet een voordeel zien van € 48.000. Dit komt omdat er minder zorg nodig was. Een deel van de doelgroep is overgegaan naar de Wlz.

6.82 Geëscaleerde zorg 18- - Jeugdhulp crisiszorg en jeugdreclassering Voor de crisiszorg en jeugdreclassering is een voordeel ontstaan op de geraamde kosten van € 293.000.	293.000	V	S
6.82 Geëscaleerde zorg 18- - Veilig thuis Jaarlijks betalen wij een bijdrage aan de stichting Veilig thuis (via de VGGM). In 2022 is een voordeel op deze bijdrage ontstaan omdat de gemeenten Arnhem en Ede extra hebben bijgedragen. Zij hebben namelijk een hogere DUVO bijdrage ontvangen (decentralisatie uitkering vrouwen opvang).	95.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Bestemmingsreserve frictiekosten DoeDuiten De voor 2022 beschikbaar gestelde middelen van de bestemmingsreserve zijn niet volledig ingezet waardoor het bedrag van de onttrekking lager is.	-49.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Herstelplan Voor dit programma zijn uitgaven geraamd voor maatregelen op basis van het corona herstelplan. Uiteindelijk is voor deze maatregelen € 117.000 minder uitgegeven, waardoor ook minder uit de bestemmingsreserve onttrokken hoeft te worden. De maatregelen voor programma 6 hebben betrekking op het toekomstbestendig maken van het verenigingsleven, het werken aan werk Gelderland, de pilot instapbanen en het uitstellen van de bezuiniging op sociaal raadsliedenwerk. Per saldo zijn de mutaties die te maken hebben met het corona herstelplan budgettair neutraal.	-117.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Noodherstelplan De beschikbaar gestelde budgetten voor ondernemers uit het 'Noodherstelfonds' - dekking uit de Algemene Reserve - bedoeld voor het verlenen van extra dienstverlening, het inkopen van trajecten voor schuldhulpverlening aan ZZP'ers / kleine ondernemers en voor de 'Vangnetregeling Bbz ondernemers' zijn nog niet ingezet in 2022. Er zijn afspraken gemaakt met de RSD de Liemers dat in 2023 een pilot gestart wordt. Het budget wordt ingezet voor gedeeltelijke dekking van de totale kosten (€ 300.000).	-300.000	N	I
Programma 6 Sociaal domein - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	-14.000	N	I

7. Volksgezondheid en milieu

7.1 Volksgezondheid - Bijdrage gemeenschappelijke regeling VGGM In 2022 is subsidie voor het deel lokaal maatwerk (Jeugdgezondheidszorg) lager vastgesteld en afgerekend. Daarnaast zijn onderdelen van het lokaal maatwerk bekostigd uit de middelen van het rijk voor het onderwijsachterstandenbeleid. De beschikbare middelen voor het project 'jongeren op gezond gewicht' zijn slechts beperkt ingezet omdat in 2022 mede vanwege corona geen activiteiten zijn georganiseerd.	101.000	V	I
7.2 Riolering - Mutatie voorziening In 2022 hebben we een positief resultaat behaald van afgerond € 431.500. Het voordeel uit de hogere opbrengsten rioolheffing en de vrijval voorziening belastingdebiteuren hebben we ten gunste gebracht aan de reserve. Het resterende resultaat is toegevoegd aan de voorziening. Dit zorgt voor een hogere dotatie van € 36.000. Dit wordt onder meer veroorzaakt door de lagere kosten voor onderzoeken en beheersystemen. Doordat we het voordeel op de lasten storten in de voorziening riolering blijven deze middelen wel voor riool werkzaamheden beschikbaar.	-36.000	N	I

7.2 Riolering - Onderhoud en reparaties In 2022 hebben we een inhaalslag gemaakt met de klein onderhoudswerkzaamheden. Hierdoor zijn de lasten € 63.000 hoger dan begroot.	-63.000	N	I
7.2 Riolering - Onderzoeken en beheersysteem In 2022 hebben wij een voordeel behaald van € 136.000. Dit komt deels doordat wij in onze raming te veel rekening hebben gehouden met incidentele onderzoeken. Daarnaast zijn de kosten voor het hydraulisch functioneren, het grondwatermeetnet en het hydronet gedaald. In de eerste voortgangsrapportage verlagen we deze budgetten structureel.	136.000	V	S
7.2 Riolering - Subsidie woningbouwverzakkingen Van het subsidiebedrag van € 125.000 dat in 2019 door uw raad beschikbaar is gesteld voor onderzoek naar woningverzakkingen en voor bijdragen aan de gedupeerden van woningverzakkingen a.g.v. droogte in 2018 is in 2021 € 45.000 doorgeschoven naar 2022 waardoor het totale budget, inclusief het al aanwezige budget, € 56.000 was. In 2022 is hier echter vrijwel geen beroep op gedaan. Daardoor is er een voordeel ontstaan van € 55.000.	55.000	V	I
7.2 Riolering - Opbrengst rioolheffing De opbrengsten riolering zijn hoger uitgevallen doordat de leegstand lager is uitgevallen dan verwacht. Dit resulteert in een voordeel van € 158.000. Dit is 3,3% van de begrote opbrengst.	158.000	V	I
7.3 Afval - Afvalinzameling De kosten voor afvalinzameling zijn € 150.000 lager uitgevallen. Dit wordt in belangrijke mate veroorzaakt doordat de doorbelasting vanuit de RDL lager (€ 88.000) is uitgevallen dan geraamd. Dit is voor een groot deel ontstaan bij het aanbiedstation. Door uitstel van de ingebruikname van 7Poort, minder afvalaanbod en een lagere inzet van menskracht zijn de kosten lager. Ook op andere onderdelen binnen de RDL is het aantal uren lager dan tussentijds geraamd. Daarnaast zijn de lasten van de gemeente Zevenaar per saldo ook € 62.000 lager uitgevallen. De drie grootste voordelen zijn ontstaan binnen zwerfafval, restafval huishoudelijk en inzamelkosten verpakkingsglas. Het grootste nadeel op de kosten is ontstaan in de doorbelasting voor straatreiniging.	150.000	V	I
7.3 Afval - Afvalstoffenheffing Er is € 101.000 minder opbrengsten afvalstoffenheffing (circa 2,7% van de begrote opbrengst) ontvangen dan verwacht. Dit komt doordat er minder ledigingen zijn geweest dan in voorgaande jaren.	-101.000	N	I
7.3 Afval - Vergoeding PMD en papier en karton Het belangrijkste voordeel zit op de vergoeding voor PMD (€ 58.000). De definitieve eindafrekening over het jaar 2020, die nog een forse nabetaling heeft opgeleverd, heeft in het boekjaar 2022 plaatsgevonden. Dit compenseert de lagere verwerkingsvergoeding papier en karton (€ 48.000), waarvan de marktprijs na de zomervakantie is ingezakt. Hier houden we in de 1e voortgangsrapportage 2023 rekening mee. Tenslotte is er nog een aantal kleine positieve effecten bij de opbrengsten afval.	27.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Aanpak energiearmoede Door het Rijk zijn middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak energiearmoede. Eind 2022 is hiervoor het plan van aanpak opgesteld. In 2023 pakken wij de uitvoering verder op. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 1.012.000.	1.012.000	V	I

7.4 Milieubeheer - Energietransitie In de kadernota 2018 zijn middelen beschikbaar gesteld uit de algemene reserve voor energieneutraal eigen organisatie en het energieneutraal maken gemeente Zevenaar. Deze werkzaamheden zijn nog niet volledig uitgevoerd. Bij de lasten een voordeel van € 122.000.	122.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Energietransitie In de kadernota 2018 zijn middelen beschikbaar gesteld uit de algemene reserve voor energietransitie regio Arnhem-Nijmegen en voor het uitvoeren gelders energieakkoord in uitvoering. De resterende bedragen kunnen vrijvallen ten gunste van de algemene reserve. Deze werkzaamheden zijn afgerond. Bij de lasten een voordeel van € 79.000.	79.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Milieubeheer Het begrote bedrag voor Wijk van de Toekomst € 14.000 is in 2022 niet uitgegeven. Vanuit het herstelplan waren ook nog middelen beschikbaar waardoor dit bedrag niet is uitgegeven. Voor de voorbereiding aanbesteding nieuw contract gaslevering was een bedrag geraamd van € 10.000. Dit bedrag is door de GMR niet apart in rekening gebracht. Het is opgenomen in de gemeentelijke bijdrage 2022. Tenslotte is het begrote bedrag van € 20.000 voor het opstellen van de Zevenaarse routekaart voor implementatie circulaire economie wegens personele capaciteit niet uitgegeven. Dit bedrag zal in de 1e VGR 2023 opnieuw geraamd worden. Een totaal voordeel van € 44.000.	44.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Uitvoering en toezicht Jaarlijks is, binnen de GR ODRA, een bedrag beschikbaar voor het aandeel "Vraaggestuurd advieswerk". Doordat er in 2022 meer handhaving is uitgevoerd zijn er extra werkzaamheden uitgevoerd binnen het programma "handhaving" (zie 8.3 omgevingsvergunningen en toezicht). Daarnaast zijn er meer projecten ontwikkeld en meer vergunningen verleend dan begroot waardoor ook het programma "advies" is overschreden. Er is in 2022 uiteindelijk 116 procent van het vastgestelde werkprogramma uitgevoerd. Dit heeft tot een nadeel geleid van € 59.000.	-59.000	N	I
7.4 Milieubeheer - Aanpak energiearmoede De uitvoering van de aanpak energiearmoede wordt gedekt door een SPUK-uitkering. De resterende middelen worden overgeheveld naar 2023. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een nadeel van € 1.012.000.	-1.012.000	N	I
7.5 Begraafplaatsen en crematoria - Onderhoud Er is per saldo een nadeel van € 32.000 gerealiseerd op de begraafplaatsen. Gedurende het jaar constateerden we dat er extra veel onkruid op de verharding aanwezig was. We hebben hierop een impuls gegeven om dit te verwijderen. Dit heeft geleid tot een overschrijding.	-32.000	N	I
0.10 Toevoegingen reserves - Afval Het resultaat binnen het product afval is positief. Deze € 347.500 is gestort in de reserve afval. Dit was een positiever resultaat dan we bij de eerste en tweede voortgangsrapportage hadden voorzien. Dit wordt onder meer veroorzaakt door hogere verwerkingskosten GFT en hogere inzamelkosten PMD (zoals hiervoor toegelicht).	-256.000	N	I
0.10 Toevoegingen reserves - Riool Het resultaat binnen het product riool is positief. Het voordeel uit de hogere opbrengsten rioolheffing (€ 156.900) en de vrijval voorziening belastingdebiteuren (€ 21.400) hebben we ten gunste gebracht aan de reserve.	-178.000	N	I

0.10 Onttrekkingen reserves - Bestemmingsplannen 37.000 V I
Op begrotingsbasis is een negatieve onttrekking uit de bestemmingsreserve bestemmingsplannen geraamd. De overige mutaties zijn terug te vinden onder programma 8. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een voordeel van € 37.000

0.10 Onttrekkingen reserves - Energietransitie -214.000 N I
Op begrotingsbasis is rekening gehouden met een onttrekking aan de algemene reserve van € 309.000. De werkelijke onttrekking is € 95.000. Per saldo zijn de lasten en onttrekkingen budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een nadeel van € 214.000.

Programma 7 Volksgezondheid en milieu - Overige verschillen 45.000 V I
Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

8.1 Ruimte en leefomgeving - Bestemmingsplan buitengebied 25.000 V I
Het was de verwachting dat het bestemmingsplan buitengebied Gelders Eiland in het najaar 2022 ter inzage gelegd zou gaan worden. Dit proces heeft o.a. door de Porthosuitspraak en personele wisselingen vertraging opgelopen. Het voorontwerp heeft ter inzage gelegen en we zijn nu bezig met de uitwerking van het ontwerp bestemmingsplan. Een voordeel in 2022 van € 25.000. Dekking van de kosten vindt plaats uit de bestemmingsreserve Bestemmingsplannen

8.1 Ruimte en leefomgeving - Invoering Omgevingswet 579.000 V I
Voor de invoering van de Omgevingswet zijn middelen beschikbaar gesteld uit de algemene reserve. Eind 2022 resteert hiervan nog een bedrag van € 579.000. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 579.000.

8.1 Ruimte en leefomgeving - Ruimtelijke ordening 28.000 V I
In 2022 is de legesopbrengst voor herzieningen bestemmingsplannen € 18.000 hoger dan verwacht in de 2e VGR 2022. Met het zicht op de invoering van de Omgevingswet zijn er meer bestemmingsplanherzieningen aangevraagd dan verwacht. Daarnaast is de waarborgsom van € 10.000 met betrekking tot de exploitatiebijdrage "Winkelhuis Raadhuisplein" in 2022 ten gunste van de exploitatie gebracht. Een totaal voordeel van € 28.000

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein) - Grondexploitatie Zevenaar-oost wonen 2.099.000 V I
Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een uitgangspuntennotitie welke op 21 maart 2023 door ons is vastgesteld. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2022. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Zevenaar-Oost Wonen becijferd op negatief € 29.090.000 op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2023. Ten opzichte van vorig jaar is dat een verbetering van € 2.099.000 NCW. Hiervoor kunnen de volgende oorzaken gegeven worden:

1. Verbetering van het resultaat komt doordat het raadsbesluit rond de uitbreiding van de grondexploitatie met Het Hof financieel verwerkt is waarbij rekening is gehouden met een eenmalige vrijval van de verliesvoorziening. Een voordeel van € 924.000.

2. Voor de vrije kavels is een nieuwe berekening gemaakt. Voorheen werden de overige kosten apart gefactureerd, in de nieuwe kavelprijs zitten deze kosten inbegrepen. De bijstelling van de grondopbrengsten in de grondexploitatie op basis van de

Grondprijsbrief 2023 bedraagt € 81.000 positief.

3. De deelgrondexploitaties de Tol, Bem en de Stede zijn voor een groot deel woonrijp gemaakt. In deze deelgebieden heeft dit gezorgd voor een gedeeltelijke vrijval van kosten die geraamd waren en nu niet meer benodigd zijn. In de grondexploitaties is het benodigde budget om de gebieden geheel woonrijp te maken behouden. In de Holtkamp is het bouwrijp maken bijna gereed. Dit heeft ook gezorgd voor een vrijval van bouwrijp maken. Dit alles heeft geleid tot een positief voordeel van € 904.000.

4. De rente-effecten op de diverse deelgrondexploitaties Wonen bedragen € 988.000 voordelig. Langere looptijden door vertraging leveren rentekosten op, echter door de lagere rentevoet (1,23% in plaats van 1,35%) heeft voor deze grondexploitatie een gunstige uitwerking. De verplichte discontovoet van 2% (waarmee het grondexploitatieresultaat contant wordt gemaakt) wijkt de laatste jaren in de toenemende mate af van de rekenrente. De laatste (welke ook aan regels onderhevig is), laat al enkele jaren een dalende tendens zien en is voor afgelopen jaar bepaald op 1,23% het toenemende verschil tussen discontovoet en rekenrente werkt bij negatieve grondexploitaties voordelig uit.

5. Er heeft een verplaatsing van binnen het budget VTU- en plankosten plaatsgevonden. De verwachting is dat de komende jaren minder budget wordt gebruikt uit wonen algemeen, maar meer in de Holtkamp en het Hof. Door een nieuwe raming van het budget VTU- en plankosten ontstaat een verschil van € 32.000 voordelig.

6. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten op het huidige prijsniveau. Tevens wordt rekening gehouden met hogere kostenstijgingen in de resterende periode van de grondexploitatie. Onder aftrek van toekomstige opbrengstenstijgingen levert dit per saldo een nadeel op van € 828.000.

7. Overige verschillen grondexploitatie Zevenaar-Oost wonen: € 2.000 nadelig.

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein) - Grondexploitatie Babberich - Middag Oost & Zwanenwaay	267.000	V	I

Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een uitgangspuntennotitie die op 21 maar 2023 door ons is vastgesteld. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitatie 2022. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Middag Oost & Zwanenwaay berekend op negatief € 4.069.000 op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2023. Ten opzichte van vorig jaar is dat een verbetering van € 267.000 NCW. Voor deze verbetering kunnen de volgende oorzaken worden aangewezen.

1. De grondprijzen in deze grondexploitatie zijn aangepast op basis van de grondprijsbrief 2023. In Middag Oost is fase 3 toegevoegd dat een positieve uitwerking heeft op de grondexploitatie. In totaliteit is er sprake van een voordeel van € 2.150.000.

2. Voor het bouw en woonrijp maken van fase 3 zijn ook de civieltechnische kosten toegevoegd aan het project. Dit heeft geleid tot een ophoging van het budget van € 1.218.000 nadelig.

3. De rente-effecten bedragen € 94.000 voordelig. De verplichte discontovoet van 2% (waarmee het grondexploitatieresultaat contant wordt gemaakt) wijkt de laatste jaren in toenemende mate af van de rekenrente. De laatste (welke ook aan regels onderhevig is), laat al enkele jaren een dalende tendens zien en is voor afgelopen jaar bepaald op 1,23%. Het toenemende verschil tussen discontovoet en rekenrente werkt bij negatieve grondexploitaties voordelig uit.

4. Het budget voor VTU- en plankosten moest worden verhoogd vanwege de planuitwerking van fase 3 van de Middag Oost. De verwachting is dat dit budget voldoende is om alle werkzaamheden in het plangebied uit te werken. Het budget om fase 3 de komende jaren uit te voeren heeft een nadelig effect van € € 352.000.

5. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren op het huidige prijsniveau. Tevens wordt rekening gehouden met enerzijds hogere kostenstijgingen in de resterende periode van de grondexploitatie. Per saldo levert dit een nadeel op van € 407.000.

8.3 Wonen en bouwen - Wonen In 2022 is het pand aan Dorpstraat 46 aangekocht. De aanschafkosten hiervoor zijn in verband met BBV-voorschriften geactiveerd en niet ten laste van de bestemmingsreserve woningbouw gebracht. Eind 2022 is het regieteam op gang gekomen waardoor er nog geen kosten in 2022 zijn geweest. Een voordeel van € 500.000.	500.000	V	I
8.3 Wonen en bouwen - Omgevingsvergunningen en toezicht In 2022 zijn twee dwangsommen opgelegd in het kader van de Wet milieubeheer. Hier staan hogere kosten van de ODRA tegenover (zie 7.4 Milieubeheer). Een voordeel van € 200.000.	200.000	V	I
8.3 Wonen en bouwen - Omgevingsvergunningen en toezicht In de 2e VGR 2022 is de verwachting uitgesproken dat voor een bedrag van € 1.201.000 aan leges ontvangen zou worden. In werkelijkheid is dit € 1.135.000 geworden. Dit lagere bedrag wordt met name verklaard door een bezwaarprocedure uit 2022. Een nadeel van € 66.000.	-66.000	N	I
0.10 Toevoegingen reserves - Woonrijpmaken Vierkenshof In de begroting is rekening gehouden met een toevoeging van € 102.000. In werkelijkheid is dit € 28.000 geworden. Een voordeel van € 74.000.	74.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Bestemmingsplan buitengebied Gelders eiland In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve van € 158.000. De werkelijke onttrekking bedroeg € 96.000. Dit levert een nadeel op van € 62.000.	-62.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Bestemmingsreserve woningbouw In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve van € 500.000. Zoals bij 8.3 Wonen en bouwen - Wonen is aangegeven is die onttrekking er in 2022 niet geweest. Dit levert een nadeel op van € 500.000.	-500.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Woonrijpmaken Vierkenshof In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking van € 102.000. In werkelijkheid is dit € 28.000 geworden. Een nadeel van € 74.000.	-74.000	N	I
Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	-28.000	N	I

ANALYSE PERSONEELSLASTEN

Personeelslasten (bedragen x € 1.000)	begroot	realisatie	saldo
salarissen, incl. vergoeding voor personeel	20.205	19.252	953
inhuur derden	6.980	8.096	-1.116
inhuur derden wegens ziekte	441	387	54
voormalig en bovenformatief personeel	32	46	-14
Totaal	**27.658**	**27.781**	**- 123**

Het saldo van personeelslasten en inhuur derden van de ambtelijke organisatie over 2022 komt in totaal uit op € 123.000 nadelig. De vacatureruimte binnen de afdelingen in de salarisbudgetten is volledig ingezet voor de noodzakelijke externe inhuur. De lasten voor inhuur derden wegens ziekte vallen binnen de bijgestelde begroting. Over 2022 was het ziekteverzuim 6,97%, een stijging ten opzichte van 2021 (4,61%). Op de post van voormalig- en bovenformatief personeel is een klein verschil zichtbaar van € 14.000. De totale kosten van inhuur binnen de exploitatie komen uit op afgerond € 8,5 miljoen, dit is inclusief inhuur voor projecten en exclusief inhuur voor investeringen en exclusief inhuur ten behoeve van de GREX.

ANALYSE RENTE EN AFSCHRIJVING

Werkelijke rente
De werkelijke rente is de rente die we betalen voor de aangetrokken vaste geldleningen aan financiële instellingen waar we deze leningen hebben afgenomen.

Rente aan de grondexploitatie
Over de boekwaarde van de complexen wordt elk jaar rente berekend en bijgeschreven op de boekwaarde. Volgens de voorschriften is het verplicht om rente over de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie (BIE) te berekenen en toe te rekenen (mede in relatie met de vennootschapsbelasting). Het percentage voor de gemeente is maximaal het gewogen gemiddelde van de rente die de gemeente werkelijk betaald over het vreemde vermogen zijn, waarbij de verhouding van de totalen van het vreemde en totale vermogen moet worden betrokken. Voor 2022 is dit percentage 1,23. In totaal is in 2022 € 535.805 aan rente toegerekend aan de grondexploitaties.

Afschrijvingen
Afschrijven is het boekhoudkundig verwerken van de waardevermindering van uitgaven, waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt, genaamd investeringen of kapitaalgoederen. Het afschrijvingsbedrag vormt een kostenpost op de taakvelden van de exploitatie. De afschrijvingskosten worden bepaald door de aanschafwaarde te delen door de technische of economische levensduur. In onze gemeente wordt volgens de lineaire methode (vast bedrag per jaar) afgeschreven. Uitzonderingen hierop zijn activa waarover afspraken met derden zijn gemaakt waaronder Gemeenschappelijke Regelingen.
De vertraging of versnelling van voorgenomen investeringen leidt tot onvermijdelijke afwijkingen in de afschrijvingen. Voor de verschillen in de investeringsbedragen verwijzen wij u naar het kredietoverzicht dat als bijlage in deze jaarrekening is opgenomen.
Niet alle afwijkingen van de afschrijvingen leiden tot een resultaat door een relatie met een reserve of verhaal via een rijkssubsidie. Hieronder is aangegeven welke afwijkingen een effect hebben op het rekeningsaldo.

De afwijkingen groter dan € 50.000 worden hieronder toegelicht.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Afschrijvingen	5.910	27.257	27.257	-1

Er zijn geen grote afwijkingen in afschrijvingslasten tussen de (gewijzigde) begroting en de realisatie welke toelichting behoeven.

Bedragen x € 1.000

Renteschema		Begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering		2.053	2.003	2.001
b. Externe rentebaten	-/-	62	47	45
Totaal door te rekenen externe rente		1.991	1.956	1.956
c. rente die aan de grondexploitatie moet worden berekend	-/-	358	536	536
rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	1.189	740	724
	-/-	1.547	1.276	1.260
d. Saldo door te rekenen rente		444	680	696
d1 Rente over eigen vermogen		-	-	-
d2 Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		-	-	-
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente		444	680	696
e. De werkelijke aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-/-	444	678	696
Berekende omslagpercentage volgens Treasurybeleid over boekwaarde 1-1		0,35%	0,59%	0,61%
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		**0**	**-2**	**0**

Voor toerekening van rente aan de grondexploitatie worden de voorschriften opgenomen in de notitie grondexploitaties 2016 gehanteerd.

Op basis hiervan moet de voorziening contant worden gemaakt tegen 2%.

ANALYSE RESERVES

Reservemutaties per programma (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning	825	1.754	904	-850
1. Veiligheid	0	15	16	1
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	19	1.570	1.539	-31
3. Economie	190	1.343	251	-1.092

Reservemutaties per programma (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
4.	Onderwijs	68	80	80	0
5.	Sport, cultuur en recreatie	198	842	650	-192
6.	Sociaal domein	242	1.356	885	-471
7.	Volksgezondheid en milieu	0	202	-377	-578
8.	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.337	721	142	-579
Resultaat 2022		**4.878**	**7.882**	**4.091**	**-3.791**

De voornaamste verschillen groter dan € 20.000 worden per programma hieronder weergegeven.

Pr.	Omschrijving	verschil
0	Implementatiebudget bezuinigingen	-91
0	Invoering omgevingswet	-597
0	Bezuiniging omgevingswet	-50
0	Inrichten digitale belastingbalie	-25
0	Uitvoeringskosten herstelplan	-40
2	Opheffen reserve Visie station op 7Poort	-31
3	Versterking logistieke hotspot	-60
3	Uitvoeringskosten herstelplan Centrum Zevenaar	-84
3	Actieplan opstellen voor het centrum Zevenaar	-90
3	Dienstverlening 1,5 meter team	-27
3	Invullen gebouw raadhuisplein	-24
3	Centrummanagement	-80
3	Nader te bepalen noodherstelfonds	-180
3	Uitvoeringskosten noodherstelfonds	-76
3	Regeling voucher voor MKB ondernemers	-244
3	Regeling vouchers voor horeca-ondernemers	-125
3	Stimuleren ondernemers centrum Zevenaar	-40
5	Ondersteuning verenigingsleven	-80
5	Voorzieningen langs toeristische route structuren	-105
5	Inhalen onderhoudsachterstand openbaar groen	-34
5	Opbrengst verkoop (sport)terrein Herwen	73
6	Toekomstbestendigheid verenigingsleven	-25
6	Aanwending voor activiteiten tlv reserve frictiekosten Doeduiten	-49
6	Inkopen van trajecten voor schuldhulpverlening bij onze partners	-150
6	Vangnetregeling BBZ ondernemers noodherstelfonds	-150
6	Herstelplan Toekomstbestendigheid verenigingsleven	-40
6	Schuldhulpverlening ondernemers	-21
7	Toevoeging aan de reserve Afval.	-256
7	Project Energieneutraal organisatie	-214
7	Dotatie aan de reserve riolering	-178
7	Correctie raming reserve bestemmingsplannen (programma 8)	37
8	De reserve actualisatie bestemmingsplannen	-62
8	Aanwenden reserve woningbouw	-500

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten				
0. Bestuur en ondersteuning	99.994	124.830	131.173	6.344
1. Veiligheid	68	142	149	7
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	415	549	396	-153
3. Economie	24.279	19.931	5.033	-14.898
4. Onderwijs	1.322	1.336	1.204	-132
5. Sport, cultuur en recreatie	779	1.710	1.962	252
6. Sociaal domein	12.216	15.792	15.245	-547
7. Volksgezondheid en milieu	9.212	10.548	9.601	-948
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.392	1.707	4.576	2.868
Totaal baten	**151.678**	**176.545**	**169.338**	**-7.207**
Lasten				
0. Bestuur en ondersteuning	24.624	45.814	44.655	1.159
1. Veiligheid	3.566	3.636	3.590	46
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	5.805	7.750	7.666	84
3. Economie	24.682	21.384	3.496	17.888
4. Onderwijs	5.984	5.755	5.470	285
5. Sport, cultuur en recreatie	8.745	10.807	11.256	-449
6. Sociaal domein	62.087	71.964	71.739	225
7. Volksgezondheid en milieu	11.092	12.281	10.740	1.541
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	8.400	4.176	3.423	753
Totaal lasten	**154.986**	**183.565**	**162.034**	**21.532**
Saldo voor bestemming				
0. Bestuur en ondersteuning	75.370	79.016	86.519	7.503
1. Veiligheid	-3.498	-3.494	-3.441	53
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-5.390	-7.201	-7.270	-69
3. Economie	-402	-1.453	1.537	2.990
4. Onderwijs	-4.662	-4.419	-4.266	152
5. Sport, cultuur en recreatie	-7.966	-9.097	-9.293	-197
6. Sociaal domein	-49.871	-56.172	-56.494	-322
7. Volksgezondheid en milieu	-1.880	-1.732	-1.139	593
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-5.008	-2.469	1.153	3.621
Totaal saldo voor bestemming	**-3.308**	**-7.020**	**7.304**	**14.325**

Mutaties reserves	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning	825	1.754	904	-850
1. Veiligheid	0	15	16	1
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	19	1.570	1.539	-31
3. Economie	190	1.343	251	-1.092
4. Onderwijs	68	80	80	0
5. Sport, cultuur en recreatie	198	842	650	-192
6. Sociaal domein	242	1.356	885	-471
7. Volksgezondheid en milieu	0	202	-377	-578
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.337	721	142	-579
Totaal mutaties reserves	4.878	7.882	4.091	-3.791
Saldo na bestemming	1.571	862	11.396	10.534

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD

Baten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning					
0.1	Bestuur	0	0	3	3
0.10	Mutaties reserves	825	8.218	7.368	-850
0.2	Burgerzaken	484	569	551	-19
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	3.100	21.862	21.818	-44
0.4	Overhead	1.504	1.806	1.839	33
0.5	Treasury	591	793	764	-30
0.61	OZB woningen	7.999	7.999	8.343	344
0.62	OZB niet-woningen	4.818	4.818	5.909	1.091
0.63	Parkeerbelasting	1.269	1.177	1.179	2
0.64	Belastingen overig	538	538	547	8
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	79.675	85.251	90.220	4.969
0.8	Overige baten en lasten	16	16	2	-14
Totaal programma 0.		**100.819**	**133.047**	**138.542**	**5.494**
1. Veiligheid					
0.10	Mutaties reserves	0	15	16	1
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	14	62	51	-11
1.2	Openbare orde en veiligheid	55	80	98	18
Totaal programma 1.		**68**	**157**	**165**	**8**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat					
0.10	Mutaties reserves	19	1.570	1.570	0
2.1	Verkeer en vervoer	415	549	395	-154
2.2	Parkeren	0	0	1	1
2.5	Openbaar vervoer	0	0	0	0

Baten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Totaal programma 2.		**434**	**2.119**	**1.966**	**-153**
3. Economie					
0.10	Mutaties reserves	190	1.343	251	-1.092
3.1	Economische ontwikkeling	0	22	22	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	23.757	19.386	4.062	-15.324
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	45	45	42	-3
3.4	Economische promotie	478	478	907	429
Totaal programma 3.		**24.469**	**21.274**	**5.284**	**-15.990**
4. Onderwijs					
0.10	Mutaties reserves	6.568	6.580	6.580	0
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	7	7	7	0
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.315	1.329	1.197	-132
Totaal programma 4.		**7.890**	**7.916**	**7.784**	**-132**
5. Sport, cultuur en recreatie					
0.10	Mutaties reserves	198	3.558	3.288	-270
5.1	Sportbeleid en activering	0	57	57	0
5.2	Sportaccommodaties	575	1.284	1.645	362
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	152	138	133	-4
5.4	Musea	16	16	39	23
5.5	Cultureel erfgoed	15	104	82	-22
5.6	Media	0	0	0	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	21	112	7	-106
Totaal programma 5.		**977**	**5.268**	**5.250**	**-18**
6. Sociaal domein					
0.10	Mutaties reserves	242	3.356	2.885	-471
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	465	3.059	2.761	-298
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	2	52	50	-2
6.3	Inkomensregelingen	11.414	10.639	10.456	-183
6.4	WSW en beschut werk	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	0	0	0	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	335	1.877	1.971	94
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	7	7
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	1	1
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	166	0	-166
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0

Baten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Totaal programma 6.		**12.458**	**19.148**	**18.130**	**-1.018**
7. Volksgezondheid en milieu					
0.10	Mutaties reserves	0	1.793	1.649	-144
7.1	Volksgezondheid	0	8	8	0
7.2	Riolering	4.788	4.712	4.870	158
7.3	Afval	4.271	4.401	4.327	-74
7.4	Milieubeheer	6	1.254	244	-1.010
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	147	174	152	-22
Totaal programma 7.		**9.212**	**12.342**	**11.250**	**-1.092**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
0.10	Mutaties reserves	3.337	3.823	3.170	-653
8.1	Ruimte en leefomgeving	23	23	50	27
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.639	406	3.078	2.672
8.3	Wonen en bouwen	730	1.279	1.447	169
Totaal programma 8.		**6.728**	**5.530**	**7.746**	**2.215**
Totaal baten		163.056	206.801	196.116	-10.685

Lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning					
0.1	Bestuur	2.081	2.642	1.948	694
0.10	Mutaties reserves	0	6.464	6.464	0
0.2	Burgerzaken	1.033	1.132	1.158	-25
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	3.046	22.615	22.566	49
0.4	Overhead	15.724	17.301	16.929	372
0.5	Treasury	658	641	635	6
0.61	OZB woningen	757	840	944	-105
0.62	OZB niet-woningen	25	25	2	23
0.63	Parkeerbelasting	0	0	0	0
0.64	Belastingen overig	177	177	173	4
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	30	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	1.093	441	300	141
Totaal programma 0.		**24.624**	**52.278**	**51.119**	**1.159**
1. Veiligheid					
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0

Lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.805	2.766	2.714	52
1.2	Openbare orde en veiligheid	761	870	876	-6
Totaal programma 1.		**3.566**	**3.636**	**3.590**	**46**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat					
0.10	Mutaties reserves	0	0	31	-31
2.1	Verkeer en vervoer	4.772	6.643	6.509	133
2.2	Parkeren	1.018	1.092	1.142	-49
2.5	Openbaar vervoer	15	15	15	0
Totaal programma 2.		**5.805**	**7.750**	**7.697**	**53**
3. Economie					
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0
3.1	Economische ontwikkeling	505	1.548	506	1.042
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	23.757	19.386	2.571	16.815
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	189	216	173	43
3.4	Economische promotie	231	234	246	-12
Totaal programma 3.		**24.682**	**21.384**	**3.496**	**17.888**
4. Onderwijs					
0.10	Mutaties reserves	6.500	6.500	6.500	0
4.1	Openbaar basisonderwijs	9	9	9	0
4.2	Onderwijshuisvesting	3.208	3.043	2.977	66
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.767	2.703	2.484	219
Totaal programma 4.		**12.484**	**12.255**	**11.970**	**285**
5. Sport, cultuur en recreatie					
0.10	Mutaties reserves	0	2.716	2.637	79
5.1	Sportbeleid en activering	551	880	706	174
5.2	Sportaccommodaties	2.344	3.197	4.186	-990
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.200	1.243	1.265	-21
5.4	Musea	30	235	228	7
5.5	Cultureel erfgoed	141	277	250	26
5.6	Media	612	612	616	-4
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.868	4.363	4.004	359
Totaal programma 5.		**8.745**	**13.523**	**13.893**	**-370**
6. Sociaal domein					
0.10	Mutaties reserves	0	2.000	2.000	0
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.566	7.457	5.823	1.634

Lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	4.266	4.847	5.398	-551
6.3	Inkomensregelingen	18.104	19.418	20.166	-749
6.4	WSW en beschut werk	4.818	5.054	4.972	82
6.5	Arbeidsparticipatie	2.857	2.854	2.808	47
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.505	3.865	4.084	-219
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	9.494	10.594	10.546	48
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	14.715	15.867	16.531	-664
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	185	351	144	207
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.576	1.656	1.265	391
Totaal programma 6.		**62.087**	**73.964**	**73.739**	**225**
7. Volksgezondheid en milieu					
0.10	Mutaties reserves	0	1.592	2.026	-434
7.1	Volksgezondheid	1.699	1.666	1.555	111
7.2	Riolering	3.893	3.898	3.816	82
7.3	Afval	3.533	3.517	3.368	150
7.4	Milieubeheer	1.692	2.897	1.667	1.230
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	276	304	336	-32
Totaal programma 7.		**11.092**	**13.873**	**12.766**	**1.107**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
0.10	Mutaties reserves	0	3.102	3.028	74
8.1	Ruimte en leefomgeving	1.391	1.960	1.361	600
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.603	360	682	-322
8.3	Wonen en bouwen	4.406	1.855	1.379	476
Totaal programma 8.		**8.400**	**7.278**	**6.451**	**827**
Totaal lasten		161.486	205.939	184.720	21.219

Exploitatiesaldo per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning					
0.1	Bestuur	-2.081	-2.642	-1.946	696
0.10	Mutaties reserves	825	1.754	904	-850
0.2	Burgerzaken	-549	-563	-607	-44
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	54	-753	-748	5
0.4	Overhead	-14.220	-15.495	-15.090	404
0.5	Treasury	-68	152	129	-23
0.61	OZB woningen	7.243	7.160	7.399	239
0.62	OZB niet-woningen	4.793	4.793	5.907	1.114
0.63	Parkeerbelasting	1.269	1.177	1.179	3

Exploitatiesaldo per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0.64	Belastingen overig	361	361	374	13
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	79.645	85.251	90.220	4.969
0.8	Overige baten en lasten	-1.077	-425	-297	127
Totaal programma 0.		**76.195**	**80.770**	**87.423**	**6.653**
1. Veiligheid					
0.10	Mutaties reserves	0	15	16	1
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-2.791	-2.703	-2.662	41
1.2	Openbare orde en veiligheid	-706	-790	-779	12
Totaal programma 1.		**-3.498**	**-3.479**	**-3.425**	**54**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat					
0.10	Mutaties reserves	19	1.570	1.539	-31
2.1	Verkeer en vervoer	-4.357	-6.094	-6.114	-20
2.2	Parkeren	-1.018	-1.092	-1.141	-49
2.5	Openbaar vervoer	-15	-15	-15	0
Totaal programma 2.		**-5.371**	**-5.631**	**-5.731**	**-100**
3. Economie					
0.10	Mutaties reserves	190	1.343	251	-1.092
3.1	Economische ontwikkeling	-505	-1.526	-484	1.042
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	1.491	1.491
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-144	-171	-131	40
3.4	Economische promotie	247	244	661	417
Totaal programma 3.		**-212**	**-110**	**1.788**	**1.898**
4. Onderwijs					
0.10	Mutaties reserves	68	80	80	0
4.1	Openbaar basisonderwijs	-9	-9	-9	0
4.2	Onderwijshuisvesting	-3.201	-3.036	-2.970	66
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-1.452	-1.374	-1.288	86
Totaal programma 4.		**-4.594**	**-4.339**	**-4.186**	**153**
5. Sport, cultuur en recreatie					
0.10	Mutaties reserves	198	842	650	-192
5.1	Sportbeleid en activering	-551	-824	-650	174
5.2	Sportaccommodaties	-1.769	-1.913	-2.541	-628
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-1.048	-1.106	-1.131	-26
5.4	Musea	-14	-219	-189	30

Exploitatiesaldo per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
5.5	Cultureel erfgoed	-126	-173	-169	4
5.6	Media	-612	-612	-616	-4
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-3.847	-4.250	-3.998	253
Totaal programma 5.		**-7.768**	**-8.255**	**-8.643**	**-389**
6. Sociaal domein					
0.10	Mutaties reserves	242	1.356	885	-471
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-4.100	-4.398	-3.063	1.336
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-4.264	-4.795	-5.348	-553
6.3	Inkomensregelingen	-6.690	-8.779	-9.711	-932
6.4	WSW en beschut werk	-4.818	-5.054	-4.972	82
6.5	Arbeidsparticipatie	-2.857	-2.854	-2.808	47
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.170	-1.988	-2.113	-125
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-9.494	-10.594	-10.539	55
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-14.715	-15.867	-16.530	-663
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-185	-185	-144	41
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-1.576	-1.656	-1.265	391
Totaal programma 6.		**-49.630**	**-54.816**	**-55.609**	**-793**
7. Volksgezondheid en milieu					
0.10	Mutaties reserves	0	202	-377	-578
7.1	Volksgezondheid	-1.699	-1.657	-1.546	111
7.2	Riolering	895	814	1.054	240
7.3	Afval	738	883	959	76
7.4	Milieubeheer	-1.686	-1.642	-1.422	220
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-129	-130	-184	-54
Totaal programma 7.		**-1.880**	**-1.531**	**-1.516**	**15**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
0.10	Mutaties reserves	3.337	721	142	-579
8.1	Ruimte en leefomgeving	-1.368	-1.938	-1.311	627
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	36	46	2.396	2.350
8.3	Wonen en bouwen	-3.676	-577	68	645
Totaal programma 8.		**-1.671**	**-1.747**	**1.295**	**3.042**
Totaal saldo		1.571	862	11.396	10.534

OVERZICHT VAN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Onder algemene dekkingsmiddelen vallen de inkomsten waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald en dus vrij zijn om te besteden. Voor onze gemeente zijn dat de volgende dekkingsmiddelen:
- Algemene uitkering uit het Gemeentefonds;
- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is;
- Dividend;
- Saldo van de financieringsfunctie.

Onder dividend dat onder het taakveld Treasury wordt opgenomen is het totaalbedrag van de dividendgelden van Alliander, het waterbedrijf Vitens en de Bank voor Nederlandse gemeenten te zien.

Het saldo van de financieringsfunctie betreft alle betaalde rentelasten over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening-courant en de ontvangen baten over de uitzettingen. Deze posten vallen eveneens onder het taakveld Treasury.

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2022	Begroting 2022	Verschil
Algemene uitkering	90.220	85.251	4.969
Belasting op eigendom en gebruik bedrijven	5.907	4.793	1.114
Belasting op eigendom woningen	8.206	7.825	381
Hondenbelasting	348	354	-6
Precariobelasting op terrassen	0	0	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	104.681	98.223	**6.458**

Algemene dekkingsmiddelen dividend	Rekening 2022	Begroting 2022	Verschil
Treasury - dividend	485	495	-10

Algemene dekkingsmiddelen saldo van de financieringsfunctie	Rekening 2022	Begroting 2022	Verschil
Treasury - financieringsfunctie	-493	-479	-14

VENNOOTSCHAPSBELASTING

In Nederland zijn overheidsondernemingen in principe belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). Activiteiten of clusters van activiteiten zijn te kwalificeren als Vpb-plichtig als sprake is van een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid, van deelname aan het economisch verkeer en van een winstoogmerk of van structurele overschotten.
Uit een inventarisatie van de activiteiten binnen de reguliere exploitatie blijken in onze gemeente geen Vpb-plichtige (clusters van) activiteiten aanwezig te zijn. Ook de activiteiten op het gebied van de grondexploitatie zijn niet Vpb-plichtig. Aan de voorwaarde van winstoogmerk of structurele overschotten wordt namelijk niet voldaan.
De gemeente Zevenaar is dus niet belastingplichtig voor de Vennootschapsbelasting. Er is dan ook geen bedrag hiervoor in de jaarstukken opgenomen.

ONVOORZIEN

Op taakveld 0.8 Overige baten en lasten van programma 0 Bestuur en ondersteuning is een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen voor het opvangen van in de loop van het begrotingsjaar noodzakelijke nieuwe uitgaven of de onvermijdelijke verhoging van bestaande posten. Voor 2022 was een raming van € 25.000 beschikbaar. De post voor onvoorzien is niet ingezet. Dit resulteert in een voordeel van € 25.000.

OVERHEAD

Om meer inzicht te geven wordt een apart overzicht opgenomen met de totale kosten van overhead. De term overhead wordt gedefinieerd als "alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces". Het betreft in hoofdzaak ondersteunende taken die niet direct dienstbaar zijn aan de externe klant of het externe product en de loonkosten in geval van sturende taken die worden vervuld door hiërarchisch leidinggevenden.

Bedragen x € 1.000

	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie
Totaal overhead	-14.220	-15.495	-15.090

OVERZICHT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Beleid(skaders)
Voor wat betreft de invulling van het begrip 'incidenteel' volgen wij de notitie incidentele Baten en Lasten van de commissie BBV en de handreiking structurele en incidentele baten en lasten van de gezamenlijke provincies. In onderstaande tabel presenteren wij een totaaloverzicht. Conform het advies van de commissie BBV hanteren wij voor het afzonderlijk bepalen en opnemen van incidentele baten en lasten in het overzicht een grensbedrag van € 250.000.

Toelichting incidentele lasten en baten
Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting zijn opgenomen. Omdat de gemeente structurele taken uitvoert, zijn structurele baten en lasten de regel. Incidentele lasten zijn de uitzondering. De toezichthouder houdt bij het beoordelen van de incidentele baten en lasten de volgende volgorde aan:

- Aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost)
- Einddatum (duidelijk en onvoorwaardelijk)
- De materiële beïnvloeding (voldoende omvang)

Hulpmiddel voor het invullen van het begrip incidenteel is: baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost) gaat echter altijd boven het hulpmiddel.

De in het overzicht opgenomen incidentele lasten en baten betreffen middelen die naar de aard van de post een eenmalig karakter hebben en waarbij een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum vastligt. Voorbeelden van incidentele posten zijn:

- implementatiekosten;
- verkopen van bezit;
- alle mutaties van grondexploitatie.

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 0. Bestuur en ondersteuning			
Baten			
Verkoop vastgoed	Vanuit de opdracht om vastgoed af te stoten zijn er twee panden verkocht.	550	550
Verkoop grond	In 2022 is erfpacht afgekocht voor gemeentelijke gronden.	20.347	20.347
Mutatie reserves	Dekking kosten omgevingswet uit AR.	698	1.277
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	126	126
Lasten			
Verkoop grond	In 2022 is erfpacht afgekocht. De afboeking van de boekwaarde is als desinvestering in de lasten verwerkt.	20.347	20.347
Totaal programma 0		**1.373**	**1.953**
Programma 1. Veiligheid			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	16	16
Totaal programma 1		**16**	**16**
Programma 3. Economie			
Baten			
Bedrijventerrein	Door de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitatie Zevenaar-Oost is het verwachte resultaat met afgerond € 1.491.000 positief bijgesteld. Dit bedrag is verrekend met de verliesvoorziening.	1.491	0
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves..	251	251
Totaal programma 3		**1.742**	**251**
Programma 4. Onderwijs			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	12	12
Totaal programma 4		**12**	**12**
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	495	495
Totaal programma 5		**495**	**495**
Programma 6.Sociaal domein			
Baten			
Overname Wmo-hulpmiddelen	In 2022 zijn alle in omloop zijnde Wmo-hulpmiddelen verkocht.	1.542	1.542
Opvang ontheemden Oekraïne	De kosten voor de opvanglocaties voor Oekraïners wordt door het rijk vergoed.	2.248	2.600

Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	853	853
Lasten			
Overname Wmo-hulpmiddelen	In 2022 zijn de in omloop zijnde Wmo-hulpmiddelen verkocht omdat is overgegaan naar een huurconstructie. De boekwaarde van deze hulpmiddelen is afgeboekt in 2022.	2.089	2.089
Opvang ontheemden Oekraïne	Voor de ontheemden in verband met de oorlog in Oekraïne zijn opvanglocaties ingericht. De kosten hiervan zien wij als incidenteel.	1.891	2.600
Totaal programma 6		**663**	**306**
Programma 7. Volksgezondheid en duurzaamheid			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	194	194
Lasten			
Mutaties reserves	Toevoegingen aan reserves.	526	0
Totaal programma 7		**-331**	**194**
Programma 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
Baten			
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Door de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitatie Middag Oost & Zwanenwaay is het verwachte resultaat met afgerond € 267.000 positief bijgesteld. Dit bedrag is verrekend met de verliesvoorziening.	267	0
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Door de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitaties Zevenaar-oost wonen is het verwachte resultaat met afgerond € 2.099.000 positief bijgesteld. Dit bedrag is verrekend met de verliesvoorziening.	2.099	0
Grondverkoop	Er zijn gronden verkocht.	39	40
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	97	97
Lasten			
Project invoering omgevingswet	De kosten voor invoering van de omgevingswet. Deze worden gedekt uit de algemene reserve.	698	1.268
Totaal programma 8		**1.803**	**-1.131**
Totaal saldo incidentele baten minus incidentele lasten		**5.773**	**2.095**

BEGROTINGSRECHTMATIGHEID

Bij de begrotingsrechtmatigheid wordt nagegaan of de lasten zijn gerealiseerd binnen de door de raad geautoriseerde programma's. Een overschrijding kan als onrechtmatig worden beoordeeld. In veel gevallen is echter sprake van uitgaven die binnen het door de raad vastgestelde beleid zijn gebleven.

In dit hoofdstuk worden de begrotingsafwijkingen gepresenteerd en voorzien van een oorzaak. De oorzaak kan worden onderverdeeld in zeven categorieën die worden gepresenteerd in onderstaande tabel. De kolom 'R' staat voor Rechtmatig (telt niet mee in het oordeel van de accountant) en 'O' voor onrechtmatig (telt mee in het oordeel van de accountant).

	Categorie begrotingsafwijking:	R	O
1	Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen bestaand beleid en waarvoor geen voorstel tot begrotingsaanpassing is ingediend. Bijvoorbeeld de doelgroep c.q. de activiteiten zijn in de praktijk aantoonbaar ruimer geïnterpreteerd dan in regelgeving (subsidieregeling, -verordening) was gedefinieerd.		X
2	Budgetoverschrijdingen die passen binnen bestaand beleid, maar waarbij ondubbelzinnig is vastgesteld dat die ten onrechte niet tijdig zijn geautoriseerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad.		X
3	Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	X	
4	Budgetoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X	
5	Budgetoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen.		X
6	Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente ervoor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar.		
	- geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar		X
	- geconstateerd na verantwoordingsjaar	X	
7	Budgetoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen of totaal geautoriseerd budget) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren.		
	- jaar van investeren		X
	- afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	X	

EXPLOITATIE LASTEN			
Programma omschrijving	Begroting	Realisatie	Begrotings afwijking
0. Bestuur en ondersteuning	45.814	44.655	1.159
1. Veiligheid	3.636	3.590	46
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	7.750	7.666	84
3. Economie	21.384	3.496	17.888
4. Onderwijs	5.755	5.470	285
5. Sport, cultuur en recreatie	10.807	11.256	-449
6. Sociaal domein	71.964	71.739	225
7. Volksgezondheid en milieu	12.281	10.740	1.541
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.176	3.423	753
Totaal exploitatielasten	183.565	162.034	21.532

Op programma 5 is sprake van een overschrijding van de geraamde lasten.

5. Sport, cultuur en recreatie
Binnen programma 5 is per saldo een overschrijding gepresenteerd van € 449.000. De overschrijding op dit programma kan vrijwel volledig toegeschreven worden aan extra kosten die een relatie hebben met het sportbedrijf. Het grootste deel is btw gerelateerd (€ 619.000). Met de kostenverhogende btw is in de begroting geen rekening gehouden bij de uitgaven.

Toelichting
De extra lasten vallen in categorie 3 (compensatie door direct gerelateerde opbrengsten) voor wat betreft de btw. .De overschrijding in verband met de kostenverhogende btw wordt gecompenseerd door een specifieke uitkering van het rijk. De verwachte compensatie van het rijk is in dit geval 73,6% (€ 456.000).

TOEVOEGINGEN AAN RESERVES			
Programma omschrijving	Begroting	Realisatie	Begrotings afwijking
0. Bestuur en ondersteuning	6.464	6.464	0
1. Veiligheid	0	0	0
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	0	31	-31
3. Economie	0	0	0
4. Onderwijs	6.500	6.500	0
5. Sport, cultuur en recreatie	2.716	2.637	79
6. Sociaal domein	2.000	2.000	0
7. Volksgezondheid en milieu	1.592	2.026	-434
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.102	3.028	74
Totaal toevoegingen aan reserves	22.374	22.687	-313

Op de programma's 2 en 7 is sprake van een overschrijding van de geraamde lasten (toevoeging aan de reserve).

2. Verkeer en waterstaat
In 2022 is de bestemmingsreserve visie station 7Poort opgeheven. De resterende middelen (€ 31.000) zijn toegevoegd aan de algemene reserve.

Toelichting
Het betreft een overheveling van bestemmingsreserve naar algemene reserve.

7. Volksgezondheid en milieu
Er is meer gedoteerd aan de bestemmingsreserves dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt door mutaties die betrekking hebben op het resultaat op riool (€ 178.000) en afval (€ 255.000).

Toelichting
Op basis van BBV-voorschriften wordt het resultaat op afval en riool toegevoegd aan de daarvoor bestemde reserves.

WET NORMERING TOPINKOMENS (WNT)

Topfunctionarissen in de (semi)publieke sector mogen niet meer verdienen dan een minister welk bedrag voor 2022 € 216.000 bedraagt. Dit is wettelijk vastgelegd en wordt de Wet normering van topinkomens genoemd (WNT). Hieronder het overzicht over 2022.

Tabel 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2022		
bedragen x € 1	**Jansen, BJ**	**Dijk, IM van**
Functiegegevens	Algemeen directeur/secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,97
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	109.265	74.888
Beloningen betaalbaar op termijn	19.447	12.656
Subtotaal	*128.712*	*87.545*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	208.580
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	128.712	87.545
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t. N.v.t.	N.v.t. N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2021		
bedragen x € 1	**Jansen, BJ**	**Vlies, W van der**
Functiegegevens	Algemeen directeur/secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/02 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)7	1,0	0,946
Dienstbetrekking?	Ja	Nee
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	101.450	126.730
Beloningen betaalbaar op termijn	18.390	0
Subtotaal	*119.840*	*126.730*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	197.735
Bezoldiging	119.840	126.730

BALANS EN DE TOELICHTING

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN BEPALING VAN DE BATEN EN LASTEN

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
Ook verwijzen wij naar het op 29 maart 2023 door de raad vastgestelde Normenkader 2022.

Grondslagen baten en lasten

In de programmarekening worden de baten en de lasten op dezelfde wijze gerangschikt als in de begroting. Zowel de baten als lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben (stelsel van baten en lasten). Het vereiste van toerekenen houdt in dat de gevolgen van transacties en andere gebeurtenissen in de administratie worden geboekt en in de jaarrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen of waarop zij betrekking hebben (en niet wanneer geldmiddelen worden ontvangen of betaald).
Als baten en lasten worden niet aangemerkt de neutrale uitgaven en inkomsten, zoals BTW, ingehouden en af te dragen loonbelasting.
Uitzondering op de toepassing van het stelsel van baten en lasten vormen de ontvangen dividenden. Deze worden conform de richtlijnen Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) toegerekend aan het jaar waarin ze ontvangen worden (kasstelsel).
Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden voor de jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Grondslagen voor waardering balansposten

In de financiële verordening gemeente Zevenaar 2018, artikel 9, is opgenomen dat het beleid inzake activeren en afschrijven nader zal worden beschreven in de nota activerings- en afschrijvingsbeleid. Deze nota is voor de nadere uitwerking van het beleid van deze aspecten.
De raad heeft op 21 september 2022 bij agendapunt Watertakenplan 2022-2026 het volgende besloten over het afschrijvingsbeleid:

- de afschrijvingstermijn voor rioolvervanging vrijverval te verlagen naar zestig jaar en hierop de nota van activerings-en afschrijvingsbeleid 2019 aan te passen en wijzigen naar de nota van activerings-en afschrijvingsbeleid 2022;
- voor investeringen in klimaatadaptieve maatregelen en vervangen oeverbeschoeiing een afschrijvingstermijn van respectievelijk 60 en 45 jaar te hanteren en hierop de nota van activerings-en afschrijvingsbeleid 2019 aan te passen en wijzigen naar de nota van activerings-en afschrijvingsbeleid 2022.

Voor deze nota en de geactualiseerde afschrijvingstabel verwijzen wij naar de Nota van activerings- en afschrijvingsbeleid 2022

Waardering

Waarderingsgrondslagen balansposten

Bij de waarderingsgrondslagen gaat het om de waardebepaling van activa en de regels die daarvoor gelden. Het gaat hierbij om de waardering van balansposten (bezittingen), en om een reëel beeld te krijgen van de

vermogenspositie van de gemeente. Het BBV geeft strikte regels voor de waardering van activa. Hiermee wordt voorkomen dat financiële resultaten kunnen worden beïnvloed en anderzijds wordt bereikt dat financiële gegevens in de loop der tijd vergelijkbaar blijven.

De hoofdregel voor waardering van activa is opgenomen in artikel 63 van de BBV: activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

In Zevenaar worden activa gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs exclusief toegerekende uren gemeentelijk apparaat en overige indirecte kosten (overhead). Rente wordt niet geactiveerd.

Duurzame waardevermindering van vaste activa

In de loop der tijd kan de waarde van een actief zijn veranderd ten opzichte van de boekwaarde ervan op de balans. Herwaardering van activa (naar een hogere waarde) is niet toegestaan, omdat winst pas bij realisatie mag worden genomen. Afwaardering van activa wordt in de meeste gevallen eveneens niet toegestaan, waardering geschiedt immers tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Onder bepaalde voorwaarden zijn bijzondere waardeverminderingen wel toegestaan of verplicht. Het betreft hier bijvoorbeeld waardeverminderingen als gevolg van wijzigingen in de levensduur als gevolg van schade of milieuvervuiling, wijziging van de bestemming en functie van het vastgoed. Een duurzame waardevermindering moet wel worden verwerkt in de balans door een extra afschrijving. De afwaardering vindt plaats onafhankelijk van het resultaat. Daarnaast is bepaald dat een actief dat buiten gebruik wordt gesteld, wordt afgewaardeerd op het moment van buiten gebruikstelling, indien de restwaarde lager is dan de boekwaarde. Bij vervanging van een niet afgeschreven investering, wordt de restant boekwaarde afgeboekt op het moment van vervanging.

Desinvestering activa

Op het moment dat een desinvestering plaatsvindt (bv. verkoop bedrijfsauto of sluiting kantoor), wordt de boekwinst of het boekverlies in het resultaat van het betreffende jaar verwerkt en niet verrekend met de verkrijgingsprijs van een nieuw actief. Het verrekenen is niet toegestaan op grond van het BBV.

Componentenbenadering

Investeringen in de openbare ruimte worden vaak gelijktijdig uitgevoerd (wegenonderhoud, inrichting groen, vervanging riool, aanleg openbare verlichting, aanleg parkeerplaatsen). Zowel de aanvraag voor het investeringsbudget als de uitbesteding gebeurt veelal in één krediet. Vooraf wordt de verdeelsleutel vastgelegd inzake de kosten. De werkelijke uitgaven worden met dezelfde verdeelsleutel verantwoord. In geval van substantieel meerwerk is extra budget nodig. Bij de aanvraag voor extra budget wordt aangegeven naar welke component(en) het meerwerk wordt toegerekend. Het BBV kent geen voorschriften voor Componentenbenadering.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN BALANSPOSTEN

Algemeen

Vanaf 1 januari 2019 zijn de activa op basis van de nieuwe nota activerings -en afschrijvingsbeleid 2019 verwerkt. Het uitgangspunt is dat alle activa lineair worden afgeschreven. Onderstaande grondslagen zijn geactualiseerd op basis van de Notitie Materiële vaste activa van januari 2020.

ALGEMEEN INVESTERINGEN

Onder investeren wordt verstaan het vastleggen van vermogen in objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. De investeringen worden op de balans verantwoord. De lasten voortvloeiende uit de investeringen in materiële vaste activa, zoals onderhoud, afschrijvingen, toegerekende rente en verzekeringen, behoren tot de jaarlijkse exploitatielasten. Onze gemeente heeft de financiële grens waarboven objecten als investeringen worden beschouwd gesteld op € 25.000..
Bij een bestaand actief is sprake van een investering indien de uitgaven:

- leiden tot een significante kwaliteitsverbetering; en/of;
- leiden tot een levensduurverlenging; en/of ;
- aanpassingen betreffen om te voldoen aan wet- en regelgeving (bijv. investeringen in een gebouw om te voldoen aan veiligheidsvoorschriften die invloed hebben op de waarde en de levensduur).

Wanneer uitgaven worden gedaan voor het behoud van de oorspronkelijke kwaliteit en levensduur van een actief, dan is er sprake van onderhoud.

INVESTERINGEN OP DE BALANS

Op de balans maken de investeringen in objecten voor eigen gebruik, die lang mee gaan, deel uit van de vaste activa en wel het onderdeel materiële vaste activa. Volgens artikel 35 BBV worden deze investeringen als volgt op de balans opgenomen:
a. investeringen met een economisch nut;
b. investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
c. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.
Investeringen voor (riool- en afvalstoffen)heffingen moeten apart op de balans worden opgenomen, omdat de regelgeving over de verslaggeving daarvan en de daaraan gerelateerde lasten tot onduidelijkheden in fiscale procedures hebben geleid. Mede gezien de juridische consequenties die een onjuiste kostentoerekening aan deze taken kan hebben, is deze categorie in het leven geroepen. De bedoelde heffing betreft ook rechten die op grond van artikel 229 lid 1a en b van de Gemeentewet geheven kunnen worden. Dit zijn rechten die maximaal kostendekkend mogen zijn, alleen besteed mogen worden aan het doel waarvoor de rechten zijn geheven en die ook een spaarbedrag voor vervanging van de betrokken activa mogen bevatten.

VASTE ACTIVA

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) onderscheidt de volgende soorten vaste activa:
1. Immateriële vaste activa;
2. Materiële vaste activa;
3. Financiële vaste activa.

Immateriële activa

De immateriële vaste activa worden onderverdeeld in:

- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio;
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;

- bijdragen aan vaste activa in eigendom van derden.

De gemeente heeft besloten, de kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio van geldleningen niet te activeren.
De kosten van onderzoek en ontwikkeling te verbinden aan een bepaald actief worden geactiveerd als zij aan bepaalde voorwaarden voldoen. De afschrijvingstermijn is dan maximaal 5 jaar Activering is niet dwingend voorgeschreven. De kosten kunnen eventueel volledig ten laste van de rekening van baten en lasten van het desbetreffende jaar worden gebracht.
De bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd als:

- er sprake is van een investering door een derde;
- de investering bij draagt aan de publieke taak;
- de derde zich heeft verplicht tot het daadwerkelijk investeren, op een wijze zoals overeengekomen is;
- de bijdrage kan worden teruggevorderd, als de derde in gebrek blijft of onze gemeente recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

De immateriële en materiële activa worden afgeschreven volgens de methodiek en de termijnen zoals opgenomen in de nota activerings -en afschrijvingsbeleid. Kosten voor het afsluiten van geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht. Een saldo voor agio of disagio wordt lineair in 5 jaar afgeschreven.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn stoffelijk van aard. Een uitzondering hierop is software en licenties op software voor onbepaalde duur die in een keer in rekening wordt gebracht.. Op grond van de stellige uitspraak in de Notitie Materiële Vaste Activa van de commissie BBV valt dit ook onder de materiële vaste activa (investeringen met een economisch nut).
Investeringsbijdragen van derden met een direct aantoonbare relatie en geen specifieke terugbetalingsverplichting worden in mindering gebracht op de uitgaven voor de betreffende investering.
Bij de waardering van de materiële vaste activa wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.
Bij materiële vaste activa is het onderscheid van belang tussen activa met een economisch nut en activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Een ***investering met economisch nut***:

- is verhandelbaar;
- kan bijdragen aan het genereren van middelen;
- *moet geactiveerd* worden (m.u.v. kunstvoorwerpen met cultuurhistorische waarde).

Op investeringen met economisch nut wordt afgeschreven volgens afschrijvingstermijnen opgenomen in de Nota van activerings- en afschrijvingsbeleid 2022.

In erfpacht uitgegeven percelen behoren tot de investeringen met een economisch nut en zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen).
De BBV schrijft voor dat in de toelichting bij de materiële vaste activa wordt aangegeven welke activa in erfpacht zijn uitgegeven.

Een ***investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut***:
Met het oog op een betere vergelijkbaarheid van de kosten, is in de nieuwe BBV de systematiek van activering en afschrijving voor alle investeringen met ingang van 2017 gelijk getrokken. Dit betekent dat alle investeringen met een maatschappelijk nut, evenals de investeringen met een economisch nut, worden geactiveerd en over de verwachte levensduur worden afgeschreven.

Een investering in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut:

- vervult een publieke taak;
- genereert geen middelen;
- moet met ingang van 2017 geactiveerd worden.

In onze gemeente vindt de afschrijving op de materiële vaste activa plaats in het jaar na gereed melding. Concreet betekent dit dat wordt gestart met afschrijven op het moment dat sprake is van een boekwaarde per 1 januari van een jaar.

Financiële vaste activa

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs. De onder financiële vaste activa opgenomen leningen zijn onder te verdelen in verstrekte leningen aan woningbouwcoöperaties en overige verstrekte leningen. De leningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de aflossingen. De aflossingen van de leningen vinden plaats op basis van annuïteiten of op lineaire basis.
Tevens worden onder de financiële vaste activa verantwoord de bijdragen aan activa in eigendom van derden, zoals bijdragen in restauratiekosten, bijdragen achterpad verlichting, bijdragen in investeringen van sportverenigingen e.d. De voorwaarden die ervoor gelden om te mogen activeren zijn opgenomen in artikel 61 van het BBV. Belangrijk is dat de bijdrage teruggevorderd moet kunnen worden als de derde in gebreke blijft.

Vlottende activa

Op grond van de notitie Grondexploitaties is sprake van grondexploitaties als de gemeente, zoals de onze, een actief grondbeleid voert. Dat betekent dat de gemeente grond koopt, die bouw- en woonrijp maakt en weer verkoopt of in erfpacht uitgeeft aan ontwikkelaars, aannemers en particulieren.

Het startpunt van een Bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting. Om risico's die samenhangen met lang lopende projecten te beperken mag de looptijd maximaal 10 jaar bedragen, Van deze looptijd mag alleen gemotiveerd worden afgeweken als deze is geautoriseerd door de raad en is voorzien van risico-beperkende beheersmaatregelen om onzekerheden en risico's te mitigeren (matigen).
De actualisatie van onze grondexploitatiecomplexen vindt jaarlijks door de gemeenteraad plaats.
Daarnaast is met ingang van 2016 de rentetoerekening aan de BIE beperkt. Er mag door onze gemeente maximaal een rentetoerekening plaats vinden van rente die de gemeente betaald over het vreemde vermogen (d.w.z. het gewogen gemiddelde percentage van de bestaande leningenportefeuille naar de verhouding vreemd/totaal vermogen) omdat geen sprake is van projectfinanciering. Dit rentepercentage voor 2021 is gebaseerd op de balansbedragen in de jaarrekening 2021 en is 1,23.

Vorderingen

Vorderingen worden, onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid, tegen de nominale waarde gewaardeerd.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen algemene reserves en bestemmingsreserves evenals het saldo van de rekening van baten en lasten.

Voorzieningen

Onder de voorzieningen zijn opgenomen de op het moment van opstellen van de jaarrekening voorzienbare verplichtingen, verliezen en/of risico's, voor zover de omvang hiervan redelijk is in te schatten. Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies (artikel 44 – BBV). Een uitzondering is de pensioenvoorziening. De pensioenvoorziening betreft de in eigen beheer opgebouwde verplichting voor (gewezen) wethouders. De pensioenvoorziening is berekend volgens de actuariële methode.
Voor de actuariële berekeningen zijn de volgende grondslagen gehanteerd:
Berekeningsdatum : 31 december 2022
Rekenrente : 2,4728%
Sterftetafel : GBM/GBV 2015/2020 met leeftijdsterugstelling.
Voor gepensioneerden en niet-gepensioneerden zijn dezelfde grondslagen gehanteerd. In de berekeningen zijn de niet ingegane pensioenen herrekend naar de AOW-leeftijd (aan de hand van de huidige uitruilfactoren), zoals vermeld op de site van de SVB.
Voor een nadere toelichting per voorziening verwijzen wij naar het overzicht van voorzieningen die na de toelichting op de balans is opgenomen.
Met ingang van 2021 is het niet langer toegestaan in geval van achterstallig onderhoud, waarbij sprake is van kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties een termijn van 4 jaar te hanteren voor het vormen van en voorziening hiervoor. Er mag geen sprake zijn van een negatieve voorziening bij de jaarrekening dus is een eenmalige last ten gunste van deze voorziening noodzakelijk.

Langlopende schulden

Onder langlopende schulden zijn begrepen schulden met een oorspronkelijke looptijd van een jaar of langer.
De schulden worden opgenomen tegen de nominale waarde verminderd met aflossingen.
Onder de langlopende schulden worden tevens opgenomen de door derden bij de gemeente belegde gelden.

Vlottende passiva

De posten opgenomen onder vlottende passiva worden tegen nominale waarde gewaardeerd.

Buiten de balans opgenomen Borg- en Garantstellingen

De door de gemeente gewaarborgde geldleningen zijn voor het totaal waarvoor de gemeente garant staat per einde boekjaar opgenomen. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de Staat van gewaarborgde geldleningen en andere garantieverplichtingen die na de toelichting op de balans is opgenomen.

Balans per 31-12-2022 activa

Nr.	Omschrijving	Bedragen x € 1.000 Ultimo 2022	Ultimo 2021
1	Vaste activa		
1.1	**Immateriële vaste activa:**		
1.1.1	Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	0	0
1.1.2	Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	250	598
1.1.3	Bijdragen aan activa in eigendom van derden	134	153
1.2	**Materiële vaste activa:**		
1.2.1	Investeringen met economisch nut	94.946	119.529
1.2.2	Investeringen met maatschappelijk nut	13.857	10.881
1.2.3	Investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven	25.867	24.912
1.3	**Financiële vaste activa:**		
1.3.1	Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	35	35
1.3.2	Leningen aan woningbouwcorporaties	0	0
1.3.3	Leningen aan deelnemingen	7.723	2.723
1.3.4	Overige langlopende geldleningen	8.876	7.299
1.3.5	Overige uitzettingen met een rente-typische looptijd van één jaar of langer	0	0
	Totaal vaste activa	151.688	166.130
3	Vlottende activa		
3.1	**Voorraden:**		
3.1.1	Grond- en hulpstoffen	0	0
3.1.2	Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	25.582	20.283
3.1.3	Gereed product en handelsgoederen	702	910
3.2	**Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:**		
3.2.1	Vorderingen op openbare lichamen	10.335	7.909
3.2.2	Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	509	551
3.2.3	Schatkistbankieren	5.186	1093
3.2.4	Overige vorderingen	3.596	3.639
3.3	**Liquide middelen:**		
3.3.1	Kas-, bank- en girosaldi	681	1.077
3.4	**Overlopende activa**		
	Voorschotten overheidslichamen	83	913
	Overige nog te ontvangen bedragen	7.837	4.375
	Totaal vlottende activa	54.511	40.750
	TOTAAL ACTIVA	206.199	206.880

Balans per 31-12-2022 passiva

Nr.	Omschrijving	Bedragen x € 1.000 Ultimo 2022	Ultimo 2021
2	Vaste passiva		
2.1	**Eigen vermogen:**		
2.1.1	Algemene Reserve	30.693	41.240
2.1.2	Bestemmingsreserves	26.332	12.052
2.1.3	Resultaat	11.396	7.852
2.2	**Voorzieningen**	13.608	10.579
2.3	**Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer:**		
2.3.1	Onderhandse leningen	99.769	113.779
2.3.2	Door derden belegde gelden	16	18
2.3.3	Waarborgsommen	0	10
	Totaal vaste passiva	**181.814**	**185.530**
4	Vlottende passiva		
4.1	**Netto vlottende schulden met een rente-typische looptijd korter dan één jaar**		
4.1.1	Bank- en girosaldi	0	0
4.1.2	Overige schulden	6.625	2.491
4.1.3	kasgeldlening	0	4.000
4.2	**Overlopende passiva**		
	Vooruit ontvangen bedragen van overige overheid	8.447	6.079
	Overige overlopende passiva	9.313	8.780
	Totaal vlottende passiva	**24.385**	**21.350**
	TOTAAL PASSIVA	**206.199**	**206.880**
	Bedrag aan borgstellingen of garantiestellingen aan natuurlijke en rechtspersonen	176.111	179.910

TOELICHTING BALANS

Een balans bestaat zowel uit bezittingen, de activa, als uit het vermogen, de passiva. Anders gezegd de balans geeft aan waarin is geïnvesteerd en hoe deze investeringen zijn gefinancierd.
Financiering heeft betrekking op de wijze waarop op de geld- en kapitaalmarkt, of via onderhandse leningen, in de behoefte aan geld en kapitaal wordt voorzien.
Dekking heeft betrekking op de middelen die worden gevonden om de lasten in de begroting op te vangen.
Zowel de activa als de passiva worden onderverdeeld. De indeling van de balans is gebaseerd op het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).
In de hierna volgende toelichting op de balans worden de balansmutaties in beeld gebracht. De meest in het oog springende verschillen worden in dit onderdeel samengevat.
In de toelichting bij de investeringen worden alleen bedragen boven de € 50.000 opgenomen.

(Bedragen x € 1.000)
Door het afronden per € 1.000 kunnen verschillen voorkomen.

VASTE ACTIVA

De vaste activa kent voor onze gemeente de volgende onderverdeling:

- Immateriële vaste activa;
- Materiële vaste activa;
- Financiële vaste activa.

Immateriële vaste activa

1.1.2 Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

Boekwaarde per 1 januari 2022	598
Correctie naar balanspost MVA- MN Grond- weg- en waterbouwkundige werken	-390
BIJ: Investeringen gedurende het jaar	341
AF: Afschrijvingen gedurende het jaar	115
AF: Bijdragen van derden	184
Boekwaarde per 31 december 2022	**250**

Met ingang van 2022 is een nadere onderverdeling gemaakt in:

1. Kosten van onderzoek en ontwikkeling;
2. Voorbereidingskosten grondexploitaties (GREX).

De vermeerdering van kosten van onderzoek en ontwikkeling zijn:
Het integraal huisvestingsplan (IHP) Lindenhage/Tamboerijn;
Onderzoek plan MER Witte kruis;
Herontwikkeling Vestersbos;
Advies en planvorming A15 en A12.

De vermeerdering van de voorbereidingskosten GREX zijn:
Herontwikkeling vastgoedlocaties;
Planvorming 7Poort II.

1.1.3. Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Boekwaarde per 1 januari 2022	153
BIJ: Nieuwe bijdragen gedurende het jaar	--
AF: Afschrijvingen gedurende het jaar	19
Boekwaarde per 31 december 2022	**134**

Deze subsidiebijdragen in activa van derden etc. zijn opgenomen in de Staat van activa en bestaan uit o.a. mechanisatie trekkenwand, tegelpad, Jongerencentrum, aanleg tennisbanen en huisvesting peuterspeelzaal.

Materiële vaste activa

1.2.1 Investeringen met economisch nut

Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Gronden en terreinen	Woon-ruimten	Bedrijfsge-bouwen	Grond-weg- en water-bouw-kundige werken	Vervoer-middelen	Machines, apparaten en installaties	Overige materiele vaste activa	Totaal NIEUW 2022
Aanschafwaarde	30.537	0	94.038	17.869	4.378	9.614	5.045	161.481
Cumulatieve afschrijving	570	0	29.180	5.690	1.887	2.655	1.782	41.764
Boekwaarde 1-1-2022	**29.967**	**0**	**64.858**	**12.179**	**2.491**	**6.959**	**3.263**	**119.717**
Investeringen 2022	131	0	787	0	175	146	-58	1.181
Desinvesteringen	20.347	0	0	0	49	0	0	20.396
Afschrijvingen	192	0	2.094	320	2.107	501	241	5.455
Bijdragen van derden	101	0	0	0	0	0	0	101
Afwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0	0
Boekwaarde 31-12-2022	9.458	0	63.551	11.859	510	6.604	2.964	94.946

Eigendom bedrijfsgebouwen

Wanneer de gemeente wel het economisch eigendom, maar niet het juridisch eigendom van een materieel vast actief heeft, moet het materieel vast actief op de balans van de gemeente worden opgenomen en wordt in de toelichting de eigendomssituatie toegelicht.
Uitgangspunt van de onderwijswetgeving is dat het eigendom van het schoolgebouw ligt bij het schoolbestuur. Dit eigendom wordt als zodanig vastgelegd in het kadaster via een notariële akte. In het spraakgebruik wordt bij de schoolgebouwen onderscheid gemaakt tussen het juridisch eigendom (schoolbestuur) en het economisch eigendom (claimrecht). De schoolgebouwen in onze gemeente staan onder de bedrijfsgebouwen met economisch nut op de balans.

Gronden en terreinen

Op grond van artikel 35 van de BBV wordt aangegeven welke gronden/terreinen in erfpacht zijn uitgegeven. De volgende gronden zijn in erfpacht uitgegeven. In 2022 is de in erfpacht uitgegeven grond op 7Poort voor 20,3 miljoen gekocht en is de boekwaarde per 31-12-2022 komen te vervallen (activa 1286). Voor de grond van Dorpstraat 46 is afstand gedaan van het recht van erfpacht. De grond is teruggeleverd.

voor grond op 7Poort (activa 645)	109
voor grond op 7Poort (activa 1286)	0
voor grond in Babberich op het adres Dorpstraat 46 (activa 141)	0
voor grond op 7Poort (activa 1324)	266
Totaal in erfpacht uitgegeven gronden op 31-12-2022	**375**

De mutaties qua investeringen en bijdragen van derden betreffen de buitenplanse gronden.

Bedrijfsgebouwen
De toename van de boekwaarde in 2022 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen:

Brede School Locatie Platanenlaan	60
Carrousel/Maatjes verbouw/aanpassing	102
Uitbreiding/aanpassing G. Gezellestraat (Sterrenschool)	557
Verbouwing Lentebad (pers. ruimte)	78

Grond- weg- en waterbouwkundige werken
In 2022 zijn er geen investeringen groter dan € 50.000 gedaan.

Vervoermiddelen
De toename van de boekwaarde in 2022 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investering:

Citroën Jumpy VSB-36-B	65

Machines, apparaten en installaties
De toename van de boekwaarde in 2022 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen:

Haakarmkipper Pronar	54
Vervangen trekkenwand Musiater	100

Overige materiële vaste activa
De (negatieve) toename van de boekwaarde in 2022 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen:

Vervanging hardware werkplekken	136
Correctie boekwaarde Zonnepanelen div. sporthallen na overname Ataro	-243

1.2.2. Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Gronden en terreinen	Bedrijfsge-bouwen	Grond- weg- en water-bouw-kundige werken	Machines, apparaten en installaties	Overige materiele vaste activa	Totaal
Aanschafwaarde	0	14	22.693	754	419	23.880
Cumulatieve afschrijving	0	0	11.982	714	305	13.001
Boekwaarde 1-1-2022	**0**	**14**	**10.711**	**40**	**114**	**10.879**
Corr van IMVA	0	0	390	0	0	390
Investeringen 2022	0	0	3.195	0	41	3.236
Desinvesteringen	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	0	294	3	7	304
Bijdragen van derden	0	0	344	0	0	344
Afwaarderingen	0	0	0	0	0	0
Boekwaarde 31-12-2022	0	14	13.658	37	148	13.857

Bedrijfsgebouwen
In 2022 zijn er geen investeringen groter dan € 50.000 gedaan.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken
De toename van de boekwaarde in 2022 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen:

Omschrijving investeringen	Bedrag	wel/geen toename boekwaarde
Snelfietsroute F12	*71	geen
Herinrichten Raadhuisplein	361	wel
Uitvoering aanleg 2e viaduct 7Poort	1.581	wel
Herinrichting BAT-terrein voor, parkeren en ontsluiting	267	wel
Totaal van investeringen voor de vervanging van armaturen OV	95	wel
Totaal van investeringen voor de vervanging van masten OV	209	wel
Verkeerskundige aanpassingen G. Gezellestraat	198	wel
Herinrichting Babberichseweg	*155	geen
Raadhuispl, Relinen rioolleiding, riool-aansl,RWA	75	wel

Voor de investeringen met een * zijn bijdragen van derden en of subsidies ontvangen.

Machines, apparaten en installaties
In 2022 zijn er geen investeringen groter dan € 50.000 gedaan.

Overige materiële vaste activa
In 2022 zijn er geen investeringen groter dan € 50.000 gedaan.

1.2.3. Investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven

Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Gronden en terreinen	Woon-ruimten	Bedrijfsge-bouwen	Grond-weg- en water-bouw-kundige werken	Vervoer-middelen	Machines, apparaten en installaties	Overige materiele vaste activa	Totaal
Aanschafwaarde	14	0	18	34.064	0	23	1.121	35.240
Cumulatieve afschrijving	0	0	10	9.864	0	11	441	10.326
Boekwaarde 1-1-2022	**14**	**0**	**8**	**24.200**	**0**	**12**	**680**	**24.914**
Investeringen 2022	0	0	0	1.453	0	0	261	1.714
Desinvesteringen	0	0	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	0	1	692	0	2	66	761
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0	0	0
Afwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0	0
Boekwaarde 31-12-2022	14	0	7	24.961	0	10	875	25.867

Grond- weg- en waterbouwkundige werken
De toename van de boekwaarde in 2022 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen:

Verbetering riolering Angerlo (rioolvervanging)	935
Marktplein Lobith: vernieuwen riool-stelsel etc.	208

Overige materiële vaste activa
De toename van de boekwaarde in 2022 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen:

Glascontainers	251

Financiële vaste activa

1.3 Financiële vaste activa

1.3.1. Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Boekwaarde per 1 januari 2022	35
BIJ: Kapitaalverstrekking gedurende het jaar	-
AF: Aflossingen gedurende het jaar	-
Boekwaarde per 31 december 2022	**35**

Het betreft deelnemingen in de vorm van aandelen. De gemeente is houder van aandelen van:

Vitens	34.717	aandelen
Bank voor Nederlandse Gemeenten	12.934	aandelen
Alliander	616.132	aandelen (± 0,45% van het totaal)

1.3.3. Leningen aan deelnemingen

Boekwaarde per 1 januari 2022	2.723
BIJ: Verstrekte leningen gedurende het jaar	5.000
AF: Aflossingen gedurende het jaar	0
Boekwaarde per 31 december 2022	**7.723**

Nieuwe verstrekte reverse converteerbare hybride obligatielening aan Alliander N.V. in 2021.
In 2021 is tot het versterken van de kapitaal-structuur van Alliander N.V. overgegaan door het verstrekken van een reverse converteerbare hybride obligatielening van € 2.722.936. Om de capaciteit van de elektriciteitsnetten op veel plekken te verdubbelen zijn grootschalige investeringen noodzakelijk. Alliander verwacht dat de totale investeringen op korte termijn oplopen tot ca. € 1,2 miljard per jaar. Om het daarvoor benodigde geld op de markt te kunnen lenen en tegelijk een financieel solide bedrijf te blijven, was versterking van het eigen vermogen van Alliander nodig. De aandeelhouders hebben naar rato van hun aandelenbelang deelgenomen. De gemeente Zevenaar is aandeelhouder van Alliander met een belang van 0,45% van de in totaal 136.794.964 aandelen. Wettelijk is bepaald dat de aandelen van netwerkbedrijven als Alliander niet in private handen mogen zijn. Alle aandelen zijn dan ook in handen van een aantal provincies, waterschappen en gemeenten. Het belang van de gemeente bij het aandeelhouderschap is tweeledig:

- de gemeente kan (enige) invloed uitoefenen op het beleid van Alliander;
- de gemeente ontvangt dividend van Alliander als het resultaat dat toelaat.

Op termijn zal Alliander naar verwachting de lening converteren oftewel omzetten naar nieuw uit te geven aandelen, welke in plaats van rente een dividendopbrengst zal opleveren.
Het rentepercentage voor genoemde obligatielening is 2,075.

Nieuw verstrekte vaste geldlening aan Gemeenschappelijk Regeling Reiniging De Liemers (GR RDL).
In 2022 is aan het bestuur van de GR RDL een vaste geldlening verstrekt van € 5 miljoen voor de bouw van het nieuwe (afval) aanbiedstation op 7Poort.
De GR RDL voert de publieke taken uit in opdracht van de gemeenten Montferland en Zevenaar op het gebied van afvalinzameling en de exploitatie van aanbiedstations. De uitvoering van deze taken moet voor de gemeenten een bijdrage leveren aan de vermindering van de hoeveelheid restafval, zodat de gemeenten kunnen voldoen aan de VANG-doelstelling (Van Afval Naar Grondstof). De inzameling van afval levert een bijdrage aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeenten Montferland en Zevenaar.

1.3.4. Overige langlopende geldleningen

De overige langlopende leningen bestaan uit:

a. Hypothecaire geldleningen personeel	4.130
b. Verstrekte geldleningen aan stichtingen c.a.	257
c. Leningen via Stimuleringsfonds Volkshuisvesting. Nederland (SVN):	
1. Leningen verzakte woningen	90
2. Verstrekte startersleningen	2.405
3. Verstrekte duurzaamheidsleningen	412
4. Verstrekte leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland	1.389
d. Sociale kredieten aan inwoners verstrekt door de Kredietbank	194
Boekwaarde per 31 december 2022	**8.877**

a. Toelichting hypothecaire geldleningen personeel
Vanaf 1 januari 2009 is het wettelijk niet meer toegestaan om als gemeente nog (nieuwe) hypotheken te verstrekken aan het personeel. De aflossing in 2022 was in totaal € 372.544.

Boekwaarde per 1 januari 2022	4.503
AF: Aflossingen gedurende het jaar	373
Boekwaarde per 31 december 2022	**4.130**

b. Toelichting verstrekte geldleningen aan stichtingen c.a.
Het betreft verstrekte geldleningen aan sportverenigingen, buurthuizen en voor woonwagens.

Boekwaarde per 1 januari 2022	272
AF: Aflossingen gedurende het jaar	15
Boekwaarde per 31 december 2022	**257**

c1. Verstrekte leningen via SVN voor verzakte woningen
Via Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN) zijn leningen verstrekt aan particulieren voor de verbetering van de kwaliteit van de volkshuisvesting en de stedelijke vernieuwing in brede zin. Er resteren 2 leningen.

Boekwaarde per 1 januari 2022	95
AF: Aflossingen gedurende het jaar	5
Boekwaarde per 31 december 2022	**90**

c2. Verstrekte startersleningen via SVN
Tot 1 februari 2017 was het mogelijk voor de kopers in de nieuwbouwwijk Groot Holthuizen een starterslening aan te vragen. Het SVN was belast met de uitvoering. In totaal kon de starterslening maximaal € 22.500 bedragen. De eerste drie jaren zijn de leningen aflossingsvrij.
In 2016 is de laatste starterslening verstrekt. In totaal zijn er 15 leningen verstrekt.
Deze verordening is in 2017 ingetrokken. In 2022 is 1 lening afgelost. Er resteren nog 5 leningen.

In juli is de Verordening Starterslening gemeente Zevenaar 2020 vastgesteld en op 16 juli 2020 in werking getreden. Hiervoor is een revolverend fonds van in totaal € 1 miljoen beschikbaar aan het SVN .
Het maximale bedrag voor de Starterslening Zevenaar is vastgesteld op € 40.000, - met als voorwaarde dat de hoogte van de Starterslening Zevenaar maximaal 20% bedraagt van de totale koop(/aanneem)som van de maximale Nationale Hypotheek Garantie grens (NHG-grens), inclusief eventuele verbeter en/of meerwerkkosten. Een hoger maximum zou kunnen resulteren in een schuldenlast die tot hoge risico's voor de betreffende koper(s) zou leiden. Het minimumbedrag is op € 2.500, - vastgesteld uit efficiency overwegingen.
Op 24 november 2021 is besloten nogmaals € 1 miljoen beschikbaar te stellen voor startersleningen.
In 2022 zijn in totaal 46 leningen verstrekt voor een totaalbedrag van € 1.303.070

Boekwaarde per 1 januari 2022 (oude leningen)	72
AF: Aflossingen gedurende het jaar (oude leningen)	12
Boekwaarde per 31 december 2022 (oude 5 leningen)	**60**

Boekwaarde per 1 januari 2022 (nieuwe leningen)	1.055
Verstrekte leningen nieuwe verordening	1.307
AF : Aflossingen gedurende het jaar	17
Boekwaarde per 31 december 2022	**2.345**

Totaal boekwaarden alle startersleningen per 31-12-2022	**2.405**

c3. Verstrekte duurzaamheidsleningen via SVN
Bij raadsbesluit op 25 januari 2017 is de verordening Duurzaamheidslening Zevenaar vastgesteld. De duurzaamheidslening is een stimulans om een financiële impuls te geven aan de energiebesparing in de bestaande woningvoorraad en daarmee ook de kwaliteit van de bestaande voorraad te verhogen.
De duurzaamheidslening wordt ingezet voor de particuliere woningvoorraad met een bouwjaar van ouder dan 1980 en een WOZ-waarde van minder dan € 200.000.
In juni 2019 is deze verordening ingetrokken en hiervoor de Verordening Toekomstbestendig wonen Gelderland in plaats gekomen.

In 2022 resteren 86 duurzaamheidsleningen met het volgende verloop :

Boekwaarde per 1 januari 2022	506
AF: Aflossingen gedurende het jaar	94
Boekwaarde per 31 december 2022	**412**

c4 Verstrekte leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland via SVN
In juni 2019 is de Verordening Toekomstbestendig wonen Gelderland vastgesteld. Hiervoor is een revolverend fonds van in totaal € 1.520.000 beschikbaar. (In een revolverend fonds komt het uitgeleende geld weer terug zodat het opnieuw beschikbaar komt voor nieuwe leningen. Dit is een beproefde manier van duurzaam financieren.)
Op 24 november 2021 is besloten nogmaals € 1 miljoen beschikbaar te stellen voor het verstrekken van leningen voor de verduurzaming.

In 2022 zijn in totaal 138 leningen verstrekt voor een totaalbedrag van € 878.100.

Boekwaarde per 1 januari 2022	692
BIJ: Verstrekte leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland	878
AF: Aflossingen gedurende het jaar	181
Boekwaarde per 31 december 2022	**1.389**

d. Sociale kredieten aan inwoners verstrekt door de Kredietbank
Op grond van de dienstverleningsovereenkomst met de Kredietbank Nederland resteren er op 31-12-2022 in totaal 118 sociale verstrekte leningen met een restantbedrag van € 193.660. In 2022 zijn er 37 nieuwe leningen verstrekt. Per saldo zijn de aflossingen over de jaren 2019 tot en met 2021 negatief dus er is meer verstrekt dan afgelost over deze jaren in 2022.

Boekwaarde per 1 januari 2022	105
BIJ: Verstrekte duurzaamheidsleningen	87
BIJ: Per saldo negatieve aflossingen gedurende het jaar	2
Boekwaarde per 31 december 2022	**194**

Vlottende activa

De vlottende activa kent voor onze gemeente de volgende indeling:

- Voorraden;
- Uitzettingen met de looptijd korter dan 1 jaar;
- Liquide middelen;
- Overlopende activa.

3.1 Voorraden

Volgens artikel 38 van de BBV worden op de balans onder de voorwaarden afzonderlijk opgenomen:
a. grond- en hulpstoffen;
b .onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie;
c. gereed product en handelsgoederen;
d. vooruitbetalingen.

b. onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie
Op grond van de notitie Grondexploitaties is sprake van grondexploitaties als de gemeente een actief grondbeleid voert. Dat betekent dat de gemeente grond koopt, die bouw- en woonrijp maakt en weer verkoopt of in erfpacht uitgeeft aan ontwikkelaars, aannemers en particulieren.

Het startpunt van een Bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting. Om risico's die samenhangen met lang lopende projecten te beperken mag de looptijd maximaal 10 jaar bedragen, Van deze looptijd mag alleen gemotiveerd worden afgeweken als deze is geautoriseerd door de raad en is voorzien van risico-beperkende beheersmaatregelen om onzekerheden en risico's te mitigeren (matigen).
De actualisatie van onze grondexploitatiecomplexen vindt jaarlijks door de gemeenteraad plaats.
Met ingang van 2016 is de rentetoerekening aan de BIE beperkt. Er mag door onze gemeente maximaal een rentetoerekening plaats vinden van rente die de gemeente betaald over het vreemde vermogen (d.w.z. het gewogen gemiddelde percentage van de bestaande leningenportefeuille naar de verhouding vreemd/totaal vermogen) omdat geen sprake is van projectfinanciering. Zoals in de 2e Voortgangsrapportage 2022 is aangegeven is dit percentage 1,23.

Algemene toelichting over methodiek marktwaarde en verliesvoorziening
Jaarlijks wordt beoordeeld of de boekwaarde de marktwaarde van de grond overstijgt. Is hier sprake van dan is het verplicht hiervoor een verliesvoorziening te treffen die als een waardecorrectie moet worden gezien. De afgelopen jaren zijn aanvankelijk winstgevende prognoses van een grondexploitatiebegroting omgeslagen

naar verliesgevende. De tot dan toe geactiveerde grondexploitatie krijgt dan een lagere waarde. Die lagere waarde kan in de jaarrekening op twee manieren worden gepresenteerd, namelijk:

- via een (niet-herstelbare) afboeking of;
- via het treffen van een verliesvoorziening.

De ingezette beleidslijn om te kiezen voor het treffen van een verliesvoorziening als correctie wordt voortgezet. Deze correctie wordt in mindering gebracht op de boekwaarde in de balans analoog aan de wijze zoals bij de dubieuze debiteuren. In deze jaarrekening is de verliesvoorziening verlaagd op de bouwgronden in exploitatie (BIE).
In totaal bedraagt de verliesvoorziening op 31-12-2022 voor onderhanden werken waaronder bouwgronden in exploitatie (BIE) €19.888.298

Het verloop van deze verliesvoorziening ten opzichte van 2021 is als volgt: (x € 1.000)

	Per 31-12-2022	**Per 31-12-2021**
Babberich Middag-Oost en Zwanenwaay	4.069	4.251
Zevenaar-Oost bedrijven en woningen	15.819	19.028
Totaal verliesvoorziening grondexploitaties	**19.888**	**23.279**

De verliesvoorziening is gebaseerd op de netto contante waarde (NCW)

3.1.2. Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie (BIE)

Op 1-1-2022 is de boekwaarde excl. verliesvoorziening (x € 1.000)	43.561
Mutaties 2022:	
Grondverkopen	-3.215
Grondaankopen	101
Afwaardering boekwaarde	--
Overige lasten grondexploitatie	5.050
Overige exploitatieopbrengsten	-27
Boekwaarde per 31 december 2022 excl. verliesvoorziening	**45.470**
Verliesvoorziening per 31 december 2022	-19.888
Boekwaarde per 31 december 2021 incl. verliesvoorziening	**25.582**

De boekwaarde op 31 december 2022 per complex voor onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie (BIE):

Babberich Middag-Oost en Zwanenwaay	1.554
Zevenaar-Oost woningen en bedrijven	23.976
Mercurion	25
Waaijakkers	27
Boekwaarde per 31 december 2022	**25.582**

Voor een overzicht van de boekwaarden per complex verwijzen wij naar het overzicht grondexploitaties welke is opgenomen in de bijlagen.

Nog te maken kosten en te realiseren opbrengsten per Bouwgrond in Exploitatie

Bestemmingsplan (nominale bdragen afgerond op € 1.000) ONDERHANDEN WERKEN:	Nog te maken kosten	Nog te realiseren opbrengsten
Mercurion	547	719
Zevenaar-Oost bedrijven	16.525	39.425
Zevenaar-Oost woningen	15.074	14.178
Middag Oost & Zwanenwaay	3.316	4.457
Waaijakkers	798	1.469
Totaal	36.260	60.248

c. gereed product en handelsgoederen;

Verkoop of buitengebruikstelling van vast actief
Volgens de BBV voorschriften moet wanneer een actief daadwerkelijk wordt bestemd voor verkoop, de resterende boekwaarden van deze activa worden overgeboekt naar deze balanspost te weten "Voorraden". Een eventueel verkregen opbrengst wordt als incidentele bate verantwoord in de jaarrekening. Indien het object nog een boekwaarde heeft, dan dient deze boekwaarde geheel afgeboekt te worden. Dit is een incidentele last in de jaarrekening. De verkoopopbrengst en het afboeken van de boekwaarde worden beide afzonderlijk verantwoord en mogen niet met elkaar worden verrekend. De verkoop opbrengst mag ook niet worden verrekend met de aanschafwaarde van een eventueel vervangingsobject.
Als bezuiniging bij het opstellen van de primitieve begroting 2020-2023 is besloten tot het versneld afstoten van 10 gemeentelijke panden/locaties. Van deze 10 locaties is na beoordeling besloten dat er 8 kunnen worden verkocht. Voor de overige 2 locaties loopt nog een onderzoek. De boekwaarden van de te verkopen panden zijn overgeheveld van andere balansposten naar deze balanspost voorraden te weten handelsgoederen. Het betreft de resterende boekwaarden van in totaal 5 panden voor een bedrag van in totaal € 910.184. De totale opbrengst staat tegenover de eenmalige afschrijvingslast en die is hoger dan de resterende boekwaarden. In 2022 is 1 pand verkocht waarvan het restant van de boekwaarde is afgeschreven.

3.1.3. Gereed product en handelsgoederen

Boekwaarde per 1 januari 2022	910
Afschrijving in verband met de verkoop van de panden	208
Boekwaarde per 31 december 2022	702

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

3.2.1 Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen openbare lichamen is als volgt samengesteld:

Belastingdienst	8.489
Reinigingsdienst de Liemers (RDL) en andere Gemeenschappelijke Regelingen	492
Ministeries/Rijksdienst/Provincies en overige openbare lichamen	1.340
Diverse omliggende gemeenten	14
Totaal	**10.335**

Per medio april 2023 was van debiteuren "overheden" nog een bedrag van € 8,49 miljoen te vorderen.
Het betreft voornamelijk de BTW uit het BTW compensatiefonds die op 1 juli 2023 wordt ontvangen.

3.2.2 Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen

De boekwaarde per 31 december 2022 is als volgt samengesteld:

Rek. courant Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN):	53
Kredietbank Nederland	456
Boekwaarde per 31 december 2022	**509**

Rekening courant Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SvN)
Voor een toelichting verwijzen wij naar balanspost 1.3.4. Overige langlopende geldleningen.
De bedragen onder deze balanspost betreffen de bedragen in rekening courant bij de SVN waarvoor nog geen leningen zijn verstrekt c.q. de ontvangen rente en aflossing die de SVN heeft ontvangen voor de leningen en welke nog niet met de gemeente zijn afgerekend. .

Kredietbank Nederland
Op 29 november 2017 is door de gemeenteraad besloten om een dienstverleningsovereenkomst met de Kredietbank Nederland aan te gaan. Er is in totaal € 650.000 (€ 500.000 voormalige gemeente Zevenaar in 2017 en € 150.000 in 2018 voormalige gemeente Rijnwaarden) verstrekt als werkkapitaal. Om vanaf 1-1-2018 sociale kredieten te verstrekken aan inwoners van de gemeente Zevenaar. Er zijn in 2022 in totaal 37 sociale kredieten verstrekt voor een totaalbedrag van € 86.826. Op 31-12-2022 resteert na de aflossingen een bedrag van € 193.660 Dit betekent dat de Kredietbank een restant werkkapitaal van € 456.340 heeft op 31-12-2022 voor het verstrekken van sociale kredieten aan inwoners.

3.2.3 Schatkistbankieren
In 2013 is de Regeling Schatkistbankieren van kracht geworden en is elke gemeente verplicht overtollige liquide middelen, boven een bepaalde drempel, af te storten bij het ministerie van Financiën (in 's Rijks schatkist). Voor onze gemeente is deze drempel voor 2022 berekend op € 3,209 miljoen (2% van het begrotingstotaal incl. GR RDL en GR SALD)
Onze bank (Bank voor Nederlandse Gemeenten, BNG) bracht vanaf 1 juli 2021 bij een positief saldo van meer dan € 500.000 een negatieve creditrente in rekening. Om dit te voorkomen is het afroom-bedrag voor de schatkist naar beneden bijgesteld naar € 400.000. Waarom dit bedrag? Tussen het afroom-moment voor de schatkist zit een aantal uren. Als na dit moment nog geld op ons bankrekeningnummer bij de BNG wordt ontvangen gaan we hierover alsnog creditrente betalen. Inmiddels is de negatieve creditrente komen te vervallen. Maar omdat we bij het schatkistbankieren een hogere rente ontvangen dan bij de BNG is het handhaven van het geschetste afroom-beleid het gunstigste voor onze gemeente.

Op de balansdatum 31-12-2022 was een saldo van € 5.186 miljoen bij de schatkist ondergebracht.

Boekwaarde per 31 december 2022	**5.186**

3.2.4 Overige vorderingen

De overige vorderingen zijn als volgt samengesteld:

Debiteuren algemeen	916
af: Voorziening debiteuren algemeen	-36
Diverse belastingen	1.591
AF: Voorziening dubieuze debiteuren belastingen	-390
Debiteuren RSD (vorderingen op burgers)	2.337
AF: Voorziening dubieuze debiteuren RSD	-822
Boekwaarde per 31 december 2022	**3.596**

Liquide middelen

3.3.1 Kas-bank- en girosaldi

Het positieve saldo op 31-12-2022 van de gemeente:

Bankrekeningnummers bij de Bank voor Nederlandse Gemeenten	679
Het kassaldo bij Burgerzaken	1
Boekwaarde per 31 december 2022	**680**

Overlopende activa

3.4. Onder de overlopende activa vallen de volgende posten:

a) de van Nederlandse en Europese overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel;

b) de overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen. Zoals nog te ontvangen bedragen waarvoor nog geen factuur/aanslag/declaratie is uitgegaan maar de grondslag voor de "vordering" voor de balansdatum is ontstaan. En ultimo het boekjaar geleverde maar nog niet gefactureerde prestaties.

a) De specificatie van het balansbedrag nog te ontvangen voorschotbedragen van Nederlandse overheidslichamen:

Nog te ontvangen voorschotbedragen van Nederlandse overheidslichamen	saldo 1-1-2022	Toevoe-ging	Ontvan-gen	saldo 31-12-2022
Openstaande debiteuren:				
Provinciale subsidie project Fietsinfrastructuur De Stede	15	-	-	15
Provinciale subsidie "Sterk Bestuur" voor Hal 12	880	-	880	0
Provinciale subsidie leefbaar maken Romeinse Limes	10	-	-	10
Provinciale subsidie klompenpaden	8	-	-	8
Provinciale subsidie project overdracht bodemtaken Zevenaar	-	50	-	50
Totaal voorschotten overheidslichamen	**913**	**50**	**880**	**83**
Transitoria nog te ontvangen:				
Ministerie v Justitie en Veiligheid Kosten Oekraïne	-	2.248	-	2.248
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid inkomensvoorziening tekort BUIG	-	146	-	146
Totaal transitoria nog te ontvangen	**-**	**2.394**	**-**	**2.394**
Boekwaarde per 31-12-2022				**2.477**

b) De specificatie van het balansbedrag per 31-12-2022 van de overige nog te ontvangen bedragen van boven de € 20.000 (afgerond en weergegeven per € 1.000);

Overige nog te ontvangen bedragen met / of afrekening van	
Afvalstromen	138
Korte ketens Liemers Landschap	100
Nog op te leggen aanslagen gemeentelijke belastingen	1.792
GR Reinigingsdienst De Liemers afrekening 2022	42
DVO met Ataro	1.343
Totaal bedragen onder de € 20.000	48
Sub-totaal	**3.463**
Van de passivazijde de negatieve NTB:	
Facturen betaald in 2022 die ten laste van de budgetten in 2023 komen	106
Accountantskosten	40
Modulaire gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland	85
CAR verzekering	42
Collectieve vervoersvoorziening	129
Exploitatie RSD inzake werk en inkomen	21
Individuele vervoersvoorzieningen	67
Jeugdhulp vervoer	52
Leerlingenvervoer	186
Sociale werkvoorziening	248
Vergoeding voor brand-schade	113
Sportpark Hengelder afrek energie- en waterverbruik	53
Veiligheids- en Gezondheidsregio GM	44
Totaal bedragen onder de € 20.000	43
Vooruitbetaalde bedragen	
Contributie VNG over 2023	71
Huur 2023 Vliegenwaard	649
Totaal negatieve NTB	**1.949**
Nog te ontvangen bedragen diverse projecten faciliterend grondbeleid	**30**
Aparte balansposten (legesafdrachten)	**1**

Nog te ontvangen voorschotbedragen van Nederlandse overheidslichamen	**2.477**
Overige nog te ontvangen bedragen met / of afrekening	**3.463**
Van de passivazijde de negatieve NTB	**1.949**
Nog te ontvangen bedragen diverse projecten faciliterend grondbeleid	**30**
Aparte balansposten (legesafdrachten)	**1**
Totaal overlopende activa	**7.920**

VASTE PASSIVA

Vaste passiva kent voor onze gemeente de volgende onderverdeling:

- Eigen vermogen;
- Voorzieningen;
- Vaste schulden met een looptijd van 1 jaar of langer.

Eigen vermogen

2.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen is als volgt op de balans opgenomen:
2.1.1. Algemene reserve;
2.1.2. Bestemmingsreserves;
2.1.3. Het resultaat.

Nummer Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
Algemene reserve	41.240	6.495	17.043	30.693

<u>Specificatie toevoegingen Algemene Reserve:</u>	
Saldo jaarstukken 2021	6.464
Toevoegingen kleiner dan €50.000	31
Totaal toevoegingen	***6.495***

<u>Specificatie onttrekkingen Algemene Reserve:</u>	
Invoering Omgevingswet	698
Implementatie bezuinigingen	75
Integraal beleidsplan Openbare Ruimte	1.000
Regeling voucher voor MKB ondernemers	56
Regeling voucher voor horeca-ondernemers	75
Instellen reserve afschrijving investeringen locatie Vestersbos	6.500
Inhalen achterstand onderhoud groen	1.250
Subsidie SV Gelders Eiland	113
Instellen tijdelijk noodfonds voor inwoners voor hogere kosten inflatie en energie	2.000
WMO hulpmiddelen	500
Project energieneutrale organisatie	95
Vorming bestemmingsreserve duurzaamheid	1.500
Vorming bestemmingsreserve initiatief woningbouw	3.000
Overige onttrekkingen kleiner dan € 50.000	181
Totale onttrekkingen	***17.043***

2.1.2. Bestemmingsreserves

De aard en de reden van elke reserve staan op de betreffende programma's in het jaarverslag.

Toelichting volgens de voorschriften:

Reserve	Toevoeging voor:	Bedrag x € 1.000
Afval	egaliseren saldo exploitatieposten	348
Riolering	egaliseren saldo exploitatieposten	178
Duurzaamheid	het uitvoeringsprogramma 2022-2024	1.500
Woningbouw	initiatieven woningbouw	3.000
Achterstand groen	het inhalen van de achterstand	1.250
Tijdelijk noodfonds tot 1-7-2023	Betalingsproblemen van huishoudens door hoge energiekosten en inflatie	2.000

Reserve afschrijving	Toevoeging voor:	Bedrag x € 1.000
Locatie Vesterbos	investeringen locatie Vesterbos	6.500
Sportaccommodaties	investeringen Sportaccommodaties	1.387

Reserve	Onttrekking voor:	Bedrag x € 1.000
Visie en planvorming station Zevenpoort	het laten vrijvallen van het restant ten gunste van de Algemene Reserve	31
Centrummanagement	het behoud van de economische vitaliteit van het centrum	25
Bestemmingsplannen	het opstellen van plannen	96
Wegen	het vormen van de voorziening wegen	537
Statushouders	training en ondersteuning van en door statushouders	20
Frictiekosten Doeduiten	opvang frictiekosten	28
Corona herstelplan	corona uitgaven in 2022	641
Achterstand groen	het inhalen van de achterstand	166

Reserve afschrijving voor investeringen voor	Onttrekking voor:	Bedrag x € 1.000
Snelfietsroute F12	Afschrijving op activa	1
Balansverkorting	Afschrijving op activa	5
Onderwijshuisvesting	Afschrijving op activa	10
't Scathe	Afschrijving op activa	59
De Cirkel/De Duim	Afschrijving op activa	27
Sportvelden RKPSC	Afschrijving op activa	8
Herinrichting Tengnagelwaard	Afschrijving op activa	1
Brede Blik	Afschrijving op activa	72
Ver-nieuw-bouw gemeentehuis	Afschrijving op activa	81
Sportaccommodaties	Afschrijving op activa	75

Naam reserve ((x € 1.000)	Saldo 1-1-2022	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen	Vermin-dering afschrijvin-gen activa	Saldo 31-12-2022
Algemene reserve	41.241	6.495	17.043	0	30.693
Bestemmingsreserves:					
Visie en planvorming station Zevenpoort	31	0	31	0	0
Centrummanagement	105	0	25	0	80
Nazorg diverse complexen grondexpl.	115	0	0	0	115
Uitvoeringskosten TOZO Reg zelfst ondern	202	0	0	0	202
Afval	279	348	0	0	627
Riolering	596	178	0	0	774
Bestemmingsplannen	147	0	96	0	51
Wegen	537	0	537	0	0
Statushouders	101	0	20	0	81
Frictiekosten DoeDuiten	127	0	28	0	99
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	66	0	0	0	66
Corona-herstelplan	1679	0	641	0	1.038
Duurzaamheid	0	1.500	0	0	1.500
Woningbouw	0	3.000	0	0	3.000
achterstand groen	0	1.250	166	0	1.084
Tijdelijk noodfonds tot 1-7-2023	0	2.000	0	0	2.000
Subtotaal Bestemmingsreserves	**3.985**	**8.276**	**1.544**	**0**	**10.717**
Reserves afschrijvingslasten voor de investeringen:					
Revitalisering Tatelaar fase 2	500	0	0	0	500
Werkzaamheden gemeentehuis	505	0	0	0	505
Snelfietsroute F12	394	0	0	1	393
Balansverkorting	176	0	0	6	170
Onderwijshuisvesting	289	0	0	9	280
Basisschool 't Scathe	2.010	0	0	58	1.952
De Cirkel/De Duim	634	0	0	28	606
Sportvelden RPSC	76	0	0	8	68
Fietspad Geitenwaard	100	0	0	0	100
Herinrichting Tengnagelwaard	53	0	0	1	52
Speelvoorz kinderen met beperking	85	0	0	0	85
Brede Blik Giesbeek	1.224	0	0	72	1.152
Verbouw-nieuwbouw gem.huis	1.177	0	0	80	1.097
Herinrichting Muldershof	490	0	0	0	490
Herinrichting Markt Zevenaar	350	0	0	0	350
Locatie Vesterbos	0	6.500	0	0	6.500
Sportaccommodaties	0	1.387	0	75	1.312
Subtotaal Reserves afschrijvingslasten	**8.065**	**7.887**	**0**	**338**	**15.612**
Boekwaarde alle reserves op 31-12-2022	53.292	22.658	18.587	338	57.025

DOELSTELLING RESERVES

Hieronder vindt u de doelstelling van de verschillende bestemmingsreserves.

Bestemmingsreserves

Visie en planvorming station Zevenpoort
In totaal was € 70.000 beschikbaar gesteld voor visie en planvorming station Zevenpoort. Hiervan is € 38.000 uitgegeven en het restant is vrijgevallen ten gunste van de Algemene Reserve in 2022.

Centrummanagement
In de raadsvergadering van 25 januari 2017 heeft de gemeenteraad uit de algemene reserve een bedrag van € 280.000 beschikbaar gesteld voor centrummanagement. Het doel is het behoud van de economische vitaliteit van het centrum als bovenlokaal winkelgebied en het daarbij versterken van de leefbaarheid.

Uitvoeringskosten TOZO
Deze reserve heeft als doel om de uitvoeringskosten van de TOZO regeling zelfstandig ondernemers te egaliseren.

Nazorg complexen grondexploitaties
Deze reserve is ingesteld om extra kosten voor onder andere onderhoud aan wegen, groen, riool etc. na het afsluiten van grondexploitaties te bekostigen. In de Nota reserves en voorzieningen is besloten om de budgetten voor onderhoud na het afsluiten van grondexploitaties direct in de meerjarenbegroting op te nemen. Het saldo van de reserve is in de Nota reserves en voorzieningen herbestemd om in 2019 te gebruiken voor het onderhoud van de Tol.
De overdracht van de deelgebieden Tol en (later) Bem aan Beheer was vertraagd en zou naar verwachting in 2021 plaatsvinden. Daarmee werd ook de overdracht van het nazorgbudget in 2021 verwacht. In de meerjarenbegroting 2022-2025 is aangegeven dat de overdracht is uitgesteld naar 2023. De reserve blijft in stand tot de overdracht van de deelgebieden heeft plaatsgevonden.

Afval
De reserve afval is bedoeld voor efficiency voor- en nadelen en voor hogere/lagere opbrengsten afval. Hierdoor blijven de middelen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor afval ook beschikbaar voor afval.

Riolering
De reserve riolering is bedoeld voor efficiency voor- en nadelen en voor hogere/lagere opbrengsten riolering. Hierdoor blijven de middelen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor riolering ook beschikbaar voor riolering.

Bestemmingsplannen
De bestemmingsreserve is afkomstig uit de voormalige gemeente Rijnwaarden. De reserve is bedoeld voor het egaliseren van de kosten voor het opstellen en actualiseren van bestemmingsplannen, maar ook voor kosten die te maken hebben met de procedurele afhandeling.

Wegen
In 2016 is deze reserve in de voormalige gemeente Rijnwaarden gevormd vanuit de voorziening wegen. Deze voorziening wegen moest volgens de BBV-voorschriften worden opgeheven, omdat er geen actueel beheersplan meer aanwezig was. Na vaststelling van een beheerplan wegen van de nieuwe gemeente Zevenaar is deze reserve weer overgeboekt naar de voorziening wegen.

Statushouders
In 2016 en 2017 zijn van het Rijk middelen ontvangen voor opvang en huisvesting van statushouders in de voormalige gemeente Rijnwaarden. De kosten volgen deels in de jaren erna. In 2019 en 2020 zijn extra (incidentele) gelden ontvangen ter voorbereiding op de nieuwe 'Wet inburgering' en voor de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtigen. Deze middelen worden ingezet voor dekking van de kosten i.v.m. voorbereiding en begeleiding in de jaren 2020 en verder in afwachting van de nieuwe wet met bijbehorende regelgeving/financiering.

Onderhoud gebouwen
In 2017 is het restant van de voorziening onderhoud gebouwen Rijnwaarden overgeboekt naar de bestemmingsreserve onderhoud gemeentegebouwen, omdat er voor groot onderhoud gebouwen geen actueel onderhoudsplan meer was.
De reserve is bedoeld voor groot onderhoud van de gebouwen van de voormalige gemeente Rijnwaarden. Na vaststelling van een nieuw onderhoudsplan kan deze reserve vervallen.

Frictiekosten DoeDuiten
Deze reserve wordt ingezet voor dekking van de jaarlijkse kosten in de komende jaren (verwachte jaarlijkse onttrekking € 50.000 in de periode 2021 t/m 2023) met betrekking tot DoeDuiten.

Corona-herstelplan
In 2020 is een corona herstelplan 'Sociaal economische injectie Zevenaar' opgesteld. Om de plannen uit dit herstelplan te realiseren is € 3.000.000 overgeheveld vanuit de algemene reserve naar deze bestemmingsreserve.

Duurzaamheid
Voor de duurzaamheidsprojecten is een bedrag beschikbaar gesteld vanuit de algemene reserve. Deze zal de komende jaren worden benut voor de ontwikkeling op het gebied van warmte- en energietransitie.

Woningbouw
De plannen voor het bevorderen van de woningbouw voor starters en doorstroming op de woningmarkt worden bekostigd uit deze bestemmingsreserve.

Achterstand groen
Deze bestemmingsreserve is gevormd om de achterstanden onderhoud groen in te halen. Zodra deze achterstanden zijn ingelopen heffen we deze reserve weer op.

Advies en begeleiding project A12/A15
De kosten met betrekking tot het project A12/A15 worden gedekt uit deze bestemmingsreserve. Het gaat om de kosten voor advies en begeleiding van de voorbereiding en uitvoering.

Tijdelijk noodfonds
De raad heeft besloten om een noodfonds in te stellen om de toegenomen betalingsproblemen en financiële kwetsbaarheid van huishoudens te voorkomen als gevolg van hoge energiekosten en inflatie. Hiervoor is deze bestemmingsreserve gecreëerd.

Bestammingsreserve afschrijvingslasten

Revitalisering Tatelaar fase 2
Deze reserve is ingesteld om de afschrijvingslasten voor Revitalisering Tatelaar fase 2 te dekken.

Werkzaamheden gemeentehuis
De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

Snelfietsroute F12
In 2015 heeft de raad besloten tot de aanleg van een snelfietsroute F12. Van de totale kosten van € 3.110.000 resteert na cofinanciering een bijdrage van de gemeente Zevenaar van € 376.000. Inclusief rente is hiervoor een reserve gevormd ter dekking van de afschrijvingslasten.

Balansverkorting
In een bezuinigingsronde in 2011 van de gemeente Rijnwaarden is structurele budgettaire ruimte gecreëerd door het afboeken van investeringen (balansverkorting), waardoor de afschrijvingslasten vervielen. Voor investeringen met een economisch nut moet dit volgens de BBV-regels bruto verantwoord worden door tegenover de investering een zelfde bedrag aan reserves te vormen.

Onderwijshuisvesting
In 2006 is in de gemeente Rijnwaarden geïnvesteerd in onderwijshuisvesting. Deze investering is destijds gedekt met eenmalige middelen. Daarom is conform de BBV-regels een reserve afschrijvingslasten gevormd. In de Nota reserves en voorzieningen is deze reserve in 2018 vanuit de algemene reserve aangevuld met € 248.661 zodat de reserve nu op het juiste niveau is om de gehele afschrijvingslast van de investeringen in onderwijshuisvesting te kunnen dekken.

Basisschool 't Scathe
In 2012 is de investering in de bouw van de basisschool 't Scathe in Pannerden voor een bedrag van € 650.000 gedekt met eenmalige middelen. Daarom is conform de BBV-regels een reserve afschrijvingslasten gevormd. Op basis van de Nota reserves en voorzieningen 2018 is de reserve in 2018 aangevuld met € 1.737.809 waardoor nu de gehele afschrijvingslast gedekt wordt uit deze reserve afschrijvingslasten.

De Cirkel/De Duim
In 2017 heeft de raad van de voormalige gemeente Rijnwaarden uit de reserve bestedingsvoorstellen jaarrekening 2016 € 280.000 beschikbaar gesteld voor de verbouwing van de Cirkel en de verhuizing van jeugdsoos de Duim. In 2018 is hiervoor een reserve afschrijvingslasten gevormd. Conform de Nota reserves en voorzieningen 2018 is de reserve in 2018 aangevuld met € 282.000 om de reserve op het juiste niveau te brengen om de gehele afschrijvingslast van de investering te dekken.

Sportvelden RKPSC
In 2017 heeft de raad van de voormalige gemeente Rijnwaarden € 120.350 beschikbaar gesteld voor een investering in de drainage en het vernieuwen van de toplaag van de sportvelden van RKPSC. De reserve dient ter dekking van de afschrijvingslasten.

Fietspad Geitenwaard
In 2017 heeft de raad als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 100.000 beschikbaar gesteld voor aanleg van een fietspad in de Geitenwaard. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar de reserve fietspad Geitenwaard ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

Herinrichting Tengnagelwaard
In 2017 heeft de raad van de gemeente Rijnwaarden als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 55.000 beschikbaar gesteld voor de herinrichting van de Tengnagelwaard in Lobith. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar de reserve herinrichting Tengnagelwaard ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

Speelvoorzieningen kinderen met beperking
In 2017 heeft de raad als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 85.000 beschikbaar gesteld voor speelvoorzieningen voor kinderen met een beperking. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar deze reserve speelvoorzieningen ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

Brede Blik Giesbeek
De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

Verbouw nieuwbouw gemeentehuis
De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

Herinrichting Muldershof
Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van het krediet 'Herinrichting Muldershof' te dekken.

Herinrichting Markt Zevenaar
Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van het krediet 'Herinrichting Markt Zevenaar' te dekken.

Locatie Vestersbos
Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor de afschrijvingslasten van de locatie Vestersbos. Het betreft hierbij de aanvulling van € 6.500.000 die extra is toegezegd bij de Kadernota 2022.

Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar
Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering 'Herontwikkeling Bizetstraat 1' te dekken.

Sportaccommodaties
Dekking afschrijvingslasten sportaccommodaties (Ataro)

2.1.3. Gerealiseerd resultaat

Het batig exploitatiesaldo over 2022 bedraagt € 11.395.523.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn passief-posten in de balans die een schatting geven van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen waarvan de omvang en/of tijdstip van optreden per balansdatum min of meer onzeker zijn en die oorzakelijk samenhangen met de periode voorafgaande aan die datum.
Er is een viertal categorieën voorzieningen:

- voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's;
- voorzieningen ter egalisatie van in de tijd onregelmatig gespreide kosten, zoals groot onderhoud;
- voorzieningen van derden waarvan de bestemming gebonden is;
- voorzieningen gevormd door overschotten in de exploitatie voor riolering en afvalstoffenheffing door een achterstand in de uitvoering van vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven.

Het verloop van deze voorzieningen in 2022 wordt hieronder weergegeven.

2.2. Voorzieningen

Naam voorziening (x € 1.000)	Saldo 1-1-2022	Toevoe-gingen	ten gunste van de expl. vrijgevallen bedragen	Aanwendingen	Saldo 31-12-2022
Voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Voorziening WW verplichtingen	25	3	0	28	0
Voorziening pensioenen wethouders	2.620	0	384	144	2.092
Voorziening wachtgelden vm wethouders	0	411	0	92	319
Voorziening verlofsparen	0	123	0	0	123
subtotaal	2.645	537	384	264	2.534
Voor onderhoud/egalisatie					
Voorziening Onderhoud gemeentelijke gebouwen	1.539	520	0	167	1.892
Voorziening openbare verlichting	235	30	0	0	265
Voorziening Groot onderhoud wegen	1.828	3.401	0	1667	3.562
Voorziening Groot onderhoud bruggen	47	114	0	14	147
Voorziening Onderhoud begraafplaats	77	9	0	0	86
subtotaal	3.726	4.074	0	1.848	5.952
Voorziening van derden geoormerkte gelden					
Voorziening Aanspraken overstromingen Riverparc.	127	2	0	0	129
subtotaal	127	2	0	0	129
Voorz vervangingsinv. waarvoor heffing (riolering)					
Voorziening Vervanging riolering	4.081	912	0	0	4.993
Totaal voorzieningen	10.579	5.525	384	2.112	13.608

VLOTTENDE PASSIVA

Vlottende activa kent voor onze gemeente de volgende indeling;

- Netto vlottende schulden met een looptijd kleiner dan 1 jaar;
- Overlopende passiva.

Schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

Schulden zijn op de balansdatum bestaande en qua omvang vaststaande verplichtingen die gewoonlijk door uitstroom van middelen worden afgewikkeld. De schulden worden gesplitst in:

a. obligatieleningen;
b. onderhandse leningen;
c. door derden belegde gelden;
d. waarborgsommen.

a. Onze gemeente heeft geen obligatieleningen.
b. Het overzicht van onderhandse geldleningen in 2022:

2.3.1. Totaal vaste schulden 2022 van de 25 onderhandse geldleningen (x € 1.000)					
Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Restantbedrag van de geldlening op 1-1-2022	Opgenomen geldlening	Rentebedrag	Aflossing	Restant van de geldlening op 31-12-2022
Totaal Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen:					
7.500	6.000	-	71	300	5.700
Totaal binnenlandse banken en overige financiële instellingen:					
157.277	99.279	-	1.855	13.210	86.069
Totaal openbare lichamen zoals Provincies, gemeenten en waterschappen etc.:					
10.000	8.500	-	108	500	8.000
Totaal generaal	113.779	-	2.034	14.010	99.769

Een specificatie van deze onderhandse geldleningen vindt u in het overzicht geldleningen in de bijlagen.

De totale rentelast voor het jaar 2022 bedraagt € 2.034

2.3.2 Door derden belegde gelden : Gelden Stichting burgemeester van Bastelaarfonds

Verloop gelden Stichting burgemeester van Bastelaarfonds

Saldo per 1 januari 2022	18
BIJ: Rente	1
AF: Prijs en uitg. voor de uitreiking van Bastelaarsprijs	3
Saldo per 31 december 2022	**16**

Toelichting op uitreiking Burgemeester van Bastelaarfonds:
Deze prijs wordt sinds 1987 eens in de twee jaar uitgekeerd aan een instelling of persoon, die zich verdienstelijk heeft gemaakt voor het culturele leven in de gemeente Zevenaar.
Leen den Besten heeft in 2022 de 18e Van Bastelaarprijs ontvangen. Als theoloog en historicus heeft hij een belangrijke bijdrage geleverd aan de protestantse geschiedenis in de Liemers. Voor zijn jarenlange inzet en bijdragen aan artikelen over de historische waarde van Zevenaar en omgeving ontvangst hij deze prijs. Veel van zijn artikelen zijn te lezen in het tijdschrift Old Senders Ni-js.

2.3.3 Waarborgsommen

Saldo per 1 januari 2022	10
Mutaties in 2022	-10
Saldo per 31 december 2022	**--**

Toelichting waarborgsommen
Op grond van artikel 9 van de getekende exploitatieovereenkomst "Winkelhuis Raadhuisplein" is een waarborgsom van € 10.000 ontvangen ter zekerheid van de nakoming door de ontwikkelaar van als zijn verplichtingen. In 2022 is tot een volledige afwikkeling gekomen.

Vlottende passiva
Vlottende activa kent voor onze gemeente de volgende indeling;

- Netto vlottende schulden met een looptijd kleiner dan 1 jaar;
- Overlopende passiva.

Schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar vallen onder de netto vlottende schulden en worden opgenomen onder vlottende passiva.
Hieronder vallen:

e. banksaldi;
f. overige schulden;
g. kasgeldleningen.

4.1.1. Banksaldi
Het totaal is per saldo positief dus een tegoed (vordering). De vordering is verantwoord aan de activazijde van deze balans bij het onderdeel 3.3.1.

4.1.2. Overige schulden

Het saldo op 31-12-2022 van de crediteuren	6.625

4.1.3. Kasgeldleningen

Het saldo op 31-12-2022	--

Op de balansdatum was geen kasgeldlening afgesloten.

Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn:

a. de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen, maar nog niet bestede, voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren;
b. verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen (transitoria);
c. vooruit ontvangen bedragen voor volgende begrotingsjaren.

Overlopende passiva (Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2021	Boekwaarde per 31-12-2022
a. De van Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel voor dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	6.113	8.448
b. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in het volgend jaar tot betaling komen	8.026	8.422
c. Overige vooruitontvangen bedragen die ten gunste van het volgend begrotingsjaar komen	721	891
Totaal	**14.860**	**17.761**

4.2.a Overgehevelde overheidsbijdragen

Omschrijving overlopende passiva (overheidsvoorschotten) (x € 1.000)	Saldo op 1-1- 2022	Toevoe-gingen in 2022	Vrijval in 2022	Saldo op 31-12-2022
aparte balansposten:				
Voorschot rijk VVE / GOA 2019-2022	1.590	1.088	786	1.892
Rijksvoorschot subsidie monumenten (BRIM)	11	-	-	11
Provinciale subsidie Fietsinfrastructuur De Stede	74	-	-	74
Terugbetalingsverplichting Ministerie debiteuren RSD	461	-	24	437
Provinciale subsidie Herplantplicht bomen	84	-	8	76
Rijkssubsidie hulp gedupeerden Toeslagenproblematiek (SPUK1/2)	47	26	23	50
Rijkssubsidie verkeersveiligheidsmaatregelen	254	106	-	360
Rijkssubsidie Regeling spec. Uitk stimulering sport (SPUK) 2020	7	-	7	-
Rijkssubsidie Inhalen Covid-19 onderwijs vertraging	141	339	167	313
Negatieve transitoria (Nog te ontvangen)				
Provinciale subsidie Sterk Bestuur voor:				
Verkeersbeleid	284	-	-	284
Toeristische infrastructuur - klompenpaden	68	-	-	68
Subtotaal Provinciale subsidie Sterk bestuur	352	-	-	352
Rijksbijdrage Spoorwegverdubbeling advies en planvorming	62	-	41	21
Provinciale subsidie Snelfietsroute	551	-	71	480
Provinciale subsidie Fietsverbinding Duitse grens	556	576	2	1.130
Provinciale subsidie Overdracht bodemtaken	-	50	-	50
Rijkssubsidie Naleving controle coronatoegangsbewijzen 2022 (CTB)	-	168	30	138
Rijkssubsidie aanpak energiearmoede (SPUK C55)	-	1086	74	1012
Provinciale mobiliteitssubsidie Witte Kruis onderzoek plan (MER)	26	63	63	26
Provinciale subsidie Herinr. Babberichseweg als fietsstr.	1.239	399	178	1.460
Integraal veiligheidsbeleid subsidie via SISA	27	-	-	27
Rijkssubsidie Regeling reductie energiegebruik	163	-	163	-
Rijkssubsidie Advies en begeleiding project A12/A15	222	-	94	128
Rijkssubsidie (TOZO) steun zelfstandigen	213	15	170	58
subtotaal negatieve transitoria	*3.411*	*2.357*	*886*	*4.882*
Transitoria (Nog te betalen)				
Provinciale subsidie vitaliteitsonderzoek gemeenschapsvoorziening	*33*	-	-	33
Provinciale subsidie in de kosten Dorpendeal Lathum	-	*320*	-	320
Totaal	**6.113**	**4.236**	**1.901**	**8.448**

4.2.b. Als transitoria verantwoorde bedragen

Transitoria zijn opbrengsten en kosten waarvan de daadwerkelijke ontvangsten respectievelijk betalingen niet plaatsvinden in de periode waarop deze betrekking hebben. Door het afsluiten van het digitale factuurproces eind januari 2022 zijn er meer posten (kosten) opgenomen als "transitoria" en minder via crediteuren. Volgens de richtlijnen van de belastingdienst moeten voor de BTW de facturen met een datum in 2023 verwerkt worden in de administratie van 2023 ook al betreft het 2022. Het betreffen veel afrekeningen over 2022.

Vergeleken met vorig jaar zijn de betaalde facturen in 2023 die betrekking hebben op 2022 onder een omschrijving opgenomen met de omschrijving "betaalde facturen in 2023 die nog ten laste van 2022 komen. De specificatie van dit deel van het totaal van het balansbedrag per 31-12-2022 van "Nog te betalen" van boven de € 20.000:

	(x € 1.000)
Totaal betaalde facturen in 2023 die nog ten laste van 2022 komen < € 20.000	751
Afrekeningen 2022 van of met:	
RSD dienstverleningsovereenkomst (DVO)	129
RSD uitkeringen	2.601
Nutsbedrijven	141
SPUK impuls huisvesting grote gezinnen	33
Gemeente Arnhem beschermd wonen	181
Compensatie coronaschade Kunstwerk	93
Diverse kosten invoering nieuwe wet Inburgering	279
ATARO Dienstverleningsovereenkomst (DVO)	789
GR RID exploitatiekosten	291
GR RDL	396
Diverse instanties Hulp bij het huishouden HbH	94
Diverse instanties Jeugdhulp	27
Diverse instanties Jeugdzorg	1.006
Diverse instanties WMO	202
Oninbare belastingdebiteuren	31
Pensioenoverdracht voormalige bestuurder naar ander pensioenfonds	48
Rente langlopende geldleningen	805
Specifieke uitkering versterking cliëntondersteuning	38
Onderhoud openbaar groen	91
Afrekening kosten invoering Omgevingswet	22
Lokaal onderwijsbeleid	102
Eindafrekening realisatie Sterrenschool	41
Onderhoud wegen	31
Diverse overige posten onder de € 20.000 incl. afronding	91
Totaal transitoria Nog te betalen	**8.313**
Negatieve transitoria (nog te ontvangen) van de activazijde:	
Parkeerbelasting 2023	25
Omgevingsvergunningen en toezicht 2023	49
Diverse overige posten onder de € 20.000 incl. afronding	33
Totaal negatieve transitoria	**107**
Overige diverse tussenrekeningen op de balans	**2**
4.2.c vooruit ontvangen bedragen voor volgende begrotingsjaren	
Vooruitontvangen bedragen diverse projecten faciliterend grondbeleid	504
Balanspost vooruit ontvangen bedragen:	
Ambulantiseringsmiddelen verdeling Regiobudget (Beschermd Wonen)	331
inrichting voetpad Lemm na grondruil met Provincie	23
Balanspost vooruit ontvangen bedrag voor het volgend dienstjaar:	
Herstelwerkzaamheden Freulebos	20
Van balanspost debiteuren activazijde vooruitbetaald (onder de € 20.000)	13
Totaal vooruit ontvangen bedragen per balansdatum	**891**

Totaal overige overlopende passiva

4.2.a Overgehevelde overheidsbijdragen	**8.448**
4.2.b. Als transitoria verantwoorde bedragen	**8.313**
4.2.b. Als transitoria verantwoorde bedragen (correctie activazijde)	**107**
Overige diverse tussenrekeningen op de balans	**2**
4.2.c Vooruit ontvangen bedragen voor volgende begrotingsjaren	**891**
Totaal overlopende passiva per balansdatum	**17.761**

Borgstellingen

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte garanties bestaat uit de volgende geldleningen gespecificeerd naar de aard.

Staat van gewaarborgde geldleningen en andere garantieverplichtingen (x € 1.000)

Naam van de geldnemer	Omschrijving doel van de lening	Oorspronkelijk bedrag van de gewaarborgde geldlening	% van het leningbedrag waarvoor borgstelling is verleend	Restant-bedrag lening op 1-1-2022	Restant-bedrag lening op 31-12-2022
Woningbouwverenigingen					
Baston	woningbouwfinanciering	92.878	achtervang WSW	65.124	93.621
Stichting Plavei	woningbouwfinanciering	12.346	achtervang WSW	11.762	10.478
Woonzorg Nederland	woningbouwfinanciering	272	achtervang WSW	30.733	358
Woonstichting Vryleve	woningbouwfinanciering	74.795	achtervang WSW	40.737	70.691
Stichting Mooiland	woningbouwfinanciering	46.163	achtervang WSW	23.082	162
Stichting Habion	woningbouwfinanciering	15.471	achtervang WSW	7.736	179
Subtotaal Woningbouwverenigingen				**179.174**	**175.489**
Stichtingen en verenigingen					
Stichting Dorsphuis Angerlo	Verbouw Dorpshuis	31	100%	27	25
Stichting JAZ / Caleidoz	realisering accommodatie	182	100%	141	127
Stichting Kunstgras Zevenaar/HVZ	aanleg kunstgrasveld	57	50%	25	44
Scouting Abel Tasman	realiseren nieuw clubhuis	43	100%	32	27
Sportvereniging DCS	renovatie/verb accommodatie	133	50%	109	105
Stichting De Liemers Breedtesport	nieuw clubhuis/kleedacc.	225	50%	188	88
EMM Giesbeek	nieuw verenigingsgebouw	350	50%	154	147
Angerlo Vooruit	renovatie/bouw kantine	150	50%	60	59
Subtotaal Stichtingen en verenigingen				**736**	**622**
Boekwaarde 31-12-2021				179.910	176.111

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Volgens de BBV wordt in deze toelichting op de balans de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen vermeld waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is verbonden. Dit betreft meerjarige financiële verplichtingen zoals bijvoorbeeld langlopende huurcontracten of leasecontracten

Alleen de verplichtingen zijn opgenomen van meer dan € 40.000 en afgerond. (bedragen x € 1.000)

Huurcontracten:	
- Raadhuisplein 1	76
- Markt 5 Lobith	57
- Halve Maan 20a Lobith	73
Revitalisering Angerlo	4.285
Renovatie riolering	750
Revitalisering Raadhuisplein	375
Revitalisering Kop van Tolkamer	100
Bouw- en woonrijp maken deelplan De Stede	87
Werkzaamheden Landeweerdijk	34
Bouwrijp maken De Holtkamp	154
Advieswerkzaamheden project visievorming Witte Kruis	106
Woonrijp maken De Tol, De Bem en De Stede (veegbestek)	967
Overig advies etc. t.b.v. Grondexploitaties	63
Advieswerkzaamheden algemeen bedrijven	81
Bouw- en woonrijp maken 7Poort	1.543
Bouw- en woonrijp maken Spoorallee	1.110
Herinrichting Babberichseweg	47
Voorbereiden werkzaamheden 2e viaduct 7Poort	93
Totaal verplichtingen	**10.001**

Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen
Mensen die hulp krijgen vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) betalen meestal een eigen bijdrage. Het gaat dan bijvoorbeeld om hulp bij het huishouden, begeleiding of een scootmobiel. Iedereen betaalt even veel. Dit noemen ze het 'abonnementstarief'. Het doel van het abonnementstarief is om de zorgkosten voor mensen beter betaalbaar te maken.
Vast bedrag per maand
De eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen is € 19,- per maand.
Dit bedrag is niet afhankelijk van de hoeveelheid zorg. Het CAK kijkt ook niet meer naar het inkomen of het vermogen. Tot 2019 deden ze dat wel. De gemeente geeft de gegevens van de cliënten die een eigen bijdrage moeten betalen aan het CAK door. Het CAK zorgt ervoor dat de facturen worden verstuurd en innen de bijdrage.

Uitzonderingen
Er zijn een aantal voorzieningen waarbij geen eigen bijdrage Wmo betaald hoeft te worden, dat is bij:

- Rolstoelen
- Wmo-voorzieningen bij een meerpersoonshuishouden waarbij tenminste één van de partners nog niet de AOW-gerechtigde leeftijd heeft. De reden hiervoor is dat het kabinet een aantal jaar geleden besloten heeft dat deze groep geen eigen bijdrage Wmo hoeft te betalen.
- Woningaanpassingen voor thuiswonende minderjarige kinderen

Het Centraal Administratiekantoor (CAK) berekent en incasseert de eigen bijdragen die zorgcliënten moeten betalen. Zij keren deze - in verband met de privacy-bepalingen - zonder verdere toelichting aan ons uit. In 2020 zijn de bedragen achtergebleven bij de hiervoor in de begroting opgenomen ramingen.

Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is en dus niet valt onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door de accountant van de gemeente.
Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kan worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht

Rechtmatigheid
In 2022 is in totaal voor een bedrag van € 1.658.000 aan rechtmatigheidsfouten geconstateerd in het kader van de Europese Aanbestedingsvereisten. De fouten zijn grotendeels gerelateerd aan leveringen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die van invloed zijn op deze jaarrekening.

BIJLAGEN

INVESTERINGSOVERZICHT

De investering is nog niet gestart, dit past binnen de vastgestelde planning
De investering loopt op schema binnen de gestelde kaders
Let op, deze investering dreigt qua planning of financieel uit de pas te gaan lopen of er is een risico ontstaan, bijsturing is noodzakelijk
De investering loopt uit de pas, corrigerende maatregelen zijn noodzakelijk
De investering is afgerond en wij stellen voor deze af te sluiten

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
TCF Werkzaamheden gemeentehuis Dit investeringsbudget is betrokken in de totale kredietaanvraag welke op 21-12-2016 aan de raad is voorgelegd. De verbouwing van de Turmac Cultuurfabriek (TCF) is afgerond maar een aantal nazorgpunten is nog niet gereed. Denk hierbij aan het oplossen van koude- en ventilatieoplossingen, de aanschaf van de binnenbank voor de raadzaal en verlichtingszaken.	Nee	59.721	0			59.721	0	59.721	
4e verdieping, installaties, inrichting etc. In 2022 hebben we onderzocht of het carrilion op de 4e verdieping teruggeplaatst kan worden. Uit deze onderzoeken zijn aanvullende vragen gekomen, waardoor we nog niet tot plaatsing over kunnen gaan. Zo moet naar verwachting de bouwconstructie worden aangepast. In 2023 starten we een aanvullend onderzoek hiervoor.	Nee	21.059	0	6.336		14.723	0	14.723	
Advies/planvorming spoorverdubbeling Zevenaar-Didam Het project is nagenoeg afgerond. Er is nog een aantal openstaande punten die ook in de afrondende fase zitten. Daarnaast is lekkage geconstateerd in de langzaam-verkeer tunnel en zijn wij in overleg met ProRail om hier een passende oplossing voor te bedenken.	Nee	33.697	-22.540	2.676	2.676	31.021	-25.216	56.237	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Onderzoek PlanMER Witte Kruis (verbinding Gelders Eiland met A12) Om de haalbaarheid van de Gebiedsoplossing te onderzoeken is een uitvraag gedaan voor een Masterplan en Businesscase voor de Gebiedsoplossing. Dit moet de basis vormen om middelen te generen uit regionale en landelijke programma's. Ook kan het als lobby dienen voor de provinciale verkiezingen. Het is de verwachting dat deze investering in 2023 wordt afgesloten. Van de gebiedsontwikkeling Babberich is een businesscase opgesteld. Deze laat een negatief resultaat zien, maar door nader onderzoek en aanpassing van de uitgangspunten kan dit tekort grotendeels teruggebracht worden tot nul. In 2023 kijken wij waar subsidies of middelen gegenereerd kunnen worden. Voor de uitvoering van de gebiedsoplossing zal Zevenaar ook substantieel financieel moeten bijdragen. Dit is bij de begroting 2023-2026 middels een apart voorstel aangevraagd.	Nee	174.516	138.586	60.573	62.705	113.943	75.881	38.062	
Snelfietsroute F12 traject 7&9 Bij de Doesburgseweg komt een oversteek van de snelfietsroute die het westelijke en oostelijke deel van de route binnen Zevenaar met elkaar verbindt. De uitwerking hiervan wordt gekoppeld aan de planuitwerking van de hoofdwegenstructuur in dit deel van Zevenaar. Diverse ontwikkelingen bepalen wanneer we kunnen starten met de uitvoering. Denk hierbij aan de besluitvorming omtrent de A12/A15, de consequenties voor SDZZ en de stikstofproblematiek. In 2023 gaan we het bestemmingsplan aanpassen voor het fietspad langs de Edisonstraat vanaf de Didamseweg t/m de Voltastraat.	Nee	603.253	550.793	70.975	70.975	532.278	479.818	52.460	
Sprookjespoel Gimbornhof Definitief inrichtingsplan voor de vijverpartij in de Gimbornhof is gereed. Uitvoering en afronding vindt plaats in 2023.	Nee	17.570	0			17.570	0	17.570	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Gimbornhof De afgelopen jaren is er snoeiwerk verricht door medewerkers van Kansrijk de Liemers in het kader van dagbesteding. Dit heeft geen kosten met zich mee gebracht. Deze samenwerking is nu beëindigd. In eigen beheer werken we in 2023 verder aan gerichte dunningen in het park en wordt het gazon gerenoveerd en beplanting rond het gazon aangebracht. Aan de zijde van het Juvenaat komt een extra toegang tot het park. Realisatie van de toegang hangt mede samen met de ontwikkeling van het Juvenaat.	Nee	29.022	0			29.022	0	29.022	
Vervanging bouwkundig deel gemalen Methen De rioolgemalen RG Methen en Heerenmäten zijn aan vervanging toe. Uit het onlangs uitgevoerde optimalisatieonderzoek is gekozen voor een geïntegreerde oplossing waarbij deze twee gemalen worden vervangen door één geheel nieuw hoofdgemaal. Naar verwachting voeren wij het werk in 2023-2024 uit.	Nee	0	0			0	0	0	
Revitalisering Giesbeek In 2023 moeten er nog een aantal wegen geasfalteerd worden en straatwerkzaamheden gedaan worden. Deze werkzaamheden hebben vertraging opgelopen vanwege capaciteitsproblemen. Verder stemmen we in 2023 de plannen nader af met de Connexion over het aanpassen van de bushalte/opstapplek. We verwachten het project medio 2024 af te kunnen ronden.	Nee	157.894	0	11.977		145.917	0	145.917	
Gemalen bouwkundig De aanvankelijk geplande bouwkundige investeringen aan gemalen & IBA's (Individuele Behandeling van Afvalwater) in de jaren 2017 en 2018 oud gemeente Zevenaar, zoals vastgesteld in het watertakenplan, zal naar verwachting (door voortschrijdend inzicht) gerealiseerd worden in 2022 - 2023.	Nee	41.000	0	35.962		5.038	0	5.038	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Gemalen mech/elek, mini-gemalen en Telemetrie De geplande vervanging van mini gemalen zijn in 2022 grotendeels uitgevoerd. Naar verwachting vindt in 2023 afronding plaats en kunnen we dit investeringsbudget vervolgens afsluiten.	Nee	191.142	0	171.724		19.418	0	19.418	
Ontwikkeling Brede School locatie Platanenlaan De definitieve afrekening heeft in 2022 plaatsgevonden i.c.m. aanpassingen aan de openbare ruimte. Het restant is niet meer nodig/wordt niet meer ingezet. De investering kunnen we afsluiten.	Ja	10.987	0			10.987	0	10.987	
Vrijverval riolen 2018 Rijnwaarden Investeringsbudget uit het Watertakenplan van de voormalige gemeente Rijnwaarden. In 2022 zijn we verder gegaan met de (achterstallige) investeringen in Rijnwaarden. Deze investering kan worden afgesloten.	Ja	35.369	0	39.575		-4.206	0	-4.206	
Drukriolering bouwkundig 2018 Rijnwaarden Investeringsbudget uit het watertakenplan van de voormalige gemeente Rijnwaarden. In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben wij het voorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte" aan u voorgelegd. O.a. dit investeringsbudget herverdelen wij naar de nieuwe plannen.	Nee	72.242	0	0		72.242	0	72.242	
Veiligheidsvoorzieningen gemeentelijke gebouwen De werkzaamheden zijn nog niet afgerond. Het aanbrengen van valbeveiligingen gaat over het algemeen samen met vervangingen van de dakbedekking en er staan nog een aantal vervangingen voor 2022 en 2023 op de planning. Op dit moment onderzoeken wij de mogelijkheden voor het aanbrengen van veiligheidsvoorzieningen bij sporthallen.	Nee	22.052	0			22.052	0	22.052	
Speelvoorziening voor kinderen met beperking Investeringsbudget voor voorzieningen voor kinderen met beperking. Investeringsbudget besteden wij in 2023.	Nee	0	0			0	0	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Fietspad Geitenwaard De uitvoering van dit werk is doorgeschoven naar 2023. We kunnen de werkzaamheden starten als de gesprekken met omwonenden positief zijn afgerond.	Nee	0	0			0	0	0	
Snelfietsroute F12 overige percelen Deze investering is toegevoegd aan "Snelfietsroute F12 traject 7&9" en kunnen we afsluiten.	Ja	0	0			0	0	0	
Ford Transit pick-up Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door chiptekorten vindt de levering in het eerste halfjaar 2023 plaats. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.	Nee	0	0			0	0	0	
Bruisend maken centrum Zevenaar (o.a. straten etc) De definitieve bestelling van de boombanken is ingetrokken. Dit had te maken met het feit dat Muldershof en De Markt heringericht worden. Voor Muldershof geldt dat we pas op de plaats maken totdat we weten welke functies hier de toekomst voorzien worden. Hierover gaan we met vastgoedeigenaren in gesprek. De herinrichtingsplannen van de Markt zijn inmiddels uitgewerkt. De boombank nabij de Markt zal binnenkort ingekocht gaan worden. Plaatsing geschiedt tegelijk met de herinichtingswerkzaamheden van de Markt. De boombank nabij Muldershof werken wij nu solitair van het herinrichtingsplan Muldershof uit. De uitwerking gevolgd door de inkoop pakken wij verder op. Levering en plaatsing van beide boombanken voorzien wij in 2023. In de tussentijd kijken we samen met de centrumondernemers of op een aantal locaties losse banken geplaatst kunnen worden.	Nee	27.016	0	3.625		23.391	0	23.391	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Herinrichten Raadhuisplein De uitvoering is gestart in september 2022. We verwachten het project in mei 2023 af te ronden.	Nee	311.596	0	361.436		-49.840	0	-49.840	
Voorbereiding aanleg 2e viaduct 7Poort De realisatie van het 2e viaduct 7Poort is gereed. Ook de laatste voorbereidende werkzaamheden ten behoeve van de aansluiting van het viaduct op de infrastructuur zijn afgerond. Daarnaast is ook de eindafrekening van de planbegeleidingskosten van ProRail ontvangen en afgewikkeld. Dit betekent dat wij dit krediet afsluiten.	Ja	84.835	0	21.043		63.792	0	63.792	
Herontwikkeling Vestersbos De raad heeft de stedenbouwkundige kaders voor deze locatie vastgesteld (november 2021). Vanwege het onderzoek naar onderwijshuisvesting zijn verschillende planologische onderzoeken uitgevoerd in 2022. Deze zijn nog niet afgerond.	Nee	60.174	0	31.097		29.077	0	29.077	
Planvorming Herinrichting Doesburgseweg Dit wordt opgepakt nadat de uitspraak van de Raad van State over het project ViA15 bekend is én voordat de afsluiting van de Griethse Poort plaatsvindt.	Nee	0	0			0	0	0	
Planvorming Herinrichting Edisonstraat Wij onderzoeken welke maatregelen (tijdelijk) genomen kunnen worden om het toekomstig verkeer via de Edisonstraat te begeleiden totdat de aanpassingen aan de Griethse Poort en Doesburgseweg gereed zijn.	Nee	25.000	0	268		24.732	0	24.732	
Planvorming Herinrichting Mercurion Dit wordt opgepakt nadat de Griethse Poort is afgesloten in het kader van het project ViA15.	Nee	0	0			0	0	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Vervangen hardware werkplekken In totaal is € 460.000 beschikbaar gesteld voor de vervanging en flexibilisering van de huidige werkplekken. Voor de vervanging van hardware in 2022 en verdere jaren zijn aparte vervangingsinvesteringen opgenomen. Dit krediet sluiten we bij de jaarrekening 2022 af.	Ja	87.571	0	87.936		-365	0	-365	
Invullen gebouw Raadhuisplein 1 Wij zijn aan het onderzoeken hoe we concreet invulling gaan geven aan de ruimte die de gemeente gaat huren in het voormalig gemeentehuis ten behoeve van onder andere een fietsenstalling, openbare toiletten, een ruimte voor de marktmeester en voor organisatoren van evenementen. De initieel opgegeven inrichtingskosten zijn door de exponentieel gestegen bouwkosten achterhaald, afhankelijk van de definitieve inrichting wordt een aanvullend investeringsvoorstel opgesteld voordat de werkzaamheden worden aanbesteed.	Nee	0	0			0	0	0	
Kunstgrasvelden (2 stuks) Betreft investeringsbudget voor de aanleg van kunstgras trapveldjes. Eén hiervan is in 2019 aangelegd in de Thebenstraat in Zevenaar. In 2022 hebben we verdere opties onderzocht en een sportveld aangelegd in de Guido Gezellestraat.	Nee	35.859	0	41.583		-5.724	0	-5.724	
Toyota Hi-Lux Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door chiptekorten zal de levering in het eerste halfjaar 2023 plaatsvinden. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.	Nee	0	0			0	0	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
VW Crafter Pick-Up (vervangt 352) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door chiptekorten zal de levering in het eerste halfjaar 2023 plaatsvinden. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.	Nee	0	0			0	0	0	
VW Crafter Pick-Up (vervangt 350) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door het chiptekorten zal de levering in het eerste halfjaar 2023 plaatsvinden. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.	Nee	0	0			0	0	0	
Gazonmaaier Sabo (vevangt 630) Betreft vervangingsinvestering. Wij besluiten deze gazonmaaier niet te vervangen. De vervangingsinvestering kan vrijvallen.	Ja	0	0			0	0	0	
Kolkenzuiger Volvo (vervangt 211) Betreft vervangingsinvestering. In de 1e voortgangsrapportage hebben wij een verhoging aan u voorgelegd door de stijgende grondstofprijzen en door schaarste bij de chipfabrikanten. Wij schatten in dat we in 2023/2024 tot vervanging overgaan.	Nee	0	0			0	0	0	
Nieuwbouw basisschool Tamboerijn+Wissel Dit krediet is een aanvulling op het gehonoreerde krediet en is nog niet beschikbaar gesteld door de raad.	Nee	0	0			0	0	0	
Verbetering riolering Angerlo mech/elec, mini 15jr Deze investering is bedoeld voor de vervanging van gemalen in Angerlo. Dit is onderdeel van de investeringen uit het Watertakenplan in 2019-2020. We	Nee	0	0			0	0	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
verwachten in 2023 te starten met de werkzaamheden.									
Vern riolen klimaatadaptatieve maatregelen Lobith 15 jr Deze investering is bedoeld voor de vervanging van gemalen in Lobith. Dit is onderdeel van de investeringen uit het Watertakenplan in 2019-2020. Wij verwachten de werkzaamheden in 2023 en 2024 te verrichten.	Nee	7.601	0	128		7.474	0	7.474	
Rioolvervanging klim. Adapt maatregelen Lobith 70 jr Investeringsbudget voor geplande aanpassingen en vervangingen aan verouderde en slechte rioolgemalen. Tevens is deze investering bestemd voor klimaatadaptatieve maatregelen en vernieuwingswerkzaamheden. De afschrijvingstermijn is hierbij gewijzigd van 70 naar 60 jaar. Is onderdeel van de investeringen uit het WTP in 2019-2020. Gezien de stijgende prijzen en het vergroten van het aantal klimaatadaptieve maatregelen verwachten wij dat deze investering niet toereikend is. De investeringen uit het Watertakenplan 2022-2026 willen wij hier deels voor inzetten, zoals aan u voorgesteld in de raadsvergadering op 29 maart 2023. Wij verwachten de werkzaamheden in de periode 2023 t/m 2027 te verrichten.	Nee	12.332	0	20.750		-8.418	0	-8.418	
Verbetering riolering Angerlo rioolvervanging-70jr Als onderdeel van het Watertakenplan 2019-2020 is € 3.500.000 investering verstrekt voor rioleringswerkzaamheden en klimaatadaptatieve maatregelen in Angerlo. Dit is onderdeel van een project met een integrale aanpak waarbij ook wegen, groen en openbare verlichting worden meegenomen. De afschrijvingstermijn is hierbij gewijzigd van 70 naar 60 jaar. Gezien de stijgende prijzen en het vergroten van het aantal klimaatadaptieve maatregelen verwachten wij dat deze investering niet toereikend is. De investeringen uit het Watertakenplan 2022-2026 willen wij hier deels voor inzetten, zoals aan u voorgesteld in de raadsvergadering op 29 maart 2023. De uitvoering is in het derde kwartaal 2022 gestart en zal naar verwachting eind 2023 gereed zijn.	Nee	1.219.532	0	934.539		284.993	0	284.993	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Herinrichting openbare ruimte locatie Platanenlaan Het krediet is beschikbaar gesteld in 2020. In 2019 is gestart met de voorbereidende juridische en adviserende werkzaamheden. In 2022 is het plan afgerond en heeft de financiële verantwoording plaatsgevonden. Het krediet sluiten we nog niet af, omdat er mogelijk een aanpassing van het buitenterrein gaat plaatsvinden in verband met overlast.	Nee	70.038	0	22.713		47.325	0	47.325	
Tijd huisv/verhuisk aanpassing locatie Platanenlaan In juli 2019 zijn de basisscholen de Lindenhage en Het Kofschip naar de tijdelijke locaties in de G. Gezellestraat en Da Costastraat verhuisd. Vanaf het moment van verhuizing is voor de groepen 3 en 4 gymvervoer ingezet. In de zomerperiode 2020 heeft de verhuizing terug naar de locatie Platanenlaan plaatsgevonden. De definitieve afrekening heeft inmiddels plaatsgevonden.	Ja	59.534	0	59.534		0	0	0	
Bouwkundige aanpassing ds. Jonkerschool Dit krediet is beschikbaar gesteld. De Ds. Jonkersschool is m.i.v. augustus 2021 niet meer in gebruik voor het onderwijs. In overleg met inwoners van Lathum wordt bekeken welke gebruiksmogelijkheden er zijn voor de Ds. Jonkersschool.	Nee	25.000	0			25.000	0	25.000	
Woonrijpmaken Vierkenshof De woningen zijn inmiddels opgeleverd. De koopwoningen aan Vierkenshof 62 tm 80 in oktober 2022, de huurwoningen aan de Domeinenhof 9 tm 31 in december 2022/januari 2023. Ongeveer 40% van het woonrijpmaken is in 2022 gerealiseerd. De overige werkzaamheden worden naar verwachting in 2023 gerealiseerd.	Nee	105.801	105.801	62.104	62.104	43.697	43.697	0	
Carrousel/Maatjes verbouw - aanpassing Dit krediet is door de Raad beschikbaar gesteld. De eigendomsoverdracht aan Human Kind en de eigendomsoverdracht van de twee leslokalen heeft in 2021 plaatsgevonden. De verbouwingswerkzaamheden zijn in 2022 gestart en worden mogelijk in 2023 afgerond.	Nee	1.982.336	0	102.216		1.880.120	0	1.880.120	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
G Gezellestraat (sterrenschool) uitbreiding-aanpassing In verband met de realisering van de onderwijshuisvesting en verkeerskundige aanpassingen t.b.v. de locatie aan de G. Gezellestraat (Sterrenschool) is in de raad van december 2019 het krediet beschikbaar gesteld. De voorbereidingen zijn in 2020 gereed gekomen en eind december 2020 is gestart met de bouw. In 2021 is het gebouw opgeleverd. De aanpassingen in de omgeving zijn in 2022 afgerond. De eindafrekening is in eind 2022 opgemaakt.	Ja	703.776	0	556.882		146.894	0	146.894	
G Gezellestr -Sterrenschool - verkeersk aanpassingen De verkeerskundige aanpassingen voor de Sterrenschool zijn afgerond. Wij sluiten de investering af.	Ja	197.459	0	197.737		-278	0	-278	
Iveco I Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door chiptekorten zal de levering in het eerste halfjaar 2023 plaatsvinden. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.	Nee	0	0			0	0	0	
Iveco II Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door chiptekorten zal de levering in het eerste halfjaar 2023 plaatsvinden. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.	Nee	0	0			0	0	0	
Tractor MF Betreft vervangingsinvestering. De technische kwaliteit is nog goed waardoor we de vervanging uitstellen. Eind 2023 beoordelen we dit opnieuw.	Nee	0	0			0	0	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Fietspadstrooier Betreft vervangingsinvestering. De technische kwaliteit is nog goed waardoor we de fietspadstrooier nog niet vervangen. Eind 2023 beoordelen we dit opnieuw.	Nee	0	0			0	0	0	
Service auto VW transporter Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door chiptekorten zal de levering in het eerste halfjaar 2023 plaatsvinden. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.	Nee	0	0			0	0	0	
Tijdelijke fietsverbinding Duitse grens - Tolkamer We hebben een tijdelijk fietspad als overbruggingsperiode aangelegd als voorloopproject ten behoeve van de verkeersveiligheid van de schoolgaande kinderen uit Spijk. Deze investering kunnen we afsluiten.	Ja	0	0			0	0	0	
Monitoring geluid/fijnstof/trillingen A12/A15 Er vindt onderzoek plaats naar de effecten van de nieuwe infrastructuur voor de omgeving in Zevenaar. Er is gestart met een nulmeting. Nadat de Arnhemseweg en weg Hengelder gereed zijn is in 2021 een nieuwe meting uitgevoerd. Vanwege de coronacrisis was deze niet representatief en wordt in 2023 een nieuwe meting gedaan. De laatste meting vindt plaats na voltooiing van het project ViA15.	Nee	0	0			0	0	0	
Ondergrondse restafvalcontainers Investering voor het vervangen van de ondergrondse containers voor restafval in het Gelders eiland. Wij verwachten, zoals aangegeven in de 2e VGR 2022, dat het gros van de afvalcontainers in 2023 worden geplaatst.	Nee	88.503	0	9.817		78.686	0	78.686	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Glascontainers Investering voor het vervangen van de containers en bijbehorende betonnen buitenbakken voor nieuwe ondergrondse glascontainers. De glascontainers zijn grotendeels in 2022 geplaatst, waaronder de container bij de nieuwe supermarkt op 7Poort. We moeten nog één container in Angerlo plaatsen. We verwachten dat we dat in het eerste halfjaar 2023 kunnen doen, waarna we de investering kunnen afsluiten.	Nee	349.589	0	250.639		98.950	0	98.950	
Advies en begeleiding voorbereiding en uitvoering project A12/A15 Op 5 april 2023 heeft de Raad van State (RvS) een tussenuitspraak gedaan. Hiermee is nog geen duidelijkheid of het project door kan gaan of niet. Ook is niet duidelijk wanneer de RvS een uitspraak zal doen over de overgebleven onderdelen. In afwachting van de uitspraak is de aannemer GelreGroen gestopt met de voorbereidende werkzaamheden. De tussenliggende periode is gebruikt om samen met Rijkswaterstaat, Provincie, buurgemeenten en Waterschap plannen verder op elkaar af te stemmen.	Nee	150.000	0	93.962	93.962	56.038	-93.962	150.000	
Herinrichting Babberichseweg als fietsstraat Het definitief ontwerp is gereed en het bestek is nagenoeg gereed. Start uitvoering is eind Q1-2023, tenzij er een bezwaar wordt ingediend tegen wijziging van gebruik tot rotonde. Kosten voor ontwerp en uitvoering worden betaald uit de provinciale subsidie en het investeringsbudget dat door de raad onlangs beschikbaar is gesteld.	Nee	990.988	790.988	155.031	155.031	835.957	635.957	200.000	
Haalbaarheidsonderzoek huisvesting de Tamboerijn/de Wissel Krediet voor onderzoek naar onderwijshuisvesting op Vestersbos is beschikbaar gesteld. In 2023 besluit de raad over het vervolg.	Nee	235.981	0	79.423		156.558	0	156.558	
Gronden en terreinen buiten plannen	Nee	131.402	0	131.551	100.566	-149	-100.566	100.417	
Haakarmkipper Betreft vervangingsinvestering. Deze investering sluiten we af bij de jaarrekening.	Ja	54.102	0	54.102		0	0	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Mercedes bus sprinter Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door chiptekorten zal de levering in het eerste halfjaar 2023 plaatsvinden. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.	Nee	0	0			0	0	0	
Vloeistoftank 32000 liter Betreft vervangingsinvestering. Eind 2022 is er een scheur in de betonwand geconstateerd waardoor vervanging noodzakelijk is.	Nee	0	0			0	0	0	
Volkswagen Transporter Betreft vervangingsinvestering. Mede door chiptekorten was het moment van levering onzeker. Voorzichtigheidshalve hebben we er rekening mee gehouden dat de levering in 2023 zou zijn, maar deze vond in werkelijkheid eerder plaats dan verwacht. Deze investering sluiten we af bij de jaarrekening.	Ja	0	0	64.529		-64.529	0	-64.529	
Servicewagen t.b.v. bordenploeg (nw) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door chiptekorten zal de levering in het eerste halfjaar 2023 plaatsvinden. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.	Nee	0	0			0	0	0	
Servicewagen tbv groenploeg Rijnwaarden Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door chiptekorten zal de levering in het eerste halfjaar 2023 plaatsvinden. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de	Nee	0	0			0	0	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.									
Servicewagen tbv servicemeldingen (nw) Betreft vervangingsinvestering. Deze investering sluiten we af bij deze jaarrekening.	Ja	33.539	0	33.539		0	0	0	
Servicewagen 2e ploeg begraven (nw) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door chiptekorten zal de levering in het eerste halfjaar 2023 plaatsvinden. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.	Nee	0	0			0	0	0	
Servicewagen groenploeg Babberich (nw) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door chiptekorten zal de levering in het eerste halfjaar 2023 plaatsvinden. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.	Nee	0	0			0	0	0	
Bouw toiletvoorziening Breuly Deze is in 2021 geplaatst maar inmiddels twee keer vernield. In 2023 onderzoeken we de mogelijkheden voor een nieuwe voorziening.	Nee	26.288	0			26.288	0	26.288	
Vervangen BOV 2016-2025 masten 2021 Conform beleidsplan openbare verlichting. Deze investering is in 2022 afgerond en wij sluiten het krediet af.	Ja	101.790	32.194	107.871	38.954	-6.081	-6.760	679	
Vervangen BOV 2016-2025 armaturen 2021 Conform beleidsplan openbare verlichting. Deze investering is in 2022 afgerond en wij sluiten het krediet af.	Ja	87.009	32.193	86.291	38.954	718	-6.761	7.479	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Vervanging armaturen (vm Rijnwaarden) 2021 Conform beleidsplan openbare verlichting. Wij geven dit in 2023 volledig uit.	Nee	90.605	32.193	17.550	38.954	73.055	-6.761	79.816	
7Poort - uitvoering aanleg 2e viaduct De realisatie van het 2e viaduct 7Poort is gereed. De afrondende werkzaamheden waarbij het 2e viaduct wordt aangesloten op de infrastructuur worden medio 2023 afgerond, waarna het 2e viaduct zal worden opengesteld voor verkeer. Dit betekent dat dit krediet nog niet kan worden afgesloten.	Nee	1.714.325	0	1.581.013		133.312	0	133.312	
Vervanging trekkenwand Musiater Deze investering is afgerond.	Ja	100.000	0	100.000		0	0	0	
Duikers (in buitengebied in beeld en herstellen) De investering komt voort uit het Watertakenplan 2021. De geplande vervanging van duikers starten wij naar verwachting begin 2023.	Nee	15.000	0			15.000	0	15.000	
Herstel inlaten Meentsestraat Giesbeek Deze investering komt voort uit het Watertakenplan 2021. In de 1e voortgangsrapportage 2022 hebben we voorgesteld om o.a. deze investering toe te voegen aan de investering 'Marktplein Lobith'. Wij sluiten daarom deze investering af.	Ja	0	0			0	0	0	
Herstel putkoppen diverse locaties (riolering) Deze investering komt voort uit het Watertakenplan 2021. In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben wij het voorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte" aan u voorgelegd. O.a. dit investeringsbudget herverdelen wij naar de nieuwe, geactualiseerde plannen.	Nee	0	0			0	0	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Herstel straatkolken Guido Gezelle - Zevenaar Deze investering komt voort uit het Watertakenplan 2021. In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben wij het voorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte" aan u voorgelegd. O.a. dit investeringsbudget herverdelen wij naar de nieuwe, geactualiseerde plannen.	Nee	100.000	0			100.000	0	100.000	
Kop van Tolkamer: vernieuwen riool-stelsel etc. In de raadsvergadering op 26 april 2023 hebben wij aan u het raadsvoorstel 'Kop van Tolkamer' voorgelegd. We verwachten dat we medio 2023 starten met de werkzaamheden.	Nee	200.000	0			200.000	0	200.000	
Markt Zevenaar: vernieuwen riool-stelsel etc. In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben wij het voorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte" aan u voorgelegd. O.a. dit investeringsbudget herverdelen wij naar de nieuwe, geactualiseerde plannen.	Nee	50.000	0			50.000	0	50.000	
Marktplein Lobith: vernieuwen riool-stelsel Investeringsbudget voor geplande aanpassingen en vervangingen aan verouderde en slechte rioolgemalen. Tevens is deze investering bestemd voor klimaatadaptatieve maatregelen en vernieuwingswerkzaamheden. Is onderdeel van de investeringen uit het Watertakenplan 2021. Gezien de stijgende prijzen en het vergroten van het aantal klimaatadaptieve maatregelen verwachten wij dat deze investering niet toereikend is. De investeringen uit het Watertakenplan 2022-2026 willen wij hier deels voor inzetten, zoals aan u voorgesteld in de raadsvergadering op 29 maart 2023. Wij verwachten de werkzaamheden in 2023 en 2024 te verrichten.	Nee	548.643	0	208.041		340.602	0	340.602	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Meerkosten Revitaliseren Angerlo ivm hogere marktpr Deze investering komt voort uit het Watertakenplan 2021. In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben we voorgesteld om dit investeringsbudget toe te voegen aan 'verbetering riolering Angerlo rioolvervanging 70 jaar'.	Nee	300.000	0			300.000	0	300.000	
Muldershof Zevenaar: vern. rioolstel-sel , RWA etc In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben wij het voorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte" aan u voorgelegd. O.a. dit investeringsbudget herverdelen wij naar de nieuwe, geactualiseerde plannen.	Nee	0	0			0	0	0	
Raadhuispl.: Relinen rioolleiding, rioolaansl, RWA Deze investering komt voort uit het Watertakenplan 2021. De uitvoering is gestart in september 2022. We verwachten het project in mei 2023 af te ronden.	Nee	150.000	0	74.649		75.351	0	75.351	
Relinen diverse locaties (watertaken-plan) Deze investering komt voort uit het Watertakenplan 2021. In 2022 hebben we diverse werkzaamheden uitgevoerd en afgerond. Dit investeringsbudget kunnen we afsluiten.	Ja	32.464	0	30.451		2.013	0	2.013	
Vervanging software centrumafsluiting De vervanging van de software is eind 2021 gestart en medio 2022 afgerond.	Ja	50.572	0	47.572		3.000	0	3.000	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Herinrichting Muldershof. Wij zijn gestart met het maken van ontwerpen en schetsen voor het opwaarderen van het plein op Muldershof. Dit project is een uitwerking van de Centrumvisie 2015, waarin is beschreven dat de pleinen in het centrum opgewaardeerd moeten worden, als één van de maatregelen om het centrum toekomstbestendig te maken. Ook als uitwerking van de Centrumvisie starten we binnenkort met een project met (vastgoed)ondernemers om te komen tot een toekomstvisie op het centrum, waarbij de opgave is om het kernwinkelgebied compacter te maken. Aangezien het Muldershof aan de rand van het kernwinkelgebied ligt, lijkt dit een kansrijk deelgebied om te transformeren. Wanneer Muldershof aangewezen wordt als transformatiegebied, wijzigen uiteraard de uitgangspunten voor de opwaardering van de openbare ruimte van het plein. Dit heeft gevolgen voor de feitelijke herinrichting.	Nee	50.000	0	32.834		17.166	0	17.166	
Herinrichting Markt Zevenaar Het participatietraject en het schetsontwerp hebben we in 2022 afgerond. Mede op basis van gesprekken met de plaatselijke ondernemers hebben we besloten om in oktober 2023 te starten met de herinrichting Markt Zevenaar.	Nee	50.000	0	12.075		37.925	0	37.925	
Vervanging fietstunnel onder de weg 7Poort Dit project heeft een directe relatie met VIA15 en de aansluiting van de Hengelderweg op de A12 (aansluiting Zevenaar-Oost) en in het verlengde daarvan 7Poort. Dat is de reden dat dit project tot nu toe niet is opgestart. Als er zicht is op een definitieve planning vanuit Rijkswaterstaat dan zal de vervanging van deze fietstunnel ingepland en opgepakt gaan worden. Vanwege de kostenstijgingen in de markt bestaat er een reële kans dat het krediet onvoldoende zal blijken te zijn.	Nee	32.500	0			32.500	0	32.500	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
VW Caddy (vervanging van OW-nr. 473) Betreft vervangingsinvestering. Mede door chiptekorten was het moment van levering onzeker. Voorzichtigheidshalve hebben we er rekening mee gehouden dat de levering in 2023 zou zijn, maar deze vond in werkelijkheid eerder plaats dan verwacht. Deze investering sluiten we af bij deze jaarrekening.	Ja	0	0	42.838		-42.838	0	-42.838	
Herinr. voorterrein Turmac Cultuurf. en ged Kerkst. Op het voorterrein van de Turmac Cultuur Fabriek vinden ongewenste verkeersbewegingen plaats die overlast veroorzaken voor voetgangers en schade aanbrengen aan de openbare ruimte. Om deze overlast tegen te gaan hebben wij enkele aanpassingen uitgevoerd om het parkeren te ontmoedigen. Daarnaast gaan wij nog de bebording en bewegwijzering aanbrengen en vindt er handhaving plaats. Via de RIB 'aanpassingen voorterrein Turmac Cultuur Fabriek' hebben wij u al uitgebreider geinformeerd over de stand van zaken.	Nee	298.522	0	267.323		31.199	0	31.199	
Krediet actieplan 2e fase revitalisering Tatelaar Het krediet van € 50.000 is bedoeld om actieplannen te realiseren. Dit betekent het mobiliseren van ondernemers (voorwaarden voor subsidie provincie), formuleren van thema's, opstellen intentieovereenkomst e.d. Het investeringsbudget is niet voldoende voor het te doorlopen proces. Daarom wordt een aanvullend budget aangevraagd. De volgende fase is het opstellen van de actieplannen en ontwerpen. Ook hier zal t.z.t. gevraagd worden om budget beschikbaar te stellen.	Nee	50.000	0	32.406		17.594	0	17.594	
Vervanging werkplekken hardware 2022 In de periode 2022-2025 vervangen we gefaseerd de huidige hardware van de vaste en mobiele werkplekken. De apparatuur en hardware is aan vervanging en vernieuwing toe. Het gaat onder meer om laptops, thin clients, docking stations en beeldschermen. De benodigde vervangingskredieten zijn in totaal € 370.000, waarvan € 50.000 betrekking heeft op 2022. Dit krediet sluiten we bij deze jaarrekening af.	Ja	50.000	0	48.332		1.668	0	1.668	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Renovatie in div. schoolgebouwen. Het beschikbare investeringsbedrag besteden wij aan verbouwing van de Daltonschool De Overlaat in Tolkamer.	Nee	0	0			0	0	0	
Reconstructie Arnhemseweg/Methen en Ringbaan-Noord We zijn bezig met een subsidietraject van de provincie Gelderland om mogelijk cofinanciering te krijgen. De plannen omtrent de reconstructie worden hierop aangepast.	Nee	25.000				25.000			
Voetgangersoversteekplaatsen parkeerring We hebben een extern onderzoek laten uitvoeren naar de mogelijkheden voor het aanpassen van de oversteekplaatsen centrum. Denk hierbij aan de mogelijkheid om de maximale snelheid terug te schroeven. Deze plannen werken wij in 2023 nader uit.	Nee	25.000	0	6.925		18.075	0	18.075	
Vervangen BOV 2016-2025 masten 2022 Conform beleidsplan openbare verlichting. Wij geven dit in 2023 volledig uit.	Nee	126.000	0	100.933		25.067	0	25.067	
Vervangen BOV 2016-2025 armaturen 2022 Conform beleidsplan openbare verlichting. Wij geven dit in 2023 volledig uit.	Nee	71.000	0	8.618		62.382	0	62.382	
Herinrichting Kop van Tolkamer In de raadsvergadering op 26 april 2023 hebben wij aan u het raadsvoorstel 'Kop van Tolkamer' voorgelegd. Nadat u de gereserveerde investering ad € 900.000 voor de herinrichting van de openbare ruimte in de Kop van Tolkamer beschikbaar heeft gesteld, starten wij medio 2023 met de uitvoering.	Nee	50.000				50.000			
Mercedes Sprinter Pick-up Betreft vervangingsinvestering. De technische kwaliteit is nog goed waardoor we de Mercedes Sprinter nog niet vervangen. In 2024 beoordelen we dit opnieuw.	Nee	0	0			0	0	0	
Hefbrug 24 ton Betreft vervangingsinvestering. We hebben dit jaar een risico inventarisatie gedaan, de technische kwaliteit is nog goed maar arbo technisch is de hefbrug niet	Nee	0	0			0	0	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
toereikend. Het moment van daadwerkelijke vervanging hangt af van de plannen vanuit Vastgoed.									
Vervanging masten (voormalig Rijnwaarden) 2022 Conform beleidsplan openbare verlichting. Deze investering is in 2022 afgerond en sluiten het krediet nu af.	Ja	28.000	0	31.434		-3.434	0	-3.434	
Vervanging armaturen (voormalig Rijnwaarden) 2022 Conform beleidsplan openbare verlichting. Wij geven dit in 2023 volledig uit.	Nee	66.000	0			66.000	0	66.000	
Vervangen service auto VW Caddy (468) Betreft vervangingsinvestering. Deze investering sluiten we af bij deze jaarrekening.	Ja	0	0			0	0	0	
Fietsverbinding Duitse grens - Tolkamer We hebben een tijdelijk fietspad als overbruggingsperiode aangelegd als voorloopproject ten behoeve van de verkeersveiligheid van de schoolgaande kinderen uit Spijk. Samen met het Waterschap komen we tot een een integrale oplossing voor de aanleg van het fietspad en de verzwaring van de Spijksedijk. Voordat we tot uitvoering over kunnen gaan, duurt dit nog minimaal vijf jaar doordat de plannen voor de Spijksedijk nog niet concreet zijn.	Nee	0	0	2.660	2.660	-2.660	-2.660	0	
Voorbereiding herontwikkeling vastgoedlocaties De definitieve uitgangspunten voor 5 locaties zijn door de raad vastgesteld op basis van de plaatsgevonden participatie. In 2023 brengen wij diverse bestemmingsplanherzieningen in procedure en de daarbij noodzakelijke onderzoeken voeren wij uit. Ook zoeken wij ontwikkelaars voor een viertal locaties. Doordat de locatie Vincent van Goghstraat de komende 4 á 5 jaar voor onderwijs (vluchtelingen) gebruikt wordt, loopt woningbouw op deze locatie vertraging op.	Nee	75.000	0	29.218	25.000	45.782	-25.000	70.782	
Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar Provinciale subsidie van € 100.000 is verleend en de definitieve uitgangspunten zijn door u in december 2021 vastgesteld. De school is nog in gebruik tot 2023. Vervolgens kunnen we de plannen in uitvoering brengen.	Nee	15.000	100.000	64		14.936	100.000	-85.064	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Kia e-Niro P-536-RF (477) Betreft vervangingsinvestering. Deze investering sluiten we af bij deze jaarrekening.	Ja	33.539	0	33.539		0	0	0	
Verkeersregelinstallaties 2022 Beschikbaar gesteld in IBOR. Het wel of niet vervangen van de verkeersregelinstallatie Platanenlaan is sterk afhankelijk van de besluitvorming A12/A15 doordat verkeersstromen mogelijk anders gaan lopen. Hierdoor staat deze vervangingsinvestering tijdelijk stil.	Nee	9.750				9.750	0	9.750	
Verlichting duurzaam en circulair 2022 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we om een duurzame impuls te geven aan bestaande plannen.	Nee	10.000				10.000	0	10.000	
Minigemalen 2022 Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor vervanging van mini- en drukgemalen.	Nee	10.000				10.000	0	10.000	
Vrijverval rioolvervanging 2022 Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget is bedoeld voor integrale rioolvervangingswerkzaamheden. In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben we aan u voorgesteld om dit in te zetten voor de revitaliseringsprojecten in onder meer Angerlo en Lobith.	Nee	100.000				100.000	0	100.000	
Renovatie 2022 Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget zetten we in om plaatselijke renovatie (relinen) van slechte leidingen uit te kunnen voeren.	Nee	10.000				10.000	0	10.000	
Gemalen elektr./mechan. 2022 Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor vervanging van het mechanisch/elektrische deel van de (hoofd)gemalen.	Nee	10.000				10.000	0	10.000	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Gemalen bouwkundig 2022 Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor vervanging van het bouwkundige deel van de (hoofd)gemalen.	Nee	10.000				10.000	0	10.000	
Wegen 2022 Beschikbaar gesteld in IBOR. In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben wij het voorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte" aan u voorgelegd. O.a. dit investeringsbudget herverdelen wij naar de plannen in de kernen Angerlo, Lobith, Pannerden, Bloemenkamp en Schrijvershoek.	Nee	650.000				650.000	0	650.000	
Ambities wegen 2022 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we om een duurzame impuls te geven aan bestaande plannen.	Nee	10.000				10.000	0	10.000	
Straatmeubilair 2022 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we ter aanvulling op bestaande plannen.	Nee	5.225				5.225	0	5.225	
Bomen 2022 Beschikbaar gesteld in IBOR. In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben wij het voorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte" aan u voorgelegd. O.a. dit investeringsbudget herverdelen wij naar de plannen in de kernen Angerlo, Lobith, Pannerden, Bloemenkamp en Schrijvershoek.	Nee	10.000				10.000	0	10.000	
Groen 2022 Beschikbaar gesteld in IBOR. In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben wij het voorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte" aan u voorgelegd. O.a. dit investeringsbudget herverdelen wij naar de plannen in de kernen Angerlo, Lobith, Pannerden, Bloemenkamp en Schrijvershoek.	Nee	50.000				50.000	0	50.000	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Diversiteit groen 2022 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we om een duurzame impuls te geven aan bestaande plannen.	Nee	10.000				10.000	0	10.000	
Speelvoorzieningen 2022 Beschikbaar gesteld in IBOR. In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben wij het voorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte" aan u voorgelegd. O.a. dit investeringsbudget herverdelen wij naar de plannen in de kernen Angerlo, Lobith, Pannerden, Bloemenkamp en Schrijvershoek.	Nee	34.688				34.688	0	34.688	
Ambities speelvoorzieningen 2022 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we om een duurzame impuls te geven aan bestaande plannen.	Nee	5.000				5.000	0	5.000	
Voorbereidingskrediet planvorming 7Poort II De voorbereidingen voor de ontwikkeling van BusinessPark 7Poort II zijn gestart. De voorbereidende werkzaamheden lopen nog enkele jaren door.	Nee	150.000		44.221		105.779	0	105.779	

OVERZICHT RESERVES

Algemene reserve(s)					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9000	Algemene reserve	41.240	6.495	17.043	30.693
Totaal algemene reserve(s)		**41.240**	**6.495**	**17.043**	**30.693**

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9003	Visie en planvorming station Zevenpoort	31	0	31	0
9005	Centrummanagement	105	0	25	80
9010	Uitvoeringskosten TOZO	202	0	0	202
9013	Nazorg complexen grondexploitaties	115	0	0	115
9017	Afval	279	348	0	626
9018	Riolering	597	178	0	775
9031	Bestemmingsplannen	147	0	96	51
9032	Wegen	537	0	537	0
9046	Statushouders	101	0	20	81
9047	Onderhoud gebouwen	66	0	0	66
9049	Frictiekosten DoeDuiten	127	0	28	99
9050	Corona-herstelplan	1.679	0	641	1.038
9054	Duurzaamheid	0	1.500	0	1.500
9056	Woningbouw	0	3.000	0	3.000
9058	Achterstand groen	0	1.250	166	1.084
9060	Tijdelijk noodfonds	0	2.000	0	2.000
Totaal bestemmingsreserves		**3.985**	**8.276**	**1.544**	**10.717**

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9006	Revitalisering Tatelaar fase 2	500	0	0	500
9007	Werkzaamheden gemeentehuis	505	0	0	505
9012	Snelfietsroute F12	394	0	1	394
9027	Balansverkorting	175	0	5	170
9028	Onderwijshuisvesting	290	0	10	280
9029	Basisschool 't Scathe	2.011	0	59	1.952
9034	De Cirkel/De Duim	634	0	28	606
9035	Sportvelden RKPSC	77	0	9	68
9036	Fietspad Geitenwaard	100	0	0	100
9037	Herinrichting Tengnagelwaard	53	0	1	52

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
9038	Speelvoorzieningen kinderen met beperking	85	0	0	85
9039	Brede Blik Giesbeek	1.225	0	72	1.153
9040	Verbouw nieuwbouw gemeentehuis	1.178	0	81	1.097
9051	Herinrichting Muldershof	490	0	0	490
9052	Herinrichting Markt Zevenaar	350	0	0	350
9053	Locatie Vestersbos	0	6.500	0	6.500
9055	Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar	0	0	0	0
9057	Sportaccommodaties	0	1.387	75	1.312
Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten		**8.066**	**7.887**	**339**	**15.615**

OVERZICHT VOORZIENINGEN

Voorzieningen					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
8001	Voormalig personeel	25	3	28	0
8002	Pensioenen wethouders	2.620	-384	144	2.092
8004	Onderhoud gebouwen	1.538	521	167	1.891
8006	Openbare verlichting	236	29	0	265
8007	Wegen	1.829	3.401	1.668	3.562
8008	Bruggen	47	114	13	147
8009	Begraafplaatsen	77	9	0	86
8010	Riolering	4.081	912	0	4.993
8012	Aanspraken overstromingen Riverparc	127	3	0	129
8013	Wachtgelden wethouders	0	411	92	320
8014	Verlofsparen	0	123	0	123
Totaal voorzieningen		**10.579**	**5.141**	**2.112**	**13.608**

OVERZICHT LANGLOPENDE GELDLENINGEN

Vaste schulden 2022 door onderhandse geldleningen (x € 1.000)								
Nr	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Jaar van (laatste) aflossing	Rentepercentage	Restantbedrag van de geldlening aan het begin	Opgenomen geldlening	Rentebedrag	Aflossing	Restant van de geldlening 31-12-2022
	Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen							
179Z	7.500	2041	1,210	6.000		71	300	5.700
	Binnenlandse banken en overige financiële instellingen							
159Z	5.000	2029	3,989	1.600		64	200	1.400
160Z	4.000	2025	3,610	800		29	200	600
161Z*	9.000	2031	4,398	3.600		149	360	3.240
168Z	12.000	2038	4,450	6.500		280	400	6.100
170Z	6.000	2038	5,200	3.400		173	200	3.200
175Z	15.000	2033	3,100	9.000		255	750	8.250
176Z	10.000	2029	2,324	4.833		104	667	4.166
177Z	10.000	2030	1,340	6.000		77	667	5.333
178Z	10.000	2040	1,525	7.600		114	400	7.200
180Z	10.000	2026	0,914	10.000		91	0	10.000
181Z	7.500	2022	0,345	7.500		2	7.500	-
183R	6.353	2031	5,765	3.349		185	257	3.092
184R	2.000	2022	5,350	157		3	157	-
185R	2.000	2032	4,810	733		35	67	666
186R	2.000	2033	4,890	1.146		54	72	1.074
187R	2.000	2028	4,750	560		26	80	480
189R	2.000	2036	3,900	1.000		37	67	933
190R	2.500	2041	4,100	1.667		68	83	1.584
191R	2.500	2043	3,270	1.834		59	83	1.751
192Z	5.000	2023	0,460	5.000		23	0	5.000
194Z	15.000	2034	0,215	13.000		28	1.000	12.000
195Z	5.000	2025	-0,160	5.000		-8	0	5.000
196Z	5.000	2030	0,130	5.000		7	0	5.000
				99.279	**0**	**1.855**	**13.210**	**86.069**
	Openbare lichamen zoals Provincies, gemeenten en waterschappen etc.							
193Z	10.000	2038	1,330	8.500	0	108	500	8.000
	Totaal generaal			113.779	-	2.034	14.010	99.769

* Vaste geldlening verstrekt door de Waterschapsbank die begin 2009 is verpand aan De Nederlandse Bank (DNB)

OVERZICHT GRONDEXPLOITATIES

Overzicht boekwaarden complexen (x € 1.000)

Bestemmings-plan onderhanden werken	Boek-waarde 1-1-2022	Grond-aanko-pen	Sloop- en milieu-kosten	Bouw-/woon rijpma-ken en kunst-werken	Rente-aan-deel	VUT- en plan-instal-laties	aandeel alg. en zakelijke lasten	grond-verkopen incl. overige opbreng-sten	afwaar-dering boek-waarde	Overige overige expl. opbr. minus kosten	Afslui-ting complex	Tussen-tijdse winst-neming	Boek-waarde 31-12-2021 excl. verlies voorziening	Verlies-voorzie-ning 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2022 incl. verlies voorziening
Zevenaar-Oost woningen en bedrijven	38.130	100	54	2.811	469	1.287	71	3.100	-	28	-	-	39.794	-15.819	23.975
Middag Oost & Zwanenwaay	5.426	-	-	146	67	96	5	116	-	-	-	-	5.624	-4.069	1.555
Waaijakkers	-	-	-	-	-	27	0	-	-	-	-	-	27	-	27
Mercurion	6	-	-	-	-	17	2	-	-	-	-	-	25	-	25
Totaal	43.562	100	54	2.957	536	1.427	78	3.216	-	28	-	-	45.470	-19.888	25.582

SINGLE INFORMATION, SINGLE AUDIT (SISA)

Specifieke uitkeringen worden verantwoord via SiSa volgens de Financiële Verhoudingswet. De informatie wordt hiervoor in een vast format opgenomen in de toelichting bij de jaarrekening.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Verstrekker	**Uitkering scode**	**Specifieke uitkering** **Juridische grondslag** **Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
JenV	**A13**	**Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen** Gemeenten	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: A13/01*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/02*	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SiSa 2023 van toepassing i.v.m. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: A13/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2023 *Aard controle R* *Indicator: A13/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/05*	
			€ 30.777	Ja	€ 0	€ 30.777	Ja	
JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne**	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T)	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)

		Gemeenten	*Aard controle R Indicator: A16/01*	*Aard controle R Indicator: A16/02*	*Aard controle R Indicator: A16/03*	*Aard controle R Indicator: A16/04*	*Aard controle R Indicator: A16/05*	*Aard controle R Indicator: A16/06*
			€ 932.000	€ 1.197.690	€ 0	€ 0	€ 0	€ 118.740
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
					Som indicatoren 01 t/m 08			
			Aard controle R Indicator: A16/07	*Aard controle R Indicator: A16/08*	*Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09*	*Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10*	*Aard controle n.v.t. Indicator: A16/11*	
			€ 3.510	€ 66.780	€ 2.318.720	€ 2.318.720	Nee	
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek**	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021)	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021)
		Gemeenten					Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2

			Aard controle R *Indicator: B2/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	*Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			5	73	18	18	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/09*			
			Nee					
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R*

			Indicator: B2/10	*Indicator: B2/11*	*Indicator: B2/12*	*Indicator: B2/13*	*Indicator: B2/14*	*Indicator: B2/15*
			€ 23.699	€ 23.699			€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*
			€ 1.900	€ 27.740	€ 62.424	€ 62.424	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/26*	
			€ 0	€ 48.000	€ 0	€ 0	€ 64.324	

BZK	C32	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
		1	SUVIS21-01200423	€ 0	€ 0	Nee	Het is het schoolbestuur niet gelukt om de totale aanpassing van locatie Heerenmäten op tijd gefinancieerd te krijgen. Aanpassing van de installaties was onderdeel van het totale plan.	Nee
		2	SUVIS21-2-02232631	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		50						

			Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2* *Indicator: C32/08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/09*			
		1	SUVIS21-01200423	N.v.t.				
		2	SUVIS21-2-02232631	N.v.t.				
		50						
BZK	**C43**	**Regeling reductie energiegebruik woningen** Gemeenten	Beschikkingsnummer/naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C43/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C43/03*	Aantal bereikte woningen *Aard controle D1* *Indicator: C43/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/06*
			RREW2020-00450888	€ 173.672	€ 338.996	5.014		Ja

			Totaal aantal bereikte huurwoningen *Aard controle D1* *Indicator: C43/07*	Is minstens 70% van de uitgekeerde specifieke uitkering bestemd voor activiteiten als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b of c van de regeling (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/08*				
			1.822	Ja				
BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*

			0	€ 0	€ 0	0	€ 0	€ 0
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis-heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			0	€ 0	€ 0			

			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			0	0	0	0	0	0
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/04*				
			€ 2.453	Nee				

OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
		Gemeenten	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	
			Indicator: D8/01	*Indicator: D8/02*	*Indicator: D8/03*	*Indicator: D8/04*	*Indicator: D8/05*	
			€ 595.374	€ 178.744	€ 11.581	€ 0	€ 1.655.544	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode **Bedrag**	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	
			Indicator: D8/06	*Indicator: D8/07*	*Indicator: D8/08*	*Indicator: D8/09*	*Indicator: D8/10*	
		1						

		2						
		100						
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 166.549	€ 0	€ 0	€ 0	€ 141.056	

			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
		1						
		2						
		10						
IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*		
			€ 0	€ 48.106	€ 28.376	Nee		

	Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*
1	109 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden | aantal in st	Nee	0	
2	112 Inrichten van een schoolzone door snelheidsbeïnvloedende maatregelen | aantal in st	Nee	0	
3	122 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW | aantal in st	Nee	0	

		4	222 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW | aantal in st	Nee	0	
		5	117 Het volwaardig afwaarderen van een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur naar een erftoegangsweg 30 km/uur | aantal in meters	Nee	0	
		6	217 Het volwaardig afwaarderen van een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur naar een erftoegangsweg 30 km/uur | aantal in meters	Nee	0	
		7	209 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden | aantal in st	Nee	0	

		8	118 Aanleg van een veilige voetgangersover steekplaats | aantal in st	Nee	0		
		9	120 Aanleg van een snelheidsremmen de plateau voor een fietsoversteek, alleen bij een kruispunt | aantal in st	Nee	0		
		10	211 Aanleg van een voetgangersover steekplaats | aantal in st	Nee	0		
		50					
IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaa tregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*	
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	

			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: E84/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*		
		1	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Nee	0			
		2	349 Aanleg van een snelheidsremmend plateau voor een fietsoversteek, alleen bij een kruispunt|aantal in Stuks	Nee	0			
		50						
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022**	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 10.141.513	€ 234.496	€ 633.773	€ 4.634	€ 22.033	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R*	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R*	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R*	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R*	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R*	Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle R*

			Indicator: G2/07	*Indicator: G2/08*	*Indicator: G2/09*	*Indicator: G2/10*	*Indicator: G2/11*	*Indicator: G2/12*
			€ 194.319	€ 4.861	€ 0	€ 692.142	€ 1.769	€ 17.682
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Aard controle D2	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: G2/13	*Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004**	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R *Indicator: G3/01*	*Aard controle R* *Indicator: G3/02*	*Aard controle R* *Indicator: G3/03*	*Aard controle R* *Indicator: G3/04*	*Aard controle R* *Indicator: G3/05*	*Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 110	€ 8.316	€ 0	€ 0	€ 5.320
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		

			Aard controle R *Indicator: G3/07*	*Aard controle R* *Indicator: G3/08*	*Aard controle R* *Indicator: G3/09*	*Aard controle R* *Indicator: G3/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente
			Aard controle n.v.t. *Indicator: G4/01*	*Aard controle R* *Indicator: G4/02*	*Aard controle R* *Indicator: G4/03*	*Aard controle R* *Indicator: G4/04*	*Aard controle R* *Indicator: G4/05*	*Aard controle R* *Indicator: G4/06*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 9.471	€ 32.740	€ 4.153
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 1.323	€ 3.482	€ 400
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 924	€ 5.469	€ 337

			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 85
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 11.718	€ 41.691	€ 4.975
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6	Totaal	0	0			

	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
	Indicator: G4/11	*Indicator: G4/12*	*Indicator: G4/13*	*Indicator: G4/14*	*Indicator: G4/15*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvantoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 4.068	€ 0	€ 0	
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 5.444	€ 0	€ 0	
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 1.363	€ 0	€ 0	
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		6	Totaal	10.875	0	0	

SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*	
			€ 74.247	€ 0	Ja	
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel**	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente	

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	*Aard controle R* *Indicator: G12/01*	*Aard controle R* *Indicator: G12/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/04*			
			€ 3.006	€ 0	Ja			
SZW	**G13**	**Onderwijsroute 2022_ deel gemeente** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R*	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R*	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t.	

			Indicator: G13/01	*Indicator: G13/02*	*Indicator: G13/03*	*Indicator: G13/04*	Indicator: G13/05	
			€ 6.777	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 455.627	€ 482.704				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	Onroerende zaken (sportacc.)	€ 11.543	€ 11.543			
		2	Roerende zaken sportbeoefening	€ 462.033		€ 462.033		
		100	Overige kosten	€ 9.128			€ 9.128	

VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
		1	1042423	€ 56.575	€ 0	€ 124.288	€ 12.940	€ 214.288
		2						
		3						
		4						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*				
		1	1042423	Ja				
		2						
		3						
		4						
VWS	**H16**	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden**	Betreft jaar	Beschikkingsnummer / naam	Totale cumulatieve besteding			

					Automatisch berekend			
			Aard controle n.v.t. Indicator: H16/01	*Aard controle n.v.t. Indicator: H16/02*	*Aard controle R Indicator: H16/03*			
		1	2020		€ 0			
		2	2021	SPUKIJZ21R2080	€ 200.732			
			Naam locatie	Totale toezegging per locatie	Besteding (jaar T) per locatie	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T)	Verschil toezegging vs. Besteding per locatie (automatisch berekend)	Betreft jaar?
			Aard controle n.v.t. Indicator: H16/04	*Aard controle n.v.t. Indicator: H16/05*	*Aard controle R Indicator: H16/06*	*Aard controle n.v.t Indicator: H16/07*	*Aard controle n.v.t Indicator: H16/08*	*Aard controle R Indicator: H16/09*
		1						
		2	Het Lentebad	€ 200.732	€ 200.732	€ 200.732	€ 0	2021
		50						
VWS	**H21**	**Specifieke uitkering cliëntondersteuning**	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee)	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

				Aard controle n.v.t. *Indicator: H21/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/02*	*Aard controle R* *Indicator: H21/03*	*Aard controle R* *Indicator: H21/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/05*	
				Ja		€ 12.500	€ 12.500	Nee	
VWS	**H25**	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)**		Beschikkingsnummer / kenmerk	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T) *Automatisch berekend*	Totale definitieve exploitatietekort *Automatisch berekend*	Totale cumulatieve besteding *Automatisch berekend*	Eindverantwoording	
				Aard controle n.v.t. *Indicator: H25/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/05*	
			1	*SPUKIJZ21-22147*	-€ 84.384	€ 84.384	€ 84.384	Ja	
				Naam locatie	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022?	Totale toezegging per locatie	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie	Besteding per locatie	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T)
				Aard controle n.v.t. *Indicator: H25/06*	*Aard controle R* *Indicator: H25/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/08*	*Aard controle R* *Indicator: H25/09*	*Aard controle R* *Indicator: H25/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/11*
			1	*Het Lentebad*	*Nov + dec 2021*	€ 27.718	€ 27.718	€ 27.718	€ 27.718
			2	*De Boskuul*	*Nov + dec 2021*	€ 23.055	€ 23.055	€ 23.055	€ 23.055
			3	*Het Lentebad*	*jan-22*	€ 28.912	€ 28.912	€ 28.912	€ 28.912

		4	*De Boskuul*	*jan-22*	€ 4.699	€ 4.699	€ 4.699	€ 4.699
		50						

CONTROLEVERKLARING ACCOUNTANT

De accountant zal haar controleverklaring afgeven op het moment dat de raad de jaarrekening heeft vastgesteld.

Accountantsverslag 2022

Gemeente Zevenaar

Definitief concept

17 mei 2023

stolwijk kennisnetwerk

CONCEPT

Inleiding

Aan de gemeenteraad van de gemeente Zevenaar

Doetinchem, 29 juni 2023

Geachte raadsleden,

Wij hebben de jaarrekening 2022 van uw organisatie gecontroleerd. In dit verslag brengen wij de hoofdzaken van onze bevindingen en aanbevelingen vanuit de controle onder uw aandacht. Daarnaast besteden wij aandacht aan de jaarrekening zelf en aan de interne beheersing.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het College van B&W. Op basis van onze controle geven wij een onafhankelijk oordeel over de getrouwheid en de rechtmatigheid van de jaarrekening. Daarnaast hebben wij beoordeeld of de programmaverantwoording en de overige gegevens in overeenstemming zijn met de jaarrekening. Ons oordeel over de jaarrekening komt tot uitdrukking in de controleverklaring.

Wij hebben de inhoud van dit accountantsverslag afgestemd met de portefeuillehouder Financiën, de concerncontroller en een vertegenwoordiging van de ambtelijke organisatie. Wij hebben deze rapportage besproken tijdens de bijeenkomst met de auditcommissie op 5 juni 2023.

Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet om contact met ons op te nemen.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman

dhr. R.H. Gosselink- Wolbrink RA

CONCEPT

Waar bent u naar op zoek ?

Inhoudsopgave

1. Kernpunten

2. Onderbouwing oordeel

3. Aandachtspunten Raad

4. Jaarrekening

5. Interne beheersing

6. SiSa

7. Onze verantwoordelijkheid en afsluiting

Bijlage 1
Fraude en continuïteit controleverklaring

Bijlage 2
SiSa tabel fouten en onzekerheden

CONCEPT

1. Kernpunten

Wij hebben de jaarrekening 2022 van uw organisatie gecontroleerd. Wij informeren u in dit verslag over de bevindingen uit onze controle. De hoofdzaken hebben wij hier opgenomen.

De controleverklaring 2022

Als u de jaarstukken ongewijzigd vaststelt, kunnen wij de volgende oordelen geven:

- **Een goedkeurend oordeel voor de getrouwheid**
- **Een goedkeurend oordeel voor de rechtmatigheid**

Door onze controle zijn een paar aanpassingen in de jaarrekening gemaakt. Deze zijn in de voorliggende versie verwerkt.

Fraude en financiële risico's

In onze controleverklaring beschrijven wij met ingang van 2022 op welke wijze wij bij de controle hebben ingespeeld op risico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude. Daarnaast beschrijven wij onze controleaanpak voor de veronderstellingen van de financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Voor wettelijke controles is het verplicht om over deze twee punten te rapporteren. In bijlage 1 geven wij de teksten weer die wij zullen in de controleverklaring opnemen.

Saldo van baten en laten

2022 sloot met een positief resultaat van € 11,4 miljoen af. In de jaarstukken is een toelichting gegeven op de totstandkoming hiervan. De financiële positie van uw gemeente is toereikend naar de stand van eind 2022.

De grote maatschappelijke opgaven, zoals de woningnood, klimaatverandering en de energietransitie maken dat de beschikbare middelen in de komende jaren nog wel nodig zullen zijn. Het is onzeker en onduidelijk wat gemeenten van het Rijk mogen verwachten, zeker ook na 2026/2027. Deze onzekerheid en de dreigende begrotingstekorten maken het erg lastig om structureel beleid te maken en te investeren in de maatschappelijke opgaven die er zijn.

Interne beheersing op orde

De interne beheersing voldoet aan de daaraan te stellen eisen en past bij de omvang van uw organisatie. Wij hebben nog enkele verbeterpunten geadviseerd.

Met ingang van 2023 legt het College van B&W zelf in de jaarrekening verantwoording af over het rechtmatig handelen. Uw organisatie is hierop voorbereid.

Controleproces goed verlopen

Wij hebben voldoende controle-informatie verkregen om een controleverklaring te verstrekken. Wij bedanken de medewerkers van gemeente Zevenaar voor de open en constructieve samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van deze rapportage.

CONCEPT

2. Onderbouwing oordeel

De financiële uitkomsten van de controle op een rij

Onderstaand hebben wij een overzicht opgenomen van de niet in de jaarrekening 2022 verwerkte controleverschillen en de resterende onzekerheden. Met u hebben wij een afspraak gemaakt, welke afwijkingen wij in dit verslag vermelden. U heeft ons gevraagd in ieder geval alle afwijkingen groter dan € 100.000 aan u te rapporteren.

	Getrouwheid		Rechtmatigheid	
Omschrijving (bedragen X € 1.000)	Fouten €	Onzeker-heden €	Fouten €	Onzeker-heden €
Uitgaven zorgaanbieders WMO en Jeugd		1.108		1.108
Persoonsgebonden budget (SVB)		710		710
Europese aanbestedingen			1.658	
Totaal	**0**	**1.818**	**1.658**	**1.818**
Goedkeuringstolerantie voor fouten (1%)	**1.847**			
Goedkeuringstolerantie voor onzekerheden (3%)	**5.541**			

Getrouwheid en rechtmatigheid

De niet-gecorrigeerde controleverschillen en de resterende onzekerheden blijven onder de goedkeuringstoleranties van 1% respectievelijk 3%, zoals deze met u zijn afgesproken.

WNT

In de jaarrekening 2022 is de verantwoording over de WNT overeenkomstig de wettelijke vereisten opgenomen.

SiSa

Bij de controle op de SiSa-verantwoording zijn geenbelangrijke afwijkingen geconstateerd.

Jaarverslag

Wij hebben geen tegenstrijdigheden vastgesteld tussen het jaarverslag (de programma-verantwoording en de paragrafen) en de jaarrekening.

CONCEPT

2. Toelichting oordeel

Onderstaand geven wij een nadere toelichting op de geconstateerde fouten en onzekerheden

- **Uitgaven zorgaanbieders WMO en jeugd**

Over de geleverde zorg in natura hebben we in 2022 voor € 24,9 miljoen controleverklaringen van zorgaanbieders ontvangen. Voor het resterende deel van de uitgaven aan zorgorganisaties, € 1,1 miljoen, is geen (goedkeurende) controleverklaring ontvangen of zijn het kleinere zorgaanbieders, waarmee afspraken zijn gemaakt om geen controleverklaring aan te leveren. Dit bedrag is als onzekerheid aangemerkt.

- **Persoonsgebonden budgetten (PGB)**

Uw gemeente heeft geen controle uitgevoerd op de levering van de zorg vanuit de PGB's. Dit is niet ondervangen door de accountantscontrole van de Sociale Verzekeringsbank zelf. Het totale bedrag van € 0,7 miljoen dat aan PGB's voor de WMO en de Jeugdzorg is betaald moeten wij daarom als onzeker aanmerken.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd een onderzoek te doen naar de geleverde prestaties zodat deze onzekerheid volgend jaar kan worden gereduceerd. Dit onderzoek kan op basis van een steekproef worden uitgevoerd, wellicht bij het verlengen van een PGB-budget.

- **Europese aanbestedingen**

Wij hebben alle inkopen bij leveranciers waaraan over de periode 2019-2022 meer dan € 215.000 is geleverd onderzocht op het juist toepassen van de Europese aanbestedingsregels.

Uit onze controle-uitkomsten over 2022 blijkt dat aankopen bij dertien leveranciers niet conform de Europese aanbestedingsregels is verricht. De totale inkopen in 2022 bij deze leveranciers bedroegen € 1.658.000 en zijn in 2022 verantwoord. De fout is ontstaan bij onderhoudswerkzaamheden en bij de inhuur van personeel. Een nadere onderbouwing van de leveranciers is intern beschikbaar.

Ten opzichte van vorig jaar is het aantal onjuiste inkoopprocedures afgenomen. De omvang van de individuele leveranciers is groter.

Voor een toelichting op het proces Europese aanbestedingen en onze aanbevelingen hierop verwijzen wij naar hoofdstuk 5.2 Interne beheersing.

CONCEPT

3. Aandachtspunten Raad

Van de Raad hebben wij 3 aandachtspunten meegekregen. Wij hebben u hierover in onze managementletter d.d. 22 december 2022 geïnformeerd en hebben deze met de auditcommissie besproken op 6 februari 2023. Volledigheidshalve rapporteren wij hierover ook in dit verslag.

Aandachtspunten en bevindingen

1. Risico's grondexploitaties

Met welke risico's moet je rekening houden als je een grondexploitatie opent?

Bevindingen

Bij actief grondbeleid verwerft de gemeente de gronden zelf. Hierbij heeft de gemeente meer sturingsmogelijkheden en zeggenschap dan bij faciliterend grondbeleid of publiek-private samenwerking. Daar staat tegenover dat de gemeente ook meer risico loopt. Vooral doordat grondaankopen vaak grote investeringen betreffen.
Bij faciliterend of passief grondbeleid stelt de gemeente de kaders in de vorm van een bestemmingsplan voor de ontwikkeling vast, maar zijn derden zoals ontwikkelaars of woningcorporaties verantwoordelijk en (meer) risicodragend voor de realisatie.

Achtereenvolgens gaan wij hier in op de kansen en de risico's van actief grondbeleid en vervolgens op de kansen en risico's van passief grondbeleid.

- **Kansen actief grondbeleid**

Bij het actief grondbeleid is de regiefunctie van de gemeente gewaarborgd. De gemeente kan optimaal haar doelstellingen bereiken en wordt daarbij niet gehinderd door belangen van een derde partij (ontwikkelaar) die toevallig eigenaar is van de grond.

Een reden om te kiezen voor actief grondbeleid kan ook zijn om hold-outs te voorkomen. Een private eigenaar kan ervoor kiezen een kavel bewust niet te ontwikkelen, wat een slechte invloed heeft op de kwaliteit van het omliggende gebied en waardoor de gewenste doelen van de gemeente niet worden behaald, zoals bijvoorbeeld meer woningen.
Actief grondbeleid kan meerwaarde hebben om de nodige uitvoeringskracht te bereiken voor het realiseren van de veranderopgaven. Er zijn maximale mogelijkheden om maatschappelijke doelen te realiseren. Actief grondbeleid biedt de mogelijkheid om lange termijnafwegingen te maken, zowel op locatie niveau als tussenlocaties. Marktpartijen zullen veelal gericht zijn op het meest gunstige resultaat op de korte termijn dan voor de eigen locaties.
Daarnaast kan de gemeente met actief grondbeleid extra hoge baten bereiken die ontstaan door bestemmingswijzigingen. Deze baten komen ten gunste van de algemene reserve van de gemeente Zevenaar. De gedachte is dat grondwaardestijgingen die door de gemeenschap mogelijk worden gemaakt ook toebehoren aan die gemeenschap.

CONCEPT

Van de Raad hebben wij 3 aandachtspunten meegekregen.

3. Aandachtspunten Raad

Aandachtspunten en bevindingen

1. Risico's grondexploitaties

Met welke risico's moet je rekening houden als je een grondexploitatie opent?

Bevindingen

Bij actief grondbeleid zijn er geen problemen met de overdracht van wegen, rioleringen en andere voorzieningen. Indien een ontwikkelaar zelf deze voorzieningen aanlegt ontstaan er frictiepunten.

Bij actief grondbeleid, waarbij het innemen van posities door ontwikkelaars wordt ontmoedigd en tegengegaan, wordt voorkomen dat marktpartijen tegen elkaar opbieden om het grondeigendom over te kunnen nemen van een particuliere eigenaar. Dit leidt tot prijsopdrijving en een situatie waarin de oorspronkelijke eigenaar profiteert en er als gevolg daarvan minder financiële ruimte overblijft om kwaliteit te realiseren.

- **Risico's actief grondbeleid**

In 2008 hebben we landelijk gezien dat actief grondbeleid grote financiële risico's met zich mee kan brengen omdat de gronden alsnog niet uitgegeven kunnen worden door bijvoorbeeld beperkte bouwcapaciteit of stijging van de rente, waardoor leningen minder snel verstrekt worden.
Om succesvol een actief grondbeleid te kunnen voeren is een proactieve verwerving van de gronden noodzakelijk. Verwerving dient dus in een vroeg stadium plaats te vinden en dat betekent dat er, afhankelijk van de ambities, al in een vroeg stadium stevig geïnvesteerd moet worden, wat een financieel risico met zich meebrengt.

Bedrijfsmatig handelen vraagt om snelle, consequente besluitvorming en slagvaardig handelen. Een bestuurlijk besluitvormingsproces is daar niet altijd even geschikt.

- **Kansen passief grondbeleid**

Bij passief grondbeleid hoeft vooraf niet in grondposities geïnvesteerd te worden en hierover wordt dan ook geen financieel risico gelopen. Daarnaast kan een gemeente bij passief grondbeleid zich laten leiden door initiatieven vanuit de markt. Dit kan gunstig zijn bij beperkte ambities.

De gemeente heeft in het ruimtelijk beleid geen rechtstreeks belang om een zo winstgevend mogelijke grondexploitatie te openen. In theorie zou ze hierdoor op een zuiverdere manier met ruimtelijke ordening om kunnen gaan.

CONCEPT

Van de Raad hebben wij 3 aandachtspunten meegekregen.

3. Aandachtspunten Raad

Aandachtspunten en bevindingen

1. Risico's grondexploitaties

Met welke risico's moet je rekening houden als je een grondexploitatie opent?

Bevindingen

- **Risico's passief grondbeleid**

De gemeente heeft minder zeggenschap over de ontwikkeling en is voor de uitvoering afhankelijk van derden, wiens belangen niet noodzakelijkerwijs parallel hoeven te lopen met die van de gemeente. De mogelijkheid om maatschappelijke doelen te realiseren wordt beperkt, doordat rekening gehouden moet worden met de belangen van de verschillende eigenaren. Marktpartijen zullen alleen de winstgevende (delen van) locaties oppakken. De locaties met een financieel tekort zullen niet opgepakt worden. Marktpartijen kunnen de gemeente onder druk zetten door problemen te creëren (bijvoorbeeld verwaarlozing) om op die manier hun zin te krijgen.

Indien de ontwikkelaar gemeenschapsvoorzieningen als wegen en riolering aanlegt, moeten deze voldoen aan de door de gemeente te stellen eisen. Bij overdracht, zeker bij grotere meerjarige ontwikkelingen, bestaat het risico dat hierover verschillen van inzicht blijken, waardoor extra kosten gemaakt moeten worden.

Indien er concurrentie om de grond plaatsvindt wordt de prijs van ruwe bouwgrond omhoog gedreven, waardoor exploitaties van marktpartijen onder druk komen te staan en er minder ruimte is om kwaliteit te leveren en/of alle gemeentelijke kosten te betalen. De partij die het meest voor de grond kan betalen en eigenaar wordt, is niet per se de meest geschikte partij om de ontwikkeling te realiseren.

Op het moment dat overeenkomsten zijn gesloten is de gemeente hieraan gebonden en kan zij niet eenzijdig besluiten om bijvoorbeeld als gevolg van marktontwikkelingen het aanbod te verminderen door plannen te schrappen of te herzien. Dit beperkt dus de flexibiliteit.

CONCEPT

Van de Raad hebben wij 3 aandachtspunten meegekregen.

3. Aandachtspunten Raad

Aandachtspunten en bevindingen

1. Risico's grondexploitaties

Met welke risico's moet je rekening houden als je een grondexploitatie opent?

Bevindingen

- **Gemeente Zevenaar**

De raad van de gemeente Zevenaar heeft in 2021 de nieuwe nota Grondbeleid vastgesteld. Daarin is gekozen voor een situationeel grondbeleid. De rol van de gemeente Zevenaar wordt per project of locatie op basis van een afwegingskader bepaalt. Hierbij wordt gekozen tussen een faciliterende of actieve houding. Aan de hand van de thema's in de nota wordt beoordeeld in hoeverre de gemeente een initiatief belangrijk vindt en welke rol zij daarin als gemeente wil spelen.

Ten tijde van de managementletter was de voorbereiding van 7Poort II aan de orde. Daarin wordt mogelijk grond gekocht waar nu een voorkeursrecht op gevestigd is. De gemeente Zevenaar gaat over tot actief grondbeleid. In het raadsvoorstel voor het voorbereidingskrediet wordt niet nader ingegaan op mogelijke risico's die de gemeente loopt in het kader van de mogelijke ontwikkeling van het bedrijventerrein, ook niet op het reeds gevestigde voorkeursrecht.
Wij adviseren u bij elk college- en raadsvoorstel voor een voorbereidingskrediet/grondexploitatie de risico's nader toe te lichten, expliciet te maken en daarbij ook met name de financiële omvang hiervan aan te geven.

De onzekerheden in de economische ontwikkeling in de komende jaren zijn groot. Tevens is er een periode van stijgende prijzen voor materialen en personeel. Bij het inschatten van de te maken lasten en te realiseren baten heeft u te maken met grote onzekerheden in de ramingen voor de grondexploitaties. De onzekerheden hebben ook tot gevolg dat de risico's als onderdeel van de berekening van het benodigde weerstandsvermogen groter zullen zijn, alsmede het beslag daarop.
Wij hebben het College van B&W geadviseerd voor de ramingen voorzichtige uitgangspunten te gebruiken en scenarioanalyses te maken om de financiële positie van uw organisatie in de komende jaren goed te kunnen beheersen.

Vanwege deze onzekerheden hebben wij bij onze controle een grondexploitatiespecialist ingeschakeld, die de toekomstige lasten en baten en daarmee de betrouwbaarheid van de ramingen mede heeft helpen beoordelen.

CONCEPT

Van de Raad hebben wij 3 aandachtspunten meegekregen.

3. Aandachtspunten Raad

Aandachtspunten en bevindingen

2. Wet gemeenschappelijke regelingen en gevolgen

Bevindingen

De gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen is per 1 juli 2022 in werking getreden. Doel van de wijziging is de democratische legitimiteit van gemeenschappelijke regelingen te versterken, onder meer door het vergroten van de controlerende en kaderstellende rol van de raad.

De wijzigingen zijn in 3 categorieën onder te verdelen:

- Versterken positie raden bij besluitvorming
  (verruiming zienswijzen, introductie gemeenschappelijke adviescommissie, verplichte afspraken over participatie, actieve informatieplicht).
- Aanvullende controlemiddelen voor raden
  (introductie gemeenschappelijk onderzoeksrecht, verduidelijking bevoegdheid lokale rekenkamers richting bestuur gemeenschappelijke regeling)
- Verbeteren positie van raden voor het functioneren van de regeling
  (verplichte afspraken over evaluatie, aanscherping afspraken uittreding, betere aansluiting begrotingscyclus gemeenschappelijke regeling op gemeentelijke cyclus).

Het deel van de wet dat rechten aan volksvertegenwoordigers geeft is direct per 1 juli 2022 ingegaan. Voor het andere deel (verplichtingen om bestaande gemeenschappelijke regelingen aan te passen, om zo scherpere afspraken te maken over bovenstaande punten) geeft de wet een implementatieperiode van twee jaar.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd de bestaande regelingen te toetsen aan de nieuwe vereisten en de verplichte onderwerpen hierin op te nemen.

CONCEPT

Van de Raad hebben wij 3 aandachtspunten meegekregen.

3. Aandachtspunten Raad

Aandachtspunten en bevindingen

3. Sociaal domein

Zijn de processen goed ingericht om tijdig goed inzicht te hebben of de prestaties zijn nageleefd?

Bevindingen

Er zijn diverse maatregelen getroffen om een beeld te krijgen van de door de zorgaanbieder geleverde prestaties.

- Een evaluatie met de client voor afloop van de termijn van de beschikking. Tijdens de evaluatie wordt gesproken over de behaalde doelen, eventueel vervolg, tevredenheid over de zorgaanbieder;
- Jaarlijkse contractgesprekken met de zorgaanbieder. Jaarlijks wordt een selectie gemaakt van diverse soorten aanbieders.
- Van de zorgaanbieders worden jaarlijks de gewaarmerkte productieverantwoordingen ontvangen. De waarmerk vindt door een accountant plaats op basis van het landelijke controleprotocol. In dit protocol wordt expliciet gesteld dat de levering getoetst moet worden.

De grip op het inzicht in de levering door de zorgaanbieder kan eventueel nog verstevigd worden door:

- *Het centraal verzamelen en registreren van de klachten die uit de evaluatie naar voren komen;*
- *Het centraal melden van de klachten bij het* Sociaal Domein Regio Gelderland (MGR)
- *Een klachtenportaal in te richten op de website van de gemeente.*

CONCEPT

Van de Raad hebben wij 3 aandachtspunten meegekregen.

3. Aandachtspunten Raad

Aandachtspunten en bevindingen

3. Sociaal domein

Zijn de processen goed ingericht om tijdig goed inzicht te hebben of de prestaties zijn nageleefd ?

Bevindingen

Het Sociaal Domein Regio Gelderland (MGR) is een regionale samenwerking voor de inkoop van de zorg. De MGR heeft een aantal maatregelen getroffen om de kwaliteit van de zorgaanbieders te bewaken:

- Een quick scan bij de zorgaanbieder op de kwaliteitsvereisten zoals deze vermeld worden in de contractvoorwaarden;
- Bundeling en behandeling van de klachten van de aangesloten gemeenten;
- WMO: Kwaliteitsonderzoeken door de VGGM bij zorgaanbieders waarover klachten zijn ontvangen;
- WMO: Herinspecties bij zorgaanbieders naar aanleiding van kwaliteitsonderzoeken;
- WMO: Ontbinden van contracten met zorgaanbieders indien blijkt dat een zorgaanbieder onvoldoende herstelactie heeft ondernomen;
- Jeugd: Melding van de klachten bij de landelijke inspectie (zij nemen de afhandeling verder over);
- Een portaal op de website van de MGR om klachten over zorgaanbieders te melden.

Geconcludeerd kan worden dat er sprake is van een werkend systeem voor het zicht hebben op het naleven van de prestaties. Door de tijdige evaluatie met de klant is in beeld hoe de zorg bijdraagt aan de gestelde doelen. Door de samenwerking met de MGR en daarmee met andere gemeenten, regionale samenwerking, worden de kennis en doorzettingsmacht gebundeld.

CONCEPT

Jaarstukken en zekerheid

4. Jaarrekening

Financiële positie

Kwaliteit jaarstukken

Begrotings-rechtmatigheid

Overige bevindingen

stolwijk kennisnetwerk

CONCEPT

De jaarrekening geeft inzicht in de totstandkoming van het resultaat over 2022 en de financiële positie op 31 december 2022.

Saldo van baten en lasten

Het jaar 2022 is gestart met een begrotingssaldo van € 1,6 miljoen positief. De definitieve begroting kwam uit op een resultaat van € 0,9 miljoen positief. Het - saldo van de lasten en baten over het jaar 2022 bedraagt € 11,4 miljoen positief. Ter illustratie is dit weergegeven in de tabel hiernaast.

Het positieve resultaat ten opzichte van de definitieve begroting van € 10,5 miljoen is voor een groot deel beïnvloed door:

- Een hogere algemene uitkering (€ 5 miljoen):
- Grondexploitatieresultaten (€ 3,9 miljoen);
- Lokale heffingen (€ 1,4 miljoen).

In de inleiding van de jaarstukken is een toelichting van dit resultaat gegeven.

Incidentele baten en lasten

De incidentele baten en lasten bedragen € 5,7 miljoen. In de jaarrekening is een toelichting per post opgenomen in het overzicht incidentele baten en lasten. De toelichting laat in principe alle incidentele posten zien van € 250.000. In 2023 zal in de nieuwe verordening financieel beleid deze ondergrens formeel worden bevestigd.

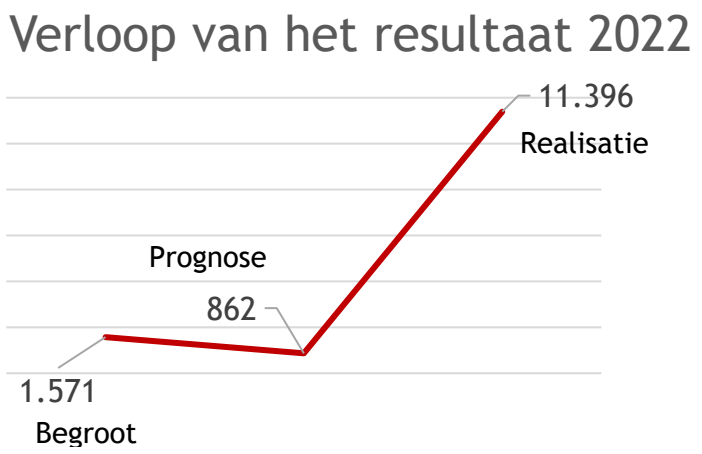

stolwijk kennisnetwerk

CONCEPT

4.1 Financiële positie

De jaarrekening geeft inzicht in de totstandkoming van het resultaat over 2022 en de financiële positie op 31 december 2022.

Financiële positie

Het eigen vermogen van uw gemeente is per ultimo 2022 € 68 miljoen, (2021: € 61,1 miljoen). Hiervan zit € 26 miljoen in bestemmingsreserves (2021: € 12 miljoen). De grootste bestemmingsreserves betreffen € 3 miljoen voor de woningbouw en € 2 miljoen voor het tijdelijke noodfonds, die in 2022 zijn gevormd. Hiernaast tonen wij het verloop van het eigen vermogen in de afgelopen jaren.

Het weerstandsvermogen is door uw gemeente als uitstekend geclassificeerd. De ratio is 6,5. De benodigde weerstandscapaciteit voor het afdekken van risico's is € 5,6 miljoen en de beschikbare weerstandscapaciteit is € 36,6 miljoen.

De solvabiliteit is 33%, ten opzichte van vorig jaar 29,6%. Met 33% is dit gelijk aan het gemiddelde van de Gelderse gemeenten volgens 'waar staat je gemeente.nl'.

Uw gemeente heeft per 31 december 2022 voor een bedrag van € 99,8 miljoen leningen opgenomen. Dit is € 14 miljoen minder dan per 31 december 2021.

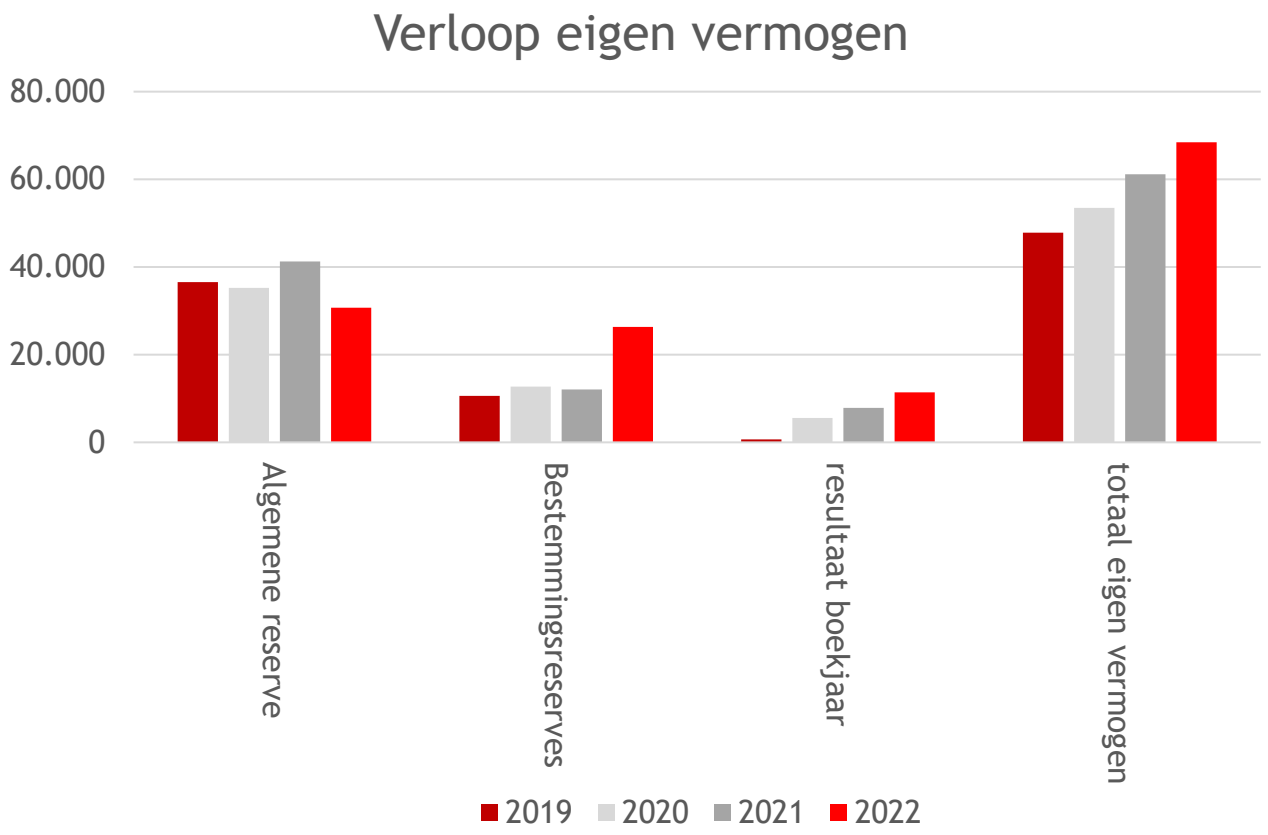

stolwijk kennisnetwerk

CONCEPT

4.2 Kwaliteit jaarstukken

Bij onze controle hebben wij de informatiewaarde, leesbaarheid en naleving van wettelijke vereisten van de jaarstukken beoordeeld

Kwaliteit van de jaarstukken

De jaarstukken bestaan uit 3 onderdelen: De programma's, de paragrafen en de jaarrekening.

Wij vinden de structuur van de jaarstukken duidelijk. Uw gemeente kent 9 programma's. Daarnaast zijn de algemene dekkingsmiddelen en overhead separaat gepresenteerd.

De kwaliteit van de toelichtingen is voldoende. Het inzicht in de begroting en de belangrijkste afwijkingen in de realisatie zijn per programma in het jaarverslag toegelicht.

Jaarverslag en paragrafen

Het jaarverslag en de paragrafen voldoen aan de eisen van het Besluit Begroting en Verantwoording.

Wij hebben vastgesteld dat er geen tegenstrijdigheden tussen het jaarverslag en de jaarrekening 2022.

De nieuwe, verplichte paragraaf Openbaarheid van Bestuur is opgenomen. Hierin is een toelichting van het uitgevoerde beleid inzake de Wet Open Overheid opgenomen.

Naleving van de verslaggevingsregels

Wij hebben gecontroleerd of de bepalingen in het Besluit Begroting en Verantwoording zijn nageleefd. Hierin hebben wij geen (belangrijke) afwijkingen vastgesteld.

De verplichte beleidsindicatoren zijn bij de programma's opgenomen.

Verloop van de controle

Het opstellen van de jaarrekening is over het boekjaar 2022 zodanig gepland dat aan de auditcommissie de gecontroleerde jaarrekening begin juni 2023 kan worden voorgelegd.

Het concept van de jaarstukken was tijdig gereed en het jaarrekeningdossier bevatte voldoende onderbouwingen om de controle te kunnen uitvoeren. De afwikkeling is conform planning.

Wij kijken terug op een prettige en transparante samenwerking gedurende dit proces.

4.3 Begrotingsrechtmatigheid

De kaderstelling nader toegelicht

Bij de controle van de rechtmatigheid gaan wij na of de lasten en baten en de balansmutaties juist, tijdig, volledig én met de geldende wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader in overeenstemming zijn geweest. Wij hebben de baten en lasten en de balansmutaties over 2022 op rechtmatigheid gecontroleerd.

Begrotingscriterium

De Raad heeft besloten met 9 programma's te werken. Dit geeft een overzichtelijk beeld van de resultaten. U heeft het College van B&W toestemming gegeven om binnen de budgetten van de programma's te opereren. Het College van B&W legt verantwoording af over de besteding op de programma's.

Wij hebben gecontroleerd of de begrotingsregels door het College van B&W zijn nageleefd.

- **Lasten**

In vergelijking tot de door de raad vastgestelde begroting is er bij 1 programma een overschrijding van de begrote lasten. De oorzaak hiervan is in de jaarrekening bij de paragraaf begrotingsrechtmatigheid toegelicht, waarbij is vastgesteld dat deze hogere lasten door hogere baten gedekt zijn.

De toelichting is voldoende en daarmee zijn de lastig rechtmatig voor wat betreft de begrotingsrechtmatigheid.

- **Investeringen**

Er zijn 10 investeringskredieten overschreden. De toelichting is toereikend voor wat betreft de begrotingsrechtmatigheid.

CONCEPT

4.4 Overige bevindingen

Hier informeren wij u over onze bevindingen volgend uit de jaarrekening

Schattingen

Het opstellen van de jaarrekening vereist dat de organisatie oordelen vormt en schattingen maakt, die van invloed zijn op de toepassing van de grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van de baten en lasten. De schattingen en de hiermee verbonden veronderstellingen zijn op ervaringen uit het verleden gebaseerd en op verschillende andere factoren die, gegeven de omstandigheden, als redelijk worden beschouwd. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. Een goed inzicht in de jaarrekening vraagt kennis van de gemaakte schattingen. Deze lichten wij hier kort toe.

- ## Schattingen: Grondexploitatie

Er zijn 6 grondexploitaties, indien Zevenaar Oost gesplitst wordt beoordeeld voor woningen en bedrijven. Voor de berekening van de verwachte resultaten in de actieve grondexploitaties heeft uw College uitgangspunten geformuleerd. De baten en lasten van de grondexploitaties zijn onderbouwd met het hanteren van deze uitgangspunten. De rente is op basis van de werkelijk betaalde rente berekend, zoals dit is voorgeschreven in de notitie Grondbeleid van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording.

De geactualiseerde exploitaties worden via de jaarstukken ter besluitvorming aan de Raad voorgelegd.

Er zijn 2 exploitaties met een verwacht verlies van in totaal € 19 miljoen. Hiervoor zijn verliesvoorzieningen getroffen. In 2022 is deze verliesvoorziening met € 3,4 miljoen afgenomen.

In 2022 is op de grondexploitaties – anders dan de mutatie in de voorziening - geen tussentijdse winst verantwoord.

Tijdens onze controle zijn de onderbouwingen per grondexploitatie getoetst, onder meer met behulp van een externe deskundige. Uit dit onderzoek is een aantal adviezen naar voren gekomen om de interne beheersing van de grondexploitaties te verbeteren. Het overall beeld is dat de interne beheersing toereikend is.

Bij Zevenaar Oost is sprake van een bijdrage van het parkmanagement. Hieraan worden voorwaarden gesteld om deze bijdrage te kunnen ontvangen.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd te beoordelen in hoeverre voldaan wordt aan voorwaarden zodat de bijdrage gegarandeerd is.

Wij hebben het College van B&W ook geadviseerd de stellige uitspraak uit de notitie Grondexploitatie over de wijze waarop de toerekening van bovenwijkse voorzieningen vast te leggen in de financiële verordening, te volgen.

- ## Schattingen: Voorziening riolering

De voorziening riolering is gebaseerd op het watertakenplan van 2022-2026. Dit betreft een voorziening voor vervangingsinvesteringen en onderhoud.

Wij hebben het College ook geadviseerd deze voorziening te splitsen in 2 voorzieningen, één voor onderhoud en één voor vervanging en daarmee in de juiste categorie te plaatsen.

stolwijk kennisnetwerk

CONCEPT

4.4 Overige bevindingen

Hier informeren wij u over onze bevindingen volgend uit de jaarrekening.

- **Schattingen: Voorziening groot onderhoud**

Een voorziening voor groot onderhoud dient gebaseerd te zijn op een meerjaren-onderhoudsplan van maximaal 5 jaar oud. Voor het onderhoud is een nieuw onderhoudsplan IBOR in 2022 vastgesteld.

De voorziening gemeentelijke gebouwen bedraagt € 1,9 miljoen en de voorziening wegen € 3,5 miljoen. Beide zijn toereikend op basis van het onderhoudsplan.

- **Schattingen: Voorziening pensioen wethouders**

De voorziening pensioen voor wethouders is op actuariële berekeningen gebaseerd. Deze zijn door een derde partij opgesteld. De gehanteerde rekenrente van 2,427% is conform de circulaire van het Rijk. De voorziening is toereikend.

- **Schattingen: Voorziening wachtgeld**

Na de wisseling van het College van B&W zijn er een aantal voormalig wethouders die aanspraak maken op de wachtgeldregeling. De voorziening wachtgeld is toereikend voor deze verplichtingen.

- **Schattingen: Voorziening dubieuze debiteuren**

Ultimo 2022 heeft uw gemeente vorderingen op diverse partijen. Door de organisatie is een inschatting gemaakt van de oninbaarheid van deze vorderingen. Voor de algemene debiteuren is per ultimo 2022 een beperkte voorziening gevormd. Uit de individuele beoordeling van de debiteuren blijkt ook dat dit terecht is.

Voor de belastingdebiteuren is er een voorziening van € 390.000. Deze voorziening is bepaald aan de hand van de oninbaarheid van de individuele vorderingen. Deze ligt in lijn met het voorgaande jaar.

Daarnaast is een voorziening voor de oninbaarheid van de uitkeringsdebiteuren getroffen van € 822.000. De gevolgde methodiek ligt in lijn met voorgaand jaar.

Wij hebben het College geadviseerd de onderbouwing van de voorzieningen in 2022 te toetsen op de geinde bedragen van de afgelopen jaren.

Wij kunnen instemmen met de uitgangspunten voor de berekening van deze voorzieningen.

- **Schattingen: Voorziening verlofsparen / Stuwmeer verlofuren**

In de CAO gemeenten is voorgeschreven dat medewerkers vanaf 2022 gebruik kunnen maken van de mogelijkheid om verlof te sparen.
Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft vanaf 2022 voor dat er een voorziening gevormd dient te worden voor het gevormde saldo verlofsparen en eventuele stuwmeren van verlof.
Per 31 december 2022 is door 15 werknemers deelgenomen aan het verlofsparen. Deze deelname is vertaald naar een verplichting. Wij kunnen instemmen met de uitgangspunten van deze voorziening.

Er is geen sprake van een stuwmeer aan verlofuren bij het personeel.

stolwijk kennisnetwerk

CONCEPT

4.4 Overige bevindingen

Hier informeren wij u over onze bevindingen volgend uit de jaarrekening.

Prestatielevering

Wij hebben een steekproef uitgevoerd om de getrouwheid van de uitgaven te kunnen controleren. Alle facturen zijn door meerdere personen geautoriseerd voor levering van de goederen/diensten en de betaalbaarstelling.

Wij hebben het College van B&W wél geadviseerd de onderbouwing van de prestaties in de organisatie nader onder de aandacht te brengen.

Kosten verbonden partijen

De gemeente Zevenaar heeft een deel van haar taken aan gemeenschappelijke regelingen overgedragen. De kosten van deze organisaties komen ten laste van de exploitatie van de gemeente Zevenaar. De kosten van BVO DRAN en GR HVOL zijn in deze jaarstukken op concept cijfers gebaseerd, omdat de definitieve cijfers op dat moment nog niet voorhanden waren.

Verhuurprijzen

Het doel van de Wet Markt en Overheid is om oneerlijke concurrentie door de overheid te voorkomen als zij economische activiteiten uitvoert. Deze wet schrijft bij verhuur van panden voor de volledige integrale kostprijs in rekening te brengen.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd om de verhuurcontracten aan te passen aan het systeem van integrale kostprijs.

stolwijk kennisnetwerk

4.4 Overige bevindingen

Hier informeren wij u over onze bevindingen volgend uit de jaarrekening.

IT omgeving

Volgens artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek zijn wij verplicht aan te geven of er naar aanleiding van de controle van de jaarrekening zaken betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken. Deze bevindingen hebben wij bij de jaarrekeningcontrole niet geconstateerd.
Daarbij merken wij op dat onze jaarrekeningcontrole niet primair gericht is op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen over de IT omgeving raken dan ook slechts díe onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid hebben beoogd. Om volledig zicht te hebben op de betrouwbaarheid van alle geautomatiseerde systemen, ook die systemen zonder relatie naar de jaarrekening, is meer uitgebreid en specifiek gericht onderzoek noodzakelijk, wat niet past in de rol van de accountant bij de controle van de jaarrekening.

Wet Normering Topinkomens

De Wet Normering Topinkomens (WNT) regelt de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector. In deze wet zijn maximale vergoedingen vastgelegd voor de hoogte van de vergoeding aan topfunctionarissen en aan de ontslagvergoedingen. Voor 2022 is de maximale beloning vastgesteld op € 216.000 en € 75.000 ontslagvergoeding.

In 2022 zijn er voor topfunctionarissen en overige medewerkers geen overschrijdingen van de grensbedragen.

In het kader van de WNT attenderen wij u erop dat u de plicht heeft om uw WNT-verantwoording over het kalenderjaar 2022 via internet op een algemeen toegankelijke wijze openbaar te maken.

CONCEPT

5.1 Interne beheersing

Als onderdeel van de controle van de jaarrekening hebben wij een interimcontrole uitgevoerd. Over de bevindingen en aanbevelingen hebben wij in de managementletter gerapporteerd.

Samenvatting managementletter

Bij de interimcontrole hebben wij de algemene beheersing, de inrichting van de processen en de interne beheersingsmaatregelen beoordeeld. Naar aanleiding van de interimcontrole hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen in de managementletter d.d. 22 december 2022 gerapporteerd aan het College en op 6 februari 2023 besproken met de auditcommissie.

De interimcontrole 2022 laat zien dat de organisatie en financiële beheersing stabiel en voldoende zijn. De adviezen van voorgaande jaren zijn opgepakt en verder uitgewerkt.

Risico's interne beheersing

In de boardletter hebben wij per proces aangegeven welke risico's niet (geheel) worden afgedekt door interne beheersingsmaatregelen. Om voldoende controlezekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als gevolg van het ontbreken van deze (voldoende) maatregelen afwijkingen bevat hebben wij aanvullende gegevenswerkzaamheden moeten verrichten om dit risico te verlagen.

Vanuit de controle hebben wij enkele aandachtspunten voor de jaarrekening 2022 meegegeven.

Rechtmatigheidsverantwoording

Tot en met het boekjaar 2022 verstrekken wij als accountant een controleverklaring met een oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekeningen van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording vanaf kalenderjaar 2023 wijzigt dit in enkel een oordeel over de getrouwheid.

Het College van B&W neemt vanaf 2023 een rechtmatigheidsverantwoording op in de jaarrekening en licht daarmee haar handelen toe in relatie tot de wet- en regelgeving. De kaderstellende en controlerende rol van de Raad wordt hiermee versterkt. De implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording is een kans voor de Raad om het gesprek met het College van B&W te verdiepen.

Door opname van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening valt deze onder het getrouwheidsoordeel van de accountant. De accountant kijkt dus of de rechtmatigheidsverantwoording 'juist' is. Dit oordeel van de accountant over rechtmatigheidsverantwoording wordt meegewogen in het oordeel over de getrouwheid.

Afgelopen jaren heeft uw organisatie daartoe reeds voorbereidingen getroffen. Voor de definitieve invoering is het van belang de financiële verordening en de controleverordening aan te passen.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd de rapportage over de uitkomsten en de rechtmatigheidsverantwoording over 2023 eind maart 2024 gereed te hebben, vooruitlopend op de accountantscontrole.

CONCEPT

5.2 Interne beheersing

Tijdens de jaarrekeningcontrole hebben wij een aantal aanvullende aandachtspunten voor de interne beheersing geconstateerd welke wij hier onder de aandacht brengen.

Europese aanbestedingen

Het volgen van de juiste inkoopprocedure is onderdeel van de rechtmatigheid. Is voldaan aan de geldende wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader? In het normenkader is het eigen inkoopbeleid, zoals vastgesteld door de gemeente, niet opgenomen omdat dit facultatief is. De landelijke wetgeving over de Europese aanbestedingen is een verplicht onderdeel van het normenkader.

Vanaf 2023 zal het College van B&W in haar rechtmatigheidsverantwoording zelf voorafgaand aan de accountantscontrole een oordeel moeten geven over de juistheid van de gevolgde inkoopprocedure, met name indien de inkopen een contractwaarde overschrijden van de grens waarbij Europees aanbesteed moet worden.

Naar aanleiding van onze controle van het afgelopen jaar hebben wij de volgende aandachtspunten voor de organisatie hierover.

- **Europese aanbestedingen: het contractenregister**

Er is een zaaksysteem beschikbaar waarin, indien voorhanden, contracten beheerd en gearchiveerd kunnen worden. Uit onze controle blijkt dat de contracten niet eenvoudig vindbaar zijn in deze software, ofwel niet voorhanden zijn. Uitvraag in de organisatie is dan noodzakelijk.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd om alle contracten in een contractenregister op te nemen, zodanig dat deze ook op een snelle wijze vindbaar zijn.

- **Europese aanbestedingen: Verbijzonderde interne controle**

Door de organisatie is in 2022 verbijzonderde interne controle uitgevoerd op de gevolgde inkoopprocedure. Deze uitgevoerde verbijzonderde interne controle hebben wij vooruitlopend op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording beoordeeld.

Op basis daarvan hebben wij hebben het College van B&W het volgende geadviseerd :

- *De keuze van de gevolgde inkoopprocedure vooraf vast te leggen in de inkoopdossiers;*
- *Standpunten over de gevolgde inkoopprocedure achteraf vast te leggen in een zogenaamde position paper.*

- **Europese aanbestedingen: Dwingende spoed**

Als gevolg van de snelheid waarmee de opvang van Oekraïners door alle gemeenten is opgepakt, was inkoop van onder meer beveiliging, schoonmaak en dergelijke op korte termijn noodzakelijk. Volgens de aanbestedingsregels kon daarbij een uitzondering worden gemaakt voor Europees aanbesteden op grond van ‘dwingende spoed’ (artikel 32 AW). Als gevolg van de voortdurende oorlog zal deze uitzondering in 2023 mogelijk komen te vervallen.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd te beoordelen in hoeverre de gevolgde inkoopprocedures nog afdoende zijn, gezien de situatie.

CONCEPT

5.2 Interne beheersing

Tijdens de jaarrekeningcontrole hebben wij een aantal aanvullende aandachtspunten voor de interne beheersing geconstateerd welke wij hier onder de aandacht brengen.

- ## Europese aanbestedingen: Inkoopprocedures voor inhuur

Bij de uitvraag van inhuur van personeel wordt gebruik gemaakt van 'Werken in Gelderland'. Dit Dynamisch Aankoop Systeem volstaat als een Europese aanbesteding.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd de publicaties op 'Werken in Gelderland' te archiveren om zodoende achteraf het bewijs van de gevolgde inkoopprocedure aan te kunnen tonen.

Inhuur vindt bij diverse leveranciers en middels losse opdrachten plaats. De aanbestedingsregels schrijven voor dat inhuur bij diverse leveranciers en met diverse losse opdrachten gegroepeerd dienen te worden naar de 'soort' inhuur. Deze dienen gecategoriseerd te worden naar CPV-code, een indeling van soort inkopen in de aanbestedingsregels.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd de inhuur bij de verschillende leveranciers en verschillende opdrachten tussentijds te analyseren om een onrechtmatige inkoopprocedure te voorkomen.

- ## Europese aanbestedingen: Risico's 2023

Op basis van de controle hebben wij diverse risico's op basis van de inkopen 2022 groter dan € 50.000 gezien. De toekomstige contractwaarde van deze inkopen is op dit moment niet te bepalen door het ontbreken van contracten en/of de beëindigingsdatum is nog niet bekend. Deze risico's hebben we met de organisatie besproken.

Subsidie verstrekkingen

Bij het verstrekken en vaststellen van subsidies is in de Algemene Subsidie Verordening een aantal kaders gesteld. Bij onze detailcontrole blijkt dat niet in alle gevallen voldaan is aan deze formele vereisten.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd de tijdigheid van de beslistermijnen in acht te nemen en de noodzakelijke documentatie te verzamelen, alvorens de subsidie vast te stellen.

Energietoeslag

In 2022 maar ook in 2023 is energietoeslag uitgekeerd om de energie armoede te beperken. De gemeente Zevenaar heeft daartoe een beleidsregel opgesteld, die tot 1 november 2022 geldend is verklaard. Inwoners van de gemeente Zevenaar met een maximaal inkomen 120% van de bijstandsnorm kunnen een beroep doen op deze regeling.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd de beleidsregels voor 2023 te actualiseren en bij de verstrekking van de energietoeslag te beoordelen of er nog sprake is van een geldende uitkering.

stolwijk kennisnetwerk

CONCEPT

5.2 Interne beheersing

Tijdens de jaarrekeningcontrole hebben wij een aantal aanvullende aandachtspunten voor de interne beheersing geconstateerd welke wij hier onder de aandacht brengen.

Identificatie WMO en jeugd

De wijze waarop de gemeente de identiteit bij verstrekkingen uit de wmo en jeugd moet vaststellen is dwingend in de wetgeving voorgeschreven. Er moet zekerheid worden verkregen over de nationaliteit van de aanvrager en diens verblijfstitel.

In het kader van de rechtmatigheidscontrole dient te worden getoetst of de vaststelling van de identiteit van de belanghebbende en diens eventuele partner op een juiste wijze heeft plaatsgevonden. Bij het niet of onjuist vaststellen van de identiteit is er onzekerheid over de rechtmatigheid van de verstrekte voorziening.

De gemeente Zevenaar registreert de aard, het nummer van het ID-bewijs en de geldigheidsduur in het clientdossier na inzage. Dit in navolging van de AVG om geen kopie ID-bewijs meer op te nemen.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd continu aandacht te hebben voor het identificeren van de burgers en deze bijbehorende vastleggingen.

In het kader van de accountantscontrole kan op basis van het klantdossier niet vastgesteld kan worden, of gevraagd is het identiteitsbewijs “ter inzage” te verstrekken. Derhalve is sprake van niet voldoende controle-informatie voor ons als accountant. Dit leidt tot een niet-financiële onrechtmatigheid. Dat betekent het niet naleven van (financiële) wetgeving zonder (directe) financiële gevolgen.

Tijdigheid WMO en jeugd

We hebben een steekproef gedaan op de toekenningen van de voorzieningen voor de jeugd en de WMO. Er is een aantal formele onrechtmatigheden.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd blijvend aandacht te hebben voor de tijdigheid van de beschikkingen.

CONCEPT

6. SiSa

SiSa staat voor Single information en Single audit. Het is een systematiek van de Rijksoverheid over de verantwoording van specifieke uitkeringen. Hieronder geven wij onze inhoudelijke bevindingen weer.

Ontwikkeling Single Information Single Audit

Iedere gemeente kan extra geld krijgen om specifiek beleid van de Rijksoverheid uit te voeren. Dit zijn specifieke uitkeringen. Gemeenten moeten elk jaar aan de Rijksoverheid melden of en hoe ze het geld hebben besteed. Dit doen zij via de methodiek SiSa: Single information, single audit. Dit betekent eenmalige informatieverstrekking, eenmalige accountantscontrole. De informatie hiervoor wordt in een vast format opgenomen in de toelichting bij de jaarrekening en voorzien van een controle door de accountant.

Door de coronacrisis, de toeslagenaffaire en het omzetten van doeluitkeringen naar specifieke uitkeringen op verzoek van de Algemene Rekenkamer is het aantal regelingen dat verantwoord moet worden via de SiSa-bijlage in de afgelopen jaren fors toegenomen.

Bij de gemeente Zevenaar waren er in 2018 5 specifieke uitkeringen met een verantwoordingsplicht via SiSa. In 2022 zijn dit er 22.

Deze toename vraagt veel tijd. De regelingen worden steeds complexer en dit vraagt een verdergaande samenwerking tussen meerdere afdelingen binnen de organisatie. Het proces voor het aanvragen en verantwoorden vraagt coördinatie, inrichting van de administratie en planning om te kunnen voldoen aan de voorwaarden om de specifieke uitkering uiteindelijk te kunnen ontvangen.

De kosten van de accountantscontrole en de inzet van eigen tijd neemt significant toe door deze extra regelingen en veel organisaties worstelen met het beheersbaar houden hiervan.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd in 2023 te overwegen de coördinatie van alle SiSa regelingen centraal te beleggen.

Onze bevindingen die naar voren zijn gekomen uit de controle op de SiSa regelingen hebben wij met de organisatie gedeeld.

- **A16 Opvang Ontheemden Oekraine: leefgeld en toekenning**

De gemeente Zevenaar heeft de uitgifte van de leefgelden uitbesteed aan de Sociale Dienst Liemers.

Voor de opvang heeft de gemeente Zevenaar € 2,3 miljoen bijdrage van het Rijk ontvangen. € 0,3 miljoen hiervan is nog niet besteed. Het reserveren voorde komende jaren is in overeenstemming met de regelgeving van het Rijk hierover.

CONCEPT

6. SiSa

SiSa staat voor Single information en Single audit. Het is een systematiek van de Rijksoverheid over de verantwoording van specifieke uitkeringen. Hieronder geven wij onze inhoudelijke bevindingen weer.

- **G2 Participatiewet: identificatie**

De uitvoering van de Participatiewet is uitbesteed aan Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking de Liemers (SDL).

De identificatie van de aanvragers is door de gemeenschappelijke regeling Samenwerking de Liemers getoetst aan de hand van geldige identiteitsbewijzen. Vastgesteld is dat niet in ieder dossier van een geldig ID-bewijs aanwezig is. Dit is in overeenstemming met artikel 17 derde lid van de Participatiewet, die voorschrijft dat de identiteit van aanvragers vastgesteld wordt aan de hand van een geldig identiteitsbewijs. In het kader van de AVG is het voorgeschreven geen copy identiteitsbewijs op te slaan, indien niet noodzakelijk.

In het kader van de accountantscontrole kan op basis van het uitkeringsdossier niet altijd vastgesteld kan worden, of gevraagd is het identiteitsbewijs “ter inzage” te verstrekken. Derhalve is sprake van niet voldoende controle-informatie voor ons als accountant. Dit leidt tot een niet-financiële onrechtmatigheid. Dat betekent het niet naleven van (financiële) wetgeving zonder (directe) financiële gevolgen.

- **G4 Tozo: Misbruik en oneigenlijk gebruik**

De uitvoering van de Tozo is uitbesteed aan Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking de Liemers (SDL). Zij hebben een algemeen Beleid voor Misbruik en Oneigenlijk gebruik opgesteld. In 2022 is er geen verbijzonderde interne controle uitgevoerd op de Tozo door SDL.

De inlichtingen met betrekking tot Tozo zijn afgewikkeld in 2022. Indien de Tozo verstrekt is aan een directeur grootaandeelhouder, is in 2022 op basis van de jaarrekening over 2021 van de directeur groot aandeelhouder vastgesteld of toegekende Tozo-uitkeringen teruggevorderd moeten worden.

- **G10 Inburgering: Misbruik en oneigenlijk gebruik**

Vanaf 1 januari 2022 is het nieuwe inburgeringsstelsel ingegaan waarin de Wet Inburgering 2021 wordt uitgevoerd door gemeenten en verantwoord in SiSa 2022. Van gemeenten wordt verwacht dat zij in aanvulling op het bestaande beleid inzake Misbruik en Oneigenlijk Gebruik (M&O) specifiek aandacht aan de Wet Inburgering 2021 besteden. Een gemeente die reeds beschikt over een goede opzet en een goed werkend beleid voor M&O, kan dit M&O-beleid doortrekken naar de Wet Inburgering 2021. Daarin zal dan wel extra aandacht nodig zijn voor specifieke risicofactoren en -afwegingen inzake de Wet Inburgering 2021.

Uw gemeente zal in 2023 het M&O-beleid actualiseren en laten vaststellen.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd hier de risicofactoren en maatregelen van de wet Inburgering op te nemen.

Wij hebben het College van B&W ook geadviseerd in 2023 verbijzonderde interne controle op de bestedingen van inburgering uit te voeren.

7.1 Onze verantwoordelijkheid

Wij hebben onze controle overeenkomstig de opdracht uitgevoerd en in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving.

Onze opdracht

De jaarrekening 2022 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het College van B&W. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening gecontroleerd.

Wij hebben onze controle uitgevoerd op basis van onze controlestandaarden voor de accountantscontrole. Daarnaast hebben wij het besluit accountantscontrole decentrale overheden (het BADO), de door u vastgestelde controleverordening (ex artikel 213 van de gemeentewet), het door u vastgestelde controleprotocol én het door u vastgestelde normenkader als basis voor de controle gebruikt.

De door ons voor de controle gehanteerde goedkeuringstolerantie voor fouten bedraagt € 1.847.000 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 5.541.000 (3% van de lasten). Voor de Wet Normering Topinkomens hebben wij de voorgeschreven lagere goedkeuringstoleranties gehanteerd.

Onze onafhankelijkheid

Voor de uitvoering van onze controle is het belangrijk, dat wij onafhankelijk zijn. De voor uw organisatie in 2022 door ons verrichte diensten passen binnen de regels van onafhankelijkheid. Onze teamleden zijn onafhankelijk van uw organisatie. Er zijn geen andere zaken, die in strijd zijn met de onafhankelijkheidsregels.

Fraude

De accountant is verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan de Raad. Wij merken op, dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij de Raad.
De accountant is niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.
Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de opdrachtbevestiging.
Er zijn tijdens de door ons uitgevoerde reguliere controlewerkzaamheden geen materiële onjuistheden als gevolg van fraude ontdekt, noch hebben wij aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Inzicht urenbesteding

Vanuit het programma 'In het publiek belang' van de NBA dienen wij de bestede uren van onze controlewerkzaamheden aan u te rapporteren. Voor uw inzicht verstrekken wij onderstaand een opgave van de tijdsbesteding (inclusief een schatting van nog te besteden uren voor de afronding van de jaarrekeningcontrole).

	Uren
Tekenend accountant	30
Overige teamleden	720

CONCEPT

7.2 Afsluiting

Dank u voor de samenwerking

Publicatie jaarrekening
Wij adviseren om de jaarrekening, na vaststelling door de Raad, op de website van uw gemeente, te publiceren samen met de controleverklaring van de accountant. Hierdoor is het voor de gebruikers duidelijk dat dit de definitieve versie van de jaarrekening is en wat het oordeel van de accountant bij deze jaarrekening is.

Afsluiting
Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn en zijn graag bereid nadere informatie te verstrekken.

Met vriendelijke groet,
Stolwijk Kelderman

dhr. R.H. Gosselink- Wolbrink RA

Als kennisorganisatie levert SKN toegevoegde waarde die bijdraagt aan het duurzame succes van klanten en medewerkers

stolwijk kennisnetwerk

Toegevoegde waarde

die bijdraagt aan uw duurzame succes

Samenwerkende specialisten

Binnen Stolwijk Kennisnetwerk bundelen wij een aantal kennisgebieden op financieel, bedrijfskundig, economisch en personeelsniveau. Vanuit deze verschillende disciplines hebben wij een 360 graden overview, zodat wij u beter en vollediger kunnen adviseren. Deze aanpak, waarbij specialisten en generalisten nauw samenwerken, leidt ertoe dat wij een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het duurzame succes van uw organisatie. Hoe wij dat doen? Dat leest u in het transparantieverslag op onze website.

Uw succes > www.stolwijkkennisnetwerk.nl

stolwijk kennisnetwerk

Bijlage 1
Fraude en continuïteit in controleverklaring

CONCEPT

Bijlage 1 Controleverklaring

Hieronder geven wij u de passages weer die wij zullen opnemen in onze controleverklaring inzake onze controleaanpak fraude-risico's.

Controleaanpak frauderisico's

Bij de aanvang van onze controle hebben wij een frauderisico analyse uitgevoerd. Hierbij hebben wij risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening als gevolg van fraude. De uitkomsten van deze frauderisico analyse zijn vertaald naar generieke en specifieke controlewerkzaamheden die onderdeel uitmaken van onze controleaanpak.

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het systeem van interne beheersing, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het College van B&W inspeelt op frauderisico's. Ook hoe de Raad het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de Raad toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het beperken van frauderisico's.

Als onderdeel van het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

We hebben de beschikbare controle-informatie in overweging genomen en navraag gedaan bij relevante personen, waaronder de concerncontroller, de gemeentesecretaris en de portefeuillehouder financiën. Hieruit volgden geen signalen van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Uit het geheel van onze werkzaamheden volgen geen signalen van aanwijzingen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

CONCEPT

Bijlage 1 Controleverklaring

Geïdentificeerd frauderisico	Controlewerkzaamheden en observaties
Het risico dat het management of het College van B&W maatregelen van interne beheersing doorbreekt	Het College van B&W en het management bevinden zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat ze in staat zijn de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersings-maatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Wij hebben specifiek aandacht besteed aan de effectiviteit van de ingebouwde waarborgen in de processen met betrekking tot handmatige journaalposten. We hebben een aantal memoriaalboekingen gecontroleerd op basis van de omvang en de omschrijving. Wij hebben bij de controlewerkzaamheden specifieke aandacht gehad voor eventuele manipulatie of bovenmatige bemoeienis van het management bij de totstandkoming van cijfers en belangrijke toelichtingen. Wij hebben geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude vastgesteld met betrekking tot het overschrijven van interne beheersingsmaatregelen door het College van B&W of het management.
Het risico dat schattingsposten onterecht door het management of het College van B&W beïnvloed worden	Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op het opstellen van schattingen zoals voorzieningen. Wij hebben getoetst of de gehanteerde uitgangspunten en veronderstellingen adequaat zijn. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het management bij deze schattingen. Wij hebben geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude vastgesteld met betrekking tot het maken van schattingen.

CONCEPT

Bijlage 1 Controleverklaring

Geïdentificeerd frauderisico	Controlewerkzaamheden en observaties
Het risico dat inkoopfacturen betaald worden, zonder dat hier een prestatie tegenover staat	Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen geëvalueerd die bedoeld zijn om het risico op fraude te beperken met betrekking tot het leveren van de prestaties van de ingekochte goederen en diensten. Wij hebben door middel van een deelwaarneming vastgesteld dat de levering van goederen/diensten voor de onderzochte gevallen heeft plaatsgevonden overeenkomstig de inkoopfacturen. Wij hebben geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude vastgesteld met betrekking tot de inkoop.
Het risico dat betaalbatches ongeautoriseerd worden aangepast en naar verkeerde bankrekeningnummers wordt betaald	Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen geëvalueerd die bedoeld zijn om het risico op fraude te beperken bij het aanmaken van betalingen. Aanvullend hebben we data-analyse gedaan op alle bankmutaties. Wij hebben geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude vastgesteld met betrekking tot de betalingen.

CONCEPT

Bijlage 1 controleverklaring

Hieronder geven wij u de passages weer die wij zullen opnemen in onze controleverklaring inzake de financiële risico's

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het College van B&W heeft de jaarrekening opgesteld waarbij inzicht is gegeven is de mate waarin de gemeente in staat is om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te kunnen vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.

Onze controlewerkzaamheden om het inzicht, dat het College van B&W, geeft te evalueren en de beoordeling van de gehanteerde veronderstellingen omvatten onder andere:

- Kennisnemen van de toelichting op de financiële positie zoals deze is beschreven in de paragraaf weerstandsvermogen;
- Kennisnemen van de beoordeling van de Provincie over de financiële positie inzake de begroting 2023 en evalueren of de daarbij behorende opmerkingen voldoende zijn toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen;
- Evalueren van het proces van risicoanalyse en de gehanteerde veronderstellingen die het College van B&W heeft gehanteerd bij de totstandkoming van de informatie opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen;
- Evalueren of de paragraaf Weerstandsvermogen alle relevante informatie bevat, waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben gekregen;
- Inwinnen van inlichtingen bij het College van B&W over zijn kennis van risico's na de periode van de door het College van B&W verrichte risicoanalyse.

Uit onze werkzaamheden blijkt dat de door het College van B&W gegeven inzicht aanvaardbaar is.

Bijlage 2
SiSa Tabel
fouten en onzekerheden

CONCEPT

Bijlage 2 SiSa

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2022 d.d. 8 februari 2023.

In de onderstaande (voorgeschreven) tabel rapporteren we onze bevindingen.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
A13	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op Coronatoegangsbewijzen	Geen	n.v.t.	n.v.t
A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Geen	n.v.t.	n.v.t
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Geen	n.v.t.	n.v.t
C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Geen	n.v.t.	n.v.t
C43	Regeling reductie energiegebruik woningen	Geen	n.v.t.	n.v.t

Deze tabellen dient u samen met de overige verplicht voorgeschreven verantwoordingsdocumenten voor 15 juli 2023 bij het CBS aan te leveren.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid	Goedkeurend

CONCEPT

Bijlage 2 SiSa

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2022 d.d. 8 februari 2023.

In de onderstaande (voorgeschreven) tabel rapporteren we onze bevindingen.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
C55	Aanpak energiearmoede	Geen	n.v.t.	n.v.t
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Geen	n.v.t.	n.v.t
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Geen	n.v.t.	n.v.t
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Geen	n.v.t.	n.v.t
E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	Geen	n.v.t.	n.v.t
E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Geen	n.v.t.	n.v.t
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.

CONCEPT

Bijlage 2 SiSa

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2022 d.d. 8 februari 2023.

In de onderstaande (voorgeschreven) tabel rapporteren we onze bevindingen.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.

stolwijk kennisnetwerk

CONCEPT

Bijlage 2 SiSa

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2022 d.d. 8 februari 2023.

In de onderstaande (voorgeschreven) tabel rapporteren we onze bevindingen.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 2_ gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 3_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 4_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 5_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.

stolwijk kennisnetwerk

CONCEPT

Bijlage 2 SiSa

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2022 d.d. 8 februari 2023.

In de onderstaande (voorgeschreven) tabel rapporteren we onze bevindingen.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G10	Wet inburgering_ gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T_ gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G12	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen)_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.

CONCEPT

Bijlage 2 SiSa

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2022 d.d. 8 februari 2023.

In de onderstaande (voorgeschreven) tabel rapporteren we onze bevindingen.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G13	Besteding/baten onderwijsroute_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t
G13	Bestedingen/baten overige voorzieningen_ gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Geen	n.v.t.	n.v.t.
H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
H16	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden	Geen	n.v.t.	n.v.t.

CONCEPT

Bijlage 2 SiSa

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2022 d.d. 8 februari 2023.

In de onderstaande (voorgeschreven) tabel rapporteren we onze bevindingen.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Geen	n.v.t.	n.v.t.
H25	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	Geen	n.v.t.	n.v.t.

GEMEENTE ZEVENAAR

Memo

onderwerp	Reactie college op het accountantsverslag 2022
datum	17 mei 2023
zaaknummer	Z/23/448695/INT/23/1163555
van afdeling/ambtenaar	Concerncontrol/T. Noordermeer
aan afdeling/college/raad	auditcommissie

Algemeen
In het accountantsverslag bij de jaarstukken 2022 legt de accountant verantwoording af over de uitgevoerde controles in 2022. Hij gaat hier specifiek in op het oordeel bij de jaarstukken 2022, maar herhaalt ook de belangrijkste aandachtspunten uit de managementletter.

1. Kernpunten
De accountant geeft in zijn accountantsverslag aan dat de controle over 2022 goed is verlopen. Er zijn geen vertragingen of knelpunten geweest. De conclusie van de controle is dat wij een goedkeurende verklaring op getrouwheid en op rechtmatigheid hebben ontvangen.
Hoewel het resultaat in 2022 zeer positief is, geeft de accountant een signaal af over de onzekerheden en onduidelijkheden voor de komende jaren. Deze onduidelijkheden en onzekerheden hebben wij ook onderkend en zijn beschreven in de kadernota.

2. Onderbouwing oordeel
In de tabel op pagina 5 zijn de onzekerheden en fouten weergegeven die de accountant heeft aangetroffen tijdens zijn controle. Dit zijn ook de fouten en onzekerheden die wij bij uitvoeren van de interne controles hebben geconstateerd.

Europese aanbestedingen
Het totale bedrag aan fouten in de Europese aanbestedingen is toegenomen ten opzichte van 2021, maar het aantal foute aanbestedingen is afgenomen. Ten aanzien van een specifieke grote fout van ongeveer € 450.000 kunnen wij het volgende mededelen. Deze aanbesteding was afgelopen jaar ook fout, maar het bedrag was toen lager. Het Europese aanbestedingsproces is begin 2023 afgerond, waardoor deze fout vanaf 2023 niet meer bestaat.
Zoals in de reactie op de managementletter opgenomen zijn wij bezig met verbeteringen in het inkoopproces. Begin 2023 hebben wij adviezen ontvangen, die wij nu omzetten naar concrete verbeteringen. In de kadernota ziet u hiervan al een concrete actie: het aanpassen van de inkoopfunctie "Ontvlechting en professionalisering inkoop".

Zorgkosten
Zoals aangegeven in de reactie op de managementletter is in 2022 door middel van het programma SD gewerkt aan verbeteringen. De rol en positie van control is ook opgebouwd in 2022. Deze twee ontwikkelingen geven in 2023 de mogelijkheid om aan het adviespunt over de PGB's invulling te geven. De hervormingsagenda jeugd geeft mogelijk ook nog ontwikkelingen in 2023 en 2024 die de onzekerheden beïnvloeden. Dat is echter nog niet helemaal duidelijk.

3. Aandachtspunten raad

De aandachtspunten raad zijn overgenomen uit de managementletter.

4. Jaarrekening

Algemeen

De accountant geeft in aanvulling op de informatie in de jaarstukken een financiële beschouwing. Deze is in lijn met onze beschouwing en conclusies. De accountant heeft daarnaast vastgesteld dat de jaarstukken die wij hebben opgesteld in overeenstemming zijn met het BBV.

Overige bevindingen

In dit onderdeel wordt voornamelijk in gegaan op verschillende schattingsposten. Zijn de aannames die wij doen acceptabel en geven die het juiste beeld. De conclusie is dat de accountant in kan stemmen met onze aannames en dat wij deze juist hebben verwerkt.

Ten aanzien van de prestatielevering onderkennen wij het risico's. Dit maakt onderdeel uit van de verbetering in het inkoopproces. Bij de verhuuropbrengsten gaan wij een evaluatie uitvoeren in 2023. Op basis van die evaluatie gaan wij acties bepalen en uitvoeren.

Verbeteringen in de IT omgeving, zoals door de accountant aangegeven, zijn in gang gezet. Een beoordeling van de toekomstbestendigheid RID heeft u ontvangen. In de kadernota staat een voorstel opgenomen "doorontwikkeling RID" die hiermee samenhangt. Daarnaast treft u nog enkele andere voorstellen aan in de kadernota die hier mee in lijn zijn.

5. Interne beheersing

Dit betreffen constateringen die ook in de managementletter zijn opgenomen. De adviespunten bij de verschillende aspecten van het aanbesteden hebben wij deels al opgepakt. Andere onderdelen worden meegenomen in de verbetering van de inkoopfunctie. De meeste bevindingen hebben wij ook al geconstateerd.

Voor de subsidies is in de begroting 2023 opgenomen dat wij het proces met een nieuwe applicatie gaan ondersteunen. Dit moet er voor zorgen dat het advies kan worden ingevuld en soortgelijke constateringen worden voorkomen.

Als onderdeel van het de verbeteringen in het sociaal domein zijn de werkinstructies voor het vaststellen van de identiteit en de tijdigheid van beschikkingen opgepakt. De kwaliteitsmedewerkers controleren of de instructies ook worden nageleefd.

6. SISA

Het aantal regelingen is het afgelopen jaar aanzienlijk toegenomen en zal ook nog verder gaan stijgen. Wij constateren samen met de accountant dat beheersing en verantwoording complexer wordt. Ook omdat gedurende de besteding de vereisten aan verantwoording nog kunnen wijzigen. Wij herkennen het vraagstuk op basis waarvan de accountant tot zijn advies komt. Wij gaan onderzoeken hoe we aan het advies het beste uitvoering kunnen geven in de organisatie.

Inburgering M&O

Wij hebben een eerste beoordeling uitgevoerd op het misbruik en oneigenlijk gebruik bij dit onderdeel. De opzet is geregeld in de verordening, bij de werking hebben wij geen tekortkomingen geconstateerd. Maar

specifieke aandacht voor misbruik en oneigenlijk gebruik kan nog wel worden verbeterd bij het uitvoeren van de regeling.

7. Frauderisico's en continuïteit

De accountant heeft geen signalen van fraude of discontinuïteit vastgesteld. Aanvullend op de werkzaamheden door de accountant hebben fraude en integriteitsrisico's ook specifieke aandacht van de organisatie. In 2022 zijn bijvoorbeeld extra frauderisico gesprekken gevoerd met het management in relatie tot het toenemende aantal mensen dat in de financiële problemen kwam (komt). In 2023 borgen wij dit verder in het integriteitsbeleid, ondersteund door een bewustwordingsprogramma.

Jaarrekening in één oogopslag

ZEVENAAR

In dit overzicht ziet u wat de inkomsten en uitgaven van de gemeente Zevenaar zijn geweest in 2022. We vinden het belangrijk dat het prettig wonen, werken en verblijven is in onze mooie dorpen en stad. Het werk dat we doen, het beleid dat we maken is van en voor onze inwoners. U kunt de complete jaarrekening ook bekijken op https://zevenaar.pcportal.nl.

Het college van burgemeester en wethouders

Inkomsten: waar komt het geld vandaan?

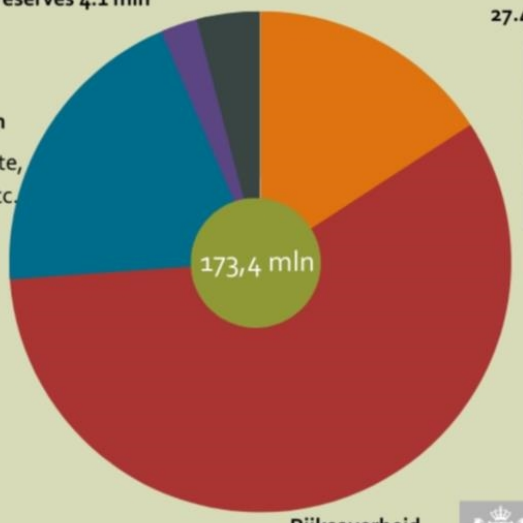

Nieuwbouw bedrijven en woningen 7.1 mln

Bijdrage uit reserves 4.1 mln

Gemeentelijke belastingen 27.4 mln

Overig 34.1 mln
Zoals grondverkopen, rente, huuropbrengsten etc.

Rijksoverheid 100.7 mln

Onroerend Zaak Belasting	€ 14.3
Rioolheffing	€ 4.9
Afvalstoffenheffing	€ 4.3
Parkeerbelasting	€ 1.2
Overige belastingen	€ 2.7

Uitgaven: waar gaat het geld naar toe?

		Denk bijvoorbeeld aan:
Sociaal domein	71,7 mln	jeugd, Wmo, participatie, wijkteams
Bestuur en ondersteuning	44,7 mln	bestuur, gebouwen, ambtelijke organisatie
Sport, cultuur en recreatie	11,3 mln	musea, sportaccomodaties
Volksgezondheid en milieu	10,7 mln	afval, milieu, riolering
Verkeer en vervoer	7,7 mln	wegen, onderhoud, parkeren
Onderwijs	5,5 mln	huisvesting, beleid, vervoer
Veiligheid	3,6 mln	brandweer, crisisbeheersing
Economie	3,5 mln	bedrijventerreinen, economie
Bouwen en wonen	3,4 mln	woningbouw, revitalisering
Totaal	162,0 mln	

Belangrijkste acties in 2022:

- Opvang van Oekraïners
- Ondersteuning aan inwoners en ondernemers met diverse noodfondsen
- Afronding collegeprogramma 2018-2022 / start uitvoering nieuw collegeprogramma 2022-2026

De belangrijkste oorzaken die tot het bereikte jaarresultaat van 11,4 miljoen hebben geleid:

- Hogere algemene uitkering van € 5 miljoen
- Bijstelling grondexploitatieresultaten van € 3,9 miljoen
- Meer onroerende zaakbelasting dan begroot van € 1,4 miljoen

Dit resultaat wordt toegevoegd aan de gemeentelijke reserves.

Vragen vanuit de raad aan het college:

A. Schriftelijke vragen als bedoeld in artikel 36 Reglement van Orde (beantwoording binnen 30 dagen)

B. Schriftelijke vragen ter mondelinge beantwoording in de raads- of commissievergadering

C. Technische vragen over onderwerpen geagendeerd voor een commissie- en/of raadsvergadering

D. Overige technische vragen (vragen die geen betrekking hebben op een voorliggend raadsvoorstel of onderwerp op de commissieagenda; beantwoording binnen 30 dagen)

Categorie: ~~A~~ / B / ~~C / D~~ (doorhalen wat niet van toepassing is)

Onderwerp: DoeDuiten jaarstukken 2022

Naam en fractie: Britte van Die, Lokaal Belang

Datum indienen: 19-06-2023

Afdeling: …….

Contactpersoon: …….

Inleiding/Aanleiding:

Jaarstukken pagina 15: "…. Invulling van de DoeDuiten loopt en is 2e kwartaal 2023 gereed.''

Vragen/vraag:

1) Wat is de stand van zaken?

Vragen Kadernota: ID 844, 845, 847

	FRACTIE	HOOFDSTUK	p.	PORTEFEUILLE-HOUDER	VRAAG & ANTWOORD
1.	Lokaal Belang	Toelichting op mutaties boven €100.000	7-10	Boone	**Areaaluitbreiding de Bem en de Tol** Is het mogelijk dat de deelgrondexploitaties niet in 2023/2024 worden gesloten? Dat is mogelijk, echter zal de grondexploitatie daardoor negatiever worden, omdat er dan kosten geboekt blijven worden op de Grex en daar geen extra opbrengsten tegenover staan. Wat gebeurt er dan met deze genoemde kosten? Kosten die hiervoor gemaakt dienen te worden, zullen drukken op de grondexploitatie en verslechterd het resultaat van de grondexploitatie. Is het correct dat deze kosten nu al voor de beide deelgebieden gemaakt worden? Dat is correct. Om hoeveel m2 gaat het in totaal? Circa 92.000 m² verharding en circa 163.000 m² groen/water. Is het correct dat De Stede, De Holtkamp en Het Hof ook allemaal deelgrondexploitaties zijn? Dat is correct. Om hoeveel m2 gaat het hier? Zodra deze deelgebieden volledig zijn ingericht en worden overgedragen aan beheer worden hiervoor de definitieve tekeningen opgesteld en is dit exact te bepalen. Voor de Stede zijn we deze momenteel aan het opstellen. Voor de Holtkamp en zeker voor het Hof is dit nog veel te vroeg. Wanneer is te verwachting dat deze voor areaaluitbreiding zullen zorgen en wat zijn de mogelijke financiële gevolgen hiervan? Verwachting nu is gefaseerd vanaf 2025, de financiële gevolgen zijn zullen per deelgebied inzichtelijk gemaakt worden.

2.	Lokaal Belang	Toelichting op mutaties boven €100.000	7-10	Van Riswijk	**Formatie juridisch advies** In de Kadernota 2022-2025 is aangegeven dat er een tekort is van 2 fte. Voor de jaren 2022 en 2023 is de formatie uitgebreid. "Er is een verband met de toename van het aantal Wob-verzoeken, klachten en bezwaren". In de Kadernota 2024-2027 wordt de tijdelijke capaciteit structureel. Hoeveel bedroeg de formatie juridisch advies per 31 december 2019, 31 december 2020, 31 december 2021, 31 december 2022 en per heden? De formatie van Juridisch advies (afdeling bedrijfsvoering) is als volgt: 2019 2,89 fte structureel 2020 2,89 fte structureel en 1, fte incidenteel uit de kadernota 2020 2021 2,89 fte structureel 2022 2,89 structureel en 2 fte incidenteel uit kadernota 2022 2023 2,89 structureel + 0,33 fte structureel ivm WOO en ondersteuning griffie en 2 fte incidenteel uit kadernota 2022 Hoeveel bedroegen het aantal Wob-verzoeken (inmiddels Woo-verzoeken), klachten en bezwaren over de jaren 2019, 2020, 2021, 2022 en per heden? In onderstaande tabel staan het aantal klachten, Wob/Woo verzoeken en bezwaren van de afgelopen jaren. **2019** **2020** **2021** **2022** **Klachten** 32 50 64 62 **Wob/Woo verzoeken** 72 31 33 35 **Bezwaren** 91 99 83 151 Bij deze aantallen dient opgemerkt te worden dat aantallen op zichzelf niet alles zeggen. De complexiteit in de afhandeling is in de loop der jaren toegenomen. Niet in de laatste plaats omdat we te maken hebben met een groep veelschrijvers die gezamenlijk optrekt en de gemeente bestookt met allerlei verzoeken, bezwaren en klachten. Ook is relevant dat er een flinke toename is van het aantal beroepszaken, waar de Afdeling Juridische Zaken het verweer voert al dan niet in samenwerking met de huisadvocaat.

					Is het te verwachten dat door actieve openbaarmaking er minder Woo-verzoeken zullen worden ingediend? Nee. De passieve Woo verzoeken zijn van dien aard, dat deze niet bij de actieve openbaarmaking wordt gepubliceerd. De druk en de risico's voor nu grotendeels zijn weggenomen. Is uitbreiding van 2 fte dan wel noodzakelijk? Waarom is niet gekozen voor uitbreiding van 1 fte? U stelt dat de druk en de risico's voor nu grotendeels zijn weggenomen. Dit is niet de situatie. Met de WOO zijn de werkzaamheden en de aard van de verzoeken niet gewijzigd en/of afgenomen. Dit betekent dat de werklast onverminderd voortduurt. Een groot deel van de juridische werkzaamheden zijn gebonden aan wettelijke termijn, waaraan voldoen moet worden. Momenteel kunnen wij bijna altijd voldoen aan de wettelijke termijnen met behulp van externe inzet.
3.	Lokaal Belang	Toelichting op mutaties boven €100.000	7-10	Bijl/Boone	**Implementatie na aanbesteding applicaties sociaal domein** Is het mogelijk het bedrag van in totaal € 250.000 over een periode van 2 jaar te splitsen in daadwerkelijk kosten voor de applicatie en personele kosten? Kan een uitleg gegeven worden welke extra werkzaamheden en externe expertise benodigd zijn? Hebben de gemeenten Duiven en Westervoort (dus SdL) eenzelfde basisapplicatie? Worden deze extra werkzaamheden en externe expertise in gezamenlijkheid gedaan binnen de GR Samenwerking de Liemers (SdL)? Zo nee, waarom niet? Is het wellicht mogelijk om binnen SdL een voordeel te behalen? Eind 2025 eindigt het contract met de huidige softwareleverancier voor de primaire applicaties in het sociaal domein. Om tijdig te kunnen anticiperen op deze ontwikkeling zal in 2024 een marktoriëntatie moeten worden uitgevoerd en een aanbesteding moeten worden voorbereid. De ervaring leert dat deze werkzaamheden veel beslag leggen op de personele capaciteit en er is externe expertise nodig om dit traject te begeleiden. In 2025 volgt de implementatie, wat ook een enorme impact heeft op de organisatie. Hierdoor zal extra capaciteit nodig zijn om dit te realiseren. Ook krijgen we te maken met dubbele kosten voor software. Een gedetailleerde uitwerking is nog niet mogelijk, maar we zijn genoodzaakt om nu middelen aan te vragen om deze werkzaamheden in 2024 en 2025 uit te voeren. We zullen voor dit traject samen optrekken met SdL (RSD). Duiven en Westervoort hebben een andere applicatie. In het vooronderzoek zal gekeken moeten worden, in het kader van de Liemerse

					samenwerking, of het mogelijk gebruik te maken van dezelfde applicatie dan die van Duiven en Westervoort.
4.	Lokaal Belang	Toelichting op mutaties boven €100.000	7-10	Boone	**Implementatie Wet digitale toegankelijkheid** Aangegeven wordt dat er tijdelijk één extra fte ingehuurd gaat worden, onderzoeken uitgevoerd gaan worden en medewerkers worden opgeleid. Is er een risico aanwezig dat de implementatie in 2024 niet afgerond wordt, zodat ook in 2025 gelden benodigd zijn? Het zou kunnen zijn dat de planning iets schuift. Hierin zijn twee opties mogelijk: het schuiven in de tijd of de capaciteit verspreiden. In beide gevallen is de verwachting dat de kosten gelijk blijven. In de voortgangsrapportages wordt u hierin meegenomen.
5.	Lokaal Belang	Toelichting op mutaties boven €100.000	7-10	Boone/Van Riswijk	**Ontvlechting en professionalisering inkoop** Hoeveel bedraagt momenteel (2022) de bijdrage van Zevenaar aan SdL voor de functie Inkoop? In 2022 betaalde Zevenaar een bijdrage van € 168.000,-- voor Inkoop, hetgeen overeen komt met circa 1,5 fte. Wordt met dit bedrag rekening gehouden in het, structurele, nadeel? Ja, ons beeld is dat de formatie die in het verleden door de voormalige gemeenten Rijnwaarden en Zevenaar is ingebracht (1,5 fte) weer terugvloeit naar Zevenaar. Deze verminderde afdracht zal dan ook tot uiting komen in de begrotingsstukken van de SDL. Wanneer wordt de inkoopsamenwerking met SdL exact beëindigd? Wij gaan uit van 2024 en hebben het bestuur van de SDL gevraagd over te gaan tot ontvlechting van de inkooptaak. Hoe gaat inkoop in 2024 plaatsvinden, dit daar pas m.i.v. 2025 structureel 0,6 fte is opgenomen? Zie het vorige antwoord. Wij gaan ervan uit dat we met de formatie door ontvlechting en de incidentele middelen voor strategisch inkoop-, contract- en leveranciersmanagement in 2024 de inkoopfunctie kunnen herstructureren. Voor 2024 en 2025 is in totaal € 192.000 aan incidentele middelen benodigd. Is het mogelijk een uitgebreidere toelichting/specificatie te geven dan de omschrijving "Voor het verwezenlijken van deze overgang en het borgen van met name het strategische inkoop, contract- en leveranciersmanagement"? In hoofdstuk 2.4 Van het Adviesrapport Significant dat u met de Raadsinformatiebrief nr. 2023-041 is toegezonden staat gedetailleerd aangegeven wat voor het uitvoeren van deze taken benodigd is. Kortheidshalve verwijzen wij u hier naar. De lasten van € 192.000,-- bestaat uit twee keer salarislasten ad

					€ 96.000,--. Wat wordt bedoeld met de omschrijving in de eerste alinea van pagina 13: "..dat de samenwerking op het gebeid van inkoop in regionaal verband (SdL) wordt beëindigd *zonder daarbij een andere vorm van samenwerking met elkaar uit te sluiten*"? Het gaat in deze context om andere vormen van samenwerking op het gebied van inkoop op het moment dat hier zich kansen voordoen.
6.	Lokaal Belang	Toelichting op mutaties boven €100.000	7-10	Boone/Van Riswijk	**Versterken I-organisatie** In 2024 een nadeel van € 75.000, de jaren erna structureel € 157.000. Kan aangegeven worden waar het verschil/stijging van 2024 naar 2025, derhalve € 82.000 exact in zit? Vanaf volgend jaar rekenen we met structureel 1 fte voor functioneel applicatiebeheer van diverse gemeentelijke applicatie waar tot nu toe geen adequate beheer op is (€ 75.000,--. Vanaf 2025 komt daar structureel € 82.000 bij voor 1 fte informatiemanager t.b.v. de doorontwikkeling informatievoorziening in de domeinen. Om hoeveel structureel aantal FTE gaat het? Het gaat om een formatie voor het functioneel beheer van applicaties. Waarom kan dit niet ondergebracht worden bij de RID van de SdL? Wij zien in dit verband dat het inrichten van de taak als informatieprofessional dichtbij in huis "de business" voordelen oplevert bij het kennen van informatiestromen en processen en bijvoorbeeld ook bij het bepalen van de latente en actuele behoefte in het primaire proces.
7.	Lokaal Belang	Toelichting op mutaties boven €100.000	7-10	Van Orden	**Ondersteuning dorpsraden voor de uitwerking van dorpsplannen** Een bedrag van € 100.000 voor 2024. Dit zijn dan twee dorpsplannen. Enkele dorpen hebben al een mooie aanzet gegeven om te komen tot een plan wat aan de wens voldoet. Is het mogelijk om aan te geven welke dorpen? In welke fase bevinden zich deze plannen? Dient er per dorp / wijk geen maatwerk geleverd te worden? Kan aangeven worden wat wordt verstaan onder uitwerking van een dorpsplan? Is dit personele en/of ambtelijk inzet? Of dient er aan iets anders gedacht te worden? Wat zijn de vragen c.q. criteria van de betreffende dorpsplannen? Zijn er ook wijkraden bezig met het opstellen van een wijkplan? Worden alle dorpsraden en wijkraden gestimuleerd om een dorpsplan c.q. wijkplan op te stellen? Op LinkedIn staat vermeld dat Leefbaarheidsalliantie Gelderland nu een dorpsplan heeft gemaakt met de inwoners van Oud-Zevenaar. Gaat Leefbaarheidsalliantie Gelderland dit voor elk dorp in de gemeente Zevenaar doen?

					Oud Zevenaar: voor het dorp Oud Zevenaar is er een Dorpstoekomstplan ontwikkeld voor en door de inwoners (Dorpsnetwerk Oud Zevenaar heeft dit samen met leefbaarheidsalliantie vormgegeven, dorpscontactpersoon is daar eveneens bij betrokken geweest) . Het doel van het toekomstplan is om een richting te bepalen die past bij het dorp, waarin de wensen van de inwoners zijn opgenomen en waar toegewerkt wordt naar een nog fijnere woonplek in 2040. Onderwerpen zijn: wonen, school, verkeer, duurzaamheid, natuur en groen, veiligheid, zorg, activiteiten en voorzieningen, verenigingen en stichtingen, kerk, ondernemend, ontmoeten en verbinden en toerisme. Het Dorpstoekomstplan is besproken met de wethouder, vanuit de gemeente wordt personele/ambtelijke inzet gevraagd om het dorpsplan verder te onderzoeken op haalbaarheid. Dit brengt extra werkzaamheden met zich mee die veelal niet intern opgepakt kunnen worden. Hiervoor is externe inzet noodzakelijk. In de dorpen Herwen, Spijk, Babberich, Giesbeek en Angerlo is eveneens een start gemaakt met het opstellen van een dorpsplan. De verwachting is dat deze dorpsplannen in 2024 aan de gemeente kunnen worden aangeboden. Voor de wijk De Methen in Zevenaar is door gemeente en Baston Wonen een start gemaakt naar het wooncomfort in de wijk. Vanuit de inwoners is aangegeven dat er behoefte is aan het gezamenlijk opstellen van een wijkplan (en het oprichten van een wijkraad). Hiervoor worden in 2023 en 2024 eveneens de eerste stappen gezet. De contactpersonen dorpen en wijken stimuleren vanaf 2018 alle dorpsraden om een toekomstplan te ontwikkelen. Niet elk dorp heeft dit direct opgepakt of is er mee aan de slag gegaan. Maar goed voorbeeld doet goed volgen. Niet elk dorp werkt samen met de leefbaarheidsalliantie Gelderland, sommige dorpen hebben gekozen voor DKK of KNHM Participaties BV. Dorps- en/of wijkraden bepalen zelf met welke organisatie zij de samenwerking aangaan.
8.	Lokaal Belang	Toelichting op mutaties boven €100.000	7-10	Boone	**Opstellen Lokale Ontwikkelingsstrategie** Op welke wijze wordt de Liemerse Ambassade betrokken bij het opstellen van de Lokale Ontwikkelingsstrategie? Kan aangegeven worden waarom als er eind 2023 pas wordt gestart met de uitvoering er wel direct het volledige bedrag van € 55.000 benodigd is? Kan dit dan niet over de periode 2024-2028 (in plaats van 2023-2027).

					In 2023 dient de Liemerse Ambassade als opsteller en penvoerder de Lokale Ontwikkel Strategie in. Op z'n vroegst kan eind 2023 gestart worden met het opstarten van en de inrichting van de uitvoeringsorganisatie LAG. Vanaf 2024 is benodigd budget in de Kadernota opgenomen.
9.	Lokaal Belang	Toelichting op mutaties boven €100.000	7-10	Bijl	**Subsidie schoolmaatschappelijk werk** Inmiddels zijn we halverwege juni van 2023. Heeft het gesprek met de schoolbesturen om te onderzoeken of de gemeente de kosten voor de inzet van schoolmaatschappelijk werk middels cofinanciering kunnen bekostigen in de toekomst, dan al plaatsgevonden? Zo ja, wat is de uitkomst hiervan? Zo nee, wanneer gaat dat gesprek plaatsvinden en op welke wijze gaat de gemeente raad hierover geïnformeerd worden? Is bij de Rijksoverheid of de VNG navraag gedaan om het budget verhoogd te krijgen en/of te verlengen waarbij de belangrijkheid van de schoolmaatschappelijk werker wordt aangegeven? Is het eventueel (makkelijk) inzichtelijk te maken wat de inzet van de schoolmaatschappelijk werker aan kosten (uitgaven) voor jeugdzorg bespaard? De gesprekken met de schoolbesturen hebben nog niet plaatsgevonden. De gesprekken worden nog ingepland. Wij informeren de raad bij de P&C cyclus over de voortgang. Schoolmaatschappelijk is geborgd tot eind 2025 (bij uw akkoord kadernota). We hebben nog de tijd om met elkaar in gesprek te gaan. Het schoolmaatschappelijk werk wordt niet op deze manier vanuit het rijk gefinancierd. De tijdelijke rijksuitkering NPO wordt niet verlengd en ook niet verhoogd. Een maatschappelijke kosten-batenanalyse is niet eenvoudig te maken, dit is de uitdaging voor de komende jaren in het Sociaal Domein.
10.	Lokaal Belang	Sport, cultuur & recreatie	50-60	Albers	**Hondenterreinen en afvalbakken** Kunnen de bedragen van € 140.000 en € 60.000 eventueel nader onderbouwd worden. Aan hoeveel afvalbakken dienen we dan bijvoorbeeld te denken? Komen er nieuwe hondenloslooptterreinen en zo ja, hoeveel? Ligt het in de bedoeling om tevens gratis duurzame hondenpoepzakjes? Antwoord: Afvalbakken: € 60.000,-. We gaan uit van 115 extra afvalbakken. Hondenloslooptterreinen: € 140.000,-. We zijn uitgegaan van circa 20 nieuwe omheinde hondenloslooptterreinen binnen de gemeente. We gaan na of en zo ja in welke vorm we het opruimen kunnen stimuleren en faciliteren. Daarbij wordt ook gedacht aan het beschikbaar stellen van hondenpoepzakjes.
11.	Lokaal Belang	Sociaal Domein	61-71	Bijl	**Beschermd wonen** De verwachting is dat beschermd wonen vanaf 2024 over gaat van de centrum gemeente (Arnhem) naar

					de regio gemeente. Uitgangspunt is dat de rijksmiddelen in overeenstemming zijn met de uitgaven zodat het financieel ook geen gevolgen heeft. De ramingen aan de baten- en lastenkant worden dan ook budgettair neutraal opgenomen. Voor de jaren 2024 t/m 2027 zijn de bedroegen € 1.200.000, € 2.000.000, € 2.600.000 en € 3.100.000 opgenomen. Dit zijn behoorlijke bedragen. Kan aangegeven worden of de centrum gemeente (Arnhem) die beschermd wonen uitvoert, momenteel meer lasten dan baten heeft aangaande beschermd wonen? Gezien de exceptionele stijging van 2024 t/m 2027 kan gegarandeerd worden dat de lasten de baten voor de gemeente niet zullen overstijgen? Als het van de centrum gemeente overgaat naar de regio gemeente, is het een reële kans het Rijk een korting gaat toepassen op de uitkering, waardoor er dus minder baten zijn voor de gemeente maar wel dezelfde lasten? Wanneer is definitieve besluitvorming te verwachten? Op welke wijze is de gemeente Zevenaar voorbereid op de uitvoering van beschermd wonen? Bij de start van beschermd wonen had de gemeente Arnhem meer lasten dan baten. Nu heeft de gemeente Arnhem meer baten dan lasten bij beschermd wonen. De exponentiële stijgen van inkomsten heeft te maken met een ingroeimodel dat het rijk hanteert. Daarbij ontvangen de regiogemeenten, waaronder Zevenaar, een steeds groter aandeel in de inkomsten voor beschermd wonen. Uitgangspunt in de regio is dat de kosten en baten duurzaam met elkaar in evenwicht zijn. Het uiteindelijke plaatje van de baten wordt bekend gemaakt in bij het ingaan van de herverdeling van het gemeentefond (nu 1-1-2025). De gemeente Zevenaar bereidt zich voor op de invoering van beschermd wonen door actieve deelname in de regio en een projectmatige aanpak voor de ontwikkeling van de toegang.
12.	Lokaal Belang	Sociaal Domein	61-71	Bijl	**Maatschappelijke ondersteuning en welzijn** Aansluiten bij het punt van versterken van de sociale basis is het tegenstrijdig dat er nog een taakstellende bezuiniging voor welzijnsinstelling Caleidoz in het vooruitzicht ligt. Ene kant is er urgentie om te investeren in sociale basis maar aan de andere kant moet er fors gesneden worden. De vraag is welk vragen moeten concreter bij Caleidoz neergelegd worden dan? Wat doet Caleidoz nu? Wat wil de gemeente dat ze (gaat) doen? De taakstellende bezuiniging voor Caleidoz dateert uit de bezuinigingsronde van enkele jaren geleden. Deze bezuiniging zou terecht komen in het voorliggende veld / de sociale basis, bovenop de

					taakstellingen die in dit verband al wel zijn gerealiseerd. Hierdoor is al een ernstig verschraalde en daarmee wankele sociale basis ontstaan. Vanuit de doorontwikkeling van het Sociaal domein, waarbij een hernieuwde visie wordt uitgewerkt en de sociale basis in kaart wordt gebracht en geanalyseerd op hiaten, kan te zijner tijd het takenpakket van o.a. Caleidoz meer specifiek worden geduid. Met het versterken van de sociale basis wordt verder invulling gegeven aan de beweging die reeds in gang is gezet om vanuit meer adequate preventie te voorkomen en/of te vertragen dat een beroep om zwaardere vormen van hulp en ondersteuning moet worden gedaan. Dit is een proces waarin de afstemming en samenwerking met Caleidoz, evenals met andere partijen in het voorliggende veld, intensief wordt gezocht.
13.	Lokaal Belang	Sociaal Domein	61-71	Bijl	**Visie 'Frisse wind in de wijk' (2013)** Kan aangegeven worden of deze geactualiseerd gaat worden? Zo ja, wanneer gaat dat plaatsvinden. Zo nee, is dit nog wel de bedoeling? Visie 'Frisse wind in de Wijk' is reeds in 2018 geactualiseerd en opgenomen in de Notitie Participatie, Zevenaar Verbindt 2018 (een kijk op de samenleving tussen inwoners en gemeente), door de Raad vastgesteld op 19 december 2018.
14.	Lokaal Belang	Kaders en uitgangs-punten	89-90	Boone	Op basis van 2024 bedraagt het aantal inwoners per woning 45.020/20.970 = 2,15 In de komende jaren is de verhouding behoorlijk lager 2025: 320/250 = 1,28 2026: 220/200 = 1,10 2027: 210/200 = 1,05 Wordt het aantal één persoons huishoudens (woningen) de komende jaren alleen maar meer voor Zevenaar? Waarop wordt dit op gebaseerd? In onze berekeningen zijn we ervanuit gegaan dat op basis van het totaal aantal inwoners en woningen de woningbezetting elk jaar met 0,01 afneemt. Dat komt inderdaad door de stijging van het aantal 1-persoonshuishoudens. Dit is een landelijke trend die ook in Zevenaar optreedt.

Dit is gebaseerd op historische gegevens gemeente Zevenaar.

	2024	2025	2026	2027
aantal inwoners	45.020	45.340	45.560	45.770
aantal woningen	20.970	21.220	21.420	21.620
	2,15	**2,14**	**2,13**	**2,12**
	2024	**2025**	**2026**	**2027**
toename aantal inwoners		320	220	210
toename aantal woningen		250	200	200
		1,28	**1,10**	**1,05**

	FRACTIE	HOOFDSTUK	PAGINA	PORTEFEUILLE HOUDER	VRAAG + ANTWOORD
15.	WijZZ	Toelichting op mutaties boven €100.000	6	Van Riswijk	**Formatie juridisch advies** Uw college stelt voor om de juridische advisering structureel te organiseren binnen de organisatie. Wij begrijpen noodzaak, maar vragen ons af waarom daar nu gegeven de financiële situatie voor gekozen wordt? Kunt u dat toelichten. Wat onderneemt uw college om deze juridisering in contact met de inwoners in te dammen? Hoeveel Woo-verzoeken, klachten en bezwaren zijn er daadwerkelijk binnengekomen? Graag uitsplitsen over de afgelopen jaren? Kunt u een onderverdeling geven door hoeveel (verschillende) personen en/of organisaties deze zijn aangevraagd en met welk doel? Bij de kadernota 2021 heeft uw raad incidenteel geld beschikbaar gesteld voor extra juridische inzet voor de duur van twee jaar. De verwachting was dat binnen deze periode het volume aan verzoeken, bezwaren of klachten af zouden nemen. We hebben moeten constateren dat dit niet aan de orde is. Een groot deel van de juridische werkzaamheden zijn gebonden aan wettelijke termijn waardoor het temporiseren van werkzaamheden geen optie is. Op dit moment wordt de extra capaciteit via inhuur

geregeld. We zouden dit graag omzetten naar vaste formatie, vanwege de kosten en kennisborging. Dit betekent dat incidentele gelden omgezet worden naar structurele gelden.

Als organisatie proberen we juridisering te voorkomen. Naast het aanpassen van processen, transparantie en het opleiden van onze medewerkers, zouden we meer in willen zetten op juridische kwaliteitszorg. Eerlijkheidshalve moet wel gesteld worden, dat we hier minder tijd aan kunnen besteden als gewenst vanwege de uitvoering van onze wettelijk verplichte taken.

In onderstaande tabel staan het aantal klachten, Wob/Woo verzoeken en bezwaren van de afgelopen jaren.

	2019	**2020**	**2021**	**2022**
Klachten	32	50	64	62
Wob/Woo verzoeken	72	31	33	35
Bezwaren	91	99	83	151

Bij deze aantallen dient opgemerkt te worden dat aantallen op zichzelf niet alles zeggen. De complexiteit in de afhandeling is in de loop der jaren toegenomen. Niet in de laatste plaats omdat we te maken hebben met een groep personen die stelselmatig de gemeente bestookt met allerlei verzoeken, bezwaren en klachten.

Ook is relevant dat er een flinke toename is van het aantal beroepszaken, waar de team Juridische Zaken het verweer voert al dan niet in samenwerking met de huisadvocaat.

Het is niet mogelijk om op deze korte termijn een onderverdeling te maken in personen of organisaties en met welk doel men een verzoek indienen. Wel kunnen we stellen dat er een aantal personen zijn die een aanzienlijk deel van de verzoeken, klachten en bezwaren voor hun rekening nemen.

---

16. WijZZ — Toelichting op mutaties boven €100.000 — 8 — Boone

Ontvlechting en professionalisering inkoop

Wij begrijpen de verschuiving van extern inzet naar interne medewerkers. Maar door de ontvlechting zou er ook een verminderde afdracht aan RID plaats moeten vinden. Waar kunnen wij deze terugvinden? Of is deze gehele exercitie slechts kostenverhogend?

Wij hebben het bestuur van de SDL inmiddels schriftelijk gevraagd over te gaan tot ontvlechting van de

					inkooptaak. Een van de onderdelen daarvan betreft de financiën. Ons beeld is dat de formatie die in het verleden door de voormalige gemeenten Rijnwaarden en Zevenaar is ingebracht (1,5 fte) weer terugvloeit naar Zevenaar. Deze verminderde afdracht zal dan ook tot uiting komen in de begrotingsstukken van de SDL. Om de inkoopfunctie anders in te richten is uiteindelijk structureel 2 fte nodig. Het restant (0,6 fte) wordt vanaf 2025 gevraagd.
17.	WijZZ	Weerstands-vermogen	11	Van Riswijk	**Groene Metropoolregio** Zijn er concrete resultaten te beschrijven van onze samenwerking met de Groene Metropoolregio? Kunt u deze toelichten en wat deze gekost hebben? Daarnaast hebben wij begrepen dat er vanuit deze samenwerking mogelijkheid is voor een financieringsconstructie van de Economic Board? Wat is uw standpunt daarin? Kunt u dat toelichten? Over de voortgang van projecten en resultaten rapporteert de Groene Metropoolregio in haar Kwartaalberichten (zie https://www.groenemetropoolregio.nl/kennisbank/kwartaalrapportages/#Verantwoording). Voorbeelden van resultaten die van belang zijn voor Zevenaar, zijn de RegioDeal (waarin een aantal projecten uit de gemeente Zevenaar zitten die een goede kans maken om subsidie te ontvangen), de Woondeal, de inzet van de Flexpool Woondeal voor een verkeersonderzoek naar deelmobiliteit in de kernen. Er is een studie uitgevoerd naar de grensoverschrijdende fietsverbinding Doetinchem-Zevenaar-Emmerich, het potentieonderzoek naar Mobiliteitshub Zevenaar-Oost is opgeleverd, er is een keuze gemaakt om binnen Duurzaam Toerisme in te zetten op verhaallijnen over Water, WOII en de Romeinen, we kunnen aan de slag met de menukaart Circulair opdrachtgeverschap en circulaire inkoop en de grond-, weg- en waterbouw (GWW) en tenslotte kunnen we nog specifiek noemen dat onze MKB-ondernemers kunnen deelnemen aan de leergang Stimuleren Ondernemerschap van het MKB. Al deze projecten worden betaald uit de jaarlijkse inwonerbijdrage die wij aan de GMR afdragen. The Economic Board ontvangt jaarlijks €1,- per inwoner van de deelnemende gemeenten. Deze bijdrage loopt via de Groene Metropoolregio. Er is dus al sprake van een financieringsconstructie.
18.	WijZZ	Bestuur & Ondersteuning	14	Boone	**Dienstverleningsbeleid** Uw college stelt een dienstverleningsbeleid op. Hoe ver is uw college hiermee? Eind 2023 gaan we het dienstverleningsconcept ter besluitvorming in procedure brengen.

19.	WijZZ	Bestuur & Ondersteuning	15	Van Riswijk	**Verbetering van de (organisatie)cultuur** Uw college stelt dat een duidelijke taakverdeling met een heldere rolverdeling nodig is voor het goed functioneren van het lokaal bestuur. Dit ondersteunen wij van harte. Kunt u nader beschrijven hoe u de rol van de raad ziet en beoordeelt in de besluitvorming in Zevenaar? Waar ziet uw college verbeteringen in deze rolbenadering? In het coalitieakkoord is één van de speerpunten het bestuurlijk en ambtelijk samenspel. Uw raad stelt o.a. de kaders vast en maakt de uiteindelijke beleidskeuzes en het college voert het beleid uit binnen de kaders en met de beschikbare middelen. Dit vraagt van het college en de raad continue aandacht en inspanning. In de gesprekken met de raad worden de rollen en de ervaren beelden gedeeld en zullen we blijven toetsen of de waarden hierin gelijk zijn.
20.	WijZZ	Bestuur & Ondersteuning	16-17	Van Riswijk	**aantrekkelijke werkgever / strategisch personeelsbeleid** Wij constateren dat de gemeente veel inzet pleegt op groeien naar een aantrekkelijke werkgever en voeren van strategisch personeelsbeleid. Uw college is daarbij erg ambitieus. Aan de andere kant zien wij dat alle inzet ten spijt dat Zevenaar hier nog geen vruchten van plukt. U stelt in de Jaarrekening dat grotere gemeenten hier beter in slagen door betere arbeidsvoorwaarden. Waar zien die betere arbeidsvoorwaarden op? Kunt uw college t.o.v. andere gemeenten en ambtelijke organisaties in onze regio een beschrijving geven van geldende vacaturedruk en uitstroom? Bij grotere gemeenten (gebaseerd op het inwonersaantal) geldt een andere conversietabel waardoor functies hoger ingeschaald kunnen worden. Onze bewegingsruimte zit in de secundaire arbeidsvoorwaarden. Grotere gemeenten hebben ook hiervoor veelal meer budget beschikbaar, datzelfde geldt voor budgetten voor opleiden en ontwikkelen van medewerkers. In het kader van aantrekkelijk werkgeverschap hebben wij recent een reiskostenvergoeding voor woon-werkverkeer ingevoerd. Ook zijn de doelen van het IKB verruimd waarmee we meer inzetten op vitaliteit. Hierdoor hopen we te kunnen concurreren met de grotere gemeenten. Hoewel wij hebben géén directe inzage hebben in de cijfers van de omliggende gemeenten, hebben wij een analyse gemaakt van de personeelsmonitor 2022 van het A&O fonds. Hierin wordt aangegeven dat de vacaturedruk verhoogd is door de toename van nieuwe taken op de gemeente (opvang Oekraïners en andere vluchtelingen, Woo, alle maatschappelijke problemen die voorvloeien uit de verhoogde energie kosten (voor inwoners)).

Ook wordt aangegeven dat bij bijna 80% van de gemeenten met een dalende bezetting te maken heeft, dit komt door het niet invullen van vacatures. In totaal was 20% van de vacatures moeilijk vervulbaar.

Gemeenten hebben in 2022 de meeste aandacht gegeven aan Werving & Selectie (incl arbeidsmarktcommunicatie) en dat blijft de komende 3 jaar topprioriteit. Dit heeft te maken met de arbeidsmarktkrapte, die waarschijnlijk voorlopig niet verdwijnt.

Hieronder het overzicht uit de Personeelsmonitor 2022 waarin duidelijk is dat gemeenten van onze omvang te maken hebben met een hoog percentage aan moeilijk vervulbare vacatures.

2.5 **Aandeel moeilijk vervulbare vacatures**		%
	2021	**2022**
> 100.000 inwoners (incl. G4)	17,2	**17,9**
50.000 tot 100.000 inwoners	17,5	**19,2**
20.000 tot 50.000 inwoners	19,0	**22,6**
< 20.000 inwoners	21,1	**21,9**
Alle gemeenten	19,0	**19,8**

n=204

Tijdens gesprekken met collega's van gemeenten in de regio is gebleken dat zij zich in bovenstaande ook herkennen.

Uw college stelt dat u 50 fte (pag. 24 Kadernota) wilt werven in het komende jaar. Gelet op bovenstaande, is dit een reële ambitie? En als uw college hier niet in slaagt, wat heeft dit dan voor effect op het collegeprogramma en de beschreven ambities daarin?
De ambitie om 50 fte te gaan werven is reëel. Hierbij dient wel opgemerkt te worden, dat we niet 50 fte gaan werven. Een deel van de gevraagde formatie bestaat uit tijdelijke formatie die omgezet wordt naar structurele formatie, dit is bijvoorbeeld formatie t.b.v. projecten of structurele inhuur zoals bij het Sociaal Domein. Los van deze reële ambitie is het gezien de krapte op de arbeidsmarkt onduidelijk of wij erin slagen deze ambitie waar te maken. Het is immers zo dat er ook sprake is van uitstroom doordat onze

					medewerkers makkelijker naar een andere organisatie overstappen (er is ruime keus tussen diverse aantrekkelijke werkgevers). Wanneer wij er niet in slagen om deze 50fte in te vullen zullen we een stijging zien in de inhuurkosten om de ambities waar te kunnen blijven maken. Gelet op bovenstaande ontwikkelingen, op pag. 158 van de Jaarrekening staat een mooi overzicht van de personele bezetting in 2022. Graag zien wij dat overzicht aangevuld met de formatie vanaf 2018 t/m 2023. Daarnaast ontvangen wij graag in hetzelfde overzicht per afdeling (in fte) het aantal vacatures, het aantal tijdelijke inhuurkrachten (uitgesplitst in project- en vervangingsinzet) en het ziekteverzuim. Wij gaan ervanuit dat in deze cijfers ook de ingehuurde projectleiders zijn opgenomen, zo niet graag ook meenemen in de beantwoording. Beantwoording van deze vraag: zie bijlage
21.	WijZZ	Bestuur & Ondersteuning	20	Van Riswijk	**Organisatieontwikkeling** Gelet op de gestelde cijfers inzake organisatieontwikkeling maken wij ons ernstige zorgen over de huidige bezetting 289 fte op een totale formatie van 370 fte, een bezetting van 89%! Kunt u met deze vacaturedruk nog voldoen aan uw wettelijke taken als gemeente? Wat is daarvoor de minimale bezetting in fte's? Gezien de bezettingsgraad: hoe verklaart uw college dat het inhuurpercentage 33% betreft i.p.v. de 11% vacatureruimte (o.b.v. gegevens Kadernota en Jaarrekening)? De gebruikte percentages zijn bij benadering. Momenteel kunnen we onze wettelijke taken uitvoeren. Organisatiebreed hebben we geen formatieve berekening gemaakt over hoeveel formatie noodzakelijk is om alleen de wettelijke taken uit te voeren. De 33% externe inhuur is berekend door het totaal aan werkelijk inhuurlasten om te slaan op het totaal aan personeelslasten (inhuur + salarislasten.) De inhuurlasten bestaan naast inhuur i.v.m. vacatureruimte ook uit inhuur voor projecten, inhuur wegens ziekte en inhuur ten laste van kredieten.
22.	WijZZ	Bestuur & Ondersteuning	24	Van Riswijk	**Meegroeien opleidingsbudgetten/investering hardware** Gelet bovengenoemde cijfers is de gestelde gefaseerde werving van 50 fte geen uitbreiding in absolute zin van de formatie is. De benodigde investering voor hardware en meegroeien opleidingsbudgetten is in

					onze optiek voorbarig? Kan uw college dit nader toelichten? Verhoging opleidingsbudget: De verhoging van het opleidingsbudget betreft niet alleen een budget voor opleidingen/trainingen voor de nieuw aan te trekken medewerkers. Het is ook van belang dat onze huidige medewerkers zich kunnen blijven ontwikkelen. Dit mede gezien de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en het gemak waarmee een overstap naar een andere werkgever gemaakt kan worden op dit moment. Kosten hardware. We gaan er vanuit dat we de vacatures wel gaan vervullen, vandaar dat we dit budget aanvragen. Echter als blijkt dat onze verwachting achterblijft, dan zullen de middelen niet allemaal benut worden en aan u gerapporteerd worden bij de voortgangsrapportages.
23.	WijZZ	Verkeer, vervoer & waterstaat	31	Albers	**Witte Kruis** Wij maken ons zorgen over de voortgang op de verschillende herstructureringsopgaves. Zeker als dit het doortrekken van het Witte Kruis betreft. Wat is de stand van zaken inzake ontwikkeling Witte Kruis? Wat is de concrete bijdrage van De Groene Metropool? Het rijk heeft aan alle provincies gevraagd om te komen tot een Ruimtelijk Voorstel. Aanleiding zijn de vele ruimtelijke vraagstukken die spelen in Nederland. De provincie Gelderland stelt zeven regioarrangementen op. In het concept regioarrangement Arnhem-Nijmegen is de Gebiedsopgave Babberich (incl. doortrekken Witte Kruis) opgenomen. Het concept regioarrangement Arnhem-Nijmegen wordt eind dit jaar ‘samengevoegd met de andere regioarrangementen van de provincie Gelderland. Dan vindt er een selectie in projecten plaats. Besluitvorming hierover wordt in 2024 verwacht. De Groene Metropool is trekker van het regioarrangement Arnhem-Nijmegen. De afgelopen periode zijn zowel bestuurlijk als ambtelijk diverse gesprekken gevoerd om de Gebiedsopgave Babberich onder de aandacht te brengen en te versnellen. Wethouders Albers en Van Orden hebben hierover gesproken met gedeputeerden en een volgend gesprek wordt nu gepland met gedeputeerden van het nieuwe college GS. Het is mede daardoor gelukt de gebiedsontwikkeling in het regioarrangement te krijgen. Daarnaast zijn bestuurlijk gesprekken geweest met diverse fracties van PS waaronder BBB, PvdA en D’66. Zodra het bestuurlijk gesprek met de nieuwe gedeputeerde heeft plaatsgevonden wordt de raad via een RIB geïnformeerd.

24.	WijZZ	Verkeer, vervoer & waterstaat	32	Albers	**Alternatief plan - doortrekken A15** Uw college stelt dat u werkt aan een alternatief plan. Kunt u dit toelichten? Wanneer is dit gereed? De afgelopen maanden is uitvoerig gesproken over de situatie indien de Raad van State de bezwaren gegrond verklaard en het project ViA15 niet gerealiseerd kan worden. De gesprekken vonden plaats met belanghebbenden en er zijn onderzoeken gedaan. Met de belanghebbenden is afgesproken om in deze fase van voorbereiding terughoudend te zijn met de informatie. De belangen van partijen spelen daarbij een rol. Wij vertrouwen nog steeds op een positieve uitspraak van Raad van State. Zodra er informatie is over de uitspraak wordt de raad geïnformeerd.
25.	WijZZ	Economie	41	Boone	**Landbouwvisie** Op p. 41 Kadernota schrijft u over het opstellen van een landbouwvisie? Wat is de stand van zaken? Wij vernemen dat dit proces stroef verloopt. Kunt u dit toelichten? Wat is de rol van de provincie hierbij? In het landelijk gebied spelen op dit moment veel thema's die allen ruimte vragen. Thema's als landbouw, droogte en groen blauw raamwerk komen hier samen en vragen om een integrale aanpak. Hiervoor is een bredere visie gewenst dan enkel een visie op de landbouw. We hebben daarom gezamenlijk met de andere gemeenten besloten geen separate landbouwvisie op te stellen maar dit onderwerp uit te werken als een van de onderzoeksthema's uit de verstedelijkingsstrategie. Dit pakken we Liemers breed op. Dit is ook opgenomen in het programma Vitaal Landelijk Gebied Gelderland, waarin de provincie een bod doet aan het Rijk om projecten te financieren. Daarnaast wordt vanuit de Liemerse ambassade gewerkt om de agrarische sector een vaste plek te geven door middel van concrete uitvoeringsprojecten. Hierbij richten we ons op bouwstenen om het landelijk gebied te versterken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan onderwerpen zoals: a. natuurinclusieve landbouw b. kavelruil c. maatregelen om water vast te houden d. energieopwekking e. beheer van natuurterreinen f. uitbreiden van recreatief aanbod g. locaties behoud van landbouwgrond enzovoorts.

26.	WijZZ	Economie	48	Boone	**Inzake bedrijventerreinen Zevenpoort I**: Wij worden graag goed op de hoogte gehouden over de beschikbare kavels op Zevenpoort I. Wij vragen uw college om een kaartje aan te leveren met daarop: 1. Welke kavels zijn reeds verkocht? 2. Welke kavels zijn in optie genomen? 3. Welke kavels zijn verkocht onder voorwaarden? Welke voorwaarden betreft dit? 4. Welke kavels zijn nu nog beschikbaar? Zie bijgevoegde tekening. De meeste kavels op BusinessPark 7Poort zijn verkocht en bebouwd. Een vijftal kavels is verkocht en geleverd, maar nog niet bebouwd. Waar de contouren van het toekomstige bouwplan bekend zijn, staat dit op bijgevoegde tekening aangegeven. Waar het bouwplan nog niet bekend is staat de kavels 'slechts' als uitgegeven (verkocht en geleverd) aangegeven. Er zijn op dit moment geen opties op BusinessPark 7Poort. Tot slot zijn er nog een drietal kavels beschikbaar op BusinessPark 7Poort; twee in plandeel Landeweer en één grote kavel achter op het terrein.
27.	WijZZ	Sociaal Domein	66/67	Bijl	**KPI's Sociaal Domein** In de gehele beschrijvingen inzake Sociaal Domein in de Jaarstukken missen wij, behoudens de vanuit de centrale overheid verplichte beleidsindicatoren, de zogeheten KPI's. Sturen en controleren vanuit onze Raad wordt zo ernstig bemoeilijkt. Graag vragen wij hier wederom aandacht voor? Op basis van toezegging van de betrokken portefeuillehouder ontvangen wij graag de stand van zaken tot het opstellen van deze KPI's in het Sociaal Domein? Vooral KPI's over wachttijden en snelheid van hulpverlening vanuit de klant gezien is voor ons uiterst belangrijk. De verantwoordelijke wethouder heeft dit in commissie Samenleving al eens toegezegd. Wat is de stand van zaken? Wij willen in uw informatievraag rondom de KPI's voldoen door u in 2023 op meerdere manieren mee te nemen in de stand van zaken sociaal domein. Daarnaast is het participatieve traject om te komen tot een nieuwe integrale nota en visie sociaal domein is gestart en de raad wordt daarin op korte termijn via een RIB over meegenomen. Onderdeel van die aanpak is ook het formuleren van KPI's. Ook komt eind Q3 er weer een raadsrapportage met de stand van zaken op de belangrijkste kpi's.
28.	WijZZ	Sociaal Domein	62	Bijl	**Maatschappelijke ondersteuning en welzijn** U stelt dat de taakstellende bezuinigingen voor Caleidoz niet meer passen gezien taken waar deze organisatie voor staat. Kunt u dit nader toelichten? Kunt u als college – als opdrachtgever voor Caleidoz – de opdrachtbeschrijvingen verbeteren zodat investeringen op deze organisatie bijdragen aan de gewenste versterking van de maatschappelijke ondersteuning en welzijn in onze gemeente? Is de methodiek beleid gestuurde contractfinanciering hier een goede oplossing voor?

					De taakstellende bezuiniging voor Caleidoz dateert uit de bezuinigingsronde van enkele jaren geleden. Deze bezuiniging zou terecht komen in het voorliggende veld / de sociale basis, bovenop de taakstellingen die in dit verband al wel zijn gerealiseerd. Hierdoor is al een ernstig verschraalde en daarmee wankele sociale basis ontstaan. Vanuit de doorontwikkeling van het Sociaal domein, waarbij een hernieuwde visie wordt uitgewerkt en de sociale basis in kaart wordt gebracht en geanalyseerd op hiaten, kan te zijner tijd het takenpakket van o.a. Caleidoz meer specifiek worden geduid. Met het versterken van de sociale basis wordt verder invulling gegeven aan de beweging die reeds in gang is gezet om vanuit meer adequate preventie te voorkomen en/of te vertragen dat een beroep om zwaardere vormen van hulp en ondersteuning moet worden gedaan. Dit is een proces waarin de afstemming en samenwerking met Caleidoz, evenals met andere partijen in het voorliggende veld, intensief en integraal wordt gezocht. De wijze van financieren is daarbij ook onderwerp van gesprek.
29.	WijZZ	Sport, cultuur & recreatie	59	Boone	**Harmonisatie subsidiebeleid** Hoe verloopt de harmonisatie van het subsidiebeleid? Wat is de stand van zaken? Zijn er tekorten bij de exploitatie van de verenigingen en stichtingen in Zevenaar? Hoe worden deze tekorten opgepakt/gedekt bij de afwezigheid van nieuw vigerend subsidiebeleid? We werken hard aan de harmonisatie, met de nieuwe uitgangspunten. Tijdens de raadssessie op woensdag 6 september gaan wij met u hierover in gesprek. We streven naar afronding in van dit project in 2024, waardoor wij een nieuw subsidieregeling hebben over 2025. Momenteel geldt de oude subsidieregeling nog. Tevens werken we aan een verbetering van onze werkprocessen. We streven naar een eenvoudiger en efficiëntere wijze van subsidieaanvraag en aan een openbaar subsidieregister.
30.	WijZZ	Sport, cultuur & recreatie	52	Boone	**Sportakkoord** Wat is de huidige stand van zaken inzake de lokale sportakkoorden? Hoe verloopt de samenwerking vanuit de gemeente op dit vlak? Hoe past dit bij onze gemeentelijke beleidsdoelstellingen? Op dit moment vind een herijking van het Sportakkoord plaats. Dit is een voorwaarde voor het opnieuw aanvragen van de middelen. Er zal bij het Sportakkoord gewerkt blijven worden met een kernteam en er komt een coördinator sport en preventie die de herijking en uitvoering coördineert. Ondanks de stroeve start van het Sportakkoord (mede door corona) gaat het steeds beter. Maar we zijn nog niet waar we willen zijn. Met het nieuwe Sportakkoord wordt ingezet op drie ambities: het versterken van het

					fundament van de lokale sportsector, het bereik van het Sportakkoord vergroten, en het zichtbaar maken van de betekenis van sport (waarbij ook de verbinding met GALA/IZA wordt gezocht). Dit sluit naadloos aan bij de gemeentelijke doelstellingen die zijn vastgelegd in het sportbeleid.
31.	WijZZ	Sport, cultuur & recreatie	52	Boone/Bijl	**Aangepast sporten** Wij lezen over stimulering aangepast sporten. Wat is de stand van zaken? Wat onderneemt uw college om dit te stimuleren? Wat zijn onze activiteiten op dit beleidsonderdeel? Wat is nodig om dit verder te versterken? Net als de afgelopen jaren heeft de gemeente Zevenaar een overeenkomst met Uniek Sporten. Er is een overlegstructuur opgesteld tussen Uniek Sporten en Ataro's Sportservice. Hierdoor werken we op uitvoeringsniveau toe naar betere samenwerking en zichtbaarheid van aangepast sporten. We brengen in kaart welke sportverenigingen een aangepast sportaanbod kunnen/willen aanbieden en welke ondersteuning zij daarvoor nodig hebben. Dit aanbod wordt gebundeld met de services van Uniek Sporten en via hun kanalen gepromoot.
32.	WijZZ	Financieel meerjarenbeeld	94	Kagei	**Afvalbeleid** Uw college stelt dat "De daling is niet veroorzaakt door een beter scheidingspercentage, maar door een daling van de totale hoeveelheid afval. In diezelfde lijn is ook de hoeveelheid aan huis ingezameld restafval gedaald. Wij begrijpen deze zinsnede niet volledig. Kunt u dit nader toelichten? Het percentage gescheiden inzameling is min of meer gelijk gebleven, maar de totale hoeveelheid huishoudelijk afval is gedaald. Uitkomst is dat het aantal kilo restafval per inwoner ook gedaald is.
33.	WijZZ	Sociaal Domein	65	Bijl	**Verbeterplan doelgroepenvervoer** Uw college stelt dat u inzet pleegt voor het verminderen van de instroom van doelgroepenvervoer? Wat doet uw college in dit kader? Wat zijn de mogelijkheden / knoppen waar uw college aan kan draaien? Om stappen te nemen om de kosten van het doelgroepenvervoer te verlagen bij regels die voor iedereen gelijk zijn (coalitieakkoord) stellen wij in 2023 een verbeterplan doelgroepenvervoer op. Aan de hand van dit plan werken we in de periode 2023-2025 aan alternatieven om instroom te beperken of om te buigen naar voorliggende voorzieningen. Knoppen waar we onder andere aan kunnen draaien zijn: - meer en beter benutten en inzetten van voorliggende vervoersmogelijkheden; - actualiseren regelgeving doelgroepenvervoer;

					- harmoniseren (interne) werkwijze; - efficiency (interne) uitvoeringsprocessen.
34.	WijZZ	Sociaal Domein	65	Bijl	**Waarderen Mantelzorg** Uw college stelt dat in maart 2023 een onderzoek afgerond zou zijn. Kunt u resultaten hiervan delen? Binnenkort ontvangt de raad een raadsinformatiebrief met de resultaten van het onderzoek.
35.	WijZZ	Sociaal Domein	65	Bijl	**Toegang SD uitvoering** Er zijn al eerder forse financiële toezeggingen gedaan door de raad; welke resultaten hebben deze opgeleverd? Kunt uw college dit toelichten? In de bijeenkomst van 7 juni werd aangegeven dat er wel personele verbetering was gerealiseerd voor de jeugd, maar dat bij de Wmo er geen nieuw in kwam, maar wel oud uit ging. Nu lezen wij wederom een vraag voor uitbreiding; hoe realistisch is deze vraag en welk plan ligt eronder om dit te realiseren? Het efficiënt en eenvoudiger werken en onnodige regels en processen vermijden is een mooi streven. Wat gaan we dan anders doen en met welk resultaat? De raad heeft budget toegekend om meerjarige incidentele budgetten voor inhuur om te zetten naar structurele bezetting. Voor deze 15 fte binnen Maatschappelijke dienstverlening worden medewerkers geworven. Voor wat nu bekend is starten er 11 nieuwe medewerkers (8,5fte) Wmo & jeugd in 2023. De werving is een doorlopend proces, zodat wij de gewenste hoeveelheid inhuur kunnen vervangen door vaste formatie. Op dit moment is er geen concrete vraag voor meer capaciteit binnen de kadernota voor de toegang Sociaal domein. Een aantal voorbeelden van procesverbeteringen: • indiceren voor langere duur (tot levenslang) daar waar het kan; • triage verbetering: minder vervuiling van meldingen moet zorgen voor beheersbare wachttijden; • resultaat moet zijn: Kwaliteitsverhoging, doorloopsnelheid verhogen, lagere wachttijden.
36.	WijZZ	Sociaal Domein	66	Bijl	**Achterstand onder jeugd Werkloze jongeren** Wij herkennen de beschreven percentages niet. Graag verduidelijken. Reactie: Hieronder de aangepaste tekst. Het percentage werkloze jongeren in de gemeente Zevenaar (4%) ligt onder het Gelders gemiddelde van 5% (= aanpassing van de eerste zin in dit tekstgedeelte; de overige tekst kan blijven staan).

					Beleidsindicator begroting 2023: 3,30 Beleidsindicator begroting 2026: 3,00
37.	WijZZ	Sociaal Domein	67	Bijl	**Cliënten met een WMO maatwerkvoorziening** De percentages van Zevenaar zijn ver verwijderd van het Gelders gemiddelde. Kunt u dit verklaren en nader toelichten? Welke maatwerkvoorzieningen nemen toe t.o.v. eerder jaren. Graag zien wij een helder overzicht vanaf 2018 tot/met 2023 (prognose). Kan uw college toelichten waarom er een toename van maatwerkvoorzieningen is? Wat doet uw college eraan om deze groei zo goed mogelijk in te dammen? Graag zien wij een zo helder mogelijk overzicht van de ontwikkelingen van deze stijging van Zevenaar en t.o.v. andere (regionale) gemeenten en vergelijkbare gemeenten in Nederland? De toename van Wmo maatwerkvoorzieningen heeft meerdere redenen. Vergrijzing is de belangrijkste. Verder blijft het abonnementstarief (eigen bijdrageregeling) een aanzuigende werking hebben op vooral huishoudelijke ondersteuning. We onderzoeken op dit moment of er nog lacunes zijn in onze sociale basis met daarin (alle benodigde) voorliggende algemene Wmo voorzieningen. Er is daardoor een (te) grote toestroom in ons Wmo vangnet (maatwerkvoorzieningen). <u>Unieke Wmo cliënten</u>: 2018: 3500 2019: 3901 2020: 3960 2021: 4042 2022: 4072 572 cliënten meer over 5 jaar <u>Aantal Wmo maatwerkvoorzieningen</u> (jaar – aantal): Hbh: 2018 – 1515 / 2019 – 1810 / 2020 – 1920 / 2021 – 2058 / 2022 – 2059 : +544 Begeleiding: 2018 – 761 / 2019 – 851 / 2020 – 895 / 2021 – 888 / 2022 – 886 : +125 Rolstoel: 2018 – 426 / 2019 – 423 / 2020 – 410 / 2021 – 383 / 2022 – 372 : - 54 Vervoer: 2018 – 2226 / 2019 – 2433 / 2020 – 2403 / 2021 – 2323 / 2022 – 2279 : + 53 Wonen: 2018 – 547 / 2019 – 582 / 2020 – 609 / 2021 – 667 / 2022 - 657 : +110

38.	WijZZ	Sociaal Domein	71	Van Orden	**Ondersteuning dorpsraden voor de uitwerking van dorpsplannen** Uw college stelt dat de ontwikkeling van dorpsplannen aanvullende middelen nodig zijn. Wie levert die ondersteuning voor het opstellen van dorpsplannen? Doet de gemeente dat of een externe partij? Kunt u dit nader toelichten? Wat staat er dan in zo'n dorpsplan? Kunt uw college toelichten wat de status van zo'n dorpsplan is in de besluitvorming binnen onze Raad? Zie hiervoor de beantwoording van de vragen gesteld door Lokaal Belang.
39.	WijZZ	Financiën	87	Boone	**Artikel 5. Autorisatie begroting en investeringskredieten** Is dit niet de verkeerde weg? Kunt uw college dit toelichten? Dit artikel komt uit de financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet) die u op 31 mei 2023 heeft vastgesteld. De financiële verordening is vooraf besproken in de auditcommissie en de commissie middelen. Deze verordening is gebaseerd op een model verordening van de VNG. Voor meer toelichting en bijbehorende stukken verwijzen wij u naar agendapunt 10 van de raadsvergadering op 31 mei 2023.
40.	WijZZ		Niet opgegeven	Bijl	**Praktijkondersteuner Huisarts** Reeds een aantal jaren wordt de POH (Praktijkondersteuner Huisarts) in Zevenaar ingezet, veelal ingestoken vanuit GGZ-problematiek. In andere gemeenten zijn er goede resultaten behaald door deze focus te verleggen naar voorliggend veld met aandachtsgebied Jeugd. Waar dit breed is toegepast is een substantiële versterking van de verwijzing naar het voorliggend veld gemaakt. Dit scheelt de gemeente daar 60 – 75% op de kosten voor deze verwijzingen. Welke resultaten zijn in Zevenaar behaald met de inzet van de POH? Welke verbeteringen zijn er nog mogelijk? De inzet van de Praktijkondersteuner Jeugd is een waardevolle aanvulling op de werkwijze in het kader van de Jeugdhulp. Kinderen en gezinnen worden snel geholpen en , indien nodig, verwezen naar voorzieningen uit het voorliggende veld of andere vormen van jeugdhulp. Er is een evaluatie uitgevoerd waaruit duidelijk werd dat er mogelijk nog meer inhoudelijke en financiële winst te behalen is. Hierover zijn we nu in gesprek met de praktijkondersteuners, de toegang van de gemeente en de huisartsen. Doel hierbij is om de aansluiting in de keten van Praktijkondersteuner, Huisarts, Toegang gemeente en Jeugdhulpaanbieders te verbeteren met als resultaat het zoveel beperken van verwijzingen naar Jeugdhulp c.q. de GGZ-organisaties. Verder zijn we aan de slag om meer huisartsen bij deze werkwijze te laten aansluiten. Hierover zijn gesprekken gaande. Het is niet mogelijk om het financiële resultaat van deze werkwijze vast te stellen. We weten namelijk wel hoeveel kinderen en gezinnen zich bij de Praktijkondersteuner Jeugd melden en tot welk resultaat dit

					leidt, maar kunnen niet bepalen wat het resultaat zou zijn geweest als we deze werkwijze en aanpak niet zouden hanteren. Duidelijk is wel dat de inzet van de POH Jeugd zeker een effect heeft op de doorverwijzing van de GGZ of andere vormen van Jeugdhulp.
41.	WijZZ		Niet opgegeven	Van Orden	**Statushouders** Wat is het aantal statushouders dat wij in 2022 en voorgaande jaren gehuisvest hebben? Is deze groep conform onze gemeentelijke opgaven van overheidswege voor huisvesting van statushouders? De taakstelling is behaald. In 2022 is de achterstand van 18 te huisvesten statushouders uit 2021 én de taakstelling van 2022 (59 statushouders) gerealiseerd.
42.	WijZZ		Niet opgegeven	Albers	**Piekbelasters** Kent de gemeente zogeheten 'piekbelasters'? Kunt uw college dit toelichten? Wij weten als gemeente niet of er piekbelasters zijn binnen de gemeentegrenzen. Met de AERIUS Check kan een bedrijf anoniem berekenen wat de stikstofneerslag van de bedrijfslocatie is. Op deze manier kan een ondernemer nagaan of het bedrijf voldoet aan de drempelwaarde voor de regelingen onder de aanpak piekbelasting. De ingevulde gegevens en uitkomsten worden niet opgeslagen en zijn niet beschikbaar voor de overheid. Meer informatie hierover is te vinden via Aanpak piekbelasting | Aanpak Stikstof
	FRACTIE	**HOOFDSTUK**	**PAGINA**	**PORTEFEUILLE HOUDER**	**VRAAG + ANTWOORD**
43.	CDA	Algemeen	-	Boone	In de kadernota 2024 - 2027 vinden we 2023 natuurlijk niet terug maar hoe staan het met de tekorten voor 2023. Hoe groot zijn die nu naar beste schatting van het college voor 2023 t.o.v. de 1e voortgangsrapportage ? Na de mutaties uit de 1e voortgangsrapportage komen we in 2023 uit op een nadeel van € 5.496.000. Bekende en voor ons in te schatten effecten voor 2023 zijn in de 1e voortgangsrapportage meegenomen. In de 2e voortgangsrapportage 2023 actualiseren we dit begrotingssaldo.

44.	CDA	Algemeen	-	Boone	<u>Toelichting:</u> De kadernota 2024 – 2027 komt uit als de inkt net droog is van de eerste voortgangsrapportage. Hoe kan het dan dat de mutaties aangegeven in de kadernota een min van meer dan 14 mln laten zien t.o.v. de 1e voortgangsrapportage of zo u wenst voor 2024 – 2026 van meer dan 11 mln? • Wist het college dat niet toen 1e voortgangsrapportage werd aangeboden? • Hoeveel maanden zit er tussen de 1e voorgangsrapportage en de kadernota? Als de tekorten zo snel oplopen kan het college dan een update geven naar de laatste stand van zaken? In het financiële totaaloverzicht worden het begrotingssaldo per separaat jaar weergegeven. Het opstellen van de 1e voortgangsrapportage en de kadernota is gelijktijdig opgepakt. In de 1e voortgangsrapportage informeren wij u tussentijds over de voortgang van de begroting en geven we een prognose van het financiële resultaat voor 2023. De kadernota borduurt voort op de 1e voortgangsrapportage. Hierin presenteren we een financieel meerjarenbeeld, dat de basis vormt voor de meerjarenbegroting. Wijzigingen die een financieel effect hebben op 2024 e.v. presenteren wij om die reden in de kadernota. Denk hierbij bijvoorbeeld aan autonome ontwikkelingen bij verbonden partijen.
45.	CDA	Algemeen	-	Boone	<u>Toelichting</u>: De eerste voortgangsrapportage liet een verslechtering zien van de financiële positie van Zevenaar. Dat is de realiteit dus de raad, ook het CDA, heeft er mee ingestemd. • Nu de tekorten zo snel oplopen dient zich de vraag aan of er wel goed is begroot • Kan het college aangeven bij de top tien risico's genoemd in de begroting welke zich waarom hebben voorgedaan? • Kan het college aangeven of zij vindt nog in control te zijn nu de uitgaven van de gemeente zo snel oplopen en tot onvoorziene substantiële tekorten leidt? 1) In de 1e voortgangsrapportage rapporteren we hoofdzakelijk over wijzigingen in het huidige jaar (mogelijk met een structureel effect). In de kadernota presenteren we een financieel meerjarenbeeld vanaf 2024. Wijzigingen die een financieel effect hebben op 2024 en daarna presenteren wij om die reden in de kadernota. Denk hierbij bijvoorbeeld aan autonome ontwikkelingen bij verbonden partijen. 2) Wij worden met name geconfronteerd met kostenstijgingen op alle beleidsterreinen. Daarbij lijkt de compensatie vanuit de algemene uitkering onvoldoende en zijn kostenstijgingen bij de

					verbonden partijen opgenomen in de kadernota. Overigens is het landelijke beeld ook dat gemeenten vanaf met name 2026 te kampen hebben met structurele tekorten. Zo schrijft de VNG i.h.k.v. de Voorjaarsnota 2023 dat vanaf 2026 er voor gemeenten structureel zo'n € 3 miljard minder beschikbaar is. 3) De snelheid, hoeveelheid en financiële impact van de ontwikkelingen die zich nu voordoen is erg groot. Wij nemen deze ontwikkelingen op in de P&C cyclus zodra deze voorspelbaar en/of zichtbaar zijn. Op dit moment laten vrijwel alle ontwikkelingen een negatief beeld zien. Dat neemt niet weg dat wij proberen om u een zo juist mogelijk (financieel) beeld te geven door realistisch te ramen. Of wij vinden in control te zijn zien wij echter als een politieke vraag.
46.	CDA	Kadernota	-	-	Toelichting: Er is in de afgelopen tijd veel onderzoek gedaan of opdracht gegeven om onderzoek te doen. • Kan het college aangeven hoeveel onderzoeken de Gemeente Zevenaar afgelopen jaar heeft laten uitvoeren? Wat waren de totale kosten? Hoe verhoudt zich dit t.a.v. andere gemeenten? De gemeente voert op dagelijkse basis onderzoeken uit of laat deze uitvoeren. Voor een gedeelte bestaat dit uit grote onderzoeksopdrachten gebaseerd op beleidsdoelstellingen, ambities uit het coalitieakkoord en collegeprogramma of onderzoeken in opdracht van uw raad. Echter bestaat het overgrote gedeelte van de onderzoeken uit dagelijks of jaarlijks terugkerende onderzoeken van verschillende schaal. Zo kan in het ruimtelijk domein worden gewezen op onder andere bodem- en asbestonderzoeken, stikstofdepositieonderzoeken, flora- en faunaonderzoeken en akoestische onderzoeken. Wat betreft de interne bedrijfsvoering kan worden gedacht aan Arbo-onderzoek en medewerkerstevredenheidsonderzoek en in het sociaal domein keren de cliëntervaringsonderzoeken voor Wmo en Jeugd elk jaar terug. Een totaaloverzicht van het aantal onderzoeken en kosten van al deze en de vele andere onderzoeken die de gemeente in de volle breedte uitvoert of laat uitvoeren, zijn niet in een eenduidig overzicht te zetten of te vergelijken met andere gemeenten.

Vragen Jaarstukken: ID 844, 845, 847

	FRACTIE	HOOFDSTUK	PAGINA	AFDE-LING	PORTE-FEUILLE HOUDER	VRAAG
47.	WijZZ	Economie	48	RO	Boone	**Stimuleren Start-ups** Wat heeft uw college ondernomen op dit onderwerp en wat is de stand van zaken? Zijn er al concrete doelen en resultaten te benoemen? Bij het opstellen van de Economische Agenda Zevenaar hebben de Zevenaarse ondernemersverenigingen aangegeven een gezamenlijke bijeenkomst voor startende ondernemers te willen organiseren, gefaciliteerd door de gemeente. Deze heeft niet plaatsgevonden. Er is geen specifiek programma voor start-ups opgesteld, omdat hier onvoldoende behoefte voor was. Wel zijn de startende en jonge ondernemers uitgenodigd voor de ontbijtbijeenkomst die georganiseerd is in het kader van de Dag van de Ondernemer op 25 november 2022.
48.	WijZZ	Sport, cultuur & recreatie	61	MO/ MD	Boone	**Samengaan sportverenigingen** Hoe ziet de gemeente de rol van Sportcontact in dit geheel? Kunt u dit toelichten? In de herontwikkeling van Sportpark Hengelder heeft Stichting Sport Contact in het begin een rol gespeeld. De voorzitter heeft zich ingezet om belanghebbenden bij elkaar te brengen en bijeenkomsten te begeleiden. Naar verloop van tijd is deze taak door hem overgedragen aan de initiatiefgroep.
49.	CDA	Jaarstukken	300	MO/ MD	Bijl	M.b.t. Vestersbos: Kan het college aangegeven waarom dit bedrag zo enorm fluctueert? Zijn deze bedragen correct weergegeven? Deze tabel betreft een overzicht van de mutaties in de bestemmingsreserve afschrijvingslasten in 2022. De specifieke vraag gaat over de locatie Vestersbos. De eerste kolom betreft de beginstand van de reserve. Dit was op 1-1-2022 0, toevoeging in 2022 is

6,5 miljoen (2e kolom), de onttrekking 0 (3e kolom) en de stand ultimo 2022 is 6,5 miljoen (laatste kolom).

Z075544C3DF

GEMEENTE ZEVENAAR

Raadsvoorstel

onderwerp	Raadsvoorstel kadernota 2024-2027
zaaknummer	Z/23/447495
documentnummer	INT/23/1157691
portefeuillehouder	A. Boone
portefeuille	Financiën
behandelend ambtenaar/afdeling	Marlou Schurink (financiën)
telefoon	06 13 88 34 92
email	m.schurink@zevenaar.nl

1. Samenvatting

Wij bieden u de kadernota 2024-2027 ter vaststelling aan. De kadernota laat een financieel meerjarenbeeld zien dat niet in alle jaren structureel sluitend is. Op basis van de toezichtvoorschriften van de provincie moet óf het jaar 2024 óf het laatste jaar 2027 structureel en reëel sluitend zijn. Wij concluderen dat de nu voorliggende kadernota hier niet aan voldoet. Hierbij moeten we wel aantekenen dat de effecten van de meicirculaire (Algemene Uitkering uit het gemeentefonds) niet zijn opgenomen, aangezien de meicirculaire later uitkomt. Dit geeft de nodige onzekerheid over de te verwachten inkomsten vanuit het Rijk.
Het saldo in de primitieve begroting 2023-2026 was € 3.709.000 positief. Na de begroting 2023-2026 is ook de 1e voortgangsrapportage 2023 vastgesteld met een negatief effect van € 1.630.000. De mutaties die volgen uit de kadernota 2024-2027 komen in 2024 uit op een nadeel van € 3.916.000. Dit leidt tot een nieuw negatief begrotingssaldo voor 2024 van € 1.837.000. De jaren daarna loopt het negatieve saldo verder op, naar € 7.416.000 in 2027.

2. Raadsvoorstel

Wij stellen u voor om:

1. in te stemmen met de inhoud en de voorstellen zoals deze zijn opgenomen in de kadernota 2024-2027;
2. de kadernota 2024-2027 vast te stellen.

3. Waarom naar de raad

Op grond van artikel 189 van de Gemeentewet heeft de raad het budgetrecht. Daarnaast is in onze financiële verordening opgenomen dat het college de raad jaarlijks een kadernota aanbiedt. In de kadernota staan voorstellen voor nieuw beleid, de financiële kaders voor het volgende jaar en de meerjarenraming.

4. Doelstelling en beoogd resultaat

Met de kadernota brengen we het beleid en de daaruit voortvloeiende financiële effecten in beeld. Hiermee schetsen we de kaders voor de meerjarenbegroting 2024 en volgende jaren.

5. Argumenten en alternatieven

Argumenten

1.1 De 1e voortgangsrapportage 2023 vormt het vertrekpunt voor de kadernota
De kadernota gaat uit van de financiële saldi van de 1e voortgangsrapportage 2023.

2.1 Integraal afwegingsmoment
In de kadernota staan alle beleidsmatige en financiële kaders in onderlinge samenhang. Dat maakt een integrale afweging mogelijk. De kadernota bevat naast autonome ontwikkelingen en actualisatie van bestaand beleid ook voorstellen voor nieuw beleid. In hoeverre we de voorstellen van met name actualisatie bestaand beleid en nieuw beleid kunnen honoreren is sterk afhankelijk van de onzekere ontwikkeling van de Algemene Uitkering van het Rijk.

2.2 De nu voorliggende kadernota 2024-2027 laat een financieel meerjarenbeeld zien dat niet in alle jaren structureel sluitend is.
Op basis van de toezichtvoorschriften van de provincie moet óf het jaar 2024 óf het laatste jaar 2027 structureel en reëel sluitend zijn. Wij concluderen dat de nu voorliggende kadernota hier niet aan voldoet. Hierbij moeten we wel aantekenen dat de effecten van de meicirculaire (Algemene Uitkering uit het gemeentefonds) niet zijn opgenomen, aangezien de meicirculaire later uitkomt. Zodra de uitkomsten van de meicirculaire bekend zijn, delen wij de uitkomsten hiervan via een raadsinformatiebrief.

Veel mutaties hebben betrekking op loon- en prijsstijgingen. Daarnaast hebben ook de ontwikkelingen van de zorgkosten bij jeugd en Wmo, zoals opgenomen in de 1e voortgangsrapportage 2023, een grote impact. Deze werkt door in het meerjarenperspectief in deze kadernota.

Op het moment van schrijven is het nog onzeker hoeveel compensatie wij in de meicirculaire van het Rijk krijgen voor de gestegen kosten. Landelijk is de inschatting dat het rijksbudget voor de gemeenten tot en met 2025 toereikend is. In de jaren daarna verwachten wij echter geen volledige compensatie van het Rijk en daarmee hebben de gestegen lasten een negatieve impact op de ontwikkeling van het begrotingssaldo.

2.3 Onzekerheden vanuit het rijk en externe invloeden op gemeentelijke begroting
De verschillende onzekerheden en onduidelijkheden vanuit het Rijk zijn in de voorjaarsnota nog steeds niet opgehelderd. Onder meer de ontwikkeling van een nieuwe financieringssystematiek van de Algemene Uitkering (pas vanaf 2027) en de ontwikkelingen in het Gemeentefonds (zoals de opschalingskorting) spelen hierin een rol. De VNG heeft aangekondigd op korte termijn in overleg te willen gaan met het kabinet over de gevolgen van de voorjaarsnota.

Meer en meer krijgen we als organisatie te maken met externe ontwikkelingen. Denk hierbij aan het aanhoudende grondstoffentekort, de krapte op de arbeidsmarkt en de schaarste op de huizenmarkt. Op zichzelf losstaande ontwikkelingen, maar die beïnvloeden en/of versterken elkaar wel, waardoor wij als gemeente of in de uitvoering problemen gaan ondervinden (duurdere grondstoffen en duurdere arbeid) of onze dienstverlening niet op niveau kunnen houden vanwege het niet beschikbaar hebben van personeel. Dit alles kunnen we niet altijd beïnvloeden, maar alert zijn op deze ontwikkelingen kunnen we wel.

2.4 In de meerjarenbegroting 2024-2027 stellen wij maatregelen voor om tot een reëel en structureel sluitende meerjarenbegroting te komen
Gezien de onzekerheid omtrent de meicirculaire is het aan te bevelen dat we nu naar mogelijkheden zoeken om minimaal 2024 sluitend te krijgen, zodat we in november een reëel en structureel sluitende meerjarenbegroting kunnen presenteren. We stellen u in de meerjarenbegroting maatregelen voor om hier invulling aan te geven. Hierin focussen we in eerste instantie op de korte termijn (2024 en 2025), maar

hebben ook oog voor de jaren 2026 en 2027. Mede door de opschalingskorting en de nieuwe financieringssystematiek ontstaat er in deze laatste jaren een ravijnjaar. Wij achten het van belang om met u de komende jaren al wel te anticiperen en voor te sorteren op de financiële situatie vanaf 2026. De opstelling van het Rijk (en de financiering richting de gemeenten) is hierin medebepalend.

2.5 De financiële uitgangspunten voor de meerjarenbegroting 2024-2027
Om de komende meerjarenbegroting op te kunnen stellen, zijn kaders en (technische) uitgangspunten nodig. Dit zijn bijvoorbeeld uitgangspunten voor de trendmatige aanpassing, het rentepercentage voor investeringen en de loonontwikkeling.

Alternatieven
N.v.t.

6. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?
De kadernota is het eerste document in de planning & control-cyclus. De kadernota is bedoeld voor de integrale afweging en borduurt voort op de 1e voortgangsrapportage die u op 31 mei heeft behandeld. De keuzes in deze kadernota worden verwerkt in de begroting 2022-2025. Bij de begroting kijken we of aanpassing noodzakelijk is. Daarna monitoren we de uitvoering via de documenten in de P&C-cyclus en stellen deze waar nodig bij.

7. Klimaat en duurzaamheid
N.v.t.

8. Communicatie
De kadernota 2024-2027 wordt digitaal ter beschikking gesteld via de portal / website: https://zevenaar.pcportal.nl/. Onze tool voor de planning & control documenten is webbased. Dit heeft als beperking dat in de PDF-versie teksten bij herhaling voor kunnen komen.

9. Kosten, baten en dekking
Hieronder brengen wij het bijgestelde begrotingsresultaat 2024-2027 in beeld. Het verloop van het saldo is als volgt:

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Primitieve begroting 2023-2026	3.709	5.508	-1.948	-2.185
1e Voortgangsrapportage 2023	-1.630	-1.502	382	-1.915
Stand tot de kadernota	**2.079**	**4.006**	**-1.566**	**-4.100**
1. Autonome ontwikkelingen	-1.901	-2.112	-2.127	-2.155
2. Actualisatie bestaand beleid	-1.543	-1.374	-1.108	-1.038
3. Nieuw beleid	-472	-306	-124	-124
Totaal mutaties kadernota	**-3.916**	**-3.791**	**-3.359**	**-3.317**
Saldo na kadernota	**-1.837**	**215**	**-4.925**	**-7.416**
Waarvan incidenteel	-327	435	67	7
Structureel begrotingssaldo na kadernota	**-2.164**	**650**	**-4.858**	**-7.409**

Het saldo in de primitieve begroting 2023-2026 was € 3.709.000 positief. Na de begroting 2023-2026 is ook de 1e voortgangsrapportage 2023 vastgesteld met een negatief effect van € 1.630.000. De mutaties die volgen uit de kadernota 2024-2027 komen in 2024 uit op een nadeel van € 3.916.000. Dit leidt tot een nieuw negatief begrotingssaldo voor 2024 van € 1.837.000. De jaren daarna loopt het negatieve saldo verder op, naar € 7.416.000 in 2027.

De kadernota laat een financieel meerjarenbeeld zien dat niet in alle jaren structureel sluitend is. Op basis van de toezichtvoorschriften van de provincie moet óf het jaar 2024 óf het laatste jaar 2027 structureel en reëel sluitend zijn. Wij concluderen dat de nu voorliggende kadernota hier niet aan voldoet en zien een zorgelijk meerjarenbeeld. Gezien de onzekerheid omtrent de meicirculaire is het aan te bevelen dat we nu zoeken naar mogelijkheden om minimaal 2024 sluitend te krijgen, zodat we in november een reëel sluitende meerjarenbegroting kunnen aanbieden.

In het meerjarensaldo in deze kadernota zitten zowel incidentele als structurele baten en lasten. Het structurele begrotingssaldo presenteren we in de meerjarenbegroting 2024-2027, die u later ontvangt. Als we daar de uitsplitsing maken tussen de incidentele- en structurele baten en lasten heeft dat in de meerjarenbegroting vanaf 2025 een positief effect op het (structurele) meerjarensaldo. In 2024 geldt het tegenovergestelde.

In het hoofdstuk 'Financiële hoofdlijnen' in de kadernota geven wij op hoofdlijnen inzicht in het verloop van de begroting en de actuele financiële ontwikkelingen. Voor een totaaloverzicht van alle voorgestelde financiële mutaties verwijzen wij u graag naar het hoofdstuk 'Financieel meerjarenbeeld'.

10. Bijlagen
De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

Volgorde	Documentnummer	Naam
1.	INT/23/1163558	kadernota 2024-2027

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris	De burgemeester
Danielle Jansen	Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

onderwerp	Raadsvoorstel kadernota 2024-2027
zaaknummer	Z/23/447495
documentnummer	INT/23/1157691

De raad van de gemeente Zevenaar;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Zevenaar:

Gelet op artikel 189 van de Gemeentewet;

besluit:

1. in te stemmen met de inhoud en de voorstellen zoals deze zijn opgenomen in de kadernota 2024-2027;
2. de kadernota 2024-2027 vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar,
gehouden op 5 juli 2023.

De griffier	De burgemeester
M. van Bergen	drs. L.J.E.M. van Riswijk

Behandelschema Kadernota 2024-2027

Commissie Samenleving – 20 juni 2023

Programma's

4. Onderwijs
5. Sport, cultuur en recreatie

** alleen de alinea's die betrekking hebben op sport en cultuur komen in deze commissiebehandeling aan de orde*

6. Sociaal domein
7. Volksgezondheid en duurzaamheid

** alleen de alinea's die betrekking hebben op volksgezondheid komen in deze commissiebehandeling aan de orde*

Commissie Ruimte – 21 juni 2023

Programma's

2. Verkeer, vervoer en waterstaat
7. Volksgezondheid en duurzaamheid

** alleen de alinea's die betrekking hebben op duurzaamheid komen in deze commissiebehandeling aan de orde*

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Commissie Middelen 22 juni 2023

Programma's

0. Bestuur en ondersteuning
1. Veiligheid
3. Economie
5. Sport, cultuur en recreatie

**alleen de alinea's die betrekking hebben op recreatie komen in deze commissiebehandeling aan de orde*

Financiën

Autorisatie
Kaders en uitgangspunten
Overzicht van baten en lasten
Financieel meerjarenbeeld

Bijlagen

Overzicht niet gehonoreerde voorstellen

Behandelschema Kadernota 2024-2027

Kadernota 2024-2027

ZEVENAAR

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave **2**

Algemeen **3**
Voorwoord 3
Hoofdlijnen 4

Programma's **12**
0. Bestuur en ondersteuning 12
1. Veiligheid 26
2. Verkeer, vervoer en waterstaat 31
3. Economie 38
4. Onderwijs 44
5. Sport, cultuur en recreatie 50
6. Sociaal domein 61
7. Volksgezondheid en duurzaamheid 72
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 81

Financiën **87**
Autorisatie 87
Kaders en uitgangspunten 89
Overzicht van baten en lasten 91
Financieel meerjarenbeeld 93

Bijlagen **104**
Overzicht niet gehonoreerde voorstellen 104

ALGEMEEN

VOORWOORD

Inleiding

Hierbij bieden wij u de kadernota 2024-2027 van de gemeente Zevenaar ter besluitvorming aan.

De kadernota markeert de jaarlijkse start van de gemeentelijke planning- en controlcyclus (P&C-cyclus). Daarbij stelt u de beleidsmatige en financiële kaders vast waarbinnen de meerjarenbegroting 2024-2027 voor het nieuwe jaar uitgewerkt wordt. Dit doen wij door zo goed mogelijk inzichtelijk te maken wat onze verwachtingen zijn voor de komende jaren.

Planning / verdere procedure

Het behandelschema ziet er als volgt uit:

- Commissiebehandeling 20,21,22 juni 2023
- Raadsvergadering 5 juli 2023

Wij bieden u deze kadernota ter besluitvorming aan.

HOOFDLIJNEN

BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN

Bij de behandeling van de kadernota 2024-2027 (hierna: kadernota) worden nieuwe beleidsvoorstellen integraal afgewogen, waarmee we de basis leggen voor de meerjarenbegroting 2024-2027.

Bij deze kadernota wordt uitgegaan van de financiële situatie zoals weergegeven in 1e voortgangsrapportage 2023. De ontwikkelingen in de kadernota leiden tot een structureel nadelig begrotingssaldo. In deze kadernota zijn we daarom terughoudend met het voorstellen van actualisatie bestaand beleid en nieuw beleid die leiden tot structurele lasten. Tegelijkertijd bevinden we ons aan het begin van deze collegeperiode, waarbij een coalitieakkoord en collegeprogramma zijn opgesteld met grote ambities. Tevens blijven we bouwen aan een robuuste organisatie.

Het beleid en de financiën worden beïnvloed door (autonome) mondiale en binnenlandse maatschappelijke ontwikkelingen. Zo zijn de gevolgen van de oorlog in Oekraïne nog dagelijks merkbaar. Vluchtelingen uit Oekraïne bieden wij al meer dan een jaar een veilig onderkomen. Ook zijn de prijzen van energie, (schaarse) materialen en levensonderhoud sinds het uitbreken van de oorlog sterk gestegen. De inflatie is al geruime tijd hoog, met sterk gestegen loonkosten door cao-ontwikkelingen voor de gemeentelijke organisatie en verbonden partijen als gevolg. Ook de stijgende kosten voor jeugdzorg en Wmo maken het lastig om tot een sluitende begroting te komen.

Er is nog steeds sprake van krapte op de arbeidsmarkt, wat de ambtelijke capaciteit en de gemeentelijke dienstverlening onder druk zet. Daarnaast hebben we te maken met een grote mate van financiële onzekerheid en onduidelijkheid op de langere termijn. De opschalingskorting binnen het Gemeentefonds, de veranderingen van de financieringssystematiek van de Algemene Uitkering en de ontwikkeling van de inflatie zijn van invloed op de financiële positie van de gemeente en het negatieve resultaat dat het meerjarenperspectief van deze kadernota laat zien.

Compensatie van het Rijk via de Algemene Uitkering is van cruciaal belang om de gemeentelijke financiën op orde te kunnen houden. Het is echter nog onduidelijk in welke mate het Rijk op de korte termijn tegemoet zal komen aan dit compensatievraagstuk. De meicirculaire 2023 geeft ons hier meer duidelijkheid over. Het is reëel te veronderstellen dat de compensatie onvoldoende gaat zijn, waardoor er bij de meerjarenbegroting ombuigingsvoorstellen en aanpassingen in de fasering van beleid nodig zullen zijn om een structureel sluitende begroting aan te kunnen bieden.

FINANCIËLE HOOFDLIJNEN

Inleiding

Deze kadernota is het eerste document in de planning & control-cyclus voor het samenstellen van de meerjarenbegroting 2024-2027. De kadernota is bedoeld voor de integrale afweging. In dit hoofdstuk presenteren wij het financieel meerjarenbeeld op hoofdlijnen en geven wij globaal inzicht in de ontwikkeling van ons weerstandsvermogen. Bij de meerjarenbegroting 2024-2027 werken wij dit verder uit in de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement.

De kadernota borduurt voort op de 1e voortgangsrapportage die u op 31 mei heeft behandeld. Voor een uitgebreide toelichting op de financiële ontwikkelingen verwijzen wij u naar de programma's en naar het hoofdstuk financiën. Hierbij zijn alle effecten boven de € 25.000 in beeld gebracht.

Hieronder geven wij een financieel totaaloverzicht. Daarna presenteren wij de mutaties met een financiële omvang groter dan € 100.000.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Primitieve begroting 2023-2026	3.709	5.508	-1.948	-2.185
1e Voortgangsrapportage 2023	-1.630	-1.502	382	-1.915
Stand tot de kadernota	**2.079**	**4.006**	**-1.566**	**-4.100**
1. Autonome ontwikkelingen	-1.901	-2.112	-2.127	-2.155
2. Actualisatie bestaand beleid	-1.543	-1.374	-1.108	-1.038
3. Nieuw beleid	-472	-306	-124	-124
Totaal mutaties kadernota	**-3.916**	**-3.791**	**-3.359**	**-3.317**
Saldo na kadernota	**-1.837**	**215**	**-4.925**	**-7.416**
Waarvan incidenteel	-327	435	67	7
Structureel begrotingssaldo na kadernota	**-2.164**	**650**	**-4.858**	**-7.409**

STRUCTUREEL EN REËEL EVENWICHT

De kadernota laat een financieel meerjarenbeeld zien dat niet in alle jaren structureel sluitend is. Op basis van de toezichtvoorschriften van de provincie moet óf het jaar 2024 óf het laatste jaar 2027 structureel en reëel sluitend zijn. Wij concluderen dat de nu voorliggende kadernota hier niet aan voldoet.

Hierbij moeten wij het volgende aantekenen:

Meicirculaire

In deze kadernota zijn de effecten van de meicirculaire (Algemene Uitkering uit het gemeentefonds) niet opgenomen, aangezien de meicirculaire later uitkomt. Dit geeft de nodige onzekerheid over de te verwachten inkomsten vanuit het Rijk. Het algemene beeld landelijk is dat de middelen voor de periode tot en met 2025 toereikend zullen zijn. Door middel van een RIB wordt deze informatie, inclusief een geactualiseerd financieel meerjarenbeeld, separaat aan u verstrekt.

Toelichting financieel meerjarenbeeld op hoofdlijnen

Het saldo in de primitieve begroting 2023-2026 was € 3.709.000 positief. Na de begroting 2023-2026 is ook de 1e voortgangsrapportage 2023 vastgesteld met een negatief effect van € 1.630.000. De mutaties die volgen uit de kadernota 2024-2027 komen in 2024 uit op een nadeel van € 3.916.000. Dit leidt tot een nieuw negatief

begrotingssaldo voor 2024 van € 1.837.000. De jaren daarna loopt het negatieve saldo verder op, naar € 7.416.000 in 2027.

Veel mutaties hebben betrekking op loon- en prijsstijgingen. Daarnaast hebben ook de ontwikkelingen van de zorgkosten bij jeugd en Wmo, zoals opgenomen in de 1e voortgangsrapportage 2023, een grote impact. Deze werkt door in het meerjarenperspectief in deze kadernota.
Op het moment van schrijven is het nog onzeker hoeveel compensatie wij in de meicirculaire van het Rijk krijgen voor de gestegen kosten. Landelijk is de inschatting dat het rijksbudget voor de gemeenten tot en met 2025 toereikend is. In de jaren daarna verwachten wij echter geen volledige compensatie van het Rijk en daarmee hebben de gestegen lasten een negatieve impact op de ontwikkeling van het begrotingssaldo.

In het meerjarensaldo in deze kadernota zitten zowel incidentele als structurele baten en lasten. Het structurele begrotingssaldo presenteren we in de meerjarenbegroting 2024-2027, die u later ontvangt. Als we daar de uitsplitsing maken tussen de incidentele- en structurele baten en lasten heeft dat in de meerjarenbegroting vanaf 2025 een positief effect op het (structurele) meerjarensaldo. In 2024 geldt het tegenovergestelde.

Overzicht van de mutaties boven de € 100.000

Hieronder vindt u een overzicht van de mutaties met een budgettair effect op de begroting van meer dan € 100.000.

Bedragen x € 1.000

Mutatie omschrijving	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Overzicht van de mutaties >= € 100.000				
1. Autonome ontwikkelingen	-1.670	-1.930	-1.919	-1.806
Areaaluitbreiding de Bem en de Tol	0 V	-230 N	-230 N	-230 N
Bijdrage BVO DRAN leerlingenvervoer	-72 N	-48 N	-67 N	-175 N
Bijdrage MGR - module WgSW (sociale werkvoorziening)	-600 N	-654 N	-624 N	-402 N
Bijdrage Samenwerking de Liemers - programma RID	-184 N	-184 N	-184 N	-184 N
Bijdrage VGGM	-814 N	-814 N	-814 N	-814 N
2. Actualisatie bestaand beleid	-1.428	-1.233	-937	-887
Bijdrage Samenwerking de Liemers - programma RSD (regionale sociale dienst)	-606 N	-606 N	-606 N	-606 N
Doorontwikkeling RID	-275 N	0 V	0 V	0 V
Formatie juridisch advies	-166 N	-166 N	-166 N	-166 N
Implementatie na aanbesteding applicaties sociaal domein	-100 N	-150 N	0 V	0 V
Implementatie Wet digitale toegankelijkheid	-110 N	0 V	0 V	0 V
Ontvlechting en professionalisering inkoop	-96 N	-154 N	-58 N	-58 N
Subsidie NME Kunstwerk!	0 V	0 V	50 V	100 V
Versterken I-organisatie	-75 N	-157 N	-157 N	-157 N
3. Nieuw beleid	-310	-315	-55	-55
Ondersteuning dorpsraden voor de uitwerking van dorpsplannen	-100 N	-100 N	0 V	0 V

Opstellen Lokale Ontwikkelstrategie	-110 N	-55 N	-55 N	-55 N
Subsidie Schoolmaatschappelijk werk	-100 N	-160 N	0 V	0 V

(V = Voordeel; N = Nadeel)

Toelichting op de mutaties boven de € 100.000

Hieronder vindt u een overzicht van de mutaties met een budgettair effect op de begroting van meer dan € 100.000.

Areaaluitbreiding de Bem en de Tol 0 N

De deelgrondexploitaties de Bem en de Tol zijn voor een groot deel woonrijp gemaakt. Wij verwachten dat deze in 2023/2024 gesloten worden. Hierdoor stijgen de onderhoudskosten vanaf 2025. Voor wegen gaat het om € 69.000, waarvan € 55.000 gestort wordt in de voorziening groot onderhoud wegen en € 14.000 voor de klein onderhoudskosten. Voor openbaar groen gaat het om € 40.000. Tenslotte stijgt de benodigde personele capaciteit van openbare werken met € 121.000. Deze wijzigingen leiden tot een nadelig resultaat van € 230.000.

Bijdrage BVO DRAN leerlingenvervoer 72.000 N

De bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2024-2027 van de BVO DRAN. De bijdrage stijgt in 2024 voornamelijk door de doorwerking van de hogere indexering van de vervoerskosten van 2% naar 13,7% (NEA-index) in 2023. In 2027 wordt het nieuwe jaar aan de begroting toegevoegd. De kosten stijgen ten opzichte van 2026 vanwege de reguliere jaarlijkse groei (3%) en de indexering (2%). Daarnaast worden de kosten voor zero emissie die tot medio 2026 waren verlaagd naar 7,5% vanaf 2027 weer begroot op 15%.

Bijdrage MGR - module WgSW (sociale werkvoorziening) 600.000 N

De hogere bijdrage aan de MGR voor de module WgSW heeft betrekking op loonkostenontwikkeling en inflatie (structurele effecten van de gewijzigde begroting 2023 en indexeringen 2024 e.v.). Daarnaast is rekening gehouden met de aangepaste verdeling op basis van het gewijzigde aantal arbeidsjaren per gemeente op 30-10-2022. Dit leidt tot een nadeel van € 600.000 aflopend naar € 402.000 in 2027.

Bijdrage Samenwerking de Liemers - programma RID 184.000 N

Volgens de begroting 2024 van de RID wordt de inwonersbijdrage van Zevenaar € 3.153.000; een stijging van € 184.000. Dit betreft met name loon- en prijsindex. Daarnaast raamt de RID kosten voor extra onderhoudscontracten en beveiliging.

Bijdrage VGGM 814.000 N

De bijdrage voor 2024 van Zevenaar aan de VGGM is overeenkomstig de ontwerpbegroting van de gemeenschappelijke regeling. Hierbij is rekening gehouden met de actuele inwoneraantallen, indexeringen voor 2024 en met de aanpassingen van de gewijzigde begroting 2023 zoals een verhoging voor noodzakelijke versterking in de bedrijfsvoering. De verhoging voor Zevenaar bedraagt € 814.000 (programma 1 € 423.000 brandweer en programma 7 € 391.000 volksgezondheid).

Bijdrage Samenwerking de Liemers - programma RSD 606.000 N

In de meerjarenbegroting van de gemeenschappelijke regeling 2024-2027 is rekening gehouden met de cao-ontwikkelingen (bijgesteld) van 2023 en de verwachte ontwikkeling voor 2024. Daarnaast is rekening

gehouden indexering van de overige lasten, de geactualiseerde dienstverleningsovereenkomst en stijging van de formatie. Voor de gemeente Zevenaar leidt dit tot een nadeel van € 606.000.
In de raming is nog geen rekening gehouden met de nieuwe bestuurlijke opdracht van de RSD (waarvoor in de periode 2024-2026 jaarlijks een extra budget nodig is van € 203.000) die in het najaar van 2023 aan de raden wordt voorgelegd.

Doorontwikkeling RID 275.000 N
Op basis van een extern adviesrappport luidt het voorstel om de huidige ICT-samenwerking voort te zetten en te intensiveren, om zo de ICT-ontwikkelingen bij te kunnen benen. Investeringen zijn nodig in de bedrijfsvoering, het opstellen van een actuele visie met een cloudstrategie, een heldere governance en digivaardigheid van het personeel. De kostenraming voor 2024 is nu nog een inschatting, namelijk € 530.000; bijdrage Zevenaar 52%.

Formatie juridisch advies 166.000 N
In het werkveld van juridische zaken hebben wij de taken en werkzaamheden in beeld gebracht. Indien we ons beperken tot de wettelijk verplichte taken, een minimale inzet ter borging van de juridische kwaliteitszorg en de ondersteuning van de afdelingen, is er in de formatie een tekort van twee fte. We zien een verband met de aanhoudende toename in het aantal Woo-verzoeken, het aantal klachten en het aantal bezwaren. Voor 2022 en 2023 is eerder tijdelijke capaciteit toegekend, waarmee de druk en de risico's voor nu grotendeels zijn weggenomen. De behoefte en noodzaak is echter structureel. We stellen daarom voor deze inzet van twee fte structureel te maken.

Implementatie na aanbesteding applicaties sociaal domein 100.000 N
De huidige basisapplicatie voor het sociaal domein moet opnieuw worden aanbesteed. Dit zal een Europese aanbesteding worden. Wij verwachten dat het totale traject twee jaar in beslag zal nemen. Wij starten in 2024 met de voorbereidingen. De implementatie moet eind 2025 gereed zijn. Voor de extra werkzaamheden en externe expertise vragen wij in 2024 een bedrag van € 100.000, voor 2025 een bedrag van € 150.000.

Implementatie Wet digitale toegankelijkheid 110.000 N
Gemeente Zevenaar heeft bij het collegeprogramma het doel gesteld te voldoen aan de wettelijke verplichting digitale toegankelijkheid. Die verplichting houdt in dat Zevenaar de toegankelijkheid van de websites en apps moet verbeteren. Daarnaast is digitale toegankelijkheid belangrijk om volledige uitvoering te geven aan onze dienstverlening zoals opgenomen in het coalitieakkoord. Binnen onze ambtelijke organisatie moeten medewerkers en communicatiespecialisten handvatten krijgen om documenten dusdanig op te stellen, dat deze aan de toegankelijkheidseisen voldoen. We zijn verplicht periodiek toegankelijkheidsonderzoeken voor onze websites en mobiele applicaties uit te voeren. Bij het stellen van de doelen is geen budget aangevraagd en gealloceerd. We zijn nu zover dat we een plan van aanpak hebben hoe dit doel zo effectief als mogelijk te bereiken en hebben we inzicht in de middelen die we hiervoor nodig hebben. In 2024 leiden we medewerkers breed in de organisatie op in het opstellen van documenten conform toegankelijkheidseisen, waardoor nieuwe content direct aan de eisen voldoet. Daarnaast pakken we de verbeterpunten uit de eerste reeks toegankelijkheidsonderzoeken op, zodat ook de huidige content aan de eisen voldoet. Om medewerkers vrij te kunnen spelen voor het volgen van de opleiding, het oppakken van de verbeterpunten hebben we extra ondersteuning van één fte voor de periode van één jaar nodig. Om een goede invulling aan digitale toegankelijkheid te geven, vragen we voor 2024 € 110.000. Dit gebruiken we om tijdelijk één extra fte in te huren, de verplichte toegankelijkheidsonderzoeken uit te voeren en het opleiden van medewerkers voor het schrijven van stukken conform toegankelijkheidseisen.

Ontvlechting en professionalisering inkoop 96.000 N
Een deel van de doelstellingen die wij als gemeente willen realiseren is afhankelijk van een goed inkoopbeleid. Daarnaast is mede in het kader van de rechtmatigheid de afgelopen jaren geconstateerd dat het

aanbestedingsproces verbetering behoeft. Op basis hiervan zijn wij tot de conclusie gekomen dat de huidige inrichting onze doelstellingen niet optimaal ondersteunt. Om de basis te versterken en zo de doelstellingen van Zevenaar op verschillende vlakken, inclusief aanverwante opgaven als duurzaamheid en SROI te verbeteren, willen wij de inkoopfunctie intern fundamenteel anders inrichten. De inkoopsamenwerking binnen de SdL beëindigen wij en richten de inkoop fundamenteel anders in binnen onze eigen organisatie. Voor het verwezenlijken van deze overgang en het borgen van met name het strategisch inkoop, contract- en leveranciersmanagement zijn incidentele middelen voor 2024 en 2025 benodigd. Met ingang van 2025 is 0,6 fte structurele formatie extra benodigd.

Subsidie NME Kunstwerk! 0 V
In het kader van de overname van de NME activiteiten aan Kunstwerk! is voor de duur van vier jaar financiële zekerheid geboden. Deze periode eindigt aan het einde van schooljaar 2025-2026, dus per 1 juli 2026. De einddatum was nog niet financieel verwerkt.

Versterken I-organisatie 75.000 N
Om een goede vertaling te kunnen maken van gemeentelijke vraagstukken naar ICT-oplossingen en dus de dienstverlening naar burgers en bedrijven te verbeteren is het noodzakelijk dat we onze I-organisatie verder verstevigen en dichtbij het primaire proces van het sociale en fysieke domein organiseren. Voor de verdere digitalisering van het fysieke domein en met name om de opgave op het gebied van integraal inrichten en beheer van onze openbare ruimte waar te kunnen maken, dient het applicatielandschap gemoderniseerd, geharmoniseerd en actief beheerd worden. Voor deze verdere professionaliseringsslag voeren we structurele formatie op voor het functioneel beheer van deze applicaties.

Ondersteuning dorpsraden voor de uitwerking van dorpsplannen 100.000 N
De afgelopen jaren is vanuit de verschillende dorpsraden intensief gewerkt aan de totstandkoming van een dorpsplan. Dorps- en wijkplannen zijn gericht op het versterken van de leefbaarheid, het beschikbaar hebben van passende (woon)voorzieningen, het kunnen voorzien in de (toekomstige) zorgbehoefte, het borgen van cultuur en recreatieve voorzieningen en verder alle andere zaken die daaraan bijdragen. Alles met als doel de sociale structuur en vitaliteit in de kernen te behouden en te versterken.
Enkele dorpen hebben al een mooie aanzet gegeven om te komen tot een plan wat aan deze wens voldoet. Om de dorpsplannen verder uit te werken is echter professionele ondersteuning vanuit de gemeentelijke organisatie gewenst. Voor de uitwerking van één dorpsplan wordt een bedrag geraamd van € 50.000. Uitgaande van de uitwerking van twee dorpsplannen per jaar vragen wij uw raad om voor de jaren 2024 en 2025 € 100.000 per jaar beschikbaar te stellen. Na twee jaar volgt een evaluatie. Op basis van de evaluatie bekijken we of aanvullende middelen nodig zijn voor de dan nog te realiseren dorps-/wijkplannen.

Opstellen Lokale Ontwikkelstrategie 110.000 N
In het kader van een (Europese) subsidieregeling die is bedoeld voor projecten gericht op het versterken van het landelijke gebied (LEADER 2023-2027) is bestuurlijk commitment uitgesproken om medewerking te verlenen aan de totstandkoming van een Lokale Ontwikkelstrategie voor de vijf gemeenten in de Liemers. Het bedrag aan cofinanciering dat hier tegenover moet staan voor de gemeente Zevenaar bedraagt eenmalig € 274.500. Dit is voor de duur van vijf jaar jaarlijks € 55.000 waarbij opgemerkt wordt dat op z'n vroegst eind 2023 gestart kan worden met de uitvoering. Om die reden is het bedrag dat voor 2023 nodig is in 2024 geraamd is.

Subsidie schoolmaatschappelijk werk 100.000 N
Vanaf 2022 financieren we vanuit tijdelijke rijksmiddelen (NPO Coronamiddelen) het schoolmaatschappelijk werk op de basisscholen en het voortgezet onderwijs (Liemers College). De schoolmaatschappelijk werker geeft laagdrempelig advies aan ouders en leerlingen bij psychosociale problemen in de thuissituatie met de insteek dat ouders en leerlingen vaak na een paar gesprekken weer verder kunnen en zwaardere jeugdzorg

daarna niet nodig is. Het komende jaar gaan wij met onze uitvoeringsorganisatie stichting Santé Partners in gesprek over de manier om het veronderstelde effect meetbaar te maken.
We vinden het belangrijk het schoolmaatschappelijk werk de komende jaren te blijven ondersteunen. Vanuit NPO-middelen is er niet voldoende budget beschikbaar en de looptijd is tot 1 augustus 2025. Daarom is het voorstel om voor 2024 en 2025 voor een deel van de totale jaarlijkse kosten (van € 231.000) een bedrag op te nemen in de meerjarenbegroting. In 2023 gaan wij met de schoolbesturen in gesprek om te onderzoeken of wij de kosten voor de inzet van schoolmaatschappelijk werk middels cofinanciering kunnen bekostigen in de toekomst.

WEERSTANDSVERMOGEN

Inleiding

In de kadernota is een actualisatie van het weerstandsvermogen opgenomen.

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van een actuele inventarisatie van risico's is de benodigde weerstandscapaciteit herberekend. De benodigde weerstandscapaciteit is licht toegenomen van 5 miljoen (stand begroting 2024) naar 5,5 miljoen voornamelijk door enkele nieuw toegevoegde risico's. .

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit zit in het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve. Het saldo van de algemene reserve zoals in de jaarstukken 2022 opgenomen bedraagt 30,7 miljoen. Hieraan wordt het positieve saldo van € 11,4 miljoen van de jaarrekening toegevoegd. De actuele begrotingssaldi zoals die volgen uit de 1e voortgangsrapportage verrekenen wij vooralsnog met de algemene reserve. Daarnaast onttrekken wij in 2023 en 2024 diverse bedragen voor uitvoering van plannen zoals eerder door u besloten. De nieuwe prognose van de algemene reserve komt daarmee uit op € 32.508.000.

Weerstandsratio

De ratio geeft de volgende uitkomst:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{32.508.000}{5.472.000} = 5{,}94$$

Deze uitkomst van het weerstandsvermogen kan als uitstekend worden gekenmerkt. Dit betekent dat de financiële risico's ruimschoots afgedekt zijn. De ratio moet minimaal 1,0 zijn.

Beschouwing

Bij de beoordeling van de weerstandsratio moet worden meegewogen dat alleen risico's zijn opgenomen voor al bestaande grondexploitaties en nog niet voor aankomende plannen, zoals bijvoorbeeld Zevenpoort II. Door de grote positieve rekeningsresultaten van de afgelopen jaren is de algemene reserve gestegen. Tegelijkertijd is het risicoprofiel vrij stabiel gebleven en daarmee de weerstandsratio hoger geworden.

Samenvattend concluderen we dat incidentele resultaten een gezonde financiële positie (algemene reserve) tot gevolg hebben gehad, maar dat de komende jaren de ruimte in de structurele exploitatie beperkt blijft.

PROGRAMMA'S

0. BESTUUR EN ONDERSTEUNING

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden bestuur, gemeentelijke organisatie, dienstverlening en belastingen.

Wat willen we?
Wij stellen in ons handelen goede dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties centraal. We willen meer gebruik maken van digitalisering om dienstverlening te verbeteren en zetten daarbij ook in op het versimpelen en digitaal toegankelijk maken van onze dienstverlening. We nemen onze inwoners serieus en betrekken hen actief bij het maken van ons beleid en de uitvoering.

Door vanuit respect, gelijkwaardigheid en transparantie te denken en te doen, zorgen we voor een goede basis voor de organisatie van morgen. We werken daarom ook aan strategisch personeelsbeleid.

De financiën van onze gemeente zijn op orde en dat willen we zo houden.

Ontwikkelingen
Doorontwikkeling RID
Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling Samenwerking de Liemers (SdL) heeft de huidige samenwerking van de Regionale ICT-Dienst (RID) herijkt. Dit is opgenomen in ons collegeprogramma. De SdL zet op basis van de rapportage 'Toekomstvisie RID de Liemers' van M&I/partners de huidige ICT-samenwerking voort en intensiveert deze. Op de schaal van de huidige ICT-samenwerking met 85.000 inwoners is wel degelijk een RID met een robuuste en toekomstgerichte ICT-dienstverlening mogelijk. Daarbij geldt wel als uitgangspunt dat er een omschakeling plaats vindt van kostengedreven naar focus op de professionaliteit en toegevoegde waarde van de RID. Hiervoor dienen de deelnemende partijen in de samenwerking het belang van blijvend investeren in ICT zien en daar ook met het beschikbaar stellen van middelen ten behoeve van de RID en in hun eigen interne organisaties naar handelen.
Denk daarbij niet alleen aan de inzet van middelen in de bedrijfsvoering voor bijvoorbeeld informatieveiligheid, maar ook aan het opstellen van een actuele visie, onder meer met een cloudstrategie, heldere governance en digitale volwassenheid van de verschillende organisaties. Na de besluitvorming van het bestuur van de SdL over de structurele doorontwikkeling van de samenwerking hebben wij meer helderheid over de toekomstige werkzaamheden van de RID.

Versterken I-organisatie gemeente Zevenaar ten behoeve van de samenwerking (RID)
Om een goede vertaling te kunnen maken van gemeentelijke vraagstukken naar ICT-oplossingen en dus de dienstverlening naar burgers en bedrijven te verbeteren is het noodzakelijk dat we onze eigen I-organisatie verder verstevigen en dichtbij het primaire proces van het sociale en fysieke domein organiseren. Voor de verdere digitalisering van het fysieke domein en met name om de opgave op het gebied van integraal inrichten en beheer van onze openbare ruimte waar te kunnen maken, dient het applicatielandschap gemoderniseerd, geharmoniseerd en actief beheerd te worden.

Ontvlechting inkoop
Zevenaar wil de inkoopfunctie professionaliseren met als doel beter in control te komen op het complexe inkoopproces. Met name het waar maken van de ambities en opgaven in collegeprogramma (duurzaamheid, social return en regionale inkoop) en het rechtmatig/doelmatig aanbesteden maakt het uitdagend goed grip te houden op het inkoopproces.
Dit gaan we doen door de inkoop dichterbij te organiseren. We gaan werken met een gecoördineerd

besturingsmodel met verantwoordelijkheid binnen de domeinen en centrale coördinatie die begeleidt en ondersteunt. Dit heeft tot gevolg dat de samenwerking op het gebied van inkoop in regionaal verband (SdL) wordt beëindigd zonder daarbij een andere vorm van samenwerking met elkaar uit te sluiten. De gewenste professionalisering bekostigen wij enerzijds uit de ontvlechting van de RID en anderzijds door de kosten van de flexibele schil (tactische inkoop en aanbestedingsjurist) op te nemen in de budgetten van de betreffende aanbesteding.
Daarnaast is voor het uitvoeren van strategisch inkoop, contract- en leveranciersmanagement tijdelijke en structurele formatie nodig. Hiervoor vragen we extra formatie aan in deze kadernota.

Organisatieontwikkeling
De opgaven voor onze gemeente worden groter en complexer en overstijgen ook de gemeentegrenzen. Dit vraagt om een flexibele en wendbare organisatie die zelfstandig en in (regionale) samenwerking inhoud aan de opgaven kan geven. Dit vraagt om strategische sturing waarin de juiste keuzes moeten worden gemaakt op bestuurlijk en ambtelijk niveau. Een sterk bestuur en een professionele ondersteunende organisatie is daarvoor noodzakelijk. De provincie Gelderland ondersteunt deze krachtige doorontwikkeling van de gemeente Zevenaar en stelt vanuit het programma "Vitaal Openbaar Bestuur" financiën en kennis beschikbaar.

Kijkend naar 2024 en volgende jaren gaan wij naar een nieuwe organisatiestructuur in drie domeinen. Het plan is om de organisatie in te richten naar twee sturingsniveaus; strategische sturing om de maatschappelijke opgaven te vertalen naar opgaven in het belang van de organisatie én operationele sturing om uitvoering aan de opgaven te geven. We willen binnen de nieuwe structuur richting een integrale vorm van samenwerken waarbij medewerkers binnen de visie en kaders professionele ruimte en (strategische) sturing krijgen. Het onderbrengen van beleid en uitvoering binnen één domein draagt bij aan de onderlinge samenwerking en de effectiviteit van beleidsvoornemens. In 2024 starten de (nieuwe) domeinmanagers en wordt uitvoering gegeven aan het implementatieplan ten aanzien van de detailstructuur. Na verloop van tijd zal dit overgaan naar de reguliere bedrijfsvoering met de nodige doorontwikkeling. In de reguliere verantwoordingscyclus informeren wij u over de voortgang.

Afname productieve uren
Als gevolg van wijziging in onze demografische opbouw van ons personeelsbestand zal het beroep op wettelijke verlofregelingen (o.a. Wet Arbeid en Zorg) en mantelzorg de komende jaren toenemen. We zien landelijk een trendmatige stijging in het ziekteverzuim en ondanks het feit dat wij hierop acties ondernemen zien ook wij een lichte stijging ontstaan. Met name in het langdurige verzuim.
Bovenstaande ontwikkelingen, de Wet arbeid en zorg, mantelzorg en de stijging van langdurig ziekteverzuim, leiden er toe dat het aantal productieve uren per medewerker gaat afnemen. Bij gelijkblijvende maatschappelijke en bestuurlijke opgaven heeft dit een aanpassing van de ambtelijke formatie tot gevolg.

Meer flexibiliteit in het aantrekken van personeel
De hervorming van de arbeidsmarkt heeft tot gevolg dat structureel werk georganiseerd wordt op basis van structurele arbeidsovereenkomsten. Hierdoor verdwijnen flexcontracten waardoor we aan de medewerker eerder een structurele arbeidsovereenkomst moeten bieden. Dit vergt meer flexibiliteit in het aanbieden van een contract na een stageperiode of voor het aantrekken van studenten voor bijbanen naast hun studie en voor het inspelen op toekomstige vacatures.

Beleidskaders
- Besturingsfilosofie
- Dienstverleningsvisie 2018-2022
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2017 Liemerse gemeenten en SDL
- Coalitieakkoord 2022-2026 (2022)
- Collegeprogramma 2022-2026 (2022)
- Financiële verordening Zevenaar 2023 (2023)
- Nota Verbonden partijen
- Nota reserves en voorzieningen 2018
- Nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2022 (2022)

WAT WILLEN WE?

0. Bestuur en ondersteuning

Wij stellen in ons handelen goede dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties centraal. We willen meer gebruik maken van digitalisering om dienstverlening te verbeteren en zetten daarbij ook in op het versimpelen en digitaal toegankelijk maken van onze dienstverlening. We nemen onze inwoners serieus en betrekken hen actief bij het maken van ons beleid en de uitvoering.

Door vanuit respect, gelijkwaardigheid en transparantie te denken en te doen, zorgen we voor een goede basis voor de organisatie van morgen. We werken daarom ook aan strategisch personeelsbeleid.

De financiën van onze gemeente zijn op orde en dat willen we zo houden.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten	
0.1.1 Wij stellen een nieuw dienstverleningsbeleid op	2023-2024
0.1.2 Wij breiden onze online dienstverlening uit	2022-2026
0.1.3 Wij communiceren in begrijpelijke taal	2022e.v.
0.1.4 Wij maken onze processen klantgerichter	2024-2026
0.2.1 Wij coördineren participatie	2023-2024
0.3.1 Wij werken aan verbetering van de (organisatie)cultuur	Doorlopend
0.4.1 Wij verbeteren onze interne beheersing	Doorlopend
0.4.2 Wij herijken het inkoopbeleid en positioneren de inkoopfunctie	2023-2024
0.4.3 Wij groeien verder als aantrekkelijke werkgever	2022-2026
0.4.4 Wij voeren een strategisch personeelsbeleid	2023-2024
0.4.5 Wij herijken de bestuurlijke opdracht aan RID de Liemers	2022-2023
0.4.6 Wij verbeteren onze datahuishouding en datagedreven werken in Zevenaar	2022-2026
0.4.7 Wij verbeteren het functioneel beheer in de informatievoorziening	2022-2025
0.4.8 Wij verbeteren van het (digitaal) documentenbeheer	2022-2025
0.4.9 Wij voeren de Wet open overheid (Woo) uit	2022-2027
0.4.10 Wij herijken het Integraal Accommodatiebeleid 2020-2040	2025-2026
0.5.1 Wij voeren de planning- en controlcyclus uit	2022-2026
0.5.2 We herijken de lokale belastingen	2023-2026

0.1 Verbeteren van de dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen

0.1.1 Wij stellen een nieuw dienstverleningsbeleid op — 2023-2024

Iedereen binnen onze gemeente is verantwoordelijk voor een goede dienstverlening aan inwoners en ondernemers. We stellen een dienstverleningsbeleidsplan op. Hierin formuleren we onze ambities, (meetbare) doelen en daarbij horende resultaten zodat we de komende jaren onze dienstverlening steeds verder verbeteren. We voeren om de drie jaar een burgerpeiling uit om de tevredenheid van inwoners over onze gemeentelijke dienstverlening te meten. De uitkomsten van deze burgerpeiling nemen we mee in het opstellen en evalueren van het dienstverleningsbeleid.

0.1.2 Wij breiden onze online dienstverlening uit 2022-2026

Inwoners kunnen zoveel mogelijk zaken digitaal en online regelen. Betrouwbaarheid en veiligheid staan daarbij voorop. We ondersteunen inwoners die minder digitaal vaardig zijn bij hun aanvraag. Persoonlijk contact blijft mogelijk. We bouwen digitale formulieren die waar nodig in te vullen zijn met DigiD, e-Herkenning of e-IDas. We implementeren de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer. Deze wet geeft inwoners het recht om hun zaken met de gemeente digitaal te regelen.

0.1.3 Wij communiceren in begrijpelijke taal 2022-e.v.

Dat alle inwoners onze brieven, e-mails en de informatie op onze websites kunnen begrijpen vinden wij belangrijk. Documenten die online gedeeld worden zijn begrijpelijk geschreven. We trainen medewerkers hierin wanneer ze in dienst komen. We zorgen ervoor dat iedereen, ook bezoekers met een beperking, onze websites goed kunnen gebruiken omdat deze voldoen aan de meest recente richtlijnen voor digitale toegankelijkheid.

0.1.4 Wij maken onze processen klantgerichter 2024-2026

Contact met de gemeente is prettig, open en duidelijk. We denken in oplossingen en vragen inwoners met ons mee te denken. We verplaatsen ons in de inwoner door 'klantreizen' te maken. In een klantreis interviewen we inwoners over hoe zij de contactmomenten met de gemeente hebben ervaren. We gebruiken de ervaringen van inwoners om onze werkprocessen klantgerichter in te richten.

0.2 Stimuleren van betrokkenheid van inwoners, ondernemers en instellingen

0.2.1 Wij coördineren participatie 2023-2024

Participatie gaat over op welke manieren inwoners mogen meedenken en meepraten over onderwerpen en beleid in de gemeente. Participatie is een belangrijk thema voor onze bestuursperiode. Participatie is een rode draad in het coalitieakkoord en in dit collegeprogramma, maar ook onderwerp op de raadsagenda. In verschillende resultaten in dit collegeprogramma is participatie concreet benoemd, onder andere bij energietransitie (7.2.1), ruimtelijke plannen en wonen (8.2.3), invoering van de omgevingswet (8.2.2) en openbare ruimte (5.6.5 en 8.2.3).
Wij brengen de verschillende initiatieven op het gebied van participatie samen in een uniforme werkwijze door hiervoor een programma participatie in te richten. We stellen hiervoor een toolbox samen. De middelen en methodes uit deze toolbox helpen medewerkers en inwoners om op een effectieve manier participatie in te zetten. We stellen een tijdelijke programmamanager aan om dit te realiseren.

0.3 Optimaliseren van bestuurlijk ambtelijk samenspel

0.3.1 Wij werken aan verbetering van de (organisatie)cultuur Doorlopend

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen richt zich op verschillende dimensies. In de eerste plaats raakt dit het functioneren van de raad zelf. Daarnaast gaat het om de betrekkingen tussen het college en de raad. Verder is er het samenspel tussen het bestuur en de ambtelijke organisatie en tenslotte het samenspel met de samenleving. Van belang is dat men op een respectvolle manier met elkaar omgaat met ruimte voor eenieders mening en standpunt. Het debat wordt op een goede en toegankelijke manier gevoerd, het besluitvormingsproces is helder en duidelijk en men gunt elkaar een succes.

Raad en college moeten vanuit een duidelijke taakverdeling werken met een heldere rolverdeling in termen van opdrachtgever- en opdrachtnemersrol. Het college ondersteunt de raad bij het nemen van uitvoerbare besluiten en voert deze besluiten uit. Rolzuiverheid, verantwoording, evalueren en leren moeten structureel onderdeel zijn van het samenspel tussen raad en college.

De ambtelijke organisatie ondersteunt het college (en de raad) vanuit een integrale werkwijze en fungeert als antennefunctie voor het bestuur. Zij informeert het bestuur over belangrijke opgaven en urgente

ontwikkelingen in de samenleving. In de doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie hebben we de uitdaging om onze organisatie hierop nog beter in te richten en onze medewerkers daarvoor de goede uitrusting te geven.

Voor een goed samenspel met de samenleving is het van belang om samen op te trekken en zuiver te zijn over rolverdeling, taken en verantwoordelijkheden. Rond concrete maatschappelijke opgaven organiseren we samenwerking en bundelen we de krachten. Participatie vormt een rode draad in de aanpak van de ambities uit dit collegeprogramma.

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen is een proces van lange adem. Een allesomvattende aanpak is er eigenlijk niet. De bereidheid om te willen veranderen en het inzicht in de mogelijkheden en kansen om elkaar te versterken en te helpen, zijn de eerste stappen naar een verbeterde samenwerking. In de raadagenda wordt de verdere aanpak uitgewerkt.

0.4 Verbeteren van de bedrijfsvoering (betere sturing en beheersing van processen) als ondersteuning aan het realiseren van taken en doelen van de gemeente

0.4.1 Wij verbeteren onze interne beheersing — Doorlopend

Een goede interne beheersing is de basis voor een transparante en betrouwbare gemeente, die zijn doelstelling weet te realiseren en verantwoord omgaat met de middelen die zij beheert. We willen een (digitaal) toegankelijke, betrouwbare organisatie zijn waarbij veiligheid en zorg voor onze inwoners voorop staat. Om dit te kunnen realiseren moet de interne beheersing van onze bedrijfsvoeringsprocessen op orde zijn.

Wij zijn verantwoordelijk voor het in kaart brengen van de risico's en moeten daar adequate maatregelen voor inrichten. Hiervoor is concernbreed aandacht, ook waar het gaat om de beschikbare capaciteit om de uitvoering van de bestuurlijke ambities te realiseren vanuit alle domeinen (fysiek, sociaal en bedrijfsvoering). Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor het behalen van de doelen in het coalitieakkoord en dit collegeprogramma.

Wij leggen verantwoording af aan de raad over de kwaliteit van de interne beheersing in de paragraaf bedrijfsvoering van de documenten uit de planning en controlcyclus. Daar gaan we in op de kwaliteit van de interne beheersing met specifieke aandacht voor onderwerpen als rechtmatigheid, privacy en informatieveiligheid. Met name ook de verwachte toename van het aantal cyberincidenten de komende jaren, vereist dat cybersecurity integraal onderdeel moet zijn binnen onze processen. We blijven dan ook investeren in het veilig inrichten van onze bedrijfsvoeringsprocessen en zorgen voor bewustwording bij onze medewerkers.

Ter ondersteuning hiervan starten we met de doorontwikkeling van meetlatten en (beleids)indicatoren om de effectiviteit van beleid beter te kunnen meten.

0.4.2 Wij herijken het inkoopbeleid en positioneren de inkoopfunctie — 2023-2024

Om de lokale economie te stimuleren, zetten we in op het gebruik van lokale producten. Dit geldt ook voor lokale diensten. In verband met de complexiteit van inkoop en aanbesteding en de toenemende aandacht vanuit rechtmatigheid is het noodzakelijk om voor dit onderwerp vol aandacht te hebben. Dit thema – en ook social return en duurzaamheid - komt nadrukkelijk aan bod bij het herijken van ons inkoopbeleid. Tevens positioneren we de inkoopfunctie zodanig dat deze past bij de huidige ambitie van de organisatie en het bestuur.

0.4.3 Wij groeien verder als aantrekkelijke werkgever — 2022-2026

Er is sprake van een aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt. We willen ook nu in staat blijven om (nieuwe) medewerkers aan te trekken, te boeien, te binden en te behouden. We vinden het belangrijk dat alle medewerkers volledig zichzelf kunnen zijn, dat iedereen erbij hoort en dat iedereen dat ook zo voelt. Daarin geven we zelf het goede voorbeeld.

Wij nemen maatregelen die zijn gericht op het faciliteren van groei in de professionele en persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers. Daarnaast richten we ons op het kunnen bieden van moderne marktconforme arbeidsvoorwaardelijke ontwikkelingen en aandacht voor diversiteit en inclusiviteit. Deze maatregelen vragen om een meer centrale aanpak.

We investeren in centrale regievoering op werving en selectie, het opleiden en begeleiden van medewerkers en de aanpassing van de arbeidsvoorwaarden. Dit heeft een tweeledig doel. Allereerst richten we ons op ontwikkeling en behoud van onze huidige medewerkers. Daarnaast willen we ook een gezonde instroom in ons personeelsbestand. We zien landelijk dat medewerkers steeds meer betekenisvol werk zoeken. Als gemeente kunnen we dit gezien onze maatschappelijke taak zeker bieden.

Door de krapte op de arbeidsmarkt is het aantrekken van ervaren senior medewerkers steeds uitdagender. We willen door het inzetten van traineeships, stages en ontwikkelfuncties als werkgever aantrekkelijker worden voor de jongere generatie. We investeren daarbij in opleiding en begeleiding van deze doelgroep naar senior medewerkers.

0.4.4 Wij voeren een strategisch personeelsbeleid 2023-2024

Het uitgangspunt hierbij is dat er aansluiting is op de visie en missie van de organisatie. Het doel van het strategisch personeelsbeleid is om ondersteunend te zijn aan het realiseren van doelstellingen (beleidsmatig en organisatorisch) door adequate inzet van personeel en organisatie. Het stapsgewijs toewerken naar een vernieuwd strategisch personeelsbeleid stelt ons in staat om in te spelen op veranderingen in de toekomst. Na de herindeling in 2018 zijn we vooral bezig geweest met consolideren en de basis van de organisatie op orde brengen. We willen nu meer gaan kijken naar veranderingen in de samenleving, maatschappelijke opgaven, nieuwe taken en de arbeidsmarkt. We brengen op basis daarvan kansen en uitdagingen in beeld.

Door dit anticiperend inzicht kunnen we tijdig interventies in gang zetten om de organisatie wendbaar te houden. Bijvoorbeeld door:

- Arbeidsmarktcommunicatie.
- Doorontwikkeling van de Zevenaar Academie.
- Beleid voor duurzame inzetbaarheid.
- Verhogen van digitale vaardigheden.
- Datagedreven werken.
- Digitalisering, automatisering en robotisering.
- Aanpassing van arbeidsvoorwaarden.
- Aansluiting beschikbare formatie t.o.v. uitvoeringsvraag borgen (m.n. binnen fysiek en sociaal domein).

Een onderdeel van het strategisch personeelsbeleid is het opmaken van een strategische personeelsplanning. Op basis van de opgedane inzichten inventariseren we welke competenties noodzakelijk zijn om de doelstellingen en ambities van bestuur en organisatie te realiseren. We brengen kwantitatief en kwalitatief in beeld wat de huidige situatie is en waar we naar toe willen groeien. Wij houden daarbij rekening met de te verwachten competenties als gevolg van de ambities zoals deze in het coalitieakkoord zijn opgenomen. Wij sturen op het (verplicht) ontwikkelen en bijhouden van (dienstverlenings)competenties, schriftelijke en mondelinge communicatie en vakinhoudelijke kennis en competenties.

0.4.5 Wij herijken de bestuurlijke opdracht aan RID de Liemers 2022-2023

We leven in een informatiesamenleving. Dit zien we onder meer aan de razendsnelle ontwikkeling van ICT. Om deze ontwikkeling bij te kunnen houden, moeten we in staat zijn om snel en flexibel te handelen. Hiervoor hebben we informatiekundige kennis in eigen huis nodig, maar ook partners om ons heen die mee kunnen gaan in de veranderende vraag.

RID de Liemers is een belangrijke partner als uitvoeringsorganisatie. In Liemers verband stellen we een toekomstvisie voor RID de Liemers op. Hierin wordt ook duidelijk of de RID robuust genoeg is om de toekomst met vertrouwen tegemoet te zien. In het uitwerken van de opdracht betrekken we medewerkers, directie, gemeentesecretarissen en bestuurders van de verschillende organisaties.

0.4.6 Wij verbeteren onze datahuishouding en datagedreven werken in Zevenaar 2022-2026

Het tempo van de digitale transitie is ook binnen onze organisatie de laatste tijd versneld. We willen daarmee meer en beter inspelen op digitale ontwikkelingen in de maatschappij en economie. Als meest nabije overheid hebben we de zorg voor inwoners die zich minder of niet redden in dit digitale tijdperk. Daarnaast zijn we scherp op privacy en informatieveiligheid. Dit is het fundament voor onze kijk op het gebied van digitalisering. We willen de veranderkracht van digitalisering verder te benutten.

Het ontwikkelen van een datastrategie is een prioriteit. In deze strategie worden onder andere datamanagement, governance, beveiliging en bewustwording (bijvoorbeeld rondom het werken met algoritmen) aangestipt. We werken toe naar het kunnen analyseren van trends met data om vooruit te kunnen kijken. Daarvoor moet eerst de basis op orde zijn. Die basis wordt gelegd in deze collegeperiode. We voeren diverse experimenten uit. Bij succesvolle resultaten rollen we deze verder uit.

Aan het einde van de collegeperiode is het goed kunnen analyseren van data ter beoordeling van beleid steeds vaker een dagelijkse gang van zaken. Het verbreedt onze kennis uit en over onze omgeving.
We halen data uit onze systemen en tonen deze in verschillende dashboards. Bijvoorbeeld op het gebied van bereikbaarheid, wachttijden en doorlooptijden van onze dienstverlening. Het dashboard maakt zichtbaar waar we met de dienstverlening staan en waar verbeterkansen liggen. Op basis hiervan stellen we doelen voor verdere verbetering.

0.4.7 Wij verbeteren het functioneel beheer in de informatievoorziening 2022-2025

Inwoners moeten zoveel mogelijk zaken digitaal, online kunnen regelen. Betrouwbaarheid en veiligheid staan daarbij voorop. Voor wie dit lastig is, blijft persoonlijk contact mogelijk.
Digitalisering van onze dienstverlening en een efficiënt werkende gemeente vragen om goed georganiseerde informatievoorziening. Maar informatievoorziening is meer dan dat, want het is ook een randvoorwaarde voor het behalen van maatschappelijke doelen. De realisatie van de digitale transformatie van de gemeente Zevenaar gaat gepaard met een goede centraal georganiseerde informatievoorziening op het gebied van het functioneel beheer van de gemeentelijke applicaties.

0.4.8 Wij verbeteren van het (digitaal) documentenbeheer 2022-2025

Onze manier van werken willen we blijven verbeteren. Belangrijk element daarbij is dat we goed zorg hebben voor de (digitale) documenten die we in huis hebben. We werken systematisch aan het verder op orde en in control brengen van het (digitaal) informatiebeheer. Dit doen we tijdens deze bestuursperiode op basis van een informatiebeheerplan (2023) en met een kwaliteitssysteem informatiebeheer. Belangrijk onderdeel is de zorg voor informatie in vakapplicaties. Daarnaast bereiden we ons voor en sluiten we aan op een e-depot, waarin het opslaan van informatie en het garanderen van de houdbaarheid van deze digitale informatie voor langere tijd is ingericht.

0.4.9 Wij voeren de Wet open overheid (Woo) uit 2022-2027

Een open cultuur vinden wij belangrijk, we willen duidelijk zijn in wat we doen en waarom.

De invoering van de Wet open overheid faciliteert dit:

- We voeren een analyse uit om te bepalen wat de impact is van de Woo op de gehele organisatie.
- We stellen een strategie op voor het uitvoeren van de Woo, waarin onder andere ambitieniveau, communicatiewijze (intern en extern) en participatie aan bod komen.
- Wij voeren actieve openbaarmaking in (het online publiceren van minstens de 11 aangewezen informatiecategorieën: wet- en regelgeving, organisatiegegevens, raadsstukken, bestuursstukken, stukken van adviescolleges, convenanten, jaarplannen en -verslagen, Wob/Woo-verzoeken, onderzoeken, beschikkingen, klachten). Hierbij houden we de landelijke planning aan.

De aanpak richt zich daarnaast op de gemeentelijke systemen (o.a. aanschaf van software), cultuur (o.a. trainen medewerkers) en het op orde brengen van de informatiehuishouding (o.a. vastleggen van meta-gegevens bij te bewaren documenten).

0.4.10 Wij herijken het Integraal Accommodatiebeleid 2020-2040 — 2025-2026

De raad heeft eind 2020 het Integraal Accommodatieplan (IAP) voor gemeentelijk vastgoed vastgesteld. Dit is een strategisch plan dat aangeeft welke gemeentelijke accommodaties wij willen behouden en welke wij op termijn willen afstoten. Ook geeft het plan aan voor welke maatschappelijke doelgroepen wij in principe huisvesting aanbieden en voor welke functies. De beleidskaders worden elke vier jaar opnieuw onder de loep genomen om rekeningen te kunnen houden met actuele ontwikkelingen en inzichten. Specifieke aandachtspunten bij de herijking van het IAP zijn verduurzaming en het beoordelen of leegstaande gemeentelijke panden een nieuwe functie kunnen krijgen in de buurt, wijk of het dorp bij voorkeur in combinatie met wonen.

0.5 Zorgen voor een betrouwbare en een houdbare financiële huishouding

0.5.1 Wij voeren de planning- en controlcyclus uit — 2022-2026

In ons financieel beleid is het uitgangspunt: een structureel en reëel sluitende (meerjaren)begroting en voldoende weerstandsvermogen. Wij geven uitvoering aan de planning- en controlcyclus (P&C-cyclus) door het opstellen van een kadernota, begroting, voortgangsrapportages en jaarstukken. De beschikbare middelen zijn integraal afgewogen bij de kadernota en de begroting. We blijven de P&C-cyclus doorontwikkelen.

0.5.2 We herijken de lokale belastingen — 2023-2026

De lokale lasten voor inwoners, ondernemers en verenigingen houden wij zo laag mogelijk. De lokale belastingen vormen een belangrijk deel (grofweg 20%) van de inkomsten van de gemeente. In de wet staat aangegeven welke belastingen een gemeente mag heffen. De gemeenteraad besluit tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van belastingen. We groeien mee met de landelijke impulsen met betrekking tot sociaal invorderen en de basisregistraties WOZ en BAG.

De komende periode zetten we in op het volgende:

- Een modern en actueel lokaal belastinginstrumentarium.
- Afschaffen van de hondenbelasting.
- Afschaffen van de vermakelijkheidsretributie als een bijdrage voor gebruikmaking van gemeentelijke voorzieningen door grote commerciële evenementen is geborgd.
- Wijzigen van het tarief van de precariobelasting op terrassen naar het niveau van belastingjaar 2019.
- Bij bestemmingsheffingen en retributies heffen wij in principe 100% kostendekkende tarieven (m.u.v. de marktgelden en lijkbezorgingsrechten).
- Alhoewel de toeristenbelasting een algemene belasting is, zetten wij deze inkomsten in voor recreatie en toerisme.
- Onze basisregistraties WOZ en BAG voldoen aan de landelijk complexer wordende kwaliteitseisen; dat ook met het oog op de Samenhangende objectenregistratie (SOR) die ingevoerd gaat worden.
- Wij hebben een sociaal invorderingsbeleid met ruimte voor maatwerk.
- Moderniseren van onze digitale belastingbalie. Zo kunnen onze inwoners op een gebruiksvriendelijke manier belastingzaken raadplegen en regelen.

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Begroting 2026
Apparaatskosten (in € per inwoner)					
				652,00	715,00

Toelichting: De beleidsindicatoren van dit programma (apparaatskosten, bezetting, externe inhuur, formatie en overhead) zijn niet opgenomen op waarstaatjegemeente.nl. Daarom zijn niet alle waardes gevuld.
De apparaatskosten zijn becijferd door een totaaltelling van salarissen, inhuur, P&O,

Huisvesting, Intern Beheer en I&A. Wordt uitgedrukt in € per inwoner. De verwachte stijging zit vooral in de componenten salaris, inhuur en I&A.

Bezetting (aantal Fte per 1.000 inwoners)

	6,31	6,42

Toelichting De huidige bezetting bedraagt 289 fte, op een totale formatie van 370 fte. Uitgedrukt per 1.000 inwoners is dat 6,42.
De bezetting met eigen medewerkers is ten opzichte van voorgaande jaren gedaald. Door krapte op de arbeidsmarkt is aantrekken van gekwalificeerd personeel lastig en de inzet van inhuur en externen noodzakelijk geweest. Als gevolg van het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd of het aanvaarden van een andere functie elders hebben medewerkers de organisatie verlaten.
Door in te zetten op aantrekkelijk werkgeverschap verwachten we een iets stijgende lijn in de bezetting van functies de komende jaren.

Externe inhuur (kosten in % totale loonsom en inhuur externen)

	26,00	25,00

Toelichting Het gaat hier om de totale inhuur als % van de loonsom; landelijk komt deze indicator in onze gemeentegrootteklasse uit op ± 20%. De externe inhuur is als gevolg van inhuur op projecten en vacatures in de reguliere formatie hoger dan het landelijk gemiddelde. Door de krapte op de arbeidsmarkt verwachten we de komende jaren dat de inhuur boven de 25% blijft. In verband met het tijdelijke karakter van projecten zetten wij tijdelijke capaciteit (lees: inhuur derden) in op projecten. De verhouding tussen externe inhuur en de loonsom van eigen medewerkers is in 2022 verder uiteen gelopen. Dat wil zeggen de inhuur is toegenomen en de salarislasten zijn afgenomen. Dit leidt tot een procentueel hoger %.

Formatie (aantal Fte per 1.000 inwoners)

	7,78	8,22

Toelichting De vastgestelde formatie per 01-01-2023 is 370 fte. Dit is inclusief nieuw toegekende formatie voor de uitvoering van het collegeprogramma 2022-2026. In deze indicator wordt de formatie uitgerekend per 1.000 inwoners. Afhankelijk van veranderingen en ontwikkelingen in het takenpakket van gemeenten in de nabije toekomst kan deze indicator wijzigen.

Overhead (in % van totale lasten)

	9,16	9,30

Toelichting Het totaal van de loonkosten, kosten van ICT, P&O, facilitaire zaken, huisvesting en overige overhead wordt uitgedrukt in een % van de totale lasten.
De berekening van overhead sluit aan bij het taakveld 0.4 overhead.
Gelet op diverse organisatorische en externe ontwikkelingen zoals datasturing en organisatieontwikkeling zien wij een stijging van de overhead. Door een gerichte doorbelasting van kosten vanuit het taakveld overhead naar de andere taakvelden, krijgen we het werkelijke volume van de overhead steeds beter in beeld.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2024
Gemeenschappelijke regeling		
Euregio Rijn-Waal	De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.	12

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is de opvolger van de regio Arnhem-Nijmegen en is op 1 januari 2021 van start gegaan. De regio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit.	436
Samenwerking De Liemers	Samenwerking De Liemers is een samenwerkingsverband van Liemerse gemeenten op gebied van ICT, inkoop en werk en inkomen.	7.019
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg	Het Streekarchivariaat heeft als doel het beheren van de archiefbescheiden van de deelnemende gemeenten conform de Archiefwet 1995.	160
Vennootschap		
Alliander N.V.	De primaire taak van Alliander is het onderhouden en beheren van de elektriciteits- en gas(distributie)netten in het verzorgingsgebied. Deze taken zijn wettelijk bepaald omdat de maatschappij sterk afhankelijk is van een betrouwbare aanvoer van (duurzame) energie.	0
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank financiert sinds 1914 de publieke sector. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	0
Vitens N.V.	Waarborgen van de kwaliteit en levering van drinkwater.	0

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
BATEN				
Baten tot de kadernota	112.499	112.452	107.158	104.497
Mutaties baten kadernota				
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	112.499	112.452	107.158	104.497
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	26.926	25.433	25.558	25.163
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	192	192	192	192
Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	8	8	8	8
Bijdrage Samenwerking de Liemers - programma RID	184	184	184	184
2. Actualisatie bestaand beleid	772	580	494	494

Doorontwikkeling RID	275	0	0	0
Formatie juridisch advies	166	166	166	166
Hardware voor nieuwe medewerkers	0	28	28	28
Implementatie Wet digitale toegankelijkheid	110	0	0	0
Meegroeien opleidingsbudgetten	25	50	50	50
Ontvlechting en professionalisering inkoop	96	154	58	58
Raadzaal - apparatuur	0	0	10	10
Softwareapplicatie buitendienst	25	25	25	25
Versterken I-organisatie	75	157	157	157
3. Nieuw beleid	**70**	**0**	**0**	**0**
Verder digitaliseren dienstverlening	70	0	0	0
Totaal mutaties lasten kadernota	**1.034**	**772**	**686**	**686**
Totaal lasten na de kadernota	**27.960**	**26.205**	**26.244**	**25.849**
Saldo voor bestemming	**84.539**	**86.248**	**80.914**	**78.648**
Mutaties reserves				
ONTTREKKINGEN				
Onttrekkingen tot de kadernota	**111**	**111**	**111**	**111**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**111**	111	**111**	**111**
TOEVOEGINGEN				
Toevoegingen reserves tot de kadernota	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**0**	0	**0**	**0**
Totaal mutaties reserves	**111**	**111**	**111**	**111**
Saldo na bestemming	**84.650**	**86.359**	**81.025**	**78.760**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Autonome ontwikkelingen				
Areaaluitbreiding de Bem en de Tol	0	0	0	0

De deelgrondexploitaties de Bem en de Tol zijn voor een groot deel woonrijp gemaakt. Wij verwachten dat deze in 2023/2024 gesloten worden. Hierdoor stijgen de onderhoudskosten vanaf 2025. Voor wegen gaat het om € 69.000, waarvan € 55.000 gestort wordt in de voorziening groot onderhoud wegen en € 14.000 voor de klein onderhoudskosten. Voor openbaar groen gaat het om € 40.000. Tenslotte stijgt de benodigde personele capaciteit van openbare werken met € 121.000. Deze wijzigingen leiden tot een nadelig resultaat van € 230.000.

Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-8	-8	-8	-8

De inwonerbijdrage voor 2024 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 8,55. Dit is een stijging van € 1,08 ten opzichte van de inwonersbijdrage zoals in de begroting 2023 voorzien. Deels wordt deze stijging veroorzaakt door toepassing van indexering (€ 0,50 per inwoner) en deels door een bijdrage voor de Regionale Energie Strategie 2023-2030 (RES) (€ 0,58 per inwoner). De bijdrage voor de RES dekken wij uit de middelen van de specifieke uitkering "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid. Hierdoor is het nadeel voor Zevenaar € 25.000.

Bijdrage ODRA - Gemeentelijke archiefbeheer milieu	0	0	0	0

Het algemeen bestuur van de ODRA heeft een besluit genomen om, in tegenstelling tot wat in de dienstverleningsovereenkomst ODRA-gemeente Zevenaar is vastgelegd, de archivering van het onderdeel milieu onder te brengen bij het Gelders Archief (E-depot). Het betreft het archiveren van alle uitgevoerde zaken vanuit vergunningverlening en toezicht en handhaving door de ODRA. Het gaat om een bedrag van € 14.000 structureel vanaf 2024. Dekking komt uit onze bestaande formatie waardoor het budgettair neutraal verloopt.

Bijdrage Samenwerking de Liemers - programma RID	-184	-184	-184	-184

Volgens de begroting 2024 van de RID wordt de inwonerbijdrage van Zevenaar € 3.153.000; een stijging van € 184.000. Dit betreft met name loon- en prijsindex. Daarnaast raamt de RID kosten voor extra onderhoudscontracten en beveiliging.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Doorontwikkeling RID	-275	0	0	0

Op basis van een extern adviesrappport luidt het voorstel om de huidige ICT-samenwerking voort te zetten en te intensiveren, om zo de ICT-ontwikkelingen bij te kunnen benen. Investeringen zijn nodig in de bedrijfsvoering, het opstellen van een actuele visie met een cloudstrategie, een heldere governance en digivaardigheid van het personeel. De kostenraming voor 2024 is nu nog een inschatting, namelijk € 530.000; bijdrage Zevenaar 52%.

Formatie juridisch advies	-166	-166	-166	-166

In het werkveld van juridische zaken hebben wij de taken en werkzaamheden in beeld gebracht. Indien we ons beperken tot de wettelijk verplichte taken, een minimale inzet ter borging van de juridische kwaliteitszorg en de ondersteuning van de afdelingen, is er in de formatie een tekort van twee fte. We zien een verband met de aanhoudende toename in het aantal Woo-verzoeken, het aantal klachten en het aantal bezwaren. Voor 2022 en 2023 is eerder tijdelijke capaciteit toegekend, waarmee de druk en de risico's voor nu grotendeels zijn weggenomen. De behoefte en noodzaak is echter structureel. We stellen daarom voor deze inzet van twee fte

structureel te maken.

Hardware voor nieuwe medewerkers	**0**	**-28**	**-28**	**-28**

De prognose is dat we de komende tijd gefaseerd 50 nieuwe medewerkers gaan aannemen. Dit op basis van de besluitvorming bij de meerjarenbegroting 2023-2026. Voor deze medewerkers schaffen wij nieuwe devices aan zoals een laptop en een smartphone. Het gaat om een investeringsbedrag van € 100.000 welke leidt tot jaarlijkse kapitaallasten van € 28.000.

Implementatie Wet digitale toegankelijkheid	**-110**	**0**	**0**	**0**

Gemeente Zevenaar heeft bij het collegeprogramma het doel gesteld te voldoen aan de wettelijke verplichting digitale toegankelijkheid. Die verplichting houdt in dat Zevenaar de toegankelijkheid van de websites en apps moet verbeteren. Daarnaast is digitale toegankelijkheid belangrijk om volledige uitvoering te geven aan onze dienstverlening zoals opgenomen in het coalitieakkoord. Binnen onze ambtelijke organisatie moeten medewerkers en communicatiespecialisten handvatten krijgen om documenten dusdanig op te stellen, dat deze aan de toegankelijkheidseisen voldoen. We zijn verplicht periodiek toegankelijkheidsonderzoeken voor onze websites en mobiele applicaties uit te voeren. Bij het stellen van de doelen is geen budget aangevraagd en gealloceerd. We zijn nu zover dat we een plan van aanpak hebben hoe dit doel zo effectief als mogelijk te bereiken en hebben we inzicht in de middelen die we hiervoor nodig hebben. In 2024 leiden we medewerkers breed in de organisatie op in het opstellen van documenten conform toegankelijkheidseisen, waardoor nieuwe content direct aan de eisen voldoet. Daarnaast pakken we de verbeterpunten uit de eerste reeks toegankelijkheidsonderzoeken op, zodat ook de huidige content aan de eisen voldoet. Om medewerkers vrij te kunnen spelen voor het volgen van de opleiding, het oppakken van de verbeterpunten hebben we extra ondersteuning van één fte voor de periode van één jaar nodig. Om een goede invulling aan digitale toegankelijkheid te geven, vragen we voor 2024 € 110.000. Dit gebruiken we om tijdelijk één extra fte in te huren, de verplichte toegankelijkheidsonderzoeken uit te voeren en het opleiden van medewerkers voor het schrijven van stukken conform toegankelijkheidseisen.

Meegroeien opleidingsbudgetten	**-25**	**-50**	**-50**	**-50**

In de meerjarenbegroting 2023-2026 is als gevolg van nieuw beleid en aanpassing van taken nieuwe ambtelijke formatie beschikbaar gesteld. De nieuw aan te trekken medewerkers faciliteren we met gerichte opleidingen, coaching en ontwikkeling. Ons aantrekkelijk werkgeverschap is gebaseerd op de thema's ,binden, boeien, groeien en loslaten. Een opleidingsbudget van € 1.000 per medewerker is een goed gemiddelde voor gemeentelijke organisaties. Na de verhoging zitten we rond dit landelijk gemiddelde. Dit betekent een verhoging van € 25.000 in 2024 en een verhoging van € 25.000 in 2025.

Ontvlechting en professionalisering inkoop	**-96**	**-154**	**-58**	**-58**

Een deel van de doelstellingen die wij als gemeente willen realiseren is afhankelijk van een goed inkoopbeleid. Daarnaast is mede in het kader van de rechtmatigheid de afgelopen jaren geconstateerd dat het aanbestedingsproces verbetering behoeft. Op basis hiervan zijn wij tot de conclusie gekomen dat de huidige inrichting onze doelstellingen niet optimaal ondersteunt. Om de basis te versterken en zo de doelstellingen van Zevenaar op verschillende vlakken, inclusief aanverwante opgaven als duurzaamheid en SROI te verbeteren, willen wij de inkoopfunctie intern fundamenteel anders inrichten. De inkoopsamenwerking binnen de SdL beëindigen wij en richten de inkoop fundamenteel anders in binnen onze eigen organisatie. Voor het verwezenlijken van deze overgang en het borgen van met name het strategisch inkoop, contract- en leveranciersmanagement zijn incidentele middelen voor 2024 en 2025 benodigd. Met ingang van 2025 is 0,6 fte structurele formatie extra benodigd.

Raadzaal - apparatuur	**0**	**0**	**-10**	**-10**

De apparatuur in combinatie met de microfoons in de raadzaal is verouderd. Reserveonderdelen zijn niet meer verkrijgbaar. De huidige apparatuur is tien jaar oud. Daarnaast biedt een nieuw discussiesysteem ook nieuwe functionaliteiten. In combinatie met vergadermanagement kunnen raadsleden digitaal stemmen. Het

voorstel is om in 2025 tot vervanging over te gaan. Het geraamde investeringsbedrag is € 100.000, met een jaarlijkse afschrijving van € 10.000.

Softwareapplicatie buitendienst	**-25**	**-25**	**-25**	**-25**

Door de aanschaf van een nieuw softwarepakket (Werkwijzer) krijgen medewerkers in de buitendienst op kaartniveau werkinstructies. Dit vereenvoudigt de aansturing en werkt kwaliteitsverhogend. De kosten voor het abonnement en de benodigde licenties bedragen € 25.000. Dit brengen wij ten laste van het begrotingsresultaat.

Versterken I-organisatie	**-75**	**-157**	**-157**	**-157**

Om een goede vertaling te kunnen maken van gemeentelijke vraagstukken naar ICT-oplossingen en dus de dienstverlening naar burgers en bedrijven te verbeteren is het noodzakelijk dat we onze I-organisatie verder verstevigen en dichtbij het primaire proces van het sociale en fysieke domein organiseren. Voor de verdere digitalisering van het fysieke domein en met name om de opgave op het gebied van integraal inrichten en beheer van onze openbare ruimte waar te kunnen maken, dient het applicatielandschap gemoderniseerd, geharmoniseerd en actief beheerd worden. Voor deze verdere professionaliseringsslag voeren we structurele formatie op voor het functioneel beheer van deze applicaties.

3. Nieuw beleid

Verder digitaliseren dienstverlening	**-70**	**0**	**0**	**0**

In 2024 gaan we een stap verder met realiseren van het door u vastgestelde doel "we breiden onze online dienstverlening uit". In een eerder stadium zijn hiervoor nog geen middelen aangevraagd omdat we nog geen plan van aanpak hadden. Inmiddels zijn we zover. We starten met het inventariseren en prioriteren van alle producten/dienstverleningsprocessen. Dienstverleningsprocessen die al omschreven zijn, verbeteren we middels een klantreis waarbij de klant betrokken wordt. Dit geeft ons de inzichten die we nodig hebben om aan te sluiten bij de landelijke tendens en de verwachting van de klant om meer in te zetten op Omnichannel. Omnichannel wil zeggen dat dezelfde informatie via alle dienstverleningskanalen beschikbaar is. De klant kan op deze manier zijn zaken nog beter online regelen en de voortgang volgen én blijven andere kanalen beschikbaar voor klanten die online hun zaken niet kunnen regelen. De andere processen beschrijven we en maken we klantgericht en efficiënt door stappen zonder toegevoegde waarde te elimineren. We pakken beide methodieken op met eigen medewerkers die we hiervoor opleiden in 2024 en gaan we met de eerste processen aan de slag. Om de werkmethodiek te borgen, nemen we de organisatie op een motiverende manier mee.
De ervaring die we met deze eerste processen opdoen in 2024, stelt ons in staat een inschatting te maken welke middelen we in 2025 en verder nodig hebben. Hiermee komen we bij u terug. Voor 2024 vragen we om € 70.000. Dit bedrag wordt gebruikt om een "Lean-team" op te leiden, medewerkers op te leiden voor het uitvoeren van klantreizen en het verder digitaliseren van de dienstverlening.

Totaal mutaties	**-1.034**	**-772**	**-686**	**-686**

1. VEILIGHEID

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over brandweerzorg, crisisbeheersing en integrale veiligheid.

Wat willen we?
We zetten ons in voor een veilige en leefbare samenleving. Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis, op straat, in het dorp of de stad én in het buitengebied.

Ontwikkelingen
Veiligheidsagenda
In juni 2023 is er invulling gegeven aan de uitbreiding in formatie die ons is toegekend. De kaders vanuit Veiligheid zijn vastgelegd in de Integrale Veiligheidsagenda (2023-2026). Naast de reguliere werkzaamheden is er de aankomende jaren extra aandacht voor:
- De aanpak van de georganiseerde criminaliteit
- Zorg en veiligheid
- Digitale veiligheid

Ondermijning
Het gevaar van georganiseerde criminaliteit is dat illegale activiteiten en reguliere functies in de gemeente naar elkaar toegroeien. Dat ondermijnt de democratische rechtsstaat en schaadt de samenleving en de levens van (jonge) en kwetsbare mensen op allerlei manieren. We zetten in op bewustwording van onze medewerkers, maar ook samen met inwoners en bedrijven proberen we de weerbaarheid te vergroten. We zetten in op veiligheid van bedrijventerreinen en het buitengebied.

Zorg en veiligheid
Sinds de start van het team zorg en veiligheid vanuit het sociaal domein, kunnen we sneller en professioneler reageren op signalen en meldingen. Het team zorg en veiligheid vormt voor ketenpartners de toegang bij complexe domeinoverstijgende casuïstiek, complexe (gezins-)situaties en casuïstiek die (naar verwachting) kan leiden tot crimineel en/of overlastgevend gedrag of verder afglijden. De procesregisseurs uit het team zijn verantwoordelijk voor het coördineren, ontwikkelen, structureren, bewaken, onderhouden en versterken van de samenwerking tussen professionals in het sociaal- en veiligheidsdomein.
Graag willen we doorstappen naar een persoonsgerichte aanpak (PGA). Hiermee kunnen we de samenwerking organiseren tussen tal van in- en externe partners bij complexe casuïstiek die te veeleisend is voor het gebiedsteam / sociaal team, maar te licht voor het Zorg- en Veiligheidshuis. Ook biedt de lokale PGA goede handvatten voor afbakening van de doelgroep, gegevensdeling, monitoring en het integreren van bestaande overleggen.

Opvang Oekraïners
Daarnaast hebben we een taakstelling voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen. In Zevenaar zijn er drie opvanglocaties. Voor 2024 kan de taakstelling wijzigen, hier moeten we ons op voorbereiden.
Zie verder programma 6 Sociaal Domein.

Beleidskaders
- Integrale Veiligheidsagenda 2023-2026
- Uitvoeringsplan ondermijnende criminaliteit 2022-2023 (2021)
- Toezicht en handhavingsbeleid 2018-2022

WAT WILLEN WE?

1. Veiligheid

We zetten ons in voor een veilige en leefbare samenleving. Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis, op straat, in het dorp of de stad én in het buitengebied.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten	
1.1.1 Wij voorkomen dat jongeren overlast op straat veroorzaken en treden op tegen van overlast gevende en/of criminele jeugdgroepen	2022-2026
1.1.2 Wij zetten in op het terugdringen van meldingen van personen met verward gedrag en betere begeleiding naar passende hulp	2022-2024
1.1.3 Wij vergroten en bewaken de veiligheid en leefbaarheid in alle kernen	2022e.v.
1.2.1 Wij vergroten de zichtbaarheid van de boa's in buurten en wijken en werken aan het verhogen van het veiligheidsgevoel	2023-2023

1.1 Bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit

1.1.1 Wij voorkomen dat jongeren overlast op straat veroorzaken en treden op tegen van overlast gevende en/of criminele jeugdgroepen — 2022-2026

We zetten in op preventief jongerenwerk buiten de organisatie (outreachend) in Zevenaar. Dit jongerenwerk houdt in dat de jongerenwerkers ondersteuning bieden binnen de leefwereld van de jongeren. In 2022 start een pilot jongerenwerk op straat. Dit wordt in 2023 geëvalueerd. Bij preventief beleid kijken we ook naar maatregelen om te voorkomen dat jongeren overlast veroorzaken. Voldoende speel- en sportvoorzieningen en locaties voor het organiseren van activiteiten voor jongeren kunnen preventief werken en overlast elders beperken of voorkomen.

Voor de aanpak van overlast veroorzakende en/of criminele jeugdgroepen werken we samen met betrokken partijen op basis van het in 2022 afgesproken convenant. Gezien de ontwikkeling van de problematiek met overlast veroorzaakt door jeugdigen in onze gemeente willen we, naast het outreachend jongerenwerk, de inzet van jeugdboa's onderzoeken. Een jeugdboa richt zich specifiek op jeugdigen en de daarbij horende overlast. De inzet van een jeudgboa gaat een stap verder dan het jongerenwerk en kan een repressief karakter aannemen. De jeugdboa kan handhavend optreden. In 2023 start een pilot met de inzet van jeugdboa's.

Belangrijk hierbij is dat we deze problematiek vanuit inhoud en bestuurlijk-ambtelijke inzet integraal benaderen vanuit beide prevalente belangen: zorg voor onze jongeren en zorg voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid.

1.1.2 Wij zetten in op het terugdringen van meldingen van personen met verward gedrag en betere begeleiding naar passende hulp — 2022-2024

Er kan sprake zijn van ordeverstorend verward gedrag bij bepaalde ziektebeelden, verslavingsproblematiek of andere onderliggende psychosociale problemen. De verbinding tussen zorg en veiligheid is van cruciaal belang voor het integraal bieden van ondersteuning voor kwetsbare inwoners met multiproblematiek en begeleiding naar passende hulp.

We beschrijven onze integrale aanpak op het gebied van preventie en dienstverlening in een lokaal plan kwetsbare inwoners. Dit doen we samen met maatschappelijke partners, ervaringsdeskundigen en (vertegenwoordigers van) inwoners. Lokaal richten we ons op voorzieningen als respijtzorg en tijdelijke opvang. We werken daarbij via de lijn: voorkomen en signaleren – dienstverlening – toezicht en handhaving.

Regionale voorzieningen gelden als vangnet. Veiligheid en handhaving is het sluitstuk van de keten. We werken samen met de politie indien er sprake is van verstoring van de openbare orde en veiligheid, maar ook

wanneer er sprake is van zorgvragen die door politie geconstateerd worden. Vanuit deze samenwerking zorgen we voor een zorgvuldige en adequate hulpverlening bij huiselijk geweld en overlast gevende personen.

1.1.3 Wij vergroten en bewaken de veiligheid en leefbaarheid in alle kernen — 2022-e.v.

Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis en op straat, in het dorp en de stad én in het buitengebied. We werken hiervoor samen met partners vanuit het werkveld, zoals de politie en partners vanuit het RIEC-verband. Het RIEC is het Regionale Informatie- en Expertise Centrum dat zich richt op bestrijding van ondermijnende criminaliteit.

We zorgen voor een veilige en prettig leefbare gemeente. Hierbij hebben we een aantal speerpunten:

- De inzet van cameratoezicht zien we als laatste inzetmiddel, we willen dit dus zo min mogelijk inzetten. Tijdelijke inzet van camera's kan een overweging zijn.
- We continueren de inzet van het kernteam ondermijning. We zetten in op kleinschalige controles met interne collega's, waar nodig aangevuld met onze partners uit het RIEC-verband.
- We geven uitvoering aan Uitvoeringsplan Ondermijning 2022-2023.
- We geven opvolging aan de aanbevelingen uit Weerbaarheidsscan (2022) van het RIEC.

Regionaal, vanuit het RIEC, maar ook door de Provincie Gelderland wordt geïnvesteerd in de aanpak van ondermijning op verschillende vlakken. Willen we hiervan profiteren dan is nu het moment om hieraan deel te nemen. Zo zijn we gestart met Ariadne (aanpak vakantieparken). Er is een Districtelijk ondermijningsteam ingesteld dat kan ondersteunen bij integrale controles en is er een platform veilig ondernemen actief, dat zich specifiek richt op het buitengebied.

1.2 Met toezicht en handhaving inzetten op naleving van de regelgeving

1.2.1 Wij vergroten de zichtbaarheid van de boa's in buurten en wijken en werken aan het verhogen van het veiligheidsgevoel — 2023-2023

Boa's zijn beter zichtbaar in buurten en wijken en zijn voor inwoners goed bereikbaar. Door capaciteitsuitbreiding is er meer handhavingsinzet, aansturing en informatieanalyse. Dit resulteert in een veiligere leefomgeving door verbeterde samenwerking intern (Openbare Orde & Veiligheid en Sociaal Domein) en met de politie.

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Begroting 2026
Diefstal uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)					
	2022	1,20	0,60	0,50	0,50
Toelichting	Het aantal woninginbraken is in Zevenaar al bijzonder laag. Samen met de politie en buurtwhatsappgroepen is hier de afgelopen jaren op geïnvesteerd. We hopen het aantal woninginbraken voor Zevenaar zo laag mogelijk te houden.				
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)					
	2022	3,60	2,50	2,50	2,20
Toelichting	Zevenaar scoort onder het Gelders gemiddelde. Toch zouden we graag zien dat het aantal geweldmisdrijven gestaag blijft afnemen de aankomende jaren.				
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)					
	2022	5,60	4,10	4,00	4,00
Toelichting	Zevenaar zit onder het Gelders gemiddelde. Wij streven ernaar om dit de aankomende jaren vast kunnen houden.				

Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)

	2021	8,00	9,00	9,00	9,00

Toelichting Halt kan voor jongeren een passende straf zijn. Het is goed dat we als gemeente kunnen doorverwijzen naar Halt.

Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)

	2022	1,90	1,00	1,00	1,00

Toelichting De afgelopen jaren is het aantal winkeldiefstallen gestaag gestegen. In 2022 zien we voor het eerst weer een daling in de cijfers. We hopen dit lage cijfers de aankomende jaren vast te houden.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2024
Gemeenschappelijke regeling		
Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)	De VGGM behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van brandweer, regionale ambulancevoorziening en GGD voor de vijftien gemeenten in de regio Gelderland -Midden.	5.194

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
BATEN				
Baten tot de kadernota	126	126	126	126
Mutaties baten kadernota				
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	126	126	126	126
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	4.275	4.261	4.259	4.260
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	423	423	423	423
Bijdrage VGGM	423	423	423	423
Totaal mutaties lasten kadernota	423	423	423	423
Totaal lasten na de kadernota	4.698	4.684	4.682	4.683

Saldo voor bestemming	-4.572	-4.558	-4.557	-4.557

Mutaties reserves

ONTTREKKINGEN

Onttrekkingen tot de kadernota	0	0	0	0

Onttrekkingen kadernota

Totaal onttrekkingen kadernota				

Totaal onttrekkingen na de kadernota	0	0	0	0

TOEVOEGINGEN

Toevoegingen reserves tot de kadernota	0	0	0	0

Onttrekkingen kadernota

Totaal toevoegingen kadernota				

Totaal onttrekkingen na de kadernota	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	0	0	0	0

Saldo na bestemming	-4.572	-4.558	-4.557	-4.557

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage VGGM	**-423**	**-423**	**-423**	**-423**

De bijdrage voor 2024 van Zevenaar aan de VGGM is overeenkomstig de ontwerpbegroting van de gemeenschappelijke regeling. Hierbij is rekening gehouden met de actuele inwoneraantallen, indexeringen voor 2024 en met de aanpassingen van de gewijzigde begroting 2023 zoals een verhoging voor noodzakelijke versterking in de bedrijfsvoering. De verhoging voor Zevenaar bedraagt € 814.000 (programma 1 € 423.000 brandweer en programma 7 € 391.000 volksgezondheid).

Totaal mutaties	-423	-423	-423	-423

2. VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over verkeer en vervoer (wegen, openbare verlichting e.d.), parkeren en openbaar vervoer.

Wat willen we?
Wij willen dat de gemeente Zevenaar voor elke inwoner en bezoeker goed bereikbaar is. Of je nu wandelt of jezelf met de fiets, auto of het openbaar vervoer verplaatst. Dit moet voor iedereen comfortabel en veilig zijn. Hierbij hebben we oog voor verkeersgedrag, de inrichting van de infrastructuur en het verkeersveiligheidsgevoel van inwoners.

Ontwikkelingen
Revitalisering openbare ruimte
Voor 2023 en volgende jaren zijn vernieuwingen gepland van de riolering in geselecteerde delen van de kernen Angerlo, Lobith, Pannerden en in de kern Zevenaar de wijken Bloemenkamp en Schrijvershoek. Deze werkzaamheden voeren wij gefaseerd in de periode 2023 -2027 uit. In de meerjarenbegroting 2023-2026 zijn investeringen hiervoor gereserveerd. Deze werkzaamheden aan de riolering pakken wij integraal op waarbij ook wegen, groen en speelvoorzieningen worden vervangen.

Project ViA15: doortrekken A15 en verbreden A12
Op 5 april 2023 heeft de Raad van State (RvS) een tussenuitspraak gedaan. Hiermee is nog geen duidelijkheid of het project door kan gaan. Ook is niet duidelijk wanneer de RvS een uitspraak zal doen over de overgebleven onderdelen. Vooralsnog gaan we uit van een positieve uitspraak maar we zijn ook aan het voorsorteren indien de uitspraak onverhoopt negatief is. In deze laatste situatie is het niet ondenkbaar dat extra middelen nodig zijn. De raad wordt uiteraard geïnformeerd en betrokken bij het proces.

Doortrekken Edisonstraat
De Samenwerkingsovereenkomst 042 met de provincie Gelderland is met het gereed komen van de reconstructies van de Arnhemseweg en de weg Hengelder uitgevoerd. Onderdeel van deze overeenkomst is een maximale bijdrage van de provincie van € 1,5 miljoen aan Zevenaar voor het (mogelijk) realiseren van een rotonde op de Doesburgseweg én de aanpassing van de Edisonstraat. Het bedrag van € 1,5 miljoen is inmiddels ontvangen. De planning voor de doortrekking Edisonstraat is afhankelijk van de volledige uitspraak van de Raad van State op het project ViA15. De komende periode wordt gewerkt aan het ontwerp en de begroting. Indien de provinciale bijdrage niet voldoende is zal gevraagd worden naar extra middelen.

Brede mobiliteitsvisie
Vooruitlopend op de brede mobiliteitsvisie inventariseren wij in hoeverre de meest kwetsbare verkeersdeelnemers zich veilig voelen in het verkeer. Na inventarisatie komen wij met een separaat voorstel richting uw raad.

Beleidskaders
- Structuurvisie Zevenaar 2012-2030 (2013)
- Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030 (2017)
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Gemeentelijke verkeers- en vervoersplan 2020
- Beheerplan openbare verlichting (2022)
- Beheerplan straatmeubilair (2022)
- Beheerplan verkeersregelinstallaties (2022)
- Beheerplan wegen en civiele kunstwerken (2022)

WAT WILLEN WE?

2. Verkeer en vervoer

Wij willen dat de gemeente Zevenaar voor elke inwoner en bezoeker goed bereikbaar is. Of je nu wandelt of jezelf met de fiets, auto of het openbaar vervoer verplaatst. Dit moet voor iedereen comfortabel en veilig zijn. Hierbij hebben we oog voor verkeersgedrag, de inrichting van de infrastructuur en het verkeersveiligheidsgevoel van inwoners.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten	
2.1.1 Wij anticiperen op het doortrekken van de A15 en het verbreden van de A12.	2024-2028
2.1.2 Wij verbeteren de aansluiting van de fietsstraat Babberichseweg met het centrum	2022-2024
2.1.3 Wij beschermen en geven voorrang aan fietsers, voetgangers en mensen met een beperking in het verkeer	2022-2030
2.1.4 Wij actualiseren het verkeers- en mobiliteitsbeleid	2024-2025
2.1.5 Wij inventariseren verkeersonveilige situaties en ondersteunen lokale initiatieven.	2022-2026
2.1.6 Wij nemen regie op de verbetering van de verkeerssituatie Witte Kruis en stimuleren RWS en de provincie om het wegennet rondom Babberich en Zevenaar te verbeteren en hierop te anticiperen	2022-2030
2.1.7 Wij anticiperen op wijzigingen in de infrastructuur en op toename van verkeer	2024-2025
2.1.8 Wij richten de Edisonstraat opnieuw in	2024-2028
2.2.1 Wij spannen ons in voor de komst van hub Zevenaar Oost	2023-2030
2.2.2 Wij behouden de buurtbus	2022-2030
2.2.3 Wij zetten in op het voorkomen van de realisatie van de Noordtak	2022-2026
2.2.4 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Verbonden Regio	2021-2026
2.3.1 Wij actualiseren het parkeerbeleid.	2022-2023

2.1 Optimaliseren van de bereikbaarheid via verkeersveilig infrastructuur

2.1.1 Wij anticiperen op het doortrekken van de A15 en het verbreden van de A12. 2024-2028

Een doorgetrokken A15 en verbreding van de A12 met daarbij de aanleg van deze twee nieuwe aansluitingen heeft gevolgen voor het verkeer op ons onderliggend wegennet. Wij zetten ons in om hinder (o.a. sluipverkeer) tijdens de uitvoering van de werkzaamheden zoveel mogelijk te beperken. Ondertussen werken wij aan een alternatief plan, indien onverhoopt het project A15/A12 niet doorgaat als gevolg van de uitspraak van de Raad van State.

2.1.2 Wij verbeteren de aansluiting van de fietsstraat Babberichseweg met het centrum 2022-2024

De aansluiting van de fietsstraat Babberichseweg met de bestaande situatie op de Didamsestraat is niet optimaal. Daarom is het dringend gewenst om de gehele parkeerplaats aan de Didamsestraat te reconstrueren. Dit valt echter buiten de reikwijdte van dit project.

Aangezien het nog enige tijd duurt voordat vanuit onderhoud de parkeerplaatsen (verharding) vervangen moeten worden, voegen wij dit gedeelte toe aan het project fietsstraat Babberichseweg. Als de herinrichting wordt gecombineerd met een goede fietsverbinding naar het centrum kan een deel van de kosten gedekt worden door de fietssubsidie. De rest dient via eigen middelen te worden gedekt.

2.1.3 Wij beschermen en geven voorrang aan fietsers, voetgangers en mensen met een beperking in het verkeer 2022-2030

Bij onderhoud of het opnieuw inrichten van wegen houden we rekening met de bescherming van fietsers, voetgangers en mensen met een beperking. Wij streven naar een optimale toegankelijkheid en een optimaal gebruik van de openbare ruimte, wegen, en fietspaden. We stimuleren het fietsen door goede en veilige fietsroutes en zorgen voor voldoende ruimte om fietsen te kunnen parkeren. Binnen ons Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan, dat onderdeel uit gaat maken van een nieuw op te stellen mobiliteitsvisie, geven wij prioriteit aan de thema's fietsverkeer, voetgangers en openbaar vervoer.

2.1.4 Wij actualiseren het verkeers- en mobiliteitsbeleid 2024-2025

In de bredere mobiliteitsvisie die wij opstellen, actualiseren wij de (beleids)plannen op het gebied van verkeer en vervoer. Dit onderwerp staat op de raadsagenda. Aan de raad wordt parkeren en het parkeerbeleid voorgelegd voor beeldbepaling en meningsvorming (zie 2.3.1.). Uiteraard betrekken wij onze inwoners en belangengroepen ook bij het opstellen van de visie, onder andere om de locaties waar verkeersonveiligheid ervaren wordt in kaart te brengen.

Verkeersveiligheid krijgt naast mobiliteit en verkeerscirculatie volop aandacht in deze visie. Dat geldt ook voor verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid op de wegen die niet in eigen beheer/eigendom zijn. Hiervoor treden wij actief in overleg met andere wegbeheerders, zoals de Provincie Gelderland.
In het huidige Gemeentelijk Verkeers- en vervoersplan (GVVP) zijn in het uitvoeringsprogramma doelstellingen gekoppeld aan jaartallen waarin het doel bereikt dient te worden. In deze collegeperiode integreren wij de acties uit het GVVP in de nieuw op te stellen mobiliteitsvisie. Wij onderzoeken of de acties aansluiten op onze visie op een verbetering van de verkeersveiligheid.

2.1.5 Wij inventariseren verkeersonveilige situaties en ondersteunen lokale initiatieven. 2022-2026

Vooruitlopend op de brede mobiliteitsvisie inventariseren wij in hoeverre de meest kwetsbare verkeersdeelnemers zich veilig voelen in het verkeer. We brengen in kaart welke plekken niet verkeersveilig zijn in onze gemeente. We kijken dan niet alleen naar de cijfers zoals het aantal ongevallen, maar ook naar hoe (on)veilig inwoners zich voelen op de weg. Wij ondersteunen en maken daarbij gebruik van lokale initiatieven die werken aan verkeersveiligheid. We werken samen met instanties zoals Veilig Verkeer Nederland en ouderenbonden en maken gebruik van het nog op te richten participatieplatform. Verder houden wij een enquête specifiek gericht op het inventariseren van ervaren verkeersonveilige situaties. De input verwerken we in de plannen ter uitvoering van het GVVP.

2.1.6 Wij nemen regie op de verbetering van de verkeerssituatie Witte Kruis en stimuleren RWS en de provincie om het wegennet rondom Babberich en Zevenaar te verbeteren en hierop te anticiperen 2022-2030

Wij benutten elke gelegenheid om de gewenste aanpassingen aan het wegennet in en rondom Babberich en Zevenaar (Witte Kruis) onder de aandacht te brengen bij de provincie en Rijkswaterstaat. Wij zetten in op het stimuleren van verbeteringen en anticiperen hierop. Dit doen we zowel ambtelijk als bestuurlijk. De hiervoor reeds gedane inspanningen in de afgelopen jaren zetten wij voortvarend voort in deze collegeperiode. Daarbij zetten wij ons in om de gebiedsoplossing samen met de provincie gerealiseerd te krijgen. Het doortrekken van de Witte Kruis maakt onderdeel uit van de gebiedsoplossing Babberich. Zo nodig en mogelijk treffen wij kleinschalige maatregelen voor wegen waar de gemeente wegbeheerder van is.

2.1.7 Wij anticiperen op wijzigingen in de infrastructuur en op toename van verkeer 2024-2025

Bij het opstellen van een brede mobiliteitsvisie zoeken we een oplossing om de toename van verkeer op verschillende plekken in de gemeente in goede en veilige banen te leiden. Waar nodig en mogelijk verminderen we het drukke verkeer. Het project ViA15 brengt met de realisatie van twee nieuwe aansluitingen op de A12 en A15 wijzigingen aan ons wegennet met zich mee. Wij passen ons wegennetwerk hier verder op aan en maken bewuste keuzes over via welke wegen wij het verkeer willen afwikkelen (categoriseringsplan). Hierdoor kunnen wij wegen in- en rondom woonwijken afwaarderen/anders categoriseren. Dit sluit aan op de motie die onlangs in de Tweede Kamer is aangenomen om de maximum snelheid binnen de bebouwde kom terug te brengen van 50 naar 30 kilometer per uur. Dit vraagt een

herinrichting van wegen binnen de bebouwde kom.

2.1.8 Wij richten de Edisonstraat opnieuw in 2024-2028

Het opnieuw inrichten van de Edisonstraat is nodig om een goede aansluiting van de diverse bedrijventerreinen (vooral Mercurion) op de nieuwe aansluiting op de A12 bij Zevenaar Oost te realiseren. De Edisonstraat wordt hiervoor aangepast.

2.2 Verbeteren van de bereikbaar van de kernen via openbaar vervoer

2.2.1 Wij spannen ons in voor de komst van hub Zevenaar Oost 2023-2030

Er zijn en worden veel woningen gebouwd op Groot Holthuizen. Eveneens staat de realisatie van de Fashion Outlet op de planning en worden steeds meer bedrijven op 7Poort gerealiseerd. Goede bereikbaarheid, ook met het openbaar vervoer vinden we van groot belang. We blijven ons inzetten voor een station Zevenaar Oost. De Groene Metropoolregio (GMR) heeft onlangs een verkenning opgestart om de potentie van een mobiliteitshub Zevenaar Oost te onderzoeken. Een hub is een vervoersknooppunt waar je kunt overstappen van het ene naar het andere vervoersmiddel. Na de zomer van 2022 wordt het rapport door de GMR opgeleverd aan de gemeente Zevenaar. Het doel zoals opgenomen in het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2020 – 2030 blijft vooralsnog dat Zevenaar Oost in 2030 fungeert als mobiliteitshub.

2.2.2 Wij behouden de buurtbus 2022-2030

De buurtbus vervult een belangrijke rol om de kleine kernen van onze gemeente bereikbaar te houden. Om de buurtbus te behouden gaan wij de vrijwilligers meer ondersteunen. Als eerste actie overleggen wij met de organisatie en de vrijwilligers om de knelpunten die zij ervaren in kaart te brengen.

2.2.3 Wij zetten in op het voorkomen van de realisatie van de Noordtak 2022-2026

We zijn tegen de aanleg van een Noordtak van de Betuweroute. Aanleg van de Noordtak leidt ertoe dat Zevenaar steeds meer ingeklemd wordt door grootschalige infrastructuur. Dit heeft een negatieve invloed op het woon- en leefplezier van onze inwoners in met name Zevenaar Oost en Babberich. Daarnaast is de impact op de natuur en het landschap groot. Dit standpunt blijven wij duidelijk maken in ambtelijke en bestuurlijke gremia. We trekken hierin samen op met de regio Achterhoek en de Liemerse gemeenten. Wij dragen ons standpunt regionaal uit. Daarom wordt er allereerst actief gestuurd op het onderzoeken van het nut en de noodzaak van de voorgestelde varianten voor het goederenvervoer.

2.2.4 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Verbonden Regio 2021-2026

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Een integrale gebiedsaanpak voor mobiliteit is nodig om onze ambities op het gebied van verstedelijking, duurzaamheid en leefbaarheid kans van slagen te geven. Binnen de opgave Verbonden Regio zetten we in op het verder verminderen, veranderen en verduurzamen van de mobiliteit. Regionale projecten voeren we uit binnen de speerpunten gebiedsgerichte corridors, fiets, hubs en knooppunten (o.a. Zevenaar-Oost), gedrag en duurzame mobiliteit en verkeersveiligheid.

2.3 Met een doelmatig parkeerbeleid de leefbaarheid en veiligheid in de kernen bevorderen

2.3.1 Wij actualiseren het parkeerbeleid. 2022-2023

Met de gemeenteraad en samen met onze inwoners, instellingen en ondernemers onderzoeken we wat er goed is en wat kan worden verbeterd aan het parkeren in de gemeente Zevenaar. Op de raadsagenda staat dit onderwerp opgenomen als onderdeel van het thema Mobiliteitsvisie (zie 2.1.4).

Met actieve betrokkenheid van genoemde groepen maken we een plan waarin in ieder geval de volgende onderdelen zijn opgenomen:

- Het opstellen van een parkeerbeleid voor de gehele gemeente (o.a. parkeernormen).

- Een evaluatie en zo nodig het bijstellen van het betaald parkeren en vergunningen-parkeren in het reguleringsgebied in Zevenaar.
- Het zo nodig actualiseren van de Parkeerverordening Zevenaar 2017.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
BATEN				
Baten tot de kadernota	265	265	265	265
Mutaties baten kadernota				
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	265	265	265	265
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	6.680	6.604	6.472	6.700
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	5	74	74	74
Areaaluitbreiding de Bem en de Tol	0	69	69	69
Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	5	5	5	5
2. Actualisatie bestaand beleid	27	7	27	7
Parkeeronderzoek	20	0	20	0
Uitbreiding verkeersregelinstallaties	7	7	7	7
3. Nieuw beleid	20	0	0	0
Verkeerskundig onderzoek aansluiting snelfietsroute F12 (Arnhem-Zevenaar) op F18 (Zevenaar-Didam-Doetinchem) en F3 (Zevenaar-Babberich-Elten-Emmerich)	20	0	0	0
Totaal mutaties lasten kadernota	52	81	101	81
Totaal lasten na de kadernota	6.731	6.685	6.573	6.782
Saldo voor bestemming	-6.466	-6.420	-6.308	-6.516
Mutaties reserves				
ONTTREKKINGEN				
Onttrekkingen tot de kadernota	198	119	33	33

Onttrekkingen kadernota

Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	198	119	33	33

TOEVOEGINGEN

Toevoegingen reserves tot de kadernota	0	0	0	0

Onttrekkingen kadernota

Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	198	119	33	33
Saldo na bestemming	-6.268	-6.302	-6.274	-6.483

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Autonome ontwikkelingen				
Areaaluitbreiding de Bem en de Tol	0	-69	-69	-69

De deelgrondexploitaties de Bem en de Tol zijn voor een groot deel woonrijp gemaakt. Wij verwachten dat deze in 2023/2024 gesloten worden. Hierdoor stijgen de onderhoudskosten vanaf 2025. Voor wegen gaat het om € 69.000, waarvan € 55.000 gestort wordt in de voorziening groot onderhoud wegen en € 14.000 voor de klein onderhoudskosten. Voor openbaar groen gaat het om € 40.000. Tenslotte stijgt de benodigde personele capaciteit van openbare werken met € 121.000. Deze wijzigingen leiden tot een nadelig resultaat van € 230.000.

Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-5	-5	-5	-5

De inwonerbijdrage voor 2024 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 8,55. Dit is een stijging van € 1,08 ten opzichte van de inwonersbijdrage zoals in de begroting 2023 voorzien. Deels wordt deze stijging veroorzaakt door toepassing van indexering (€ 0,50 per inwoner) en deels door een bijdrage voor de Regionale Energie Strategie 2023-2030 (RES) (€ 0,58 per inwoner). De bijdrage voor de RES dekken wij uit de middelen van de specifieke uitkering "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid. Hierdoor is het nadeel voor Zevenaar € 25.000.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Parkeeronderzoek	-20	0	-20	0

Een parkeeronderzoek is een middel om een goed beeld te krijgen (en houden) van de parkeersituatie op straat. Daarbij is het herhalen van zo'n onderzoek van belang om beeld te krijgen van de effecten van bepaalde maatregelen/ontwikkelingen (bijv. digitalisering van vergunningen, herontwikkeling, extra woningbouw etc.). Het geeft een goed inzicht en mogelijkheid tot datagericht werken. Daarnaast komen er

steeds meer meldingen binnen over een "te hoge parkeerdruk in mijn buurt". Om dit soort meldingen beter te kunnen beoordelen én voor inzicht in het effect van de genoemde maatregelen/ontwikkelingen, vragen wij budget aan voor het uitvoeren van een groot parkeeronderzoek door een externe partij. Het laatste parkeeronderzoek stamt uit 2021, een periode waarover nog onduidelijk is wat precies de invloed van de coronapandemie is geweest. Met een nieuw parkeeronderzoek in 2024 wordt inzichtelijk en met data onderbouwd waar de problematiek zit, kan er gedegen gereageerd worden op meldingen, maar krijgen we bijvoorbeeld ook inzicht in het effect van de digitalisering van de parkeervergunningen. Het wordt duidelijk waar de parkeerproblematiek zich wel/niet afspeelt, en of er trends zichtbaar zijn. Dit onderzoek willen wij in 2024 uitvoeren en in 2026 herhalen. De benodigde kosten hiervoor bedragen € 20.000 in 2024 en € 20.000 in 2026.

Uitbreiding verkeersregelinstallaties	**-7**	**-7**	**-7**	**-7**

In 2023 wordt een verkeersregelinstallatie geplaatst bij de kruising 7Poort/Mega. Dit leidt vanaf 2024 tot een stijging van de onderhouds- en elektriciteitskosten van € 7.000.

3. Nieuw beleid				
Verkeerskundig onderzoek aansluiting snelfietsroute F12 (Arnhem-Zevenaar) op F18 (Zevenaar-Didam-Doetinchem) en F3 (Zevenaar-Babberich-Elten-Emmerich)	**-20**	**0**	**0**	**0**

De gemeente Zevenaar heeft de ambitie om samen met de partners Stadt Emmerich am Rhein, gemeente Montferland, gemeente Doetinchem, 8rhk ambassadeurs (Regio Achterhoek) en Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen een dekkend netwerk van snelle fietsverbindingen in de grensregio te realiseren. Het project "verkeerskundig onderzoek grensoverschrijdende snelle fietsverbinding Zevenaar-Doetinchem-Emmerich" stelt zich concreet ten doel een verkeerskundig onderzoek uit te voeren naar de ontwikkeling van een toekomstbestendige snelle fietsroute in de driehoek Doetinchem-Zevenaar-Emmerich. Voor Zevenaar wordt de bijdrage in de kosten geraamd op € 20.000 in 2024.

Totaal mutaties	**-52**	**-81**	**-101**	**-81**

3. ECONOMIE

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over economische ontwikkeling, werklocaties, regelingen voor ondernemers en promotie van de gemeente.

Wat willen we?
Economische ontwikkeling is een essentieel onderdeel van de brede welvaart. We willen 'Onderneem het in Zevenaar!' op de kaart zetten. Dit doen we om economisch groeien, vernieuwen en ondernemen in Zevenaar aantrekkelijker te maken. Daarvoor bieden we ruimte voor ondernemerschap op toekomstbestendige bedrijventerreinen, in een bruisend stadscentrum en in levendige dorpscentra. Ons buitengebied is aantrekkelijk en combineert agrarische en vrijetijdseconomie op duurzame wijze. We zorgen voor het juiste aanbod van kavels op nieuwe bedrijventerreinen en verbetering van de kwaliteit van bestaande. Dat laatste kan als ondernemers zich per bedrijventerrein weten te organiseren rond het thema van 'toekomstbestendige bedrijventerreinen'.

Ontwikkelingen
Lokale Ontwikkel Strategie (LOS)
Wij hebben bestuurlijk commitment uitgesproken voor het opstellen van een Lokale Ontwikkel Strategie (LOS) voor de vijf gemeenten in de Liemers. Dit in het kader van een (Europese) subsidieregeling die is bedoeld voor projecten gericht op het versterken van het landelijke gebied (LEADER 2023-2027). De LEADER-methode is een bottom-up werkwijze voor regionale ontwikkeling, voor, door en van de burgers zelf. LEADER bestaat al 30 jaar en is traditioneel ingezet voor brede plattelandsontwikkeling. De Lokale Ontwikkel Strategie wordt door de Liemerse Ambassade gebruikt om de subsidie aan te vragen bij de provincie. Voor de uitvoering hiervan (looptijd t/m 2027) dient cofinanciering van gemeenten, maar ook van partijen als het Waterschap tegenover te staan. Met een eenmalige investering kunnen we vijf jaar lang gebruik maken van het LEADER-programma.

Beleidskaders
- Herstelplan sociaaleconomische injectie Zevenaar (2020)
- Centrumvisie Zevenaar 2015 - 2025 (2015)
- Liemers Economische Visie LEV (2019)
- Economische Agenda Zevenaar (2021)
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2030 (2012)
- Noodherstelfonds ondernemers (2022)
- Energietoeslag ondernemers (2022)

WAT WILLEN WE?

3. Economie

Economische ontwikkeling is een essentieel onderdeel van de brede welvaart. We willen 'Onderneem het in Zevenaar!' op de kaart zetten. Dit doen we om economisch groeien, vernieuwen en ondernemen in Zevenaar aantrekkelijker te maken. Daarvoor bieden we ruimte voor ondernemerschap op toekomstbestendige bedrijventerreinen, in een bruisend stadscentrum en in levendige dorpscentra. Ons buitengebied is aantrekkelijk en combineert agrarische en vrijetijdseconomie op duurzame wijze. We zorgen voor het juiste aanbod van kavels op nieuwe bedrijventerreinen en verbetering van de kwaliteit van bestaande. Dat laatste kan als ondernemers zich per bedrijventerrein weten te organiseren rond het thema van 'toekomstbestendige bedrijventerreinen'.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten	
3.1.1 Wij werken samen aan een toekomstbestendig centrum van Zevenaar	2022-2026
3.1.2 Wij zetten in op het herinrichten en aantrekkelijker maken van de pleinen in het centrum van Zevenaar	2022-2024
3.2.1 Wij blijven inzetten op de realisatie van de Fashion Outlet Zevenaar (FOZ)	2017-2024
3.2.2 Wij zetten in op het toekomstbestendig maken van het bedrijventerrein Tatelaar/Hengelder	2021-2024
3.2.3 Wij maken plannen voor de ontwikkeling van 7Poort II	2022-2035
3.3.1 Wij stimuleren partners om in te zetten op meer balans op de krappe arbeidsmarkt	2023-2025
3.3.2 Wij participeren in de Liemerse Ambassade	2023-2026
3.3.3 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Productieve Regio	2021-2026
3.3.4 Wij voeren de Economische Agenda Zevenaar uit	2022-2026
3.3.5 Wij voeren de Liemers Economische Visie uit	2023-2026
3.3.6 Wij zetten in op een toekomstbestendig ondernemersklimaat voor agrariërs	2022-2023

3.1 Realiseren van een aantrekkelijke binnenstad van Zevenaar voor inwoners en bezoekers

3.1.1 Wij werken samen aan een toekomstbestendig centrum van Zevenaar 2022-2026

Wij zetten in op het behoud van de leefbaarheid en de economische vitaliteit (als bovenlokaal winkelgebied) van het centrum van Zevenaar. Wij starten samen met centrumondernemers en vastgoedeigenaren met het toekomstbestendig maken van het centrum. Ieder vanuit zijn eigen rol. We zetten in op een eenduidige profilering en het compact maken van het kernwinkelgebied tot een centrumgebied.

We voeren het Actieplan Centrum uit, met als doel het centrum te ontwikkelen tot een compleet, compact en comfortabel winkel-, woon-, werk- en uitgaansgebied. We faciliteren de aanstelling van een centrummanager en professionalisering van de samenwerking tussen ondernemers, vastgoed en gemeente. Daarnaast stellen we met de betrokken partners een marketingstrategie en activiteitenplan op en voeren deze uit. Ook starten we met het opstellen van een plan om het centrum compact te maken: een transformatieplan.

3.1.2 Wij zetten in op het herinrichten en aantrekkelijker maken van de pleinen in het centrum van Zevenaar 2022-2024

We voeren de volgende projecten uit:

- Herinrichting van het Raadhuisplein in Zevenaar

In het najaar van 2022 starten we met de uitvoering van de herinrichting van het Raadhuisplein. Oplevering is voorzien in 2023. Dit plein behoudt de functie van evenemententerrein en krijgt een sfeervolle en functionele inrichting. Het ontwerp is in samenspraak met omwonenden en ondernemers gemaakt.

- Herinrichting van de Markt in Zevenaar

Een opwaardering van de openbare ruimte in het centrum biedt veiligheid, comfort en beleving voor de consument. Dit leidt tot meer bezoekers en uitgaven en dus omzet voor de ondernemers. Deze maatregel moet specifiek meer ruimte voor horecaondernemers bieden. De start van de herinrichting is gepland voor uiterlijk 2024.

- Herinrichting van het Muldershof

In 2022 starten we met het maken van een ontwerp voor het Muldershof, samen met omwonenden en ondernemers. We hebben specifiek aandacht voor de verblijfsfunctie van het plein en het toepassen van duurzaamheidsmaatregelen in het kader van hittestress en klimaatadaptatie.

3.2 Ruimte bieden voor groei- en ontwikkelkansen voor bedrijven

3.2.1 Wij blijven inzetten op de realisatie van de Fashion Outlet Zevenaar (FOZ) 2017-2024

We blijven inzetten op het realiseren van de Fashion Outlet Zevenaar. Deze ontwikkeling levert circa 500 directe arbeidsplaatsen op. We werken aan een positief effect voor de binnenstad. Daarnaast benutten we de FOZ om de regio te promoten. Dit heeft een economische spin-off. Samen met de Regionale Opleidingscentra (ROC's) leidt de FOZ haar personeel op.

3.2.2 Wij zetten in op het toekomstbestendig maken van het bedrijventerrein Tatelaar/Hengelder 2021-2024

Om de economische structuur en de positie van Zevenaar te versterken investeren we in toekomstbestendige werklocaties, waar duurzaamheid en mobiliteit onderdeel van uitmaken. Om Hengelder en Tatelaar toekomstbestendig te maken, is onderzocht wat de actuele knelpunten zijn. Alternatieve invullingen worden hierbij ook afgewogen. Denk aan de mogelijkheid van transformatie naar een woongebied.
Samen met ondernemersvereniging Lindus voeren we gesprekken met ondernemers. De inzet is gericht op het vergroten van de organisatiegraad en het opstellen en uitvoeren van maatregelen. Voor de uitvoering van de maatregelen dienen we een subsidieaanvraag bij de provincie in.

3.2.3 Wij maken plannen voor de ontwikkeling van 7Poort II 2022-2035

We realiseren uitgeefbare bedrijfskavels ten behoeve van de werkgelegenheid. Hiermee faciliteren we ook de behoefte vanuit lokale ondernemers en voorzien wij in uitbreidingsruimte voor bedrijven. We zetten in op een toekomstbestendig en duurzaam bedrijventerrein. We starten met de planuitwerking van Business Park 7PoortII. Om ook het bedrijfsleven de kans te geven groener te worden, zetten we in op een waterstoftankstation in de gemeente. Bij voorkeur op Business Park 7PoortII. Dit nemen we mee in de planuitwerking. We richten een projectorganisatie in, maken ontwerpen, stemmen af en voeren de benodigde onderzoeken uit. Na de planuitwerking wordt een grondexploitatie vastgesteld. Naar verwachting komt de grondexploitatie een jaar na de start van de planuitwerking voor besluitvorming ter tafel.

3.3 Bevorderen van een beter ondernemingsklimaat

3.3.1 Wij stimuleren partners om in te zetten op meer balans op de krappe arbeidsmarkt 2023-2025

De arbeidsmarkt is uit balans. Er zijn voldoende vacatures, met name in de horeca, zorg, techniek en ICT. Geschikte en beschikbare werknemers zijn lastig te vinden. Vanuit onze rol als gemeente gaan wij in gesprek met partners zoals de Liemerse Ambassade, Groene Metropoolregio, ondernemersverenigingen, onderwijs- en andere kennisinstellingen, Regionale Sociale Dienst de Liemers (RSD) en het werkgeversservicepunt (WSP).

We stimuleren om personeel op te leiden, om te scholen en/of om geschikte opleidingen en werkervaringsplaatsen (stages) aan te bieden en inzet van arbeidsmigranten te faciliteren. We leggen hierbij de nadruk op techniek- en talentonderwijs en hebben oog voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en inclusief werkgeverschap.

3.3.2 Wij participeren in de Liemerse Ambassade 2023-2026

In 2020 is de Liemerse Ambassade opgericht. De Liemerse Ambassade is het knooppunt in het regionaal economisch netwerk. Deze netwerkorganisatie helpt projectideeën te realiseren van Liemerse inwoners en bedrijven. Dat doen ze door krachten van ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen, overheid en inwoners te verbinden, talenten te ontwikkelen, middelen te verwerven en de resultaten aan het hele land te laten zien. De meerwaarde van deelname is meer samenhang realiseren tussen verschillende gebieden en vergroten van de structurele samenwerking om de economische kracht in de Liemers te versterken. Met name op de arbeidsmarktproblematiek en uitvoering van de Liemers Economische Visie speelt de Liemerse Ambassade een rol.

3.3.3 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Productieve Regio 2021-2026

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Binnen het programma Productieve Regio stimuleren we het ondernemerschap in het MKB en versterken we de arbeidsmarkt door uitvoering van de Human Capital Agenda. Ook richten we ons op doorontwikkeling van de clusters Health & Hightech en Energy en zorgen we voor toekomstbestendige werklocaties. We zorgen er tenslotte voor dat de logistiek in onze regio kan verduurzamen, aangezien dit een belangrijke randvoorwaarde is voor een gezond economisch klimaat.

3.3.4 Wij voeren de Economische Agenda Zevenaar uit 2022-2026

We blijven werken aan de uitvoering van de Economische Agenda Zevenaar. We zetten in op meer werkgelegenheid, meer ruimte voor ondernemerschap en meer samenwerken als partners in business. Vermindering van regeldruk en verbetering van de dienstverlening aan ondernemers door de gemeentelijke organisatie zijn hiervoor belangrijke resultaten. We verbeteren onze dienstverlening onder meer door het inrichten van een speciaal ondernemersloket. Door uitvoering van een tweejaarlijkse ondernemerspeiling meten we het effect van de verbetering. In het kader van ruimte voor ondernemerschap gaan we aan de slag met het toekomstbestendig maken van bedrijventerrein in Lobith en/of Giesbeek, afhankelijk van de organisatiegraad op het terrein. Om de uitvoering van de Economische Agenda te bewaken, stellen we een Economische Monitor op.

3.3.5 Wij voeren de Liemers Economische Visie uit 2023-2026

In 2020 zijn we gestart met de uitvoering van de Liemers Economische Visie, samen met de gemeenten Doesburg, Duiven, Montferland en Westervoort. Speerpunten zijn maakindustrie, logistiek, vrijetijdseconomie en detailhandel. In 2022 ronden we de eerste fase af en stellen we een nieuw uitvoeringsprogramma 2023-2026 op. Deze voeren we samen met de Liemerse gemeenten, ondernemers en onderwijsinstellingen binnen de Liemerse Ambassade uit.

3.3.6 Wij zetten in op een toekomstbestendig ondernemersklimaat voor agrariërs 2022-2023

We werken mee aan het opstellen van een landbouwvisie, waarvan de coördinatie bij de Liemerse Ambassade ligt. Uit deze visie blijkt wat agrariërs nodig hebben in de Liemers om toekomstbestendig te kunnen boeren. Multifunctioneel ruimtegebruik, ruimte voor nevenfuncties, lokale producten (korte ketens), belangenafweging en regelgeving bij duurzame energiebronnen en duurzame bedrijfsvoering kan in deze visie een plek krijgen. Vervolgens worden deze vertaald in onze ruimtelijke plannen.

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Begroting 2026
Functiemenging (%)					
	2021	53,40	46,60	47,00	46,00
Toelichting	We zien een dalende trend: vanaf 2020 neemt de FMI ten nadele van het aantal banen af. In 2021 is de FMI 46,6%. Dit kan verklaard worden uit de toename van het aantal woningen en de daling van de beroepsbevolking, mede als gevolg van de vergrijzing. Deze trend is ook zichtbaar in Nederland. In 2022 kennen we een sterke stijging van de werkgelegenheid.				
Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)					
	2021	154,00	139,80	144,30	150,00
Toelichting	We zetten in op een groei van aantal ondernemers en werkgelegenheid.				

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
BATEN				
Baten tot de kadernota	2.173	1.826	492	492
Mutaties baten kadernota				
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	2.173	1.826	492	492
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	2.668	2.284	987	973
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	5	5	5	5
Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	5	5	5	5
3. Nieuw beleid	110	55	55	55
Opstellen Lokale Ontwikkelstrategie	110	55	55	55
Totaal mutaties lasten kadernota	115	60	60	60
Totaal lasten na de kadernota	2.783	2.344	1.047	1.033
Saldo voor bestemming	-610	-517	-555	-540
Mutaties reserves				
ONTTREKKINGEN				
Onttrekkingen tot de kadernota	15	0	17	17
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	15	0	17	17
TOEVOEGINGEN				
Toevoegingen reserves tot de kadernota	0	0	0	0
Onttrekkingen kadernota				

Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	15	0	17	17
Saldo na bestemming	-595	-517	-538	-524

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-5	-5	-5	-5

De inwonerbijdrage voor 2024 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 8,55. Dit is een stijging van € 1,08 ten opzichte van de inwonersbijdrage zoals in de begroting 2023 voorzien. Deels wordt deze stijging veroorzaakt door toepassing van indexering (€ 0,50 per inwoner) en deels door een bijdrage voor de Regionale Energie Strategie 2023-2030 (RES) (€ 0,58 per inwoner). De bijdrage voor de RES dekken wij uit de middelen van de specifieke uitkering "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid. Hierdoor is het nadeel voor Zevenaar € 25.000.

3. Nieuw beleid				
Opstellen Lokale Ontwikkelstrategie	-110	-55	-55	-55

In het kader van een (Europese) subsidieregeling die is bedoeld voor projecten gericht op het versterken van het landelijke gebied (LEADER 2023-2027) is bestuurlijk commitment uitgesproken om medewerking te verlenen aan de totstandkoming van een Lokale Ontwikkelstrategie voor de vijf gemeenten in de Liemers. Het bedrag aan cofinanciering dat hier tegenover moet staan voor de gemeente Zevenaar bedraagt eenmalig € 274.500. Dit is voor de duur van vijf jaar jaarlijks € 55.000 waarbij opgemerkt wordt dat op z'n vroegst eind 2023 gestart kan worden met de uitvoering. Om die reden is het bedrag dat voor 2023 nodig is in 2024 geraamd is.

Totaal mutaties	-115	-60	-60	-60

4. ONDERWIJS

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over alle onderwijszaken, zoals het openbaar onderwijs, huisvesting van scholen en leerlingzaken (leerlingenvervoer, kinderopvang, volwasseneneducatie, onderwijsachterstandenbeleid).

Wat willen we?
We vinden het belangrijk dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis naar school kunnen gaan. Hierdoor is de school een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Kinderen moeten lopend of met de fiets naar de basisschool kunnen.

Ontwikkelingen
Onderwijshuisvesting
We houden bij de spreiding en inrichting van onderwijslocaties rekening met een evenredige spreiding over de hele gemeente Zevenaar. We geven aandacht aan de verkeersveiligheid van de directe omgeving van scholen indien nodig. Dit betekent dat we bij de voorbereiding van locatie Vestersbos rekening moeten houden met extra kosten voor het inrichten van de openbare ruimte en verkeersmaatregelen.
In het integraal huisvestingsplan (IHP) 2024-2044 nemen we de uitvoeringsplannen voor toekomstige huisvesting op, waaronder duurzaamheid.
In samenwerking met de GRHVOL en het Liemerscollege/Quadraam werken we aan een plan voor toekomstige huisvesting van het voortgezet onderwijs.

Schoolmaatschappelijk werk
Vanaf 2022 financieren we vanuit tijdelijke rijksmiddelen (NPO Coronamiddelen) het schoolmaatschappelijk werk op de basisscholen en het voortgezet onderwijs (Liemers College). De schoolmaatschappelijk werker geeft laagdrempelig advies aan ouders en leerlingen bij psychosociale problemen in de thuissituatie. Uit de beschikbare cijfers blijkt dat ouders en leerlingen meestal na een paar gesprekken weer verder kunnen. Soms heeft een leerling baat bij verwijzing naar een algemene voorziening. Denkt u bijvoorbeeld aan het jongerenwerk. Het kan ook zijn dat er meer aan de hand is en wordt contact gelegd met Sociaal Raadslieden of met het team van jeugdconsulenten van de gemeente. We willen het schoolmaatschappelijk werk voor 2024 en verder voortzetten en daarom leggen we een voorstel voor bij de kadernota 2024-2027 om incidenteel middelen voor 2024 en 2025 beschikbaar te stellen. Wij zien het structureel belang van de brugfunctie op school, in welke vorm dit vanaf 2026 hangt af van de uitwerking van de beleidsvisie sociaal domein die geactualiseerd gaat worden. Het schoolmaatschappelijk werk past binnen het coalitieakkoord 2022-2025. Het werkt preventief en helpt inwoners de weg naar hulpverlening als dat nodig is. Het voorstel wordt voorgelegd bij programma 6 Sociaal Domein.

Beleidskaders
- Beleidsplan onderwijskansen 2020-2023
- Beleidsregels uitvoering gemeentelijke taken Wet Kinderopvang Zevenaar 2019
- Convenant Schoolveiligheid, 14-06-2018 (Liemers College, Politie Basiseenheid Rivierenland-Oost, Gemeente Zevenaar)
- Beleidsregels Handhaving Wet kinderopvang en kwaliteitseisen 2014 (Liemers) (vastgesteld in 2014)
- Integraal Huisvestingsplan 2020-2036 (2019)
- Beleidsnota Harmonisatie Kinderopvang Peuterspeelzalen gemeente Zevenaar 2018 e.v. (vastgesteld in 2018)
- Beleidsplan Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en Participatiewet 2020-2023 (2020)
- Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs Zevenaar 2020 (2019)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Zevenaar 2020 (2019)
- Beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs Zevenaar 2019 (2019)
- Verordening leerlingenvervoer Zevenaar 2018

- Subsidieregeling peuteropvang en Voor- en Vroegschoolse Educatie (2023)
- Visie- en werkdocument 'de verbinding van onderwijs en jeugd in de Liemers 2019-2023

WAT WILLEN WE?

4. Onderwijs

We vinden het belangrijk dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis naar school kunnen gaan. Hierdoor is de school een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Kinderen moeten lopend of met de fiets naar de basisschool kunnen.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten

4.1.1 Wij vernieuwen het Integraal HuisvestingsPlan (IHP)	2023-2024
4.1.2 Wij onderzoeken de invulling van de locatie Vestersbos 4	2022-2022

4.1 Voorzien in gezonde en duurzame leer- en ontwikkelomgeving voor kinderen

4.1.1 Wij vernieuwen het Integraal HuisvestingsPlan (IHP) 2023-2024

We stellen samen met het onderwijs een nieuw Integraal Huisvestings Plan (IHP) 2024-2044 op. Hierbij gaan we onder meer uit van een goede spreiding van de schoollocaties, zo dicht mogelijk bij waar kinderen wonen. Het uitgangspunt bij (nieuwe) verzoeken voor onderwijshuisvesting is dat wij eerst nadrukkelijk kijken naar leegstaande lokalen en gebouwen en hoe deze weer geschikt te maken zijn voor moderne en adequate onderwijshuisvesting, voordat we over gaan tot (vervangende) nieuwbouw of uitbreiding. Tevens onderzoeken we manieren om verduurzaming van schoolgebouwen te stimuleren en verwerken de uitkomsten in het nieuwe IHP. Daarnaast hebben we aandacht voor groene en uitdagende buitenruimten en goede ventilatie van schoolgebouwen.

4.1.2 Wij onderzoeken de invulling van de locatie Vestersbos 4 2022-2022

Goede onderwijshuisvesting is een gemeentelijke kerntaak. Wij maken altijd een zorgvuldige belangenafweging bij een locatiekeuze. Het lopende onderzoek naar mogelijkheden voor onderwijshuisvesting op Vestersbos ronden wij in samenspraak met de schoolbesturen af. Tegelijkertijd laten wij voor Vestersbos de mogelijkheden voor woningbouw op deze locatie nog eens onderzoeken en op haalbaarheid toetsen door een onafhankelijk bureau. We gebruiken hiervoor zoveel mogelijk de bestaande onderzoeken die geactualiseerd kunnen worden. Wij adviseren hierover aan de gemeenteraad om zo tot een afgewogen keuze te komen tussen woningbouw of onderwijshuisvesting.

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Begroting 2026
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)					
	2021	2,70	1,40	1,30	1,30

Toelichting Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jeugdige (5 tot 16 jaar) of een kwalificatieplichtige jeugdige (16 en 17 jaar) niet op een school staat ingeschreven.

De cijfers voor Zevenaar wijken positief aan van het Gelders gemiddelde. We zetten sterk in op preventie en het vroegtijdig melden van verzuim. Daarmee kunnen tijdig interventies

plaatsvinden om langdurige uitval te voorkomen. In de zomerperiode wordt nauwkeurig gemonitord of leerlingen die worden uitgeschreven bij een school, op een nieuwe school weer staan ingeschreven. Dit geldt met name bij de overgang van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs, en van voortgezet onderwijs naar een vervolgopleiding. Monitoring zorgt ervoor dat jeugdigen sneller in beeld komen, en daarmee kan voorkomen worden dat ze helemaal niet meer naar school gaan.

Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)

	2021	18,00	35,00	32,00	20,00

Toelichting Van relatief verzuim is sprake als een leerplichtige jeugdige gedurende 4 opeenvolgende lesweken meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuimt.

Na een tijdelijke dip als gevolg van de corona lockdowns, zien we de stijgende lijn in relatief verzuim die eerder al zichtbaar was, weer verder doorzetten. De stijging in het aantal verzuimmeldingen is onder meer het gevolg van de inzet op preventie en het vroegtijdig melden van verzuim door scholen. Door op tijd verzuim te melden, kunnen ook tijdig passende interventies worden ingezet. Daarmee wordt langdurige uitval in veel gevallen voorkomen.

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (% deelnemers aan VO en MBO)

	2021	1,70	1,80	1,70	1,70

Toelichting Voortijdig schoolverlaters zijn jongeren tussen de 12 en 23 jaar zonder startkwalificatie die langer dan een maand geen onderwijs volgen of niet staan ingeschreven op een school.

Het percentage voortijdig schoolverlaters is in Zevenaar iets gestegen. Personeelstekorten in sectoren waar veel MBO-studenten werken kunnen ervoor zorgen dat jeugdigen stoppen met school om aan het werk te gaan. Ook de na-effecten van de coronamaatregelen spelen een rol. Te denken valt aan een 'verkeerde' opleidingskeuze doordat er geen open dagen plaats vonden, maar ook de gevolgen van thuisonderwijs of mentale problemen die door de coronamaatregelen zijn ontstaan. In samenwerking met de scholen en onderwijsinstellingen werkt het RBL aan een aanpak voortijdig schoolverlaters, met als doel dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie behalen.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2024
Gemeenschappelijke regeling		
Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	Op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs werken de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar samen in een Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs Liemers. Door deze samenwerking kunnen er in alle drie de gemeenten grote renovaties en nieuwbouw plaatsvinden, die de gemeenten zelfstandig moeilijk kunnen realiseren.	1.040

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
BATEN				
Baten tot de kadernota	1.026	1.022	1.022	1.022

Mutaties baten kadernota

Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	**1.026**	1.022	**1.022**	**1.022**

LASTEN

Lasten tot de kadernota	**5.753**	**5.865**	**6.017**	**6.017**

Mutaties lasten kadernota

1. Autonome ontwikkelingen	**193**	**150**	**169**	**279**
Bijdrage BVO DRAN leerlingenvervoer	72	48	67	175
Bijdrage Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	32	33	34	35
Bijdrage MGR - module RBL (leerplicht)	69	69	69	69
Uitbreiding onderwijsleerpakket en meubilair Sterrenschool	20	0	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	**0**	**0**	**-50**	**-100**
Subsidie NME Kunstwerk!	0	0	-50	-100
3. Nieuw beleid	**0**	**0**	**63**	**63**
Onderwijshuisvesting	0	0	63	63
Totaal mutaties lasten kadernota	**193**	**150**	**182**	**242**
Totaal lasten na de kadernota	**5.946**	**6.015**	**6.199**	**6.259**
Saldo voor bestemming	**-4.920**	**-4.993**	**-5.177**	**-5.237**

Mutaties reserves

ONTTREKKINGEN

Onttrekkingen tot de kadernota	**193**	**193**	**193**	**193**

Onttrekkingen kadernota

Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**193**	193	**193**	**193**

TOEVOEGINGEN

Toevoegingen reserves tot de kadernota	**0**	**0**	**0**	**0**

Onttrekkingen kadernota

Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	193	193	193	193
Saldo na bestemming	-4.727	-4.800	-4.984	-5.044

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage BVO DRAN leerlingenvervoer	-72	-48	-67	-175

De bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2024-2027 van de BVO DRAN. De bijdrage stijgt in 2024 voornamelijk door de doorwerking van de hogere indexering van de vervoerskosten van 2% naar 13,7% (NEA-index) in 2023.
In 2027 wordt het nieuwe jaar aan de begroting toegevoegd. De kosten stijgen ten opzichte van 2026 vanwege de reguliere jaarlijkse groei (3%) en de indexering (2%). Daarnaast worden de kosten voor zero emissie die tot medio 2026 waren verlaagd naar 7,5% vanaf 2027 weer begroot op 15%.

Bijdrage Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	-32	-33	-34	-35

De bijdrage aan de GRHVOL voor 2024 is aangepast. Hierbij is uitgegaan van de meerjarenbegroting van de gemeenschappelijke regeling. De totale bijdrage voor Zevenaar aan de GRHVOL is in 2024 afgerond € 69.000 lager als de bijdrage in 2023 met name door lagere kapitaallasten (waarvan de fasering is verwerkt in de 1e VGR 2023). In de jaren 2025 t/m 2027 neemt de jaarlijkse bijdrage toe tot het niveau van 2023 waarbij rekening is gehouden met de investering in nieuwbouw/uitbreiding, voor een bedrag van € 3.500.000, van een bestaande locatie in Zevenaar.

Bijdrage MGR - module RBL (leerplicht)	-69	-69	-69	-69

De bijdrage voor 2024 e.v. jaren is gebaseerd op de meerjarenraming van de gemeenschappelijke regeling voor de module RBL (leerplicht). De hogere bijdrage is veroorzaakt door uitbreiding van de formatie als gevolg van de nieuwe formatierichtlijn voor uitvoering van de leerplichttaken. Daarnaast is rekening gehouden met de inflatie en loonkostenstijgingen van de gewijzigde begroting 2023 en verwachte stijging voor 2024. Dit leidt tot een nadeel van € 69.000.

Uitbreiding onderwijsleerpakket en meubilair Sterrenschool	-20	0	0	0

In verband met de groei van het aantal leerlingen van de Sterrenschool is een aanvraag ontvangen voor de uitbreiding van het onderwijsleerpakket en meubilair van de Sterrenschool voor één groep. Het college kan deze aanvraag toekennen nadat de middelen door de raad beschikbaar zijn gesteld (november 2023).

2. Actualisatie bestaand beleid				
Subsidie NME Kunstwerk!	0	0	50	100

In het kader van de overname van de NME activiteiten aan Kunstwerk! is voor de duur van vier jaar financiële

zekerheid geboden. Deze periode eindigt aan het einde van schooljaar 2025-2026, dus per 1 juli 2026. De einddatum was nog niet financieel verwerkt.

3. Nieuw beleid				
Onderwijshuisvesting	**0**	**0**	**-63**	**-63**

Om de ontwikkeling van twee locaties basisscholen, IKC's en een gymzaal te realiseren zijn aanvullende middelen nodig. In een eerste voorlopige indicatie gaan we uit van tekort van € 2,5 miljoen. Dit leidt tot een stijging va de afschrijvingslasten van € 63.000.

Totaal mutaties	**-193**	**-150**	**-182**	**-242**

5. SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden sport, kunst en cultuur, erfgoed, media (bibliotheek), openbaar groen en vrijetijdseconomie.

Wat willen we?
Wij vinden het belangrijk dat inwoners hun vrije tijd op een aangename en zinvolle wijze kunnen invullen. Een goed aanbod van sport, cultuur en recreatie is hiervoor essentieel en draagt bij aan de leefbaarheid, ontmoeting en verbinding. Sport is goed voor de gezondheid en brengt mensen samen. We willen een divers en kwalitatief sterk cultureel en educatief aanbod dat toegankelijk is voor alle inwoners. De gemeente Zevenaar is een mooie bestemming. We hebben diverse natuurgebieden, recreatiegebieden en landgoederen. Zowel inwoners als toeristen moeten zich kunnen ontspannen en vermaken in onze gemeente.

Ontwikkelingen
Stedenbanden
De stedenband met de Duitse gemeente Weilburg blijft bestaan en het Zevenaar comité voor het stedencontact blijft een faciliterende rol vervullen als er zich uit het maatschappelijk middenveld initiatieven aandienen t.b.v. deze stedenband. De stedenband met de Hongaarse gemeente Mátészalka wordt beëindigd. Hiertoe zal overleg met deze gemeente plaatsvinden om dit op een goede manier te doen.

Sport en bewegen
- Met de nieuwe Brede SPUK regeling worden de uitkeringen van het Rijk voor het Lokale Sportakkoord en de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) anders uitgekeerd. Ook wordt op deze manier de verbinding gelegd met een aantal gezondheidsprogramma's die voorheen onderdeel waren van IZA, WOZO of het GALA. De middelen zijn in één keer voor de periode 2023 t/m 2026 aangevraagd. We gaan aan de slag met het vereiste plan van aanpak om te kijken hoe we deze middelen het beste kunnen besteden.
- De mogelijke herontwikkeling van Sportpark Hengelder wordt nog steeds nader onderzocht. Er is een professionaliseringsslag gedaan in de organisatie (stuurgroep/werkgroepen) en momenteel voert een onderzoeksbureau een nadere studie uit. Deze studie zal als resultaat hebben dat er verschillende inrichtingsscenario's duidelijk worden waarin georganiseerde en ongeorganiseerde sport worden gecombineerd. Op basis hiervan kunnen de initiatiefnemers een vervolg geven aan hun verzoek tot financiële ondersteuning bij de raad.

Het waterverhaal
Zevenaar gaat in Liemers verband verder met het ontwikkelen van het verhaal van beheersing van en leven met het water, o.a. over de Waterkraan van Nederland. Ook in de Groene Metropoolregio en de IJsselvallei gaan steeds meer stemmen op om 'het derde waterverhaal' (het verhaal van de grote rivieren/Rijndelta) van Nederland te gaan vertellen. Interessante materie vanuit historisch perspectief, maar ook actueel en zeker naar de toekomst toe relevant. De komende jaren zal Zevenaar hierin een rol gaan spelen. Hoe dit eruit gaat zien, weten we nu nog niet precies. Vervolgens is een van de mogelijke uitingen van ons waterverhaal een Rijnobservatorium. Dit is een werktitel en momenteel zijn binnen Zevenaar/de Liemers nut, noodzaak, vorm en inhoud nog onderwerp van onderzoek. Wellicht dat een potentieel Rijnobservatorium ook een regionale ontwikkeling gaat worden. Later komen wij over beide onderwerpen nog bij u terug.

Beleidskaders
- Beleidsnota Sport 2021-2028
- Cultuur en erfgoedpact de Liemers 2017-2020 (2017)
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Beleidsnotitie Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning 2018 e.v. (2018)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2012-2030
- Een visie op het erfgoed 2015-2019 (Zevenaar)

- Beleidskader vrijetijdseconomie 2030 (2019)
- Notitie kunstbezit
- Archeologie in de gemeente Zevenaar, actualisatie van de archeologische waarden en verwachtingskaart, definitief concept 20210610
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) (2022)
- Beheerplan openbaar groen (2022)
- Beheerplan speelvoorzieningen (2022)

WAT WILLEN WE?

5. Sport, cultuur en recreatie

Wij vinden het belangrijk dat inwoners hun vrije tijd op een aangename en zinvolle wijze kunnen invullen. Een goed aanbod van sport, cultuur en recreatie is hiervoor essentieel en draagt bij aan de leefbaarheid, ontmoeting en verbinding. Sport is goed voor de gezondheid en brengt mensen samen. We willen een divers en kwalitatief sterk cultureel en educatief aanbod dat toegankelijk is voor alle inwoners. De gemeente Zevenaar is een mooie bestemming. We hebben diverse natuurgebieden, recreatiegebieden en landgoederen. Zowel inwoners als toeristen moeten zich kunnen ontspannen en vermaken in onze gemeente.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten	
5.2.1 Wij verhogen de sport- en beweegdeelname	2022-2026
5.2.2 Wij promoten het sportaanbod	2023-2026
5.2.3 Wij maken sportpark Hengelder toekomstbestendig	2023-2026
5.2.4 Wij willen vitalere sportverenigingen en sportaanbieders	2023-2026
5.2.5 Wij stimuleren aangepast sporten	2023-2026
5.3.1 Wij stellen een Beleidsnotitie Erfgoed op en geven hier uitvoering aan	2023e.v.
5.3.2 Wij stellen de herziene Archeologische Beleidskaart Zevenaar en een Parapluplan Archeologie Zevenaar vast	2023e.v.
5.3.3 Wij stellen een Individueel Management Plan De Neder-Germaanse Limes, Herwen-De Bijland op en geven hier uitvoering aan	2022e.v.
5.3.4 Wij zetten in op doorontwikkeling van de Turmac Cultuurfabriek	2022-2026
5.3.5 Wij zetten in op doorontwikkeling van de prestatieafspraken met Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar	2022-2026
5.4.1 Wij voeren het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 uit	2022-2030
5.4.2 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Ontspannen Regio	2022-2026
5.5.1 Wij zetten in op verduurzaming van dorpshuizen	2023-2026
5.6.1 Wij hebben meer aandacht voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte	2022-2032
5.6.2 Wij vergroten de biodiversiteit	2023-2026
5.6.3 Wij breiden het aantal bomen uit	2023-2026
5.6.4 Wij bestrijden schadelijke planten	2023-2026
5.6.5 Wij betrekken de samenleving bij de openbare ruimte	2023-2026
5.6.6 Wij verbeteren speel- en ontmoetingsplekken	2023-2025
5.6.7 Wij bevorderen de toegankelijkheid van de openbare ruimte	2023-2026

5.1 Werken aan een doelmatiger subsidiebeleid

5.1.1 Wij benutten subsidies beter om onze beleidsdoelstellingen te bereiken 2023-2026

Wij gaan subsidie gerichter inzetten om gemeentelijke beleidsdoelen te bereiken en sturen daarmee als gemeente op de gewenste maatschappelijke effecten. Daarnaast verbeteren we de vindbaarheid en rechtmatigheid van onze subsidies. Vanaf 2023 herzien wij daartoe stapsgewijs onze subsidiesystematiek als beleidsontwikkeling daar aanleiding toe geeft. Wij streven er naar dit proces in 2026 af te ronden. Met ingang van 2023 herzien wij de bezuinigingstaakstelling voor culturele festivals.

5.2 Stimuleren van sport- en beweegdeelname voor verschillende doelgroepen

5.2.1 Wij verhogen de sport- en beweegdeelname 2022-2026

We voeren de onderdelen van de Beleidsnota Sport en Bewegen 2021-2028 uit. We stimuleren senioren en kwetsbare groepen om meer te bewegen en hun leefstijl gezonder te maken. Daarvoor zetten we onder meer de combinatiefunctionarissen in, middels de opdrachtverlening aan Ataro. We richten ons speciaal op die groep waarbij voldoende bewegen kan voorkomen dat zij intensievere zorg en ondersteuning nodig hebben in de toekomst.
Ook stimuleren we de ontwikkeling en deelname aan programma's die gericht zijn op een gezonde leefstijl. Hiervoor werken wij samen met zorgverleners, sport- en beweegaanbieders, dorps- en buurthuizen, verzorgingshuizen en belangenorganisaties. Tevens continueren we de inzet van de Gelrepas en de samenwerking met Stichting Leergeld De Liemers om financiële drempels om te gaan sporten zoveel mogelijk weg te nemen.

5.2.2 Wij promoten het sportaanbod 2023-2026

We leggen verbindingen tussen scholen en sportverenigingen en zorgen dat kinderen kennismaken met het lokaal sport- en beweegaanbod. Hier zetten we onder andere onze combinatiefunctionarissen voor in, middels de opdrachtverlening aan Ataro. Ook faciliteren we sportverenigingen bij het zichtbaar maken en promoten van kennismakingsactiviteiten voor kinderen.

5.2.3 Wij maken sportpark Hengelder toekomstbestendig 2023-2026

Het initiatief van de verenigingen op Hengelder voor de vernieuwing van het sportpark ondersteunen wij. Wij faciliteren daartoe onder voorwaarden de procesbegeleiding op basis van nader te maken afspraken, zodat zij hun plannen verder kunnen uitwerken. In samenspraak met de verenigingen voeren wij tevens een locatieonderzoek uit waarbij wij meerdere opties voor een toekomstige plek voor de sportactiviteiten beoordelen.

5.2.4 Wij willen vitalere sportverenigingen en sportaanbieders 2023-2026

Sportverenigingen en sportaanbieders faciliteren wij bij vraagstukken rondom ontwikkelingen in de samenleving. De Rijksoverheid heeft gemeenten gevraagd een eigen lokaal sportakkoord op te stellen. Hierin stemmen lokale sportaanbieders, onderwijs- en zorginstellingen en de gemeente met elkaar af hoe er meer mensen een leven lang kunnen genieten van sport en bewegen. Wij geven uitvoering aan het in 2021 vastgestelde lokale sportakkoord.

5.2.5 Wij stimuleren aangepast sporten 2023-2026

We blijven Uniek Sporten ondersteunen. Wij onderzoeken of wij via ons subsidiebeleid en door verdere samenwerking met verenigingen, zorgaanbieders en het onderwijs, aangepast en inclusief sporten verder kunnen stimuleren.

5.3 Stimuleren van het behoud van cultureel erfgoed en een goed aanbod van culturele voorzieningen

5.3.1 Wij stellen een Beleidsnotitie Erfgoed op en geven hier uitvoering aan — 2023-e.v.

Bij het opstellen van een Beleidsnotitie Erfgoed betrekken wij actief onze inwoners, ondernemers en instellingen. Het doel van deze beleidsnotitie is behoud van het cultuurhistorisch erfgoed. In de notitie nemen wij een harmonisatie met het Gelders Eiland mee (inventariseren en aanwijzen van monumenten), we wijzen mogelijk Post'65 monumentale objecten aan, zetten in op het verduurzamen en herbestemmen van monumentaal erfgoed en we bepalen hoe we het erfgoed vermarkten.

5.3.2 Wij stellen de herziene Archeologische Beleidskaart Zevenaar en een Parapluplan Archeologie Zevenaar vast — 2023-e.v.

In 2022 hebben wij een herziene archeologische beleidskaart opgesteld. Deze kaart vervangt de verouderde kaarten van de voormalige gemeenten Zevenaar en Rijnwaarden. De conceptkaart is ter consultatie voorgelegd aan inwoners en ondernemers in Zevenaar. De reacties nemen we mee in het bestemmingsplan buitengebied Gelders Eiland. Voor het noordelijke deel van de gemeente en de kernen van het Gelders Eiland stellen we een parapluplan (omgevingsplan) Archeologie op.
De beleidskaart Archeologie Zevenaar is een bouwsteen voor de Omgevingsvisie.

5.3.3 Wij stellen een Individueel Management Plan De Neder-Germaanse Limes, Herwen-De Bijland op en geven hier uitvoering aan — 2022-e.v.

In 2022 stellen wij het Individueel Management Plan (IMP) vast. Het opstellen van een IMP vloeit voort uit de werelderfgoedstatus van de Neder-Germaanse Limes. Het doel van het managementplan is het beschermen, behouden en duurzaam onderhouden van de site. Ambities met betrekking tot onder andere educatie, publieksbereik, vrijetijdseconomie en de vindplaats Herwen-Hemeling zijn onderdeel van het plan.

Op basis van het IMP voeren we elk jaar een Werelderfgoedgesprek met de Nederlandse Limes Samenwerking en de provincie, gecombineerd met een schouw. Tijdens dit gesprek wordt de stand van zaken en realisatie van de ambities en doelen van het plan besproken.

5.3.4 Wij zetten in op doorontwikkeling van de Turmac Cultuurfabriek — 2022-2026

Wij stimuleren activiteiten in de Turmac Cultuurfabriek, zowel van gebruikers als van derden. Het doel is een bruisende ontmoetingsplek met een collectief programma voor Zevenaar en de Liemers. We zetten in op een financieel zo gezond mogelijke exploitatie, waarbij we rekening houden met de valse start in de coronaperiode. Voor het beheer onderzoeken we nieuwe mogelijkheden.

5.3.5 Wij zetten in op doorontwikkeling van de prestatieafspraken met Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar — 2022-2026

Met prestatieafspraken geven wij richting aan de rol die Kunstwerk! speelt bij het bevorderen van de gezondheid en het welzijn van onze inwoners. Wij hebben bijzondere aandacht voor activiteiten die bijdragen aan preventie en participatie. Ook stellen wij Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar in staat zich te blijven ontwikkelen.

5.4 Optimaliseren van het aanbod van toeristisch-recreatieve voorzieningen

5.4.1 Wij voeren het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 uit — 2022-2030

Het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 vormt de basis van onze ambities, doelstellingen, resultaten en dus werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme. Door in te zetten op vrijetijdseconomie willen wij een bijdrage leveren aan het aantrekkelijker maken van de gemeente Zevenaar als woon- en vestigingslocatie en meer werkgelegenheid in de sector. Om dit te bereiken, hebben wij doelstellingen geformuleerd. We willen meer tevreden inwoners over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding, een toename van bestedingen door toeristen en recreanten en een groei van het aantal overnachtingen. Ook willen we meer tevredenheid over het ondernemersklimaat voor toeristisch-recreatieve ondernemers en een toename van het aantal dagtoeristen.
Daarnaast vinden wij het van groot belang dat we goed omgaan met onze recreatiegebieden. Om deze reden zijn we tegen nieuwe plannen voor zonneparken in deze gebieden.

De resultaten behalen wij binnen de volgende taakvelden:

1. Toeristische infrastructuur (paden, (kunst-)routes, bewegwijzering): bijvoorbeeld het bereikbaar maken van onze recreatie- en belevingsgebieden, zoals de Rijnstrangen.
2. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie: bijvoorbeeld het zichtbaar maken van cultuurhistorie, evenementenbeleid, accommodatiebeleid en thematische routes.
3. Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap: bijvoorbeeld het oprichten van een Toeristisch Platform voor de Liemers en het ondersteunen van ondernemers met goede toeristisch-recreatieve plannen.
4. Marketing, informeren & inspireren: goed en toekomstgericht gastheerschap, zowel op Zevenaars als Liemers niveau, promoot ons gebied voor zowel eigen inwoners als bezoekers van buiten de regio.

Wij monitoren het beleidskader vrijetijdseconomie in 2023. Jaarlijks stellen wij een uitvoeringsagenda op, waarin activiteiten op de bovenstaande taakvelden worden uitgevoerd.

5.4.2 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Ontspannen Regio 2022-2026

Wij nemen deel aan regionale samenwerking om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Binnen het programma Ontspannen Regio van de Groene Metropoolregio werken we aan een goede balans tussen groei in verstedelijking, mobiliteit en economie, leefbaarheid, duurzaamheid en levendigheid. Als Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen zetten we in op een vitale sector voor recreatie en toerisme. Ook werken we aan complete voorzieningennetwerken in centra (project Bruisende Binnensteden Krachtige Kernen) en versterken we onze waardevolle natuur, landschap, cultureel erfgoed en culturele infrastructuur.

5.5 Verbeteren van de leefbaarheid van de gemeente, in stad, dorp, wijk of straat

5.5.1 Wij zetten in op verduurzaming van dorpshuizen 2023-2026

De energielasten van de dorpshuizen willen we structureel naar beneden brengen.
Voor dorpshuizen in eigendom van stichtingen onderzoeken wij in 2023 welke geschikte verduurzamingsmaatregelen wij toe kunnen passen. De verduurzamingsplanning van ons eigen vastgoed is opgenomen in het Integraal Accommodatie Plan (IAP). Met het herijken van het IAP bekijken we of er ten aanzien van verduurzaming aanpassingen nodig zijn (zie ook 0.4.10 en 7.2.2).

5.6 Bevorderen van de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte

5.6.1 Wij hebben meer aandacht voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte 2022-2032

We vinden het belangrijk dat de openbare ruimte aantrekkelijk, schoon en van goede kwaliteit is. De gewenste kwaliteit willen we in een plan vastleggen. Dit geldt voor alle onderdelen van de openbare ruimte zoals bijvoorbeeld groen, wegen en openbare verlichting. Dit plan noemen we het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032 (IBOR). Het plan geeft inzicht in de huidige omvang, opbouw en kwaliteit van de openbare ruimte en de visie en doelstellingen die de gemeente heeft voor het verbeteren en beheren hiervan.
De uitgangspunten in het plan:

- De basis voor een goed beheer is op orde en achterstanden lopen we in.
- Het beheer draagt bij aan het vergroten van de biodiversiteit.
- De openbare ruimte is klimaatbestendig, aantrekkelijk en uitnodigend.
- Het beheer is duurzaam en circulair.
- We betrekken inwoners bij de inrichting van de openbare ruimte.

Het IBOR vormt de basis voor de verdere uitwerking in beheerplannen per onderdeel.

5.6.2 Wij vergroten de biodiversiteit 2023-2026

We willen meer soorten planten en dieren in onze gemeente. We moedigen inwoners aan om hier in hun eigen tuin aandacht aan te besteden. Als gemeente geven we het goede voorbeeld bij de keuze van ons

plantmateriaal. Dit moet aantrekkelijk zijn voor vogels en insecten. We plaatsen voorzieningen voor dieren zoals nestkasten en zetten verder volledig in op ecologisch berm- en oeverbeheer. We gaan meer gefaseerd maaien. Waar mogelijk passen we sinusbeheer toe, een speciale manier van gefaseerd maaien. We maaien minder, maar vaker een deel van de bermen.

5.6.3 Wij breiden het aantal bomen uit 2023-2026

Voor elke nieuw geboren inwoner planten we een boom. Dit zijn er jaarlijks zo'n 400. Vierhonderd bomen per jaar vergen veel ruimte, die kunnen niet zomaar even geplant worden. Wij onderzoeken hoe we dit kunnen realiseren. Ook kappen we zo min mogelijk bomen. Als we toch een boom kappen, planten we een nieuwe terug. Bij het maken van herinrichtingsplannen kijken we of we extra bomen in het plan kunnen opnemen. We kiezen waar mogelijk boomsoorten die van nature in de gemeente voorkomen.

5.6.4 Wij bestrijden schadelijke planten 2023-2026

Planten die van nature niet in Nederland voorkomen en schadelijk zijn voor de natuur, mens of dier, bestrijden we. Een voorbeeld is de Japanse Duizendknoop. Wij doen dit door voorlichting aan inwoners te bieden als deze planten zich op privégrond bevinden. Als de planten in de openbare ruimte staan, gaat de gemeente deze intensief (laten) bestrijden.

5.6.5 Wij betrekken de samenleving bij de openbare ruimte 2023-2026

Inwoners, woningcorporaties, verenigingen en andere partners dagen we uit om samen met de gemeente iets moois te maken van de openbare ruimte. Nieuwe ideeën voor de openbare ruimte ondersteunen wij waar mogelijk. Binnen het IBOR-plan wordt ook aandacht besteed aan de participatie met de samenleving. Dit maakt weer onderdeel uit van het nog op te stellen gemeentebrede participatiebeleid.

Dit onderwerp staat op de raadsagenda. Binnen dit resultaat beschrijven we de reeds gemaakte voorbereidingen inzake, dan wel ons voornemen tot uitvoering. Dit onder voorbehoud van de uitkomsten van de behandeling van dit onderwerp door de raad.

5.6.6 Wij verbeteren speel- en ontmoetingsplekken 2023-2025

Wij onderzoeken de behoefte en gewenste spreiding voor speel- en ontmoetingsplekken voor jong en oud. We leggen hierbij ook een relatie met de aanpak van overlast door jongeren. In een nog op te stellen Nota Speelplekken brengen wij de fysieke speel- en ontmoetingslocaties in kaart. We kijken daarbij in ieder geval naar een goede verdeling tussen en binnen de kernen, de (natuurlijke) inrichting van de speel- of ontmoetingsplek en of iedereen (ook kinderen met een beperking) hier kan spelen of verblijven. In iedere inspectieronde van de speelplekken toetsen we standaard op die uitgangspunten. In het kader van de herinrichting Angerlo gaan we een speelplek inrichten met deze uitgangspunten. Dit kan als voorbeeld dienen voor de nog op te stellen Nota Speelplekken.

5.6.7 Wij bevorderen de toegankelijkheid van de openbare ruimte 2023-2026

Het is belangrijk dat iedereen van de openbare ruimte gebruik kan maken en dat deze voor iedereen (ook voor mensen met een beperking) toegankelijk is. Bij de reguliere schouwen van de openbare ruimte wordt toegankelijkheid een vast onderdeel. In nieuwe projecten besteden wij standaard aandacht aan de toegankelijkheid.

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Begroting 2026
Niet sporters (%)					
	2020	49,40	53,60		

Toelichting Ondanks onze inspanningen samen met de sportaanbieders om de sportverenigingen nog beter onder de aandacht te brengen van onze inwoners is het aantal niet wekelijkse sporters de toegenomen. De coronapandemie heeft hier invloed op gehad wat nog steeds doorwerkt. Ook ontwikkelingen zoals de energiecrisis en de hoge inflatie kunnen ertoe hebben geleid dat mensen stoppen met sporten.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2024
Vennootschap		
Leisurelands B.V.	Het doel is het publiekstoegankelijk houden van recreatievoorzieningen en -plassen. Het recreatiegebied Rhederlaag is ondergebracht in Leisurelands BV. Bij het deelnemen aan een verbonden partij staat de vraag centraal of dit de meest geëigende vorm is om de doelstelling van de gemeente (het publieke belang) te realiseren. De gemeente ziet de instandhouding van recreatieplassen als een publiek belang. Het aandeelhouderschap in Leisurelands BV is een middel om invloed te houden op het realiseren van en het laagdrempelig toegankelijk houden van recreatieplassen in Zevenaar en omgeving.	0
Ataro B.V.	Ataro B.V. heeft als doel het beheren en exploiteren van maatschappelijk vastgoed.	2.597

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
BATEN				
Baten tot de kadernota	**1.406**	**1.406**	**1.399**	**1.399**
Mutaties baten kadernota				
3. Nieuw beleid	**0**	**0**	**0**	**0**
Beregeningsinstallatie sportterreinen	5	0	0	0
Totaal mutaties baten kadernota	**5**	**0**	**0**	**0**
Totaal baten na de kadernota	**1.411**	1.406	**1.399**	**1.399**
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	**11.461**	**11.224**	**10.995**	**11.044**
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	**27**	**188**	**188**	**188**
Areaaluitbreiding de Bem en de Tol	0	161	161	161
Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	2	2	2	2

Bijdrage Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD)	25	25	25	25
2. Actualisatie bestaand beleid	**7**	**0**	**0**	**0**
Onderhoud rijksmonument Schipperspoort Lobith	7	0	0	0
3. Nieuw beleid	**61**	**-4**	**11**	**11**
Beregeningsinstallatie sportterreinen	28	-12	-12	-12
Gemeentelijke bijdrage vier molens	8	8	8	8
Hondenterreinen en afvalbakken	0	0	15	15
Subsidie Kinderboerderij Pannerden	25	0	0	0
Totaal mutaties lasten kadernota	**95**	**183**	**199**	**199**
Totaal lasten na de kadernota	**11.556**	**11.407**	**11.194**	**11.242**
Saldo voor bestemming	**-10.145**	**-10.001**	**-9.795**	**-9.844**
Mutaties reserves				
ONTTREKKINGEN				
Onttrekkingen tot de kadernota	**567**	**437**	**237**	**237**
Onttrekkingen kadernota				
Beregeningsinstallatie sportterreinen	0	20	20	20
Totaal onttrekkingen kadernota	**0**	**20**	**20**	**20**
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**567**	458	**258**	**258**
TOEVOEGINGEN				
Toevoegingen reserves tot de kadernota	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**0**	0	**0**	**0**
Totaal mutaties reserves	**567**	**458**	**258**	**258**
Saldo na bestemming	**-9.577**	**-9.543**	**-9.538**	**-9.586**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Autonome ontwikkelingen				
Areaaluitbreiding de Bem en de Tol	0	-161	-161	-161

De deelgrondexploitaties de Bem en de Tol zijn voor een groot deel woonrijp gemaakt. Wij verwachten dat deze in 2023/2024 gesloten worden. Hierdoor stijgen de onderhoudskosten vanaf 2025. Voor wegen gaat het om € 69.000, waarvan € 55.000 gestort wordt in de voorziening groot onderhoud wegen en € 14.000 voor de klein onderhoudskosten. Voor openbaar groen gaat het om € 40.000. Tenslotte stijgt de benodigde personele capaciteit van openbare werken met € 121.000. Deze wijzigingen leiden tot een nadelig resultaat van € 230.000.

Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-2	-2	-2	-2

De inwonerbijdrage voor 2024 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 8,55. Dit is een stijging van € 1,08 ten opzichte van de inwonersbijdrage zoals in de begroting 2023 voorzien. Deels wordt deze stijging veroorzaakt door toepassing van indexering (€ 0,50 per inwoner) en deels door een bijdrage voor de Regionale Energie Strategie 2023-2030 (RES) (€ 0,58 per inwoner). De bijdrage voor de RES dekken wij uit de middelen van de specifieke uitkering "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid. Hierdoor is het nadeel voor Zevenaar € 25.000.

Bijdrage Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD)	-25	-25	-25	-25

De bijdrage aan het Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) wordt voor Zevenaar verhoogd met € 25.000. Betreft naast loon- en prijsontwikkeling een uitbreiding van personeel voor het archief.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Onderhoud rijksmonument Schipperspoort Lobith	-7	0	0	0

De Schipperspoort in Lobith is gemeentelijk eigendom en een rijksmonument. Uit een rapport van de Monumentenwacht komt naar voren dat dringend onderhoud nodig is. De verwachte kosten hiervoor bedragen € 7.000.

3. Nieuw beleid				
Beregeningsinstallatie sportterreinen	-23	12	12	12

De huidige energiecrisis en daarmee de hoge energieprijzen brengen uitdagingen met zich mee voor de sportaanbieders in onze gemeente. In de brief van 17 oktober 2022 verzocht Ataro de toenmalige gemeenteraad om naast de investering in ledverlichting ook te investeren in automatische beregeningsinstallaties van de natuurvelden. In het raadsvoorstel 'verduurzaming buitensportaccommodaties' hebben wij dit nader toegelicht.
De kosten voor de plaatsing van de beregeningsinstallaties bedragen € 330.000. Dit valt uiteen in € 307.000 voor de aanschaf van de beregeningsinstallaties en € 23.000 implementatiebudget voor Ataro. Deze bedragen zijn inclusief de kostprijsverhogende btw en de compensatie SPUK die we deels ontvangen.
Voor de aanschaf van de beregeningsinstallaties vormen we een investeringsbudget. Ter dekking van de afschrijvingslasten die hieruit voortkomen vormen we een bestemmingsreserve 'afschrijvingslasten beregeningsinstallatie'. De eenmalige storting in deze reserve (€ 307.000) onttrekken we in 2024 uit de algemene reserve. Voor de genoemde € 23.000 willen we een bijdrage aan Ataro verstrekken. Deze eenmalige last brengen we in 2024 ten laste van het begrotingsresultaat. Tenslotte dalen de structurele lasten vanaf 2025 met € 32.000 door de efficiëntieslag die we hiermee maken. Dit zorgt o.a. voor een daling van de bijdrage aan Ataro. Bovenstaande leidt in 2024 tot een incidenteel nadeel van € 23.000 en vanaf 2025 tot een structureel voordeel van € 32.000.

Gemeentelijke bijdrage vier molens	**-8**	**-8**	**-8**	**-8**

Per 2024 komt de provinciale subsidie van € 2.000 per molen voor de instandhouding van monumentale molens te vervallen.
De vier rijksmonumentale molens (twee in gemeentelijk eigendom en twee in particulier eigendom) in de gemeente Zevenaar worden goed onderhouden. Dit willen we zo houden. Omdat de instandhouding van molens zeer kostbaar is en achterstallig onderhoud tot hoge herstelkosten leidt, is het wenselijk dat de vervallen provinciale subsidie wordt gecompenseerd. Het gaat in totaal om een structureel bedrag van € 8.000.

Hondenterreinen en afvalbakken	**0**	**0**	**-15**	**-15**

Het hondenbeleid willen we harmoniseren. Er zijn nu verschillende hondenuitlaatvoorzieningen in de kernen van de gemeente met verschillende regels. We gaan een helder en eenduidig beleid formuleren waarbij het uitgangspunt is dat de eigenaar en houder van de hond overal binnen de bebouwde kom de uitwerpselen opruimt. Om de uitwerpselen weg te kunnen gooien plaatsen we ruim honderd afvalbakken extra in de openbare ruimte. Daarnaast bieden we ruimte voor het los laten lopen van honden binnen de bebouwde kom. Hiervoor gaan we omheinde hondenloslooopterreinen aanbrengen. We betrekken in 2024 de bewoners bij het vaststellen van de geschikte locaties voor de afvalbakken en hondenloslooopterreinen. Om dit te kunnen realiseren vragen wij een investeringsbudget van € 60.000 voor de afvalbakken en € 140.000 voor de hondenloslooopterreinen. Voor de hondenloslooopterreinen hanteren we een afschrijvingstermijn van 15 jaar. De afschrijvingslasten vanaf 2026 bedragen € 13.000. Daarnaast hebben we € 2.000 geraamd voor de jaarlijkse vervanging van de afvalbakken. Dit brengen we ten laste van het begrotingsresultaat.
Daarnaast stijgen de kosten voor het ledigen van de afvalbakken voor de RDL. Wij hebben dan ook vanaf 2026 de doorbelasting vanuit de RDL verhoogd. Dit verrekenen we binnen de afvalstoffenheffing en is daarmee budgettair neutraal.

Subsidie Kinderboerderij Pannerden	**-25**	**0**	**0**	**0**

De stichting Kinderboerderij Pannerden heeft incidenteel subsidie aangevraagd voor vernieuwing van het kippenhok en opslaghok. De stichting beschikt, door de stijgende kosten, niet over eigen middelen/reserves. Dit leidt tot een incidenteel nadeel van € 25.000.

Totaal mutaties	**-90**	**-183**	**-199**	**-199**

Toelichting reservemutaties

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
3. Nieuw beleid				
Beregeningsinstallatie sportterreinen	**0**	**20**	**20**	**20**

De huidige energiecrisis en daarmee de hoge energieprijzen brengen uitdagingen met zich mee voor de sportaanbieders in onze gemeente. In de brief van 17 oktober 2022 verzocht Ataro de toenmalige gemeenteraad om naast de investering in ledverlichting ook te investeren in automatische beregeningsinstallaties van de natuurvelden. In het raadsvoorstel 'verduurzaming buitensportaccommodaties' hebben wij dit nader toegelicht.
De kosten voor de plaatsing van de beregeningsinstallaties bedragen € 330.000. Dit valt uiteen in € 307.000 voor de aanschaf van de beregeningsinstallaties en € 23.000 implementatiebudget voor Ataro. Deze bedragen zijn inclusief de kostprijsverhogende btw en de compensatie SPUK die we deels ontvangen.
Voor de aanschaf van de beregeningsinstallaties vormen we een investeringsbudget. Ter dekking van de afschrijvingslasten die hieruit voortkomen vormen we een bestemmingsreserve 'afschrijvingslasten

beregeningsinstallatie'. De eenmalige storting in deze reserve (€ 307.000) onttrekken we in 2024 uit de algemene reserve. Voor de genoemde € 23.000 willen we een bijdrage aan Ataro verstrekken. Deze eenmalige last brengen we in 2024 ten laste van het begrotingsresultaat. Tenslotte dalen de structurele lasten vanaf 2025 met € 32.000 door de efficiëntieslag die we hiermee maken. Dit zorgt o.a. voor een daling van de bijdrage aan Ataro. Bovenstaande leidt in 2024 tot een incidenteel nadeel van € 23.000 en vanaf 2025 tot een structureel voordeel van € 32.000.

Totaal reservemutaties	**0**	**20**	**20**	**20**

6. SOCIAAL DOMEIN

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden maatschappelijke ontwikkeling, jeugd, arbeidsparticipatie, leefbaarheid en wijkgericht werken, vrijwilligers- en mantelzorgbeleid. Samen vormen deze beleidsvelden het Sociaal Domein. Hier rekenen we ook natuur- en milieueducatie toe. Voor het realiseren van de opgaven in het Sociaal Domein nemen we ook onderdelen uit de beleidsvelden sport, cultuur, veiligheid, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, gezondheid en onderwijs mee die bij andere programma's zijn ondergebracht. Begin 2020 is de Beleidsvisie Sociaal Domein 2020-2023 vastgesteld. Dit is een visie op hoofdlijnen voor het brede Sociaal Domein. We werken aan een samenhangend en integraal beleid. Hierbij sluiten we aan op de belevingswereld van de Zevenaarse inwoners en op de sociale structuren in onze gemeente. De visie draagt bij aan het realiseren van de ambities en doelstellingen binnen het sociaal domein.
Hierbij gelden de volgende randvoorwaarden: financiële beheersbaarheid, goed opdrachtgever-opdrachtnemerschap en datagestuurd werken.
De ambities voor het sociaal domein zijn: we doen wat nodig is; meer inwoners in Zevenaar leven in een (sociaal) veilige omgeving; meer inwoners doen zo zelfstandig mogelijk mee aan de maatschappij.

We houden bij de beleidsontwikkeling en uitvoering de volgende principes in acht:

- Rechtszekerheid – we doen wat nodig is
- Primaire levensbehoefte – eigen verantwoordelijkheid
- Positieve gezondheid – samen verantwoordelijk
- Integrale benadering – de mens staat centraal
- Van en voor inwoners – inclusieve samenleving
- Participatie – netwerk samenleving
- Regionale samenwerking – slim volgen in de basis en vooroplopen waar nodig

Wat willen we?
Wij willen dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Mensen die hier hulp bij nodig hebben ondersteunen we zo goed mogelijk. We richten ons op preventie: voorkomen is beter dan genezen. Als problemen eerder gesignaleerd worden, kan er op een laagdrempelige manier een oplossing gezocht worden. Voor werkzoekenden zetten we primair in op het vinden van passend werk.

Ontwikkelingen
Kinderopvang toeslagenaffaire
Naast de ondersteuning voor gedupeerde ouders en hun kinderen wordt naar verwachting in april 2023 ook de regeling ex-partners van kracht. Hiertoe wordt momenteel nog gewerkt aan aanvullende wetgeving. Het is nog niet duidelijk om hoeveel mogelijk gedupeerde ex-partners uit de gemeente Zevenaar dit gaat. De start van de uitvoering is afhankelijk van de behandeling van het aanvullende wetsvoorstel door de Tweede Kamer. Het streven is de uitvoering te starten vanaf 1 juli 2023.

Inburgering
Door de asielcrisis is de druk op de gemeente om zo snel mogelijk statushouders te huisvesten erg hoog. Deze druk zal de komende jaren blijven, of zelfs hoger worden in verband met de grote instroom van asielzoekers in Nederland. De verwachting is dat de aangekondigde spreidingswet dit jaar niet ingevoerd zal worden. Met deze spreidingswet kan de gemeente verplicht worden om asielzoekers op te vangen. Dit betekent onder meer dat de druk op opvang van asielzoekers en de huisvesting van statushouders de komende jaren blijvend is en dat de gemeente een meerjarig programma hiervoor moet ontwikkelen. De instroom heeft ook een effect op de beschikbare voorzieningen zoals huisvesting, onderwijs, vervoer, gezondheidszorg én de uitvoeringscapaciteit van de gemeente. In verband met deze hogere instroom is het noodzakelijk om de formatie inburgeringsconsulent structureel uit te breiden.

Oekraïne
De oorlog in Oekraïne is nog gaande en de prognose is dat de komende jaren nog steeds behoefte is aan

opvang van de ontheemden uit Oekraïne. Dit betekent dat we moeten werken aan een duurzame opvang waardoor ontheemden een zo humaan, zelfredzaam en zelfstandig mogelijk leven kunnen leiden. Dit streven heeft een effect op de beschikbare voorzieningen zoals vervoer, werk en inkomen en de uitvoeringscapaciteit van de gemeente. Het dwingt de gemeente om een meerjarig programma asiel, opvang en huisvesting te ontwikkelen.

Hervormingsagenda jeugd
Het rijk is met gemeenten nog altijd in overleg over de (financiële garantstellingen met betrekking tot) invoering van de hervormingsagenda jeugd. De principes zijn herkenbaar: zorg dicht(er)bij, zo gewoon mogelijk, sterke lokale toegang, normaliseren waar dat kan.

Schuldhulpverlening
In Nederland heeft één op de vijf huishoudens problematische schulden. We spreken over problematische schulden als een inwoner ze niet zelf binnen drie jaar kan oplossen. Als we dit percentage op Zevenaar (totaal 20.325 huishoudens, bron: Zevenaar in cijfers) toepassen dan zou het gaan om circa 4.065 huishoudens. Net als bij armoede zijn oorzaken van schulden vaak gebonden aan omgeving zoals bijvoorbeeld de economische situatie waarbij op dit moment de hoge inflatie en de hoge energieprijzen, mede door de oorlog in Oekraïne actueel is.
Het is nodig dat we een goede vroegsignalering-en schuldhulpverlening hebben om in een zo vroeg mogelijk stadium onze inwoners met financiële problemen te helpen. Hiervoor is een doorontwikkeling nodig van zowel de vroegsignalering als de schuldhulpverlening.
Voor een goede kwalitatieve schuldhulpverlening zijn de volgende ontwikkelingen nodig:
- Aansluiting Nederlandse Schuldhulp Route (gerealiseerd in 2022)
- Aansluiting bij Convenant Lokale Overheid
- Aansluiting Schuldenknooppunt
- Aansluiting NVVK

Daarnaast is een versterking en uitbreiding nodig van ons netwerk Ketenpartners. Zo is er extra subsidie nodig voor de Voedselbank in verband met het betrekken van een nieuw pand. Zijn we aan het kijken naar de mogelijkheden om gebruik te gaan maken van de diensten van Schuldhulpmaatje en extra dienstverlening door Stichting Leergeld, uitbreiding van de dienstverlening door Caleidoz en gebruikmaking van de diensten van Stichting Urgente Noden voor armoedebestrijding voor de IJsseldorpen. Het solidariteitsfonds doet dit op het Gelders Eiland. Het is belangrijk een deel van de armoedebestrijding in de afzonderlijke kernen en hun omgeving te blijven beleggen, omdat we anders geen goed zicht krijgen op de problemen die daar spelen.

Nieuwe bestuurlijke opdracht RSD 2024 -2026
De raad geeft in het 4e kwartaal 2023 de RSD een nieuwe bestuurlijke opdracht mee voor het tijdvak 2024 tot en met 2026. Via een separaat raadsvoorstel komen wij hier bij u op terug.

Maatschappelijke ondersteuning en welzijn
De druk op het systeem van zorg en ondersteuning wordt steeds groter vanwege toenemende complexiteit, verzwaring van problematiek, verdere decentralisaties vanuit de rijksoverheid, kostenstijgingen en capaciteitsproblemen. Dit maakt de noodzaak voor een versterking van het voorliggende veld en sociale basis van de samenleving meer urgent. Door een sterke sociale basis kunnen inwoners meer zelf. Daardoor kunnen zorgprofessionals zich richten op die situaties die om specifieke deskundigheid vragen. De versterking van het voorliggend veld vraagt om investeringen in algemene voorzieningen en om capaciteitsuitbreiding van bijbehorende functies, zoals (school-) maatschappelijk werk, jongerenwerk en sociaal raadslieden. Met kortdurende ondersteuning kunnen inwoners vaak weer verder en erger wordt voorkomen. Hierbij gaan de kosten voor de baten uit.
Aansluitend bij het punt van versterken van de sociale basis is het tegenstrijdig dat er nog een taakstellende bezuiniging voor welzijnsinstelling Caleidoz in het vooruitzicht ligt. Aan de ene kant is er de urgentie om extra investeringen te doen in de sociale basis, terwijl aan de andere kant fors gesneden zou moeten worden in het takenpakket om de bezuiniging te realiseren. De ontwikkelingen zoals die de laatste jaren zijn gegaan én het voornemen om extra te investeren maken het noodzakelijk om deze voorgenomen bezuiniging niet langer op te schorten, maar in z'n geheel te schrappen en dit als zodanig in de begroting 2024 e.v. te verwerken. Het is wel van belang om hier concreter te worden in de vragen die wij bij Caleidoz neerleggen.
De afgelopen jaren is taakstellend bezuinigd op het budget van de GGD (VGGM). Daarmee is de basiskwaliteit

in het gedrang gekomen en kan op onderdelen niet meer aan het wettelijk niveau worden voldaan. Het betreft hier bijvoorbeeld de jeugdgezondheidszorg, milieu en preventie. In regioverband zijn enkele scenario's besproken die een herstel en borging van de GGD-functie mogelijk maken. De verwachting is, in relatie tot de voorgaande punten, dat de functie van de GGD binnen het voorliggende veld evenals binnen de uitvoering van de Omgevingswet eerder groter dan kleiner zal worden, waardoor het gerechtvaardigd is de basiskwaliteit op een goed niveau te krijgen. Dat vraagt investeringen.

In 2024 maken we afspraken over inkoop van Wmo-producten en producten beschermd wonen per 1 januari 2025.
We stellen in 2023 een verbeterplan doelgroepenvervoer op en starten in 2024 met de verbetermaatregelen om te komen tot minder instroom van klanten.
We werken in 2024 aan het project Beschermd Wonen in samenhang met Woonzorg visie. Verwachting is dat we vanaf 2024 werken we met het woonplaatsbeginsel. Met ingang van 2024 neemt de toegang beslissingen nemen over inwoners die gebruik moeten maken van beschermd wonen.

Beleidskaders

- Visie 'Frisse wind in de wijk' (2013)
- Convenant Schoolveiligheid (Financiële en inhoudelijke onderlegger: Samenwerkingsagenda Veilig en Zorgzaam Schoolklimaat)
- Visie Vrijwillige inzet en Mantelzorg 2016-2020 Zevenaar (2016)
- Radar-rapport behorende bij raadsvoorstel 'Toekomst uitvoering participatiewet' (vastgesteld: raad Rijnwaarden 27-6-2017 en raad Zevenaar 6-7-2017)
- Agenda werk en economie (april 2018)
- Businesscase RSD (mei 2018)
- Beleidsplan Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en Participatiewet 2020-2023 (2020)
- Beleidsnota Armoede en Schuldhulpverlening (2019)
- Onderwijskansenbeleid 2020- 2023
- Uitvoeringsagenda Onderwijskansenbeleid 2020-2023
- Verordening maatschappelijke ondersteuning Zevenaar 2022.
- Beleidsregels en Nadere regels Wmo 2022.
- Kadernota Samen aan Zet 2022 en verder (transformatie beschermd wonen naar beschermd thuis).
- Verordening jeugdhulp 2023 inclusief beleidsregels en nadere regels

WAT WILLEN WE?

6. Sociaal domein

Wij willen dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Mensen die hier hulp bij nodig hebben ondersteunen we zo goed mogelijk. We richten ons op preventie: voorkomen is beter dan genezen. Als problemen eerder gesignaleerd worden, kan er op een laagdrempelige manier een oplossing gezocht worden. Voor werkzoekenden zetten we primair in op het vinden van passend werk.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten	
6.1.1 Bestendigen en versterken samenwerking armoedeplatform	2022-2026
6.1.2 Wij synchroniseren waar mogelijk de inkomensgrenzen van minimaregelingen	2022-2023
6.1.3 Wij breiden de aanpak vroegsignalering schulden uit en zetten in op doorontwikkeling hiervan	2022-2023
6.2.1 Wij beoordelen en evalueren de Beleidsvisie Sociaal Domein 2020-2023	2023-2023
6.2.2 Wij bieden een herkenbare toegang tot het sociaal domein	2023-2025

6.2.3 Wij verbeteren de afspraken en sturen op het aantal contracten met (regionale) aanbieders van jeugdzorg en wmo	2022-2026
6.2.4 Wij werken efficiënt en eenvoudig in het sociaal domein	2022-2026
6.2.5 Wij stellen een verbeterplan doelgroepenvervoer op	2023-2025
6.2.6 Wij volgen de landelijke (financiële) ontwikkelingen rondom jeugdzorg	2022-2026
6.3.1 Wij onderzoeken een manier van waardering voor mantelzorgers	2022-2023
6.4.1 Wij willen een passende uitvoering van de Participatiewet	2022-2023
6.4.2 Wij heroverwegen de bezuinigingen in het maatschappelijke veld	2023-2024
6.4.3 Wij experimenteren met de regels voor werkzoekenden voor het verkrijgen van een baan en de regels voor vrijwilligerswerk	2022-2023

6.1 Verruimen van de inkomensondersteuning voor meer bestaanszekerheid van inwoners

6.1.1 Bestendigen en versterken samenwerking armoedeplatform 2022-2026

We evalueren de aanpak van de bestrijding van armoede zoals beschreven in de beleidsnotitie armoede en schulden voor de periode 2019-2022. Ook laten we een minima-effectrapportage door het NIBUD uitvoeren, waarbij de financiële gevolgen van het synchroniseren van de inkomensgrens voor inwoners inzichtelijk wordt. Tevens zullen we het NIBUD vragen om inzichtelijk te maken voor welke huishoudtypen er mogelijk sprake is van een armoedeval. Daarnaast kijken we naar wat het verhogen van de inkomensgrens voor de inwoner aan welzijn en preventie oplevert. De uitkomsten van het NIBUD-onderzoek en van de beleidsevaluatie bespreken we met het armoedeplatform. De uitkomsten verwerken we in een nieuwe Beleidsnota armoede en schulden. Samenwerking met het armoedeplatform bestendigen en versterken we.

6.1.2 Wij synchroniseren waar mogelijk de inkomensgrenzen van minimaregelingen 2022-2023

De ambitie is om dezelfde inkomensgrens te gebruiken voor alle regelingen. Zo is het voor inwoners eenvoudiger te bepalen wanneer zij op welke hulp kunnen rekenen. De inkomensgrenzen voor de minimaregelingen zijn, op de individuele inkomenstoeslag (110%) en de collectieve zorgverzekering (140%, derde pakket) na, allemaal gesteld op 120%. We onderzoeken verdere synchronisatie van de inkomensgrenzen.

6.1.3 Wij breiden de aanpak vroegsignalering schulden uit en zetten in op doorontwikkeling hiervan 2022-2023

We willen nog meer inzetten op het in een vroeg stadium helpen van inwoners die financiële problemen ondervinden. Hiervoor richten wij ons op het doorontwikkelen en uitbreiden van de aanpak vroegsignalering schulden in de uitvoering door onze schuldhulpverleningsconsulenten. Nadere doelstellingen ten behoeve van vroegsignalering schulden werken we in de komende Beleidsnotitie armoede en schulden voor 2023 en verder uit.

6.2 Ondersteunen van inwoners door passende jeugd- en maatschappelijke zorg, hulp en ondersteuning aan te bieden

6.2.1 Wij beoordelen en evalueren de Beleidsvisie Sociaal Domein 2020-2023 2023-2023

Beleid dat een positieve invloed heeft op de gezondheid en welzijn van onze inwoners, daar zetten we op in. We leggen een grotere nadruk op preventie en blijven oog houden voor de betaalbaarheid van de zorg. De situatie in het sociaal domein is de afgelopen jaren veranderd. Zowel op het gebied van de (financiële) relatie met het Rijk, maar ook in de ontwikkeling van de zorgvragen van inwoners zijn veranderen. Deze steeds veranderende context maakt dat we de Beleidsvisie Sociaal Domein in 2023 evalueren en actualiseren waar nodig.

6.2.2 Wij bieden een herkenbare toegang tot het sociaal domein 2023-2025

De toegang tot het sociaal domein moet zowel fysiek, telefonisch als elektronisch te benaderen zijn. De inwoner met een ondersteuningsvraag kan rekenen op goede informatie en advies, kortdurende ondersteuning, verwerking van een hulpvraag, een beschikking en/of een doorverwijzing naar een ander loket, zoals het Centrum voor Indicatiestelling Zorg (CIZ) voor ondersteuning vanuit de Wet Langdurige Zorg of zorg op basis van de Zorgverzekeringswet (ZVW).
De komende jaren zetten wij in op het bieden van een integrale intake voor inwoners met ondersteuningsvragen. Daarbij kijken wij ook naar integrale dienstverlening. Ook voor andere professionals, die contact hebben met inwoners van de gemeente Zevenaar is de toegang tot hulp en ondersteuning een herkenbare en belangrijke partner. Voor inwoners die geen ondersteuningsvraag hebben (maar wel problemen kennen) en multi-probleem casussen bieden wij een integrale aanpak van de vraagstukken.

6.2.3 Wij verbeteren de afspraken en sturen op het aantal contracten met (regionale) aanbieders van jeugdzorg en wmo 2022-2026

De kwaliteit van de zorg aan onze jeugdigen monitoren we continu door middel van cliëntervaringsonderzoeken, accountantsgesprekken en controle op doelmatigheid, rechtmatigheid en kwaliteit. In de aanbestedingstrajecten hebben wij altijd aandacht voor de kwaliteit van de zorg. Voor wat betreft contracten met jeugdhulpaanbieders en Wmo-zorgaanbieders sluiten we aan bij de regionaal aangestuurde inkooptrajecten van de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland. Bij iedere inkoopronde sturen wij op het afsluiten van langer lopende contracten en het verminderen van het aantal aanbieders.

6.2.4 Wij werken efficiënt en eenvoudig in het sociaal domein 2022-2026

Binnen het sociaal domein willen we werken vanuit vertrouwen met minder regeldruk en betere efficiëntie. We hebben de ambitie om een betere balans tussen uitgaven en daadwerkelijke zorg te realiseren en minder geld te besteden aan administratieve taken. Met eenvoudig werken willen we geld besparen, aangezien onnodige regels en processen geld kosten. Door te vertrouwen op onze professionals binnen het sociaal domein is er minder verantwoording en administratie nodig.

6.2.5 Wij stellen een verbeterplan doelgroepenvervoer op 2023-2025

Ons doelgroepenvervoer willen we verbeteren. Dit betreft niet zozeer de huidige functie, het wagenpark of de dienstverlening van de BVO-DRAN, maar onze werkwijze en instroombeheersing. We stellen een verbeterplan op en werken in de periode 2023-2025 onder meer aan alternatieven om de instroom te beperken of om te buigen door inzet van voorliggende voorzieningen.

6.2.6 Wij volgen de landelijke (financiële) ontwikkelingen rondom jeugdzorg 2022-2026

Sinds de invoering van de Jeugdwet (2015) is jeugdzorg voortdurend in ontwikkel. Wij nemen actief deel aan relevante regionale overleggen (via de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland) en blijven op de hoogte van de ontwikkelingen en oefenen waar mogelijk invloed uit.
Wij volgen de ontwikkelingen via de VNG nauwgezet. Verder volgen wij ook de landelijke ontwikkelingen op het gebied van innovatie. Best–practices nemen we (indien mogelijk) over in Zevenaar.

6.3 Stimuleren en waarderen van de zorg van inwoners voor chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende partner, familielid of vriend

6.3.1 Wij onderzoeken een manier van waardering voor mantelzorgers 2022-2023

De inzet van mantelzorgers is van groot belang en van onschatbare waarde, ook om te voldoen in de groeiende zorgvraag. We onderzoeken hoe mantelzorgers een waardering gegeven kan worden, aanvullend op de bestaande mantelzorgondersteuning.

6.4 Stimuleren van de deelname van meer inwoners aan het arbeidsproces

6.4.1 Wij willen een passende uitvoering van de Participatiewet 2022-2023

We houden meer rekening met de menselijke maat bij de uitvoering van de Participatiewet, bijvoorbeeld door

het aanpakken van hardheden en knelpunten bij de uitvoering van de Participatiewet. Daarbij hebben we tevens aandacht voor de vorm van onze handhaving.

6.4.2 Wij heroverwegen de bezuinigingen in het maatschappelijke veld 2023-2024

De effectiviteit van een aantal preventieve voorzieningen in het sociaal domein die de afgelopen jaren zijn wegbezuinigd onderzoeken en herzien we waar nodig. Het gaat hier om een heroverweging van bezuinigingen op sociaal raadsliedenwerk, volwasseneneducatie (Caleidoz) en mantelzorgondersteuning (zie ook 6.3.1).

6.4.3 Wij experimenteren met de regels voor werkzoekenden voor het verkrijgen van een baan en de regels voor vrijwilligerswerk 2022-2023

Vrijwilligerswerk kan werkzoekenden helpen bij het vinden van een baan en draagt bij aan het voorkomen van eenzaamheid. We willen soepeler omgaan met de regels voor vrijwilligerswerk voor werkzoekenden. Ook met andere regels voor werkzoekenden willen we experimenteren om de kans op het vinden van een passende baan te vergroten.

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Begroting 2026
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin					
	2021	5,00	4,00	5,00	4,50
Toelichting	Ons beleid is er op gericht om het aantal kinderen in armoede terug te dringen. Landelijk ligt het percentage kinderen dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen op 6%. In gemeente Zevenaar streven we naar een lager percentage dan het landelijke.				
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren					
	2021	5,00	4,00	1,30	1,00
Toelichting	Het percentage werkloze jongeren in de gemeente Zevenaar is gelijk aan het Gelders gemiddelde (2%). Er wordt ingezet op het voorkomen van jeugdwerkloosheid. In het actieplan regionale aanpak jeugdwerkloosheid 2022-2024 is de volgende ambitie opgenomen: "Iedere jongere participeert actief in de maatschappij in de vorm van het volgen van een opleiding, een traject naar werk, een omscholingstraject of het hebben van een baan. In de Regionale Aanpak Jeugdwerkloosheid zijn de vier lijnen vastgelegd waarlangs projecten starten en inspanningen worden verricht: continuïteit in begeleiding, verbeteren samenwerking, versterken aanbod en het versterken van matching. De aanpak van jeugdwerkloosheid vormt onderdeel van de bestuurlijke opdracht aan de RSD. Het jongerenloket bij de RSD is een belangrijk instrument dat wordt ingezet om de jeugdwerkloosheid verder terug te dringen.				
Banen (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)					
	2021	792,60	655,30	700,00	725,00
Toelichting	De arbeidsmarkt is historisch krap, maar er blijft onbenut arbeidspotentieel. De krapte komt doordat de werkloosheid laag is en er nog nooit zo veel banen waren in Nederland; ruim 11 miljoen. De krapte op de arbeidsmarkt is deels een tijdelijk fenomeen. De ontwikkeling van de werkloosheid hangt samen met de ontwikkeling van de economie. De economie is aangejaagd door de inhaalconsumptie na twee coronajaren. Het uitzonderlijk ruime monetaire- en budgettaire beleid van de afgelopen jaren heeft daarbij de krappe situatie op de arbeidsmarkt in stand gehouden. Deze was voor corona al ontstaan na een historisch lange periode van onafgebroken groei. Ons beleid is erop gericht de krapte te verminderen door extra inzet op onbenut arbeidspotentieel (o.a. mensen met een uitkering en mensen zonder uitkering (niet-uitkeringsgerechtigden).				

Cliënten met een wmo maatwerkvoorziening

2022	62,40	82,00	91,00	

Toelichting Het aantal cliënten met een maatwerkarrangement is in Zevenaar hoger dan het gemiddelde in Gelderland. Dit past bij het beeld dat er veel aanvragen blijven komen bij de toegang. Het is ook aanleiding om serieus te kijken hoe het aantal maatwerkarrangementen kan verminderen. Ontwikkelingen op dit gebied zijn het bieden van meer voorzieningen in het voorliggende veld. Meer aandacht naar 'positieve gezondheid' kan een rol gaan spelen.

Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)

2020	1,00	1,00	0,80	0,80

Toelichting We zien in de hervormingsagenda en toekomstscenario een ontwikkeling die gericht is op het versterken van het lokaal team en een sterke verbinding met de organisaties die nu op veiligheid nog apart opereren. Als er in de toekomst een regionaal veiligheidsteam ontwikkeld wordt waarbij de rol van het lokaal team ook veel groter wordt, heeft dat wellicht een preventieve werking. De cijfers over deze indicator zijn niet geüpdatet (laatste beschikbare gegevens over het jaar 2020).

Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)

2022	1,10	1,40	1,00	1,00

Toelichting We proberen ons lokaal en regionaal sterk te maken om met ingezette hulp in gezinnen te voorkomen dat er een jeugdbeschermingsmaatregel nodig is. En als de rechter een jb-maatregel afkondigt, dat deze zo goed mogelijk wordt uitgevoerd, gericht op tijdelijk gedeelde regie en terug naar eigen regie, waar dat kan en veilig is.

Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)

2022	11,10	12,80	12,40	12,40

Toelichting We zien binnen onze gemeente een lichte daling in het % jongeren met jeugdhulp. Deze trend is ook zichtbaar bij de provincie en landelijk. Met de verdere inzet op versterking samenwerking POH en investering op schoolmaatschappelijk werk hopen we deze koers vast te houden.

Jongeren met jeugdreclassering (% kinderen 12 tot 23 jaar)

2022	0,20	0,20	0,20	0,20

Toelichting Het streven is om in ieder geval in de pas te blijven lopen met Gelderland. Omdat het om relatief weinig jongeren gaat, kan het percentage fluctueren.
Het voorkómen van een jr maatregel is niet altijd haalbaar, wel proberen we in samenwerking met onze netwerkpartners zoveel mogelijk in te zetten op preventieve hulp en ondersteuning van gezinnen. Er zijn verschillende vormen van ondersteuning mogelijk. De ontwikkeling van Toekomstscenario en daarin de doorontwikkeling van de rol van organisaties als Veilig thuis, Raad voor de Kinderbescherming zal naar verwachting de samenwerking met de toegang versterken en mogelijk een preventief effect hebben.

Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)

2020	192,60	261,00	280,00	285,00

Toelichting In het najaar van 2024 geeft de raad de RSD een nieuwe opdracht mee voor de periode 2024 - 2026. Beoogd effect hierbij is dat meer trajecten gericht op activering en re-integratie de komende periode worden afgesloten.

Netto arbeidsparticipatie (% werkzame beroepsbevolking t.o.v. beroepsbevolking)

2022	72,90	71,00	72,00	73,50

Toelichting Het cijfer netto arbeidsparticipatie geeft aan hoeveel procent van de beroepsgeschikte bevolking ook daadwerkelijk een betaalde baan heeft. Het cijfer van de gemeente Zevenaar ligt in de buurt van de provincie Gelderland. We constateren dat er in Zevenaar de laatste jaren sprake is van een lichte stijging van de netto arbeidsparticipatie. Dit wordt gedeeltelijk verklaard door de bestuurlijke opdracht die door de raad aan de RSD is verstrekt. Ons beleid is erop gericht om de potentiële beroepsbevolking zoveel mogelijk aan het werk te hebben en te

houden.

Personen met een bijstandsuitkering van 18 jaar en ouder (aantal per 10.000 inwoners)

	2021	349,70	313,40	310,00	295,00

Toelichting Het aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners in de gemeente Zevenaar ligt in vergelijk met Gelderland lager. Het beleid is gericht om zoveel mogelijk te kunnen laten uitstromen naar de arbeidsmarkt. Dit beleid maakt onderdeel uit van de door de raad aan de RSD gegeven bestuurlijke opdracht.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2024
Gemeenschappelijke regeling		
MGR Sociaal domein Centraal-Gelderland	Regionale samenwerking in het sociaal domein moet leiden tot kwalitatief goede en efficiënte dienstverlening aan de inwoners van de 11 deelnemende gemeenten. Daarbij is het lokale beleid leidend. De MGR is van en voor de samenwerkende gemeenten.	5.735
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)		1.818

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
BATEN				
Baten tot de kadernota	12.877	14.080	14.084	14.084
Mutaties baten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	0	2.000	2.600	3.100
Beschermd wonen	1.200	2.000	2.600	3.100
Totaal mutaties baten kadernota	1.200	2.000	2.600	3.100
Totaal baten na de kadernota	14.077	16.080	16.684	17.184
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	68.013	68.231	68.437	68.464
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	1.806	2.630	3.225	3.643
Beschermd wonen	1.200	2.000	2.600	3.100
Bijdrage BVO DRAN doelgroepenvervoer	-53	-83	-58	82
Bijdrage MGR - module WgSW (sociale werkvoorziening)	600	654	624	402

Bijdrage MGR - modules inkoop en beheer	59	59	59	59
2. Actualisatie bestaand beleid	**712**	**762**	**612**	**612**
Aanvullend subsidie Voedselbank	6	6	6	6
Bijdrage Samenwerking de Liemers - programma RSD (regionale sociale dienst)	606	606	606	606
Implementatie na aanbesteding applicaties sociaal domein	100	150	0	0
3. Nieuw beleid	**216**	**276**	**16**	**16**
Aanpassing budgetten schuldhulpverlening	16	16	16	16
Ondersteuning dorpsraden voor de uitwerking van dorpsplannen	100	100	0	0
Subsidie Schoolmaatschappelijk werk	100	160	0	0
Totaal mutaties lasten kadernota	**2.733**	**3.667**	**3.853**	**4.271**
Totaal lasten na de kadernota	**70.746**	**71.898**	**72.289**	**72.734**
Saldo voor bestemming	**-56.669**	**-55.818**	**-55.605**	**-55.550**
Mutaties reserves				
ONTTREKKINGEN				
Onttrekkingen tot de kadernota	**24**	**24**	**24**	**24**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**24**	24	**24**	**24**
TOEVOEGINGEN				
Toevoegingen reserves tot de kadernota	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**0**	0	**0**	**0**
Totaal mutaties reserves	**24**	**24**	**24**	**24**
Saldo na bestemming	**-56.644**	**-55.794**	**-55.581**	**-55.526**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Autonome ontwikkelingen				
Beschermd wonen	0	0	0	0

De verwachting is dat beschermd wonen vanaf 2024 over gaat van de centrum gemeente (Arnhem) naar de regio gemeentes. Uitgangspunt is dat de rijksmiddelen in overeenstemming zijn met de uitgaven zodat het financieel geen gevolgen heeft. We nemen daarom de ramingen aan de baten- en lastenkant budgettair neutraal op. De geraamde bedragen zijn nog onzeker in afwachting van definitieve besluitvorming.

Bijdrage BVO DRAN doelgroepenvervoer	53	83	58	-82

De bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2024-2027 van de BVO DRAN. De bijdrage in 2024 daalt in totaal met ongeveer € 53.000. De daling van de vervoerskosten komt door een daling van het vervoer. De daling van het vervoer is groter dan de stijging door een hogere indexering van de vervoerskosten (NEA-index van 2,0 naar 13,7%). Bij het vervoer voor Wmo en dagbesteding is de impact van corona nog steeds merkbaar. Bij het jeugdwetvervoer is de daling een gevolg van een daling van het aantal actieve reizigers en ritten in de 2e helft van 2022.
In 2027 wordt het nieuwe jaar aan de begroting toegevoegd. De kosten stijgen ten opzichte van 2026 vanwege de reguliere jaarlijkse groei (Wmo en dagbesteding 5% en jeugdwetvervoer 15%) en de indexering (2%). Daarnaast worden de kosten voor zero emissie die tot medio 2026 waren verlaagd naar 0% (Wmo) en 7,5% (dagbesteding en jeugd) vanaf 2027 weer begroot op 5% en 15%.

Bijdrage MGR - module WgSW (sociale werkvoorziening)	-600	-654	-624	-402

De hogere bijdrage aan de MGR voor de module WgSW heeft betrekking op loonkostenontwikkeling en inflatie (structurele effecten van de gewijzigde begroting 2023 en indexeringen 2024 e.v.). Daarnaast is rekening gehouden met de aangepaste verdeling op basis van het gewijzigde aantal arbeidsjaren per gemeente op 30-10-2022. Dit leidt tot een nadeel van € 600.000 aflopend naar € 402.000 in 2027.

Bijdrage MGR - modules inkoop en beheer	-59	-59	-59	-59

De bijdrage voor 2024 e.v. jaren is gebaseerd op de meerjarenraming van de gemeenschappelijke regeling voor de modules inkoop en beheer.
De bijdrage aan de MGR voor deze modules wordt naar boven bijgesteld met € 59.000. Deze stijging wordt volledig veroorzaakt door de loonkostenontwikkeling (CAO).

2. Actualisatie bestaand beleid				
Aanvullend subsidie Voedselbank	-6	-6	-6	-6

De stichting Voedselbank Zevenaar is vanwege de slechte bouwkundige staat, waardoor het niet meer veilig was om vanuit dat pand te werken, verhuisd naar een nieuwe locatie. Voor de hogere huur is extra subsidie nodig om de werkzaamheden te kunnen voortzetten.

Bijdrage Samenwerking de Liemers - programma RSD (regionale sociale dienst)	-606	-606	-606	-606

In de meerjarenbegroting van de gemeenschappelijke regeling 2024-2027 is rekening gehouden met de cao-ontwikkelingen (bijgesteld) van 2023 en de verwachte ontwikkeling voor 2024. Daarnaast is rekening gehouden indexering van de overige lasten, de geactualiseerde dienstverleningsovereenkomst en stijging van de formatie. Voor de gemeente Zevenaar leidt dit tot een nadeel van € 606.000.
In de raming is nog geen rekening gehouden met de nieuwe bestuurlijke opdracht van de RSD (waarvoor in de periode 2024-2026 jaarlijks een extra budget nodig is van € 203.000) die in het najaar van 2023 aan de raden wordt voorgelegd.

Implementatie na aanbesteding applicaties sociaal domein	**-100**	**-150**	**0**	**0**

De huidige basisapplicatie voor het sociaal domein moet opnieuw worden aanbesteed. Dit zal een Europese aanbesteding worden. Wij verwachten dat het totale traject twee jaar in beslag zal nemen. Wij starten in 2024 met de voorbereidingen. De implementatie moet eind 2025 gereed zijn. Voor de extra werkzaamheden en externe expertise vragen wij in 2024 een bedrag van € 100.000, voor 2025 een bedrag van € 150.000.

3. Nieuw beleid

Aanpassing budgetten schuldhulpverlening	**-16**	**-16**	**-16**	**-16**

Ter bevordering en ondersteuning voor inwoners met een schuldenproblematiek willen we gebruik maken van de diensten van 'SchuldHulpmaatje' ter ondersteuning van de vroegsignalering. Voor deze nieuwe subsidierelatie is structureel een bedrag nodig van € 7.500. Om de doorontwikkeling van de huidige schuldhulpverlening en vroegsignalering te bevorderen gaan we ons aansluiten bij de NVVK (jaarlijkse kosten € 6.900). Deze branchevereniging is sinds 1932 de grootste branchevereniging voor schuldhulpverlening en financiële dienstverlening. Aangesloten zijn zorgt voor borging van de bestaande pijlers van de NVVK, zoals gedragscodes en modules, kwaliteit en convenanten en zijn daarmee structureel van aard.
Daarnaast is het wenselijk aan te sluiten op het 'Schuldenknooppunt' waarvoor jaarlijks € 1.500 nodig is. Dit maakt dat er via één centraal knooppunt door schuldhulpverleners en schuldeisers digitaal gecommuniceerd kan worden. Dit versnelt en vergemakkelijkt de schuldhulpverlening aan onze inwoners.

Ondersteuning dorpsraden voor de uitwerking van dorpsplannen	**-100**	**-100**	**0**	**0**

De afgelopen jaren is vanuit de verschillende dorpsraden intensief gewerkt aan de totstandkoming van een dorpsplan. Dorps- en wijkplannen zijn gericht op het versterken van de leefbaarheid, het beschikbaar hebben van passende (woon)voorzieningen, het kunnen voorzien in de (toekomstige) zorgbehoefte, het borgen van cultuur en recreatieve voorzieningen en verder alle andere zaken die daaraan bijdragen. Alles met als doel de sociale structuur en vitaliteit in de kernen te behouden en te versterken.
Enkele dorpen hebben al een mooie aanzet gegeven om te komen tot een plan wat aan deze wens voldoet. Om de dorpsplannen verder uit te werken is echter professionele ondersteuning vanuit de gemeentelijke organisatie gewenst. Voor de uitwerking van één dorpsplan wordt een bedrag geraamd van € 50.000. Uitgaande van de uitwerking van twee dorpsplannen per jaar vragen wij uw raad om voor de jaren 2024 en 2025 € 100.000 per jaar beschikbaar te stellen. Na twee jaar volgt een evaluatie. Op basis van de evaluatie bekijken we of aanvullende middelen nodig zijn voor de dan nog te realiseren dorps-/wijkplannen.

Subsidie Schoolmaatschappelijk werk	**-100**	**-160**	**0**	**0**

Vanaf 2022 financieren we vanuit tijdelijke rijksmiddelen (NPO Coronamiddelen) het schoolmaatschappelijk werk op de basisscholen en het voortgezet onderwijs (Liemers College). De schoolmaatschappelijk werker geeft laagdrempelig advies aan ouders en leerlingen bij psychosociale problemen in de thuissituatie met de insteek dat ouders en leerlingen vaak na een paar gesprekken weer verder kunnen en zwaardere jeugdzorg daarna niet nodig is. Het komende jaar gaan wij met onze uitvoeringsorganisatie stichting Santé Partners in gesprek over de manier om het veronderstelde effect meetbaar te maken.
We vinden het belangrijk het schoolmaatschappelijk werk de komende jaren te blijven ondersteunen. Vanuit NPO-middelen is er niet voldoende budget beschikbaar en de looptijd is tot 1 augustus 2025. Daarom is het voorstel om voor 2024 en 2025 voor een deel van de totale jaarlijkse kosten (van € 231.000) een bedrag op te nemen in de meerjarenbegroting. In 2023 gaan wij met de schoolbesturen in gesprek om te onderzoeken of wij de kosten voor de inzet van schoolmaatschappelijk werk middels cofinanciering kunnen bekostigen in de toekomst.

Totaal mutaties	**-1.533**	**-1.667**	**-1.253**	**-1.171**

7. VOLKSGEZONDHEID EN DUURZAAMHEID

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden volksgezondheid, milieu en duurzaamheid. Volksgezondheid richt zich op een gezonde leefomgeving en leefstijl. Milieu richt zich op de onderdelen lucht, geluid, bodem, externe veiligheid en duurzaamheid (klimaat).
Over duurzaamheid/klimaat zijn in het Nationaal Klimaatakkoord afspraken gemaakt waarbij de uitvoering bij de gemeenten is belegd. De aanpak en invulling van Zevenaar is onderverdeeld in de 'resultaten': energietransitie, warmtetransitie, circulaire economie/fairtrade gemeente en klimaatadaptatie.

Wat willen we?
Wij willen een bijdrage leveren aan een gezonder Zevenaar. Dit bereiken we door meer dan een goede gezondheidszorg alleen. De omgeving waarin we leven is ook belangrijk om ons geestelijk en lichamelijk fit te voelen. We werken ook aan een duurzame samenleving. Zo borgen we de toekomstbestendigheid en leefbaarheid van de samenleving voor onze toekomstige generaties.

Ontwikkelingen
Het Watertakenplan 2022-2026
Het Watertakenplan De Liemers (WTP) 2022-2026 is een integraal beleidsplan voor stedelijk water, riolering en zuivering voor de regio Liemers. In dit plan hebben de drie Liemerse waterorganisaties en waterschap Rijn en IJssel hun beleid en plannen verwoord voor hun watertaken. Dat zijn de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater en de waterschapstaken voor zuivering en waterhuishouding in het stedelijk gebied. Deze taken zijn onderling sterk met elkaar verweven. Door hierin gezamenlijk op te trekken, worden kwaliteit, duurzaamheid en doelmatigheid geborgd voor zowel de korte als de lange termijn. Dit is op 21 september 2022 door de raad vastgesteld. In de komende jaren wordt gefaseerd uitvoering gegeven aan het plan.

RES Groene Metropool Regio Arnhem Nijmegen Uitvoeringsplan voor de RES (Circulaire regio)
Het uitvoeringsplan (UVP) Regionale Energiestrategie (RES) Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is geactualiseerd. Hierin is afgesproken hoe we de komende jaren gaan samenwerken, hoe we komen tot uitvoering van de RES 1.0 en op welk niveau (lokaal, bovenlokaal, regionaal of bovenregionaal). Het is een kompas voor alle deelnemers aan deze RES en voor het regionaal projectteam RES. Het bouwt voort op het UVP dat in het voorjaar in 2022 akkoord is bevonden door het vorig Bestuurlijk Platform Circulaire Regio. Met dit geactualiseerde UVP wordt invulling gegeven aan een aantal nieuwe ontwikkelingen en de beschikbare financiële middelen. Hierbij is uitgegaan van een jaarlijkse Rijksbijdrage, een jaarlijkse bijdrage van € 0,58 per inwoner door gemeenten vanaf 2024 tot en met 2030 en een door de provincie geleverde procesbegeleider warmte in 2023.

Verduurzamen eigen organisatie
Gemeente Zevenaar heeft de ambitie en doelstelling om haar eigen organisatie te verduurzamen op verschillende onderdelen zoals eigen vastgoed, energie, inkoop- en aanbesteding, mobiliteit, realisatie en beheer van de openbare ruimte en bewustwording en gedrag. Om invulling aan deze opgave te geven, maakt gemeente Zevenaar gebruik van de CO_2-prestatieladder, een methodiek om de CO_2-uitstoot te berekenen op basis van diverse kritische prestatie-indicatoren (KPI's) en vervolgens stapsgewijs deze uitstoot terug te dringen om zo in 2025 – 2026 100% CO_2-neutraal te zijn. Wij zetten hierbij in op concrete maatregelen zoals het plaatsen van zonnepanelen op en isoleren van gemeentelijke gebouwen, het toepassen van duurzame materialen bij renovaties, duurzaam en circulair aanbesteden, aansluiten bij een regionale grondstoffenbank voor grond-, weg- en waterbouwmaterialen en stimuleren van energiebesparing en duurzaam vervoer bij medewerkers.

Laadinfrastructuur elektrische auto's
Vanuit de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) worden gemeenten in het kader van uitvoering van het klimaatakkoord gevraagd een intensivering aan te brengen in het realiseren van publieke, snellaad- en

logistieke laadinfrastructuur. Gemeente Zevenaar is voor de uitrol van publieke laadinfrastructuur (met name gericht op elektrisch vervoer van personenauto's) aangesloten bij de regionale concessie laadinfrastructuur georganiseerd door Gelderland en Overijssel Regionale Agenda Laadinfrastructuur (GO-RAL) en onderzoekt in ditzelfde samenwerkingsverband naar de intensiveringsmogelijkheden van snellaad- en logistieke laadinfrastructuur.

Warmtetransitievisie
De planning om het proces in de wijken en dorpen van Zevenaar te starten om aardgas vrij te worden is vanwege financiële afwegingen bij de kadernota 2020-2023 getemporiseerd. Er is afgesproken dat vanaf 2023 de verdere uitrol versneld opgepakt gaat worden. Verder worden vanwege landelijke ontwikkelingen andere eisen gesteld aan een warmtetransitievisie, om als Warmteprogramma onderdeel uit te maken van de Omgevingsvisie. De warmtevisie en de planning worden daarvoor in 2023 geactualiseerd. Per (cluster van) dorp(en) of wijk(en) wordt onderzocht wat het beste alternatief voor aardgas is. Deze actualisatie is ook de basis voor de wijk uitvoeringsplannen. Op basis van de actualisatie en onderzoek wordt ook duidelijk hoeveel middelen er nodig zijn. Wij komen hier bij de begroting 2024-2027 op terug.

Warmtenetten en gebruik van restwarmte
Om de gemeenten meer handvatten te geven in de warmtetransitie, wordt nieuwe wet- en regelgeving ontwikkeld. Eén van de ontwikkelingen is dat warmtenetten in publieke handen moeten zijn. Dit betekent ook wat voor de rol en positie van de gemeente Zevenaar. De voorbereiding daarop loopt nu en rond de zomer 2023 moet daar richting op komen. Wij komen hier bij de begroting 2024-2027 op terug.

Op het Gelders Eiland is een businesscase in ontwikkeling voor het gebruik van de restwarmte van de steenfabriek in Spijk. De provincie, de gemeente en andere partijen dragen bij in de kosten van dit onderzoek. Er wordt toegewerkt naar een intentieovereenkomst (eind 2023/begin 2024) om daarna te werken naar een samenwerkingsovereenkomst eind 2025.

Nationaal isolatieprogramma
Als gemeente Zevenaar vragen wij de specifieke uitkering (SpUk) Lokale Aanpak Isolatie aan bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Met deze SpUk kunnen en gaan wij eigenaar-bewoners met een energielabel D, E, F of G of vergelijkbare energetische staat en een WOZ-waarde onder de nationale hypotheekgarantie (NHG)-grens van € 429.300 helpen bij het isoleren van hun woning. Echter met de middelen uit deze SpUk kunnen wij slechts een deel van de woningeigenaren helpen. Wij willen meer woningeigenaren helpen bij de isolatie van hun woning om de aanpak daarmee te versnellen en te verruimen. Een voorstel hiervoor met nadere financiële specificering volgt op een later moment.

GGD/Volksgezondheid
De afgelopen jaren is taakstellend bezuinigd op het budget van de GGD (VGGM). Daarmee is de basiskwaliteit in het gedrang gekomen en kan op onderdelen niet meer aan het wettelijk niveau worden voldaan. Het betreft hier bijvoorbeeld de jeugdgezondheidszorg, milieu en preventie. In regioverband zijn enkele scenario's besproken die een herstel en borging van de GGD-functie mogelijk maken. De verwachting is dat de functie van de GGD binnen het voorliggende veld evenals binnen de uitvoering van de Omgevingswet eerder groter dan kleiner zal worden, waardoor het gerechtvaardigd is de basiskwaliteit op een goed niveau te krijgen. Daar hoort vanaf 2024 een structurele investering bij van:
Bevolkingszorg: 50.000 (was 46.000)
GGD: 1.085.000 (was 818.000)
JGZ 0-4: 619.000 (was 524.000)

Beleidskaders
- Milieubeleidsplan 2013-2030 Zevenaar
- Beleidsvisie Externe Veiligheid 2012 Zevenaar
- Nota Bodembeheer 2011 Zevenaar
- Geluidbeleid 2008 Zevenaar
- Geluidbeleid Rijnwaarden
- Watertakenplan de Liemers 2022-2026 (2022)
- Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) (2022)

- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Beheerplan water en riolering (2022)
- Beheerplan begraafplaatsen (2022)

WAT WILLEN WE?

7. Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

Wij willen een bijdrage leveren aan een gezonder Zevenaar. Dit bereiken we door meer dan een goede gezondheidszorg alleen. De omgeving waarin we leven is ook belangrijk om ons geestelijk en lichamelijk fit te voelen. We werken ook aan een duurzame samenleving. Zo borgen we de toekomstbestendigheid en leefbaarheid van de samenleving voor onze toekomstige generaties.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten	
7.1.1 Wij optimaliseren de aanwezigheid van AED's in wijken en dorpen	2022-2025
7.1.2 Wij werken aan verbetering van aanrijdtijden van ambulancezorg	2022-2025
7.1.3 Wij versterken de ondersteuning van (aanstaande) ouders en bieden van passende hulp aan kwetsbare (aanstaande) ouders	2023-2025
7.1.4 Wij zetten ons in voor behoud van de ziekenhuiszorg in ziekenhuis Rijnstate Zevenaar	2022-2025
7.2.1 Wij stimuleren maatschappelijke discussie, bewustwording en voorlichting over de energietransitie	2023-2026
7.2.2 Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed	2025-2026
7.2.3 Wij werken in de regio samen aan de Regionale energiestrategie	2023e.v.
7.2.4 Wij zetten in op energiebesparing	2023-2026
7.2.5 Wij verruimen de laadinfrastructuur voor elektrische auto's	2022-2026
7.4.1 Wij zetten ons in voor het keurmerk Fairtrade gemeente	2023-2026
7.4.2 Wij werken aan de opgave circulaire economie, ook via de Groene Metropoolregio	2023-2025
7.4.3 Wij vernieuwen het afvalbeleid	2024-2025
7.5.1 Wij nemen maatregelen ter voorkoming van wateroverlast en droogte	2023-2026
7.5.2 Wij verminderen hittestress	2024-2026
7.3.1 Wij voeren de plannen van de Warmtevisie uit	2023-2026
7.3.2 Wij zetten in op een Warmtenet en het gebruik van restwarmte	2023-2026
7.6.1 Wij onderzoeken de mogelijkheden van verbeteren van de luchtkwaliteit	2023-2024

7.1 Verbeteren van de volksgezondheid in Zevenaar

7.1.1 Wij optimaliseren de aanwezigheid van AED's in wijken en dorpen 2022-2025

Er zijn in de afgelopen periode al de nodige AED's geplaatst in wijken en dorpen. We beoordelen in de komende periode of er nog aanvulling gewenst is en hoe we het beheer borgen. We onderzoeken een subsidieregeling, met name voor opleidingen. Crowdfunding en andere vormen van financiering willen we aanmoedigen.

7.1.2 Wij werken aan verbetering van aanrijdtijden van ambulancezorg 2022-2025

Met de VGGM blijven we in overleg om de aanrijdtijden van ambulance spoedritten te verbeteren in een aantal kernen. Daarbij houden we rekening met ontwikkelingen in de ambulancezorg, infrastructurele werken en positionering van de ambulanceposten in de regio.

7.1.3 Wij versterken de ondersteuning van (aanstaande) ouders en bieden van passende hulp aan kwetsbare (aanstaande) ouders 2023-2025

Ook al in de fase voor de geboorte van een kind ondersteunen we kwetsbare (aanstaande) ouders. Hierbij sluiten we sinds 2020 aan bij het landelijke project Kansrijke Start voor alle kinderen. Binnen dit kader bieden we de doelgroep laagdrempelige ondersteuning thuis met initiatieven als Voorzorg en Nazorg voor kwetsbare (aanstaande) ouders en Sterk Ouderschap voor ouders die vragen om een steuntje in de rug. We willen dit aanbod uitbreiden met o.a. groepsbijeenkomsten voor aanstaande jonge ouders. Dit is wat de doelgroep zelf als wens heeft aangegeven. De inzet kan een preventieve werking hebben op de lange termijn.

7.1.4 Wij zetten ons in voor behoud van de ziekenhuiszorg in ziekenhuis Rijnstate Zevenaar 2022-2025

Ziekenhuis Rijnstate Zevenaar blijft behouden voor Zevenaar en omgeving. Met handhaving van het huidige aanbod van zorg onderzoeken we mogelijkheden voor toevoeging van versterkende (specialistische) functies voor gezondheidszorg op deze locatie, bijvoorbeeld geriatrische voorzieningen.

7.2 Inzetten voor uitsluitend gebruik van duurzame vormen van energie

7.2.1 Wij stimuleren maatschappelijke discussie, bewustwording en voorlichting over de energietransitie 2023-2026

Samen met onze inwoners en bedrijven staan we voor de opgave energietransitie. Dat willen we bereiken door ons in te zetten op het besparen van het energieverbruik en op een overstap van fossiele brandstoffen naar duurzame vormen van energie. Wij geven ruimte aan initiatieven uit de samenleving, die een bijdrage leveren aan de energietransitie. We willen in dialoog met inwoners en andere betrokkenen samen een koers uit stippelen hoe Zevenaar in 2050 CO_2 neutraal is. Samen met onze inwoners gaan we op zoek naar de beste alternatieve energiebronnen voor Zevenaar en op welke locaties deze het best gerealiseerd kunnen worden. Via het energieloket, energiecoaches en campagnes als Kids groen en duurzaam, energiebesparing woningvoorraad en door middel van informatievoorziening aan bedrijven (samen met de ODRA) zorgen we voor de nodige bewustwording en gedragsverandering.

7.2.2 Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed 2025-2026

De CO_2-Prestatieladder zetten we in om als organisatie op de onderdelen energie inkoop, mobiliteit en eigen vastgoed (gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en de gemeentewerf) 100% CO_2-neutraal zijn.

7.2.3 Wij werken in de regio samen aan de Regionale energiestrategie 2023-e.v.

Via de Groene Metropoolregio dragen wij bij aan de totstandkoming van een Regionale Energie Strategie (RES). Het RES moet de energietransitie, het overschakelen van fossiele energie naar duurzame energie, mogelijk maken.
Dit gebeurt bijvoorbeeld via zonnevelden, windturbines of warmte uit de bodem. De gezamenlijke ambitie en de zoekgebieden voor duurzame opwek zijn in het RES 1.0 besluit vastgelegd. Verder is de basis gelegd voor de Regionale Structuur Warmte.
Naast duurzaamheid is ook het ruimtelijk aspect van belang. De regio werkt onder andere via een plan Milieueffectrapportage (MER) aan de onderbouwing van de keuzes, die in de RES 2.0 moeten worden gemaakt.

7.2.4 Wij zetten in op energiebesparing 2023-2026

De energierekening wordt voor iedereen hoger, de noodzaak en urgentie van de energie- en warmtetransitie is en wordt belangrijker. Daarom moet iedereen mee kunnen doen. We maken slim gebruik van landelijke regelingen en subsidietrajecten. Kennis en kunde worden zoveel mogelijk gedeeld via bestaande

platforms/kanalen (zoals het energieloket en energiecoaches). Deelname aan landelijke subsidieregelingen biedt de mogelijkheid van subsidie voor kleine energiebesparende maatregelen. Die deelname zetten wij voort. Ook onze eigen subsidieregeling voor toekomstbestendig wonen blijven we inzetten voor het stimuleren van energiebesparende maatregelen.

7.2.5 Wij verruimen de laadinfrastructuur voor elektrische auto's 2022-2026

Via een laadvisie willen we aangeven hoe Zevenaar een bijdrage kan leveren aan de totstandkoming van een landelijk dekkend netwerk laadpalen. Wij sluiten daarbij aan op de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL), opgesteld door provincie, gemeenten, marktpartijen en netbeheerders. Wij werken daarvoor samen in de Samenwerkingsregio Oost.

7.3 Werken aan een aardgasvrij Zevenaar in 2050

7.3.1 Wij voeren de plannen van de Warmtevisie uit 2023-2026

Het Nationaal Klimaatakkoord heeft de regie van de warmtetransitie bij de gemeenten neergelegd, om te komen tot alternatieven voor aardgas als warmtebron. In Zevenaar moeten ongeveer 20.000 woningen aardgas vrij worden, waarbij betaalbaarheid en betrouwbaarheid belangrijke uitgangspunten zijn. Dit hebben we vastgelegd in de Warmtetransitievisie (vastgesteld 2019).

De planning om het proces in de wijken en dorpen van Zevenaar te starten om aardgas vrij te worden is vanwege financiële afwegingen bij de Kadernota 2020-2023 getemporiseerd. Er is afgesproken dat vanaf 2023 de verdere uitrol versneld opgepakt gaat worden. De planning wordt daarvoor geactualiseerd. In 2023 starten we de uitvoering van de warmtevisie. Daarin staat de aanpak van het energiezuiniger en aardgasvrij maken van de woningen in de gemeente Zevenaar. Per kern dorp, wijk of en buurt wordt bekeken welke de meest logische alternatieven voor aardgas zouden kunnen zijn en wanneer. Er wordt een termijn van 2 jaar ingepland voor overleg en planvorming met de bewoners.

In Angerlo is al een pilot voor de warmtetransitie opgestart. Het opgestelde plan, vastgesteld door de gemeenteraad op 29 september 2021, vormt de basis voor een uitvoeringsplan. Voor het opstellen daarvan wordt gewerkt door alle betrokken partijen (bewoners, woningcorporatie, netbeheerder en gemeente) samen in de Programma Organisatie Angerlo. De ervaringen en uitkomsten van deze pilot zijn waarschijnlijk goed bruikbaar voor de uitrol over rest van de gemeente.

7.3.2 Wij zetten in op een Warmtenet en het gebruik van restwarmte 2023-2026

Met de woningbouwcorporaties en de provincie onderzoekt de gemeente de mogelijkheden van een warmtenet voor de stad Zevenaar. Daarvoor is in 2020 een plan opgesteld. De onderzoeksresultaten geven aanleiding over te gaan tot een intentieovereenkomst (einde 2022) en vervolgens toe te werken naar een samenwerkingsovereenkomst (2023) met als doel de aanleg van een warmtenet.
Verder vindt een onderzoek plaatst naar de mogelijkheden van het door trekken van dit warmtenet naar Didam (gemeente Montferland).

Op het Gelders Eiland is een businesscase in ontwikkeling voor het gebruik van de restwarmte van de steenfabriek in Spijk. De provincie, de gemeente en andere partijen dragen ook bij in de kosten van dit onderzoek.

7.4 Werken aan een volledig circulaire economie in 2050

7.4.1 Wij zetten ons in voor het keurmerk Fairtrade gemeente 2023-2026

Met de werkgroep Fairtrade gemeente Zevenaar zetten we ons in om het keurmerk Fairtrade gemeente te verwerven. De voorbereidingen zijn nagenoeg afgerond. Naar verwachting kan het keurmerk nog in 2022 worden aangevraagd en vindt toekenning plaats in 2023. Dat is een eerste stap naar verantwoord inkopen tegen een eerlijke prijs.

7.4.2 Wij werken aan de opgave circulaire economie, ook via de Groene Metropoolregio 2023-2025

Een circulaire economie is gericht op het optimaal inzetten en hergebruiken van grondstoffen. Het vormt een gesloten kringloop, waarin producten en grondstoffen hun waarde behouden. Zevenaar heeft als doelstelling in 2030 50% en 2050 100% circulair te zijn. Via een routekaart circulaire economie zetten we routes uit om dat doel te bereiken.
Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Wij nemen deel aan de opgave circulaire regio van de Groene Metropoolregio 2023-2025. Via deze regionale samenwerking bevorderen we circulaire opdrachtgeverschap en inkoop in de grond-, weg en waterbouw.

7.4.3 Wij vernieuwen het afvalbeleid 2024-2025

Het plaatsen van ondergrondse containers voor restafval bij hoogbouw is het laatste grote onderdeel van de harmonisatie van het afvalbeleid. Ook het nieuwe aanbiedstation op 7Poort nadert zijn voltooiing. In 2023 kunnen we de effecten van deze ontwikkelingen op het afvalaanbod en de afvalscheiding in kaart brengen. Mede op basis daarvan moet de gemeente brengen we in beeld hoe we verder willen met het afvalbeleid in de toekomst, welke doelen wij nastreven en welke middelen hiervoor nodig zijn. Hierna volgt actualisatie van het afvalstoffenbeleid. Wij moeten daarnaast bepalen hoe wij in overleg met de gemeente Montferland gevolg willen geven aan het onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de Reinigingsdienst De Liemers (RDL).

7.5 Voorbereiden op klimaatverandering en de gevolgen daarvan voor wateroverlast, hitte, verdroging en overstroming

7.5.1 Wij nemen maatregelen ter voorkoming van wateroverlast en droogte 2023-2026

Het klimaat verandert en daar moeten wij op inspelen. Wij hebben samen met de gemeenten Westervoort, Duiven en het Waterschap Rijn en IJssel het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie in de Liemers vastgesteld. Hierin is het beperken en voorkomen van wateroverlast en droogte ten gevolge van klimaatverandering geregeld. Het beperken en voorkomen van hittestress is hierin nog niet geregeld.

In het uitvoeringsplan is gekozen voor het scenario, waarin is gezocht naar zoveel mogelijk samenloop met andere ingrepen en aanpakken binnen gemeente Zevenaar. Maatregelen die worden getroffen in het kader van klimaatadaptatie dragen vaak ook bij aan andere doelen. De kosten van de klimaatmaatregelen worden gedekt uit het watertakenplan.

7.5.2 Wij verminderen hittestress 2024-2026

Voor de structurele aanpak voor het verminderen van hittestress in de gemeente wordt in 2023 een programma ontwikkeld en dit wordt geborgd in het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie.

7.6 Verbeteren van de luchtkwaliteit

7.6.1 Wij onderzoeken de mogelijkheden van verbeteren van de luchtkwaliteit 2023-2024

Een goede luchtkwaliteit is belangrijk voor een gezonder en langer leven, met meer kwaliteit. Inzetten op het verbeteren van de luchtkwaliteit is daarom essentieel. We onderzoeken mogelijkheden voor subsidie of cofinanciering voor projecten die hiertoe bijdragen.

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Begroting 2026
Hernieuwbare elektriciteit (%)					
	2020	16,30	11,50		

Omvang huishoudelijke restafval (kg/inwoner)

	2021	102,00	102,00	91,00	91,00

Toelichting In 2021 was de hoeveelheid aan huis opgehaald restafval 97 kg per inwoner, in 2022 92 kg. In 2023 verwachten wij een daling naar 91 kg vanwege de invoering van diftar bij hoogbouw halverwege het jaar. Daarna kan alleen nieuw beleid leiden tot een verdere vermindering. Daartoe wordt in 2024 een nieuw afvalstoffen- en grondstoffenplan opgesteld.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2024
Gemeenschappelijke regeling		
Reinigingsdienst de Liemers (RDL)	RDL zorgt voor de uitvoering van een groot deel van de afvalinzameling en -verwerking, een basistaak van de gemeente.	2.029

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
BATEN				
Baten tot de kadernota	9.898	9.830	9.135	8.901
Mutaties baten kadernota				
2. Actualisatie bestaand beleid	0	-25	-25	-25
Begraafrechten	-25	-25	-25	-25
3. Nieuw beleid	0	0	-26	-26
Hondenterreinen en afvalbakken	0	0	-26	-26
Totaal mutaties baten kadernota	-25	-25	-51	-51
Totaal baten na de kadernota	9.873	9.805	9.084	8.850
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	12.102	12.528	11.025	10.794
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	448	448	448	448
Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	3	3	3	3
Bijdrage ODRA - Bijstelling bijdrage omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen	50	50	50	50
Bijdrage ODRA - Regionale samenwerking milieubeleid	5	5	5	5
Bijdrage VGGM	391	391	391	391
3. Nieuw beleid	0	0	-26	-26
Hondenterreinen en afvalbakken	0	0	-26	-26

Totaal mutaties lasten kadernota	448	448	422	422
Totaal lasten na de kadernota	12.550	12.977	11.448	11.217
Saldo voor bestemming	-2.677	-3.172	-2.364	-2.367
Mutaties reserves				
ONTTREKKINGEN				
Onttrekkingen tot de kadernota	308	662	0	0
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	308	662	0	0
TOEVOEGINGEN				
Toevoegingen reserves tot de kadernota	0	0	0	0
Onttrekkingen kadernota				
Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	308	662	0	0
Saldo na bestemming	-2.369	-2.510	-2.364	-2.367

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-3	-3	-3	-3

De inwonerbijdrage voor 2024 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 8,55. Dit is een stijging van € 1,08 ten opzichte van de inwonersbijdrage zoals in de begroting 2023 voorzien. Deels wordt deze stijging veroorzaakt door toepassing van indexering (€ 0,50 per inwoner) en deels door een bijdrage voor de Regionale Energie Strategie 2023-2030 (RES) (€ 0,58 per inwoner). De bijdrage voor de RES dekken wij uit de middelen van de specifieke uitkering "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid. Hierdoor is het nadeel voor Zevenaar € 25.000.

Bijdrage ODRA - Bijstelling bijdrage omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen	**-50**	**-50**	**-50**	**-50**

De begroting 2024 van de gemeenschappelijke regeling omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen (ODRA) laat een hogere bijdrage voor de basistaken zien van € 50.000. Deze verhoging is grotendeels het gevolg van de stijging van het uurtarief in 2024.

Bijdrage ODRA - Regionale samenwerking milieubeleid	**-5**	**-5**	**-5**	**-5**

Naar aanleiding van de notitie 'Verkenning versterking samenwerking milieubeleid specialismen' hebben de beleidsafdelingen in de regio positief geadviseerd om in te zetten op meer regionale samenwerking van milieubeleid en de coördinatie hiervan onder te brengen bij de ODRA. Voor Zevenaar een bedrag van € 15.000. Binnen het budget is hiervoor € 10.000 beschikbaar. Daarom ramen wij aanvullend € 5.000.

Bijdrage VGGM	**-391**	**-391**	**-391**	**-391**

De bijdrage voor 2024 van Zevenaar aan de VGGM is overeenkomstig de ontwerpbegroting van de gemeenschappelijke regeling. Hierbij is rekening gehouden met de actuele inwoneraantallen, indexeringen voor 2024 en met de aanpassingen van de gewijzigde begroting 2023 zoals een verhoging voor noodzakelijke versterking in de bedrijfsvoering. De verhoging voor Zevenaar bedraagt € 814.000 (programma 1 € 423.000 brandweer en programma 7 € 391.000 volksgezondheid).

2. Actualisatie bestaand beleid

Begraafrechten	**-25**	**-25**	**-25**	**-25**

De afgelopen jaren zien we de inkomsten bij de begraafplaatsen teruglopen. Er zijn minder begravingen doordat meer mensen de voorkeur geven aan cremeren. Ook het plaatsen van urnen op de begraafplaatsen loopt terug. Daarom verlagen we de geraamde inkomsten met € 25.000 naar een meer realistische hoogte. Dit nadeel brengen we ten laste van het begrotingsresultaat.

3. Nieuw beleid

Hondenterreinen en afvalbakken	**0**	**0**	**0**	**0**

Het hondenbeleid willen we harmoniseren. Er zijn nu verschillende hondenuitlaatvoorzieningen in de kernen van de gemeente met verschillende regels. We gaan een helder en eenduidig beleid formuleren waarbij het uitgangspunt is dat de eigenaar en houder van de hond overal binnen de bebouwde kom de uitwerpselen opruimt. Om de uitwerpselen weg te kunnen gooien plaatsen we ruim honderd afvalbakken extra in de openbare ruimte. Daarnaast bieden we ruimte voor het los laten lopen van honden binnen de bebouwde kom. Hiervoor gaan we omheinde hondenloslooopterreinen aanbrengen. We betrekken in 2024 de bewoners bij het vaststellen van de geschikte locaties voor de afvalbakken en hondenloslooopterreinen. Om dit te kunnen realiseren vragen wij een investeringsbudget van € 60.000 voor de afvalbakken en € 140.000 voor de hondenloslooopterreinen. Voor de hondenloslooopterreinen hanteren we een afschrijvingstermijn van 15 jaar. De afschrijvingslasten vanaf 2026 bedragen € 13.000. Daarnaast hebben we € 2.000 geraamd voor de jaarlijkse vervanging van de afvalbakken. Dit brengen we ten laste van het begrotingsresultaat. Daarnaast stijgen de kosten voor het ledigen van de afvalbakken voor de RDL. Wij hebben dan ook vanaf 2026 de doorbelasting vanuit de RDL verhoogd. Dit verrekenen we binnen de afvalstoffenheffing en is daarmee budgettair neutraal.

Totaal mutaties	**-473**	**-473**	**-473**	**-473**

8. VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) en wonen.

Wat willen we?
We maken gewenste ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de natuur- en cultuurhistorische waarden. We zetten de veranderopgave van de Omgevingswet in voor een andere manier van werken binnen het fysieke domein. We vinden dat er voor iedereen een geschikte woning moet zijn en dat onze inwoners prettig moeten kunnen wonen in een veilige en schone omgeving.

Ontwikkelingen
Ontwikkeling Zevenaar-Oost
In het kader van de ruimtelijke (regionale) opgave en ontwikkelingen wordt onderzoek gedaan naar een toekomstige uitbreiding aan de oostkant van Zevenaar voor wonen, werken, infra, recreatie, natuur en energietransitie.

Wet goed verhuurderschap
Op 21 maart jl. heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel goed verhuurderschap ("Wet goed verhuurderschap") aangenomen. Met de invoering van deze wet gelden er vanaf 1 juli 2023 aanvullende regels voor verhuur van woonruimte en voor verhuur van verblijfsruimte aan arbeidsmigranten. De kern van deze wetgeving is de introductie van een algemene landelijke norm voor goed verhuurderschap. Handhaving van deze basisnorm zal bij gemeenten komen te liggen, dat is een nieuwe ontwikkeling waarvoor beleid nog moet worden vastgesteld. Naast dat er landelijke algemene regels worden ingevoerd, kunnen gemeenten ook op lokaal niveau nieuwe regels invoeren. Gemeenten mogen dan bijvoorbeeld een verhuurvergunning verplicht stellen in kwetsbare wijken waar door verhuurders misbruik wordt gemaakt van de sociaaleconomische positie van huurders.
Om zicht te krijgen op deze situaties zijn gemeenten verplicht een meldpunt te openen. Hier kan eenieder op anonieme basis terecht om een melding van ongewenst verhuurgedrag te doen.

Ontwikkeling woningmarkt
De ambitie voor de woningbouw is het realiseren van 150 tot 200 woningen per jaar. In 2022 zijn netto 117 woningen opgeleverd. Door de ontwikkelingen op de woningmarkt (prijs- en rentestijgingen, leencapaciteit kopers, materiaalkosten en capaciteitstekort) komen de doelstellingen voor woningbouw verder onder druk te staan.

Beleidskaders
- Structuurvisie Zevenaar 2012-2030
- Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030 (2017)
- Woonvisie Zevenaar
- Plan Woningbouw
- Woonvisie Gelders Eiland (2018)
- Nota grondbeleid Zevenaar 2021
- Woondeal Arnhem Nijmegen 2020
- Nota vastgoedbeleid
- Liemerse Woonagenda 2020
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024
- Toets- en afwegingskader grootschalige duurzame energieopwekking (zon en wind)
- Integraal accommodatieplan 2020-2040 (IAP)

WAT WILLEN WE?

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

We maken gewenste ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de natuur- en cultuurhistorische waarden. We zetten de veranderopgave van de Omgevingswet in voor een andere manier van werken binnen het fysieke domein. We vinden dat er voor iedereen een geschikte woning moet zijn en dat onze inwoners prettig moeten kunnen wonen in een veilige en schone omgeving.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten	
8.1.1 Wij actualiseren de woonvisies	2023-2024
8.1.2 Wij zetten een doorstroommakelaar in	2023-2026
8.1.3 Wij maken jaarlijks prestatieafspraken met woningcorporaties	2023e.v.
8.1.4 Wij stellen een woningbouwplan voor een continue bouwstroom op en geven uitvoering aan dit plan	2022-2026
8.2.1 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Groene Groeiregio	2023-2025
8.2.2 Wij geven uitvoering aan de Omgevingswet	2022-2026
8.2.3 Wij intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen	2022-2026
8.2.4 Wij werken samen met partners aan de realisering van het Rivierklimaatpark	2022e.v.

8.1 Zorgen voor een geschikte woning voor iedereen

8.1.1 Wij actualiseren de woonvisies 2023-2024

Bij de actualisatie van onze woonvisies kijken we kritisch naar de bestaande beleidsregels: waar zitten belemmeringen en knelpunten. We zetten in op sneller en efficiënter werken. We nemen de woonbehoefte van specifieke doelgroepen zoals spoedzoekers, jongeren, CPO-initiatiefnemers, statushouders, 'reizigers', woon-zorgvragers en arbeidsmigranten mee. Ook nemen we de kwaliteit van de bestaande voorraad en verduurzaming mee. We stimuleren het toevoegen van meer levensloopbestendige woningen of het levensloopbestendig maken van de huidige voorraad, maar ook versnelde realisatie van flexwoningen nemen we hierin mee.

8.1.2 Wij zetten een doorstroommakelaar in 2023-2026

Een doorstroommakelaar adviseert inwoners (op eigen verzoek) over welke woonsituatie het beste bij hen past. We vragen hiervoor bij een provincie een bijdrage aan vanuit de Verhuiscoachregeling.

8.1.3 Wij maken jaarlijks prestatieafspraken met woningcorporaties 2023-e.v.

In de prestatieafspraken met de woningcorporaties zetten we in op het toevoegen van sociale huurwoningen (30% van de toegevoegde woningvoorraad) en middeldure huurwoningen. Daarnaast zetten we in op verduurzaming bij bestaande woningen en bespreken we de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de corporaties.
In de raamovereenkomst met de corporaties is 25% sociale huur opgenomen, deze passen we aan naar 30%. Wij hebben geen beleid op middeldure woningen, dit is ook niet opgenomen in woonvisies. Dat gaan we nu wel doen. Hiervoor is het nodig om de woonvisies te actualiseren. Daarin gaan we opnieuw de definitie bepalen van wat we betaalbaar vinden, rekening houdend met de huidige marktsituatie en prijsontwikkeling. Daarbij kijken we ook naar instrumenten zoals erfpacht en startersleningen.

8.1.4 Wij stellen een woningbouwplan voor een continue bouwstroom op en geven uitvoering aan dit plan 2022-2026

In dit plan staat aangegeven welke woningbouw (nieuwbouw) op welke locaties de komende jaren plaatsvindt. Dit plan is afgestemd op de woningbouwbehoefte.
Wij streven naar een continue bouwstroom door het toevoegen van 150-200 woningen per jaar. Wij kijken naar mogelijkheden om woningen sneller te realiseren. Bouwen met nieuwe technieken, bijvoorbeeld fabrieksmatig (prefab) en alternatieve materialen zoals hout, bieden kansen voor versnelling van de realisatietijd. Daarnaast bekijken we hoe wij het proces nog effectiever kunnen inrichten.
Voor leegkomende of leegstaande gebouwen bekijken we of deze een nieuwe functie kunnen krijgen, bij voorkeur wonen. We gaan hiervoor het gesprek aan met eigenaren van leegstaande objecten om te kijken of deze zich lenen voor functieverandering. Dit kan het geval zijn voor individuele objecten maar ook voor een groter gebied dat om herstructurering vraagt. Als het om ons eigen vastgoed gaat zetten we in op een combinatie van maatschappelijke functies en wonen.
Er moet voldoende capaciteit zijn om goed uitvoering te kunnen geven aan de ambitieuze bouwopgaven (meer bouwen, strakke vergunningverlening) en om uitvoering te kunnen geven aan de Omgevingswet (o.a. kortere procedures, participatie, integrale besluitvorming).

8.2 Uitvoeren van de Omgevingswet en ruimtelijke projecten

8.2.1 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Groene Groeiregio 2023-2025

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. In de regio geven we uitvoering aan twee speerpunten:

- Wonen in balans: Versnellen van de woningbouw (uitvoering Woondeal).
- Leefomgeving: Verbinden van de ruimtelijke opgaven (Opstellen verstedelijkingsstrategie en het ondertekenen van het verstedelijkingsakkoord).

8.2.2 Wij geven uitvoering aan de Omgevingswet 2022-2026

Naar verwachting treedt op 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking. Of dat ook de definitieve datum is, zal in oktober blijken. Belangrijk is namelijk dat de ICT-problemen verholpen zijn. De implementatie van de Omgevingswet heeft een structureel effect op de gemeente als organisatie (groeiende, krimpende en veranderende capaciteit, legesopbrengsten, vervallen taken en nieuwe taken). Daarbij biedt de stelselwijziging veel decentrale beleidsruimte (keuzevrijheid) die effect gaat hebben op de organisatie en de financiën. De VNG heeft in samenwerking met een aantal gemeenten het Structureel Effectenmodel Omgevingswet ontwikkeld. Aan de hand van dit model zijn de structurele effecten van de Omgevingswet in beeld gebracht. Omdat er nog inhoudelijke beleidskeuzes gemaakt moeten worden is uitgegaan van een aantal aannames over o.a. vroegtijdige participatie, overname van de zogenaamde bruidsschat en de opzet van de nieuwe omgevingsplannen (globaal of gedetailleerd). De beschikbaar gestelde budgetten voor de invoering van de Omgevingswet zijn deels nog beschikbaar voor de transitiefase, maar behoeven wellicht nog aanvulling.

De Omgevingswet vereist het vaststellen van een omgevingsvisie en 1 omgevingsplan voor het gehele grondgebied van de gemeente. Bij het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan onderzoeken we ook de mogelijkheden voor welstandsvrij bouwen en houden we de taakstelling van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit tegen het licht. Ook verkennen we of (gedeelten van) werklocaties te transformeren zijn naar woongebieden.

8.2.3 Wij intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen 2022-2026

Inwoners betrekken we meer en op het juiste moment bij de ruimtelijke ordening en wonen o.a. bij gebiedsgericht werken, omgevingsvisie en bouwplannen. Dit sluit aan op het nog op te stellen gemeentebrede participatiebeleid. Voor het toetsen van initiatieven werken wij met de omgevingstafel. Een omgevingstafel is een overlegstructuur waarbij een initiatief voor een ruimtelijk project vanuit verschillende invalshoeken (o.a. ruimtelijk, wonen, natuur, milieu, fysieke en sociale leefomgeving) wordt bekeken en beoordeeld. Deze is nog zeer intern gericht, maar gaan we uitbreiden en meer naar buiten richten.
Wij kijken kritisch naar het idee van de conceptaanvraag zoals wij deze momenteel hanteren. We toetsen in

een vroeg stadium (idee fase) het initiatief op kansrijkheid. Hierdoor geven we wooninitiatieven van inwoners en ontwikkelaars meer kans en we kunnen sneller besluiten. Ook voorkomen we hiermee dat een initiatiefnemer veel voorbereidingskosten moet maken. Bij het herinrichten van een wijk, zetten we in op wijkgericht werken.

8.2.4 Wij werken samen met partners aan de realisering van het Rivierklimaatpark 2022-e.v.

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst die in oktober 2020 gesloten is met de gemeenten Arnhem, Duiven, Rheden, Westervoort, het waterschap Rijn en IJssel, de provincie Gelderland, de staat der Nederlanden en Natuurmonumenten nemen we in 2022 een besluit over toezegging van financiën voor de uitvoering van maatregelen in het Rivierklimaatpark. Van de gemeente Zevenaar wordt een bijdrage verwacht voor

- Het verbeteren (verkeersveiliger maken) van de Marsweg.
- De opwaardering van de entrees van het gebied.
- Een algemene kwaliteitsimpuls.
- De aanleg van struinroutes.

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Begroting 2026
Demografische druk (%)					
	2022	74,00	80,10	80,10	80,10
Toelichting	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar ligt in Zevenaar aanzienlijk hoger dan het landelijk- en Gelders gemiddelde.				
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€)					
	2022	847,00	814,00	701,00	701,00
Toelichting	Deze indicator betreft het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afvalbeheer en rioolbeheer zijn we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie.				
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€)					
	2022	914,00	915,00	829,00	829,00
Toelichting	De indicator heeft betrekking op het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afvalbeheer en rioolbeheer zijn we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie.				
Gemiddelde WOZ-waarde (per € 1.000)					
	2022	310,00	265,00	303,00	288,00
Toelichting	De ontwikkeling van de woningmarkt wordt conform landelijke cijfers als volgt ingeschat: 2023 --> 2024 -5% 2024 --> 2025 -2% 2025 --> 2026 +2% 2026 --> 2027 +2%				
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)					
	2022	8,40	5,80	7,50	6,00

Toelichting In de gemeente Zevenaar zijn de afgelopen drie jaar ruim 700 woningen gerealiseerd en opgeleverd. De vraag naar woningen blijft hoog. Wij zetten daarom in op realisatie en versnelling van de opgave de komende jaren en bieden daarbij ruimte voor een jaarlijkse toevoeging van 200 woningen. Met het uiteindelijke streven naar een continue bouwstroom van 150 tot 200 woningen op jaarbasis.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2024
Gemeenschappelijke regeling		
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	Uitvoering van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor gemeenten uit de regio Arnhem. Ook is ODRA voor de deelnemende gemeenten het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.	669

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
BATEN				
Baten tot de kadernota	30.827	211	21.674	21.674
Mutaties baten kadernota				
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	30.827	211	21.674	21.674
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	33.104	2.829	23.785	23.761
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	2	2	2	2
Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	2	2	2	2
Totaal mutaties lasten kadernota	2	2	2	2
Totaal lasten na de kadernota	33.106	2.831	23.788	23.763
Saldo voor bestemming	-2.280	-2.620	-2.114	-2.090
Mutaties reserves				

ONTTREKKINGEN

Onttrekkingen tot de kadernota	545	500	0	0

Onttrekkingen kadernota

Totaal onttrekkingen kadernota				

Totaal onttrekkingen na de kadernota	545	500	0	0

TOEVOEGINGEN

Toevoegingen reserves tot de kadernota	0	0	0	0

Onttrekkingen kadernota

Totaal toevoegingen kadernota				

Totaal onttrekkingen na de kadernota	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	545	500	0	0

Saldo na bestemming	-1.735	-2.120	-2.114	-2.090

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-2	-2	-2	-2

De inwonerbijdrage voor 2024 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 8,55. Dit is een stijging van € 1,08 ten opzichte van de inwonersbijdrage zoals in de begroting 2023 voorzien. Deels wordt deze stijging veroorzaakt door toepassing van indexering (€ 0,50 per inwoner) en deels door een bijdrage voor de Regionale Energie Strategie 2023-2030 (RES) (€ 0,58 per inwoner). De bijdrage voor de RES dekken wij uit de middelen van de specifieke uitkering "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid. Hierdoor is het nadeel voor Zevenaar € 25.000.

Totaal mutaties	-2	-2	-2	-2

FINANCIËN

AUTORISATIE

De autorisatie van de budgetten gebeurt bij de vaststelling van de begroting en eventueel wijzigingen van de begroting in uw raad. Op basis van deze autorisatie zijn wij gemachtigd binnen de gestelde kaders uitgaven te doen en inkomsten te genereren.

Beleid autorisatie

In de verordening artikel 212 Gemeentewet heeft u in de vergadering van 31 mei 2023 hierover het volgende bepaald:

Artikel 5. Autorisatie begroting en investeringskredieten

1. De raad autoriseert met het vaststellen van de begroting de baten en de lasten per programma.
2. Bij de begrotingsbehandeling geeft de raad aan van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringsbudget wil ontvangen. De overige nieuwe investeringsbudgetten worden bij de begrotingsbehandeling met het vaststellen van de financiële positie geautoriseerd.
3. Bij de behandeling van de tussenrapportages in de raad bedoeld in artikel 6, eerste lid, doen burgemeester en wethouders voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde baten en lasten, het wijzigen van de geautoriseerde investeringsbudgetten en het bijstellen van het beleid. In geval van investeringen met een meerjarig karakter doen burgemeester en wethouders indien nodig ook bij iedere begroting op grond van geactualiseerde ramingen voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde investeringsbudgetten.
4. Voor een investering waarvan het investeringsbudget niet met het vaststellen van de begroting is geautoriseerd, leggen burgemeester en wethouders voorafgaand aan het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel met een voorstel voor het vaststellen van een investeringsbudget aan de raad voor.
5. Bij investeringen met een meerjarig karakter mag binnen het investeringsbudget geschoven worden tussen de jaargrenzen. In het investeringsoverzicht bij de jaarstukken worden deze verschuivingen aan de raad gemeld.

Soorten budgetten

Een budget is een in de begroting opgenomen uit te geven of te ontvangen geldbedrag dat is gekoppeld aan een product om bepaalde activiteiten en prestaties te realiseren. Een budget komt tot uitdrukking in een bedrag voor baten en/of lasten.

Binnen onze gemeente kennen wij verschillende soorten budgetten:

1. Exploitatiebudgetten
   Deze worden ook wel reguliere budgetten genoemd. Dit betreft, vaak structurele, geldbedragen die op jaarbasis binnen de begroting aan een budgethouder ter beschikking staan.
2. Investeringsbudgetten
   Een investeringsbudget is een afzonderlijk door u verleend geldbedrag voor het uitvoeren van nieuwe investeringen of projecten, toegekend aan een budgethouder. Het nut van deze investeringen strekt zich over meerdere jaren uit.
3. Reserves en voorzieningen
   Reserves en voorzieningen zijn bijzondere 'budgetten'. Deze zijn door u ingesteld voor het doen of dekken van specifieke uitgaven. Bij voorzieningen bijvoorbeeld op basis van een door u vastgesteld beheerplan.

Exploitatiebudgetten

U autoriseert ons college op het niveau van programma's. Wij zijn daarmee bevoegd uitvoering te geven aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma met behulp van de daarbij opgenomen middelen. Voorwaarde daarbij is dat wij bij de besteding van de budgetten voor bestaand beleid binnen de grenzen van het totale budget van het programma blijven. Binnen deze grenzen zijn wij bevoegd om de wijze van besteding van de budgetten aan te passen als dit noodzakelijk is voor het bereiken van de door u vastgestelde doelstellingen van het betreffende programma. Hiervoor hoeven wij u, ingevolge de voorschriften, geen begrotingswijziging voor te leggen.
Bij het schuiven met budgetten tussen verschillende programma's, moeten wij uw goedkeuring vragen door middel van het voorleggen van een raadsvoorstel met begrotingswijziging.
Bij tussentijdse voortgangsrapportages en de jaarstukken leggen wij aan u verantwoording af over de uitvoering, de besteding van de middelen en de bereikte resultaten van het betreffende programma en de realisatie van de doelstellingen.

Investeringsbudgetten

Bij de programmabegroting vermelden wij per programma naast de exploitatiebudgetten ook de investeringsbudgetten uit het meerjareninvesteringsplan die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma. Zoals gezegd autoriseert u ons op het niveau van de programma's en zijn wij daarmee bevoegd uitvoering te geven aan de realisatie van de doelstellingen van het betreffende programma. Wij zijn dus bevoegd om ook uitvoering te geven aan de investeringsbudgetten. Hiertoe ramen wij een investeringsbudget, inclusief bijbehorende dekking en eventueel in te stellen dekkingsreserves en de jaarlijkse kosten van rente en afschrijving. Bij investeringen met een meerjarig karakter mag binnen het investeringsbudget geschoven worden tussen de jaargrenzen.
Indien bij een budgetaanvraag blijkt dat het te voteren bedrag noodzakelijkerwijs hoger (10% of meer) is dan het in het meerjareninvesteringsplan opgenomen bedrag zullen wij u hiervoor vooraf om autorisatie vragen. Hierbij zullen wij tevens de daarbij behorende dekkingsmiddelen aangeven. In dergelijke gevallen zullen wij u ook een begrotingswijziging voorleggen. Na uw goedkeuring, met de bijbehorende begrotingswijziging, is het investeringsbudget beschikbaar gesteld. Uiteraard leggen wij ook over de uitvoering van de investeringsbudgetten, zowel inhoudelijk als financieel, tussentijds (indien er sprake is van noodzakelijke aanpassingen) en bij de jaarstukken verantwoording aan u af.

Budgetten reserves en voorzieningen

Bij de programmabegroting presenteren wij per programma ook de betreffende reserves en voorzieningen. Voor mutaties in reserves zijn wij verplicht uw raad om autorisatie te vragen. In het kader van het budgetrecht bent u als raad bevoegd reserves in te stellen en toevoegingen en onttrekkingen te autoriseren. De bij het onderdeel reserves opgenomen mutaties gelden in dit verband als vast te stellen kader. Voor noodzakelijke wijzigingen hierin komen wij met een apart voorstel bij u terug.
Voor voorzieningen geldt een ander regime. U stelt als raad een voorziening in op basis van bijvoorbeeld een onderhoudsplan. Bij de instelling van de voorziening bepaalt u de hoogte van de jaarlijkse dotatie. De werkelijke bestedingen ten laste van de voorziening vinden plaats op basis van het vastgestelde onderhoudsplan. Deze bestedingen vallen binnen het mandaat van ons college.

KADERS EN UITGANGSPUNTEN

Hieronder zijn uitgangspunten opgenomen die zijn gehanteerd bij het opstellen van de ramingen in deze kadernota 2024-2027.

Uitgangspunt van het financiële beleid van onze gemeente is een structureel en reëel sluitende begroting. Dit betekent dat:

- structurele lasten worden gedekt door structurele baten;
- de begroting duidelijk inzicht geeft welke baten en lasten incidenteel van aard zijn;
- budgetten in de begroting zijn gebaseerd op het bestaande beleid;
- de meerjarenraming is gebaseerd op constante lonen en prijzen.

Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting zijn opgenomen. Omdat de gemeente structurele taken uitvoert, zijn structurele baten en lasten de regel. Incidentele lasten zijn de uitzondering. De toezichthouder houdt bij het beoordelen van de incidentele baten en lasten de volgende volgorde aan:

- Aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost)
- Einddatum (duidelijk en onvoorwaardelijk)
- De materiële beïnvloeding (voldoende omvang)

Hulpmiddel voor het invullen van het begrip incidenteel is: baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost) gaat echter altijd boven het hulpmiddel.

De in het overzicht opgenomen incidentele lasten en baten betreffen middelen die naar de aard van de post een eenmalig karakter hebben en waarbij een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum vastligt. Voorbeelden van incidentele posten zijn:

- implementatiekosten;
- verkopen van bezit;
- alle mutaties van grondexploitatie.

Onderdeel	Grondslag	Toelichting
Loonontwikkeling	4,70	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand maart 2023).
Prijsontwikkeling	7,50 *	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand maart 2023).
Huren en pachten	7,50 *	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand maart 2023).
Subsidies	7,50 *	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand maart 2023).
Belastingen	7,50 *	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand maart 2023).
Leges en heffingen	7,50 *	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand maart 2023).

* Het percentage van 7,5% bestaat uit de raming van de prijsontwikkeling van 2024 (3,9%), plus de doorwerking van de verhoging van de prijsontwikkeling van 2023 (3,6%).

	2024	2025	2026	2027
Aantal inwoners	45.020	45.340	45.560	45.770
Aantal woningen	20.970	21.220	21.420	21.620
	De prognoses zijn gebaseerd op interne cijfers.			

Rentepercentage voor investeringen

In het taakveld Treasury onder programma 0. Bestuur en ondersteuning zijn alle rentelasten en de toegerekende rente opgenomen, het renteresultaat is hier zichtbaar. Nieuwe investeringen leggen beslag op de financieringsmiddelen. Naast afschrijvingslasten ramen wij nu structureel rentelasten.
Als rentepercentage voor nieuwe investeringen wordt het gemiddelde percentage van een half jaar voorafgaand aan het opstellen van de begroting genomen van een 20 jarige lineaire vaste geldlening bij de Bank voor Nederlandse Gemeenten. De keuze voor 20 jaar is het gemiddelde van de meest voorkomende investeringen (bedrijfsgebouwen) 40 jaar en de minimale afschrijvingstermijn van 1 jaar.
De berekening van het percentage voor 2024 (t/m 19 april 2023) volgens deze methodiek komt afgerond uit op 3,4.

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten				
0. Bestuur en ondersteuning	112.499	112.452	107.158	104.497
1. Veiligheid	126	126	126	126
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	265	265	265	265
3. Economie	2.173	1.826	492	492
4. Onderwijs	1.026	1.022	1.022	1.022
5. Sport, cultuur en recreatie	1.411	1.406	1.399	1.399
6. Sociaal domein	14.077	16.080	16.684	17.184
7. Volksgezondheid en milieu	9.873	9.805	9.084	8.850
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	30.827	211	21.674	21.674
Actuele stand begroting - baten	**172.277**	**143.194**	**157.903**	**155.508**
Lasten				
0. Bestuur en ondersteuning	27.960	26.205	26.244	25.849
1. Veiligheid	4.698	4.684	4.682	4.683
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	6.731	6.685	6.573	6.782
3. Economie	2.783	2.344	1.047	1.033
4. Onderwijs	5.946	6.015	6.199	6.259
5. Sport, cultuur en recreatie	11.556	11.407	11.194	11.242
6. Sociaal domein	70.746	71.898	72.289	72.734
7. Volksgezondheid en milieu	12.550	12.977	11.448	11.217
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	33.106	2.831	23.788	23.763
Actuele stand begroting - lasten	**176.076**	**145.045**	**163.464**	**163.561**
Saldo				
0. Bestuur en ondersteuning	84.539	86.248	80.914	78.648
1. Veiligheid	-4.572	-4.558	-4.557	-4.557
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-6.466	-6.420	-6.308	-6.516
3. Economie	-610	-517	-555	-540
4. Onderwijs	-4.920	-4.993	-5.177	-5.237
5. Sport, cultuur en recreatie	-10.145	-10.001	-9.795	-9.844
6. Sociaal domein	-56.669	-55.818	-55.605	-55.550
7. Volksgezondheid en milieu	-2.677	-3.172	-2.364	-2.367
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-2.280	-2.620	-2.114	-2.090
Actuele stand begroting - saldo	**-3.799**	**-1.851**	**-5.561**	**-8.052**
Mutaties reserves				
0. Bestuur en ondersteuning	111	111	111	111
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	198	119	33	33
3. Economie	15	0	17	17
4. Onderwijs	193	193	193	193
5. Sport, cultuur en recreatie	567	458	258	258
6. Sociaal domein	24	24	24	24
7. Volksgezondheid en milieu	308	662	0	0

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	545	500	0	0
Totaal mutaties reserves	**1.962**	**2.066**	**636**	**636**
Actuele stand begroting na de kadernota	**-1.837**	**215**	**-4.925**	**-7.416**

FINANCIEEL MEERJARENBEELD

In onderstaande tabel staat een overzicht van alle financiële baten en lasten, zoals die zijn opgenomen in deze rapportage. In de tabel worden baten en lasten apart gepresenteerd.
Na de tabel geven wij de toelichtingen op alle financiële mutaties. Deze toelichtingen staan op alfabetische volgorde, maar er is geen indeling op baten en lasten. Elke wijziging wordt daarmee eenmalig ("netto") toegelicht.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
BATEN				
Primitieve begroting 2023-2026	166.355	135.705	149.357	148.887
Mutaties 1e Voortgangsrapportage 2023	4.742	5.514	5.998	3.573
Totale baten tot de kadernota	**171.097**	**141.219**	**155.354**	**152.459**
Mutaties in deze kadernota (baten)				
1. Autonome ontwikkelingen	1.200	**2.000**	2.600	3.100
Beschermd wonen	1.200	2.000	2.600	3.100
2. Actualisatie bestaand beleid	-25	**-25**	-25	-25
Begraafrechten	-25	-25	-25	-25
3. Nieuw beleid	5	**0**	-26	-26
Beregeningsinstallatie sportterreinen	5	0	0	0
Hondenterreinen en afvalbakken	0	0	-26	-26
Totaal gemuteerde baten	**1.180**	**1.975**	**2.549**	**3.049**
Totale baten tot en met de kadernota	**172.277**	**143.194**	**157.903**	**155.508**
LASTEN				
Primitieve begroting 2023-2026	164.753	131.487	151.876	151.644
Mutaties 1e voortgangsrapportage 2023	6.227	7.771	5.660	5.531
Totale lasten tot de 1e VGR	**170.981**	**139.258**	**157.536**	**157.175**
Mutaties in deze kadernota (lasten)				
1. Autonome ontwikkelingen	3.101	**4.112**	4.727	5.255
Areaaluitbreiding de Bem en de Tol	0	230	230	230
Beschermd wonen	1.200	2.000	2.600	3.100
Bijdrage BVO DRAN doelgroepenvervoer	-53	-83	-58	82
Bijdrage BVO DRAN leerlingenvervoer	72	48	67	175
Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	25	25	25	25
Bijdrage Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	32	33	34	35
Bijdrage MGR - module RBL (leerplicht)	69	69	69	69
Bijdrage MGR - module WgSW (sociale werkvoorziening)	600	654	624	402

Bijdrage MGR - modules inkoop en beheer	59	59	59	59
Bijdrage ODRA - Bijstelling bijdrage omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen	50	50	50	50
Bijdrage ODRA - Regionale samenwerking milieubeleid	5	5	5	5
Bijdrage Samenwerking de Liemers - programma RID	184	184	184	184
Bijdrage Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD)	25	25	25	25
Bijdrage VGGM	814	814	814	814
Uitbreiding onderwijsleerpakket en meubilair Sterrenschool	20	0	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	1.518	**1.349**	1.083	1.013
Aanvullend subsidie Voedselbank	6	6	6	6
Bijdrage Samenwerking de Liemers - programma RSD (regionale sociale dienst)	606	606	606	606
Doorontwikkeling RID	275	0	0	0
Formatie juridisch advies	166	166	166	166
Hardware voor nieuwe medewerkers	0	28	28	28
Implementatie na aanbesteding applicaties sociaal domein	100	150	0	0
Implementatie Wet digitale toegankelijkheid	110	0	0	0
Meegroeien opleidingsbudgetten	25	50	50	50
Onderhoud rijksmonument Schipperspoort Lobith	7	0	0	0
Ontvlechting en professionalisering inkoop	96	154	58	58
Parkeeronderzoek	20	0	20	0
Raadzaal - apparatuur	0	0	10	10
Softwareapplicatie buitendienst	25	25	25	25
Subsidie NME Kunstwerk!	0	0	-50	-100
Uitbreiding verkeersregelinstallaties	7	7	7	7
Versterken I-organisatie	75	157	157	157
3. Nieuw beleid	477	**326**	118	118
Aanpassing budgetten schuldhulpverlening	16	16	16	16
Beregeningsinstallatie sportterreinen	28	-12	-12	-12
Gemeentelijke bijdrage vier molens	8	8	8	8
Hondenterreinen en afvalbakken	0	0	-11	-11
Ondersteuning dorpsraden voor de uitwerking van dorpsplannen	100	100	0	0
Onderwijshuisvesting	0	0	63	63
Opstellen Lokale Ontwikkelstrategie	110	55	55	55
Subsidie Kinderboerderij Pannerden	25	0	0	0
Subsidie Schoolmaatschappelijk werk	100	160	0	0
Verder digitaliseren dienstverlening	70	0	0	0

Verkeerskundig onderzoek aansluiting snelfietsroute F12 (Arnhem-Zevenaar) op F18 (Zevenaar-Didam-Doetinchem) en F3 (Zevenaar-Babberich-Elten-Emmerich)	20	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**5.096**	**5.787**	**5.928**	**6.386**
Totale lasten tot en met kadernota	**176.076**	**145.045**	**163.464**	**163.561**
Resultaat voor bestemming	**-3.799**	**-1.851**	**-5.561**	**-8.052**
ONTTREKKINGEN				
Primitieve begroting 2023-2026	2.108	1.290	572	572
Mutaties 1e Voortgangsrapportage 2023	-145	756	44	44
Onttrekkingen in deze kadernota	0	20	20	20
Totaal onttrekkingen reserves	1.962	**2.066**	636	636
TOEVOEGINGEN				
Primitieve begroting 2023-2026	0	0	0	0
Mutaties tot de 1e voortgangsrapportage 2023	0	0	0	0
Toevoegingen in deze kadernota	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**0**	0	0
Saldo reserve mutaties	**1.962**	**2.066**	**636**	**636**
Resultaat na bestemming	**-1.837**	**215**	**-4.925**	**-7.416**

TOELICHTING MUTATIES IN DE EXPLOITATIE

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Autonome ontwikkelingen				
Areaaluitbreiding de Bem en de Tol	**0**	**-230**	**-230**	**-230**

De deelgrondexploitaties de Bem en de Tol zijn voor een groot deel woonrijp gemaakt. Wij verwachten dat deze in 2023/2024 gesloten worden. Hierdoor stijgen de onderhoudskosten vanaf 2025. Voor wegen gaat het om € 69.000, waarvan € 55.000 gestort wordt in de voorziening groot onderhoud wegen en € 14.000 voor de klein onderhoudskosten. Voor openbaar groen gaat het om € 40.000. Tenslotte stijgt de benodigde personele capaciteit van openbare werken met € 121.000. Deze wijzigingen leiden tot een nadelig resultaat van € 230.000.

Beschermd wonen	**0**	**0**	**0**	**0**

De verwachting is dat beschermd wonen vanaf 2024 over gaat van de centrum gemeente (Arnhem) naar de regio gemeentes. Uitgangspunt is dat de rijksmiddelen in overeenstemming zijn met de uitgaven zodat het financieel geen gevolgen heeft. We nemen daarom de ramingen aan de baten- en lastenkant budgettair neutraal op. De geraamde bedragen zijn nog onzeker in afwachting van definitieve besluitvorming.

Bijdrage BVO DRAN doelgroepenvervoer	**53**	**83**	**58**	**-82**

De bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2024-2027 van de BVO DRAN. De bijdrage in 2024 daalt in totaal met ongeveer € 53.000. De daling van de vervoerskosten komt door een daling van het vervoer. De daling van het vervoer is groter dan de stijging door een hogere indexering van de vervoerskosten (NEA-index van 2,0 naar 13,7%). Bij het vervoer voor Wmo en dagbesteding is de impact van corona nog steeds merkbaar. Bij het jeugdwetvervoer is de daling een gevolg van een daling van het aantal actieve reizigers en ritten in de 2e helft van 2022.
In 2027 wordt het nieuwe jaar aan de begroting toegevoegd. De kosten stijgen ten opzichte van 2026 vanwege de reguliere jaarlijkse groei (Wmo en dagbesteding 5% en jeugdwetvervoer 15%) en de indexering (2%). Daarnaast worden de kosten voor zero emissie die tot medio 2026 waren verlaagd naar 0% (Wmo) en 7,5% (dagbesteding en jeugd) vanaf 2027 weer begroot op 5% en 15%.

Bijdrage BVO DRAN leerlingenvervoer	**-72**	**-48**	**-67**	**-175**

De bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2024-2027 van de BVO DRAN. De bijdrage stijgt in 2024 voornamelijk door de doorwerking van de hogere indexering van de vervoerskosten van 2% naar 13,7% (NEA-index) in 2023.
In 2027 wordt het nieuwe jaar aan de begroting toegevoegd. De kosten stijgen ten opzichte van 2026 vanwege de reguliere jaarlijkse groei (3%) en de indexering (2%). Daarnaast worden de kosten voor zero emissie die tot medio 2026 waren verlaagd naar 7,5% vanaf 2027 weer begroot op 15%.

Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	**-25**	**-25**	**-25**	**-25**

De inwonerbijdrage voor 2024 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 8,55. Dit is een stijging van € 1,08 ten opzichte van de inwonersbijdrage zoals in de begroting 2023 voorzien. Deels wordt deze stijging veroorzaakt door toepassing van indexering (€ 0,50 per inwoner) en deels door een bijdrage voor de Regionale Energie Strategie 2023-2030 (RES) (€ 0,58 per inwoner). De bijdrage voor de RES dekken wij uit de middelen van de specifieke uitkering "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid. Hierdoor is het nadeel voor Zevenaar € 25.000.

Bijdrage Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	**-32**	**-33**	**-34**	**-35**

De bijdrage aan de GRHVOL voor 2024 is aangepast. Hierbij is uitgegaan van de meerjarenbegroting van de gemeenschappelijke regeling. De totale bijdrage voor Zevenaar aan de GRHVOL is in 2024 afgerond € 69.000 lager als de bijdrage in 2023 met name door lagere kapitaallasten (waarvan de fasering is verwerkt in de 1e VGR 2023). In de jaren 2025 t/m 2027 neemt de jaarlijkse bijdrage toe tot het niveau van 2023 waarbij rekening is gehouden met de investering in nieuwbouw/uitbreiding, voor een bedrag van € 3.500.000, van een bestaande locatie in Zevenaar.

Bijdrage MGR - module RBL (leerplicht)	**-69**	**-69**	**-69**	**-69**

De bijdrage voor 2024 e.v. jaren is gebaseerd op de meerjarenraming van de gemeenschappelijke regeling voor de module RBL (leerplicht). De hogere bijdrage is veroorzaakt door uitbreiding van de formatie als gevolg van de nieuwe formatierichtlijn voor uitvoering van de leerplichttaken. Daarnaast is rekening gehouden met de inflatie en loonkostenstijgingen van de gewijzigde begroting 2023 en verwachte stijging voor 2024. Dit leidt tot een nadeel van € 69.000.

Bijdrage MGR - module WgSW (sociale werkvoorziening)	**-600**	**-654**	**-624**	**-402**

De hogere bijdrage aan de MGR voor de module WgSW heeft betrekking op loonkostenontwikkeling en inflatie (structurele effecten van de gewijzigde begroting 2023 en indexeringen 2024 e.v.). Daarnaast is rekening gehouden met de aangepaste verdeling op basis van het gewijzigde aantal arbeidsjaren per gemeente op 30-10-2022. Dit leidt tot een nadeel van € 600.000 aflopend naar € 402.000 in 2027.

Bijdrage MGR - modules inkoop en beheer	**-59**	**-59**	**-59**	**-59**

De bijdrage voor 2024 e.v. jaren is gebaseerd op de meerjarenraming van de gemeenschappelijke regeling voor de modules inkoop en beheer.
De bijdrage aan de MGR voor deze modules wordt naar boven bijgesteld met € 59.000. Deze stijging wordt volledig veroorzaakt door de loonkostenontwikkeling (CAO).

Bijdrage ODRA - Bijstelling bijdrage omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen	**-50**	**-50**	**-50**	**-50**

De begroting 2024 van de gemeenschappelijke regeling omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen (ODRA) laat een hogere bijdrage voor de basistaken zien van € 50.000. Deze verhoging is grotendeels het gevolg van de stijging van het uurtarief in 2024.

Bijdrage ODRA - Gemeentelijke archiefbeheer milieu	**0**	**0**	**0**	**0**

Het algemeen bestuur van de ODRA heeft een besluit genomen om, in tegenstelling tot wat in de dienstverleningsovereenkomst ODRA-gemeente Zevenaar is vastgelegd, de archivering van het onderdeel milieu onder te brengen bij het Gelders Archief (E-depot). Het betreft het archiveren van alle uitgevoerde zaken vanuit vergunningverlening en toezicht en handhaving door de ODRA. Het gaat om een bedrag van € 14.000 structureel vanaf 2024. Dekking komt uit onze bestaande formatie waardoor het budgettair neutraal verloopt.

Bijdrage ODRA - Regionale samenwerking milieubeleid	**-5**	**-5**	**-5**	**-5**

Naar aanleiding van de notitie 'Verkenning versterking samenwerking milieubeleid specialismen' hebben de beleidsafdelingen in de regio positief geadviseerd om in te zetten op meer regionale samenwerking van milieubeleid en de coördinatie hiervan onder te brengen bij de ODRA. Voor Zevenaar een bedrag van € 15.000. Binnen het budget is hiervoor € 10.000 beschikbaar. Daarom ramen wij aanvullend € 5.000.

Bijdrage Samenwerking de Liemers - programma RID	**-184**	**-184**	**-184**	**-184**

Volgens de begroting 2024 van de RID wordt de inwonerbijdrage van Zevenaar € 3.153.000; een stijging van € 184.000. Dit betreft met name loon- en prijsindex. Daarnaast raamt de RID kosten voor extra onderhoudscontracten en beveiliging.

Bijdrage Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD)	**-25**	**-25**	**-25**	**-25**

De bijdrage aan het Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) wordt voor Zevenaar verhoogd met € 25.000. Betreft naast loon- en prijsontwikkeling een uitbreiding van personeel voor het archief.

Bijdrage VGGM	**-814**	**-814**	**-814**	**-814**

De bijdrage voor 2024 van Zevenaar aan de VGGM is overeenkomstig de ontwerpbegroting van de gemeenschappelijke regeling. Hierbij is rekening gehouden met de actuele inwoneraantallen, indexeringen voor 2024 en met de aanpassingen van de gewijzigde begroting 2023 zoals een verhoging voor noodzakelijke versterking in de bedrijfsvoering. De verhoging voor Zevenaar bedraagt € 814.000 (programma 1 € 423.000 brandweer en programma 7 € 391.000 volksgezondheid).

Uitbreiding onderwijsleerpakket en meubilair Sterrenschool	**-20**	**0**	**0**	**0**

In verband met de groei van het aantal leerlingen van de Sterrenschool is een aanvraag ontvangen voor de uitbreiding van het onderwijsleerpakket en meubilair van de Sterrenschool voor één groep. Het college kan deze aanvraag toekennen nadat de middelen door de raad beschikbaar zijn gesteld (november 2023).

2. Actualisatie bestaand beleid

Aanvullend subsidie Voedselbank	**-6**	**-6**	**-6**	**-6**

De stichting Voedselbank Zevenaar is vanwege de slechte bouwkundige staat, waardoor het niet meer veilig was om vanuit dat pand te werken, verhuisd naar een nieuwe locatie. Voor de hogere huur is extra subsidie nodig om de werkzaamheden te kunnen voortzetten.

Begraafrechten	**-25**	**-25**	**-25**	**-25**

De afgelopen jaren zien we de inkomsten bij de begraafplaatsen teruglopen. Er zijn minder begravingen doordat meer mensen de voorkeur geven aan cremeren. Ook het plaatsen van urnen op de begraafplaatsen loopt terug. Daarom verlagen we de geraamde inkomsten met € 25.000 naar een meer realistische hoogte. Dit nadeel brengen we ten laste van het begrotingsresultaat.

Bijdrage Samenwerking de Liemers - programma RSD (regionale sociale dienst)	**-606**	**-606**	**-606**	**-606**

In de meerjarenbegroting van de gemeenschappelijke regeling 2024-2027 is rekening gehouden met de cao-ontwikkelingen (bijgesteld) van 2023 en de verwachte ontwikkeling voor 2024. Daarnaast is rekening gehouden indexering van de overige lasten, de geactualiseerde dienstverleningsovereenkomst en stijging van de formatie. Voor de gemeente Zevenaar leidt dit tot een nadeel van € 606.000.
In de raming is nog geen rekening gehouden met de nieuwe bestuurlijke opdracht van de RSD (waarvoor in de periode 2024-2026 jaarlijks een extra budget nodig is van € 203.000) die in het najaar van 2023 aan de raden wordt voorgelegd.

Doorontwikkeling RID	**-275**	**0**	**0**	**0**

Op basis van een extern adviesrappport luidt het voorstel om de huidige ICT-samenwerking voort te zetten en te intensiveren, om zo de ICT-ontwikkelingen bij te kunnen benen. Investeringen zijn nodig in de bedrijfsvoering, het opstellen van een actuele visie met een cloudstrategie, een heldere governance en digivaardigheid van het personeel. De kostenraming voor 2024 is nu nog een inschatting, namelijk € 530.000; bijdrage Zevenaar 52%.

Formatie juridisch advies	**-166**	**-166**	**-166**	**-166**

In het werkveld van juridische zaken hebben wij de taken en werkzaamheden in beeld gebracht. Indien we ons beperken tot de wettelijk verplichte taken, een minimale inzet ter borging van de juridische kwaliteitszorg en de ondersteuning van de afdelingen, is er in de formatie een tekort van twee fte. We zien een verband met de aanhoudende toename in het aantal Woo-verzoeken, het aantal klachten en het aantal bezwaren. Voor 2022 en 2023 is eerder tijdelijke capaciteit toegekend, waarmee de druk en de risico's voor nu grotendeels zijn weggenomen. De behoefte en noodzaak is echter structureel. We stellen daarom voor deze inzet van twee fte structureel te maken.

Hardware voor nieuwe medewerkers	**0**	**-28**	**-28**	**-28**

De prognose is dat we de komende tijd gefaseerd 50 nieuwe medewerkers gaan aannemen. Dit op basis van de besluitvorming bij de meerjarenbegroting 2023-2026. Voor deze medewerkers schaffen wij nieuwe devices aan zoals een laptop en een smartphone. Het gaat om een investeringsbedrag van € 100.000 welke leidt tot jaarlijkse kapitaallasten van € 28.000.

Implementatie na aanbesteding applicaties sociaal domein	**-100**	**-150**	**0**	**0**

De huidige basisapplicatie voor het sociaal domein moet opnieuw worden aanbesteed. Dit zal een Europese aanbesteding worden. Wij verwachten dat het totale traject twee jaar in beslag zal nemen. Wij starten in 2024 met de voorbereidingen. De implementatie moet eind 2025 gereed zijn. Voor de extra werkzaamheden en externe expertise vragen wij in 2024 een bedrag van € 100.000, voor 2025 een bedrag van € 150.000.

Implementatie Wet digitale toegankelijkheid	**-110**	**0**	**0**	**0**

Gemeente Zevenaar heeft bij het collegeprogramma het doel gesteld te voldoen aan de wettelijke verplichting digitale toegankelijkheid. Die verplichting houdt in dat Zevenaar de toegankelijkheid van de websites en apps moet verbeteren. Daarnaast is digitale toegankelijkheid belangrijk om volledige uitvoering te geven aan onze dienstverlening zoals opgenomen in het coalitieakkoord. Binnen onze ambtelijke organisatie moeten medewerkers en communicatiespecialisten handvatten krijgen om documenten dusdanig op te stellen, dat deze aan de toegankelijkheidseisen voldoen. We zijn verplicht periodiek toegankelijkheidsonderzoeken voor onze websites en mobiele applicaties uit te voeren. Bij het stellen van de doelen is geen budget aangevraagd en gealloceerd. We zijn nu zover dat we een plan van aanpak hebben hoe dit doel zo effectief als mogelijk te bereiken en hebben we inzicht in de middelen die we hiervoor nodig hebben. In 2024 leiden we medewerkers breed in de organisatie op in het opstellen van documenten conform toegankelijkheidseisen, waardoor nieuwe content direct aan de eisen voldoet. Daarnaast pakken we de verbeterpunten uit de eerste reeks toegankelijkheidsonderzoeken op, zodat ook de huidige content aan de eisen voldoet. Om medewerkers vrij te kunnen spelen voor het volgen van de opleiding, het oppakken van de verbeterpunten hebben we extra ondersteuning van één fte voor de periode van één jaar nodig. Om een goede invulling aan digitale toegankelijkheid te geven, vragen we voor 2024 € 110.000. Dit gebruiken we om tijdelijk één extra fte in te huren, de verplichte toegankelijkheidsonderzoeken uit te voeren en het opleiden van medewerkers voor het schrijven van stukken conform toegankelijkheidseisen.

Meegroeien opleidingsbudgetten	**-25**	**-50**	**-50**	**-50**

In de meerjarenbegroting 2023-2026 is als gevolg van nieuw beleid en aanpassing van taken nieuwe ambtelijke formatie beschikbaar gesteld. De nieuw aan te trekken medewerkers faciliteren we met gerichte opleidingen, coaching en ontwikkeling. Ons aantrekkelijk werkgeverschap is gebaseerd op de thema's ,binden, boeien, groeien en loslaten. Een opleidingsbudget van € 1.000 per medewerker is een goed gemiddelde voor gemeentelijke organisaties. Na de verhoging zitten we rond dit landelijk gemiddelde. Dit betekent een verhoging van € 25.000 in 2024 en een verhoging van € 25.000 in 2025.

Onderhoud rijksmonument Schipperspoort Lobith	**-7**	**0**	**0**	**0**

De Schipperspoort in Lobith is gemeentelijk eigendom en een rijksmonument. Uit een rapport van de Monumentenwacht komt naar voren dat dringend onderhoud nodig is. De verwachte kosten hiervoor bedragen € 7.000.

Ontvlechting en professionalisering inkoop	**-96**	**-154**	**-58**	**-58**

Een deel van de doelstellingen die wij als gemeente willen realiseren is afhankelijk van een goed inkoopbeleid. Daarnaast is mede in het kader van de rechtmatigheid de afgelopen jaren geconstateerd dat het aanbestedingsproces verbetering behoeft. Op basis hiervan zijn wij tot de conclusie gekomen dat de huidige inrichting onze doelstellingen niet optimaal ondersteunt. Om de basis te versterken en zo de doelstellingen van Zevenaar op verschillende vlakken, inclusief aanverwante opgaven als duurzaamheid en SROI te verbeteren, willen wij de inkoopfunctie intern fundamenteel anders inrichten. De inkoopsamenwerking binnen de SdL beëindigen wij en richten de inkoop fundamenteel anders in binnen onze eigen organisatie. Voor het verwezenlijken van deze overgang en het borgen van met name het strategisch inkoop, contract- en leveranciersmanagement zijn incidentele middelen voor 2024 en 2025 benodigd. Met ingang van 2025 is 0,6 fte structurele formatie extra benodigd.

Parkeeronderzoek	**-20**	**0**	**-20**	**0**

Een parkeeronderzoek is een middel om een goed beeld te krijgen (en houden) van de parkeersituatie op straat. Daarbij is het herhalen van zo'n onderzoek van belang om beeld te krijgen van de effecten van bepaalde maatregelen/ontwikkelingen (bijv. digitalisering van vergunningen, herontwikkeling, extra woningbouw etc.). Het geeft een goed inzicht en mogelijkheid tot datagericht werken. Daarnaast komen er steeds meer meldingen binnen over een "te hoge parkeerdruk in mijn buurt". Om dit soort meldingen beter te kunnen beoordelen én voor inzicht in het effect van de genoemde maatregelen/ontwikkelingen, vragen wij budget aan voor het uitvoeren van een groot parkeeronderzoek door een externe partij. Het laatste

parkeeronderzoek stamt uit 2021, een periode waarover nog onduidelijk is wat precies de invloed van de coronapandemie is geweest. Met een nieuw parkeeronderzoek in 2024 wordt inzichtelijk en met data onderbouwd waar de problematiek zit, kan er gedegen gereageerd worden op meldingen, maar krijgen we bijvoorbeeld ook inzicht in het effect van de digitalisering van de parkeervergunningen. Het wordt duidelijk waar de parkeerproblematiek zich wel/niet afspeelt, en of er trends zichtbaar zijn. Dit onderzoek willen wij in 2024 uitvoeren en in 2026 herhalen. De benodigde kosten hiervoor bedragen € 20.000 in 2024 en € 20.000 in 2026.

Raadzaal - apparatuur	**0**	**0**	**-10**	**-10**

De apparatuur in combinatie met de microfoons in de raadzaal is verouderd. Reserveonderdelen zijn niet meer verkrijgbaar. De huidige apparatuur is tien jaar oud. Daarnaast biedt een nieuw discussiesysteem ook nieuwe functionaliteiten. In combinatie met vergadermanagement kunnen raadsleden digitaal stemmen. Het voorstel is om in 2025 tot vervanging over te gaan. Het geraamde investeringsbedrag is € 100.000, met een jaarlijkse afschrijving van € 10.000.

Softwareapplicatie buitendienst	**-25**	**-25**	**-25**	**-25**

Door de aanschaf van een nieuw softwarepakket (Werkwijzer) krijgen medewerkers in de buitendienst op kaartniveau werkinstructies. Dit vereenvoudigt de aansturing en werkt kwaliteitsverhogend. De kosten voor het abonnement en de benodigde licenties bedragen € 25.000. Dit brengen wij ten laste van het begrotingsresultaat.

Subsidie NME Kunstwerk!	**0**	**0**	**50**	**100**

In het kader van de overname van de NME activiteiten aan Kunstwerk! is voor de duur van vier jaar financiële zekerheid geboden. Deze periode eindigt aan het einde van schooljaar 2025-2026, dus per 1 juli 2026. De einddatum was nog niet financieel verwerkt.

Uitbreiding verkeersregelinstallaties	**-7**	**-7**	**-7**	**-7**

In 2023 wordt een verkeersregelinstallatie geplaatst bij de kruising 7Poort/Mega. Dit leidt vanaf 2024 tot een stijging van de onderhouds- en elektriciteitskosten van € 7.000.

Versterken I-organisatie	**-75**	**-157**	**-157**	**-157**

Om een goede vertaling te kunnen maken van gemeentelijke vraagstukken naar ICT-oplossingen en dus de dienstverlening naar burgers en bedrijven te verbeteren is het noodzakelijk dat we onze I-organisatie verder verstevigen en dichtbij het primaire proces van het sociale en fysieke domein organiseren. Voor de verdere digitalisering van het fysieke domein en met name om de opgave op het gebied van integraal inrichten en beheer van onze openbare ruimte waar te kunnen maken, dient het applicatielandschap gemoderniseerd, geharmoniseerd en actief beheerd worden. Voor deze verdere professionaliseringsslag voeren we structurele formatie op voor het functioneel beheer van deze applicaties.

3. Nieuw beleid

Aanpassing budgetten schuldhulpverlening	**-16**	**-16**	**-16**	**-16**

Ter bevordering en ondersteuning voor inwoners met een schuldenproblematiek willen we gebruik maken van de diensten van 'SchuldHulpmaatje' ter ondersteuning van de vroegsignalering. Voor deze nieuwe subsidierelatie is structureel een bedrag nodig van € 7.500. Om de doorontwikkeling van de huidige schuldhulpverlening en vroegsignalering te bevorderen gaan we ons aansluiten bij de NVVK (jaarlijkse kosten € 6.900). Deze branchevereniging is sinds 1932 de grootste branchevereniging voor schuldhulpverlening en financiële dienstverlening. Aangesloten zijn zorgt voor borging van de bestaande pijlers van de NVVK, zoals gedragscodes en modules, kwaliteit en convenanten en zijn daarmee structureel van aard.
Daarnaast is het wenselijk aan te sluiten op het 'Schuldenknooppunt' waarvoor jaarlijks € 1.500 nodig is. Dit maakt dat er via één centraal knooppunt door schuldhulpverleners en schuldeisers digitaal gecommuniceerd

kan worden. Dit versnelt en vergemakkelijkt de schuldhulpverlening aan onze inwoners.

Beregeningsinstallatie sportterreinen	**-23**	**12**	**12**	**12**

De huidige energiecrisis en daarmee de hoge energieprijzen brengen uitdagingen met zich mee voor de sportaanbieders in onze gemeente. In de brief van 17 oktober 2022 verzocht Ataro de toenmalige gemeenteraad om naast de investering in ledverlichting ook te investeren in automatische beregeningsinstallaties van de natuurvelden. In het raadsvoorstel 'verduurzaming buitensportaccommodaties' hebben wij dit nader toegelicht.
De kosten voor de plaatsing van de beregeningsinstallaties bedragen € 330.000. Dit valt uiteen in € 307.000 voor de aanschaf van de beregeningsinstallaties en € 23.000 implementatiebudget voor Ataro. Deze bedragen zijn inclusief de kostprijsverhogende btw en de compensatie SPUK die we deels ontvangen.
Voor de aanschaf van de beregeningsinstallaties vormen we een investeringsbudget. Ter dekking van de afschrijvingslasten die hieruit voortkomen vormen we een bestemmingsreserve 'afschrijvingslasten beregeningsinstallatie'. De eenmalige storting in deze reserve (€ 307.000) onttrekken we in 2024 uit de algemene reserve. Voor de genoemde € 23.000 willen we een bijdrage aan Ataro verstrekken. Deze eenmalige last brengen we in 2024 ten laste van het begrotingsresultaat. Tenslotte dalen de structurele lasten vanaf 2025 met € 32.000 door de efficiëntieslag die we hiermee maken. Dit zorgt o.a. voor een daling van de bijdrage aan Ataro. Bovenstaande leidt in 2024 tot een incidenteel nadeel van € 23.000 en vanaf 2025 tot een structureel voordeel van € 32.000.

Gemeentelijke bijdrage vier molens	**-8**	**-8**	**-8**	**-8**

Per 2024 komt de provinciale subsidie van € 2.000 per molen voor de instandhouding van monumentale molens te vervallen.
De vier rijksmonumentale molens (twee in gemeentelijk eigendom en twee in particulier eigendom) in de gemeente Zevenaar worden goed onderhouden. Dit willen we zo houden. Omdat de instandhouding van molens zeer kostbaar is en achterstallig onderhoud tot hoge herstelkosten leidt, is het wenselijk dat de vervallen provinciale subsidie wordt gecompenseerd. Het gaat in totaal om een structureel bedrag van € 8.000.

Hondenterreinen en afvalbakken	**0**	**0**	**-15**	**-15**

Het hondenbeleid willen we harmoniseren. Er zijn nu verschillende hondenuitlaatvoorzieningen in de kernen van de gemeente met verschillende regels. We gaan een helder en eenduidig beleid formuleren waarbij het uitgangspunt is dat de eigenaar en houder van de hond overal binnen de bebouwde kom de uitwerpselen opruimt. Om de uitwerpselen weg te kunnen gooien plaatsen we ruim honderd afvalbakken extra in de openbare ruimte. Daarnaast bieden we ruimte voor het los laten lopen van honden binnen de bebouwde kom. Hiervoor gaan we omheinde hondenloslooopterreinen aanbrengen. We betrekken in 2024 de bewoners bij het vaststellen van de geschikte locaties voor de afvalbakken en hondenloslooopterreinen. Om dit te kunnen realiseren vragen wij een investeringsbudget van € 60.000 voor de afvalbakken en € 140.000 voor de hondenloslooopterreinen. Voor de hondenloslooopterreinen hanteren we een afschrijvingstermijn van 15 jaar. De afschrijvingslasten vanaf 2026 bedragen € 13.000. Daarnaast hebben we € 2.000 geraamd voor de jaarlijkse vervanging van de afvalbakken. Dit brengen we ten laste van het begrotingsresultaat.
Daarnaast stijgen de kosten voor het ledigen van de afvalbakken voor de RDL. Wij hebben dan ook vanaf 2026 de doorbelasting vanuit de RDL verhoogd. Dit verrekenen we binnen de afvalstoffenheffing en is daarmee budgettair neutraal.

Ondersteuning dorpsraden voor de uitwerking van dorpsplannen	**-100**	**-100**	**0**	**0**

De afgelopen jaren is vanuit de verschillende dorpsraden intensief gewerkt aan de totstandkoming van een dorpsplan. Dorps- en wijkplannen zijn gericht op het versterken van de leefbaarheid, het beschikbaar hebben van passende (woon)voorzieningen, het kunnen voorzien in de (toekomstige) zorgbehoefte, het borgen van cultuur en recreatieve voorzieningen en verder alle andere zaken die daaraan bijdragen. Alles met als doel de sociale structuur en vitaliteit in de kernen te behouden en te versterken.
Enkele dorpen hebben al een mooie aanzet gegeven om te komen tot een plan wat aan deze wens voldoet.

Om de dorpsplannen verder uit te werken is echter professionele ondersteuning vanuit de gemeentelijke organisatie gewenst. Voor de uitwerking van één dorpsplan wordt een bedrag geraamd van € 50.000. Uitgaande van de uitwerking van twee dorpsplannen per jaar vragen wij uw raad om voor de jaren 2024 en 2025 € 100.000 per jaar beschikbaar te stellen. Na twee jaar volgt een evaluatie. Op basis van de evaluatie bekijken we of aanvullende middelen nodig zijn voor de dan nog te realiseren dorps-/wijkplannen.

Onderwijshuisvesting	**0**	**0**	**-63**	**-63**

Om de ontwikkeling van twee locaties basisscholen, IKC's en een gymzaal te realiseren zijn aanvullende middelen nodig. In een eerste voorlopige indicatie gaan we uit van tekort van € 2,5 miljoen. Dit leidt tot een stijging va de afschrijvingslasten van € 63.000.

Opstellen Lokale Ontwikkelstrategie	**-110**	**-55**	**-55**	**-55**

In het kader van een (Europese) subsidieregeling die is bedoeld voor projecten gericht op het versterken van het landelijke gebied (LEADER 2023-2027) is bestuurlijk commitment uitgesproken om medewerking te verlenen aan de totstandkoming van een Lokale Ontwikkelstrategie voor de vijf gemeenten in de Liemers. Het bedrag aan cofinanciering dat hier tegenover moet staan voor de gemeente Zevenaar bedraagt eenmalig € 274.500. Dit is voor de duur van vijf jaar jaarlijks € 55.000 waarbij opgemerkt wordt dat op z'n vroegst eind 2023 gestart kan worden met de uitvoering. Om die reden is het bedrag dat voor 2023 nodig is in 2024 geraamd is.

Subsidie Kinderboerderij Pannerden	**-25**	**0**	**0**	**0**

De stichting Kinderboerderij Pannerden heeft incidenteel subsidie aangevraagd voor vernieuwing van het kippenhok en opslaghok. De stichting beschikt, door de stijgende kosten, niet over eigen middelen/reserves. Dit leidt tot een incidenteel nadeel van € 25.000.

Subsidie Schoolmaatschappelijk werk	**-100**	**-160**	**0**	**0**

Vanaf 2022 financieren we vanuit tijdelijke rijksmiddelen (NPO Coronamiddelen) het schoolmaatschappelijk werk op de basisscholen en het voortgezet onderwijs (Liemers College). De schoolmaatschappelijk werker geeft laagdrempelig advies aan ouders en leerlingen bij psychosociale problemen in de thuissituatie met de insteek dat ouders en leerlingen vaak na een paar gesprekken weer verder kunnen en zwaardere jeugdzorg daarna niet nodig is. Het komende jaar gaan wij met onze uitvoeringsorganisatie stichting Santé Partners in gesprek over de manier om het veronderstelde effect meetbaar te maken.
We vinden het belangrijk het schoolmaatschappelijk werk de komende jaren te blijven ondersteunen. Vanuit NPO-middelen is er niet voldoende budget beschikbaar en de looptijd is tot 1 augustus 2025. Daarom is het voorstel om voor 2024 en 2025 voor een deel van de totale jaarlijkse kosten (van € 231.000) een bedrag op te nemen in de meerjarenbegroting. In 2023 gaan wij met de schoolbesturen in gesprek om te onderzoeken of wij de kosten voor de inzet van schoolmaatschappelijk werk middels cofinanciering kunnen bekostigen in de toekomst.

Verder digitaliseren dienstverlening	**-70**	**0**	**0**	**0**

In 2024 gaan we een stap verder met realiseren van het door u vastgestelde doel "we breiden onze online dienstverlening uit". In een eerder stadium zijn hiervoor nog geen middelen aangevraagd omdat we nog geen plan van aanpak hadden. Inmiddels zijn we zover. We starten met het inventariseren en prioriteren van alle producten/dienstverleningsprocessen. Dienstverleningsprocessen die al omschreven zijn, verbeteren we middels een klantreis waarbij de klant betrokken wordt. Dit geeft ons de inzichten die we nodig hebben om aan te sluiten bij de landelijke tendens en de verwachting van de klant om meer in te zetten op Omnichannel. Omnichannel wil zeggen dat dezelfde informatie via alle dienstverleningskanalen beschikbaar is. De klant kan op deze manier zijn zaken nog beter online regelen en de voortgang volgen én blijven andere kanalen beschikbaar voor klanten die online hun zaken niet kunnen regelen. De andere processen beschrijven we en maken we klantgericht en efficiënt door stappen zonder toegevoegde waarde te elimineren. We pakken beide methodieken op met eigen medewerkers die we hiervoor opleiden in 2024 en gaan we met de eerste

processen aan de slag. Om de werkmethodiek te borgen, nemen we de organisatie op een motiverende manier mee.
De ervaring die we met deze eerste processen opdoen in 2024, stelt ons in staat een inschatting te maken welke middelen we in 2025 en verder nodig hebben. Hiermee komen we bij u terug. Voor 2024 vragen we om € 70.000. Dit bedrag wordt gebruikt om een "Lean-team" op te leiden, medewerkers op te leiden voor het uitvoeren van klantreizen en het verder digitaliseren van de dienstverlening.

Verkeerskundig onderzoek aansluiting snelfietsroute F12 (Arnhem-Zevenaar) op F18 (Zevenaar-Didam-Doetinchem) en F3 (Zevenaar-Babberich-Elten-Emmerich)	**-20**	**0**	**0**	**0**

De gemeente Zevenaar heeft de ambitie om samen met de partners Stadt Emmerich am Rhein, gemeente Montferland, gemeente Doetinchem, 8rhk ambassadeurs (Regio Achterhoek) en Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen een dekkend netwerk van snelle fietsverbindingen in de grensregio te realiseren. Het project "verkeerskundig onderzoek grensoverschrijdende snelle fietsverbinding Zevenaar-Doetinchem-Emmerich" stelt zich concreet ten doel een verkeerskundig onderzoek uit te voeren naar de ontwikkeling van een toekomstbestendige snelle fietsroute in de driehoek Doetinchem-Zevenaar-Emmerich. Voor Zevenaar wordt de bijdrage in de kosten geraamd op € 20.000 in 2024.

Totaal mutaties	**-3.916**	**-3.812**	**-3.379**	**-3.337**

TOELICHTING RESERVEMUTATIES

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
3. Nieuw beleid				
Beregeningsinstallatie sportterreinen	**0**	**20**	**20**	**20**

De huidige energiecrisis en daarmee de hoge energieprijzen brengen uitdagingen met zich mee voor de sportaanbieders in onze gemeente. In de brief van 17 oktober 2022 verzocht Ataro de toenmalige gemeenteraad om naast de investering in ledverlichting ook te investeren in automatische beregeningsinstallaties van de natuurvelden. In het raadsvoorstel 'verduurzaming buitensportaccommodaties' hebben wij dit nader toegelicht.
De kosten voor de plaatsing van de beregeningsinstallaties bedragen € 330.000. Dit valt uiteen in € 307.000 voor de aanschaf van de beregeningsinstallaties en € 23.000 implementatiebudget voor Ataro. Deze bedragen zijn inclusief de kostprijsverhogende btw en de compensatie SPUK die we deels ontvangen.
Voor de aanschaf van de beregeningsinstallaties vormen we een investeringsbudget. Ter dekking van de afschrijvingslasten die hieruit voortkomen vormen we een bestemmingsreserve 'afschrijvingslasten beregeningsinstallatie'. De eenmalige storting in deze reserve (€ 307.000) onttrekken we in 2024 uit de algemene reserve. Voor de genoemde € 23.000 willen we een bijdrage aan Ataro verstrekken. Deze eenmalige last brengen we in 2024 ten laste van het begrotingsresultaat. Tenslotte dalen de structurele lasten vanaf 2025 met € 32.000 door de efficiëntieslag die we hiermee maken. Dit zorgt o.a. voor een daling van de bijdrage aan Ataro. Bovenstaande leidt in 2024 tot een incidenteel nadeel van € 23.000 en vanaf 2025 tot een structureel voordeel van € 32.000.

Totaal reservemutaties	**0**	**20**	**20**	**20**

BIJLAGEN

OVERZICHT NIET GEHONOREERDE VOORSTELLEN

Door het college zijn meerdere voorstellen geheel of gedeeltelijk niet gehonoreerd. In onderstaande overzicht ziet u het overzicht van de niet gehonoreerde voorstellen.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Niet gehonoreerde voorstellen				
2. Actualisatie bestaand beleid	105	**0**	0	19
Compensatie Ondernemingsraad (OR)	40	0	0	0
Herziening bestaand welstandsbeleid	30	0	0	0
Opstellen nieuwe nota parkeernormen	35	0	0	0
Vervanging bedrijfswagens	0	0	0	19
3. Nieuw beleid	103	**93**	98	98
Skatebaan Lobith en Tolkamer	0	0	5	5
Subsidie Filmhuis	55	45	45	45
Subsidie Kunstwerk!	45	45	45	45
Subsidie Liemerse landloop	3	3	3	3
Totaal niet gehonoreerde voorstellen	**208**	**93**	**98**	**117**

Toelichting niet gehonoreerde voorstellen

Compensatie Ondernemingsraad (OR)
We hechten als werkgever veel waarde aan onze Ondernemingsraad. Daarbij vergt het traject van de organisatie-ontwikkeling in verhouding veel van onze OR. Een OR-lid besteedt gemiddeld vier uur per week aan de (voorbereiding op de) vergaderingen. Momenteel wordt de volle agenda van medewerkers als een knelpunt ervaren bij de werving van nieuwe OR-leden. De huidige compensatie voor OR-leden is onvoldoende om het achtergebleven werk op de afdelingen op te vangen. We voeren eenmalig € 40.000 op in 2024 als aanvullende compensatie.

Herziening bestaand welstandsbeleid
Vanuit het collegeakkoord ligt er een opgave om te kijken naar onze werkwijze op het gebied van ruimtelijke kwaliteit en te onderzoeken op welke locaties geëxperimenteerd kan worden met welstandsvrij bouwen. Hiervoor moet het bestaande welstandsbeleid, dat inmiddels ruim tien jaar geleden is vastgesteld, worden herzien.
De kosten van een nieuwe integrale nota worden geraamd op € 30.000.

Opstellen nieuwe nota parkeernormen
Uit de (eerste) bevindingen van de parkeerbeleidsevaluatie blijkt dat het opstellen van een nieuwe nota parkeernormen van groot belang is voor een verbetering van het parkeerbeleid. Wij stellen voor om dit document op te stellen in samenwerking met een extern adviesbureau, omdat het intensieve afstemming tussen verschillende belanghebbenden behoeft. Zowel ambtelijk als bestuurlijk is het een complex proces

waarbij een partij met veel ervaring het proces aanzienlijk kan versnellen en versoepelen. Om een extern adviesbureau hiervoor te kunnen inhuren vragen wij u € 35.000 beschikbaar te stellen in 2024.

Vervangen bedrijfswagens
Op basis van de technische kwaliteit verwachten wij dat drie voertuigen uit het wagenpark in 2026 vervangen moeten worden. Het gaat in totaal om een investeringsbehoefte van € 170.000. Dit leidt tot een stijging van de afschrijvingslasten vanaf 2027 van € 19.000.

Skatebaan Lobith en Tolkamer
Inwoners uit Lobith en Tolkamer hebben een verzoek ingediend voor het plaatsen van een skatebaan. Deze voorziening ontbreekt nog in de Lobith en Tolkamer. Om invulling te geven aan dit verzoek vragen wij u een investeringsbudget van € 80.000 voor 2025. De hieruit voortvloeiende afschrijvingslasten bedragen vanaf 2026 € 5.000.

Subsidie Filmhuis
Het Filmhuis wil de komende jaren een professionaliseringslag maken, te beginnen met het aanstellen van een programmeur/coördinator en het inrichten van een backoffice. Wij zijn van mening dat deze wensen gezien moeten worden als belangrijke voorwaarden om het Filmhuis in staat te kunnen stellen als volwaardig partner te kunnen functioneren binnen het culturele leven in Zevenaar en de wijde omgeving. Het Filmhuis werkt nauw samen met de maatschappelijke en culturele organisaties in Zevenaar en daarbuiten. Een extra subsidie lijkt alleszins verantwoord voor:
- Een coördinator/programmeur € 45.000 (structureel)
- Inrichten van een backoffice € 10.000 (incidenteel).

Subsidie Kunstwerk!
Kunstwerk! heeft een groot aantal wensen om zich beter te kunnen positioneren in de samenleving. Het gaat daarbij om non-formeel leren door volwassenen met een link naar de bibliotheek en het verder ontwikkelen van basisvaardigheden, naar het idee van 'een leven lang leren'. Er wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen cursussen die kostendekkend aangeboden worden en cursussen die toegankelijk moeten blijven om te voldoen aan de maatschappelijke en sociale doelen, ten behoeve van laaggeletterdheid en tegen eenzaamheid. Hiervoor wordt structureel een bedrag gevraagd van € 45.000.

Subsidie Liemerse landloop
De Liemerse Landloop (voorheen de Ooyselandloop) is een jaarlijks hardloop evenement in juni. De aanvrager is de niet-commerciële stichting Liemerse Sportevents. Het evenement bestaat al 20 jaar en heeft een gemiddeld deelnemersaantal van 450 personen, zowel volwassenen als kinderen. Dit evenement trekt jaarlijks duizenden belangstellenden en draagt bij aan het promoten van sport en bewegen in onze gemeente. Ook biedt het de kans om Zevenaar regionaal op de kaart te zetten. De subsidie is bedoeld om te zorgen dat kinderen gratis kunnen deelnemen en om het evenement te laten groeien. De stichting heeft tevens inkomsten van het maatschappelijk middenveld (± 30% van de totale inkomsten).

Vragen Kadernota: ID 844, 845, 847

	FRACTIE	HOOFDSTUK	p.	PORTEFEUILLE-HOUDER	VRAAG & ANTWOORD
1.	Lokaal Belang	Toelichting op mutaties boven €100.000	7-10	Boone	**Areaaluitbreiding de Bem en de Tol** Is het mogelijk dat de deelgrondexploitaties niet in 2023/2024 worden gesloten? Dat is mogelijk, echter zal de grondexploitatie daardoor negatiever worden, omdat er dan kosten geboekt blijven worden op de Grex en daar geen extra opbrengsten tegenover staan. Wat gebeurt er dan met deze genoemde kosten? Kosten die hiervoor gemaakt dienen te worden, zullen drukken op de grondexploitatie en verslechterd het resultaat van de grondexploitatie. Is het correct dat deze kosten nu al voor de beide deelgebieden gemaakt worden? Dat is correct. Om hoeveel m2 gaat het in totaal? Circa 92.000 m² verharding en circa 163.000 m² groen/water. Is het correct dat De Stede, De Holtkamp en Het Hof ook allemaal deelgrondexploitaties zijn? Dat is correct. Om hoeveel m2 gaat het hier? Zodra deze deelgebieden volledig zijn ingericht en worden overgedragen aan beheer worden hiervoor de definitieve tekeningen opgesteld en is dit exact te bepalen. Voor de Stede zijn we deze momenteel aan het opstellen. Voor de Holtkamp en zeker voor het Hof is dit nog veel te vroeg. Wanneer is te verwachting dat deze voor areaaluitbreiding zullen zorgen en wat zijn de mogelijke financiële gevolgen hiervan? Verwachting nu is gefaseerd vanaf 2025, de financiële gevolgen zijn zullen per deelgebied inzichtelijk gemaakt worden.

2.	Lokaal Belang	Toelichting op mutaties boven €100.000	7-10	Van Riswijk	**Formatie juridisch advies** In de Kadernota 2022-2025 is aangegeven dat er een tekort is van 2 fte. Voor de jaren 2022 en 2023 is de formatie uitgebreid. "Er is een verband met de toename van het aantal Wob-verzoeken, klachten en bezwaren". In de Kadernota 2024-2027 wordt de tijdelijke capaciteit structureel. Hoeveel bedroeg de formatie juridisch advies per 31 december 2019, 31 december 2020, 31 december 2021, 31 december 2022 en per heden? De formatie van Juridisch advies (afdeling bedrijfsvoering) is als volgt: 2019 2,89 fte structureel 2020 2,89 fte structureel en 1, fte incidenteel uit de kadernota 2020 2021 2,89 fte structureel 2022 2,89 structureel en 2 fte incidenteel uit kadernota 2022 2023 2,89 structureel + 0,33 fte structureel ivm WOO en ondersteuning griffie en 2 fte incidenteel uit kadernota 2022 Hoeveel bedroegen het aantal Wob-verzoeken (inmiddels Woo-verzoeken), klachten en bezwaren over de jaren 2019, 2020, 2021, 2022 en per heden? In onderstaande tabel staan het aantal klachten, Wob/Woo verzoeken en bezwaren van de afgelopen jaren. **2019** **2020** **2021** **2022** **Klachten** 32 50 64 62 **Wob/Woo verzoeken** 72 31 33 35 **Bezwaren** 91 99 83 151 Bij deze aantallen dient opgemerkt te worden dat aantallen op zichzelf niet alles zeggen. De complexiteit in de afhandeling is in de loop der jaren toegenomen. Niet in de laatste plaats omdat we te maken hebben met een groep veelschrijvers die gezamenlijk optrekt en de gemeente bestookt met allerlei verzoeken, bezwaren en klachten. Ook is relevant dat er een flinke toename is van het aantal beroepszaken, waar de Afdeling Juridische Zaken het verweer voert al dan niet in samenwerking met de huisadvocaat.

					Is het te verwachten dat door actieve openbaarmaking er minder Woo-verzoeken zullen worden ingediend? Nee. De passieve Woo verzoeken zijn van dien aard, dat deze niet bij de actieve openbaarmaking wordt gepubliceerd. De druk en de risico's voor nu grotendeels zijn weggenomen. Is uitbreiding van 2 fte dan wel noodzakelijk? Waarom is niet gekozen voor uitbreiding van 1 fte? U stelt dat de druk en de risico's voor nu grotendeels zijn weggenomen. Dit is niet de situatie. Met de WOO zijn de werkzaamheden en de aard van de verzoeken niet gewijzigd en/of afgenomen. Dit betekent dat de werklast onverminderd voortduurt. Een groot deel van de juridische werkzaamheden zijn gebonden aan wettelijke termijn, waaraan voldoen moet worden. Momenteel kunnen wij bijna altijd voldoen aan de wettelijke termijnen met behulp van externe inzet.
3.	Lokaal Belang	Toelichting op mutaties boven €100.000	7-10	Bijl/Boone	**Implementatie na aanbesteding applicaties sociaal domein** Is het mogelijk het bedrag van in totaal € 250.000 over een periode van 2 jaar te splitsen in daadwerkelijk kosten voor de applicatie en personele kosten? Kan een uitleg gegeven worden welke extra werkzaamheden en externe expertise benodigd zijn? Hebben de gemeenten Duiven en Westervoort (dus SdL) eenzelfde basisapplicatie? Worden deze extra werkzaamheden en externe expertise in gezamenlijkheid gedaan binnen de GR Samenwerking de Liemers (SdL)? Zo nee, waarom niet? Is het wellicht mogelijk om binnen SdL een voordeel te behalen? Eind 2025 eindigt het contract met de huidige softwareleverancier voor de primaire applicaties in het sociaal domein. Om tijdig te kunnen anticiperen op deze ontwikkeling zal in 2024 een marktoriëntatie moeten worden uitgevoerd en een aanbesteding moeten worden voorbereid. De ervaring leert dat deze werkzaamheden veel beslag leggen op de personele capaciteit en er is externe expertise nodig om dit traject te begeleiden. In 2025 volgt de implementatie, wat ook een enorme impact heeft op de organisatie. Hierdoor zal extra capaciteit nodig zijn om dit te realiseren. Ook krijgen we te maken met dubbele kosten voor software. Een gedetailleerde uitwerking is nog niet mogelijk, maar we zijn genoodzaakt om nu middelen aan te vragen om deze werkzaamheden in 2024 en 2025 uit te voeren. We zullen voor dit traject samen optrekken met SdL (RSD). Duiven en Westervoort hebben een andere applicatie. In het vooronderzoek zal gekeken moeten worden, in het kader van de Liemerse

					samenwerking, of het mogelijk gebruik te maken van dezelfde applicatie dan die van Duiven en Westervoort.
4.	Lokaal Belang	Toelichting op mutaties boven €100.000	7-10	Boone	**Implementatie Wet digitale toegankelijkheid** Aangegeven wordt dat er tijdelijk één extra fte ingehuurd gaat worden, onderzoeken uitgevoerd gaan worden en medewerkers worden opgeleid. Is er een risico aanwezig dat de implementatie in 2024 niet afgerond wordt, zodat ook in 2025 gelden benodigd zijn? Het zou kunnen zijn dat de planning iets schuift. Hierin zijn twee opties mogelijk: het schuiven in de tijd of de capaciteit verspreiden. In beide gevallen is de verwachting dat de kosten gelijk blijven. In de voortgangsrapportages wordt u hierin meegenomen.
5.	Lokaal Belang	Toelichting op mutaties boven €100.000	7-10	Boone/Van Riswijk	**Ontvlechting en professionalisering inkoop** Hoeveel bedraagt momenteel (2022) de bijdrage van Zevenaar aan SdL voor de functie Inkoop? In 2022 betaalde Zevenaar een bijdrage van € 168.000,-- voor Inkoop, hetgeen overeen komt met circa 1,5 fte. Wordt met dit bedrag rekening gehouden in het, structurele, nadeel? Ja, ons beeld is dat de formatie die in het verleden door de voormalige gemeenten Rijnwaarden en Zevenaar is ingebracht (1,5 fte) weer terugvloeit naar Zevenaar. Deze verminderde afdracht zal dan ook tot uiting komen in de begrotingsstukken van de SDL. Wanneer wordt de inkoopsamenwerking met SdL exact beëindigd? Wij gaan uit van 2024 en hebben het bestuur van de SDL gevraagd over te gaan tot ontvlechting van de inkooptaak. Hoe gaat inkoop in 2024 plaatsvinden, dit daar pas m.i.v. 2025 structureel 0,6 fte is opgenomen? Zie het vorige antwoord. Wij gaan ervan uit dat we met de formatie door ontvlechting en de incidentele middelen voor strategisch inkoop-, contract- en leveranciersmanagement in 2024 de inkoopfunctie kunnen herstructureren. Voor 2024 en 2025 is in totaal € 192.000 aan incidentele middelen benodigd. Is het mogelijk een uitgebreidere toelichting/specificatie te geven dan de omschrijving "Voor het verwezenlijken van deze overgang en het borgen van met name het strategische inkoop, contract- en leveranciersmanagement"? In hoofdstuk 2.4 Van het Adviesrapport Significant dat u met de Raadsinformatiebrief nr. 2023-041 is toegezonden staat gedetailleerd aangegeven wat voor het uitvoeren van deze taken benodigd is. Kortheidshalve verwijzen wij u hier naar. De lasten van € 192.000,-- bestaat uit twee keer salarislasten ad

					€ 96.000,--. Wat wordt bedoeld met de omschrijving in de eerste alinea van pagina 13: "..dat de samenwerking op het gebeid van inkoop in regionaal verband (SdL) wordt beëindigd *zonder daarbij een andere vorm van samenwerking met elkaar uit te sluiten*"? Het gaat in deze context om andere vormen van samenwerking op het gebied van inkoop op het moment dat hier zich kansen voordoen.
6.	Lokaal Belang	Toelichting op mutaties boven €100.000	7-10	Boone/Van Riswijk	**Versterken I-organisatie** In 2024 een nadeel van € 75.000, de jaren erna structureel € 157.000. Kan aangegeven worden waar het verschil/stijging van 2024 naar 2025, derhalve € 82.000 exact in zit? Vanaf volgend jaar rekenen we met structureel 1 fte voor functioneel applicatiebeheer van diverse gemeentelijke applicatie waar tot nu toe geen adequate beheer op is (€ 75.000,--. Vanaf 2025 komt daar structureel € 82.000 bij voor 1 fte informatiemanager t.b.v. de doorontwikkeling informatievoorziening in de domeinen. Om hoeveel structureel aantal FTE gaat het? Het gaat om een formatie voor het functioneel beheer van applicaties. Waarom kan dit niet ondergebracht worden bij de RID van de SdL? Wij zien in dit verband dat het inrichten van de taak als informatieprofessional dichtbij in huis "de business" voordelen oplevert bij het kennen van informatiestromen en processen en bijvoorbeeld ook bij het bepalen van de latente en actuele behoefte in het primaire proces.
7.	Lokaal Belang	Toelichting op mutaties boven €100.000	7-10	Van Orden	**Ondersteuning dorpsraden voor de uitwerking van dorpsplannen** Een bedrag van € 100.000 voor 2024. Dit zijn dan twee dorpsplannen. Enkele dorpen hebben al een mooie aanzet gegeven om te komen tot een plan wat aan de wens voldoet. Is het mogelijk om aan te geven welke dorpen? In welke fase bevinden zich deze plannen? Dient er per dorp / wijk geen maatwerk geleverd te worden? Kan aangeven worden wat wordt verstaan onder uitwerking van een dorpsplan? Is dit personele en/of ambtelijk inzet? Of dient er aan iets anders gedacht te worden? Wat zijn de vragen c.q. criteria van de betreffende dorpsplannen? Zijn er ook wijkraden bezig met het opstellen van een wijkplan? Worden alle dorpsraden en wijkraden gestimuleerd om een dorpsplan c.q. wijkplan op te stellen? Op LinkedIn staat vermeld dat Leefbaarheidsalliantie Gelderland nu een dorpsplan heeft gemaakt met de inwoners van Oud-Zevenaar. Gaat Leefbaarheidsalliantie Gelderland dit voor elk dorp in de gemeente Zevenaar doen?

					Oud Zevenaar: voor het dorp Oud Zevenaar is er een Dorpstoekomstplan ontwikkeld voor en door de inwoners (Dorpsnetwerk Oud Zevenaar heeft dit samen met leefbaarheidsalliantie vormgegeven, dorpscontactpersoon is daar eveneens bij betrokken geweest) . Het doel van het toekomstplan is om een richting te bepalen die past bij het dorp, waarin de wensen van de inwoners zijn opgenomen en waar toegewerkt wordt naar een nog fijnere woonplek in 2040. Onderwerpen zijn: wonen, school, verkeer, duurzaamheid, natuur en groen, veiligheid, zorg, activiteiten en voorzieningen, verenigingen en stichtingen, kerk, ondernemend, ontmoeten en verbinden en toerisme. Het Dorpstoekomstplan is besproken met de wethouder, vanuit de gemeente wordt personele/ambtelijke inzet gevraagd om het dorpsplan verder te onderzoeken op haalbaarheid. Dit brengt extra werkzaamheden met zich mee die veelal niet intern opgepakt kunnen worden. Hiervoor is externe inzet noodzakelijk. In de dorpen Herwen, Spijk, Babberich, Giesbeek en Angerlo is eveneens een start gemaakt met het opstellen van een dorpsplan. De verwachting is dat deze dorpsplannen in 2024 aan de gemeente kunnen worden aangeboden. Voor de wijk De Methen in Zevenaar is door gemeente en Baston Wonen een start gemaakt naar het wooncomfort in de wijk. Vanuit de inwoners is aangegeven dat er behoefte is aan het gezamenlijk opstellen van een wijkplan (en het oprichten van een wijkraad). Hiervoor worden in 2023 en 2024 eveneens de eerste stappen gezet. De contactpersonen dorpen en wijken stimuleren vanaf 2018 alle dorpsraden om een toekomstplan te ontwikkelen. Niet elk dorp heeft dit direct opgepakt of is er mee aan de slag gegaan. Maar goed voorbeeld doet goed volgen. Niet elk dorp werkt samen met de leefbaarheidsalliantie Gelderland, sommige dorpen hebben gekozen voor DKK of KNHM Participaties BV. Dorps- en/of wijkraden bepalen zelf met welke organisatie zij de samenwerking aangaan.
8.	Lokaal Belang	Toelichting op mutaties boven €100.000	7-10	Boone	**Opstellen Lokale Ontwikkelingsstrategie** Op welke wijze wordt de Liemerse Ambassade betrokken bij het opstellen van de Lokale Ontwikkelingsstrategie? Kan aangegeven worden waarom als er eind 2023 pas wordt gestart met de uitvoering er wel direct het volledige bedrag van € 55.000 benodigd is? Kan dit dan niet over de periode 2024-2028 (in plaats van 2023-2027).

					In 2023 dient de Liemerse Ambassade als opsteller en penvoerder de Lokale Ontwikkel Strategie in. Op z'n vroegst kan eind 2023 gestart worden met het opstarten van en de inrichting van de uitvoeringsorganisatie LAG. Vanaf 2024 is benodigd budget in de Kadernota opgenomen.
9.	Lokaal Belang	Toelichting op mutaties boven €100.000	7-10	Bijl	**Subsidie schoolmaatschappelijk werk** Inmiddels zijn we halverwege juni van 2023. Heeft het gesprek met de schoolbesturen om te onderzoeken of de gemeente de kosten voor de inzet van schoolmaatschappelijk werk middels cofinanciering kunnen bekostigen in de toekomst, dan al plaatsgevonden? Zo ja, wat is de uitkomst hiervan? Zo nee, wanneer gaat dat gesprek plaatsvinden en op welke wijze gaat de gemeente raad hierover geïnformeerd worden? Is bij de Rijksoverheid of de VNG navraag gedaan om het budget verhoogd te krijgen en/of te verlengen waarbij de belangrijkheid van de schoolmaatschappelijk werker wordt aangegeven? Is het eventueel (makkelijk) inzichtelijk te maken wat de inzet van de schoolmaatschappelijk werker aan kosten (uitgaven) voor jeugdzorg bespaard? De gesprekken met de schoolbesturen hebben nog niet plaatsgevonden. De gesprekken worden nog ingepland. Wij informeren de raad bij de P&C cyclus over de voortgang. Schoolmaatschappelijk is geborgd tot eind 2025 (bij uw akkoord kadernota). We hebben nog de tijd om met elkaar in gesprek te gaan. Het schoolmaatschappelijk werk wordt niet op deze manier vanuit het rijk gefinancierd. De tijdelijke rijksuitkering NPO wordt niet verlengd en ook niet verhoogd. Een maatschappelijke kosten-batenanalyse is niet eenvoudig te maken, dit is de uitdaging voor de komende jaren in het Sociaal Domein.
10.	Lokaal Belang	Sport, cultuur & recreatie	50-60	Albers	**Hondenterreinen en afvalbakken** Kunnen de bedragen van € 140.000 en € 60.000 eventueel nader onderbouwd worden. Aan hoeveel afvalbakken dienen we dan bijvoorbeeld te denken? Komen er nieuwe hondenloslooptterreinen en zo ja, hoeveel? Ligt het in de bedoeling om tevens gratis duurzame hondenpoepzakjes? Antwoord: Afvalbakken: € 60.000,-. We gaan uit van 115 extra afvalbakken. Hondenloslooptterreinen: € 140.000,-. We zijn uitgegaan van circa 20 nieuwe omheinde hondenloslooptterreinen binnen de gemeente. We gaan na of en zo ja in welke vorm we het opruimen kunnen stimuleren en faciliteren. Daarbij wordt ook gedacht aan het beschikbaar stellen van hondenpoepzakjes.
11.	Lokaal Belang	Sociaal Domein	61-71	Bijl	**Beschermd wonen** De verwachting is dat beschermd wonen vanaf 2024 over gaat van de centrum gemeente (Arnhem) naar

					de regio gemeente. Uitgangspunt is dat de rijksmiddelen in overeenstemming zijn met de uitgaven zodat het financieel ook geen gevolgen heeft. De ramingen aan de baten- en lastenkant worden dan ook budgettair neutraal opgenomen. Voor de jaren 2024 t/m 2027 zijn de bedroegen € 1.200.000, € 2.000.000, € 2.600.000 en € 3.100.000 opgenomen. Dit zijn behoorlijke bedragen. Kan aangegeven worden of de centrum gemeente (Arnhem) die beschermd wonen uitvoert, momenteel meer lasten dan baten heeft aangaande beschermd wonen? Gezien de exceptionele stijging van 2024 t/m 2027 kan gegarandeerd worden dat de lasten de baten voor de gemeente niet zullen overstijgen? Als het van de centrum gemeente overgaat naar de regio gemeente, is het een reële kans het Rijk een korting gaat toepassen op de uitkering, waardoor er dus minder baten zijn voor de gemeente maar wel dezelfde lasten? Wanneer is definitieve besluitvorming te verwachten? Op welke wijze is de gemeente Zevenaar voorbereid op de uitvoering van beschermd wonen? Bij de start van beschermd wonen had de gemeente Arnhem meer lasten dan baten. Nu heeft de gemeente Arnhem meer baten dan lasten bij beschermd wonen. De exponentiële stijgen van inkomsten heeft te maken met een ingroeimodel dat het rijk hanteert. Daarbij ontvangen de regiogemeenten, waaronder Zevenaar, een steeds groter aandeel in de inkomsten voor beschermd wonen. Uitgangspunt in de regio is dat de kosten en baten duurzaam met elkaar in evenwicht zijn. Het uiteindelijke plaatje van de baten wordt bekend gemaakt in bij het ingaan van de herverdeling van het gemeentefond (nu 1-1-2025). De gemeente Zevenaar bereidt zich voor op de invoering van beschermd wonen door actieve deelname in de regio en een projectmatige aanpak voor de ontwikkeling van de toegang.
12.	Lokaal Belang	Sociaal Domein	61-71	Bijl	**Maatschappelijke ondersteuning en welzijn** Aansluiten bij het punt van versterken van de sociale basis is het tegenstrijdig dat er nog een taakstellende bezuiniging voor welzijnsinstelling Caleidoz in het vooruitzicht ligt. Ene kant is er urgentie om te investeren in sociale basis maar aan de andere kant moet er fors gesneden worden. De vraag is welk vragen moeten concreter bij Caleidoz neergelegd worden dan? Wat doet Caleidoz nu? Wat wil de gemeente dat ze (gaat) doen? De taakstellende bezuiniging voor Caleidoz dateert uit de bezuinigingsronde van enkele jaren geleden. Deze bezuiniging zou terecht komen in het voorliggende veld / de sociale basis, bovenop de

					taakstellingen die in dit verband al wel zijn gerealiseerd. Hierdoor is al een ernstig verschraalde en daarmee wankele sociale basis ontstaan. Vanuit de doorontwikkeling van het Sociaal domein, waarbij een hernieuwde visie wordt uitgewerkt en de sociale basis in kaart wordt gebracht en geanalyseerd op hiaten, kan te zijner tijd het takenpakket van o.a. Caleidoz meer specifiek worden geduid. Met het versterken van de sociale basis wordt verder invulling gegeven aan de beweging die reeds in gang is gezet om vanuit meer adequate preventie te voorkomen en/of te vertragen dat een beroep om zwaardere vormen van hulp en ondersteuning moet worden gedaan. Dit is een proces waarin de afstemming en samenwerking met Caleidoz, evenals met andere partijen in het voorliggende veld, intensief wordt gezocht.
13.	Lokaal Belang	Sociaal Domein	61-71	Bijl	**Visie 'Frisse wind in de wijk' (2013)** Kan aangegeven worden of deze geactualiseerd gaat worden? Zo ja, wanneer gaat dat plaatsvinden. Zo nee, is dit nog wel de bedoeling? Visie 'Frisse wind in de Wijk' is reeds in 2018 geactualiseerd en opgenomen in de Notitie Participatie, Zevenaar Verbindt 2018 (een kijk op de samenleving tussen inwoners en gemeente), door de Raad vastgesteld op 19 december 2018.
14.	Lokaal Belang	Kaders en uitgangs-punten	89-90	Boone	Op basis van 2024 bedraagt het aantal inwoners per woning 45.020/20.970 = 2,15 In de komende jaren is de verhouding behoorlijk lager 2025: 320/250 = 1,28 2026: 220/200 = 1,10 2027: 210/200 = 1,05 Wordt het aantal één persoons huishoudens (woningen) de komende jaren alleen maar meer voor Zevenaar? Waarop wordt dit op gebaseerd? In onze berekeningen zijn we ervanuit gegaan dat op basis van het totaal aantal inwoners en woningen de woningbezetting elk jaar met 0,01 afneemt. Dat komt inderdaad door de stijging van het aantal 1-persoonshuishoudens. Dit is een landelijke trend die ook in Zevenaar optreedt.

Dit is gebaseerd op historische gegevens gemeente Zevenaar.

	2024	2025	2026	2027
aantal inwoners	45.020	45.340	45.560	45.770
aantal woningen	20.970	21.220	21.420	21.620
	2,15	**2,14**	**2,13**	**2,12**
	2024	**2025**	**2026**	**2027**
toename aantal inwoners		320	220	210
toename aantal woningen		250	200	200
		1,28	**1,10**	**1,05**

	FRACTIE	HOOFDSTUK	PAGINA	PORTEFEUILLE HOUDER	VRAAG + ANTWOORD
15.	WijZZ	Toelichting op mutaties boven €100.000	6	Van Riswijk	**Formatie juridisch advies** Uw college stelt voor om de juridische advisering structureel te organiseren binnen de organisatie. Wij begrijpen noodzaak, maar vragen ons af waarom daar nu gegeven de financiële situatie voor gekozen wordt? Kunt u dat toelichten. Wat onderneemt uw college om deze juridisering in contact met de inwoners in te dammen? Hoeveel Woo-verzoeken, klachten en bezwaren zijn er daadwerkelijk binnengekomen? Graag uitsplitsen over de afgelopen jaren? Kunt u een onderverdeling geven door hoeveel (verschillende) personen en/of organisaties deze zijn aangevraagd en met welk doel? Bij de kadernota 2021 heeft uw raad incidenteel geld beschikbaar gesteld voor extra juridische inzet voor de duur van twee jaar. De verwachting was dat binnen deze periode het volume aan verzoeken, bezwaren of klachten af zouden nemen. We hebben moeten constateren dat dit niet aan de orde is. Een groot deel van de juridische werkzaamheden zijn gebonden aan wettelijke termijn waardoor het temporiseren van werkzaamheden geen optie is. Op dit moment wordt de extra capaciteit via inhuur

geregeld. We zouden dit graag omzetten naar vaste formatie, vanwege de kosten en kennisborging. Dit betekent dat incidentele gelden omgezet worden naar structurele gelden.

Als organisatie proberen we juridisering te voorkomen. Naast het aanpassen van processen, transparantie en het opleiden van onze medewerkers, zouden we meer in willen zetten op juridische kwaliteitszorg. Eerlijkheidshalve moet wel gesteld worden, dat we hier minder tijd aan kunnen besteden als gewenst vanwege de uitvoering van onze wettelijk verplichte taken.

In onderstaande tabel staan het aantal klachten, Wob/Woo verzoeken en bezwaren van de afgelopen jaren.

	2019	**2020**	**2021**	**2022**
Klachten	32	50	64	62
Wob/Woo verzoeken	72	31	33	35
Bezwaren	91	99	83	151

Bij deze aantallen dient opgemerkt te worden dat aantallen op zichzelf niet alles zeggen. De complexiteit in de afhandeling is in de loop der jaren toegenomen. Niet in de laatste plaats omdat we te maken hebben met een groep personen die stelselmatig de gemeente bestookt met allerlei verzoeken, bezwaren en klachten.

Ook is relevant dat er een flinke toename is van het aantal beroepszaken, waar de team Juridische Zaken het verweer voert al dan niet in samenwerking met de huisadvocaat.

Het is niet mogelijk om op deze korte termijn een onderverdeling te maken in personen of organisaties en met welk doel men een verzoek indienen. Wel kunnen we stellen dat er een aantal personen zijn die een aanzienlijk deel van de verzoeken, klachten en bezwaren voor hun rekening nemen.

---

16. WijZZ — Toelichting op mutaties boven €100.000 — 8 — Boone

Ontvlechting en professionalisering inkoop

Wij begrijpen de verschuiving van extern inzet naar interne medewerkers. Maar door de ontvlechting zou er ook een verminderde afdracht aan RID plaats moeten vinden. Waar kunnen wij deze terugvinden? Of is deze gehele exercitie slechts kostenverhogend?

Wij hebben het bestuur van de SDL inmiddels schriftelijk gevraagd over te gaan tot ontvlechting van de

					inkooptaak. Een van de onderdelen daarvan betreft de financiën. Ons beeld is dat de formatie die in het verleden door de voormalige gemeenten Rijnwaarden en Zevenaar is ingebracht (1,5 fte) weer terugvloeit naar Zevenaar. Deze verminderde afdracht zal dan ook tot uiting komen in de begrotingsstukken van de SDL. Om de inkoopfunctie anders in te richten is uiteindelijk structureel 2 fte nodig. Het restant (0,6 fte) wordt vanaf 2025 gevraagd.
17.	WijZZ	Weerstands-vermogen	11	Van Riswijk	**Groene Metropoolregio** Zijn er concrete resultaten te beschrijven van onze samenwerking met de Groene Metropoolregio? Kunt u deze toelichten en wat deze gekost hebben? Daarnaast hebben wij begrepen dat er vanuit deze samenwerking mogelijkheid is voor een financieringsconstructie van de Economic Board? Wat is uw standpunt daarin? Kunt u dat toelichten? Over de voortgang van projecten en resultaten rapporteert de Groene Metropoolregio in haar Kwartaalberichten (zie https://www.groenemetropoolregio.nl/kennisbank/kwartaalrapportages/#Verantwoording). Voorbeelden van resultaten die van belang zijn voor Zevenaar, zijn de RegioDeal (waarin een aantal projecten uit de gemeente Zevenaar zitten die een goede kans maken om subsidie te ontvangen), de Woondeal, de inzet van de Flexpool Woondeal voor een verkeersonderzoek naar deelmobiliteit in de kernen. Er is een studie uitgevoerd naar de grensoverschrijdende fietsverbinding Doetinchem-Zevenaar-Emmerich, het potentieonderzoek naar Mobiliteitshub Zevenaar-Oost is opgeleverd, er is een keuze gemaakt om binnen Duurzaam Toerisme in te zetten op verhaallijnen over Water, WOII en de Romeinen, we kunnen aan de slag met de menukaart Circulair opdrachtgeverschap en circulaire inkoop en de grond-, weg- en waterbouw (GWW) en tenslotte kunnen we nog specifiek noemen dat onze MKB-ondernemers kunnen deelnemen aan de leergang Stimuleren Ondernemerschap van het MKB. Al deze projecten worden betaald uit de jaarlijkse inwonerbijdrage die wij aan de GMR afdragen. The Economic Board ontvangt jaarlijks €1,- per inwoner van de deelnemende gemeenten. Deze bijdrage loopt via de Groene Metropoolregio. Er is dus al sprake van een financieringsconstructie.
18.	WijZZ	Bestuur & Ondersteuning	14	Boone	**Dienstverleningsbeleid** Uw college stelt een dienstverleningsbeleid op. Hoe ver is uw college hiermee? Eind 2023 gaan we het dienstverleningsconcept ter besluitvorming in procedure brengen.

19.	WijZZ	Bestuur & Ondersteuning	15	Van Riswijk	**Verbetering van de (organisatie)cultuur** Uw college stelt dat een duidelijke taakverdeling met een heldere rolverdeling nodig is voor het goed functioneren van het lokaal bestuur. Dit ondersteunen wij van harte. Kunt u nader beschrijven hoe u de rol van de raad ziet en beoordeelt in de besluitvorming in Zevenaar? Waar ziet uw college verbeteringen in deze rolbenadering? In het coalitieakkoord is één van de speerpunten het bestuurlijk en ambtelijk samenspel. Uw raad stelt o.a. de kaders vast en maakt de uiteindelijke beleidskeuzes en het college voert het beleid uit binnen de kaders en met de beschikbare middelen. Dit vraagt van het college en de raad continue aandacht en inspanning. In de gesprekken met de raad worden de rollen en de ervaren beelden gedeeld en zullen we blijven toetsen of de waarden hierin gelijk zijn.
20.	WijZZ	Bestuur & Ondersteuning	16-17	Van Riswijk	**aantrekkelijke werkgever / strategisch personeelsbeleid** Wij constateren dat de gemeente veel inzet pleegt op groeien naar een aantrekkelijke werkgever en voeren van strategisch personeelsbeleid. Uw college is daarbij erg ambitieus. Aan de andere kant zien wij dat alle inzet ten spijt dat Zevenaar hier nog geen vruchten van plukt. U stelt in de Jaarrekening dat grotere gemeenten hier beter in slagen door betere arbeidsvoorwaarden. Waar zien die betere arbeidsvoorwaarden op? Kunt uw college t.o.v. andere gemeenten en ambtelijke organisaties in onze regio een beschrijving geven van geldende vacaturedruk en uitstroom? Bij grotere gemeenten (gebaseerd op het inwonersaantal) geldt een andere conversietabel waardoor functies hoger ingeschaald kunnen worden. Onze bewegingsruimte zit in de secundaire arbeidsvoorwaarden. Grotere gemeenten hebben ook hiervoor veelal meer budget beschikbaar, datzelfde geldt voor budgetten voor opleiden en ontwikkelen van medewerkers. In het kader van aantrekkelijk werkgeverschap hebben wij recent een reiskostenvergoeding voor woon-werkverkeer ingevoerd. Ook zijn de doelen van het IKB verruimd waarmee we meer inzetten op vitaliteit. Hierdoor hopen we te kunnen concurreren met de grotere gemeenten. Hoewel wij hebben géén directe inzage hebben in de cijfers van de omliggende gemeenten, hebben wij een analyse gemaakt van de personeelsmonitor 2022 van het A&O fonds. Hierin wordt aangegeven dat de vacaturedruk verhoogd is door de toename van nieuwe taken op de gemeente (opvang Oekraïners en andere vluchtelingen, Woo, alle maatschappelijke problemen die voorvloeien uit de verhoogde energie kosten (voor inwoners)).

Ook wordt aangegeven dat bij bijna 80% van de gemeenten met een dalende bezetting te maken heeft, dit komt door het niet invullen van vacatures. In totaal was 20% van de vacatures moeilijk vervulbaar.

Gemeenten hebben in 2022 de meeste aandacht gegeven aan Werving & Selectie (incl arbeidsmarktcommunicatie) en dat blijft de komende 3 jaar topprioriteit. Dit heeft te maken met de arbeidsmarktkrapte, die waarschijnlijk voorlopig niet verdwijnt.

Hieronder het overzicht uit de Personeelsmonitor 2022 waarin duidelijk is dat gemeenten van onze omvang te maken hebben met een hoog percentage aan moeilijk vervulbare vacatures.

2.5 **Aandeel moeilijk vervulbare vacatures**		%
	2021	**2022**
> 100.000 inwoners (incl. G4)	17,2	**17,9**
50.000 tot 100.000 inwoners	17,5	**19,2**
20.000 tot 50.000 inwoners	19,0	**22,6**
< 20.000 inwoners	21,1	**21,9**
Alle gemeenten	19,0	**19,8**

n=204

Tijdens gesprekken met collega's van gemeenten in de regio is gebleken dat zij zich in bovenstaande ook herkennen.

Uw college stelt dat u 50 fte (pag. 24 Kadernota) wilt werven in het komende jaar. Gelet op bovenstaande, is dit een reële ambitie? En als uw college hier niet in slaagt, wat heeft dit dan voor effect op het collegeprogramma en de beschreven ambities daarin?
De ambitie om 50 fte te gaan werven is reëel. Hierbij dient wel opgemerkt te worden, dat we niet 50 fte gaan werven. Een deel van de gevraagde formatie bestaat uit tijdelijke formatie die omgezet wordt naar structurele formatie, dit is bijvoorbeeld formatie t.b.v. projecten of structurele inhuur zoals bij het Sociaal Domein. Los van deze reële ambitie is het gezien de krapte op de arbeidsmarkt onduidelijk of wij erin slagen deze ambitie waar te maken. Het is immers zo dat er ook sprake is van uitstroom doordat onze

					medewerkers makkelijker naar een andere organisatie overstappen (er is ruime keus tussen diverse aantrekkelijke werkgevers). Wanneer wij er niet in slagen om deze 50fte in te vullen zullen we een stijging zien in de inhuurkosten om de ambities waar te kunnen blijven maken. Gelet op bovenstaande ontwikkelingen, op pag. 158 van de Jaarrekening staat een mooi overzicht van de personele bezetting in 2022. Graag zien wij dat overzicht aangevuld met de formatie vanaf 2018 t/m 2023. Daarnaast ontvangen wij graag in hetzelfde overzicht per afdeling (in fte) het aantal vacatures, het aantal tijdelijke inhuurkrachten (uitgesplitst in project- en vervangingsinzet) en het ziekteverzuim. Wij gaan ervanuit dat in deze cijfers ook de ingehuurde projectleiders zijn opgenomen, zo niet graag ook meenemen in de beantwoording. Beantwoording van deze vraag: zie bijlage
21.	WijZZ	Bestuur & Ondersteuning	20	Van Riswijk	**Organisatieontwikkeling** Gelet op de gestelde cijfers inzake organisatieontwikkeling maken wij ons ernstige zorgen over de huidige bezetting 289 fte op een totale formatie van 370 fte, een bezetting van 89%! Kunt u met deze vacaturedruk nog voldoen aan uw wettelijke taken als gemeente? Wat is daarvoor de minimale bezetting in fte's? Gezien de bezettingsgraad: hoe verklaart uw college dat het inhuurpercentage 33% betreft i.p.v. de 11% vacatureruimte (o.b.v. gegevens Kadernota en Jaarrekening)? De gebruikte percentages zijn bij benadering. Momenteel kunnen we onze wettelijke taken uitvoeren. Organisatiebreed hebben we geen formatieve berekening gemaakt over hoeveel formatie noodzakelijk is om alleen de wettelijke taken uit te voeren. De 33% externe inhuur is berekend door het totaal aan werkelijk inhuurlasten om te slaan op het totaal aan personeelslasten (inhuur + salarislasten.) De inhuurlasten bestaan naast inhuur i.v.m. vacatureruimte ook uit inhuur voor projecten, inhuur wegens ziekte en inhuur ten laste van kredieten.
22.	WijZZ	Bestuur & Ondersteuning	24	Van Riswijk	**Meegroeien opleidingsbudgetten/investering hardware** Gelet bovengenoemde cijfers is de gestelde gefaseerde werving van 50 fte geen uitbreiding in absolute zin van de formatie is. De benodigde investering voor hardware en meegroeien opleidingsbudgetten is in

					onze optiek voorbarig? Kan uw college dit nader toelichten? Verhoging opleidingsbudget: De verhoging van het opleidingsbudget betreft niet alleen een budget voor opleidingen/trainingen voor de nieuw aan te trekken medewerkers. Het is ook van belang dat onze huidige medewerkers zich kunnen blijven ontwikkelen. Dit mede gezien de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en het gemak waarmee een overstap naar een andere werkgever gemaakt kan worden op dit moment. Kosten hardware. We gaan er vanuit dat we de vacatures wel gaan vervullen, vandaar dat we dit budget aanvragen. Echter als blijkt dat onze verwachting achterblijft, dan zullen de middelen niet allemaal benut worden en aan u gerapporteerd worden bij de voortgangsrapportages.
23.	WijZZ	Verkeer, vervoer & waterstaat	31	Albers	**Witte Kruis** Wij maken ons zorgen over de voortgang op de verschillende herstructureringsopgaves. Zeker als dit het doortrekken van het Witte Kruis betreft. Wat is de stand van zaken inzake ontwikkeling Witte Kruis? Wat is de concrete bijdrage van De Groene Metropool? Het rijk heeft aan alle provincies gevraagd om te komen tot een Ruimtelijk Voorstel. Aanleiding zijn de vele ruimtelijke vraagstukken die spelen in Nederland. De provincie Gelderland stelt zeven regioarrangementen op. In het concept regioarrangement Arnhem-Nijmegen is de Gebiedsopgave Babberich (incl. doortrekken Witte Kruis) opgenomen. Het concept regioarrangement Arnhem-Nijmegen wordt eind dit jaar ‘samengevoegd met de andere regioarrangementen van de provincie Gelderland. Dan vindt er een selectie in projecten plaats. Besluitvorming hierover wordt in 2024 verwacht. De Groene Metropool is trekker van het regioarrangement Arnhem-Nijmegen. De afgelopen periode zijn zowel bestuurlijk als ambtelijk diverse gesprekken gevoerd om de Gebiedsopgave Babberich onder de aandacht te brengen en te versnellen. Wethouders Albers en Van Orden hebben hierover gesproken met gedeputeerden en een volgend gesprek wordt nu gepland met gedeputeerden van het nieuwe college GS. Het is mede daardoor gelukt de gebiedsontwikkeling in het regioarrangement te krijgen. Daarnaast zijn bestuurlijk gesprekken geweest met diverse fracties van PS waaronder BBB, PvdA en D’66. Zodra het bestuurlijk gesprek met de nieuwe gedeputeerde heeft plaatsgevonden wordt de raad via een RIB geïnformeerd.

24.	WijZZ	Verkeer, vervoer & waterstaat	32	Albers	**Alternatief plan - doortrekken A15** Uw college stelt dat u werkt aan een alternatief plan. Kunt u dit toelichten? Wanneer is dit gereed? De afgelopen maanden is uitvoerig gesproken over de situatie indien de Raad van State de bezwaren gegrond verklaard en het project ViA15 niet gerealiseerd kan worden. De gesprekken vonden plaats met belanghebbenden en er zijn onderzoeken gedaan. Met de belanghebbenden is afgesproken om in deze fase van voorbereiding terughoudend te zijn met de informatie. De belangen van partijen spelen daarbij een rol. Wij vertrouwen nog steeds op een positieve uitspraak van Raad van State. Zodra er informatie is over de uitspraak wordt de raad geïnformeerd.
25.	WijZZ	Economie	41	Boone	**Landbouwvisie** Op p. 41 Kadernota schrijft u over het opstellen van een landbouwvisie? Wat is de stand van zaken? Wij vernemen dat dit proces stroef verloopt. Kunt u dit toelichten? Wat is de rol van de provincie hierbij? In het landelijk gebied spelen op dit moment veel thema's die allen ruimte vragen. Thema's als landbouw, droogte en groen blauw raamwerk komen hier samen en vragen om een integrale aanpak. Hiervoor is een bredere visie gewenst dan enkel een visie op de landbouw. We hebben daarom gezamenlijk met de andere gemeenten besloten geen separate landbouwvisie op te stellen maar dit onderwerp uit te werken als een van de onderzoeksthema's uit de verstedelijkingsstrategie. Dit pakken we Liemers breed op. Dit is ook opgenomen in het programma Vitaal Landelijk Gebied Gelderland, waarin de provincie een bod doet aan het Rijk om projecten te financieren. Daarnaast wordt vanuit de Liemerse ambassade gewerkt om de agrarische sector een vaste plek te geven door middel van concrete uitvoeringsprojecten. Hierbij richten we ons op bouwstenen om het landelijk gebied te versterken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan onderwerpen zoals: a. natuurinclusieve landbouw b. kavelruil c. maatregelen om water vast te houden d. energieopwekking e. beheer van natuurterreinen f. uitbreiden van recreatief aanbod g. locaties behoud van landbouwgrond enzovoorts.

26.	WijZZ	Economie	48	Boone	**Inzake bedrijventerreinen Zevenpoort I**: Wij worden graag goed op de hoogte gehouden over de beschikbare kavels op Zevenpoort I. Wij vragen uw college om een kaartje aan te leveren met daarop: 1. Welke kavels zijn reeds verkocht? 2. Welke kavels zijn in optie genomen? 3. Welke kavels zijn verkocht onder voorwaarden? Welke voorwaarden betreft dit? 4. Welke kavels zijn nu nog beschikbaar? Zie bijgevoegde tekening. De meeste kavels op BusinessPark 7Poort zijn verkocht en bebouwd. Een vijftal kavels is verkocht en geleverd, maar nog niet bebouwd. Waar de contouren van het toekomstige bouwplan bekend zijn, staat dit op bijgevoegde tekening aangegeven. Waar het bouwplan nog niet bekend is staat de kavels 'slechts' als uitgegeven (verkocht en geleverd) aangegeven. Er zijn op dit moment geen opties op BusinessPark 7Poort. Tot slot zijn er nog een drietal kavels beschikbaar op BusinessPark 7Poort; twee in plandeel Landeweer en één grote kavel achter op het terrein.
27.	WijZZ	Sociaal Domein	66/67	Bijl	**KPI's Sociaal Domein** In de gehele beschrijvingen inzake Sociaal Domein in de Jaarstukken missen wij, behoudens de vanuit de centrale overheid verplichte beleidsindicatoren, de zogeheten KPI's. Sturen en controleren vanuit onze Raad wordt zo ernstig bemoeilijkt. Graag vragen wij hier wederom aandacht voor? Op basis van toezegging van de betrokken portefeuillehouder ontvangen wij graag de stand van zaken tot het opstellen van deze KPI's in het Sociaal Domein? Vooral KPI's over wachttijden en snelheid van hulpverlening vanuit de klant gezien is voor ons uiterst belangrijk. De verantwoordelijke wethouder heeft dit in commissie Samenleving al eens toegezegd. Wat is de stand van zaken? Wij willen in uw informatievraag rondom de KPI's voldoen door u in 2023 op meerdere manieren mee te nemen in de stand van zaken sociaal domein. Daarnaast is het participatieve traject om te komen tot een nieuwe integrale nota en visie sociaal domein is gestart en de raad wordt daarin op korte termijn via een RIB over meegenomen. Onderdeel van die aanpak is ook het formuleren van KPI's. Ook komt eind Q3 er weer een raadsrapportage met de stand van zaken op de belangrijkste kpi's.
28.	WijZZ	Sociaal Domein	62	Bijl	**Maatschappelijke ondersteuning en welzijn** U stelt dat de taakstellende bezuinigingen voor Caleidoz niet meer passen gezien taken waar deze organisatie voor staat. Kunt u dit nader toelichten? Kunt u als college – als opdrachtgever voor Caleidoz – de opdrachtbeschrijvingen verbeteren zodat investeringen op deze organisatie bijdragen aan de gewenste versterking van de maatschappelijke ondersteuning en welzijn in onze gemeente? Is de methodiek beleid gestuurde contractfinanciering hier een goede oplossing voor?

					De taakstellende bezuiniging voor Caleidoz dateert uit de bezuinigingsronde van enkele jaren geleden. Deze bezuiniging zou terecht komen in het voorliggende veld / de sociale basis, bovenop de taakstellingen die in dit verband al wel zijn gerealiseerd. Hierdoor is al een ernstig verschraalde en daarmee wankele sociale basis ontstaan. Vanuit de doorontwikkeling van het Sociaal domein, waarbij een hernieuwde visie wordt uitgewerkt en de sociale basis in kaart wordt gebracht en geanalyseerd op hiaten, kan te zijner tijd het takenpakket van o.a. Caleidoz meer specifiek worden geduid. Met het versterken van de sociale basis wordt verder invulling gegeven aan de beweging die reeds in gang is gezet om vanuit meer adequate preventie te voorkomen en/of te vertragen dat een beroep om zwaardere vormen van hulp en ondersteuning moet worden gedaan. Dit is een proces waarin de afstemming en samenwerking met Caleidoz, evenals met andere partijen in het voorliggende veld, intensief en integraal wordt gezocht. De wijze van financieren is daarbij ook onderwerp van gesprek.
29.	WijZZ	Sport, cultuur & recreatie	59	Boone	**Harmonisatie subsidiebeleid** Hoe verloopt de harmonisatie van het subsidiebeleid? Wat is de stand van zaken? Zijn er tekorten bij de exploitatie van de verenigingen en stichtingen in Zevenaar? Hoe worden deze tekorten opgepakt/gedekt bij de afwezigheid van nieuw vigerend subsidiebeleid? We werken hard aan de harmonisatie, met de nieuwe uitgangspunten. Tijdens de raadssessie op woensdag 6 september gaan wij met u hierover in gesprek. We streven naar afronding in van dit project in 2024, waardoor wij een nieuw subsidieregeling hebben over 2025. Momenteel geldt de oude subsidieregeling nog. Tevens werken we aan een verbetering van onze werkprocessen. We streven naar een eenvoudiger en efficiëntere wijze van subsidieaanvraag en aan een openbaar subsidieregister.
30.	WijZZ	Sport, cultuur & recreatie	52	Boone	**Sportakkoord** Wat is de huidige stand van zaken inzake de lokale sportakkoorden? Hoe verloopt de samenwerking vanuit de gemeente op dit vlak? Hoe past dit bij onze gemeentelijke beleidsdoelstellingen? Op dit moment vind een herijking van het Sportakkoord plaats. Dit is een voorwaarde voor het opnieuw aanvragen van de middelen. Er zal bij het Sportakkoord gewerkt blijven worden met een kernteam en er komt een coördinator sport en preventie die de herijking en uitvoering coördineert. Ondanks de stroeve start van het Sportakkoord (mede door corona) gaat het steeds beter. Maar we zijn nog niet waar we willen zijn. Met het nieuwe Sportakkoord wordt ingezet op drie ambities: het versterken van het

					fundament van de lokale sportsector, het bereik van het Sportakkoord vergroten, en het zichtbaar maken van de betekenis van sport (waarbij ook de verbinding met GALA/IZA wordt gezocht). Dit sluit naadloos aan bij de gemeentelijke doelstellingen die zijn vastgelegd in het sportbeleid.
31.	WijZZ	Sport, cultuur & recreatie	52	Boone/Bijl	**Aangepast sporten** Wij lezen over stimulering aangepast sporten. Wat is de stand van zaken? Wat onderneemt uw college om dit te stimuleren? Wat zijn onze activiteiten op dit beleidsonderdeel? Wat is nodig om dit verder te versterken? Net als de afgelopen jaren heeft de gemeente Zevenaar een overeenkomst met Uniek Sporten. Er is een overlegstructuur opgesteld tussen Uniek Sporten en Ataro's Sportservice. Hierdoor werken we op uitvoeringsniveau toe naar betere samenwerking en zichtbaarheid van aangepast sporten. We brengen in kaart welke sportverenigingen een aangepast sportaanbod kunnen/willen aanbieden en welke ondersteuning zij daarvoor nodig hebben. Dit aanbod wordt gebundeld met de services van Uniek Sporten en via hun kanalen gepromoot.
32.	WijZZ	Financieel meerjarenbeeld	94	Kagei	**Afvalbeleid** Uw college stelt dat "De daling is niet veroorzaakt door een beter scheidingspercentage, maar door een daling van de totale hoeveelheid afval. In diezelfde lijn is ook de hoeveelheid aan huis ingezameld restafval gedaald. Wij begrijpen deze zinsnede niet volledig. Kunt u dit nader toelichten? Het percentage gescheiden inzameling is min of meer gelijk gebleven, maar de totale hoeveelheid huishoudelijk afval is gedaald. Uitkomst is dat het aantal kilo restafval per inwoner ook gedaald is.
33.	WijZZ	Sociaal Domein	65	Bijl	**Verbeterplan doelgroepenvervoer** Uw college stelt dat u inzet pleegt voor het verminderen van de instroom van doelgroepenvervoer? Wat doet uw college in dit kader? Wat zijn de mogelijkheden / knoppen waar uw college aan kan draaien? Om stappen te nemen om de kosten van het doelgroepenvervoer te verlagen bij regels die voor iedereen gelijk zijn (coalitieakkoord) stellen wij in 2023 een verbeterplan doelgroepenvervoer op. Aan de hand van dit plan werken we in de periode 2023-2025 aan alternatieven om instroom te beperken of om te buigen naar voorliggende voorzieningen. Knoppen waar we onder andere aan kunnen draaien zijn: - meer en beter benutten en inzetten van voorliggende vervoersmogelijkheden; - actualiseren regelgeving doelgroepenvervoer;

					- harmoniseren (interne) werkwijze; - efficiency (interne) uitvoeringsprocessen.
34.	WijZZ	Sociaal Domein	65	Bijl	**Waarderen Mantelzorg** Uw college stelt dat in maart 2023 een onderzoek afgerond zou zijn. Kunt u resultaten hiervan delen? Binnenkort ontvangt de raad een raadsinformatiebrief met de resultaten van het onderzoek.
35.	WijZZ	Sociaal Domein	65	Bijl	**Toegang SD uitvoering** Er zijn al eerder forse financiële toezeggingen gedaan door de raad; welke resultaten hebben deze opgeleverd? Kunt uw college dit toelichten? In de bijeenkomst van 7 juni werd aangegeven dat er wel personele verbetering was gerealiseerd voor de jeugd, maar dat bij de Wmo er geen nieuw in kwam, maar wel oud uit ging. Nu lezen wij wederom een vraag voor uitbreiding; hoe realistisch is deze vraag en welk plan ligt eronder om dit te realiseren? Het efficiënt en eenvoudiger werken en onnodige regels en processen vermijden is een mooi streven. Wat gaan we dan anders doen en met welk resultaat? De raad heeft budget toegekend om meerjarige incidentele budgetten voor inhuur om te zetten naar structurele bezetting. Voor deze 15 fte binnen Maatschappelijke dienstverlening worden medewerkers geworven. Voor wat nu bekend is starten er 11 nieuwe medewerkers (8,5fte) Wmo & jeugd in 2023. De werving is een doorlopend proces, zodat wij de gewenste hoeveelheid inhuur kunnen vervangen door vaste formatie. Op dit moment is er geen concrete vraag voor meer capaciteit binnen de kadernota voor de toegang Sociaal domein. Een aantal voorbeelden van procesverbeteringen: • indiceren voor langere duur (tot levenslang) daar waar het kan; • triage verbetering: minder vervuiling van meldingen moet zorgen voor beheersbare wachttijden; • resultaat moet zijn: Kwaliteitsverhoging, doorloopsnelheid verhogen, lagere wachttijden.
36.	WijZZ	Sociaal Domein	66	Bijl	**Achterstand onder jeugd Werkloze jongeren** Wij herkennen de beschreven percentages niet. Graag verduidelijken. Reactie: Hieronder de aangepaste tekst. Het percentage werkloze jongeren in de gemeente Zevenaar (4%) ligt onder het Gelders gemiddelde van 5% (= aanpassing van de eerste zin in dit tekstgedeelte; de overige tekst kan blijven staan).

					Beleidsindicator begroting 2023: 3,30 Beleidsindicator begroting 2026: 3,00
37.	WijZZ	Sociaal Domein	67	Bijl	**Cliënten met een WMO maatwerkvoorziening** De percentages van Zevenaar zijn ver verwijderd van het Gelders gemiddelde. Kunt u dit verklaren en nader toelichten? Welke maatwerkvoorzieningen nemen toe t.o.v. eerder jaren. Graag zien wij een helder overzicht vanaf 2018 tot/met 2023 (prognose). Kan uw college toelichten waarom er een toename van maatwerkvoorzieningen is? Wat doet uw college eraan om deze groei zo goed mogelijk in te dammen? Graag zien wij een zo helder mogelijk overzicht van de ontwikkelingen van deze stijging van Zevenaar en t.o.v. andere (regionale) gemeenten en vergelijkbare gemeenten in Nederland? De toename van Wmo maatwerkvoorzieningen heeft meerdere redenen. Vergrijzing is de belangrijkste. Verder blijft het abonnementstarief (eigen bijdrageregeling) een aanzuigende werking hebben op vooral huishoudelijke ondersteuning. We onderzoeken op dit moment of er nog lacunes zijn in onze sociale basis met daarin (alle benodigde) voorliggende algemene Wmo voorzieningen. Er is daardoor een (te) grote toestroom in ons Wmo vangnet (maatwerkvoorzieningen). <u>Unieke Wmo cliënten</u>: 2018: 3500 2019: 3901 2020: 3960 2021: 4042 2022: 4072 572 cliënten meer over 5 jaar <u>Aantal Wmo maatwerkvoorzieningen</u> (jaar – aantal): Hbh: 2018 – 1515 / 2019 – 1810 / 2020 – 1920 / 2021 – 2058 / 2022 – 2059 : +544 Begeleiding: 2018 – 761 / 2019 – 851 / 2020 – 895 / 2021 – 888 / 2022 – 886 : +125 Rolstoel: 2018 – 426 / 2019 – 423 / 2020 – 410 / 2021 – 383 / 2022 – 372 : - 54 Vervoer: 2018 – 2226 / 2019 – 2433 / 2020 – 2403 / 2021 – 2323 / 2022 – 2279 : + 53 Wonen: 2018 – 547 / 2019 – 582 / 2020 – 609 / 2021 – 667 / 2022 - 657 : +110

38.	WijZZ	Sociaal Domein	71	Van Orden	**Ondersteuning dorpsraden voor de uitwerking van dorpsplannen** Uw college stelt dat de ontwikkeling van dorpsplannen aanvullende middelen nodig zijn. Wie levert die ondersteuning voor het opstellen van dorpsplannen? Doet de gemeente dat of een externe partij? Kunt u dit nader toelichten? Wat staat er dan in zo'n dorpsplan? Kunt uw college toelichten wat de status van zo'n dorpsplan is in de besluitvorming binnen onze Raad? Zie hiervoor de beantwoording van de vragen gesteld door Lokaal Belang.
39.	WijZZ	Financiën	87	Boone	**Artikel 5. Autorisatie begroting en investeringskredieten** Is dit niet de verkeerde weg? Kunt uw college dit toelichten? Dit artikel komt uit de financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet) die u op 31 mei 2023 heeft vastgesteld. De financiële verordening is vooraf besproken in de auditcommissie en de commissie middelen. Deze verordening is gebaseerd op een model verordening van de VNG. Voor meer toelichting en bijbehorende stukken verwijzen wij u naar agendapunt 10 van de raadsvergadering op 31 mei 2023.
40.	WijZZ		Niet opgegeven	Bijl	**Praktijkondersteuner Huisarts** Reeds een aantal jaren wordt de POH (Praktijkondersteuner Huisarts) in Zevenaar ingezet, veelal ingestoken vanuit GGZ-problematiek. In andere gemeenten zijn er goede resultaten behaald door deze focus te verleggen naar voorliggend veld met aandachtsgebied Jeugd. Waar dit breed is toegepast is een substantiële versterking van de verwijzing naar het voorliggend veld gemaakt. Dit scheelt de gemeente daar 60 – 75% op de kosten voor deze verwijzingen. Welke resultaten zijn in Zevenaar behaald met de inzet van de POH? Welke verbeteringen zijn er nog mogelijk? De inzet van de Praktijkondersteuner Jeugd is een waardevolle aanvulling op de werkwijze in het kader van de Jeugdhulp. Kinderen en gezinnen worden snel geholpen en , indien nodig, verwezen naar voorzieningen uit het voorliggende veld of andere vormen van jeugdhulp. Er is een evaluatie uitgevoerd waaruit duidelijk werd dat er mogelijk nog meer inhoudelijke en financiële winst te behalen is. Hierover zijn we nu in gesprek met de praktijkondersteuners, de toegang van de gemeente en de huisartsen. Doel hierbij is om de aansluiting in de keten van Praktijkondersteuner, Huisarts, Toegang gemeente en Jeugdhulpaanbieders te verbeteren met als resultaat het zoveel beperken van verwijzingen naar Jeugdhulp c.q. de GGZ-organisaties. Verder zijn we aan de slag om meer huisartsen bij deze werkwijze te laten aansluiten. Hierover zijn gesprekken gaande. Het is niet mogelijk om het financiële resultaat van deze werkwijze vast te stellen. We weten namelijk wel hoeveel kinderen en gezinnen zich bij de Praktijkondersteuner Jeugd melden en tot welk resultaat dit

					leidt, maar kunnen niet bepalen wat het resultaat zou zijn geweest als we deze werkwijze en aanpak niet zouden hanteren. Duidelijk is wel dat de inzet van de POH Jeugd zeker een effect heeft op de doorverwijzing van de GGZ of andere vormen van Jeugdhulp.
41.	WijZZ		Niet opgegeven	Van Orden	**Statushouders** Wat is het aantal statushouders dat wij in 2022 en voorgaande jaren gehuisvest hebben? Is deze groep conform onze gemeentelijke opgaven van overheidswege voor huisvesting van statushouders? De taakstelling is behaald. In 2022 is de achterstand van 18 te huisvesten statushouders uit 2021 én de taakstelling van 2022 (59 statushouders) gerealiseerd.
42.	WijZZ		Niet opgegeven	Albers	**Piekbelasters** Kent de gemeente zogeheten 'piekbelasters'? Kunt uw college dit toelichten? Wij weten als gemeente niet of er piekbelasters zijn binnen de gemeentegrenzen. Met de AERIUS Check kan een bedrijf anoniem berekenen wat de stikstofneerslag van de bedrijfslocatie is. Op deze manier kan een ondernemer nagaan of het bedrijf voldoet aan de drempelwaarde voor de regelingen onder de aanpak piekbelasting. De ingevulde gegevens en uitkomsten worden niet opgeslagen en zijn niet beschikbaar voor de overheid. Meer informatie hierover is te vinden via Aanpak piekbelasting | Aanpak Stikstof
	FRACTIE	**HOOFDSTUK**	**PAGINA**	**PORTEFEUILLE HOUDER**	**VRAAG + ANTWOORD**
43.	CDA	Algemeen	-	Boone	In de kadernota 2024 - 2027 vinden we 2023 natuurlijk niet terug maar hoe staan het met de tekorten voor 2023. Hoe groot zijn die nu naar beste schatting van het college voor 2023 t.o.v. de 1e voortgangsrapportage ? Na de mutaties uit de 1e voortgangsrapportage komen we in 2023 uit op een nadeel van € 5.496.000. Bekende en voor ons in te schatten effecten voor 2023 zijn in de 1e voortgangsrapportage meegenomen. In de 2e voortgangsrapportage 2023 actualiseren we dit begrotingssaldo.

44.	CDA	Algemeen	-	Boone	<u>Toelichting:</u> De kadernota 2024 – 2027 komt uit als de inkt net droog is van de eerste voortgangsrapportage. Hoe kan het dan dat de mutaties aangegeven in de kadernota een min van meer dan 14 mln laten zien t.o.v. de 1e voortgangsrapportage of zo u wenst voor 2024 – 2026 van meer dan 11 mln? • Wist het college dat niet toen 1e voortgangsrapportage werd aangeboden? • Hoeveel maanden zit er tussen de 1e voorgangsrapportage en de kadernota? Als de tekorten zo snel oplopen kan het college dan een update geven naar de laatste stand van zaken? In het financiële totaaloverzicht worden het begrotingssaldo per separaat jaar weergegeven. Het opstellen van de 1e voortgangsrapportage en de kadernota is gelijktijdig opgepakt. In de 1e voortgangsrapportage informeren wij u tussentijds over de voortgang van de begroting en geven we een prognose van het financiële resultaat voor 2023. De kadernota borduurt voort op de 1e voortgangsrapportage. Hierin presenteren we een financieel meerjarenbeeld, dat de basis vormt voor de meerjarenbegroting. Wijzigingen die een financieel effect hebben op 2024 e.v. presenteren wij om die reden in de kadernota. Denk hierbij bijvoorbeeld aan autonome ontwikkelingen bij verbonden partijen.
45.	CDA	Algemeen	-	Boone	<u>Toelichting</u>: De eerste voortgangsrapportage liet een verslechtering zien van de financiële positie van Zevenaar. Dat is de realiteit dus de raad, ook het CDA, heeft er mee ingestemd. • Nu de tekorten zo snel oplopen dient zich de vraag aan of er wel goed is begroot • Kan het college aangeven bij de top tien risico's genoemd in de begroting welke zich waarom hebben voorgedaan? • Kan het college aangeven of zij vindt nog in control te zijn nu de uitgaven van de gemeente zo snel oplopen en tot onvoorziene substantiële tekorten leidt? 1) In de 1e voortgangsrapportage rapporteren we hoofdzakelijk over wijzigingen in het huidige jaar (mogelijk met een structureel effect). In de kadernota presenteren we een financieel meerjarenbeeld vanaf 2024. Wijzigingen die een financieel effect hebben op 2024 en daarna presenteren wij om die reden in de kadernota. Denk hierbij bijvoorbeeld aan autonome ontwikkelingen bij verbonden partijen. 2) Wij worden met name geconfronteerd met kostenstijgingen op alle beleidsterreinen. Daarbij lijkt de compensatie vanuit de algemene uitkering onvoldoende en zijn kostenstijgingen bij de

					verbonden partijen opgenomen in de kadernota. Overigens is het landelijke beeld ook dat gemeenten vanaf met name 2026 te kampen hebben met structurele tekorten. Zo schrijft de VNG i.h.k.v. de Voorjaarsnota 2023 dat vanaf 2026 er voor gemeenten structureel zo'n € 3 miljard minder beschikbaar is. 3) De snelheid, hoeveelheid en financiële impact van de ontwikkelingen die zich nu voordoen is erg groot. Wij nemen deze ontwikkelingen op in de P&C cyclus zodra deze voorspelbaar en/of zichtbaar zijn. Op dit moment laten vrijwel alle ontwikkelingen een negatief beeld zien. Dat neemt niet weg dat wij proberen om u een zo juist mogelijk (financieel) beeld te geven door realistisch te ramen. Of wij vinden in control te zijn zien wij echter als een politieke vraag.
46.	CDA	Kadernota	-	-	Toelichting: Er is in de afgelopen tijd veel onderzoek gedaan of opdracht gegeven om onderzoek te doen. • Kan het college aangeven hoeveel onderzoeken de Gemeente Zevenaar afgelopen jaar heeft laten uitvoeren? Wat waren de totale kosten? Hoe verhoudt zich dit t.a.v. andere gemeenten? De gemeente voert op dagelijkse basis onderzoeken uit of laat deze uitvoeren. Voor een gedeelte bestaat dit uit grote onderzoeksopdrachten gebaseerd op beleidsdoelstellingen, ambities uit het coalitieakkoord en collegeprogramma of onderzoeken in opdracht van uw raad. Echter bestaat het overgrote gedeelte van de onderzoeken uit dagelijks of jaarlijks terugkerende onderzoeken van verschillende schaal. Zo kan in het ruimtelijk domein worden gewezen op onder andere bodem- en asbestonderzoeken, stikstofdepositieonderzoeken, flora- en faunaonderzoeken en akoestische onderzoeken. Wat betreft de interne bedrijfsvoering kan worden gedacht aan Arbo-onderzoek en medewerkerstevredenheidsonderzoek en in het sociaal domein keren de cliëntervaringsonderzoeken voor Wmo en Jeugd elk jaar terug. Een totaaloverzicht van het aantal onderzoeken en kosten van al deze en de vele andere onderzoeken die de gemeente in de volle breedte uitvoert of laat uitvoeren, zijn niet in een eenduidig overzicht te zetten of te vergelijken met andere gemeenten.

Vragen Jaarstukken: ID 844, 845, 847

	FRACTIE	HOOFDSTUK	PAGINA	AFDE-LING	PORTE-FEUILLE HOUDER	VRAAG
47.	WijZZ	Economie	48	RO	Boone	**Stimuleren Start-ups** Wat heeft uw college ondernomen op dit onderwerp en wat is de stand van zaken? Zijn er al concrete doelen en resultaten te benoemen? Bij het opstellen van de Economische Agenda Zevenaar hebben de Zevenaarse ondernemersverenigingen aangegeven een gezamenlijke bijeenkomst voor startende ondernemers te willen organiseren, gefaciliteerd door de gemeente. Deze heeft niet plaatsgevonden. Er is geen specifiek programma voor start-ups opgesteld, omdat hier onvoldoende behoefte voor was. Wel zijn de startende en jonge ondernemers uitgenodigd voor de ontbijtbijeenkomst die georganiseerd is in het kader van de Dag van de Ondernemer op 25 november 2022.
48.	WijZZ	Sport, cultuur & recreatie	61	MO/ MD	Boone	**Samengaan sportverenigingen** Hoe ziet de gemeente de rol van Sportcontact in dit geheel? Kunt u dit toelichten? In de herontwikkeling van Sportpark Hengelder heeft Stichting Sport Contact in het begin een rol gespeeld. De voorzitter heeft zich ingezet om belanghebbenden bij elkaar te brengen en bijeenkomsten te begeleiden. Naar verloop van tijd is deze taak door hem overgedragen aan de initiatiefgroep.
49.	CDA	Jaarstukken	300	MO/ MD	Bijl	M.b.t. Vestersbos: Kan het college aangegeven waarom dit bedrag zo enorm fluctueert? Zijn deze bedragen correct weergegeven? Deze tabel betreft een overzicht van de mutaties in de bestemmingsreserve afschrijvingslasten in 2022. De specifieke vraag gaat over de locatie Vestersbos. De eerste kolom betreft de beginstand van de reserve. Dit was op 1-1-2022 0, toevoeging in 2022 is

6,5 miljoen (2e kolom), de onttrekking 0 (3e kolom) en de stand ultimo 2022 is 6,5 miljoen (laatste kolom).

Vragen vanuit de raad aan het college:

A. Schriftelijke vragen als bedoeld in artikel 36 Reglement van Orde (beantwoording binnen 30 dagen)

B. Schriftelijke vragen ter mondelinge beantwoording in de raads- of commissievergadering

C. Technische vragen over onderwerpen geagendeerd voor een commissie- en/of raadsvergadering

D. Overige technische vragen (vragen die geen betrekking hebben op een voorliggend raadsvoorstel of onderwerp op de commissieagenda; beantwoording binnen 30 dagen)

Categorie: C

Onderwerp: Meicirculaire

Naam en fractie: Jojanneke de Nooij CDA Zevenaar

Datum indienen: 15-06-2023

Afdeling: …….

Contactpersoon: …….

Vraag/vragen:

- Is bekend wanneer wij de gegevens van de meicirculaire ontvangen?

Antwoord:

De raadsinformatiebrief over de meicirculaire verwachten wij 23 juni af te ronden, waarna deze na behandeling in het college van 27 juni aan de raad toegestuurd kan worden.

De berekening van de algemene uitkering is een ingewikkeld proces dat zorgvuldig moet gebeuren. Na de publicatie van de meicirculaire op 31 mei is deze extern vertaald en gereedgezet in de webapplicatie PAUW, gevolgd door een webinar met uitleg over de circulaire op 6 juni. Het proces van verwerken van de eigen gemeentelijke cijfers, de analyse van de uitkomsten en het opstellen van de raadsinformatiebrief kost naar verwachting ruim twee weken tijd. Daarna volgt bespreking met de wethouder financiën en behandeling in het college en kan de raadsinformatiebrief op 27 juni aan de raad worden toegestuurd.

Vragen vanuit de raad aan het college:

A. Schriftelijke vragen als bedoeld in artikel 36 Reglement van Orde (beantwoording binnen 30 dagen)

B. Schriftelijke vragen ter mondelinge beantwoording in de raads- of commissievergadering

C. Technische vragen over onderwerpen geagendeerd voor een commissie- en/of raadsvergadering

D. Overige technische vragen (vragen die geen betrekking hebben op een voorliggend raadsvoorstel of onderwerp op de commissieagenda; beantwoording binnen 30 dagen)

Categorie: ~~A / B~~ / C / ~~D~~ (doorhalen wat niet van toepassing is)

Onderwerp: RIB meicirculaire

Naam en fractie: Huub Meijer, Sociaal Zevenaar

Datum indienen: 14 juni 2023

Afdeling: Financiën

Contactpersoon: K. van Vliet

Vraag/Vragen:

Is er bekend wanneer er een raadsinformatiebrief (RIB) komt over de meicirculaire?

Antwoord:

De raadsinformatiebrief over de meicirculaire verwachten wij 23 juni af te ronden, waarna deze na behandeling in het college van 27 juni aan de raad toegestuurd kan worden.

De berekening van de algemene uitkering is een ingewikkeld proces dat zorgvuldig moet gebeuren. Na de publicatie van de meicirculaire op 31 mei is deze extern vertaald en gereedgezet in de webapplicatie PAUW, gevolgd door een webinar met uitleg over de circulaire op 6 juni. Het proces van verwerken van de eigen gemeentelijke cijfers, de analyse van de uitkomsten en het opstellen van de raadsinformatiebrief kost naar verwachting ruim twee weken tijd. Daarna volgt bespreking met de wethouder financiën en behandeling in het college en kan de raadsinformatiebrief op 27 juni aan de raad worden toegestuurd.

GEMEENTE ZEVENAAR

RAADSINFORMATIEBRIEF – Nr. 2023-008

Aan de leden van de gemeenteraad

Datum 2 februari 2023
Zaaknummer Z/23/439951 /ADV/23/1140537
Onderwerp Herstelplan continuïteit Pluryn
Portefeuillehouder S. Bijl

Contactpersoon N. Zwiers
E-mail n.zwiers@zevenaar.nl
Telefoon 06-57539330

Geachte leden van de gemeenteraad,

Inleiding
Er is een aantal belangrijke ontwikkelingen over de financiering van de inzet en continuïteit van jeugdhulp die door Pluryn geleverd wordt. Via deze raadsinformatiebrief informeert het college u daarover.

Kernboodschap
Pluryn is een grote aanbieder van jeugdzorg en gehandicaptenzorg, actief in meerdere jeugdhulpregio's in het midden en oosten van het land. Ze dreigt op korte termijn in een problematische liquiditeitspositie terecht te komen als niet snel extra middelen binnenkomen.
Het voorstel gaat uit van een tariefverhoging voor het jeugdzorgproduct 'driemilieusvoorzieningen' in 2023 en een afwijzing van een eenmalige financiële tegemoetkoming voor 2022.

Context
☒ Actueel maatschappelijk onderwerp/probleem
☐ Collegeprogramma
☐ Motie/amendement/toezegging
☐ Anders, namelijk

Inhoudelijke boodschap
Wij stellen u voor kennis te nemen van het Herstelplan Pluryn en ons besluit hierover van 31 januari 2023:
- Wij hebben kennis genomen van het Herstelplan continuïteit jeugdzorg dat door Pluryn is opgeleverd en de toelichting hierop;
- Wij hebben ingestemd met het voorstel om voor het tarief driemilieusvoorziening niet te kiezen voor een ophoging van het standaard tarief, maar voor het toekennen van een tijdelijke opslag op

het huidige tarief in 2023. Deze beide elementen samen komen dan op een tarief van € 460,- per etmaal;
- Wij hebben niet ingestemd met het bovenregionaal voorstel om een tegemoetkoming met terugwerkende kracht voor 2022 toe te kennen;
- Wij hebben niet ingestemd met het voorstel uit het herstelplan inzake het ophogen van de tarieven JeugdzorgPlus.

Daarnaast hebben we het voornemen om in de eerste helft van 2023 het aanbod voor driemilieusvoorzieningen en JeugdzorgPlus in Centraal Gelderland en heel Gelderland in kaart te gaan brengen en te onderzoeken welke afspraken nodig zijn om na 2023 voldoende betaalbare en kwalitatief goede producten in te kunnen zetten voor onze meest kwetsbare jongeren.

Nadere toelichting
Pluryn biedt in de Regio Centraal Gelderland residentiële verblijfszorg in de vorm van driemilieusvoorzieningen en JeugdzorgPlus. Dit is specialistische jeugdzorg voor kinderen en jongeren in een zeer kwetsbare positie op een terrein waar ze zowel zorg, onderwijs als vrije tijd aangeboden krijgen. Voor JeugdzorgPlus gaat het dan om een gesloten setting, nadat de Kinderrechter hierover een uitspraak heeft gedaan.
Met 24-uurs behandeling moet de stabiliteit, veiligheid en positieve interactie tussen het kind en zijn omgeving hersteld worden. Pluryn is een grote aanbieder van deze specialistische verblijfszorg vanuit een aantal locaties in het oosten van Nederland.

Al sinds 2018 verkeert Pluryn in financiële problemen en wordt er financieel verlies geleden op de jeugdzorg. Dit verlies op jeugdzorg werd de afgelopen jaren binnen de instelling op concernniveau gecompenseerd door boekwinsten op verkocht vastgoed. Ook zijn er flinke ingrepen binnen de organisatie gedaan, waardoor de bedrijfsvoering is verbeterd. Hoewel het de goede kant op leek te gaan met Pluryn, verdwenen de financiële zorgen niet. In 2021 werd nog altijd een fors verlies geleden op jeugdzorg, terwijl de gehandicaptenzorg een positief resultaat behaalde. In mei 2022 meldde Pluryn opnieuw grote financiële problemen.

De landelijke JeugdAutoriteit (JA) is al enige tijd betrokken bij Pluryn en beaamt het beeld dat Pluryn omtrent de financiën schetst. Op basis van de huidige financiële situatie bevindt Pluryn zich in trede 3 van het draaiboek continuïteit jeugdhulp: zorgelijk. Bij deze trede hoort het opstellen van een herstelplan. Het herstelplan voorziet in een oplossing op korte termijn, primair gericht op het voorkomen van liquiditeitsproblemen in het voorjaar van 2023, en daarmee het borgen van zorgcontinuïteit op korte termijn.
Daarnaast wordt gewerkt aan een plan voor de middellange termijn, met als doel om het aanbod en de expertise van Pluryn aan te laten sluiten op de vraag van de jeugdzorgregio's, passende financieringsafspraken te maken gerelateerd aan de ontwikkeling van Pluryn, die de zorg voor jeugdigen optimaal faciliteert en die past bij de (regionale) ontwikkeling van de transformatiedoelstellingen van het landelijke zorglandschap.

Inmiddels hebben we het herstelplan van Pluryn ontvangen inclusief het vervolg vanuit de bovenregionale werkgroep. Bovenregionaal is hierover bestuurlijk gesproken en wordt gevraagd het besluitvormingsproces in de accounthoudende regio's in gang te zetten. Op 16 december 2022 is het Herstelplan besproken in de Bestuurscommissie Inkoop SDCG. Gemeenten in de Regio Centraal Gelderland is gevraagd om uiterlijk 24 januari 2023 in te stemmen met de voorliggende besluiten.

Hoewel Pluryn spreekt over een Herstelplan is het doel van gemeenten niet gericht op het in stand houden van de organisatie van Pluryn, maar wel om het specialistische, kwalitatief goede aanbod in het landschap van jeugdzorg en daarmee de continuïteit van essentiële zorg voor kwetsbare jeugdigen te kunnen blijven waarborgen, zowel op de korte als de lange termijn.

Onder druk worden gemeenten en regio's gedwongen om nu opnieuw de frictiekosten van Pluryn voor rekening te nemen. In de gesprekken met de Staatssecretaris hierover wordt het Rijk opgeroepen om hier ook haar verantwoordelijkheid in op te pakken.

Herstelplan Pluryn
Pluryn heeft dreigende liquiditeitsproblemen en kan niet meer voldoen aan de eisen van de banken.
De belangrijkste oorzaken die door Pluryn worden genoemd zijn:
- dalende bedbezetting, in het bijzonder bij de JeugdzorgPlus (gesloten jeugdzorg);
- stijgende personeelskosten, door noodzakelijke grotere inzet van personeel niet in loondienst (PNIL);
- snel stijgende energiekosten;
- volgens Pluryn wordt in een groot aantal regio's al meerdere jaren gewerkt met niet kostendekkende tarieven op de driemilieusvoorzieningen. Volgens de JeugdAutoriteit geldt dit o.a. voor de regio Centraal Gelderland.

Pluryn is voor onze regio een belangrijke speler in het zorglandschap, die we nu niet kunnen missen. Afgelopen jaar heeft Pluryn aan 9 Zevenaarse cliënten zorg verleend.

Instemming met een tijdelijke verhoging van de tarieven voor driemilieusvoorzieningen in 2023 gaat gepaard met een aantal randvoorwaarden en uitgangspunten.
1. De kostprijsberekening van Pluryn in het herstelplan is het uitgangspunt voor de verhoging van de tarieven voor driemilieusvoorzieningen in 2023. Hierin zijn de elementen frictiekosten en PNIL-kosten opgenomen. Deze elementen dienen in 2023 gemonitord te worden en meegenomen in gesprekken met VNG en VWS. Als het Rijk op enig moment alsnog over 2022 en/of 2023 compensatie biedt voor frictiekosten of kostenstijgingen, dan worden deze verdisconteerd in de kostprijsberekening in het herstelplan en krijgt de gemeente het eventueel teveel betaalde aan tegemoetkoming en/of tarieven terug.
2. De komende maanden werken gemeenten met Pluryn aan een meerjarenplan voor de middellange termijn dat moet leiden tot structureel herstel van Pluryn. Belangrijk onderdeel hiervan is de visie om in strategisch partnerschap op landsdeel, provinciaal dan wel landelijk niveau te gaan samenwerken om de zorg voor de meest kwetsbare jongeren en volwassenen beschikbaar te blijven houden.
3. Pluryn zal werken aan verdere verbetering van de bedrijfsvoering.
4. Het landelijk jeugdzorglandschap is sterk in beweging. Zowel de ontwikkeling van Pluryn als de landelijke en bovenregionale ontwikkelingen zullen de komende maanden nauwlettend gevolgd moeten worden. Daarom wordt voorgesteld om vooralsnog voor één jaar in te stemmen met de tariefsverhoging.
De noodzaak voor een financiële tegemoetkoming met terugwerkende kracht voor 2022 is onvoldoende aangetoond.
1. De liquiditeitspositie van Pluryn is op dit moment zorgelijk te noemen, maar rechtvaardigt volgens ons niet een nabetaling over 2022. Gemeenten hebben hiermee ook geen rekening kunnen houden in hun begroting 2022;
2. Tijdens het bestuurlijk overleg tussen de accounthoudende regio's voor Pluryn, bleek dat ongeveer de helft van de regio's kiest voor een tegemoetkoming 2022 en de andere helft niet. De consequenties

hiervan zijn nog niet duidelijk. De JeugdAutoriteit gaat Pluryn nogmaals vragen om de noodzaak voor deze tegemoetkoming nader te onderbouwen.

Pluryn levert kwalitatief goede specialistische zorg voor een kleine kwetsbare doelgroep uit het hele land. Tegelijkertijd levert Pluryn niet altijd de zorg waar jongeren uit onze regio behoefte aan hebben. In 2021 leverde de sluiting van de Hoenderloo groep – onderdeel van Pluryn - grote problemen op voor jongeren uit het hele land. In de jaren daarna heeft Pluryn bewust gekozen voor hoog-specialistische zorg en richt ze zich op de landelijke arrangementen. Pluryn richt zich nog onvoldoende op de lokale en regionale opgaven. Voor de nieuwe contracten voor jeugdzorg met verblijf in 2024 worden dit jaar een programma van eisen opgesteld waarmee we Pluryn (en andere jeugdzorgaanbieders) nadrukkelijker aan de lokale en regionale opgaven willen verbinden.

Consequenties
Het huidige dagtarief voor de driemilieusvoorzieningen ligt in 2022 gemiddeld rond de € 354. Verhoging middels een toeslag naar het tarief van € 460 in 2023 zoals voorgesteld in het Herstelplan, betekent een stijging van circa 30%, dat is inclusief een toegepaste index van 6,6%.
De huidige kosten zijn opgebouwd uit een stapeling van producten. Voor elke individuele toewijzing van zorg zijn de werkelijke kosten verschillend, afhankelijk van de behoeften van de jeugdige.
Dat maakt een inschatting van de extra kosten lastig. Vooralsnog schatten wij deze voor Zevenaar in op ca € 315.000 in 2023, uitgaande van een vergelijkbare inzet van etmalen als in 2022.

De voorgestelde tariefsverhoging heeft vooralsnog een eenmalig karakter. We willen erop toezien dat Pluryn niet alleen een hoger tarief incasseert en de banken daarmee tevreden stelt, maar dat ze ook stappen zet om beter aan te sluiten bij de regionale behoeften.
Aan hand van de tweede fase van het Herstelplan zal pas kunnen worden vastgesteld of en de mate waarin sprake is van structurele tariefsverhoging(en).
Wij brengen dit in de eerste voortgangsrapportage van 2023 als issue/knelpunt in.

Communicatie en vervolgproces
Communicatie met Pluryn verloopt via de bestuurlijke kopgroep van accounthoudende regio's.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

Frank Grobben	Lucien van Riswijk
loco-secretaris	burgemeester

Agenderingsvoorstel Raadscommissie

GEMEENTE ZEVENAAR

Naam : A.van Loon

Fractie : WIJZZ

Datum : dinsdag 4 april 2023

Onderwerp : Herstelplan continuïteit Pluryn

Te agenderen in : Commissie Samenleving

Aanleiding/ Reden/ Motivatie

Op 2 februari hebben we via een RIB het herstelplan continuïteit Pluryn ontvangen. Er zijn verschillende besluiten genomen over de financiële toekomst van Pluryn. Zie verder de uitwerking van de RIB. Deze besluiten zouden mogelijk ernstige consequenties kunnen hebben voor onze inwoners die de veiligheid ervaren bij Pluryn.

Doel van agendering

Het gesprek met de portefeuillehouder over de genomen besluiten en de onderbouwing van deze met ons te delen.
Pluryn biedt in de Regio Centraal Gelderland residentiële verblijfszorg in de vorm van driemilieusvoorzieningen en JeugdzorgPlus. **Dit is specialistische jeugdzorg voor kinderen en jongeren in een zeer kwetsbare positie op een terrein waar ze zowel zorg, onderwijs als vrije tijd aangeboden krijgen.**
Voor JeugdzorgPlus gaat het dan om een gesloten setting, nadat de Kinderrechter hierover een uitspraak heeft gedaan.
Met 24-uurs behandeling moet de stabiliteit, veiligheid en positieve interactie tussen het kind en zijn omgeving hersteld worden. **Pluryn is een grote aanbieder van deze specialistische verblijfszorg vanuit een aantal locaties in het oosten van Nederland**.

Hoewel Pluryn spreekt over een Herstelplan is het doel van gemeenten niet gericht op het in stand houden van de organisatie van Pluryn, maar wel om het specialistische, kwalitatief goede aanbod in het landschap van jeugdzorg en daarmee de continuïteit van essentiële zorg voor kwetsbare jeugdigen te kunnen blijven waarborgen, zowel op de korte als de lange termijn.

Pluryn is voor onze regio een belangrijke speler in het zorglandschap, die we nu niet kunnen missen. Afgelopen jaar heeft Pluryn aan 9 Zevenaarse cliënten zorg verleend.

GEMEENTE
ZEVENAAR

Gewenste voorbereiding door college en/of fracties

- Welke risico's en onzekerheden hebben deze besluiten voor onze cliënten uit Zevenaar.
- Wat als het herstelplan en de financiële situatie niet toereikend / voldoende zijn.
- Is er een plan B?
- Wanneer trekt de bank de stekker eruit?
- Pluryn levert hoog-specialistische zorg voor een kwetsbare groep mensen. Hebben we andere aanbieders gecontracteerd die dezelfde zorg kunnen bieden aan onze inwoners?
  Zo ja, wie zijn dat dan?
  Zo nee, wat is dan het plan voor onze inwoners die deze zorg ontvangen van Pluryn?

Bijlagen

< Welke stukken wenst u te bespreken (indien van toepassing) >

GEMEENTE ZEVENAAR

RAADSINFORMATIEBRIEF – Nr. 2023-011

Aan de leden van de gemeenteraad

Datum	2 februari 2023
Zaaknummer	Z/23/440359 /ADV/23/1141150
Onderwerp	Stand van zaken uitvoeringsdruk jeugdgezondheidszorg januari 2023
Portefeuillehouder	S. Bijl
Contactpersoon	A.Kolmans
E-mail	a.kolmans@zevenaar.nl
Telefoon	0316-595 411

Geachte leden van de gemeenteraad,

Inleiding
In deze Raadsinformatiebrief informeren wij u tussentijds over de stand van zaken van de uitvoeringsdruk bij de Veiligheidsregio Gelderland Midden (VGGM), specifiek de jeugdgezondheidszorg van de GGD.

Kernboodschap
Op 6 september 2022 hebben wij u geïnformeerd over de tijdelijke maatregelen die de VGGM, specifiek de GGD, heeft moeten nemen in verband met de onverwacht hoge druk op het personeel van de jeugdgezondheidszorgafdeling (jgz). Door het personeelstekort bij de jeugdgezondheidszorg heeft de VGGM vanaf juli 2022 een aantal basistaken moeten afschalen. De GGD heeft ons begin januari 2023 medegedeeld dat zij een aantal basistaken weer kunnen oppakken. Wij informeren u met deze brief over de concrete stand van zaken.

Context
☒ Actueel maatschappelijk onderwerp/probleem
☐ Collegeprogramma
☐ Motie/amendement/toezegging
☐ Anders, namelijk

Inhoudelijke boodschap
De GGD voert voor ons een aantal taken uit, waaronder taken in de jeugdgezondheidszorg. Het gaat om preventieve jeugdgezondheidszorg voor jeugdigen in de leeftijd van 0-18 jaar (Wet Publieke Gezondheid). Daarnaast voert de GGD extra zorg uit om specifiek de risicodoelgroepen te bereiken en vroegtijdig de gezondheids- en de ontwikkelingssituatie van een kind te ondersteunen.

De GGD heeft het afgelopen half jaar de formatie weer voor een groot deel op orde kunnen brengen. Daardoor kunnen zij nu een aantal maatregelen terugdraaien. Alle taken voor de ondersteuning en activiteiten voor 0-4 jarigen kunnen in het eerste kwartaal worden hervat. De afschalingsmaatregelen voor 4-18 jarigen blijven voor het gehele schooljaar 2022-2023 nog van kracht. Voor de concrete stand van zaken verwijzen wij u naar de bijlage (bijlage 1).

De gemeenten en de GGD blijven de situatie zorgelijk vinden. Als de mogelijkheid bestaat om de genomen maatregelen eerder terug te draaien, wordt dit uiteraard gedaan. Vaccinaties en andere noodzakelijke zorg blijft de GGD uiteraard uitvoeren.

Communicatie en vervolgproces
De GGD heeft op de eigen website de actuele stand van zaken van de uitvoering gepubliceerd. De GGD verwijst scholen en andere ketenpartners naar het nieuwsbericht op de website.

Vervolgproces
De werkdruk zal bij de jeugdgezondheidszorg hoog blijven, onder andere vanwege een verhoogde en complexere zorgvraag ten gevolge van onder andere Covid-19 en de blijvende zorg voor vluchtelingen. Om de afschalingsmaatregelen in de toekomst te voorkomen, hebben gemeenten en de GGD een ambtelijke werkgroep opdracht gegeven met voorstellen te komen voor een toekomstbestendige jeugdgezondheidszorg. De voorstellen hebben naar verwachting inhoudelijke en financiële consequenties.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

Frank Grobben	Lucien van Riswijk
Loco-secretaris	burgemeester

Bijlagen

1. *INT/23/1141983 Stand van zaken tijdelijke maatregelen uitvoeringsdruk jeugdgezondheidszorg VGGM januari 2023*

Bijlage 1:
Stand van zaken tijdelijke maatregelen uitvoeringsdruk jeugdgezondheidszorg VGGM 2022-2023

Vanwege personele problemen heeft de Veiligheidsregio Gelderland Midden (VGGM) medio 2022 moeten besluiten om een aantal taken in de jeugdgezondheidszorg tijdelijk niet uit te voeren. VGGM heeft de gemeenten op 3 januari 2023 laten weten dat zij een deel van de taken weer kunnen oppakken.

Hieronder vindt u de informatie die wij van de VGGM hebben ontvangen over de stand van zaken.

Ondersteuning en activiteiten 0-4-jarigen
Het grootste knelpunt om de zorg voor de 0-4-jarigen uit te voeren, kwam door het tekort aan jeugdverpleegkundigen. In de afgelopen periode zijn (voorlopig) voldoende verpleegkundigen aangenomen. Zij ronden in februari 2023 hun inwerkperiode af. Hierna zijn zij volledig inzetbaar.

Onderstaande activiteiten worden daarom weer (volledig) opgepakt in het 1e kwartaal van 2023:

- Telefonische vragenlijn 0-4 jarigen;
- Huisbezoeken (face to face) voor alle kinderen 2 weken na de geboorte;
- Voorlichtingsbijeenkomsten en niet-kind-gebonden overleggen;
- Lokaal aanbod (onder andere extra zorg voor risicodoelgroepen);
- Uitbreiding prenataal huisbezoek.

De volgende maatregel blijft tot en met juli 2023 van kracht, zoals eerder aangekondigd:

- Het samenvoegen van 2 contactmomenten (3 jaar en 3,9 jaar) bij 70% van de kinderen (met een normale groei en ontwikkeling) naar 1 contactmoment bij 3½ jaar.

Ondersteuning en activiteiten 4-18-jarigen in 2023
Door het tekort aan jeugdartsen voor 4-18 jarigen was de GGD genoodzaakt om ook voor deze doelgroep een aantal taken niet uit te voeren. De vacatureruimte van de jeugdartsen 4-18 jaar leek vervuld. De huidige formatie blijkt echter alsnog onvoldoende om alle taken uit te voeren. Oorzaken hiervan zijn naast de arbeidskrapte de volgende:

- Toename van het aantal vluchtelingen voor de Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers (PGA) (verdubbeling van het aantal op 14 locaties);
- Toegenomen vraag naar psychosociale zorg en school/ziekteverzuim bij jongeren;
- Langdurige uitval door ziekte bij de jeugdartsen 4-18 jaar .

De GGD handhaaft daarom, zoals in juli 2022 afgesproken, onderstaande afschalingsmaatregelen voor het schooljaar 2022/2023:

- Meer contactmomenten op scholen worden uitgevoerd door jeugdverpleegkundigen, in plaats van door jeugdartsen.
- Er worden minder standaardonderzoeken uitgevoerd. Dit geldt voor klas 4 mavo/havo/vwo, enkele onderzoeken op het speciaal (basis)onderwijs en het onderzoek 18+ in het mbo.
- Jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen nemen mogelijk minder deel aan niet-kindgebonden overleggen.
- Er worden minder groepsvoorlichtingen georganiseerd.

De verwachting was dat de laatste twee maatregelen tot eind 2022 zouden gelden. Deze worden nu echter verlengd tot en met juli 2023.

VGGM blijft actief werven voor jeugdartsen voor 4-18-jarigen.

Agenderingsvoorstel Raadscommissie

Naam :	A. van Loon
Fractie :	WIJZZ
Datum :	dinsdag 4 april 2023
Onderwerp :	Raadsinformatiebrief 2023-011 Stand van zaken uitvoeringsdruk jeugdgezondheidszorg januari 2023
Te agenderen in :	Commissie Samenleving

Aanleiding/ Reden/ Motivatie

Op 2 februari 2023 hebben we als raad een RIB ontvangen. In deze RIB worden we geïnformeerd over de stand van zaken VGGM, specifiek de jeugdgezondheidszorg van de GGD.
De GGD voert voor ons een aantal taken uit, waaronder taken in de jeugdgezondheidszorg. Het gaat om **preventieve jeugdgezondheidszorg** voor jeugdigen in de leeftijd van 0-18 jaar (Wet Publieke Gezondheid).
Daarnaast voert de GGD **extra zorg uit om specifiek de risicodoelgroepen te bereiken en vroegtijdig** de gezondheids- en de ontwikkelingssituatie van een kind te ondersteunen.
De afschalingsmaatregelen voor 4-18 jarigen blijven voor het gehele schooljaar 2022-2023 nog van kracht. **De gemeenten en de GGD blijven de situatie zorgelijk vinden.**

Doel van agendering

In gesprek met de wethouder over de geuite zorgen en de (mogelijke) gevolgen/ risico's bij het minder preventief signaleren van problemen.

- Meer contactmomenten op scholen worden uitgevoerd door jeugdverpleegkundigen, in plaats van door jeugdartsen.
- Er worden minder standaardonderzoeken uitgevoerd. Dit geldt voor klas 4 mavo/havo/vwo, enkele onderzoeken op het speciaal (basis)onderwijs en het onderzoek 18+ in het mbo.
- Jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen nemen mogelijk minder deel aan niet-kind gebonden overleggen.
- Er worden minder groepsvoorlichtingen georganiseerd

GEMEENTE
ZEVENAAR

Gewenste voorbereiding door college en/of fracties

- Welke risico's / zorgen zijn inzichtelijk bij de portefeuillehouder
- De taken die beschreven zijn, preventie jeugdgezondheidszorg en vroegtijdig signaleren specifieke risicogroepen met extra zorg komen die hierdoor in gevaar of is de kwaliteit geborgd.
  Zo ja, blijven deze veranderingen(afschalingen)
  Zo nee, hoe gaan we dit dan oplossen/ wat is het toekomst plan als de vacatures niet ingevuld kunnen worden.(Schooljaar 2022/2023 is ¾ periode om)

Bijlagen

< Welke stukken wenst u te bespreken (indien van toepassing) >

Zeg ‘ja’ tegen een regio
waar alle inwoners zich gezond en veilig voelen

VGGM is de hoeder van de gezondheid en veiligheid van de inwoners in deze regio. De ruim 700.000 inwoners én de besturen van de 15 gemeenten moeten erop kunnen rekenen dat wij voor hen klaar staan als zij ons nodig hebben. Of je nu woont in Arnhem of Angeren. Ede of Ellecom. Wageningen of Westervoort. Zetten of Zevenaar. Je moet erop kunnen vertrouwen dat onze brandweer- en ambulancemensen snel bij je zijn als je in nood verkeert. Dat je als ouder gehoor vindt bij een jeugdarts met je vragen en zorgen over je baby. Dat er professionals zijn die in de gaten houden of de lucht die je inademt wel gezond (genoeg) is.

Gezondheid en veiligheid van inwoners in gevaar

De realiteit is dat de burgers en bestuurders niet altijd kunnen rekenen op de zorg, hulp en ondersteuning die zij nodig hebben. Landelijk is hier ook aandacht voor, zo heeft de Raad Volksgezondheid & Samenleving (RVS) onlangs het rapport *“Op onze gezondheid – de noodzaak van een sterke sterkere publieke gezondheidszorg”* uitgebracht. De gezondheid en veiligheid voor inwoners is ook in deze regio in gevaar. Vooral de dienstverlening van de GGD staat zwaar onder druk. Zo zwaar zelfs dat het ons op sommige onderdelen niet eens meer lukt om te voldoen aan de wettelijke basisnormen. Steeds vaker moeten we noodgedwongen ‘nee’ verkopen. ‘Nee’ zeggen tegen de inwoners én gemeentebesturen die ons vragen om hulp en ondersteuning. En ‘nee’ tegen onze medewerkers. Want het lukt ons ook niet meer om als fatsoenlijk werkgever de werkdruk binnen normale proporties te houden. Met alle gevolgen van dien.

De ontwikkelingen op het terrein van brandweerzorg, crisisbeheersing en ambulancezorg, laten we in dit document buiten beschouwing. Ook gaat deze memo niet over wat de GGD allemaal doet en wel goed gaat.

Extra geld voor een sector in kritieke toestand

Bij VGGM zijn we gewend zuinig te zijn. Adviesbureaus Berenschot en Lysias concluderen ook dat wij werken met beperkte budgetten. Maar het is zuinigheid die de wijsheid bedriegt. De toestand van de sector in deze regio is zorgelijk en alleen met extra geld houden we de boel overeind. En kunnen we ons bezighouden met de uitdagingen van morgen. Het is te vergelijken met een patiënt die in kritieke toestand met ademhalingsproblemen op de intensive care ligt. Alleen met deze extra middelen komt de patiënt de nacht door.

Zeg ‘ja’ tegen een gezonde en veilige regio

Daarom verzoekt het bestuur van VGGM in de begroting 2024 om een extra financiering. In totaal gaat het om 14,2 miljoen euro vanuit de gemeentelijke bijdrage. Het grootste deel hiervan, 10,1 miljoen, is onvermijdelijk omdat het een direct gevolg is van de enorme inflatie. Hierdoor stijgen de

lonen en de kosten voor huur, ICT en materieel. Ook andere organisaties kampen met dit probleem. Het resterende bedrag van 4,1 miljoen is nodig voor versterking van de GGD (2,1 miljoen) en de bedrijfsvoering (1 miljoen) en overige ontwikkelingen (1 miljoen). Dit document bevat aanvullende context bij ons verzoek om 'ja' te zeggen tegen deze extra financiering voor de korte termijn. En dus 'ja' tegen een regio waar alle inwoners zich gezond en veilig voelen. Hoe zeer er ook ontwikkelingen en issues zijn binnen het veiligheidsdomein, focussen wij ons hier op de versterking van de GGD (jeugdgezondheid en algemene gezondheid) en de bedrijfsvoering. Bij de post 'overige ontwikkelingen', kunt u bijvoorbeeld denken aan de toename van het aantal inwoners in de regio en de invoering van de omgevingswet. Voor de verdere achtergrond op deze post verwijzen wij u naar de begrotingsstukken.

Jeugdgezondheidszorg hapt naar adem

De jeugdgezondheidszorg (JGZ) speelt een sleutelrol in de maatschappelijke kanteling naar preventie en het vergroten van kansengelijkheid. Vroegtijdig signaleren loont. Want hoe langer jongeren rondlopen met problemen, hoe erger ze worden. En hoe hoger uiteindelijk de maatschappelijke kosten. Elke geïnvesteerde euro in de JGZ levert de maatschappij op termijn 11 euro op. Het lukt niet altijd die zo cruciale sleutelrol adequaat te vervullen. De jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen happen naar adem, onder meer door een relatief krappe basisfinanciering. Het adviesbureau Lysias concludeert in een benchmarkonderzoek dat de gemeentelijke uitgaven aan JGZ in deze regio per 100.000 inwoners 5% lager ligt dan landelijk. En eigenlijk is het percentage nog lager. Want doordat wij hier ongeveer 5% meer jeugdinwoners hebben, zijn de gemeentelijke uitgaven per kind ongeveer 10% lager dan gemiddeld.

Achter de cijfers schuilen mensen

Het is goed te beseffen dat achter de cijfers, statistieken en het geld, veelal kwetsbare mensen schuil gaan. Zoals Samiena van 2,5 jaar. Haar ouders zijn laaggeletterd en thuis wordt geen Nederlands gesproken. Samiena heeft op jonge leeftijd al een taalachterstand. Zonder extra geld, kunnen we haar ontwikkeling minder goed volgen. Huisbezoek of een extra contact zit er niet meer in. Gevolg kan zijn dat haar taalachterstand niet vroeg genoeg wordt onderkend, ook niet door haar ouders. Advies of een mogelijke verwijzing vindt te laat plaats. Terwijl er zoveel mogelijk is om te voorkomen dat ze straks op haar vierde met een grote taalachterstand op school begint. Samiena kan bijvoorbeeld naar de voor-en vroegschoolse educatie, waar ze extra begeleiding krijgt bij haar spraak- en taalontwikkeling. Of we kunnen de ouders thuis bezoeken en hen ondersteunen om Samiena te helpen.

Noodgedwongen versobering zorgaanbod

De zorg en hulp voor jongeren als Samiena en vele duizenden anderen staat op de tocht. Vorig jaar werd dit pijnlijk duidelijk toen we onze JGZ moesten afschalen door capaciteitsproblemen door een hoog ziekteverzuim en een krappe arbeidsmarkt. Een pijnlijke, maar onvermijdelijke keuze. Niet in de laatste plaats doordat we nu niet meer voldoen aan de wettelijke normen. Kinderen tussen 3 en 4 jaar worden door onze professionals nog maar één keer gezien, in plaats van twee. Het contactmoment met vijftien- en zestienjarigen op mavo, havo en vwo hebben we ook moeten schrappen. Eveneens een pijnlijke beslissing, want de problematiek in de JGZ wordt complexer en zwaarder. Door corona, armoede, prestatiedruk, social media, polarisatie, genderfluïditeit en de

angst en onrust over klimaat, oorlog en nieuwe pandemieën. Jongeren zijn angstiger, depressiever en zelfs meer suïcidaal.

Tandje erbij niet structureel vol te houden

Meer dan ooit is er schreeuwend behoefte aan de laagdrempelige hulp van de JGZ. Maar onze professionals die onder moeilijke omstandigheden keihard werken, kunnen hier geen gehoor aan geven. Werk- en regeldruk zijn niet nieuw binnen de JGZ. Jarenlang was het motto: gewoon een tandje erbij. Dan maar hetzelfde werk doen in wat minder tijd. Maar dat sloopt je op den duur. Onze medewerkers zien collega's uitvallen en uitstromen. Zij zien met lede ogen toe hoe niet alle kinderen en jongeren de hulp en zorg krijgen die zij zo nodig hebben.

Druk van alle kanten

De enorme druk op onze medewerkers komt van alle kanten. Bijvoorbeeld door de hoge productienorm. Het werk wordt uitgevoerd op ruim 400 scholen en in meer dan 40 consultatiebureaus. We hebben ongeveer 100 verschillende diensten. Allemaal diensten met verschillende tijdsduur, disciplines en uitvoeringskaders. Dat is een groot goed. Ouders, scholen en gemeenten zijn er blij mee, maar er zit een keerzijde aan. Ook de lange wachtlijsten in de jeugdzorgketen zorgen voor extra druk. Kinderen blijven langer 'bij ons' en behoeven dus meer tijd en energie van onze medewerkers. Maar denk ook aan de instroom van vluchtelingen. Hulp aan vluchtelingen is cruciaal om de integratie te bevorderen en verspreiding van infectieziekten te voorkomen. Gevluchte jongeren hebben binnen 6 weken recht op bepaalde zorg. Door de fluctuaties in opvanglocaties en aantallen, in combinatie met de vele verhuizingen van de kinderen, is het continu noodzakelijk om op- en af te schalen. Iets wat het organiseren van de zorg heel complex (en dus tijdrovend) maakt.

Met extra financiering tijdelijk meer zorg voor de jeugd en lucht voor professionals

De JGZ heeft meer lucht nodig om de kinderen, jongeren en hun ouders goed te ondersteunen en helpen. Een extra incidentele investering geeft die lucht. Want zo kan het contact met de 3-4-jarigen en de jongeren tussen de 15 en 16 jaar weer hersteld worden. Er komt ook meer ruimte en tijd voor dat beetje extra aandacht en hulp voor jongeren en hun ouders. Net dat ene extra telefoontje. Net dat ene snelle antwoord. Net die extra hulp bij het zoeken van de juiste zorg. Net wat meer tijd voor overleg met scholen en gemeenten.

Algemene gezondheidszorg in ademnood

Na een hectische coronaperiode wil de GGD voorbereid zijn op nieuwe gezondheidsdreigingen. Meer werk maken van het vergroten van gelijke kansen op gezondheid voor iedereen. En de afstand van sommige kwetsbaren tot de overheid verkleinen. Hiervoor staan de professionals van de afdeling Algemene gezondheidszorg (AGZ) aan de lat.

Lucht is nergens in de regio gezond

Waar hebben we het dan concreet over bij algemene gezondheidszorg? Bijvoorbeeld over issues rondom luchtvervuiling. Hoewel de luchtkwaliteit in Gelderland de afgelopen jaren is verbeterd, is op geen enkele plek in deze regio de lucht gezond. Er zijn nog steeds inwoners die hart- en vaatziekten en longaandoeningen krijgen door luchtvervuiling. Meer maatregelen zijn nodig om dit te verbeteren. En het zijn de professionals van de GGD die gemeenten hierover adviseren, zodat zij een afgewogen besluiten kunnen nemen. Zoals over de ontwikkeling van een woonwijk in de buurt van een veehouderij. Of het vestigen van een opvanglocatie voor kinderen nabij een snelweg. Denk ook aan de onrust en vragen over blootstelling aan milieurisico's zoals bij een biomassacentrale, papierfabriek of betonfabriek. De vraag naar meer onderzoeken hiernaar neemt toe terwijl de GGD slechts beperkte capaciteit beschikbaar heeft voor dergelijke taken. In de afgelopen jaren hebben wij met incidentele eigen middelen de dienstverlening op dit gebied overeind kunnen houden. Vanaf 2024 lukt dat niet meer. Daarom is extra financiering nodig.

Lopen samen kansen mis bij preventie en gezondheid

De uitdagingen op het gebied van Gezondheidsadvisering en preventie zijn vergelijkbaar met die bij Milieu en gezondheid. De GGD heeft veel relevante (gezondheids-)data beschikbaar voor gemeenten. Momenteel zijn wij in beperkte make in staat om deze data te ordenen tot bruikbare informatieproducten op wijk- en gemeenteniveau. Dat is zonde, want deze beschikbare kennis over preventie kan een zeer waardevolle basis zijn voor lokaal gezondheidsbeleid. We kunnen samen meer betekenen voor de gezondheid van onze inwoners. Ook in dit geval hebben we voor 2023 vanuit incidentele middelen deze ondersteuning overeind gehouden. Voor 2024 is dat niet langer een optie.

Gaan als de brandweer

In het verleden hadden wij als GGD te maken met kortdurende incidenten die op te vangen waren binnen de huidige context. Maar crises zijn niet meer incidenteel en kortdurend. Sterker nog, ze volgen elkaar in rap tempo op. Denk aan corona, vluchtelingen en apenpokkenvirus. We moeten sprint na sprint trekken, maar moeten eigenlijk een marathon afleggen. Op dit moment worden diverse functies gecombineerd. Dit legt een zware druk op een kleine groep mensen en is niet langer houdbaar. Mensen zijn buiten adem en branden op. Er is dringend behoefte aan het opzetten van een snelle respons voorziening binnen de GGD, vergelijkbaar met die van de brandweer. Zodat we proactief kunnen reageren op vragen en behoeften. Flexibel inzetbaar zijn en kunnen op- en afschalen wanneer dat nodig is. En een organisatie waarin reguliere taken zo lang mogelijk uitgevoerd blijven worden en de kwaliteit van de dienstverlening richting inwoners en gemeenten intact blijft. Alleen met extra financiering maken we dit realiteit en krijgen onze mensen structureel weer zuurstof.

Bedrijfsvoering niet vitaal

Brandweermensen en ambulancepersoneel die snel, dienstbaar en met energie klaar staan voor mensen die in soms in levensgevaar verkeren. IZB-professionals die adequaat kunnen handelen bij

een uitbraak van een virus. Een adviseur publieke gezondheid die proactief adviseert over een gezonde inrichting van een woonwijk. Jeugdartsen die kinderen en ouders die in de knel dreigen te komen vroegtijdig helpen en erger voorkomen. Al deze professionals in het veld kunnen hun werk niet doen zonder een soepel functionerende organisatie. Helaas is de organisatie van VGGM dusdanig uitgehold, dat dit vervelende consequenties heeft voor de diensten die we dagelijks uitvoeren.

Geodata en datalekken; allemaal bedrijfsvoering

Denk aan de snelheid waarmee ambulances en brandweerwagens ter plekke kunnen zijn. Dit kan alleen als de geodata in deze wagens altijd up-to-date is. Je moet er niet aan denken dat onze hulpdiensten op weg naar een ernstig verkeersongeval langer onderweg zijn omdat ze per ongeluk een afgesloten weg zijn ingereden. Onze medewerkers moeten kunnen bouwen op het systeem in hun voertuig. En niet genoodzaakt zijn om op zulke momenten waarop iedere seconde telt Google Maps erbij te hoeven pakken op hun privételefoon. Bedrijfsvoering speelt ook een rol bij de zeer actuele dreiging van het lekken van gevoelige data. VGGM beschikt over veel waardevolle en gevoelige data zoals (medische) persoonsgegevens. Een datalek kan grote reputatieschade opleveren en het vertrouwen in de organisatie en ook de overheid beschadigen. Het vraagt expertise en middelen om ervoor te zorgen dat er veilig met deze data wordt omgesprongen en dat tegelijkertijd de processen werkbaar blijven. Zonder een robuuste(re) bedrijfsvoering lukt dat niet.

Sobere bedrijfsvoering…

In het verleden is ervoor gekozen om de bedrijfsvoering van VGGM sober in te richten en slechts beperkt geld te investeren in ondersteuning, advies, controle en ontwikkeling. Hierdoor konden we tegen een lage kostprijs onze taken uitvoeren. Een onderzoek van Berenschot onderschrijft dit ook: de personele overhead bij VGGM is 14,4%. In andere Veiligheidsregio's is dat 18,8%. Bij andere publieke uitvoeringsorganisaties, zoals GGD'en, is dat zelfs bijna 24%. Concreet komt dit erop neer dat VGGM het primaire proces ondersteunt met 37 fte minder dan andere Veiligheidsregio's. En bijna 60 fte minder dan andere publieke uitvoeringsorganisaties.

… leidt tot kwetsbare organisatie

Onze organisatie is kwetsbaar en onvoldoende in staat om mee te bewegen met de hedendaagse ontwikkelingen en dynamiek. Ad hoc handelen op basis van incidenten lukt nog wel, maar dan houdt het ook op. Veel systemen zijn nog niet voldoende op elkaar afgestemd, waardoor handwerk nog steeds nodig is en foutgevoeligheid groot is. Het beheren van informatie gebeurt nu op verschillende plekken in de organisatie, één centraal toegankelijk archief wordt node gemist. Onze organisatie werkt veel met privacygevoelige gegevens. Er zijn dan ook veel vragen over het veilig kunnen omgaan met deze gegevens. Dit vraagt nogal wat van systemen en werkprocessen - en dus van medewerkers die dit in goede banen moeten leiden.

Met extra investering een vitaal zenuwstelsel

De aankomende 4 jaar is jaarlijks 1 miljoen euro extra nodig voor het versterken van de bedrijfsvoering van de hele organisatie. Zo kunnen we stap voor stap meer mensen aannemen zodat we qua personele overhead toegroeien naar het 'normale' en minimaal noodzakelijke niveau van een veiligheidsregio. Zo kunnen we een organisatie bouwen die meer planmatig en beheersbaar werkt, zodat de collega's in het primaire proces beter kunnen aansluiten bij de behoeften van inwoners. En zo kunnen we ook de robuustheid van de ICT-systemen vergroten. Dat is nodig, want de ICT-kosten stijgen door ontwikkelingen als werken in de cloud, het belang van data en datakwaliteit, het vergroten van digibewustzijn en de groeiende nadruk op privacybeleid.

Tot besluit

Wij hopen dat dit document duidelijk maakt hoe kritiek de toestand van de publieke gezondheid en veiligheid in deze regio is. De gezondheid en veiligheid van de ruim 700.000 inwoners in alle 15 gemeenten is in gevaar. De professionals krijgen geen lucht meer. Alleen met een 'ja' tegen de gevraagde extra investering houden we de sector overeind. En kunnen wij echt hoeders blijven van de publieke gezondheid en veiligheid.

Agenderingsvoorstel Raadscommissie

Ter bespreking in de commissie Samenleving van 20 juni 2023

Naam :	G.t.h.j. Ariessen
Fractie :	CDA
Datum :	dinsdag 6 juni 2023
Onderwerp :	Brieven m.b.t. Soedan
Te agenderen in :	Commissie Samenleving

Aanleiding/ Reden/ Motivatie

Onlangs hadden we eenzelfde vraagstuk i.v.m. de aardbeving in Turkije, toen vroegen we ons ook al af hoe we hier mee konden omgaan/ ondersteunen.
Niet dat we dat toen niet wilden steunen maar we hebben toen ook duidelijk aangegeven dat we er graag een keer over in discussie zouden willen gaan met de raad/ commissie.
Er is ook aangegeven dat dit incidenteel was maar nu dient zich toch helaas de volgende alweer aan " triest genoeg natuurlijk" en wie weet wat er nog in het verschiet ligt (laten we hopen niets, maar op dit moment zou er maar zo van alles kunnen gebeuren ergens in de wereld).
Daarom lijkt het ons inziens toch verstandig om een keer over te kunnen doorpraten.

Doel van agendering

Open gesprek/ Discussie hebben over wat te doen aan ondersteuning bij huidige en toekomstige "rampen"

Gewenste voorbereiding door college en/of fracties

Niet direct iets nodig, wellicht hun advies hoe ze hier ook in staan, omdat het anders veel financiële gevolgen kan hebben.

Bijlagen

De brieven 18 en 21 uit laatste raadsvergadering

Petitie Zevenaar voor Soedan

Een oproep om in actie te komen voor Soedan
Datum: 14 mei 2023

Beste gemeenteraad van Zevenaar,

Verzoek aan de gemeenteraad:

- In de eerstvolgende vergadering van de gemeenteraad 10 seconden stilte houden voor Soedan.
- Het verzoek aan de burgemeester van de gemeente om een videoboodschap op te nemen waarin de burgemeester 'stop de oorlog in Soedan' zegt. Graag deze video mailen naar de groep helpburgerslachtoffersSudan.
- De gemeente doneert één euro per inwoner aan de burgerslachtoffers van Soedan.

Afweging van argumenten voor en tegen?
Internationale financiële hulp behoort niet tot de kern taken van de gemeente. Echter de uitzonderlijke situatie vanwege de grote omvang van de ramp, voor de gemeente doorslag moet zijn om deze donaties te doen.

Waar gaat de gemeente het van betalen?
De kosten kunnen worden betaald vanuit de post onvoorzien.

Wat is er aan de hand in Soedan
Sinds zaterdag 15 april is er in heel Soedan een felle oorlog gaande tussen 2 strijdende partijen die vroeger samenwerkten. Aan de ene kant het reguliere leger onder leiding van commandant [redacted]. En aan andere kant de paramilitaire Rapid Support Force (RSF) onder leiding van [redacted].
Er wordt hard gevochten in grote steden, waaronder Khartoem, Omdurman, Port Sudan, Meroe, Elobeid, Nyala en Elfasher. Op de datum van deze brief is geen van de grote luchthavens veilig voor regulier civiel gebruik.

Een tijdelijk staakt-het-vuren heeft in de afgelopen dagen de evacuatie mogelijk gemaakt van personeel van buitenlandse ambassades en internationale hulpverleners. Maar hiermee zijn de burgers van Soedan niet gered. Die zoeken waar mogelijk nu zelf voor een veiliger heenkomen, met alle risico's van dien. Want het staakt-het-vuren wordt continu geschonden.

De situatie ter plaatse
Het gebruik van zware wapens komt veel voor. Woonwijken van Khartoem tot Nyala hebben te maken gehad met granaat beschietingen, tank beschietingen, zware artillerie-inzet, helikopteraanvallen met machinegeweren en de inzet van militaire vliegtuigen en raketten. Het Sudan Doctors Central Committee heeft melding gemaakt van opzettelijke militaire aanvallen en vernietiging van ziekenhuizen in heel Khartoem. Levensondersteunende medicijnen zijn in het hele land gevaarlijk schaars. Gezondheidsvoorzieningen zijn onvoldoende toegankelijk, slecht uitgerust en hebben door onveiligheid een tekort aan personeel.

Op de vlucht
Zij die durven, slaan op de vlucht. Er zijn meldingen geweest van burgers, voornamelijk uit het driestedengebied van Khartoem met ongeveer 6 miljoen inwoners, die hun toevlucht zochten voor de gevechten door over land naar Egypte en Ethiopië te reizen. Talloze inwoners van West-Soedan zijn naar Tsjaad gevlucht.

Opvang in de regio
Deze landen in de regio hebben mogelijk visumregelingen die Soedanezen beperken om onmiddellijk in te reizen en kunnen de toegang bij aankomst belemmeren. We vragen u te erkennen dat Soedanezen die op zoek zijn naar veiligheid de rechten en bescherming moeten krijgen die we volgens internationale verdragen en wetten verschuldigd zijn aan degenen die op de vlucht zijn voor onveilige omstandigheden, geweld of vervolging.

We vragen dat aangrenzende landen centra en kantoren voor vluchtelingen hebben of opzetten die de capaciteit hebben om inkomende reizigers op te vangen en te verwerken die op zoek zijn naar onbelemmerde veiligheid.

Erbarmelijke omstandigheden
Deze vluchtelingen zijn oorlogsslachtoffers die enorm hebben geleden, waaronder lichamelijk letsel en verlies van mensenlevens. Naar verwachting zal dit toenemen naarmate het conflict voortduurt. Internationale diplomatie is in deze tijd van crisis niet effectief geweest en er zijn geen tekenen van een langdurige stopzetting van het geweld.

Wat kan de Nederlands regering doen?
Onze oproep aan de Nederlandse regering is: werk samen met de aan Soedan grenzende nationale regeringen en regionale en internationale instanties om te zorgen voor een veilige doorgang voor degenen die dat zoeken. Gebruik daarvoor de kanalen van de internationale diplomatie. Benadruk in dezen ook de noodzaak tot onderhandelen over duurzame vrede. Om dit die te bewerkstelligen moeten de landen die de strijdende groepen ondersteunen ook bereid zijn hun eigen belang aan de kant te zetten. Denk aan Egypte, dat Burhan steunt, en de Emiraten die de RSF steunen.

Dit conflict in Soedan is een groter dan nationaal conflict en niet ingrijpen dreigt te leiden tot een continentale ramp. Het zou de internationale gemeenschap in het algemeen en Nederland in het bijzonder grof staan als we daarin niet ons steentje bijdragen om het conflict te de-escaleren.

Met vriendelijke groet,

De Soedanese Gemeenschap in Nederland (SGN)
Werkgroep help burgerslachtoffers Soedan

Namens deze,
[redacted]

Help Burgerslachtoffers Sudan is een initiatief van De Soedanese Gemeenschap in Nederland
https://helpburgerslachtofferssudan.nl
KvK nummer: 40413876
Rekening: [redacted]

Contactgegevens kunnen door raadsleden opgevraagd worden bij de griffie

Van: xxx
Verzonden: dinsdag 23 mei 2023 17:39
Aan: xxx
Onderwerp: Re: Petitie Zevenaar voor Soedan

Geachte xxx

Dank voor de info en voor de moeite.
Graag onderstaande tekst onder de aandacht brengen van uw raadsleden. Dit als aanvulling op de petitie.
Onlangs ontving u van mij de petitie Zevenaar voor Soedan. Daarin vroegen wij u om aandacht en een donatie voor de burgerslachtoffers in Soedan. Als 1 Euro per inwoner voor uw gemeente niet haalbaar is, bekijk dan de volgende opties:

- Doneer als gemeenteraad 1 Euro per medewerker van de gemeente;
- Doneer als gemeenteraadslid voor de burgerslachtoffers van de oorlog in Soedan:
- Neem op de website van de gemeente een link op naar websites van hulporganisaties die zich inzetten voor Soedan. De SGN laat alle donaties verlopen via hulporganisaties en ontvangt zelf geen geld Zie hieronder een paar voorbeelden van betreffende organisaties:

https://www.artsenzondergrenzen.nl/projecten/soedan
https://www.cordaid.org/nl/campagnes/vluchtelingen-soedan
https://www.rodekruis.nl/persberichten/rode-kruis-opent-giro-6868-voor-getroffenen-conflict-soedan/
https://www.unicef.nl/doneren

Wij willen u alvast bedanken voor uw bijdrage.

Met vriendelijke groet,

De Soedanese Gemeenschap in Nederland (SGN)
Werkgroep help burgerslachtoffers Soedan

Namens deze,
xxx

Vragen vanuit de raad aan het college:

A. Schriftelijke vragen als bedoeld in artikel 36 Reglement van Orde (beantwoording binnen 30 dagen)

B. Schriftelijke vragen ter mondelinge beantwoording in de raads- of commissievergadering

C. Technische vragen over onderwerpen geagendeerd voor een commissie- en/of raadsvergadering

D. Overige technische vragen (vragen die geen betrekking hebben op een voorliggend raadsvoorstel of onderwerp op de commissieagenda; beantwoording binnen 30 dagen)

Categorie: ~~A~~ / B / ~~C / D~~ (doorhalen wat niet van toepassing is)

Onderwerp: Vraag m.b.t. noodfonds energiehulp

Naam en fractie: Partij van de Arbeid

Datum indienen: 14-06-2023

Afdeling: …….

Contactpersoon: Frano Hesseling

Inleiding/Aanleiding:

De gemeente Zevenaar heeft afgelopen jaar het noodfonds Energiehulp in het leven geroepen om mensen, verenigingen en het MKB te helpen bij de hoge energiekosten.
Eén van de eisen om in aanmerking te komen voor deze hulp, was het hebben van een variabel energiecontract.
Nu er per 1 juni dit jaar door veel energiemaatschappijen weer vaste contracten worden aangeboden, wordt het voor mensen aantrekkelijk om voor de zekerheid te kiezen en risico's op de enorme stijgingen van afgelopen jaar af te dekken.

Vraag/Vragen:

De mensen/verenigingen/MKB-ers, die afgelopen jaar of dit jaar hulp uit het noodfonds hebben gekregen en nu voor de zekerheid van een vast contract zouden willen kiezen.

Mogen zij overstappen naar een vast contract zonder dat de gemeente de geleverde noodhulp terug gaat vorderen?

Zo nee, wat zijn dan de eisen vanuit de gemeente waaraan voldaan moet worden om naar een vast energiecontract over te kunnen stappen?

Vragen vanuit de raad aan het college:

A. Schriftelijke vragen als bedoeld in artikel 36 Reglement van Orde (beantwoording binnen 30 dagen)

B. Schriftelijke vragen ter mondelinge beantwoording in de raads- of commissievergadering

C. Technische vragen over onderwerpen geagendeerd voor een commissie- en/of raadsvergadering

D. Overige technische vragen (vragen die geen betrekking hebben op een voorliggend raadsvoorstel of onderwerp op de commissieagenda; beantwoording binnen 30 dagen)

Categorie: ~~A~~ / **B** ~~/ C / D~~ (doorhalen wat niet van toepassing is)

Onderwerp:

Naam en fractie: ONS Zevenaar

Datum indienen: 16 juni 2023

Afdeling:

Contactpersoon: R.W.M. van Bommel

Inleiding/Aanleiding:

Nadat er eerder technische vragen zijn gesteld (welke ook prima zijn beantwoord) resteren er toch nog enkele vragen m.b.t. de Gelrepas. Ook de RIB van 6 juni die ons jongstleden is aangeboden heeft niet alle vragen kunnen wegnemen. Sterker nog hierdoor zijn er nog enkele nieuwe vragen bijgekomen. Graag zouden we deze RIB dan ook agenderen en zien we de volgende vragen graag beantwoord door de portefeuillehouder.

Vraag/Vragen:

1. Waarom is er geen gehomologeerd aanbod over de deelnemende gemeenten, bijvoorbeeld ook studiekosten vergoeden in Zevenaar?

2. In de evaluatie spreekt men van mogelijke schijn van willekeur, wat wilt u doen om dit ogenschijnlijk ontstane beeld te verbeteren?

3. Waarom wil men wel het in- en uittreden van aanbieders monitoren en is er ogenschijnlijk geen jaarlijkse monitoring voor in- en uitreding van de afnemers?
    a. Wanneer die er wel is kunt u ons dit proces inzichtelijk maken?

4. In de eerder beantwoordde technisch vragen is sprake van een restant budget. Aan welke reserve is dit eerder overgebleven budget uiteindelijk toegevoegd?

5. Wat zijn de criteria voor aanbieders om deel te kunnen nemen aan de Gelrepas?

6. Wat is de reden dat er geen inzicht is in het aantal bestedingen per aanbieder?
    a. Kunnen we dit overzicht alsnog ter inzage krijgen?

7. Vindt u dat de Gelrepas doeltreffend is gezien het feit dat er in 2022 slechts 30% van het budget is uitgegeven?
    a. Geldt hetzelfde wanneer u afweegt dat hier nog €37.000 aan kosten mee zijn gemoeid?

Vragen vanuit de raad aan het college:

A. Schriftelijke vragen als bedoeld in artikel 36 Reglement van Orde (beantwoording binnen 30 dagen)

B. Schriftelijke vragen ter mondelinge beantwoording in de raads- of commissievergadering

C. Technische vragen over onderwerpen geagendeerd voor een commissie- en/of raadsvergadering

D. Overige technische vragen (vragen die geen betrekking hebben op een voorliggend raadsvoorstel of onderwerp op de commissieagenda; beantwoording binnen 30 dagen)

Categorie: ~~A~~ / B / ~~C / D~~ (doorhalen wat niet van toepassing is)

Onderwerp: Artikel GelrePas omroep GLD

Naam en fractie: Britte van Die, Lokaal Belang

Datum indienen: 19-06-2023

Afdeling: …….

Contactpersoon: …….

Inleiding/Aanleiding:

Naar aanleiding van het artikel 'kwakzalverij' in Gelderland gefinancierd met belastinggeld. Gepubliceerd op 15 juni 2023. Zie link

https://www.gld.nl/nieuws/7956016/kwakzalverij-in-gelderland-gefinancierd-met-belastinggeld

Vragen/vraag

1) Is de gemeente op de hoogte van dit artikel?
2) Is de gemeente Zevenaar voornemens om mee te doen met de andere gemeenten om nieuwe richtlijnen op te stellen voor het beschikbare aanbod?

Vragen vanuit de raad aan het college:

A. Schriftelijke vragen als bedoeld in artikel 36 Reglement van Orde (beantwoording binnen 30 dagen)

B. Schriftelijke vragen ter mondelinge beantwoording in de raads- of commissievergadering

C. Technische vragen over onderwerpen geagendeerd voor een commissie- en/of raadsvergadering

D. Overige technische vragen (vragen die geen betrekking hebben op een voorliggend raadsvoorstel of onderwerp op de commissieagenda; beantwoording binnen 30 dagen)

Categorie: ~~A~~ / B / ~~C / D~~ (doorhalen wat niet van toepassing is)

Onderwerp: WMO-indicatie voor onbepaalde tijd

Naam en fractie: Britte van Die, Lokaal Belang

Datum indienen: 19-06-2023

Afdeling: …….

Contactpersoon: …….

Inleiding/Aanleiding:

Onlangs stond er in de media dat drie gemeenten, te weten Maastricht, Rotterdam en Stichtse Vecht, werken met een WMO indicatie voor onbepaalde tijd om de administratieve lastendruk bij deze behandeling en beoordeling en controle van WMO beschikkingen te verminderen. In alle andere gemeente en ook in Zevenaar, zijn deze WMO indicaties maar voor beperkte tijd geldig. Ook in Zevenaar zijn er veel cliënten/inwoners die gebruik maken van de WMO. Het opnieuw aanvragen en verlengen kost veel papierwerk, tijd en hiermee administratieve lasten en daarbij ook stress en onzekerheid bij de cliënten van de WMO. Wij kennen mensen die ieder jaar weer de stress ervaren van documenten bij elkaar zoeken en het gevoel van onbegrip en som het gevoel van minder vertrouwen van de gemeente. Maar dat dit meestal wel goed verloopt, gelukkig maar, hebben wij gehoord in de informatie avond over het sociaal domein niet al te lang geleden.

Oplossing: werken met WMO-indicatie voor onbepaalde tijd.

‘’We werken vanuit de focus punten: gastvrijheid, verbindend en service op maat. Daarbij hebben we een ja, mits… houding. ‘’ aldus wat de gemeente Zevenaar zelf zegt.

Vragen/vraag:

1) Kan de wethouder hier kort op reageren? Hoe denkt hij hierover?
2) Wat zijn volgens hem de haken en ogen?
3) Zou de wethouder in gesprek kunnen (en willen) met een van de drie gemeenten om informatie op te halen?
4) Ervaart u ook enige administratieve lastendruk mbt dit onderwerp? Hoe denkt u dit te gaan oplossen?